Euroopa Liidu
Nõukogu

Brüssel, 17. september 2024
(OR. en)

13013/24

Institutsioonidevaheline dokument: 2022/0162(COD)

CODEC 1747
FIN 754
PE 198

KIRJALIK TEAVE

Saatja:	Nõukogu peasekretariaat
Saaja:	Alaliste esindajate komitee / nõukogu
Teema:	Ettepanek: EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU MÄÄRUS, mis käsitleb liidu üldeelarve suhtes kohaldatavaid finantsreegleid (uuesti sõnastatud) – Euroopa Parlamendi esimese lugemise ja parandusmenetluse tulemus (Strasbourg, 14. märts 2024 ja Strasbourg, 17. september 2024)

I. SISSEJUHATUS

Vastavalt ELi toimimise lepingu artiklile 294 ja kaasotsustamismenetluse praktilist korda käsitlevale ühisele deklaratsioonile[1] toimus nõukogu, Euroopa Parlamendi ja komisjoni vahel mitmeid mitteametlikke kontakte eesmärgiga jõuda eespool nimetatud seadusandliku ettepaneku suhtes kokkuleppele esimesel lugemisel.

Eeldati,[2] et pärast seda, kui Euroopa Parlamendi lahkuv koosseis võttis ettepaneku kohta vastu esimese lugemise seisukoha, läbib nimetatud dokument parlamendis parandusmenetluse[3].

1 ELT C 145, 30.6.2007, lk 5.
2 10078/24.
3 Euroopa Parlamendi kodukorra artikkel 251.

II. HÄÄLETUS

Euroopa Parlament võttis oma 14. märtsi 2024. aasta istungil vastu muudatusettepaneku 179 (õiguskeeleliselt viimistlemata) komisjoni ettepaneku kohta ja muudatusettepanekud 180–182 avaldusi sisaldava seadusandliku resolutsiooni kohta, mis moodustab Euroopa Parlamendi esimese lugemise seisukoha. Kõnealune seisukoht vastab institutsioonide vahel algselt kokkulepitule.

Pärast vastuvõetud teksti õiguskeelelist viimistlemist kiitis Euroopa Parlament 17. septembril 2024 heaks esimese lugemise seisukoha paranduse.

Selle parandusega peaks nõukogul olema võimalik lisas[4] esitatud Euroopa Parlamendi seisukoht heaks kiita, viies seega lõpule esimese lugemise mõlemas institutsioonis.

Õigusakt võetakse seejärel vastu Euroopa Parlamendi seisukohale vastavas sõnastuses.

---

[4] Paranduse tekst on esitatud lisas. See on esitatud konsolideeritud tekstina, milles komisjoni ettepanekusse tehtud muudatused on esile tõstetud paksus kaldkirjas. Sümbol „▌“ tähistab välja jäetud teksti.

LISA

(17.9.2024)

P9_TA(2024)0163

Liidu üldeelarve suhtes kohaldatavad finantsreeglid (uuesti sõnastatud)

Euroopa Parlamendi 14. märtsi 2024. aasta seadusandlik resolutsioon ettepaneku kohta võtta vastu Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus, mis käsitleb liidu üldeelarve suhtes kohaldatavaid finantsreegleid (uuesti sõnastatud) (COM(2022)0223 – C9-0179/2022 – 2022/0162(COD))

(Seadusandlik tavamenetlus – uuesti sõnastamine)

Euroopa Parlament,

– võttes arvesse komisjoni ettepanekut Euroopa Parlamendile ja nõukogule (COM(2022)0223),

– võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 294 lõiget 2 ja artikli 322 lõiget 1 ning Euroopa Aatomienergiaühenduse asutamislepingu artiklit 106a, mille alusel komisjon esitas Euroopa Parlamendile ettepaneku (C9-0179/2022),

– võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 294 lõiget 3,

– võttes arvesse kontrollikoja 31. oktoobri 2022. aasta arvamust[5],

– võttes arvesse 28. novembri 2001. aasta institutsioonidevahelist kokkulepet õigusaktide uuesti sõnastamise tehnika süstemaatilise kasutamise kohta[6],

– võttes arvesse vastavalt kodukorra artikli 110 lõikele 3 saadetud õiguskomisjoni 25. aprilli 2023 kirja eelarvekomisjonile ja eelarvekontrollikomisjonile,

– võttes arvesse vastutava komisjoni poolt kodukorra artikli 74 lõike 4 alusel heaks kiidetud esialgset kokkulepet ja nõukogu esindaja poolt 20. detsembri 2023. aasta kirjas võetud kohustust kiita Euroopa Parlamendi seisukoht heaks vastavalt Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 294 lõikele 4,

– võttes arvesse kodukorra artikli 58 kohaseid eelarvekomisjoni ja eelarvekontrollikomisjoni ühisarutelusid,

– võttes arvesse kodukorra artikleid 110 ja 59,

---

[5] ELT C 446, 24.11.2022, lk 26.

[6] EÜT C 77, 28.3.2002, lk 1.

– võttes arvesse regionaalarengukomisjoni arvamust,

– võttes arvesse tööstuse, teadusuuringute ja energeetikakomisjoni kirja,

– võttes arvesse eelarvekomisjoni ja eelarvekontrollikomisjoni raportit (A9-0180/2023),

A. arvestades, et Euroopa Parlamendi, nõukogu ja komisjoni õigusteenistuste konsultatiivse töörühma arvamuse kohaselt ei sisalda komisjoni ettepanek muid sisulisi muudatusi peale nende, mis on ettepanekus esile toodud, ning arvestades, et varasemate õigusaktide muutmata sätete ja nimetatud muudatuste kodifitseerimise osas piirdub ettepanek üksnes kehtivate õigusaktide kodifitseerimisega ilma sisuliste muudatusteta;

1. võtab vastu allpool toodud esimese lugemise seisukoha, võttes arvesse Euroopa Parlamendi, nõukogu ja komisjoni õigusteenistuste konsultatiivse töörühma soovitusi;

2. võtab teadmiseks käesolevale resolutsioonile lisatud Euroopa Parlamendi ja nõukogu ühisavalduse, mis avaldatakse *Euroopa Liidu Teataja* C-seerias;

3. võtab teadmiseks käesolevale resolutsioonile lisatud Euroopa Parlamendi, nõukogu ja komisjoni ühisavalduse, mis avaldatakse *Euroopa Liidu Teataja* C-seerias;

4. võtab teadmiseks käesolevale resolutsioonile lisatud komisjoni avaldused;

5. palub komisjonil ettepaneku uuesti Euroopa Parlamendile saata, kui komisjon asendab selle uue ettepanekuga, muudab seda oluliselt või kavatseb seda oluliselt muuta;

6. teeb presidendile ülesandeks edastada Euroopa Parlamendi seisukoht nõukogule ja komisjonile ning liikmesriikide parlamentidele.

P9_TC1-COD(2022)0162

Euroopa Parlamendi seisukoht, vastu võetud esimesel lugemisel 14. märtsil 2024. aastal eesmärgiga võtta vastu Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL, Euratom) 2024/…, mis käsitleb liidu üldeelarve suhtes kohaldatavaid finantsreegleid (uuesti sõnastatud)

EUROOPA PARLAMENT JA EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artikli 322 lõiget 1 koostoimes Euroopa Aatomienergiaühenduse asutamislepinguga, eriti selle artikliga 106a,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni ettepanekut,

olles edastanud seadusandliku akti eelnõu liikmesriikide parlamentidele,

võttes arvesse kontrollikoja arvamust[1],

▌

toimides seadusandliku tavamenetluse kohaselt[2]

ning arvestades järgmist:

---

1 ***ELT C 466, 24.11.2022, lk 26.***

2 Euroopa Parlamendi 14. märtsi 2024. aasta seisukoht.

(1) Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruses (EL, Euratom) 2018/1046 tuleb teha mitmeid muudatusi[3]. Selguse ***ja õiguskindluse*** huvides tuleks kõnealune määrus uuesti sõnastada.

(2) Käesoleva määrusega kehtestatakse finantsreeglid, mida kohaldatakse eelarve suhtes Euroopa Liidu toimimise lepingu (ELi toimimise leping) artikli 322 tähenduses ja mis ei reguleeri ega mõjuta ELi toimimise lepingu ja Euroopa Liidu lepingu (ELi leping) alusel vastu võetud piiravate meetmete rakendamist, sealhulgas seoses eelarve täitmisega.

(3) Võttes arvesse kogemusi, mis on saadud eelarve suhtes kohaldatavate finantsreeglite rakendamisel, ja tulenevalt nõukogu määruse (EL, Euratom) 2020/2093[4] vastuvõtmisest tuleks teha teatavaid sihipäraseid muudatusi, et viia need finantsreeglid vastavusse uue õigusraamistikuga, kohandada neid tõhusa kriisiohje vajadustega ja suurendada liidu finantshuvide kaitset. Samuti tuleks teha sihipäraseid lihtsustusi, tehnilisi ajakohastusi ja parandusi.

---

3 Euroopa Parlamendi ja nõukogu 18. juuli 2018. aasta määrus (EL, Euratom) 2018/1046, mis käsitleb liidu üldeelarve suhtes kohaldatavaid finantsreegleid ja millega muudetakse määrusi (EL) nr 1296/2013, (EL) nr 1301/2013, (EL) nr 1303/2013, (EL) nr 1304/2013, (EL) nr 1309/2013, (EL) nr 1316/2013, (EL) nr 223/2014 ja (EL) nr 283/2014 ja otsust nr 541/2014/EL ning tunnistatakse kehtetuks määrus (EL, Euratom) nr 966/2012 (ELT L 193, 30.7.2018, lk 1).

4 Nõukogu 17. detsembri 2020. aasta määrus (EL, Euratom) 2020/2093, millega määratakse kindlaks mitmeaastane finantsraamistik aastateks 2021–2027 ***(ELT L 433 I, 22.12.2020, lk 11)***.

(4) Tulenevalt määruse (EL, Euratom) 2020/2093 vastuvõtmisest tuleks asendada viited alusaktidele ning viited nõukogu otsusele (EL, Euratom) 2020/2053[5], nõukogu määrusele (EL, Euratom) 2021/768[6] ja 16. detsembri 2020. aasta institutsioonidevahelisele kokkuleppele (mis käsitleb eelarvedistsipliini, eelarvealast koostööd ning usaldusväärset finantsjuhtimist, samuti uusi omavahendeid, sealhulgas uute omavahendite kasutuselevõtmise suunas liikumise tegevuskava)[7] tuleks lisada käesolevas määruses läbivalt kasutatud viidetele.

(5) Selguse huvides ***tuleks asendada*** kõik viited kehtetuks tunnistatud Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusele (EÜ) nr 45/2001[8] viidetega Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusele (EL) 2018/1725[9].

(6) Õiguskindluse huvides tuleks parandada teatavad ristviited.

(7) Rohkem tuleb arvesse võtta finantskohustuste ja eelarveliste tagatiste katteks ette nähtud eraldiste eripära ja toimimist. Seepärast tuleks kohandada teatavaid määratlusi ja reegleid, mis käsitlevad eelarvelisi tagatisi, eelarvelisi kulukohustusi, juriidilisi kohustusi, maksete assigneeringuid, vahendite saajaid ja vahendite saajaid käsitleva teabe avaldamist. Lisada tuleks finantskohustuste katteks ette nähtud eraldiste moodustamise etapi määratlus. Peale selle tuleks määratlusi ajakohastada, et võtta eelkõige arvesse hankelepingute sõlmimise korras tehtud muudatusi ja mitterahalisi annetusi käsitlevate sätete kehtestamist.

---

5 Nõukogu 14. detsembri 2020. aasta otsus (EL, Euratom) 2020/2053, mis käsitleb Euroopa Liidu omavahendite süsteemi ning millega tunnistatakse kehtetuks otsus 2014/335/EL, Euratom (ELT L 424, 15.12.2020, lk 1).

6 Nõukogu 30. aprilli 2021. aasta määrus (EL, Euratom) 2021/768, millega kehtestatakse Euroopa Liidu omavahendite süsteemi rakendusmeetmed ning tunnistatakse kehtetuks määrus (EL, Euratom) nr 608/2014 (ELT L 165, 11.5.2021, lk 1).

7 ELT L 433 I, 22.12.2020, lk 28.

8 Euroopa Parlamendi ja nõukogu 18. detsembri 2000. aasta määrus (EÜ) nr 45/2001 üksikisikute kaitse kohta isikuandmete töötlemisel ühenduse institutsioonides ja asutustes ning selliste andmete vaba liikumise kohta (EÜT L 8, 12.1.2001, lk 1).

9 ***Euroopa Parlamendi ja nõukogu 23. oktoobri 2018. aasta määrus (EL) 2018/1725, mis käsitleb füüsiliste isikute kaitset isikuandmete töötlemisel liidu institutsioonides, organites ja asutustes ning isikuandmete vaba liikumist, ning millega tunnistatakse kehtetuks määrus (EÜ) nr 45/2001 ja otsus nr 1247/2002/EÜ*** (ELT L 295, 21.11.2018, lk 39).

(8) Selleks et suurendada nende liidu vahendite saajatega seotud läbipaistvust, kes on valitsusvälised organisatsioonid, tuleks ette näha valitsusvälise organisatsiooni määratlus, mis sisaldaks nende kindlaksmääramise kriteeriume. Ka peaksid sihttoetuse avalduse esitajad esitama teabe oma õigusliku seisundi kohta, sealhulgas selle kohta, kas tegemist on valitsusvälise organisatsiooniga.

(9) Käesolevasse määrusesse tuleks lisada viide üldisele tingimuslikkuse korrale eelarve kaitsmiseks, mis on ette nähtud Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL, Euratom) 2020/2092[10]. Määrus (EL, Euratom) 2020/2092 on üks eelarve täitmise õigusraamistiku nurgakividest.

(10) Liikmesriigid ja komisjon peaksid eelarve täitmisel kindlasti tagama Euroopa Liidu põhiõiguste harta järgimise ning austama ELi lepingu artiklis 2 kinnistatud liidu väärtusi.

(11) Käesolev määrus peaks võimaldama eelarvevahendite käsutajatel, kui see on valdkondlike normide kohaselt asjakohane, võtta asjakohaseid meetmeid ja astuda samme eelarve kaitsmiseks, näiteks peatada maksed, kui asjaomaste liidu väärtuste ja põhiõiguste järgimata jätmine liikmesriigi poolt mõjutab liidu vahenditest rahastatava meetme rakendamist selles liikmesriigis.

(12) Eelarve aluspõhimõtted tuleks jätta kehtima. Erivaldkondade, näiteks teadusuuringute, välistegevuse ja struktuurifondide valdkonna olemasolevad erandid neist põhimõtetest tuleks läbi vaadata ja neid tuleks võimalikult palju lihtsustada, võttes arvesse nende jätkuvat asjakohasust, lisaväärtust eelarve jaoks ja nende kasutamisest sidusrühmadele tekkivat koormust.

---

10 Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. detsembri 2020. aasta määrus (EL, Euratom) 2020/2092, mis käsitleb üldist tingimuslikkuse korda liidu eelarve kaitsmiseks (ELT L 433 I, 22.12.2020, lk 1).

(13) Järgmisse eelarveaastasse ülekandmist käsitlevaid reegleid tuleks täpsustada ning eristada tuleks automaatseid ja mitteautomaatseid ülekandmisi. Asjaomased liidu institutsioonid peaksid andma Euroopa Parlamendile ja nõukogule teavet nii automaatsete kui ka mitteautomaatsete ülekandmiste kohta.

(14) Tuleks võimaldada sihtotstarbelise välistulu ülekandmist järgmisse eelarveaastasse ja selle kasutamist jätkuprogrammi või -meetme jaoks, et selliste vahendite kasutamine oleks tõhus. Sihtotstarbelist sisetulu peaks olema võimalik üle kanda üksnes järgmisse eelarveaastasse, kui käesolevas määruses ei ole sätestatud teisiti.

(15) Tulenevalt määruse (EL, Euratom) 2020/2093 ja sellega seotud alusaktide vastuvõtmisest tuleks käesolevasse määrusesse inkorporeerida teatavad eelarvepõhimõtetega seotud reeglid, eelkõige seoses assigneeringute tühistamise ja ülekandmise, kulukohustustest vabastamise ja vabastatud kulukohustustele vastavate assigneeringute uuesti kättesaadavaks tegemisega, mis on ette nähtud Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrustega (EL) 2021/1060[11] ja (EL) 2021/2116[12]▌ .

---

11 Euroopa Parlamendi ja nõukogu 24. juuni 2021. aasta määrus (EL) 2021/1060, millega kehtestatakse ühissätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfond+, Ühtekuuluvusfondi, Õiglase Ülemineku Fondi ja Euroopa Merendus-, Kalandus- ja Vesiviljelusfondi kohta ning nende ja Varjupaiga-, Rände- ja Integratsioonifondi, Sisejulgeolekufondi ning piirihalduse ja viisapoliitika rahastu suhtes kohaldatavad finantsreeglid (ELT L 231, 30.6.2021, lk 159).

12 Euroopa Parlamendi ja nõukogu 2. detsembri 2021. aasta määrus (EL) 2021/2116, mis käsitleb ühise põllumajanduspoliitika rahastamist, haldamist ja seiret ning millega tunnistatakse kehtetuks määrus (EL) nr 1306/2013 (ELT L 435, 6.12.2021, lk 187).

(16) Sihtotstarbelise sisetulu puhul tuleks võimaldada uute kinnisvaraprojektide rahastamist hoonete üürimisest või rentimisest ja müügist saadud tulu arvelt. Sel eesmärgil tuleks sellist tulu käsitada sihtotstarbelise sisetuluna, mida saab järgmisse eelarveaastasse üle kanda kuni selle täieliku ärakasutamiseni.

(17) Lihtsustamise huvides ning selleks, et viia liikmesriikide rahalise osaluse tasumise aeg paremini kooskõlla vastavate maksevajadustega, tuleks igasugust täiendavat rahalist osalust, mis liikmesriikidel on liidu meetmetes ja programmides, sealhulgas vabatahtlikku osalust, kohelda ühtemoodi ning seda tuleks käsitada sihtotstarbelise välistuluna.

(18) Selleks et suurendada sihtotstarbelise välistulu esitusviisi läbipaistvust ***ja nähtavust***, ***säilitades seejuures varem esitatud teabe sisu,*** tuleks lisas, mis on eelarve lahutamatu osa, anda üksikasjalikku teavet saada oleva sihtotstarbelise ***sise- ja*** välistulu prognoositava summa ning selle kohta, millistele eelarveridadele see kanda kavatsetakse. ***Ka on asjakohane selgitada aruandlusnõudeid, mis käsitlevad eelnenud aasta sihtotstarbelise sise- ja välistulu kasutamist. Sellega tagatakse, et kogu teave sihtotstarbelise tulu kasutamise kohta ja saada oleva sihtotstarbelise tulu prognoos on esitatud selgelt ja arusaadavalt.***

(19) Erisätete alusel toimuvat ümberpaigutamist käsitlevaid reegleid tuleks ajakohastada, et võtta arvesse määruse (EL, Euratom) 2020/2093 kohaselt loodud solidaarsus- ja hädaabireservi. Samuti tuleks teha kohandusi, et võtta arvesse asjaolu, et solidaarsus- ja hädaabireservi kasutuselevõtmiseks ei nõuta enam paranduseelarve projekti.

(20) Liidu institutsioonidel peaks olema võimalus võtta vastu liidule tehtud annetusi.

(21) Selleks et komisjonil oleks võimalik erandlikel asjaoludel kiiresti reageerida, peaks ta saama vastu võtta mitterahalisi annetusi, olenemata nende väärtusest, kui selliseid annetusi tehakse humanitaarabi, erakorralise toetuse, elanikkonnakaitse või kriisiohjeabi eesmärgil. Selleks et tagada asjakohased kaitsemeetmed, tohiks komisjon selliseid annetusi vastu võtta üksnes juhul, kui nende vastuvõtmine on kooskõlas usaldusväärse finantsjuhtimise ja läbipaistvuse põhimõttega, ei põhjusta huvikonflikti***,*** ei kahjusta liidu mainet ***ning ei kahjusta ega ohusta liidu ega liikmesriikide julgeolekut ja avalikku korda***. Annetaja ei tohiks annetuse vastuvõtmise ajal olla olukorras, mis põhjustab varajase avastamise ja menetlusest kõrvalejätmise süsteemi kohast kõrvalejätmist, ega olla kantud kõrvalejäetavana vastavasse andmebaasi. ***Kui komisjon võtab annetuse vastu, peaks vastutav eelarvevahendite käsutaja esitama vastavasisulise teabe oma iga-aastases tegevusaruandes.***

(22) Tuleks lisada klausel, millega võimaldatakse juriidilisel isikul sponsida mitterahalises vormis üritust või tegevust reklaami või ettevõtja sotsiaalse vastutuse huvides.

(23) Täpsustada tuleks tulemuspõhisuse kontseptsiooni seoses eelarvega. Tulemuspõhisust tuleks mõista usaldusväärse finantsjuhtimise põhimõtte vahetu kohaldamisena. Samuti tuleks määratleda usaldusväärse finantsjuhtimise põhimõte ning assigneeringute kasutamisel tuleks luua seos seatud eesmärkide ning tulemusnäitajate, tulemuste ning säästlikkuse, tõhususe ja tulemuslikkuse vahel. Õiguskindluse tagamiseks tuleks määratleda tulemuste saavutamisega seotud mõisted, eelkõige väljundi ja tulemuse mõiste, vältides seejuures vastuolusid eri programmide olemasolevate tulemusraamistikega.

(24) Arvestades horisontaalset soolõime eesmärki, kliimakulutuste seire ning elurikkuse kadumise peatamise ja ümberpööramise tulemuslikkuse ja sellele tehtavate kulutuste sihte, tuleks eelarve suhtes kasutusele võtta konkreetsed tulemuspõhised näitajad, et jälgida mõju soolisele võrdõiguslikkusele, samuti kliimamuutuste leevendamisele ja nendega kohanemisele ning elurikkuse kaitsmisele tehtud kulutusi. Sellised näitajad peaksid olema täpsed ja proportsionaalsed, vältida tuleks kattumist, neid peaks olema piiratud arvul ning need ei tohiks endaga kaasa tuua liigset halduskoormust. Need peaksid põhinema mõjusal, läbipaistval ja terviklikul metoodikal ning asjakohasel juhul laialdaselt tunnustatud teaduslikel tõenditel. Kui see on asjakohane, tuleks selliste näitajatega seoses kogutud andmed eristada soopõhiselt ja neid tuleks koguda viisil, mis võimaldab selliseid andmeid koondada kõigi asjaomaste programmide lõikes.

(25) Võttes arvesse, kui oluline on tegeleda kliima- ja keskkonnaprobleemidega, ning et eelarve täitmine aitaks kaasa Euroopa rohelise kokkuleppe, nagu on osutatud komisjoni 11. detsembri 2019. aasta teatises „Euroopa roheline kokkulepe“, ***ning liidu kliima- ja energiaeesmärkide saavutamisele ja kliimaneutraalsuse saavutamisele 2050. aastaks***, tuleks tulemuspõhisuse kontseptsiooni eelarve puhul laiendada, et see hõlmaks programmide ja meetmete rakendamist kestlikul viisil, mis ei takistaks saavutada keskkonnaeesmärke, nagu kliimamuutuste leevendamine, kliimamuutustega kohanemine, vee- ja mereressursside kestlik kasutamine ja kaitse, üleminek ringmajandusele, saastuse vältimine ja tõrje ning elurikkuse ja ökosüsteemide kaitse ja taastamine.

(26) Oluline on edendada sotsiaalseid õigusi ning õiglasi töötingimusi kooskõlas Euroopa sotsiaalõiguste samba ja ELi toimimise lepingu artikliga 9. Kui see on teostatav ja asjakohane, peaksid komisjon ja liikmesriigid eelarvest rahastatavate programmide ja meetmete rakendamisel järgima asjakohast kohaldatavat liikmesriigi õigust, liidu õigust, Rahvusvahelise Tööorganisatsiooni (ILO) konventsioone ja kollektiivlepinguid.

(27) Kooskõlas 13. aprilli 2016. aasta institutsioonidevahelise parema õigusloome kokkuleppega[13] peaksid liidu õigusaktid olema kvaliteetsed, keskenduma valdkondadele, kus neil on kõige suurem lisaväärtus kodanike jaoks ning olema liidu ühiste poliitikaeesmärkide saavutamiseks võimalikult tõhusad ja tulemuslikud. Nende eesmärkide saavutamisele aitab kaasa see, kui selliste olemasolevate ja uute rahastamisprogrammide ja tegevuse puhul, millega kaasnevad märkimisväärsed kulutused, viia läbi hindamine.

(28) Selleks et täita komisjoni võetud vaikimisi digitaalse eelarve haldamise kohustust ning edendada kontrollide ja auditite tõhusust ja kvaliteeti, suurendades kindluse taset ja vähendades samal ajal kulusid, on asjakohane viidata selge sõnaga selliste digitaalsete töövahendite ja kujunemisjärgus tehnoloogiate kasutamisele nagu masinõpe, robotjuhitav protsessiautomaatika, andmekaeve ja tehisintellekt.

[13] ELT L 123, 12.5.2016, lk 1.

(29) Selleks et suurendada eelarve kaitset ***õigusnormide rikkumise, sealhulgas*** kelmuse, pettuse, korruptsiooni, huvikonflikti ***ning*** topeltrahastamise eest ▌, tuleks kehtestada standardmeetmed, mille abil koguda, võrrelda ja koondada teavet liidu rahaliste vahendite saajate kohta. Eelkõige selleks, et tulemuslikult tõkestada, tuvastada, uurida ja korrigeerida kelmust, pettust ja õigusnormide rikkumisi, peab olema võimalik kindlaks teha füüsilised isikud, kes saavad liidult lõpptulemusena otse või kaudselt rahalisi vahendeid või saavad kasu nende vahendite väärkasutamisest. Liidu rahaliste vahendite saajaid, sealhulgas Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi (EL) 2015/849[14] artikli 3 punktis 6 määratletud tegelikke kasusaajaid käsitlevate andmete elektrooniline registreerimine ja säilitamine ning nende andmete korrapärane kättesaadavaks tegemine komisjoni välja töötatavas ühtses integreeritud ja koostalitlusvõimelises teabe- ja seiresüsteemis, mis sisaldab ühtset andmekaeve- ja riskihindamisvahendit (ühtne integreeritud IT-süsteem), peaks hõlbustama valiku, väljavalimise, finantsjuhtimise, seire, uurimise, kontrolli ja auditeerimise eesmärgil tehtavat riskianalüüsi ning aitama tulemuslikult ennetada, tuvastada ja korrigeerida ***õigusnormide rikkumist, sealhulgas*** kelmust ja pettust, korruptsiooni, huvikonflikti ***ja*** topeltrahastamist ▌ning võtta nende suhtes järelmeetmeid. Andmete salvestamist, säilitamist, edastamist ja töötlemist käsitlevad normid peaksid olema kooskõlas kohaldatavate andmekaitsenormidega. ***Välja tuleks töötada ühtne integreeritud IT-süsteem, et vältida topeltaruandlust ning vähendada liikmesriikide ja muude eelarvet täitvate üksuste halduskoormust.*** Komisjon ***peaks tegutsema vastutava töötlejana ja*** vastutama ühtse integreeritud IT-süsteemi arendamise, haldamise ja järelevalve eest. ***Liikmesriikidel, liidu uurimis-, kontrolli- ja auditeerimisasutustel, sealhulgas Euroopa Pettustevastasel Ametil (OLAF), kontrollikojal ja Euroopa Prokuratuuril peaks olema juurdepääs neile andmetele nende vastava pädevuse piires. Selline juurdepääs peaks järgima vajalikkuse ja proportsionaalsuse põhimõtet. Ühtse integreeritud IT-süsteemi kaudu kättesaadavad andmed tuleks teha Euroopa Parlamendile ja nõukogule igal üksikjuhul eraldi kättesaadavaks ulatuses, mis on komisjoni eelarve täitmisele heakskiidu andmise menetluse raames nende asjaomase pädevuse piires vajalik ja proportsionaalne.***

---

14 Euroopa Parlamendi ja nõukogu 20. mai 2015. aasta direktiiv (EL) 2015/849, mis käsitleb finantssüsteemi rahapesu või terrorismi rahastamise eesmärgil kasutamise tõkestamist (ELT L 141, 5.6.2015, lk 73).

(30) Ühtne integreeritud IT-süsteem peaks põhinema koostalitlusvõimel, mille kohaselt liidu rahaliste vahendite saajaid käsitlev ajakohastatud teave ja andmed tuleks saada sellest süsteemist ja edastada sellesse süsteemi automaatselt ning võimaluse korral reaalajas, kasutades muu hulgas asjakohaseid riiklikke andmebaase, asjakohaste riiklike organite ja asutuste, haldus- ja makseasutuste sisesüsteeme, riiklikke avalike hangete andmebaase, üldsusele kättesaadavaid andmeid ning komisjoni andmebaaside andmeid, millega tagatakse teabe ja andmete põhjalikkus ja täielikkus.

(31) Ühtne integreeritud IT-süsteem tuleks luua ja kasutusele võtta viisil, mis võimaldaks koondada asjakohast teavet samade vahendite saajate kohta liidu eri rahastamisprogrammide raames. Selles süsteemis tuleks kasutada ainult riskinäitajaid, mis on objektiivsed, proportsionaalsed, vajalikud riskihindamiseks ning tuginevad võimaluse korral reaalajas olevat ajakohast teavet ja andmeid sisaldavatele usaldusväärsetele allikatele. Ühtne integreeritud IT-süsteem tuleks luua kasutamiseks kooskõlas üldiste andmekaitsepõhimõtetega, sealhulgas võimalikult väheste andmete kogumise ja säilitamise piirangutega, mida kohaldatakse isikuandmete töötlemise suhtes.

(32) Ühtse integreeritud IT-süsteemi funktsioonide kõrge taseme tagamiseks tuleks võimaluse korral astuda teatavaid samme ja rakendada teatavaid meetmeid, sealhulgas viia andmeväljad vastavusse asjaomaste riiklike ja komisjoni IT-süsteemide ja andmebaasidega koos andmekaeve- ja riskihindamisvahendi jaoks vajalike täiendustega, sealhulgas viide toimingute kordumatule tunnusele; integreerida asjakohased riiklikud IT-süsteemid ja andmebaasid automaatse teabevahetuse ühtse integreeritud IT-süsteemiga; anda kasutajatele võimalus kohandada ja rühmitada riskinäitajaid ja nende osakaalu vastavalt liidu fondi, programmi või riigi vajadustele ja eripärale; kasutada tehisintellekti andmete analüüsiks ja tõlgendamiseks; pakkuda kasutajatele mitu võimalust otsinguvõimaluste ja filtreerimissuutlikkuse kasutamiseks; anda kasutajatele andmete ja tulemuste tõlgendamise ja kasutuse suuniseid ning pakkuda koolitust ühtses integreeritud IT-süsteemis navigeerimise, riskide hindamise ja nende kontrollides ja auditites arvesse võtmise kohta.

(33) Kooskõlas läbipaistvuse põhimõttega, mis on sätestatud ELi toimimise lepingu artiklis 15, peavad liidu institutsioonid tegema oma tööd võimalikult avalikult. Eelarve täitmisel tähendab selle põhimõtte järgimine, et kodanikud peaksid teadma, kus ja mis eesmärgil liit rahalisi vahendeid kasutab. Selline teave edendab demokraatlikku arutelu, soodustab kodanike osalemist liidu otsustusprotsessis, tugevdab institutsioonilist kontrolli ja järelevalvet liidu kulude üle ning soodustab selle usaldusväärsuse suurendamist. Teavitamistegevus peaks olema sihipärasem ja selle eesmärk peaks olema suurendada liidu rahalise toetuse nähtavust kodanike jaoks. Sellised eesmärgid tuleks saavutada, avaldades asjakohase teabe kõigi eelarvevahendite saajate kohta, kasutades selleks soovitatavalt tänapäevaseid kommunikatsioonivahendeid ja võttes arvesse asjaomaste vahendite saajate konfidentsiaalsuse ja turvalisusega seotud õiguspäraseid huve ning füüsiliste isikute puhul nende õigust eraelu puutumatusele ja isikuandmete kaitsele. Liidu institutsioonid peaksid seetõttu kooskõlas proportsionaalsuse põhimõttega kohaldama teabe avaldamise suhtes valikulist käsitust. Avaldamisotsused peaksid põhinema asjakohastel kriteeriumidel, et anda sisulist teavet.

(34) Ilma et see piiraks isikuandmete kaitse nõuete kohaldamist, tuleks püüda tagada vahendite saajaid käsitleva teabe ülim läbipaistvus. Liidu vahendite saajaid käsitlev teave tuleks avaldada ***tsentraliseeritud ja*** sihtotstarbelisel liidu institutsioonide veebisaidil, näiteks finantsläbipaistvuse süsteemis***, ning see peaks olema sobivate ja turvaliste tehniliste lahenduste abil kergesti kättesaadav***. Avaldamisnõuded peaksid hõlmama kõiki eelarve täitmise viise, sealhulgas eelarve täitmist muude liidu institutsioonide ja asutuste poolt. ▌

(35) Komisjonil peaks olema võimalik täita eelarvet kaudselt liikmesriigi organisatsioonide kaudu. Õiguskindluse huvides on seetõttu asjakohane määratleda liikmesriigi organisatsiooni kui organisatsiooni, mis on liikmesriigis asutatud avalik-õigusliku või eraõigusliku kehamina, kellele asjaomane liikmesriik on usaldanud avaliku teenuse osutamise ülesande ja andnud piisavad finantstagatised. Piisavate finantstagatistena tuleks käsitada sellistele liikmesriigi eraõiguslikele kehamitele antud rahalist tuge, mille liikmesriik annab liidu õiguses kehtestatud nõuete kohaselt asjaomase liikmesriigi kindlaksmääratud vormis, mis ei pea tingimata tähendama pangatagatist.

(36) Füüsiliste isikutega seonduvad isikuandmed ei tohiks olla üldsusele kättesaadavad kauem kui ajavahemik, mille jooksul vahendite saaja vahendeid kasutab, ning seepärast tuleks need andmed pärast kahe aasta möödumist kustutada.

(37) Enamikul käesoleva määrusega hõlmatud juhtudel puudutab andmete avaldamine juriidilisi isikuid. Kui tegemist on füüsiliste isikutega, tuleks isikuandmete avaldamise korral järgida antud summa olulisuse ja vahendite parimal viisil kasutamise kontrolli vajaduse vahelise proportsionaalsuse põhimõtet. Sellisel juhul on ühise statistiliste territoriaalüksuste liigituse (NUTS) teise tasandi piirkonna avaldamine kooskõlas vahendite saajaid käsitleva teabe avaldamise eesmärgiga ja tagab eri suurusega liikmesriikide võrdse kohtlemise, austades samal ajal vahendite saajate õigust eraelu puutumatusele ja eelkõige nende isikuandmete kaitsele.

(38) Õiguskindluse huvides ja kooskõlas proportsionaalsuse põhimõttega tuleks täpsustada, millistes olukordades ei tuleks sellist teavet avaldada. Näiteks ei peaks avaldama teavet stipendiumide või muud liiki otsetoetuste kohta, mida makstakse neid kõige enam vajavatele füüsilistele isikutele, ega teatavate väga väikese väärtusega erilepingute ja teatavast piirmäärast allapoole jäävate toetuste kohta, mida antakse rahastamisvahendite või eelarveliste tagatiste kaudu, või juhul, kui avaldamine võib ohustada asjaomase füüsilise isiku õigusi ja vabadusi, mis on kaitstud Euroopa Liidu põhiõiguste hartaga, või kahjustada vahendite saajate ärihuve. Selleks et säilitada praegune tava ja tagada läbipaistvus, ei peaks sihttoetuste puhul tegema erandeid teabe avaldamise kohustusest konkreetsele piirmäärale tuginedes.

(39) Kui läbipaistvuse eesmärgil avaldatakse vahendite saajate isikuandmed seoses liidu vahendite kasutamise ja väljavalimismenetluse üle kontrolli tegemisega, tuleks asjaomaseid vahendite saajaid teavitada sellisest avaldamisest ning nende õigustest ja selliste õiguste kasutamise suhtes kohaldatavatest menetlustest kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrustega (EL) 2018/1725 ja (EL) 2016/679[15].

(40) Selleks et tagada kõigi vahendite saajate võrdse kohtlemise põhimõtte järgimine, tuleks avaldada ka füüsiliste isikutega seonduv teave kooskõlas liikmesriikide kohustusega tagada ulatuslik läbipaistvus lepingute puhul, mille maksumus ületab Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivis 2014/24/EL[16] sätestatud summat.

---

15 Euroopa Parlamendi ja nõukogu 27. aprilli 2016. aasta määrus (EL) 2016/679 füüsiliste isikute kaitse kohta isikuandmete töötlemisel ja selliste andmete vaba liikumise ning direktiivi 95/46/EÜ kehtetuks tunnistamise kohta (isikuandmete kaitse üldmäärus) (ELT L 119, 4.5.2016, lk 1).

16 Euroopa Parlamendi ja nõukogu 26. veebruari 2014. aasta direktiiv 2014/24/EL riigihangete kohta ja direktiivi 2004/18/EÜ kehtetuks tunnistamise kohta (ELT L 94, 28.3.2014, lk 65).

(41) Eelarve kaudse ja jagatud täitmise korral peaksid teabe vahendite saajate ning vahendite lõplike saajate kohta tegema kättesaadavaks isikud, üksused või määratud asutused, kes haldavad liidu vahendeid. Kui eelarvet täidetakse jagatult, tuleks teave avaldada kooskõlas asjaomaste valdkondlike normidega. Liikmesriigid, kes saavad ja haldavad liidu vahendeid eelarve otsese täitmise raames, peaksid tegema teabe vahendite saajate kohta kättesaadavaks kooskõlas käesoleva määrusega. Komisjon peaks tegema kättesaadavaks teabe ühtse veebisaidi kohta, sealhulgas märkima viite selle aadressile, kust võib leida teavet vahendite saajate ja vahendite lõplike saajate kohta.

(42) Selleks et parandada selliseid rahastamisvahendeid käsitlevate andmete loetavust ja läbipaistvust, mida rakendatakse eelarve otsese või kaudse täitmise raames, on asjakohane koondada kõik aruandlusnõuded ühte ühtsesse töödokumenti, mis lisatakse eelarveprojektile.

(43) Selleks et tagada läbipaistvus, vältida ***teatavat*** dubleerimist ning viia aruandluse ajakava ja asjaomaste andmete kättesaadavus omavahel kooskõlla, ***tagades seejuures, et teave kaduma ei läheks,*** tuleks eelarvelisi tagatisi, ühist eraldisfondi ***ja omavahendite ülemmääraga kaetud*** tingimuslikke kohustusi käsitlev teave koondada nende kolme kategooria alla ning esitada terviklikul kujul asjaomases aruandes.

(44) Selleks et parandada aruandluse läbipaistvust ja õigsust, peaks rahastamisvahendeid käsitlev teave, mis esitatakse eelarveprojektile lisatud töödokumendis, sisaldama teavet varaga seotud realiseerunud kahju kohta.

(45) Selleks et tagada sünkroonsus eelarvestuse vastuvõtmise ajakavaga, tuleks eelarveprojektile lisada ka komisjoni kinnisvarapoliitikat käsitlev töödokument.

(46) Selleks et edendada Euroopa Regionaalarengu Fondi (ERF), Euroopa Sotsiaalfondi (ESF), Ühtekuuluvusfondi, Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfondi (EAFRD) ja Euroopa Merendus-, Kalandus- ja Vesiviljelusfondi (EMKVF) ning Euroopa Põllumajanduse Tagatisfondi (EAGF) rakendamisel parimaid tavasid, peaks komisjon tegema eelarve täitmise ja kontrolli eest vastutavatele asutustele teadmiseks kättesaadavaks mittesiduva metoodilise juhendi, milles ta kirjeldab oma kontrollistrateegiat ja käsitusviisi, sealhulgas kontrollnimekirjasid, ning esitab parimate tavade näited. Kõnealust juhendit tuleks vajaduse korral ajakohastada.

(47) ***Kohtupraktika[17], mis kohustab komisjoni maksma viivist või muid tasusid Euroopa Liidu Kohtu tühistatud või vähendatud trahvisummadelt, tekitas uue ettenägematu olukorra.*** Eelarve tuludest peab ***seetõttu*** olema võimalik maha arvata kõik intressid või muud tasud, mis kuuluvad tasumisele tühistatud või vähendatud trahvide, muude rahaliste karistuste või sanktsioonide summadelt, sealhulgas nende summadega seotud negatiivne tulu. ***Selline erand negatiivse tulu keelust peaks olema piiratud ainult selle spetsiifilise olukorraga.*** Selleks et järgida varasema olukorra taastamise (*restitutio in integrum*) üldpõhimõtet, mida kohaldatakse liidu institutsioonide määratud trahvide, muude rahaliste karistuste või sanktsioonide suhtes, mille Euroopa Liidu Kohus hiljem tühistab või mida ta vähendab, tuleb ette näha, et tagasimakstavast summast ei arvata maha liidu institutsioonide määratud ja ajutiselt kogutud trahvide, muude rahaliste karistuste või sanktsioonide negatiivset tulu.

Selleks et hüvitada rahaliste vahendite kasutamisvõimaluse kaotus alates kuupäevast, mil asjaomane kolmas isik trahvi ajutiselt komisjonile tasus, kuni tagasimaksmise kuupäevani, tuleks tagasimakstavat summat suurendada intressimäära võrra, mida Euroopa Keskpank kohaldab oma peamiste refinantseerimistehingute suhtes ja mida suurendatakse pooleteise protsendipunkti võrra, mis on sellise kolmanda isiku jaoks sellises olukorras piisav hüvitis ja välistab vajaduse kohaldada selle summa suhtes muid intressimäärasid. See määr vastab ka võlgniku suhtes kohaldatavale intressimäärale, kui võlgnik otsustab trahvi, muu rahalise karistuse või sanktsiooni tasumise edasi lükata ja esitab maksmise asemel finantstagatise. ***Sellised intressid ja tasud tuleks negatiivse tuluna maha arvata üksnes 31. detsembrini 2027, kuni leitakse lõplik lahendus 2027. aasta järgse mitmeaastase finantsraamistiku jaoks seoses intressi- ja muude tasude määraga, mida tuleks maksta piisava hüvitisena tühistatud või vähendatud trahvide, muude rahaliste karistuste või sanktsioonide eest. Selle lõpliku lahenduse puhul tuleks arvesse võtta varasemaid kogemusi ja oodatavaid tulevasi muutusi ning see peaks olema kooskõlas käesolevas määruses sätestatud eelarvepõhimõtete kohaldamisega.***

---

17 Euroopa Kohtu 11. juuni 2024. aasta otsus kohtuasjas Euroopa Komisjon *vs.* Deutsche Telekom AG, C- 221/22 P, ECLI:EU:C:2024:488.

Selleks et tagada piisav rahavoog, et hüvitada asjaomasele kolmandale isikule rahaliste vahendite kasutamisvõimaluse kaotus, kui trahv, muu rahaline karistus või sanktsioon on tühistatud või selle summat on vähendatud, ***võib olla*** vajalik lubada kanda trahvide, muude rahaliste karistuste või sanktsioonidena saadud summad ning võimalikud neilt kogunenud intressid või neist tulenev muu tulu eelarvesse järgmise eelarveaasta lõpuks. ***Selle mehhanismi täieliku läbipaistvuse tagamiseks peaks komisjon esitama Euroopa Parlamendile ja nõukogule kogu iga-aastase eelarvemenetluse raames kättesaadava teabe.***

(48) Pidades silmas, et komisjon on COVID-19 pandeemiast taastumise rahastamiseks teinud liidu nimel varasemast rohkem laenutehinguid, tuleks veelgi suurendada nende tehingute läbipaistvust. Selleks et võtta arvesse nende tehingute järjest suuremat keerukust ja muuta nende sisu läbipaistvamaks, tuleks komisjoni eelarvejaole lisatud dokumendile lisada terviklik ülevaade komisjoni laenutehingutest. ***Selles ülevaates tuleks esitada muu hulgas üksikasjalik teave tähtaegade, maksegraafiku, tasumisele kuuluva intressi kogusumma ja esmasturu investoribaasi kohta, ja kui see on kohaldatav, siis mitmekesise rahastamise strateegia aluseks oleva ühise likviidsusreservi ulatuse ja kulude ning laenuvõtmise kava kohta. Lisaks tuleks ülevaates esitada alusandmed ja metoodika, mida komisjon kasutab kogunenud intresside arvutamiseks ja tasumisele kuuluva intressi hindamiseks, lisamata turutundlikku teavet.***

(49) Asjakohane on näha ette võimalus, et liidu institutsioonidel oleks õigus sõlmida üksteisega oma assigneeringute kasutamise hõlbustamiseks talitustevahelisi kokkuleppeid, ja võimalus sõlmida selliseid kokkuleppeid liidu institutsioonide talituste, liidu asutuste, Euroopa ametite, organite või isikutega, kellele on usaldatud ELi lepingu V jaotise kohaste ühise välis- ja julgeolekupoliitika (ÜVJP) erimeetmete rakendamine, ja Euroopa koolide kuratooriumi peasekretäri kantseleiga teenuste osutamiseks, toodete tarnimiseks, ehitustööde tegemiseks või kinnisvaralepingute sõlmimiseks.

(50) Õiguskindluse huvides tuleb selgitada, et kohaldatav õigus, mille alusel huvikonflikti puhul asjakohaseid meetmeid võtta, hõlmab liidu ja liikmesriigi õigusakte, mis on seotud huvikonfliktiga.

(51) Selleks et suurendada kaasavust, tuleks liikmesriigis asutatud eraõiguslikud asutused või liidu õiguse alusel asutatud asutused ja kellele võib kooskõlas valdkondlike normidega usaldada liidu rahaliste vahendite või eelarveliste tagatiste haldamise, lisada nende üksuste loetellu, kellele võib usaldada eelarve täitmise ülesanded, kui neid kontrollivad avalik-õiguslikud asutused või avalikke teenuseid osutavad eraõiguslikud asutused, kes on rahastamiskõlblikud eelarve kaudse täitmise raames, ning kui neile antakse piisavad finantstagatised. Kui sellised eraõiguslikud või liidu õiguse alusel asutatud asutused ei saa liikmesriigilt rahalist toetust, tuleks piisavad finantstagatised anda kontrolliva organi solidaarvastutuse vormis või samaväärsete finantstagatistena.

(52) Asjakohane on sätestada uute Euroopa ametite loomise kord ja eristada selliste ametite kohustuslikke ja mittekohustuslikke ülesandeid. Liidu institutsioonidele, liidu asutustele ja muudele Euroopa ametitele tuleks ette näha võimalus delegeerida eelarvevahendite käsutaja volitused asjaomase Euroopa ameti direktorile. Euroopa ametitel peaks olema ka võimalus sõlmida teenuste osutamiseks, toodete tarnimiseks, ehitustööde tegemiseks või kinnisvaralepingute sõlmimiseks talitustevahelisi kokkuleppeid. Asjakohane on kehtestada raamatupidamisarvestuse koostamise erinormid, sätted, millega antakse komisjoni peaarvepidajale õigus delegeerida mõned oma ülesanded kõnealuste ametite töötajatele, ja töökord pangakontode jaoks, mida komisjonil peaks olema võimalik mõne Euroopa ameti nimel avada.

(53) Selleks et parandada rakendusasutuste tegevuse kulutõhusust ja tuginedes teiste liidu asutustega saadud praktilisele kogemusele, peaks olema võimalik usaldada komisjoni peaarvepidajale kõik asjaomase rakendusasutuse peaarvepidaja ülesanded või osa neist.

(54) Õiguskindluse huvides on vaja selgitada, et rakendusasutuste direktorid tegutsevad nende ametitele delegeeritud programmide tegevusassigneeringute haldamisel volitatud eelarvevahendite käsutajatena. Selleks et teatavate tugiteenuste üldisest tsentraliseerimisest tulenev tõhususe paranemine oleks võimalikult suur, tuleks rakendusasutustele näha sõnaselgelt ette võimalus hallata halduskulusid.

(55) On vaja kehtestada finantsjuhtimises osalejate, eelkõige eelarvevahendite käsutajate ja peaarvepidajate volitusi ja kohustusi reguleerivad normid.

(56) Euroopa Parlamenti, nõukogu, kontrollikoda ja komisjoni peaarvepidajat tuleks teavitada volitatud eelarvevahendite käsutaja, siseaudiitori ja peaarvepidaja ametisse nimetamisest või ametist lahkumisest kahe nädala jooksul pärast ametisse nimetamist või ametist lahkumist.

(57) Eelarvevahendite käsutajad peaksid täielikult vastutama kõigi tulu- ja kulutoimingute eest, mis tehakse nende järelevalve all, ja sisekontrollisüsteemide eest, ning nad peaksid oma tegevuse eest vastutust kandma, sealhulgas vajaduse korral distsiplinaarmenetluse raames.

(58) Tuleks sätestada ka volitatud eelarvevahendite käsutajate ülesanded ja kohustused ning nende järgitavate menetluste põhimõtted. Volitatud eelarvevahendite käsutajad peaksid tagama, et edasivolitatud eelarvevahendite käsutajad ja nende töötajad saavad teavet ja koolitust kontrollinõuete ning vastavate meetodite ja toimimisviiside kohta, ning et võetaks meetmeid eesmärgiga tagada toimiv kontrollisüsteem. Volitatud eelarvevahendite käsutaja peaks oma ülesannete täitmisest oma liidu institutsioonile aastaaruande vormis aru andma. Aruanne peaks sisaldama nõutavat finants- ja haldusteavet, et toetada volitatud eelarvevahendite käsutaja kinnitavat avaldust oma ülesannete täitmise kohta, sealhulgas teavet tehtud toimingute üldise tulemuslikkuse kohta. Tehtud toimingutega seotud tõendavaid dokumente tuleks säilitada vähemalt viis aastat. Eri vormides läbirääkimistega hankemenetluse teel sõlmitavate hankelepingute kohta peaks volitatud eelarvevahendite kasutaja esitama asjaomasele liidu institutsioonile eriaruande ja asjaomane liidu institutsioon peaks neist teavitama Euroopa Parlamenti ja nõukogu, kuna selline menetlus kujutavad endast erandit tavapärasest väljavalimismenetlusest.

(59) Arvesse tuleks võtta liidu delegatsioonide juhtide ning nende äraoleku ajal nende asetäitjate topeltrolli Euroopa välisteenistuse edasivolitatud eelarvevahendite käsutajana ja tegevusassigneeringute puhul komisjoni edasivolitatud eelarvevahendite käsutajana.

(60) Komisjoni võimalus delegeerida eelarve omaenda jao tegevusassigneeringutega seotud eelarve täitmise volitusi liidu delegatsioonide juhtide asetäitjatele on piiratud olukordadega, kus asjaomaste ülesannete täitmine liidu delegatsiooni juhi asetäitja poolt on hädavajalik, et tagada liidu delegatsiooni juhi äraoleku ajal delegatsiooni toimepidevus. Liidu delegatsiooni juhi asetäitjal ei peaks olema lubatud neid volitusi kasutada süstemaatiliselt või sisemise tööjaotusega seotud põhjustel.

(61) Peaarvepidaja peaks vastutama ka edaspidi maksete nõuetekohase tegemise, tulude kogumise ja saada olevate summade sissenõudmise eest. Peaarvepidaja peaks tegelema rahavoogude juhtimisega, pangakontode ja kolmandate isikute toimikute haldamisega, pidama raamatupidamisarvestust ja vastutama liidu institutsioonide finantsaruannete koostamise eest. Komisjoni peaarvepidaja peaks olema ainus isik, kellel on õigus kehtestada raamatupidamisreeglid ja ühtlustatud kontoplaan, samal ajal kui kõigi teiste liidu institutsioonide peaarvepidajad peaksid kehtestama oma institutsioonis kohaldatava raamatupidamisarvestuse korra.

(62) Kehtestada tuleks ka peaarvepidaja ametisse nimetamise ja ametist lahkumise kord.

(63) Peaarvepidaja peaks kehtestama korra eesmärgiga tagada, et rahavoogude juhtimisega seotud nõuete täitmiseks avatud kontode ja avansikontode saldod ei oleks negatiivsed.

(64) On asjakohane kasutada rahavoogude juhtimisel lubatud maksevahenditena nüüdisaegseid maksevahendeid, sealhulgas krediitkaarti ja elektronrahakotti.

(65) Arvestades, et liidu delegatsioonid teevad tavaliste eelarve-, rahavoogude juhtimise ja raamatupidamistoimingute (eelarvemenetlus) puhul makseid üha enam keskkassa kaudu, millest tulenevalt avansikonto kaudu tehtavate tehingute arv ja tasutavad summad vähenevad, on asjakohane lihtsustada norme, mis reguleerivad avansikontode loomist, haldamist ja kontrollimist.

(66) Sätestada tuleks ka tingimused, mille alusel kasutatakse avansikontosid, s.o haldussüsteemi, mis on tavapärase eelarvemenetluse erand ja mis puudutab üksnes piiratud summasid, samuti avansikontode haldajate ülesanded ja kohustused ning eelarvevahendite käsutaja ja peaarvepidaja ülesanded ja kohustused seoses avansikontode kontrolliga. Tõhususe huvides tuleks liidu delegatsioonides luua avansikontod, mis on mõeldud nii komisjoni eelarvejao kui ka Euroopa välisteenistuse eelarvejao assigneeringute jaoks. Samuti on asjakohane lubada teatavatel tingimustel liidu delegatsioonides kasutada avansikontosid piiratud summas maksete tegemiseks eelarvemenetluse abil. Avansikontode haldajate ametisse nimetamisega seoses peaks olema võimalik valida haldajaid ka töötajate hulgast, kelle komisjon on tööle võtnud kriisiohje- ja humanitaarabioperatsioonide valdkonnas, kui nõukogu määrusega (EMÜ, Euratom, ESTÜ) nr 259/68[18] kehtestatud Euroopa Liidu ametnike personalieeskirjade ja liidu muude teenistujate teenistustingimustega (personalieeskirjad) hõlmatud komisjoni töötajaid ei ole võimalik kasutada.

(67) Selleks et võtta arvesse kriisiohje- ja humanitaarabioperatsioonide valdkonnas tekkivaid olukordi, kus personalieeskirjadega hõlmatud komisjoni töötajaid ei ole võimalik kasutada, ja tehnilisi raskusi, mis tulenevad nõudest, et kõigile juriidilistele kohustustele peab alla kirjutama vastutav eelarvevahendite käsutaja, tuleks lubada töötajatel, kelle komisjon on selles valdkonnas tööle võtnud, võtta väga väikeseid, kuni 2 500 euro suuruseid juriidilisi kohustusi, mis on seotud avansikontodelt tehtavate maksetega, ja liidu delegatsioonide juhtidel või nende asetäitjatel võtta juriidilisi kohustusi vastavalt juhisele, mille on andnud komisjoni vastutav eelarvevahendite käsutaja.

[18] EÜT L 56, 4.3.1968, lk 1.

(68) Kui iga finantsjuhtimises osaleja ülesanded ja kohustused on kindlaks määratud, on nende vastutusele võtmine võimalik üksnes personalieeskirjades sätestatud tingimustel. Vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusele (EL, Euratom) nr 966/2012[19] on liidu institutsioonides loodud finantsrikkumiste uurimise eritoimkonnad, kuid tõhususe huvides ja nendele toimkondadele esitatud juhtumite piiratud arvu arvesse võttes on asjakohane anda nende ülesanded üle nimetatud määruse alusel loodud institutsioonidevahelisele toimkonnale (edaspidi „toimkond“). Toimkond tuleks moodustada selleks, et hinnata taotlusi ja anda soovitusi vajaduse kohta teha otsuseid menetlusest kõrvalejätmise ja rahaliste karistuste määramise kohta asjades, mille on talle edastanud komisjon või muud liidu institutsioonid ja asutused, ilma et see mõjutaks nende halduslikku sõltumatust suhetes töötajatega. Sellise üleandmise eesmärk on samuti vältida dubleerimist ja vähendada vastuoluliste soovituste või arvamuste andmise riske asjades, kuhu on segatud nii ettevõtja kui ka liidu institutsiooni või asutuse töötaja. On vaja jätta kehtima menetlus, mille kohaselt on eelarvevahendite käsutajal võimalik küsida kinnitust juhisele, mille ta leiab olevat nõuetevastase või vastuolus usaldusväärse finantsjuhtimise põhimõttega, ning vabaneda sellise kinnituse saamisel vastutusest. Selle rolli täitmisel tuleks nimetatud toimkonna koosseisu muuta. Toimkonnal ei peaks olema uurimisvolitusi.

[19] Euroopa Parlamendi ja nõukogu 25. oktoobri 2012. aasta määrus (EL, Euratom) nr 966/2012 mis käsitleb Euroopa Liidu üldeelarve suhtes kohaldatavaid finantseeskirju ning millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrus (EÜ, Euratom) nr 1605/2002 (ELT L 298, 26.10.2012, lk 1).

(69) Tuludega seoses on vaja käsitleda selliste omavahendite negatiivset korrigeerimist, mis on hõlmatud nõukogu määrustega (EL, Euratom) nr 609/2014[20] ja (EL, Euratom) 2021/770[21]. Välja arvatud omavahenditega seotud juhul, on vaja jätta alles olemasolevad ülesanded ja kontrollid, mis kuuluvad eelarvevahendite käsutajate vastutusalasse menetluse eri etappides: saada olevate summade eelarvestuse koostamine, sissenõudekorralduse väljastamine, võlateate saatmine, millega teatatakse võlgnikule, et saada olev summa on kindlaks määratud, ning vajaduse korral nõudest loobumise otsuse tegemine, kohaldades kriteeriume, mis kindlustavad usaldusväärse finantsjuhtimise põhimõtte järgimise, et tagada tulude tõhus kogumine.

(70) Eelarvevahendite käsutajal peaks olema võimalik täielikult või osaliselt loobuda kindlaksmääratud saada oleva summa sissenõudmisest, kui võlgniku suhtes on algatatud mõni Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruses (EL) 2015/848[22] määratletud maksejõuetusmenetlus, eriti kui tegemist on kohtulike kokkulepete, kompromissi tegemise ja muude selliste menetlustega.

---

20 Nõukogu 26. mai 2014. aasta määrus (EL, Euratom) nr 609/2014 meetodite ja menetluse kohta, millega tehakse kättesaadavaks traditsioonilised, käibemaksupõhised ja kogurahvatulul põhinevad omavahendid, ning muude sularahavajaduste rahuldamiseks vajalike meetmete kohta (ELT L 168, 7.6.2014, lk 39).

21 Nõukogu 30. aprilli 2021. aasta määrus (EL, Euratom) 2021/770, mis käsitleb ringlusse võtmata plastpakendijäätmetel põhinevate omavahendite arvutamist, nimetatud omavahendite kättesaadavaks tegemise meetodeid ja menetlusi, rahavajaduste rahuldamise meetmeid ning kogurahvatulul põhinevate omavahendite teatavaid aspekte (ELT L 165, 11.5.2021, lk 15).

22 Euroopa Parlamendi ja nõukogu 20. mai 2015. aasta määrus (EL) 2015/848 maksejõuetusmenetluse kohta (ELT L 141, 5.6.2015, lk 19).

(71) Tuleks kehtestada saada olevate summade eelarvestuse korrigeerimise või nullini vähendamise korda käsitlevad erisätted.

(72) Vaja on selgitada, millal kantakse eelarvesse trahvide ja rahaliste karistustena saadud ning muudest karistustest ja sanktsioonidest tulenevad summad ja võimalikud neilt kogunenud intressid või neist tulenev muu tulu.

(73) Arvestades hiljutisi suundumusi finantsturgudel ja peamiste refinantseerimistehingute suhtes kohaldatavat Euroopa Keskpanga kehtestatud intressimäära, on vaja vaadata läbi sätted, mis käsitlevad trahvide või muude rahaliste karistustega seotud intressimäära.

(74) Selleks et võtta arvesse ELi toimimise lepingu või Euroopa Aatomienergiaühenduse asutamislepingu (Euratomi asutamisleping) alusel liidu institutsioonide määratud trahvide ja muude rahaliste karistuste kujul saada olevate summade eripära, tuleb kehtestada erisätted intressimäärade kohta, mida kohaldatakse saada olevate, kuid veel maksmata summade suhtes, kui Euroopa Liidu Kohus on neid summasid suurendanud.

(75) Sissenõudmise reegleid tuleks muuta täpsemaks ja rangemaks. Eelkõige tuleks täpsustada, et peaarvepidaja peab nõudma saada olevad summad sisse, tasaarvestades neid ka summadega, mis rakendusasutus võlgneb võlgnikule eelarve täitmisel.

(76) Õiguskindluse ja läbipaistvuse tagamiseks tuleks kehtestada võlateate saatmise tähtpäevadega seotud normid.

▌

(77) Selleks et tagada vara valitsemine, seades seejuures peamiseks eesmärgiks rahaliste vahendite turvalisuse ja likviidsuse, on vaja ELi toimimise lepingu ja Euratomi asutamislepingu alusel määratud trahvide, muude rahaliste karistuste või sanktsioonide summad, näiteks vaidlustatud konkurentsitrahvid, ajutiselt sisse nõuda. Komisjonil peaks olema ka võimalik investeerida need summad finantsvarasse ning määrata kindlaks sellistelt investeeringutelt teenitud tulu käsitlemine. Kuna komisjon ei ole ainus liidu institutsioon, kellel on õigus määrata trahve, muid rahalisi karistusi või sanktsioone, on vaja kehtestada sätted selliste trahvide, muude rahaliste karistuste või sanktsioonide kohta, mida määravad muud liidu institutsioonid, ja kehtestada nende sissenõudmise reeglid, mis peaksid olema samaväärsed komisjoni suhtes kehtivate reeglitega.

(78) Selleks et komisjonil oleks kogu vajalik teave rahastamisotsuste tegemiseks, on vaja sätestada miinimumnõuded sihttoetuste, hangete, liidu välistegevuse usaldusfondide (liidu usaldusfondid), auhindade, rahastamisvahendite, segarahastamisvahendite või -platvormide ja eelarveliste tagatiste kohta tehtavate rahastamisotsuste sisule. Samal ajal selleks, et pakkuda võimalikele vahendite saajatele pikemaajalist perspektiivi, on vaja sätestada, et rahastamisotsused võidakse võtta vastu rohkem kui ühe eelarveaasta kohta, täpsustades samal ajal, et rakendamise eeltingimuseks on siiski eelarveassigneeringute kättesaadavus asjaomastel eelarveaastatel. Peale selle tuleb vähendada rahastamisotsuse tegemiseks nõutavate elementide arvu. Lihtsustamise eesmärki silmas pidades peaks rahastamisotsus moodustama ühtlasi ühe- või mitmeaastase tööprogrammi. Kuna liidu rahaline toetus artiklites 70 ja 71 osutatud liidu asutustele on juba aastaeelarves kindlaks määratud, ei tuleks nõuda selle kohta eraldi rahastamisotsuse vastuvõtmist.

(79) Seoses kuludega tuleks kindlaks määrata see, kuidas on omavahel seotud rahastamisotsused ning üldised ja individuaalsed eelarvelised kulukohustused, samuti tuleks täpsustada eelarvelise ja juriidilise kohustuse kontseptsioone, et luua eelarve täitmise erinevate etappide jaoks selge raamistik.

(80) Selleks et võtta arvesse eelkõige liidu delegatsioonides ja liidu esindustes võetud juriidiliste kohustuste arvu ning nende suhtes kohaldatava vahetuskursi kõikumisi, peaks olema võimalik võtta esialgseid eelarvelisi kulukohustusi ka juhtudel, kui lõplikud maksesaajad ja summad on teada.

(81) Selleks et viia EAGF nii ruttu, kui see on tehniliselt võimalik, üldise raamatupidamisarvestuse korra ja eelarvemenetlusega kooskõlla, peaks olema lubatud võtta maksete tegemiseks individuaalseid eelarvelisi kulukohustusi, ilma et esmalt oleks vaja võtta maksete tegemiseks üldine esialgne eelarveline kulukohustus, millele järgnevad kahe kuu jooksul või teatavatel tingimustel pikema aja jooksul individuaalsed kohustused. Selleks et eelarveaasta esimese kuu eest saaks võtta individuaalseid eelarvelisi kulukohustusi ja teha makseid detsembris, tuleks EAGFi jooksvad halduskulud lisada nende kululiikide hulka, mille puhul on lubatud teha ettemakseid.

(82) Maksete liikidega seoses tuleks kooskõlas usaldusväärse finantsjuhtimise põhimõttega täpsustada nende maksete eri liike, mida eelarvevahendite käsutajatel on võimalik teha. Eelmaksete tasaarvestamise reegleid tuleks veelgi täpsustada, eelkõige olukordades, kus vahemakseid ei ole võimalik tasaarvestada. Sel eesmärgil tuleks võetud juriidilistesse kohustustesse lisada asjakohased sätted.

(83) Käesolevas määruses tuleks sätestada, et maksed tuleb teha kindlaksmääratud tähtaja jooksul ja et selle tähtaja järgimata jätmise korral on võlausaldajatel õigus saada viivist, mida makstakse eelarvest, välja arvatud liikmesriikide ja Euroopa Investeerimispanga (EIP) ja Euroopa Investeerimisfondi (EIF) puhul.

(84) Riigihanke e-arvete põhielementide aluseks peaks olema Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivis 2014/55/EL[23] sätestatud normid.

(85) Selguse huvides tuleks riigihanke nõuetele mittevastavate pakkumuste määratlus läbi vaadata, et see hõlmaks pakkumusi, mille puhul ettevõtja ei saa hankemenetluses osaleda.

(86) Tuleb selgitada, et üheainsa ettevõtjaga sõlmitud raamlepingu alusel võib erilepingu sõlmida ja seda muuta raamlepingus sätestatud tingimuste piires.

▌

(87) Võttes arvesse, et nii avatud, piiratud kui ka konkurentsipõhise läbirääkimistega hankemenetluse puhul kohaldatakse enne hankemenetluse algatamist sama avalikustamiskorda, tuleks pärast edutut konkurentsipõhist läbirääkimistega hankemenetlust lubada teatavatel tingimustel kasutada väljakuulutamiseta läbirääkimistega hankemenetlust.

---

23 Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. aprilli 2014. aasta direktiiv 2014/55/EL, mis käsitleb e-arveldamist riigihangete puhul (ELT L 133, 6.5.2014, lk 1).

(88) Käesolevas määruses sätestatud hankelepingute sõlmimise korra kohaldamisalast tuleb välja jätta notarite osutatavad dokumentide kinnitamise ja tõestamise teenused, kui menetlus, millega selliseid teenuseid asjaomases liikmesriigis reguleeritakse, ei ole konkurentsile avatud.

(89) Teenuste puhul, mida osutavad liikmesriikide organisatsioonid, kes ei saa konkurentsipõhises hankemenetlus osaleda, on asjakohane näha ette võimalus kasutada väljakuulutamiseta läbirääkimistega hankemenetlust.

(90) Selleks et tagada kooskõla Euroopa Liidu Kohtu praktikaga[24], peaks eelarvevahendite käsutaja nõudma, et enne lepingu sõlmimise otsust esitatakse tõendid menetlusest kõrvalejätmise kriteeriumide ja kvalifitseerimiskriteeriumide kohta.

(91) On asjakohane koondada ühte artiklisse kulude tõendamist ja kinnitamist käsitlevad sätted ning lisada kulukohustustest vabastamise mõiste määratlus. Kuna tehingud tehakse arvutisüsteemides, tuleks tõendamisotsust tähistava märke „kuulub maksmisele“ allkirjastamise asemel kasutada elektrooniliselt turvatud allkirja, välja arvatud piiratud arvul juhtudel. Samuti on vaja täpsustada, et kulude tõendamist kohaldatakse kõigi rahastamiskõlblike kulude suhtes, hõlmates, nagu eelmaksete tasaarvestamise puhul, ka selliseid kulusid, mis ei ole seotud maksetaotlusega.

---

24 Üldkohtu 8. juuli 2020. aasta otsus kohtuasjas T-661/18, Securitec *vs.* komisjon, ECLI:EU:T:2020:319.

(92) Selleks et vähendada keerukust, lihtsustada olemasolevaid reegleid ja parandada käesoleva määruse loetavust, tuleks kehtestada sellised reeglid, mis on ühised rohkem kui ühele eelarve täitmise vahendile. Neil põhjustel tuleks teatavad sätted koondada, teiste sõnastust ja kohaldamisala ühtlustada ning ebavajalikud kordused ja ristviited välja jätta.

(93) Iga liidu institutsioon peaks moodustama siseauditi järelevalvekomitee, kelle ülesanne on tagada siseaudiitori sõltumatus, jälgida siseaudititegevuse kvaliteeti ning tagada, et talitused arvestaksid igakülgselt sise- ja välisauditi soovitusi ja võtaksid nende põhjal järelmeetmeid. Kõnealuse siseauditi järelevalvekomitee koosseisu üle peaks otsustama iga liidu institutsioon, võttes arvesse oma organisatsioonilist sõltumatust ja sõltumatu eksperdiarvamuse olulisust.

(94) Suuremat rõhku tuleks panna eelarvest rahastatud projektide tulemuspõhisusele ja tulemustele. Sellest tulenevalt on asjakohane lisaks juba hästi sisse töötatud liidu rahalise toetuse vormidele (tegelikult tekkinud rahastamiskõlblike kulude hüvitamine, ühikuhinnad, kindlasummalised maksed ja ühtse määra alusel rahastamine) määrata kindlaks veel üks rahastamisvorm, mis ei ole seotud asjaomaste toimingute kuludega. Sellise rahastamisvormi kasutamine peaks põhinema teatavate tingimuste eelneval täitmisel või eelnevalt kindlaks määratud vahe-eesmärkide või tulemusnäitajate alusel mõõdetavate tulemuste saavutamisel.

(95) Kui liidu rahalist toetust antakse kuludega sidumata rahastamise vormis ja kui hüvitamine põhineb tulemustel, tuleks nende tulemuste saavutamist mõõta kas eelnevalt kindlaks määratud vahe-eesmärkide või sihtide abil ja selliste vahe-eesmärkide või sihtide saavutamist tuleks enne rahalise toetuse väljamaksmist kontrollida. Sihtide või vahe-eesmärkide saavutamisega seotud andmeid ja tõendavaid dokumente tuleks säilitada järelkontrollide või auditite, sealhulgas kontrollikoja tehtavate järelkontrollide või auditite jaoks.

(96) Kui komisjon hindab liidu vahendite saajate tegevus- ja finantssuutlikkust või nende süsteeme ja menetlusi, peaks tal olema võimalik tugineda tema enda, teiste üksuste või rahastajate, näiteks riiklike asutuste ja rahvusvaheliste organisatsioonide poolt juba tehtud hindamistele, et vältida samade vahendite saajate mitmekordset hindamist. Võimalust tugineda teiste üksuste tehtud hindamistele tuleks kasutada juhul, kui sellised hindamised on tehtud kooskõlas tingimustega, mis on samaväärsed nendega, mis on käesolevas määruses sätestatud kohaldatava eelarve täitmise viisi kohta. Selleks et soodustada rahastajate tuginemist üksteise tehtud hindamistele, peaks komisjon edendama rahvusvaheliselt kokkulepitud standardite või rahvusvaheliste parimate tavade tunnustamist.

(97) Samuti on oluline vältida olukordi, kus erinevad üksused auditeerivad liidu vahendite saajaid seoses saadud vahendite kasutamisega mitu korda. Seepärast peaks olema võimalik tugineda audititele, mille on juba teinud sõltumatud audiitorid, tingimusel et on olemas piisavad tõendid nende audiitorite pädevuse ja sõltumatuse kohta ning tingimusel, et auditid põhinevad rahvusvaheliselt tunnustatud auditistandarditel, andes piisava kindluse, ning on tehtud finantsaruannete ja muude aruannete kohta, mis käsitlevad liidu rahalise toetuse kasutamist. Sellised auditid peaksid olema aluseks üldisele kindlusele liidu rahaliste vahendite kasutamise kohta. Sel eesmärgil on oluline tagada, et sõltumatu audiitori aruanne ja seotud auditidokumendid tehakse nõudmisel kättesaadavaks Euroopa Parlamendile, komisjonile, kontrollikojale ja liikmesriigi auditeerimisasutustele.

(98) Selleks et tugineda hindamistele ja audititele ning vähendada liidu vahendeid saavate isikute ja üksuste halduskoormust, on oluline tagada, et teavet, mis on liidu institutsioonidele, korraldusasutustele või muudele liidu vahendeid haldavatele asutustele ja üksustele juba kättesaadav, kasutatakse uuesti, et vältida vahendite saajatelt või toetusesaajatelt teabe mitmekordset küsimist.

(99) Selleks et luua vahendite saajatega pikaajaline koostöömehhanism, tuleks näha ette finantsraampartnerluse lepingute sõlmimise võimalus. Finantsraampartnerlusi tuleks viia ellu sihttoetuste kaudu või liidu vahendeid haldavate isikute ja üksustega sõlmitavate rahalist toetust käsitlevate lepingute kaudu. Sel eesmärgil tuleks täpsustada selliste rahalist toetust käsitlevate lepingute minimaalne sisu. Finantsraampartnerlused ei tohiks põhjendamatult piirata juurdepääsu liidu rahastamisele.

(100) Liidu rahalise toetuse peatamise, lõpetamise või vähendamise tingimused ja kord tuleks erinevate eelarve täitmise vahendite, näiteks sihttoetuste, hangete, eelarve kaudse täitmise, auhindade jne lõikes ühtlustada. Tuleks määrata kindlaks sellise peatamise, lõpetamise või vähendamise alused. ***Kui väljavalimismenetluse järel avastatakse, et selle käigus toimus õigusnormide rikkumine või kelmus või pettus, peaks vastutav eelarvevahendite käsutaja võtma teatavaid parandusmeetmeid, välja arvatud juhul, kui meetmete võtmata jätmine on põhjendatud, näiteks kui juriidilise kohustuse täitmine on asjaomase institutsiooni või asutuse huvides või kui on vaja tagada teenuse jätkumine.***

(101) Käesoleva määrusega tuleks kehtestada ühtsed ajavahemikud, mille jooksul vahendite saajad peaksid liidu rahalise toetusega seotud dokumente säilitama, et vältida lahknevaid või ebaproportsionaalseid lepingulisi tingimusi, andes samal ajal komisjonile, kontrollikojale ja OLAFile piisavalt aega sellistele andmetele ja dokumentidele juurdepääsu saamiseks ning vajalike järelkontrollimiste ja auditite tegemiseks. Lisaks peaks igal liidu vahendeid saaval isikul või üksusel olema kohustus teha liidu finantshuvide kaitsel koostööd.

(102) Selleks et pakkuda osalejatele ja vahendite saajatele piisavat teavet ja tagada, et neil on võimalik kasutada oma kaitseõigust, tuleks anda osalejatele ja vahendite saajatele võimalus esitada oma tähelepanekud, enne kui võetakse vastu mõni nende õigusi riivav meede, ning neid tuleks teavitada õigusest saada teavet õiguskaitsevahendite kohta, mis on neile kättesaadavad sellise meetme vaidlustamiseks.

(103) Väljavalimismenetluse raames ei pea vastutav eelarvevahendite käsutaja andma osalejale võimalust tähelepanekuid esitada, kui osaleja pakkumus on väljavalimismenetluses tagasi lükatud. Selleks et tagada õiguskindlus, tuleks see ette näha ka sättes, mis käsitleb ärakuulamismenetlust ja õiguskaitsevahendeid.

(104) Võttes arvesse üha keerulisemaks muutuvat geopoliitilist olukorda ja kiiresti muutuvaid hübriid- ja küberohte, samuti vajadust digipöörde järele, millega kaasnevad paratamatult tehnilised nõrgad kohad, peab liit tagama liidu ja liikmesriikide julgeoleku ja avaliku korra kaitse vastavalt avaliku korra ja avaliku õiguse nõuetele. See puudutab ühiskonna põhihuvide kaitsmist, nagu energiavarustuskindluse tagamine ning organiseeritud kuritegevuse ning kelmuse ja pettuste vastu võitlemine. Liidu rahaliste vahendite eraldamine seoses strateegilise vara ja huvidega, nagu digi- või kosmosetaristu, side- ja infosüsteemid ja -teenused, võib eeldada eritingimuste kohaldamist sellise kaitse tagamiseks, sealhulgas side- ja infosüsteemide tervikluse ja seotud tarneahelate kaitsmiseks, järgides seejuures liidu rahvusvahelisi lepinguid. Selliste tingimuste liike ja kohaldamist käsitlevaid nõudeid tuleks selgitada. ***Käesolevas määruses sätestatud eritingimused ei ole ammendavad ning alusakt võib sisaldada eritingimusi, eeldusel et sellega ei muudeta käesolevas määruses julgeoleku ja avaliku korra kaitseks sätestatud nõudeid ja menetlusi ega tehta neist erandeid.***

(105) Liidu finantshuvide kaitsmiseks peaks komisjon looma ühtse varajase avastamise ja menetlusest kõrvalejätmise süsteemi.

(106) Varajase avastamise ja menetlusest kõrvalejätmise süsteemi tuleks kohaldada osalejate ja vahendite saajate suhtes, üksuste suhtes, kelle suutlikkusele taotleja või pakkuja kavatseb toetuda, töövõtja alltöövõtja, kõrvalejäetud üksuse tegelike kasusaajate ja seotud üksuste, füüsiliste isikute ja tagatise andjate suhtes ning iga isiku või üksuse suhtes, kes saab liidu vahendeid eelarve kaudse täitmise raames, või iga isiku või üksuse suhtes, kes saab liidu vahendeid rahastamisvahenditest, mida rakendatakse eelarve otsese täitmise raames, selliste üksustega seotud osalejate või vahendite saajate suhtes, kelle kohta on teavet esitanud üksused, kes täidavad eelarvet jagatult, ning sponsorite suhtes.

(107) Selleks et suurendada liidu finantshuvide kaitset, tuleks varajase avastamise ja menetlusest kõrvalejätmise süsteemi tõhustada. Oluline on vältida, et menetlusest kõrvalejätmist põhjustavas olukorras olev isik või üksus saab taotleda liidu rahaliste vahendite haldamist või teda võidakse valida neid haldama programmi alusel, mille puhul eelarvet täidetakse jagatult. Kui on olemas lõplik kohtuotsus või lõplik haldusotsus, peaks vastutaval eelarvevahendite käsutajal olema võimalik jätta isik või üksus menetlusest kõrvale, kui selline isik või üksus on menetlusest kõrvalejätmist põhjustavas olukorras ja teda peetakse ebausaldusväärseks põhjusel, et ta on osalenud teatavat liiki raskes ametialases rikkumises. ***Ilma et see piiraks muudes alusaktides sätestatud teavitamiskohustusi, peaksid isikud ja üksused, kes täidavad eelarvet jagatult, edastama komisjonile mõne ametliku kanali, näiteks komisjoni loodud automatiseeritud infosüsteemi kaudu, mida praegu kasutatakse kelmusest ja pettusest ning õigusnormide rikkumisest teatamiseks (edaspidi „rikkumisjuhtumite haldamise süsteem“), teabe, mis on seotud***

tuvastatud asjaolude ja järeldustega selliste lõplike kohtuotsuste või lõplike haldusotsuste kontekstis üksnes seoses artikli 138 lõike 1 punkti c alapunktis iv ja punktis d sätestatud põhjustega, kui selline teave saab neile teatavaks. Lõpliku kohtuotsuse või lõpliku haldusotsuse puudumisel peaks vastutaval eelarvevahendite käsutajal olema võimalik jätta isik või üksus menetlusest kõrvale toimkonna esialgse õigusliku hinnangu alusel, võttes arvesse asjaolusid ja järeldusi, mis on tuvastatud või tehtud OLAFi või Euroopa Prokuratuuri või kontrollikoja läbi viidud auditite või uurimiste käigus või eelarvevahendite käsutaja vastutusel läbi viidud muude auditite või kontrollide käigus. Selline menetlusest kõrvalejätmine tuleks kanda varajase avastamise ja menetlusest kõrvalejätmise süsteemi andmebaasi. ***Isikud ja üksused, kes täidavad eelarvet jagatult, peaksid enne liidu vahendite eraldamist või osalejate ja toetusesaajate valimist kasutama varajase avastamise ja menetlusest kõrvalejätmise süsteemi andmebaasi. Andmebaasi tuleks kasutada seoses liidu vahendite kasutamist taotleva või valituks osutunud isiku või üksusega. Varajase avastamise ja menetlusest kõrvalejätmise süsteemi tulemusliku rakendamise tagamiseks peaksid liikmesriikide pädevad asutused tagama andmebaasis registreeritud kõrvalejätmise täitmise*** selliste isikute või üksuste suhtes, kes taotlevad või kes on välja valitud liidu vahendeid haldama ***kogu menetlusest kõrvalejätmise kestuse ajal***. ***Sellise kõrvalejätmisega tuleks tagada hankemenetluse või valikuprotsessi terviklikkus ning kaitsta seda raskes ametialases rikkumises osalenud isikute või üksuste osalemise eest.*** Kulutaotlusi, mille liikmesriigid on esitanud eelarve jagatud täitmise raames, muu hulgas seoses sellise isiku või üksusega, kes on menetlusest kõrvale jäetud, ei tohiks hüvitada. Kui liikmesriikidele makstakse vahendeid välja tulemuspõhiste raamistike alusel, tuleks kohaldada erinorme, mis on ette nähtud valdkondlike normidega.

(108) Oluline on rõhutada, et nende liidu vahendite suhtes, mis on liikmesriikidele välja makstud eelarve otsese täitmise raames, ▌ kui liikmesriikidel on kohustus võtta liidu finantshuvide kaitseks kõik asjakohased meetmed, tuleks varajase avastamise ja menetlusest kõrvalejätmise süsteemi kohaldada üksnes juhul, kui komisjonil on asjaomase õigusraamistiku alusel asjakohased kohustused ▌ . Seepärast tuleks komisjoni vastutust piirata kohustusega edastada isiku või üksuse menetlusest kõrvalejätmise küsimus arutamiseks toimkonnale, kui eelarvevahendite käsutaja saab raskest ametialasest rikkumisest teadlikuks lõpliku kohtuotsuse või lõpliku haldusotsuse järel või asjaolude ja järelduste kaudu, mis on seoses nende vahenditega tuvastatud või tehtud OLAFi või Euroopa Prokuratuuri või kontrollikoja läbi viidud auditite või uurimiste käigus või eelarvevahendite käsutaja vastutusel läbi viidud muude auditite või kontrollide käigus. Ilma et see piiraks nende komisjoni kohustuste täitmist, vastutavad liikmesriigid varajase avastamise ja menetlusest kõrvalejätmise süsteemi andmebaasi kantud menetlusest kõrvalejätmise otsuseid käsitleva teabe kontrollimise, selliste otsuste täitmise tagamise ning selle tagamise eest, et menetlusest kõrvalejätmist põhjustavas olukorras oleva isiku või üksusega seoses ei esitata maksetaotlusi. ***Ilma et see piiraks valdkondlike normide ja vabatahtlikku kohaldamist, ei tohiks varajase avastamise ja menetlusest kõrvalejätmise süsteemi kohaldada Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2021/241[25] suhtes.***

[25] ***Euroopa Parlamendi ja nõukogu 12. veebruari 2021. aasta määrus (EL) 2021/241, millega luuakse taaste- ja vastupidavusrahastu (ELT L 57, 18.2.2021, lk 17).***

(109) Tuleks täpsustada, et kui otsus isiku või üksuse registreerimiseks varajase avastamise ja menetlusest kõrvalejätmise süsteemi andmebaasis tehakse juhul, kui kõrvalejätmist põhjustavasse olukorda on sattunud füüsiline või juriidiline isik, kes on asjaomase isiku või üksuse haldus-, juhtimis- või järelevalveorgani liige või kellel on volitus sellist isikut või üksust esindada, tema nimel otsuseid teha või teda kontrollida, või füüsiline või juriidiline isik, kes kannab selle isiku või üksuse võlgade eest piiramatut vastutust, või füüsiline isik, kes on väljavalimismenetluse või juriidilise kohustuse täitmise seisukohast hädavajalik, peavad andmebaasis registreeritud andmed sisaldama teavet nende isikute kohta.

(110) Otsuse isiku või üksuse väljavalimismenetluses osalemisest kõrvalejätmise või isikule või üksusele rahalise karistuse määramise kohta ning otsuse seonduva teabe avaldamise kohta peaks tegema vastutav eelarvevahendite käsutaja, pidades silmas tema sõltumatust halduskü simustes. Lõpliku kohtuotsuse või lõpliku haldusotsuse puudumisel ning lepingu tõsise rikkumisega seotud juhtudel peaks vastutav eelarvevahendite käsutaja tegema otsuse esialgse õigusliku hinnangu alusel, võttes arvesse toimkonna soovitust. Samuti peaks toimkond hindama kõrvalejätmise kestust neil juhtudel, kui seda ei ole kindlaks määratud lõpliku kohtuotsuse või lõpliku haldusotsusega.

(111) Toimkonna ülesanne peaks olema tagada varase avastamise ja menetlusest kõrvalejätmise süsteemi sidus toimimine. Toimkonda peaksid kuuluma alaline eesistuja, alaline ase-eesistuja, kes asendab eesistuja, kaks komisjoni esindajat ja taotluse esitanud eelarvevahendite käsutaja esindaja.

(112) Selleks et viia varajase avastamise ja menetlusest kõrvalejätmise süsteem kooskõlla hankelepingute sõlmimise korraga ning suurendada selle mõjusust, tuleks püüe mõjutada liidu vahendite eraldamist või saada alusetult liidu vahendeid, sealhulgas juhul, kui tegemist on huvikonfliktiga, sõnaselgelt lisada kui raske ametialase rikkumise tõttu menetlusest kõrvalejätmise eriolukord.

(113) Võttes igakülgselt arvesse proportsionaalsuse põhimõtet, peaks vastutav eelarvevahendite käsutaja isiku või üksuse menetlusest kõrvale jätma, kui see on käitunud ebaeetiliselt ja pannud toime süülise teo, mis ei ole kooskõlas ELi lepingu artiklis 2 ja Euroopa Liidu põhiõiguste hartas kinnistatud väärtustega, näiteks diskrimineerides isikute rühma või rühma liiget või õhutades tema suhtes vaenule või vägivallale, kui selline käitumine võib negatiivselt mõjutada lepingu täitmist.

(114) Eraldiseisev menetlusest kõrvalejätmise põhjus tuleks lisada seoses juhtudega, kui eelarvevahendite käsutaja, OLAFi, Euroopa Prokuratuuri või kontrollikoja tehtavate kontrollide või auditite käigus ei tehta ***tahtlikult ja*** põhjendamatult koostööd, sest sellel võivad olla liidu rahaliste huvide kaitse seisukohast rasked tagajärjed.

(115) Esialgne õiguslik hinnang ei mõjuta asjaomase isiku või üksuse tegevusele liikmesriikide pädevate asutuste lõpliku hinnangu andmist liikmesriigi õiguse kohaselt. Seetõttu tuleks toimkonna soovitus ja vastutava eelarvevahendite käsutaja otsus läbi vaadata pärast sellise lõpliku hinnangu kohta teate saamist.

(116) Vastutav eelarvevahendite käsutaja peaks isiku või üksuse menetlusest kõrvale jätma juhul, kui lõpliku kohtuotsuse või lõpliku haldusotsusega on tõendatud, et isik või üksus on süüdi tõsises ametialases rikkumises, sotsiaalkindlustusmaksete või maksude tasumisega seotud kohustuste täitmatajätmises (olenemata tahtluse olemasolust), üksuse loomises teises jurisdiktsioonis kavatsusega hoida kõrvale maksu-, sotsiaalsetest või muudest juriidilistest kohustustest ning liidu eelarvet kahjustavas pettuses või kelmuses, korruptsioonis, kuritegeliku ühendusega seotud tegevuses, rahapesus, terrorismi rahastamisega seotud tegevuses või terroristlikus tegevuses, lapstööjõu kasutamises või muudes inimkaubandust puudutavates õigusrikkumistes või õigusnormide rikkumises seisnevas õigusrikkumises. Samuti tuleks isik või üksus menetlusest kõrvale jätta juriidilise kohustuse tõsise rikkumise***, sealhulgas lepingu range kutsestandardi kohase täitmise nõude rikkumise*** või pankroti korral või juhul, kui ta keeldub uurimise, kontrolli või auditi käigus koostööst. Menetlusest kõrvalejätmise põhjuste hindamisel võib rahvusvahelise kaubandusõiguse kohaselt hukka mõistetavaid põhjendamatult kahjustavaid tegusid käsitada asjakohase tegurina, kui need kätkevad endas rasket ametialast rikkumist.

(117) Kooskõlas Üldkohtu 15. veebruari 2023. aasta otsusega[26] peab eelarvevahendite käsutaja, kui ta teeb otsuse isiku või üksuse menetlusest kõrvalejätmise kohta raske ametialase rikkumise tõttu, tuginema piisavalt täpsetele, veenvatele ja konkreetsetele tõenditele, mille abil on võimalik selgelt ja ühemõtteliselt tõendada, et avalduse esitaja pani toime rikkumise, mis mõjutab tema ametialast usaldusväärsust, mis ühtlasi osutab süülisele tahtlusele või raskele hooletusele käesoleva määruse tähenduses.

(118) Kui vastutav eelarvevahendite käsutaja teeb otsuse isiku või üksuse menetlusest kõrvalejätmise või isikule või üksusele rahalise karistuse määramise ja sellekohase teabe avaldamise kohta, peaks ta tagama kooskõla proportsionaalsuse põhimõttega, võttes eelkõige arvesse olukorra tõsidust, selle mõju eelarvele, asjaomasest rikkumisest möödunud ajavahemikku, rikkumise kestust ja kordumist, tahtlust või hooletuse raskust ning seda, mil määral teeb isik või üksus koostööd asjaomase pädeva asutusega ja milline on nimetatud isiku või üksuse panus uurimisse.

---

26 ***Üldkohtu 15. veebruari 2023. aasta otsus kohtuasjas T-175/21T, RH vs. komisjon, ECLI:EU:T:2023:77, punkt 62.***

(119) Samuti peaks vastutaval eelarvevahendite käsutajal olema võimalik isik või üksus menetlusest kõrvale jätta juhul, kui selle ettevõtja võlgade eest piiramatut vastutust kandev füüsiline või juriidiline isik on pankrotis või samalaadses maksejõuetuse olukorras või kui asjaomane füüsiline või juriidiline isik ei täida oma kohustusi seoses sotsiaalkindlustusmaksete või maksude tasumisega, kui selline olukord mõjutab ettevõtja finantsseisundit.

(120) Selleks et veelgi parandada liidu finantshuvide kaitset, peaks eelarvevahendite käsutajal olema võimalik jätta menetlusest kõrvale kõrvalejäetud üksuste tegelikud kasusaajad ja nende üksustega seotud üksused, kes menetlusest kõrvalejäetud üksuse rikkumises osalesid, või määrata neile rahaline karistus. Võimalus jätta tegelikud kasusaajad ja seotud üksused menetlusest välja on mõeldud selleks, et vältida olukorda, kus isik või üksus, keda ei või valida liidu rahalisi vahendeid haldama, võib jätkata hankemenetlustes ja väljavalimismenetlustes osalemist uue äriühingu või olemasolevate seotud üksuste kaudu.

(121) Selleks et suurendada varajase avastamise ja menetlusest kõrvalejätmise süsteemi tõhusust, tuleks seda kohaldada ka füüsiliste isikute suhtes, keda peetakse üksuse rikkumise eest vastutavaks, nii et neil ei oleks võimalik osaleda väljavalimismenetluses või neid ei oleks võimalik valida liidu rahalisi vahendeid haldama ei isiklikult ega uue juriidilise vormi kaudu, ilma et see piiraks nende õigust olla ära kuulatud.

(122) Eelarvevahendite käsutaja taotluse korral peaks varajase avastamise ja menetlusest kõrvalejätmise süsteemi toimkonnal olema võimalik esitada kiirmenetluses soovitusi, ilma et see piiraks asjaomase isiku või üksuse õigust olla ära kuulatud. Sellist menetlust tuleks kasutada, kui seda eeldavad juhtumi asjaolud või laad, näiteks juhul, kui liikmesriigi ametiasutus on teinud lõpliku kohtuotsuse või lõpliku haldusotsuse, kuid menetlusest kõrvalejätmise kestust ei ole kindlaks määratud, või lõpliku kohtuotsuse või lõpliku haldusotsuse on teinud kolmas riik või asjaomase isiku või üksuse suhtes on mõne rahvusvahelise organisatsiooni otsusega juba määratud menetlusest kõrvalejätmisega samaväärne sanktsioon.

(123) Isiku või üksuse suhtes ei tohiks teha menetlusest kõrvalejätmise otsust, kui ta on võtnud parandusmeetmeid, tõendades seeläbi oma usaldusväärsust. Kõnealust võimalust ei tohiks kohaldada kõige raskemate süütegude korral.

(124) Pidades silmas proportsionaalsuse põhimõtet, tuleks eristada ühelt poolt juhtumeid, kus rahalise karistuse saab määrata alternatiivina menetlusest kõrvalejätmisele, ja teiselt poolt juhtumeid, kus asjaomase vahendite saaja tegevus eesmärgiga püüda alusetult saada juurdepääs liidu vahenditele on nii raske, et lisaks menetlusest kõrvalejätmisele on põhjendatud ka rahalise karistuse määramine, et tagada hoiatav mõju teiste jaoks. Tuleks määrata kindlaks ka maksimaalne rahalise karistuse summa, mida avaliku sektori hankija võib määrata.

(125) Rahaline karistus tuleks määrata üksnes vahendite saajale, mitte osalejale, arvestades asjaolu, et määratava rahalise karistuse summa arvutamisel võetakse aluseks asjaomase juriidilise kohustuse väärtus.

(126) Võimalus teha otsuseid menetlusest kõrvalejätmise või rahaliste karistuste määramise kohta ei sõltu võimalusest kohaldada lepingujärgseid karistusi, näiteks leppetrahve.

(127) Nii nagu direktiivi 2014/24/EL alusel, peaks menetlusest kõrvalejätmise kestus olema ajaliselt piiratud ning kooskõlas proportsionaalsuse põhimõttega.

(128) Tuleb määrata kindlaks menetlusest kõrvalejätmist või rahaliste karistuste määramist käsitlevate otsuste aegumistähtaja alguskuupäev ja kestus.

(129) On oluline, et menetlusest kõrvalejätmise ja rahalise karistuse hoiatavat mõju saaks tugevdada. Sellega seoses tuleks hoiatavat mõju tugevdada võimalusega avaldada menetlusest kõrvalejätmise ja/või rahalise karistusega seotud teavet, järgides andmekaitsealaseid nõudeid, mis on sätestatud määrustes (EL) 2018/1725 ning (EL) 2016/679. Selline avaldamine peaks aitama tagada, et sama käitumine ei kordu. Õiguskindluse huvides ja kooskõlas proportsionaalsuse põhimõttega tuleks täpsustada, millistes olukordades ei tuleks sellist teavet avaldada. Vastutav eelarvevahendite käsutaja peaks võtma oma hindamistes arvesse toimkonna soovitusi. Füüsiliste isikute puhul tuleks isikuandmeid avalikustada ainult erandlikes olukordades, kui see on põhjendatud rikkumise raskusega või selle mõjuga liidu finantshuvidele.

(130) Menetlusest kõrvalejätmise või rahalise karistusega seotud teavet tuleks avaldada üksnes teatavatel juhtudel, nagu tõsine ametialane rikkumine, kelmus või pettus, olulised puudused eelarvest rahastatavas juriidilises kohustuses kindlaksmääratud peamiste kohustuste täitmisel või õigusnormide rikkumine või juhul, kui on loodud üksus teises jurisdiktsioonis kavatsusega hoida kõrvale maksu-, sotsiaalsetest või muudest juriidilistest kohustustest.

(131) Menetlusest kõrvalejätmise kriteeriume tuleks selgelt eristada kriteeriumidest, mille alusel võidakse väljavalimismenetlusest välja arvata.

(132) Teave riskide varajase avastamise ja isikute või üksuste suhtes menetlusest kõrvalejätmist ja rahalist karistust puudutavate otsuste tegemise kohta tuleks tsentraliseerida. Sel eesmärgil tuleks seonduvat teavet säilitada andmebaasis, mille loob ja mida haldab komisjon kui tsentraliseeritud süsteemi omanik. See süsteem peaks toimima kooskõlas õigusega eraelu puutumatusele ja isikuandmete kaitsega.

(133) Kuigi varajase avastamise ja menetlusest kõrvalejätmise süsteemi loomine ja haldamine peaks olema komisjoni ülesanne, peaksid muud liidu institutsioonid ja asutused ning kõik isikud ja üksused, kes haldavad liidu vahendeid otse, jagatult või kaudselt, kõnealuses süsteemis osalema, edastades komisjonile asjakohast teavet. Vastutav eelarvevahendite käsutaja ja toimkond peaksid tagama isikule või üksusele kaitseõiguse. Samad õigused tuleks isikule või üksusele anda varajase avastamise kontekstis, kui eelarvevahendite käsutaja kavandatav meede võiks kahjustada asjaomase isiku või üksuse õigusi. Kelmuse või pettuse, korruptsiooni või muu liidu finantshuve kahjustava ebaseadusliku tegevuse korral, mille suhtes ei ole veel tehtud lõplikku kohtuotsust, peaks vastutaval eelarvevahendite käsutajal olema võimalik isiku või üksuse teavitamist edasi lükata ja toimkonnal peaks olema võimalik lükata isiku või üksuse tähelepanekute esitamise õiguse teostamine edasi. Selline edasilükkamine peaks olema põhjendatud üksnes juhul, kui on ülekaalukad õiguspärased põhjused uurimise või liikmesriigi kohtumenetluse konfidentsiaalsuse kaitsmiseks.

(134) Kooskõlas ELi toimimise lepingu artikliga 261 tuleks Euroopa Liidu Kohtule anda täielik pädevus käesoleva määrusega sätestatud menetlusest kõrvalejätmist ja rahaliste karistuste määramist puudutavate otsuste tegemisel.

(135) Selleks et tegeleda üksuste püüetega vältida rikkumise võimalikke negatiivseid tagajärgi, tuleks varajase avastamise ja kõrvalejätmise menetlustega seoses kehtestada konkreetsete tingimuste kohaselt teavitamise reeglid. Selliste menetluste puhul tuleks kasutada elektroonilisi teabevahetussüsteeme.

(136) Selleks et hõlbustada liidu finantshuvide kaitsmist kõigi eelarve täitmise viiside puhul, peaks isikutel ja üksustel, kes täidavad eelarvet***, olema võimalik saada juurdepääs varajase avastamise ja menetlusest kõrvalejätmise süsteemi andmebaasile ja kontrollida menetlusest kõrvalejätmist***, mille suhtes eelarvevahendite käsutajad on otsuse teinud liidu tasandil. ***Varajase avastamise ja menetlusest kõrvalejätmise andmebaasiga tuleks tutvuda enne sellisele isikule või üksusele vahendite eraldamist või sellise isiku või üksuse valimist, kelle ülesanne on liidu rahalisi vahendeid hallata ja neid saada. See ei piira võimalust teha andmebaasis päringuid juriidilise kohustuse täitmise muudes etappides.***

(137) Käesoleva määrusega tuleks toetada e-halduse eesmärki ning eelkõige liidu institutsioonide ja kolmandate isikute vahelises teabevahetuses elektrooniliste andmete kasutamist.

(138) Elektroonilise teabevahetuse ja dokumentide elektroonilise esitamise, sealhulgas e-hangete (kui see on asjakohane) suunas toimunud arenguga, mis on oluline lihtsustusmeede, peaksid kaasnema selged tingimused, mille alusel kasutatavaid süsteeme aktsepteeritakse, et luua usaldusväärne õiguskeskkond, säilitades samal ajal osalejate, vahendite saajate ja eelarvevahendite käsutajate jaoks liidu vahendite haldamises paindlikkuse, nagu sätestatud käesolevas määruses.

(139) Selleks et parandada koostalitlusvõimeliste avalike digiteenuste juhtimist ja kvaliteeti, peaksid ***liikmesriigid,*** liidu institutsioonid, rakendusasutused ja liidu asutused kohaldama võimalikult suures ulatuses Euroopa koostalitlusvõime raamistikku.

(140) Kindlaks tuleks määrata sellise komisjoni koosseis ja ülesanded, kes vastutab taotlusdokumentide hindamise eest hankemenetlustes, sihttoetuse andmise menetlustes ja auhinnakonkurssidel. Sellise komisjoni koosseisu peaks olema võimalik kaasata väliseksperte, kui alusaktiga on selline võimalus ette nähtud.

(141) Kooskõlas hea halduse põhimõttega peaks eelarvevahendite käsutaja küsima selgitusi või puuduvaid dokumente, austades samal ajal võrdse kohtlemise põhimõtet ning taotlusdokumente oluliselt muutmata. Eelarvevahendite käsutajal peaks olema võimalik otsustada seda mitte teha üksnes igakülgselt põhjendatud juhtudel. Lisaks peaks eelarvevahendite käsutajal olema võimalus parandada ilmne tehniline viga või paluda, et osaleja selle parandaks.

(142) Usaldusväärne finantsjuhtimine peaks eeldama, et komisjon kaitseb ennast eelmaksete tegemise ajal tagatiste nõudmisega. Töövõtjatelt ja toetusesaajatelt ei tohiks tagatiste esitamist automaatselt nõuda, vaid see peaks põhinema riskianalüüsil. Kui eelarvevahendite käsutaja avastab lepingu täitmise käigus, et tagatise andjal ei ole kohaldatava riigisisese õiguse kohaselt lubatud anda tagatisi või ei ole tal enam lubatud anda tagatisi, peaks eelarvevahendite käsutajal olema õigus nõuda tagatise asendamist.

(143) Erinevad normide kogumid eelarve otsese ja kaudse täitmise korral, eelkõige eelarve täitmise ülesannete mõiste, on tekitanud segadust ja toonud kaasa kvalifitseerimisvigadega seotud riski nii komisjoni kui ka partnerite jaoks ning neid tuleks seega lihtsustada ja ühtlustada.

(144) Eelarve kaudse täitmise raames liidu vahendeid haldavate isikute või üksuste sambapõhist eelhindamist käsitlevad sätted tuleks läbi vaadata, et võimaldada komisjonil tugineda võimalikult suures ulatuses nende isikute ja üksuste süsteemidele, reeglitele ja menetlustele, sealhulgas hoolsuskohustusele, mida peetakse komisjonis kasutatavatega samaväärseteks. Lisaks on oluline täpsustada, et kui hindamise käigus tehakse kindlaks valdkonnad, kus kehtivad menetlused ei ole piisavad, et kaitsta liidu finantshuve, peaks komisjon saama alla kirjutada rahalist toetust käsitlevatele lepingutele, võttes samal ajal asjakohaseid järelevalvemeetmeid. Samuti on tähtis täpsustada, millistel juhtudel saab komisjon otsustada mitte nõuda rahalist toetust käsitlevate lepingute allakirjutamiseks sambapõhist eelhindamist.

(145) Selleks et tagada eelarve tõhus täitmine, on asjakohane täiendavalt selgitada, kuidas kohaldatakse proportsionaalsuse põhimõtet eelarve kaudse täitmise suhtes. Kuigi proportsionaalsuse põhimõte ei mõjuta asjakohase kohaldatava õigusraamistikuga kehtestatud kohustuste laadi, tuleks seda põhimõtet liidu rakenduspartneritega tehtavas koostöös süsteemselt kasutada, et liidu finantshuvide kaitse ja liidu suutlikkus rakendada oma poliitikat oleksid õiges tasakaalus. Tuleks teha teatavaid kohandusi ja asjakohased sätted tuleks ümber struktureerida. Seda ei tohiks tõlgendada nii, et sellega piiratakse praktikas vajalikke õigusi ja nõutavat juurdepääsu, mis antakse vastutavale eelarvevahendite käsutajale, Euroopa Prokuratuurile nõukogu määruse (EL) 2017/1939[27] kohases tõhustatud koostöös osalevate liikmesriikide puhul, OLAFile ja kontrollikojale ning asjakohasel juhul asjaomastele riiklikele ametiasutustele, et nad saaksid täielikult kasutada oma vastavaid volitusi.

(146) Kooskõlas proportsionaalsuse põhimõttega tuleb näha ette, et käesolevas määruses sätestatud kohustusi kohaldatakse vahendite lõplike saajate suhtes, kes saavad eelarvest toetust rahastamisvahendite või eelarveliste tagatiste kaudu. Sellise kohaldamise puhul tuleks igakülgselt arvesse võtta vahendite lõplike saajate ja meetme laadi ja kaasnevaid finantsriske ning kohaldamine peaks olema nendega vastavuses. Vältida tuleks ülemäärast halduskoormust, eriti juhul, kui vahendite lõplikud saajad on mikroettevõtjad ning väikesed ja keskmise suurusega ettevõtjad ja nendega võrreldavad ettevõtjad, millel on samaväärne käive või bilansimaht.

---

27 Nõukogu 12. oktoobri 2017. aasta määrus (EL) 2017/1939, millega rakendatakse tõhustatud koostööd Euroopa Prokuratuuri asutamisel (ELT L 283, 31.10.2017, lk 1).

(147) Käesolevas määruses sätestatud finantsreeglid peaksid olema lihtsad ja selged, et vältida ülereguleerimist ja täiendava halduskoormuse panemist liidu vahendite saajatele, liikmesriikidele, liidu institutsioonidele või muudele eelarvet täitvatele isikutele ja üksustele.

(148) Proportsionaalsuse põhimõtet tuleb kohaldada ka selliste üksuste reeglite, süsteemide ja menetluste hindamisel, mida on juba edukalt hinnatud, nagu üksused, kes rakendavad komisjoni kehtestatud reegleid; sellised üksused tuleks eelhindamisest vabastada. Samuti peaks olema võimalik vabastada eelhindamisest liikmesriikide organisatsioonid, kellele on usaldatud liidu vahendite haldamine eelarve jagatud täitmise raames.

(149) Oluline on selgitada, et kui üksus valitakse eelarve kaudse täitmise raames töötama osalemiskutse tulemusel, kohaldatakse võrdse kohtlemise ja mittediskrimineerimise põhimõtet.

(150) Eelarvet täitvate isikute ja üksuste tasu suurus peaks olema asjakohasel juhul ja võimalusel tulemuspõhine.

(151) Selleks et tagada eelarve kaudse täitmise raames eelarve terviklikkus, on asjakohane taotleda, et rakenduspartnerid teavitavad komisjoni kelmuse- või pettuse-, korruptsiooni- või muu ebaseadusliku tegevuse kahtlusest, ja lisada see kohustus lepingusse, mille nad kolmandate isikutega eelarve kaudse täitmise raames sõlmivad.

(152) Komisjon astub kolmandate riikidega partnerlussuhtesse rahastamislepingute kaudu. Oluline on täpsustada selliste rahastamislepingute sisu, eriti meetme neid osi, mida täidavad kolmandad riigid eelarve kaudse täitmise teel.

(153) Oluline on tunnistada eripära, mida kätkevad segarahastamisvahendid või -platvormid, kus komisjon kombineerib oma rahalise toetuse finantseerimisasutuste omaga, ning selgitada rahastamisvahendeid ja eelarvelisi tagatisi käsitlevate sätete kohaldamist.

(154) Hankelepingute sõlmimise kord ja põhimõtted, mida kohaldatakse avaliku hanke lepingute suhtes, mida liidu institutsioonid sõlmivad oma arvel, peaksid põhinema Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivis 2014/23/EL[28] ja direktiivis 2014/24/EL sätestatud normidel.

(155) Kogemused on näidanud, et käesoleva määruse kohaste hankelepingute sõlmimise reeglite kohaldamine ei ole asjakohane, kui hankeleping sõlmitakse finantsteenuste puhul, mis on seotud väärtpaberite või muude Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2014/65/EL2014[29] tähenduses finantsinstrumentide emiteerimise, müügi, ostu või võõrandamisega ja mida komisjon kasutab seoses oma laenu-, vara valitsemise ja rahavoogude juhtimise tehingutega. Nende hulka kuuluvad teenused, mida osutavad keskpangad, Euroopa stabiilsusmehhanism, EIP ja muud rahvusvahelised finantseerimisasutused ning riiklikud üksused, kes tegelevad riigi võlakohustuste emiteerimise ja haldamisega. Seetõttu ja kooskõlas direktiivi 2014/24/EL artikliga 10 ei tohiks käesolevas määruses sätestatud hankelepingute sõlmimise reegleid nende teenuste suhtes kohaldada.

---

28 Euroopa Parlamendi ja nõukogu 26. veebruari 2014. aasta direktiiv 2014/23/EL kontsessioonilepingute sõlmimise kohta (ELT L 94, 28.3.2014, lk 1).

29 Euroopa Parlamendi ja nõukogu 15. mai 2014. aasta direktiiv 2014/65/EL finantsinstrumentide turgude kohta ning millega muudetakse direktiive 2002/92/EÜ ja 2011/61/EL (ELT L 173, 12.6.2014, lk 349).

(156) Pidades silmas COVID-19 pandeemiat, on asjakohane muuta kriisi määratlust, mida kohaldatakse eelkõige ühissätete ja välistegevuse valdkonna hankelepingute sõlmimise suhtes ning mis ***peaksid hõlmama*** rahva- ja loomatervist, ***toiduga kindlustatust,*** toiduohutusega seotud küsimusi ja üleilmseid terviseohte. Selleks et võimaldada paindlikkust, mida on vaja, et tagada kriisist tingitud äärmiselt kiireloomuliste ettenägematute asjaolude korral kiire reageerimine, peaks avaliku sektori hankijal olema võimalik kohaldada lihtsustatud hankelepingute sõlmimise korda, näiteks kasutada kriisiolukorras kohaldatavat väljakuulutamiseta läbirääkimistega hankemenetlust ja võimaldada eeldataval edukal pakkujal esitada tõendeid menetlusest kõrvalejätmise kriteeriumide ja kvalifitseerimiskriteeriumide kohta ka pärast lepingu sõlmimise otsust, aga igal juhul enne lepingu sõlmimist. Avaliku sektori hankijal peaks olema ka võimalik muuta kriisile reageerimiseks lepingut või raamlepingut erandkorras suuremas ulatuses, kui on lubatud kohaldatavate piirmääradega, ilma et selleks tuleks kohaldada hankemenetlust. ***Ka peaks kriisiolukorras olema võimalik lisada erandkorras pärast hankemenetluse algatamist ja enne lepingu allkirjastamist või pärast lepingu muutmist uusi avaliku sektori hankijaid, ilma et see piiraks konkurentsi.*** Enne lihtsustatud korra rakendamist peaks kooskõlas asjaomaste sisereeglitega olema välja kuulutatud kriisiolukord, välja arvatud hankelepingute sõlmimise korral välistegevuse valdkonnas, mille puhul ei ole vaja kriisiolukorda välja kuulutada. Peale selle peaks vastutavad eelarvevahendite käsutajad eraldi põhjendama, miks konkreetne väljakuulutatud kriisiolukorrast tulenev juhtum on äärmiselt kiireloomuline.

(157) Segalepingute puhul tuleks selgitada meetodit, mille alusel avaliku sektori hankijad määravad kindlaks kohaldatavad õigusnormid.

(158) Hankemenetluse algatamise eel ja järel kohaldatavat avalikustamiskorda tuleks selgitada juhul, kui lepingu maksumus on võrdne direktiivis 2014/24/EL sätestatud piirmääradega või ületab neid, kui lepingu maksumus jääb nimetatud piirmääradest allapoole või kui leping jääb nimetatud direktiivi kohaldamisalast välja.

(159) Käesolevas määruses tuleks esitada liidu institutsioonide hankemenetluse liikide ammendav loetelu, sõltumata piirmäärast.

(160) Halduslikuks lihtsustamiseks ja selleks, et toetada VKEde osalemist, tuleks keskmise maksumusega lepingute korral näha ette läbirääkimistega hankemenetlus.

(161) Vajaduse korral peaks olema võimalik korraldada ühishange ühelt poolt liikmesriigi avaliku sektori hankija(te) ja teiselt poolt liidu institutsioonide, liidu organite või rakendusasutuste vahel, ilma et need institutsioonid, organid või asutused oleksid kohustatud ehitustöid, asju või teenuseid hankima. Selleks et võimaldada avaliku sektori hankijatel kasutada täielikult ära siseturu potentsiaali mastaabisäästu ning riski ja kasu jagamise osas, tuleks laiendada liidu institutsioonide, liidu organite või rakendusasutuste võimalusi osta asju

või teenuseid ***kahe või enama liikmesriigi*** nimel. Liidu institutsioonil, liidu asutusel või rakendusasutusel peaks olema võimalik viia asjakohane hankemenetlus läbi liikmesriikide huvides või nimel osaliste kokkuleppe alusel või tegutsedes hulgikauplejana osta, ladustada ja edasi müüa või annetada asju või teenuseid, sealhulgas rentida, nende liikmesriikide või partnerorganisatsioonide heaks, kelle ta on välja valinud. ***Kooskõlas normidega, mis käsitlevad teiseste õigusaktide vastavust käesolevale määrusele, võivad muud liidu õigusaktid sisaldada konkreetsemaid reegleid ühishangete või liikmesriikide huvides või nimel tehtavate hangete kohta. Seda tehes tuleks sellistes õigusaktides selgelt osutada sellistele eranditele ja nende konkreetsetele põhjustele.***

(162) Nii nagu direktiivi 2014/24/EL puhul, peaks ka käesoleva määruse kohaselt olema võimalik enne hankemenetluse alustamist korraldada turu-uuring. Selleks et innovatsioonipartnerlust kasutataks vaid juhul, kui soovitud ehitustööd, asjad või teenused ei ole turul kättesaadavad või on turustamiseelses väljatöötamisjärgus, tuleks käesolevas määruses sätestada kohustus korraldada enne innovatsioonipartnerluse kasutamist esialgne turu-uuring.

(163) Tuleks selgitada, kuidas avaliku sektori hankijad aitavad kaasa keskkonnakaitsele ja kestliku arengu edendamisele ning tagavad samal ajal neile majanduslikult soodsaimad lepingud, eelkõige erimärgiste nõudmise või asjakohaste hindamismeetodite kasutamise kaudu.

(164) Kooskõlas Euroopa rohelise kokkuleppe eesmärkidega tuleks tagada valdkonna keskkonnasäästlikumaks muutmine ja lisada selleks võimaluse korral pakkumiskutsesse keskkonnahoidlikud valiku- või hindamiskriteeriumid, mis annavad ettevõtjatele stiimuli pakkuda kestlikumaid valikuvõimalusi.

(165) Selleks et ettevõtjad järgiksid lepingute täitmisel kohaldatavast keskkonna-, sotsiaal- ja tööõigusest tulenevaid kohustusi, mis on sätestatud liidu või liikmesriigi õiguses, kollektiivlepingutes või rahvusvahelistes sotsiaalvaldkonna ja keskkonnaalastes konventsioonides, mis on loetletud direktiivi 2014/24/EL X lisas, peaksid sellised kohustused kuuluma avaliku sektori hankija kindlaks määratud miinimumnõuete hulka ning sisalduma avaliku sektori hankija allakirjutatud lepingutes.

(166) Huvikonflikti all osutatakse tavapäraselt erinevatele olukordadele, mida on asjakohane määratleda ja käsitleda erinevalt. Mõistet „huvikonflikt“ tuleks kasutada ainult juhtudel, kui niisugusesse olukorda on sattunud eelarve ***planeerimise,*** täitmise, auditi või kontrollimise eest vastutav isik või üksus või liidu institutsiooni või liikmesriigi mis tahes tasandi ametiasutuse ametnik või teenistuja. Katseid väljavalimismenetlust lubamatult mõjutada või saada konfidentsiaalset teavet tuleks käsitada raske ametialase rikkumisena, mille tulemuseks võib olla väljavalimismenetlusest väljaarvamine ja/või liidu rahastamisest kõrvalejätmine. Lisaks võivad ettevõtjad sattuda olukorda, kus neid ei tohiks valida lepingut täitma ametialase huvikonflikti tõttu. Näiteks ei tohiks äriühing hinnata projekti, milles ta ise on osalenud, ning audiitoril ei tohiks olla võimalust auditeerida tema poolt eelnevalt kinnitatud raamatupidamise aastaaruandeid. ***Huvikonfliktide hindamisel ning selliste konfliktide avastamise ja ennetamise süsteemide loomise kohustuse puhul tuleks järgida proportsionaalsuse põhimõtet. Asjakohased suunised huvikonfliktide hindamiseks peaksid andma lisaselgitusi neile, kes selliseid olukordi liidu ja liikmesriikide tasandil hindavad, et suurendada õiguskindlust.***

(167) Selleks et vältida ametialast huvikonflikti, mis mõjutab või võib mõjutada ettevõtja suutlikkust täita lepingut sõltumatult, erapooletult ja objektiivselt, tuleb selgitada avaliku sektori hankija ning taotlejate või pakkujate kohustusi. Ühest küljest peaksid taotlejad, pakkujad ja asjakohasel juhul üksused, kelle suutlikkusele nad toetuvad, samuti alltöövõtjad, keda nad kavatsevad kasutada, deklareerima, et selline ametialane huvikonflikt puudub, ja andma taotluse korral seonduvat teavet. Avaliku sektori hankija peaks omalt poolt hindama ametialase huvikonflikti esinemist, kui sellest on teatatud, või toetudes lisateabele. Kindlaks tehtud ametialane huvikonflikt peaks kaasa tooma väljavalimismenetlusest väljaarvamise.

(168) Konkurentsivõimeline ja avatud siseturg peaks tagama võrdsed tingimused ning võimaldama nii Euroopa kui ka välismaistel ettevõtjatel tulemuspõhiselt konkureerida. Välisriigi subsiidiumid võivad moonutada siseturgu ja kahjustada võrdseid tingimusi hankemenetluses, kui näiteks välja valitud ettevõtjad on saanud välisriigi subsiidiume. Selle ohu kõrvaldamiseks kehtestati Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) 2022/2560[30] normid ja menetlused selliste välisriigi subsiidiumide uurimiseks, mis tegelikult moonutavad siseturgu või võivad seda teha, ja asjakohasel juhul nende moonutuste kõrvaldamise tagamiseks. Selleks et tagada kooskõla liikmesriikide suhtes kohaldatavate normide ja käesoleva määruse kohaste hankemenetluste vahel, peaksid liidu institutsioonid, liidu organid ja rakendusametid kohaldama* mutatis mutandis *samu välisriigi subsiidiume käsitlevaid norme ja menetlusi, mis on sätestatud määruses (EL) 2022/2560.

---

30 Euroopa Parlamendi ja nõukogu 14. detsembri 2022. aasta määrus (EL) 2022/2560, mis käsitleb siseturgu moonutavaid välisriigi subsiidiume (ELT L 330, 23.12.2022, lk 1).

(169) Selleks et tagada käesoleva määruse ühetaolised rakendamistingimused, tuleks komisjonile anda rakendamisvolitused seoses hankemenetluse käigus saadud välisriigi rahalise toetuse esialgse läbivaatamise ja põhjaliku uurimise menetluslike üksikasjade ja nendega seotud küsimustega. Nimetatud rakendamisvolitusi tuleks teostada kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) nr 182/2011[31].

(170) Kooskõlas direktiiviga 2014/24/EL peaks olema võimalik kontrollida, kas ettevõtja on menetlusest kõrvale jäetud, kohaldada valiku- ja hindamiskriteeriume ning kontrollida vastavust hankedokumentidele mis tahes järjekorras. Selle tulemusel peaks olema võimalik lükata tagasi pakkumusi hindamiskriteeriumide alusel, ilma et eelnevalt kontrollitaks vastavat pakkujat seoses menetlusest kõrvalejätmise kriteeriumide või kvalifitseerimiskriteeriumidega.

(171) Kooskõlas direktiivi 2014/24/EL artikliga 67 tuleks leping sõlmida majanduslikult soodsaima pakkumuse alusel.

---

31 ***Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. veebruari 2011. aasta määrus (EL) nr 182/2011, millega kehtestatakse eeskirjad ja üldpõhimõtted, mis käsitlevad liikmesriikide läbiviidava kontrolli mehhanisme, mida kohaldatakse komisjoni rakendamisvolituste teostamise suhtes (ELT L 55, 28.2.2011, lk 13, ELI:*** http://data.europa.eu/eli/reg/2011/182/oj***).***

(172) Õiguskindluse huvides on vaja selgitada, et kvalifitseerimiskriteeriumid on rangelt seotud taotlejate või pakkujate hindamisega ning hindamiskriteeriumid on rangelt seotud pakkumuste hindamisega. Selleks et viia liidu hankelepingute sõlmimise kord kooskõlla direktiiviga 2014/24/EL, peaks avaliku sektori hankijal olema võimalik kasutada hindamiskriteeriumina asjaomast lepingut täitma määratavate töötajate töökorraldust, kvalifikatsiooni ja kogemust, kui see võib oluliselt mõjutada lepingu täitmise kvaliteeti ning sellest tulenevalt pakkumuse majanduslikku maksumust. Avaliku sektori hankija, kes neid hindamiskriteeriume kasutab, peaks sobivate lepinguliste vahenditega tagama, et lepingut täitma määratud töötajad täidavad tegelikult ette nähtud kvaliteedinõudeid. Avaliku sektori hankija peaks andma selliste töötajate asendamiseks oma nõusoleku ja tegema kindlaks, et asendustöötajatel on asendatavate töötajatega samaväärse tasemega kvalifikatsioon. Samuti tuleks tagada, et kvalifitseerimis- ja hindamiskriteeriumide kasutamisel ei tekiks kattumise ja sama elemendi topelthindamise oht.

(173) ***Selleks et vähendada aeganõudvaid menetlusi ja*** et avaliku sektori hankijad saaksid täielikult ära kasutada dünaamiliste hankesüsteemidega seotud võimalusi, tuleb nende süsteemide suhtes kohaldatavaid norme lihtsustada. Neid süsteeme tuleks eelkõige rakendada piiratud menetluse kujul, nii et igal ettevõtjal, kes esitab osalemistaotluse ja vastab menetlusest kõrvalejätmise kriteeriumidele ja kvalifitseerimiskriteeriumidele, oleks lubatud osaleda dünaamilise hankesüsteemi abil toimuvates hankemenetlustes selle kehtivusaja jooksul,

mis ei tohiks olla piiratud nelja aastaga. Pakkumusi võib esitada ka elektroonilise kataloogi kujul, eriti selliste valmistoodete või teenuste puhul, mis on turul üldkättesaadavad. Selleks et vähendada halduskoormust, tuleks konkreetsete riigihangete puhul, mis toimuvad dünaamilise hankesüsteemi alusel, loobuda avamis- ja hindamiskomisjonide määramise nõudest.

(174) Võttes arvesse hankemenetluste digiteerimisel tehtavaid edusamme, tuleks selgitada, et avatud hankemenetluse korral saab pakkumuste avaliku avamise korraldada videokonverentsi teel.

(175) Selleks et menetlusi lihtsustada ja viia need vastavusse normidega, mida kohaldatakse hankelepingute suhtes, mida liidu institutsioonid sõlmivad oma arvel, tuleks välistegevuse valdkonna hangete puhul kaotada kohustus avaldada komisjoni veebisaidil nende valitud taotlejate nimekiri, keda kutsutakse pakkumust esitama.

(176) Liidu hangete puhul peaks olema tagatud, et liidu vahendeid kasutatakse tulemuslikult, läbipaistvalt ja asjakohaselt, vähendades seejuures liidu vahendite saajate halduskoormust. Seda silmas pidades peaksid e-hanked aitama liidu vahendeid paremini kasutada ning suurendama kõigi ettevõtjate võimalusi lepinguid sõlmida. Kõik liidu institutsioonid, kes korraldavad hankeid, peaksid oma veebisaidil avaldama selged reeglid asjade soetamise, kulude ja seire kohta ning kõik sõlmitud lepingud koos nende maksumusega.

(177) E-hangete puhul tuleks osalejatega peetavate elektroonilise teabevahetuse puhul toetuda võimalikult suures ulatuses olemasolevatele standarditele, nagu Euroopa ühtne hankedokument ja e-arvete standardid, mis on ette nähtud vastavalt komisjoni rakendusmäärusega (EL) 2016/7[32] ning direktiiviga 2014/55/EL.

(178) Tuleks selgitada, et igal menetlusel on avamisetapp ja hindamisetapp. Lepingu sõlmimise otsus tuleks alati teha hindamise tulemusel.

(179) Taotlejatele ja pakkujatele hankemenetluse tulemustest teatamise ajal tuleks neid teavitada otsuse tegemise alustest ja saata neile üksikasjalik selgitus, mis põhineb hindamisaruande sisul.

(180) On asjakohane täpsustada, et taotluse korral tuleks mitteedukatele pakkujatele, kes esitasid kriteeriumidele vastava pakkumuse, edastada teave eduka pakkumuse omaduste ja suhteliste eeliste kohta. Mitteedukad pakkujad peaksid taotluse korral saama lisateavet ka juhul, kui nende pakkumuse kriteeriumidele vastavust ei ole valitud kriteeriumide järjekorra tõttu kontrollitud. Samuti tuleks selgitada, et tagasi lükatud pakkujatel ei tohiks olla sellisele teabele juurdepääsu.

---

32 Komisjoni 5. jaanuari 2016. aasta rakendusmäärus (EL) 2016/7, millega kehtestatakse Euroopa ühtse hankedokumendi standardvorm (ELT L 3, 6.1.2016, lk 16).

(181) Raamlepingute puhul, mille korral hankemenetlus taasavatakse, ei peaks olema kohustust edastada teavet eduka pakkumuse omaduste ja suhteliste eeliste kohta isikule, kellega lepingut ei sõlmita, kuna sellise teabe andmine sama raamlepingu osalistele iga kord, kui hankemenetlus taasavatakse, võib kahjustada nendevahelist ausat konkurentsi.

(182) Avaliku sektori hankijal peaks olema võimalik enne lepingule alla kirjutamist hankemenetlus tühistada või menetluste puhul, kus kasutatakse hanke osadeks jaotamist, või hulgihangete korral osaliselt tühistada, ilma et taotlejatel või pakkujatel oleks õigus nõuda hüvitist. See ei peaks mõjutama olukordi, kus avaliku sektori hankija on tegutsenud sellisel viisil, et teda võib kooskõlas liidu õiguse üldpõhimõtetega võtta vastutusele tekitatud kahju eest.

(183) Lepingu sõlmimine hulgihanke tulemusena peaks olema lubatud igakülgselt põhjendatud juhtudel, et vältida liigset tuginemist ühele teenuseosutajale, eriti elutähtsate seadmete ja teenuste puhul, võttes arvesse tehnoloogilise sõltumatuse ja teenuste järjepidevuse eesmärki.

(184) Nii nagu ka direktiivi 2014/24/EL puhul on vaja selgitada, millistel tingimustel saab lepingut selle täitmise ajal muuta ilma uue hankemenetluseta. Eelkõige ei peaks uut hankemenetlust korraldama haldusalaste muutuste korral ning üldõigusjärgluse ja selgete ja üheselt mõistetavate läbivaatamisklauslite või -võimaluste kohaldamise korral, mis ei muuda algse menetluse miinimumnõudeid. Uue hankemenetluse peaks korraldama juhul, kui algsesse lepingusse tehakse olulisi muudatusi, eelkõige seoses lepingupoolte vastastikuste õiguste ja kohustuste ulatuse ja sisuga, sealhulgas intellektuaalomandi õiguste jaotumisega. Sellised muudatused näitavad lepingupoolte kavatsust lepingu olulised tingimused uuesti läbi rääkida, eelkõige juhul, kui tingimuste muutmine algse menetluse käigus oleks mõjutanud menetluse tulemust.

(185) Saadud kogemused on näidanud, et tuleb selgitada, millisel juhul käsitatakse muudatust lepingu eseme muutmisena.

(186) Ehitustööde, asjade ja keerukate teenuste korral tuleks ette näha võimalus nõuda täitmistagatist, et tagada oluliste lepingujärgsete kohustuste järgimine ja lepingu nõuetekohane täitmine kogu selle kehtivusaja jooksul. Samuti on vaja näha ette lepingulise vastutuse perioodi hõlmava lisatagatise nõudmise võimalus kooskõlas asjaomaste sektorite tavadega.

(187) Selleks et määrata kindlaks kohaldatavad piirmäärad ja menetlused, on vaja selgitada, kas liidu institutsioone, rakendusasutusi ja liidu asutusi käsitatakse avaliku sektori hankijatena. Kui nad hangivad kekselt hankijalt, ei tuleks neid käsitada avaliku sektori hankijana. Lisaks moodustavad liidu institutsioonid ühe juriidilise isiku ning nende talitused saavad omavahel sõlmida üksnes talitustevahelisi kokkuleppeid, mitte lepinguid.

(188) On asjakohane lisada käesolevasse määrusesse viide direktiivis 2014/24/EL sätestatud piirmääradele, mida kohaldatakse ehitustööde ning asjade ja teenuste suhtes, ja direktiivis 2014/23/EL sätestatud piirmääradele, mida kohaldatakse kontsessioonide suhtes. Direktiivides 2014/24/EL ja 2014/23/EL sätestatud piirmäärade läbivaatamist tuleks seega vahetult kohaldada käesoleva määruse kohaste hangete ja kontsessioonide suhtes.

(189) Kontsessioonilepingute sõlmimist tuleks lihtsustada, kohaldades kontsessioonide suhtes direktiivis 2014/23/EL sätestatud piirmäärasid.

(190) Ühtlustamise ja lihtsustamise eesmärgil tuleks hangete suhtes kohaldatavaid standardmenetlusi kohaldada ka direktiivi 2014/24/EL artiklis 74 sätestatud sotsiaalteenuste ja muude eriteenuste hankelepingute lihtsustatud korra alusel tehtavate hangete suhtes. Seetõttu tuleks lihtsustatud korra alusel tehtavate hangete piirmäär viia vastavusse teenuslepingute piirmääraga.

(191) Selleks et paremini kohandada ***hankemenetlusi*** väljaspool liitu kehtivate turutingimustega, peaks käesolev määrus sisaldama erisätteid, mille alusel liidu delegatsioonid sõlmivad oma arvel lepinguid kolmandates riikides. Seepärast on asjakohane vaadata üle lepingute sõlmimise piirmäärad, mida liidu delegatsioonid kohaldavad kolmandates riikides, ja viia need vastavusse piirmääradega, mida kohaldatakse välistegevuse valdkonna lepingute sõlmimise suhtes.

(192) Vaja on täpsustada enne lepingu või raamlepingu allkirjastamist järgitava ooteaja kohaldamise tingimusi.

(193) Välistegevuse valdkonna hangete suhtes kohaldatavad reeglid peaksid olema kooskõlas direktiivides 2014/23/EL ja 2014/24/EL sätestatud põhimõtetega.

(194) Hankemenetlusele juurdepääsu käsitlevad reeglid, mida kohaldatakse nii pakkumuse esitamise ajal kui ka lepingu täitmise jooksul, peaksid hõlmama tingimusi, mis on sätestatud rakendusaktides (rahvusvaheliste hangete instrumendi meetmed), mis on vastu võetud ***Euroopa Parlamendi ja nõukogu*** määruse ***(EL) 2022/1031***[33] alusel, ning kõnealuses määruses edukatele pakkujatele kehtestatud kohustusi.

(195) Lihtsustamiseks, olemasolevate reeglite ühtlustamiseks ja hankelepingute sõlmimise korra loetavamaks muutmiseks on vaja koondada hankelepingute sõlmimise üldsätted ja välistegevuse valdkonna hankelepingute sõlmimise erisätted ning kaotada ebavajalikud kordused ja ristviited.

(196) On vaja täpsustada seda, millised ettevõtjad saavad sõltuvalt oma asukohast osaleda hangetes käesoleva määruse alusel, ja sõnaselgelt ette näha võimalus ka rahvusvaheliste organisatsioonide osalemiseks.

---

[33] ***Euroopa Parlamendi ja nõukogu 23. juuni 2022. aasta määrus (EL) 2022/1031 kolmandate riikide ettevõtjate, kaupade ja teenuste juurdepääsu kohta liidu riigihanke- ja kontsessiooniturugudele ning selliste menetluste kohta, millega toetatakse läbirääkimisi liidu ettevõtjate, kaupade ja teenuste juurdepääsu üle kolmandate riikide riigihanke- ja kontsessiooniturugudele (rahvusvaheliste hangete instrument) (ELT L 173, 30.6.2022, lk 1).***

(197) Igakülgselt põhjendatud juhtudel, kui ***liidu delegatsioon sõlmib lepingu kolmandas riigis või kui see sõlmitakse kolmandas riigis üksnes liidu delegatsiooni huvides***, peaks vastutaval eelarvevahendite käsutajal olema võimalik lubada hankemenetluses osaleda füüsilistel või juriidilistel isikutel, kes asuvad kolmandas riigis, kellega liit ei ole hangete vallas sõlminud erikokkulepet. Selline võimalus tuleks anda eelkõige juhul, kui riikides, kes saavad hankemenetluses osaleda liiduga hangete vallas sõlmitud erikokkuleppe alusel, ei ole füüsilisi ega juriidilisi isikuid, kes on võimelised nõutavaid ehitustöid, asju või teenuseid pakkuma.

(198) Selleks et saavutada tasakaal vajaduse vahel tagada ühelt poolt läbipaistvamad ja ühtlasemad hankelepingute sõlmimise reeglid ning teiselt poolt nende reeglite paindlikkus teatavates tehnilistes küsimustes, tuleks hankeid käsitlevad tehnilised sätted koondada käesoleva määruse lisasse ja komisjonil peaks olema õigus võtta kooskõlas ELi toimimise lepingu artikliga 290 vastu delegeeritud õigusakte kõnealuse lisa muutmiseks.

(199) Vaja on selgitada sihttoetusi käsitleva jaotise kohaldamisala, eelkõige seoses sellega, mis liiki meetmed ja asutused vastavad sihttoetuse saamise tingimustele, aga ka sellega, mis liiki juriidilisi kohustusi saab sihttoetuste katmiseks kasutada. Eelkõige tuleks järk-järgult kaotada sihttoetuse andmise otsused, sest nende kasutus on piiratud ja üha enam võetakse kasutusele e-sihttoetused. Struktuuri lihtsustamiseks tuleks sätted, mis ei käsitle sihttoetusi, vaid muid vahendeid, paigutada ümber käesoleva määruse muudesse osadesse. Tuleks täpsustada, mis laadi asutused võivad saada tegevustoetust, jättes edaspidi osutamata liidu üldistes huvides tegutsevatele asutustele, kuna sellised asutused on samal ajal asutused, kellel on liidu poliitika osana käsitatav ja poliitikat toetav eesmärk.

(200) Menetluste lihtsustamiseks ja käesoleva määruse loetavamaks muutmiseks tuleks lihtsustada ja ühtlustada sihttoetuse avalduste, taotlusvoorus osalemise kutsete ja sihttoetuslepingute sisu käsitlevaid sätteid.

(201) Selleks et lihtsustada mitme rahastajaga meetmete rakendamist juhul, kui meetme kogu rahastamine ei ole liidu rahalise toetuse andmiseks vajalike kulukohustuste võtmise ajal veel teada, tuleks selgitada liidu rahalise toetuse kindlaks määramise viisi ja selle kasutamise kontrollimise meetodit.

(202) Liidu toetuse saamiseks avalduse esitajatele esitatavate haldusnõuete lihtsustamiseks tuleks kasutusele võtta uus väga väikese maksumusega sihttoetuse (kuni 15 000 eurot) kategooria. Arvestades selliste sihttoetuste väga väikest maksumust, tuleks loobuda kirjaliku kinnituse esitamise ja finantssuutlikkuse hindamise nõuetest.

(203) Sihttoetuse avalduste edasiseks lihtsustamiseks kooskõlas usaldusväärse finantsjuhtimise põhimõttega peaks eelarvevahendite käsutajal olema võimalik riskihindamise põhjal otsustada, et finantssuutlikkuse kontrollid keskenduvad ainult peamisele avalduse esitajale.

(204) Kindlasummaliste maksete, ühikuhindade ja ühtse määra alusel rahastamise kasutamisel saadud kogemused näitavad, et sellised rahastamisvormid on oluliselt lihtsustanud haldusmenetlusi ning vähendanud suurel määral veariski. Olenemata liidu sekkumise valdkonnast on kindlasummalised maksed, ühikuhinnad ja ühtsed määrad sobiv rahastamisvorm, eriti kui tegu on standard- või korduvmeetmetega, nagu liikuvus või koolitus. Peale selle, liikmesriikide haldusasutuste ja abisaaja- või partnerriikide haldusasutuste vahelise institutsionaalse koostööna on liikmesriigi institutsioonide rakendatava institutsioonidevahelise mestimise korral põhjendatud lihtsustatud kuluarvestuse kasutamine, mis peaks edendama mestimises osalemist. Suurema tõhususe saavutamiseks peaks liikmesriikidel ja muudel liidu vahendite saajatel olema võimalik lihtsustatud kuluarvestust sagedamini kasutada. Seoses sellega tuleks kindlasummaliste maksete, ühikuhindade ja ühtsete määrade kasutamise tingimusi muuta paindlikumaks. On vaja sõnaselgelt ette näha kindlasummalised koondmaksed, mis kataksid kogu meetme või tööprogrammi rahastamiskõlblikud kulud. Lisaks tuleks eelistada väljundipõhist rahastamist, et edendada tulemustele keskendumist. Kui väljundipõhine rahastamine ei ole võimalik või asjakohane, peaks säilima võimalus kasutada sisendipõhiseid kindlasummalisi makseid, ühikuhindu ja ühtseid määrasid.

(205) Selleks et tagada õiguskindlus, tuleb selgitada, et kui sihttoetust antakse kuludega sidumata rahastamise vormis, ei kohaldata sätteid, mis käsitlevad hinnangulist eelarvet, kaasrahastamist ja topeltrahastamise vältimise põhimõtet, sest neid ei ole võimalik kohaldada juhul, kui tagasimakstav summa on seotud kindlaksmääratud tingimuste või tulemustega ja on aluseks olevatest kuludest lahti seotud.

(206) Haldusmenetlusi, millega antakse luba kasutada kindlasummalisi makseid, ühikuhindasid ja ühtse määra alusel rahastamist, tuleks lihtsustada, andes selliste lubade andmise õiguse vastutavale eelarvevahendite käsutajale. Kui see on asjakohane tegevuse ja kulude laadi või nende eest vastutavate eelarvevahendite käsutajate arvukuse tõttu, võib sellise loa anda komisjon.

(207) Kui kindlasummaliste maksete, ühikuhindade ja ühtse määra alusel rahastamise kindlaksmääramiseks vajalik teave ei ole kättesaadav, tuleks lubada kasutada eksperdihinnangut.

(208) Kuigi tuleks kasutada ära lihtsustatud rahastamisvormide sagedasema kasutamise potentsiaali, tuleks samal ajal tagada usaldusväärse finantsjuhtimise ning eelkõige säästlikkuse, tõhususe ja topeltrahastamise vältimise põhimõtte järgimine. Selleks tuleks lihtsustatud rahastamisvormidega tagada, et kasutatud vahendid on piisavad taotletavate eesmärkide saavutamiseks, samu kulusid ei rahastata eelarvest rohkem kui ühe korra, järgitakse kaasrahastamise põhimõtet ning välditakse vahendite saajatele kulude üldist ülemäärast hüvitamist. Sellest tulenevalt peaksid lihtsustatud rahastamisvormid põhinema statistilistel või raamatupidamislikel andmetel, muudel samalaadsetel objektiivsetel vahenditel või eksperdihinnangul. Peale selle tuleks jätkata eri kontrolle ja regulaarset hindamist.

(209) Tuleks selgitada, millal võib kindlasummaliste maksete, ühikuhindade ja ühtse määra alusel rahastamise regulaarse hindamise asemel kasutada kontrollimisi ja kontrolle. Kõnealused kontrollimised ja kontrollid peaksid keskenduma sellele, kas kindlasummalise makse, ühikuhindadel põhineva makse või ühtse määra alusel rahastamise eeltingimused on täidetud, ja kui see on vajalik, sealhulgas sellele, kas väljundid ja/või tulemused on saavutatud. Nimetatud eeltingimuste hulka ei tohiks kuuluda aruandlus toetusesaajale tegelikult tekkinud kulude kohta. Kui vastutav eelarvevahendite käsutaja või komisjon on kindlasummaliste maksete, ühikuhindade või ühtse määra alusel rahastamise suuruse eelnevalt kindlaks määranud, ei tohiks neid enam järelkontrolli käigus vaidlustada. See ei tohiks välistada võimalust vähendada sihttoetuse summat meetmete halva, osalise või hilinemisega rakendamise korral või õigusnormide rikkumise, kelmuse või pettuse või muude kohustuste täitmata jätmise korral. Eeskätt tuleks sihttoetuse summat vähendada juhul, kui kindlasummalise makse, ühikuhindadel või ühtse määra alusel rahastamise eeltingimused ei ole täidetud. Regulaarse hindamise sagedus ja ulatus peaksid sõltuma kulude muutumisest ja laadist, võttes eelkõige arvesse olulisi muutusi turuhindades ja muid kohaseid asjaolusid. Regulaarse hindamise tulemusena võidakse kohandada edasiste lepingute puhul kohaldatavaid kindlasummalisi makseid, ühikuhindasid ja ühtse määra alusel rahastamist, kuid regulaarset hindamist ei tohiks kasutada juba kokku lepitud kindlasummaliste maksete, ühikuhindade ega ühtse määra alusel rahastamise suuruse vaidlustamiseks. Kindlasummaliste maksete, ühikuhindade ja ühtse määra alusel rahastamise regulaarne hindamine võib statistilistel ja metodoloogilistel eesmärkidel nõuda juurdepääsu toetusesaaja raamatupidamisarvestusele ning selline juurdepääs on vajalik ka kelmuse ja pettuse tõkestamise ja avastamise eesmärgil.

(210) Kui sihttoetust antakse ühtsete määrade, ühikuhindade või kindlasummaliste maksete alusel, mistõttu aluseks olevate kulude suhtes järelkontrolli ei tehta, ei ole võimalik kontrollida, kas rahastamiskõlblikud kulud tekkisid meetme kestuse ajal. Selleks et tagada õiguskindlus, tuleks selgitada, et toetusesaaja suhtes kohaldatavate järelkontrollimiste ja -kontrollide käigus kontrollitakse, et ühtsete määrade, ühikuhindade või kindlasummaliste maksete alusel rahastamise eeltingimused täideti rakendusperioodi jooksul.

(211) Selleks et hõlbustada piiratud vahendite tingimustes väikeorganisatsioonide osalemist liidu poliitika rakendamises, on vaja võtta rahastamiskõlblike kuludena arvesse vabatahtlike tööd. See peaks võimaldama sellistel organisatsioonidel kasutada suuremal määral vabatahtlike tööd meetme või töökava kaasrahastamiseks. Ilma et see piiraks alusaktis sätestatud maksimaalset kaasrahastamise määra, peaks liidu sihttoetus sel juhul piirduma nende hinnanguliste rahastamiskõlblike kuludega, mis ei ole seotud vabatahtlike tööga. Kuna vabatahtlike töö on töö, mida kolmas isik teeb ilma toetusesaajalt tasu saamata, tagab selline piirang, et toetusesaajale ei hüvitata kulusid, mida ei ole tekkinud. Lisaks ei tohiks vabatahtlike töö väärtus ületada 50 % mitterahalisest osalusest ja muust kaasrahastamisest.

(212) Selleks et tagada õiguskindlus, tuleks selgitada, et kui kolmandate isikute mitterahaline osalus vabatahtlike töö vormis esitatakse hinnangulises eelarves rahastamiskõlbliku kuluna, peaks kaasrahastamisel kohaldatav 50 % piirang hõlmama kõiki rahastamisallikaid, s.t liidu sihttoetust, mitterahalist osalust ja muid rahastamisallikaid.

(213) Kasumi taotlemist keelav põhimõte peaks käesolevasse määrusesse alles jääma, et kaitsta riigi rahanduse ühte aluspõhimõtet.

(214) Selleks et tagada õiguskindlus selle arvutamisel, kui suur osa eelarvest rahastatud sihttoetuse tulemusena teenitud kasumist kuulub liidule, tuleks selgitada, et nõudes tagasi protsenti, mis vastab sellele, kui suure osa moodustas liidu rahaline toetus rahastamiskõlblikest kuludest, ei tohiks eristada tegelikult tekkinud kulusid ja lihtsustatud kulusid.

(215) Põhimõtteliselt tuleks sihttoetusi anda taotlusvoorus osalemise kutse alusel. Kui lubatakse erandeid, tuleks neid ulatuse ja kestuse osas tõlgendada ja kohaldada kitsendavalt. Erandlikku võimalust anda ilma taotlusvoorus osalemise kutseta sihttoetusi *de facto* või *de iure* monopoliga asutustele tuleks kasutada üksnes juhul, kui asjaomased asutused on ainukesed, kes suudavad vastavat liiki tegevust ellu viia või kellele on seadusega või riigiasutuse poolt see monopoolne seisund antud.

(216) E-sihttoetuste ja e-hangete suunas liikumise raames tuleks avalduse esitajatel ja pakkujatel paluda tõendada oma õiguslikku seisundit ja rahalist elujõulisust vaid ühe korra kindla ajavahemiku jooksul ning neilt ei tohiks nõuda tõendavate dokumentide uuesti esitamist igas väljavalimismenetluses. Seetõttu on vaja viia kooskõlla nõuded seoses sellega, mitme aasta kohta sihttoetuste andmise menetluse ja hankemenetluse puhul dokumente nõutakse.

(217) Kui teatavad tingimused on täidetud, võib sihttoetusesaaja anda rahalist toetust kolmandale isikule kuni 60 000 euro ulatuses. Seda summat ***peaks olema võimalik*** ületada ▌ juhul, kui vastasel juhul oleks meetme eesmärkide saavutamine võimatu või ülemäära keeruline. Selleks et eelarvet saaks kriisi- ja hädaolukorras paindlikumalt täita, peaks seda summat olema võimalik ilma iga juhtumit eraldi põhjendamata ületada ka juhul, kui tegemist on humanitaar- ja hädaabi-, elanikkonnakaitse- või kriisiohjeoperatsiooniga. ***Eelarvevahendite käsutaja peaks sellistest juhtumitest aru andma.***

(218) Kui toetusesaaja peab meetme või tööprogrammi rakendamiseks korraldama hanke, tuleks selgitada, et toetusesaaja võib kohaldada oma tavapäraseid hanketavasid, tingimusel et ta tagab majanduslikult soodsaima või asjakohasel juhul madalaima hinna, sõltumata sellest, kas toetusesaaja sõlmib avaliku hanke lepingu ja kas ta on avaliku sektori hankija käesoleva määruse tähenduses. Lepingu määratlust tuleks vastavalt muuta.

(219) Auhindade kasutamist tuleks hõlbustada ja nende suhtes kohaldatavaid reegleid selgitada, sest auhinnad on väärtuslik rahalise toetuse andmise vahend, mis ei ole seotud eeldatavate kuludega. Auhindu tuleks käsitada vahendina, mis täiendab, mitte ei asenda muid rahastamisviise, näiteks sihttoetusi.

(220) Auhindade paindlikumaks kasutamiseks tuleks määruse (EL, Euratom) nr 966/2012 järgne kohustus avaldada eelarveprojektile lisatavas aruandes teateid auhinnakonkursside kohta, mis hõlmavad auhindu ühiku väärtusega 1 000 000 eurot või rohkem, asendada kohustusega esitada Euroopa Parlamendile ja nõukogule eelnev teade selliste auhindade kohta ja osutada neile sõnaselgelt rahastamisotsuses.

(221) Auhindu tuleks anda läbipaistvuse ja võrdse kohtlemise põhimõtteid järgides. Seoses sellega tuleks näha ette konkursside miinimumnõuded, eelkõige auhinna andmise korral üksikasjad selle väljamaksmiseks võitjatele ja asjakohased avaldamismeetmed. Samuti on vaja kehtestada selge auhindade andmise menetlus, mis peegeldaks sihttoetuste andmise menetlust, alates konkursitaotluste esitamisest kuni avalduse esitajatele teabe andmiseni ja võitnud avalduse esitaja teavitamiseni.

(222) Käesolevas määruses tuleks sätestada rahastamisvahendite, eelarveliste tagatiste ja finantsabi kasutamise suhtes kohaldatavad põhimõtted ja tingimused ning liidu finantskohustuste piiramise, kelmuse ja pettuse ja rahapesu vastase võitluse, rahastamisvahendite kasutuselt kõrvaldamise ja aruandluse normid.

(223) Viimastel aastatel on liit kasutanud üha enam rahastamisvahendeid, mille abil on võimalik suurendada eelarve finantsvõimendust, kuid samal ajal tekitab see eelarvele finantsriski. Lisaks rahastamisvahenditele, mis on hõlmatud määrusega (EL, Euratom) nr 966/2012, kasutatakse siinkohal ka muid vahendeid, nagu eelarvelised tagatised ja finantsabi, mida on seni reguleeritud ainult asjaomaste alusaktide sätetega. On oluline luua ühine raamistik, mis tagaks ühtsete põhimõtete kohaldamise kõigi selliste vahendite suhtes, ning koondada need käesoleva määruse uude jaotisse, mis sisaldab lisaks olemasolevatele rahastamisvahendeid käsitletavatele reeglitele eraldi jagusid eelarveliste tagatiste ja liikmesriikidele või kolmandatele riikidele antava finantsabi kohta.

(224) Kui rahastamisvahendeid ja eelarvelisi tagatisi kasutatakse koos muude rahaliste vahenditega ja finantsvõimendusena, võib neil olla oluline koht liidu rahaliste vahendite mõju mitmekordistamisel. Rahastamisvahendeid ja eelarvelisi tagatisi tuleks kasutada ainult juhul, kui puudub konkurentsimoonutuste oht siseturul ja vastuolu riigiabi reeglitega.

(225) Rahastamisvahendeid ja eelarvelisi tagatisi tuleks kasutada assigneeringute raames, mille Euroopa Parlament ja nõukogu on asjaomase programmi puhul vastavaks aastaks heaks kiitnud eelhindamise alusel, millega tõendatakse, et rahastamisvahendid ja eelarvelised tagatised on liidu poliitiliste eesmärkide saavutamiseks tulemuslikud.

(226) Rahastamisvahendite, eelarveliste tagatiste ja finantsabi kasutamist tuleks lubada alusaktiga. Kui rahastamisvahendid on loodud igakülgselt põhjendatud juhtudel ilma alusaktita, peaks need eelarves heaks kiitma Euroopa Parlament ja nõukogu.

(227) Rahastamisvahendid, mis võivad kuuluda X jaotise kohaldamisalasse, nagu laenud, tagatised, omakapitaliinvesteeringud, kvaasiomakapitali investeeringud ja riskijagamisvahendid, peaksid olema määratletud. Riskijagamisvahendite määratlus peaks võimaldama hõlmata projektivõlakirjade krediidikvaliteedi parandamist, mis katab projekti võlateenindusriski ja leevendab krediidikvaliteedi parandamiseks antud võla või tagatise kaudu võlakirjaomanike krediidiriski.

(228) Rahastamisvahendi või eelarvelise tagatise puhul tehtavaid tagasimakseid tuleks kasutada tagasimaksega seotud rahastamisvahendi või tagatise jaoks, et suurendada rahastamisvahendi või tagatise tõhusust, kui alusaktis ei ole sätestatud teisiti, ja neid tuleks rahastamisvahendi või tagatise jaoks tulevikus eraldatavate summade kohta ettepaneku tegemisel arvesse võtta.

(229) Käesolevas määruses on sätestatud, et komisjonil on asjakohase alusakti kohaselt õigus võtta liidu või Euratomi nimel laenu eesmärgiga laenata vastavad summad laenudele kohaldatavatel tingimustel edasi liikmesriikidest või kolmandatest riikidest toetusesaajatele. Selles mõttes on laenuks võetud vahendite ja välja antud laenude vahelised rahavood omavahel kooskõlas. See tähendab, et liit peaks tegema turutehinguid lähtuvalt konkreetsest vajadusest laen välja maksta, mis piirab võimalust sidusalt kavandada eri laenuvõtmise tehinguid ja sobitada laenutähtaegu kulude mõttes optimaalselt.

(230) Üksikute finantsabiprogrammide rahastamine eraldi rahastamismeetodite abil tekitab kulusid ja on keerukas, kuna erinevad finantsabiprogrammid konkureerivad piiratud arvu rahastamisvõimaluste pärast. See killustab liidu võlaväärtpaberite pakkumist ning vähendab likviidsust ja investorite huvi eri programmide vastu, kuigi kõigil liidu võlaväärtpaberitel on sama hea krediidikvaliteet. Finantsabi tuleks seega korraldada ühtse rahastamismeetodi alusel, mis suurendab liidu võlakirjade likviidsust ning liidu võlakirjade emiteerimise atraktiivsust ja kulutõhusust.

(231) Hiljutised kogemused Ukraina rahastamisvajadustega on toonud välja killustatud käsituse puudused liidu võla korraldamisel. Selleks et tugevdada liidu positsiooni eurodes nomineeritud võlakirjade emitendina, on oluline, et kõik uued emissioonid korraldataks ühtse rahastamismeetodi alusel, välja arvatud igakülgselt põhjendatud juhtudel, nagu Euratomi emissioonid, väikesemahulised emissioonid ja selliste finantsabiprogrammide rahastamine, mille alusaktid jõustusid enne 9. novembrit 2022.

(232) Ühtse rahastamismeetodi mudel ja enamik selle rakendamiseks vajaliku taristu elementidest on juba otsusega (EL, Euratom) 2020/2053 mitmekesise rahastamise strateegia kujul kehtestatud. Kõnealune strateegia on võimaldanud määruse (EL) 2021/241 kohaste sihttoetuste ja laenude ning nõukogu määruses (EL) 2020/2094[34] osutatud mitmesuguste muude liidu programmide jaoks vahendeid edukalt kasutusele võtta. Võttes arvesse Ukraina kiireloomulise rahastamisvajaduse rahuldamiseks vajalike tehingute eeldatavat keerukust, ja selleks, et olla valmis võimalikeks tulevasteks laenutehinguteks, on asjakohane võtta laenutehingute ühtse rahastamismeetodina kasutusele mitmekesise rahastamise strateegia.

---

[34] Nõukogu 14. detsembri 2020. aasta määrus (EL) 2020/2094, millega luuakse Euroopa Liidu taasterahastu COVID-19 kriisi järgse taastumise toetuseks (ELT L 433 I, 22.12.2020, lk 23).

(233) Mitmekesise rahastamise strateegia kasutamine peaks võimaldama rahastamisprogrammi paindlikku rakendamist, järgides samal ajal täielikult ELi toimimise lepingu artikli 310 lõikes 1 sätestatud eelarve neutraalsuse ja eelarve tasakaalu põhimõtteid. Rahastamisprogrammi kulud peaksid ühtse kulude jaotamise metoodika alusel jääma täielikult toetusesaajate kanda, millega tagatakse kulude läbipaistev ja proportsionaalne jaotumine. Tagasimaksmise kohustus peaks kooskõlas käesoleva määrusega jääma finantsabi saajate kanda.

(234) Mitmekesise rahastamise strateegia rakendamine eeldaks, et kõigi sellele tuginevate laenuprogrammide puhul järgitaks ühtseid reegleid.

(235) Mitmekesise rahastamise strateegia peaks andma komisjonile rohkem paindlikkust ühekordsete rahastamistehingute ajakava ja laenutähtaja osas ning võimaldama korrapäraste ja järjepidevate väljamaksete tegemist toetust saavatele eri riikidele. Selline strateegia peaks põhinema rahastamisviiside koondamisel. See annaks komisjonile paindlikkuse teha toetusesaajatele makseid väljamakse tegemise ajal valitsevatest turutingimustest sõltumata ning vähendaks ühtlasi riski, et komisjon peaks kaasama kindlaksmääratud summasid volatiilsetes või ebasoodsates tingimustes.

(236) Komisjonile sellise paindlikkuse andmine eeldaks ühise likviidsusreservi loomist. Selline tsentraliseeritud likviidsuse juhtimise funktsioon teeks liidu rahastamissuutlikkuse vastupanuvõimelisemaks, nii et see suudaks likviidsuse prognoosimise suutlikkusele tuginedes pidada vastu ajutistele ebakõladele kõigi sissetulevate ja väljaminevate rahavoogude vahel.

(237) Komisjon peaks tegema kõik vajalikud tehingud, et tagada korrapärane turuosa kapitaliturul, saavutada soodsaimad võimalikud rahastamiskulud ning hõlbustada tehinguid liidu ja Euratomi võlaväärtpaberitega.

(238) Mitmekesise rahastamise strateegiat suuremale hulgale programmidele laiendades on asjakohane, et komisjon kehtestab selle elluviimiseks vajaliku korra. Nimetatud kord peaks hõlmama juhtimisraamistikku, riskijuhtimise korda ja kulude jaotamise metoodikat, mis peaksid olema kooskõlas käesoleva määruse artikli 223 lõike 4 punktiga e. Läbipaistvuse tagamiseks peaks komisjon teavitama Euroopa Parlamenti ja nõukogu korrapäraselt ja põhjalikult kõigist laenuvõtmise ja võla haldamise strateegia aspektidest.

(239) Õiguskindluse ja selguse huvides tuleks juba antud finantsabi ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2022/2463[35] alusel antava makromajandusliku finantsabi puhul käesoleva määruse mitmekesise rahastamise strateegiat käsitlevaid reegleid kohaldada üksnes finantsabiprogrammide suhtes, mille alusaktid jõustuvad 9. novembril 2022 või pärast seda.

(240) On oluline, et eelarve kaudse täitmise raames rakendatavate rahastamisvahendite ja eelarveliste tagatiste auditeeritud finantsaruanded esitatakse piisavalt aegsasti, et kontrollikoda saaks neid esialgse raamatupidamise aastaaruande kohta tähelepanekute esitamisel arvesse võtta.

(241) Liidu poliitiliste eesmärkide täitmisel on kohane võtta arvesse huvide ühitamist, eriti asjaolu, et EIP-l ja EIFil on erialased teadmised rahastamisvahendite ja eelarveliste tagatiste rakendamiseks.

(242) EIP-l ja EIFil peaks grupina tegutsedes olema võimalik osa asjaomase meetme rakendamisest teineteisele üle anda, kui sellisest üleandmisest võib olla kasu asjaomase meetme rakendamisele ja see määratakse täpsemalt kindlaks komisjoniga sõlmitavas lepingus.

---

35 ***Euroopa Parlamendi ja nõukogu 14. detsembri 2022. aasta määrus (EL) 2022/2463, millega luuakse rahastamisvahend Ukraina toetamiseks 2023. aastal (makromajanduslik finantsabi+) (ELT L 322, 16.12.2022, lk 1).***

(243) Järjepidevuse huvides ja selleks et võtta arvesse mitmeaastast finantsraamistikku aastateks 2021–2027, tuleks rahastamisvahendite ja eelarveliste tagatiste puhul selgitada teatavaid sätteid, mis käsitlevad aruandeid, mida esitavad eelarve kaudse täitmise raames liidu vahendeid haldavad isikud või üksused, X jaotise kohaldamise kohta juhul, kui rahastamisvahendeid ja eelarvelisi tagatisi kombineeritakse eelarvest antavate lisavahenditega, sealhulgas sihttoetustega, ning kombineerimist vahenditega, mida hallatakse eelarve jagatud täitmise raames.

(244) Tuleks selgitada, et kui rahastamisvahendeid või eelarvelisi tagatisi kombineeritakse eelarvest antavate lisavahenditega, tuleks kogu meetme suhtes kohaldada rahastamisvahendeid ja eelarvelisi tagatisi käsitlevaid reegleid. Kui see on kohaldatav, tuleks kõnealuseid reegleid täiendada konkreetsetes valdkondlikes normides sätestatud nõuetega.

(245) Eelarvest rahastatavate rahastamisvahendite ja eelarveliste tagatiste rakendamisel tuleks järgida liidu poliitikat maksualast koostööd mittetegevate jurisdiktsioonide kohta ja selle muudatusi, nagu on sätestatud asjakohastes liidu õigusaktides ja nõukogu järeldustes, eeskätt nõukogu 8. novembri 2016. aasta järeldustes, mis käsitlevad kriteeriume ja protsessi, mille tulemusena koostatakse maksualast koostööd mittetegevate jurisdiktsioonide ELi loetelu[36], ja nende lisas ning nõukogu 5. detsembri 2017. aasta järeldustes maksualast koostööd mittetegevate jurisdiktsioonide ELi loetelu kohta[37] ja nende lisades.

(246) Eelarvelised tagatised ja liikmesriikidele või kolmandatele riikidele antav finantsabi on üldiselt eelarvevälised toimingud, millel on oluline mõju liidu bilansile. Kuigi need toimingud jäävad ka edaspidi üldiselt eelarveväliseks, on asjakohane kaasata käesolevasse määrusesse reeglid, mis tugevdavad liidu finantshuvide kaitset ja loovad selgema raamistiku selliste toimingute kinnitamiseks ja haldamiseks ning nende kohta raamatupidamisarvestuse pidamiseks.

(247) Liit on teinud olulisi algatusi, mis põhinevad eelarvelistel tagatistel, nagu Euroopa Strateegiliste Investeeringute Fond (EFSI) ja Euroopa Kestliku Arengu Fond (EFSD). Neid vahendeid iseloomustab asjaolu, et need põhjustavad liidule tingimuslikke kohustusi ja eeldavad eraldiste tegemist, et luua likviidsuspuhver, mis võimaldab eelarvest nõuetekohaselt täita tingimuslikest kohustustest tuleneda võivaid maksekohustusi. Selleks et säiliks liidu krediidireiting ja sellest tulenevalt tema võime pakkuda tulemuslikku rahastamist, on tingimuslike kohustuste kinnitamise, nende katteks ette nähtud eraldiste kindlaksmääramise ja nende seire puhul väga oluline järgida kindlaid reegleid, mida tuleks kohaldada kõigi eelarveliste tagatise suhtes.

---

36 ELT C 461, 10.12.2016, lk 2.

37 ELT C 438, 19.12.2017, lk 5.

(248) Eelarvelistest tagatistest tulenevad tingimuslikud kohustused võivad olla seotud paljude erinevate rahastamis- ja investeerimistoimingutega. Eelarvelise tagatise realiseerimise võimalust aasta jooksul ei saa täielikult ette näha nagu laenu puhul, millel on kindel tagasimaksegraafik. Seepärast on hädavajalik kehtestada tingimuslike kohustuste kinnitamise ja seire raamistik, millega tagatakse, et otsusega (EL, Euratom) 2020/2053 sätestatud iga-aastaste maksete assigneeringute ülemmäärast peetakse täielikult kinni kogu aeg.

(249) Kõnealune raamistik peaks samuti hõlmama haldust ja kontrolli, sealhulgas korrapärast aruannete esitamist liidu riskipositsioonide kohta. Finantskohustuste katteks ette nähtud eraldiste määr tuleks määrata kindlaks asjaomasest vahendist tulenevate finantsriskide nõuetekohase hindamise alusel. Tingimuslike kohustuste jätkusuutlikkust tuleks igal aastal hinnata eelarvemenetluse raames. Selleks et hoida ära finantskohustuste katteks ette nähtud eraldiste puudujääki, tuleks kehtestada varajase hoiatamise mehhanism.

(250) Rahastamisvahendite, eelarveliste tagatiste ja finantsabi üha suurem kasutamine nõuab märkimisväärse hulga maksete assigneeringute kasutuselevõttu ja eraldamist. Selleks et tagada finantsvõimendus ja samal ajal piisav kaitse võetud finantskohustuste jaoks, on oluline optimeerida nõutavate eraldiste summat ja koondada moodustatud eraldised tõhususe suurendamiseks ühisesse eraldisfondi. Kuna eraldiste koondamine võimaldab neid paindlikumalt kasutada, saab kohaldada üleüldist tegelikku eraldiste määra, mis tagab nõutava kaitse vahendite optimaalse summaga.

(251) Eraldiste ja ühise eraldisfondi suhtes kohaldatavate reeglitega tuleks tagada usaldusväärne sisekontrolli raamistik. Ühise eraldisfondi vahendeid käsitlevad vara valitsemise suunised peaks kehtestama komisjon pärast komisjoni peaarvepidajaga konsulteerimist. Rahastamisvahendite, eelarveliste tagatiste ja finantsabi eelarvevahendite käsutajad peaksid hoolega jälgima nende vastutusalas võetud finantskohustusi ning ühise eraldisfondi valitseja peaks fondi raha ja vara valitsemisel järgima komisjoni peaarvepidaja kehtestatud reegleid ja menetlusi.

(252) Eelarveliste tagatiste ja finantsabi puhul tuleks järgida samu põhimõtteid, mis kehtivad rahastamisvahendite puhul. Eelarveline tagatis peaks eelkõige olema tagasivõetamatu, tingimusteta ja nõudmisel väljamakstav. Neid tuleks kasutada eelarve kaudse täitmise raames või erandjuhul eelarve otsese täitmise raames. Neid peaks saama anda ainult rahastamis- ja investeerimistoimingute katteks ning nende toimingute vastaspooled peaksid osalema nendes rahaliselt oma vahenditega.

(253) Finantsabi tuleks liikmesriikidele või kolmandatele riikidele anda laenu, krediidiliini või muus vormis, mida peetakse toetuse tulemuslikkuse tagamiseks asjakohaseks. Komisjonil peaks olema asjaomase alusakti kohaselt õigus laenata vajalikke vahendeid kapitaliturgudelt või finantseerimisasutustelt, ilma et liidu suhtes kohaldataks laenutähtaegade ümberkujundamist ning et sellest tuleneks liidule intressirisk või muu äririsk.

(254) Rahastamisvahendeid käsitlevaid sätteid tuleks hakata kohaldama võimalikult kiiresti, et saavutada taotletav lihtsus ja tulemuslikkus. Eelarvelisi tagatisi ja finantsabi ning ühist eraldisfondi käsitlevaid sätteid tuleks hakata kohaldama alates 2020. aastale järgnevast mitmeaastasest finantsraamistikust. Selline ajakava annab võimaluse valmistada põhjalikult ette uued vahendid tingimuslike kohustuste haldamiseks. See võimaldab samuti viia X jaotises esitatud põhimõtted kooskõlla 2020. aastale järgneva mitmeaastase finantsraamistiku ettepaneku ja selle raamistikuga seotud konkreetsete programmidega.

(255) Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL, Euratom) nr 1141/2014[38] sätestab nõuded, mis käsitlevad muu hulgas Euroopa tasandi erakondade ja poliitiliste sihtasutuste rahastamist, eelkõige rahastamistingimusi, rahaliste vahendite eraldamist ja jaotamist, annetusi ja toetusi, Euroopa Parlamendi valimiste kampaaniate rahastamist, hüvitatavaid kulusid, teatavaid rahastamiskeelde, raamatupidamisarvestust, aruandlust ja auditit, rakendamist ja kontrolli, karistusi, Euroopa tasandi erakondade ja Euroopa tasandi poliitiliste sihtasutuste ameti, Euroopa Parlamendi eelarvevahendite käsutaja ja liikmesriikide vahelist koostööd ning läbipaistvust.

(256) Käesolevasse määrusesse tuleks lisada reeglid Euroopa tasandi erakondadele eelarvest antava rahalise toetuse kohta, mis on ette nähtud määrusega (EL, Euratom) nr 1141/2014.

(257) Nendele erakondadele tuleks anda eriomast rahalist toetust, mis oleks kooskõlas neile eriomaste vajadustega.

(258) Kuigi rahalist toetust antakse ilma iga-aastase tööprogrammi esitamist nõudmata, peaksid Euroopa tasandi erakonnad liidu rahaliste vahendite otstarbekat kasutamist tagantjärele põhjendama. Eelkõige peaks vastutav eelarvevahendite käsutaja kontrollima, kas rahalisi vahendeid on kasutatud selleks, et tasuda toetusetaotluste esitamise kutses nimetatud hüvitatavate kulude eest käesolevas määruses sätestatud tähtaja jooksul. Euroopa tasandi erakondadele antavad rahalised toetused tuleks ära kasutada nende eraldamise aastale järgneva eelarveaasta jooksul, pärast mida peaks vastutav eelarvevahendite käsutaja kasutamata rahalised vahendid sisse nõudma.

---

38 Euroopa Parlamendi ja nõukogu 22. oktoobri 2014. aasta määrus (EL, Euratom) nr 1141/2014, mis käsitleb Euroopa tasandi erakondade ja Euroopa tasandi poliitiliste sihtasutuste põhikirja ning rahastamist (ELT L 317, 4.11.2014, lk 1).

(259) Euroopa tasandi erakondade tegevuskulude rahastamiseks eraldatud liidu rahalisi vahendeid ei tohiks kasutada muudel kui määruses (EL, Euratom) nr 1141/2014 sätestatud eesmärkidel, eelkõige mitte selleks, et rahastada otse või kaudselt kolmandaid isikuid, nagu riigisisesed erakonnad. Euroopa tasandi erakonnad peaksid kasutama saadud rahalisi toetusi selleks, et tasuda teatava protsendi jooksvate ja tulevaste kulude eest, mitte selliste kulude või võlgnevuste eest, mis on tekkinud enne toetusetaotluste esitamist.

(260) Samuti tuleks rahaliste toetuste andmist lihtsustada ja kohandada seda Euroopa tasandi erakondade eripärale, mis seisneb eelkõige kvalifitseerimise kriteeriumide puudumises, üldreeglina ühekordse täissummas eelmakse tegemises ja võimaluses kasutada kindlasummalisi makseid ning ühtse määra ja ühikuhindade alusel rahastamist.

(261) Eelarvest antav rahaline toetus tuleks peatada, seda tuleks vähendada või selle andmine lõpetada, kui Euroopa tasandi erakonnad rikuvad määrust (EL, Euratom) nr 1141/2014.

(262) Karistusi, mis põhinevad nii käesoleval määrusel kui ka määrusel (EL, Euratom) nr 1141/2014, tuleks mõista ühetaoliselt, pidades kinni *ne bis in idem* põhimõttest. Kooskõlas määrusega (EL, Euratom) nr 1141/2014 ei kohaldata käesolevas määruses sätestatud haldus- ja/või rahalisi karistusi olukorras, kus on juba mõistetud karistus määruse (EL, Euratom) nr 1141/2014 alusel.

(263) Käesoleva määrusega tuleks kehtestada üldine raamistik, mille kohaselt võib eelarvetoetust kasutada välistegevuse valdkonna vahendina, milleks on muu hulgas kolmanda riigi kohustus esitada komisjonile piisav ja õigeaegne teave, mis võimaldab hinnata nende kokkulepitud tingimuste ja sätete täitmist, millega tagatakse liidu finantshuvide kaitse.

(264) Euroopa Parlamendi ja nõukogu rolli tugevdamiseks tuleks selgitada liidu usaldusfondide moodustamise menetlust. Samuti on vaja täpsustada liidu usaldusfondidele ette nähtud rahalise toetuse ja osaluse suhtes kehtivaid põhimõtteid, eelkõige seda, kui tähtis on tagada teiste rahastajate rahaline osalus, mis õigustaks selliste usaldusfondide moodustamist lisaväärtuse seisukohast. Samuti on vaja selgitada finantspoolte ja liidu usaldusfondi nõukogu kohustusi ning määrata kindlaks reeglid, millega tagataks osalevate rahastajate õiglane esindatus liidu usaldusfondi nõukogus ja vahendite kasutamiseks kohustuslik komisjoni poolthääl. Samuti on oluline üksikasjalikumalt sätestada liidu usaldusfondide suhtes kehtivad aruandlusnõuded.

(265) Liidul peaks olema võimalik osaleda üleilmsetes algatustes, kui selline osalus toetab liidu poliitikaeesmärkide saavutamist. Selleks et luua liidu üleilmsetes algatustes osalemiseks sobiv õigusraamistik, tuleks liidu rahaline toetus sellistele algatustele näha ette uue eelarve täitmise vahendina. Uue rahastamisvahendi kasutamine sõltub ***teatavatest tingimustest, mille täitmine tagaks teiste eelarve täitmise vahenditega võrreldava kaitsetaseme***. ***Sellised tingimused peaksid hõlmama asjakohaste sise- ja välissüsteemide olemasolu kelmuse ja pettuse ning õigusnormide rikkumise vastu võitlemiseks, kusjuures üleilmse algatuse rakendusüksuste hallatavaid süsteeme tuleks käsitada välissüsteemidena. Üleilmsete algatustega seotud sätete kasutamine peaks olema*** piiratud juhtudega, kui muud ***eelarve täitmise vahendid*** ei võimalda asjaomaseid liidu poliitikaeesmärke samas mahus ja mõjuga saavutada. ***Komisjon peaks võimaluse korral ja asjakohasel juhul osalema üleilmse algatuse haldusnõukogus või samaväärses juhtkomitees, et tagada liidu huvide parim esindatus. Läbipaistvuse ja tõhusa otsustusprotsessi huvides peaks komisjon esitama Euroopa Parlamendile ja nõukogule võimalikult varakult üksikasjaliku teabe igasuguse kavandatava osalemise kohta üleilmses algatuses, et need institutsioonid saaksid seda teavet igakülgselt arvesse võtta.***

(266) Selleks et kohaneda digiteerimisel tehtavate edusammudega, peaks osalemiskutse alusel koostatud välisekspertide loetelu kehtima kauem kui mitmeaastase programmi kestus, tingimusel et tagatakse ekspertide rotatsioon ja uutel ekspertidel on võimalik osalemissoovist teada anda. Peale selle peab liidu institutsioonidel olema võimalik kaasata hea kvalifikatsiooniga väliseksperte, tagamaks, et hindamisprotsess ja ekspertide konkreetsed arvamused ja nõuanded on kvaliteetsed. Selleks et teiste turuosalistega edukalt konkureerida, peaks liidu institutsioonidel olema võimalik pakkuda erandlikel ja igakülgselt põhjendatud juhtudel konkurentsivõimelisemat tasu. Õiguskindluse huvides tuleks tasustatud välisekspertide suhtes kohaldatavaid reegleid selgitada, et peegeldada väljavalimismenetluse eri etappe.

(267) Selleks et luua selge õigusraamistik, mille raames liidu institutsioonid saavad teenuseid, asju või ehitustöid annetada, tuleks mitterahalised annetused näha ette uue eelarve täitmise vahendina. Seda vahendit ei tohiks segi ajada üldraamistikuga, mis reguleerib liidu poolt kolmandatele riikidele antavat toetust, sest üldraamistik on olemuselt laiem, kuid see võib hõlmata ka mitterahalisi annetusi. Pidades silmas COVID-19 pandeemiat ***ja Venemaa Ukraina-vastase agressioonisõja mõju***, peaks selline vahend andma stabiilse õigusliku aluse eelkõige tulevaste kriisi- ja hädaolukordade jaoks ning tagama, et liidu institutsioonidel on asjakohased eelarvetoetuse vahendid, millega aidata liikmesriike ning muid isikuid ja üksusi, kui abi on kõige rohkem vaja. Vahendit tuleks rakendada eelarve otsese täitmise või liidu asutuse poolt kaudse täitmise raames. Seonduvaid sätteid, nagu need, mis käsitlevad määratlusi, peatamist, lõpetamist ja vähendamist ning hindamiskomiteed, tuleks vastavalt kohandada. ***Usaldusväärse finantsjuhtimise huvides ei tohiks haldusassigneeringutest rahastatavaid mitteriknevaid tarneid annetada enne, kui nende väärtus on osaliselt vähenenud.***

(268) Sarnaselt mitterahaliste annetustega peaks liidu institutsioonidel olema võimalik anda auhindu, mis ei ole rahalised. See on oluline ka selleks, et korraldada konkursse noortele, kellel ei ole oma liikmesriigis pangakontot, kuid kellel on lihtne võtta auhind vastu praktilises vormis. Selleks tuleks auhinna määratlust ja seda reguleerivaid sätteid kohandada.

(269) Võttes arvesse olemasolevate reeglite ühtlustamist ja vajadust vältida liigseid kordusi, tuleks määruse (EL, Euratom) nr 966/2012 teises osas esitatud erisätted, mida kohaldatakse EAGFi, teadusuuringute, välistegevuse ja liidu eri fondide suhtes, lisada käesoleva määruse asjaomastesse osadesse üksnes eeldusel, et nimetatud sätted on endiselt kasutuses ja asjakohased.

(270) Raamatupidamisaruannete esitamist ja raamatupidamisarvestust käsitlevaid sätteid tuleks lihtsustada ja selgitada. Seepärast on asjakohane koondada kõik raamatupidamise aastaaruannet ja muid finantsaruandeid käsitlevad sätted.

(271) Tähtaega, mille jooksul kontrollikoda peab esitama tähelepanekud esialgse raamatupidamise aastaaruande kohta, ja lõpliku raamatupidamise aastaaruande esitamise tähtaega tuleks kohandada, et võtta arvesse eelarve täitmisele heakskiidu andmise menetluse ajakava.

(272) Otsus eelarve täitmisele heakskiidu andmise kohta peaks hõlmama liidu kõigi tulude ja kulude kontosid, sealhulgas sihtotstarbelist tulu ja seonduvaid konkreetseid kuluartikleid, nende saldot ning bilansis esitatud liidu vara ja kohustusi, sealhulgas neid, mis tulenevad laenutehingutest. Samuti peaks kõigi tulude kontrollimine kontrollikoja poolt hõlmama sihtotstarbelisi tulusid ja nendega seotud kuluartikleid.

(273) Viisi, kuidas liidu institutsioonid praegu Euroopa Parlamendile ja nõukogule oma kinnisvaraprojektidest aru annavad, tuleks parandada. Liidu institutsioonidel tuleks lubada rahastada uusi kinnisvaraprojekte kinnisvara müügist saadud tulust. Selle tulemusel tuleks kinnisvaraprojekte käsitlevatele sätetele lisada viide sihtotstarbelisi sisetulusid käsitlevatele sätetele. See võimaldaks tulla toime liidu institutsioonide kinnisvarapoliitika muutuvate vajadustega, vähendaks kulusid ja tagaks suurema paindlikkuse.

(274) Euroopa rohelist kokkulepet käsitlevas teatises ergutab komisjon hooneid renoveerima, et vähendada nende heidet ja muuta need energiatõhusamaks. Võttes arvesse energiatõhusate hoonete turu kiiret arengut, peavad liidu institutsioonid kiiresti Euroopa rohelise kokkuleppe kohustused oma kinnisvarapoliitikasse inkorporeerima ja oma hooned renoveerima***, seades esikohale kõige energiatõhusamad investeeringud***. Peale selle nõuab viimasel ajal toimunud töömeetodite areng,

mida on kiirendanud COVID-19 pandeemia, et dünaamilise kontoripoliitika väljatöötamiseks kohandataks liidu institutsioonide kontorivaru. Sellest tulenevalt tuleks lubada konstruktsioonide renoveerimise rahastamist laenudega ***kooskõlas usaldusväärse finantsjuhtimise põhimõttega, tingimusel et sellega kaasneb kokkuhoid***. ***Euroopa Parlament ja nõukogu peaksid saama eelneva heakskiidu andmiseks piisavalt teavet, sealhulgas kavandatud struktuurse renoveerimise lisaväärtuse ja selle panuse kohta rohepöördesse.*** Uute kinnisvaraprojektide mõiste tõlgendust tuleks laiendada, nii et see hõlmaks ka konstruktsioonide renoveerimist puudutavaid projekte.

(275) Selleks et kohandada teatavate liidu asutuste suhtes kohaldatavaid reegleid, hankelepingute sõlmimise reeglite üksikasju ja tegeliku eraldiste määra kindlaksmääratud minimaalse suhtarvu üksikasjalikke tingimusi, peaks komisjonil olema õigus võtta kooskõlas ELi toimimise lepingu artikliga 290 vastu delegeeritud õigusakte, mis käsitlevad ELi toimimise lepingu ja Euratomi asutamislepingu alusel loodud asutuste raamfinantsmäärust ning avaliku ja erasektori partnerlusel põhinevate asutuste näidisfinantsmäärust, käesoleva määruse I lisa muudatusi, tegeliku eraldiste määra arvutamise üksikasjalikke tingimusi ja metoodikat ning tegeliku eraldiste määra kindlaksmääratud minimaalse suhtarvu muutmist, mida ei või kehtestada madalamal tasemel kui 85 %. On eriti oluline, et komisjon viiks oma ettevalmistava töö käigus läbi asjakohaseid konsultatsioone, sealhulgas ekspertide tasandil, ja et kõnealused konsultatsioonid viidaks läbi kooskõlas 13. aprilli 2016. aasta institutsioonidevahelises parema õigusloome kokkuleppes sätestatud põhimõtetega. Eelkõige selleks, et tagada delegeeritud õigusaktide ettevalmistamises võrdne osalemine, saavad Euroopa Parlament ja nõukogu kõik dokumendid liikmesriikide ekspertidega samal ajal ning nende ekspertidel on pidev juurdepääs komisjoni eksperdirühmade koosolekutele, millel arutatakse delegeeritud õigusaktide ettevalmistamist.

(276) Teatavaid muudatusi, mis puudutavad ***andmete avaldamise eesmärgil*** vahendite saajate ***andmetele komisjonipoolse juurdepääsu andmist***, vahendite saajate ***ja nende tegelike kasusaajate*** andmete elektroonilist registreerimist ja säilitamist ning ***ühtse*** integreeritud ***IT-süsteemi kaudu juurdepääsu andmist*** andmekaeveks ja riskihinnanguks selleks, et ▌ neid ***andmeid*** analüüsida, tuleks kohaldada üksnes programmide suhtes, mis võetakse vastu 2027. aastale järgneva mitmeaastase finantsraamistiku alusel, et tagada sujuv üleminek ja anda piisavalt aega elektrooniliste andmesüsteemide ja asjakohaste lepingute vajalikuks kohandamiseks ning pakkuda suuniseid ja koolitusi.

(277) Komisjon peaks esitama 2027. aasta lõpuks analüüsi ühtse integreeritud IT-süsteemi valmisoleku kohta. Selles analüüsis tuleks hinnata, kas on tagatud koostalitusvõime asjaomaste IT-süsteemide ja andmebaasidega, sealhulgas liikmesriikide süsteemide ja andmebaasidega, mille abil on asjaomast teavet võimalik teostatavuse korral edastada reaalajas ja vältida topeltaruandlust; kas ühtses integreeritud IT-süsteemis kasutatavad riskinäitajad on piisavalt ühtsed, objektiivsed, proportsionaalsed ja riskihindamiseks vajalikud ning põhinevad usaldusväärsetel teabeallikatel; kas ühtne integreeritud IT-süsteem võimaldab kasutada tehisintellekti andmete analüüsimiseks ja tõlgendamiseks ja kas ühtne integreeritud IT vastab üldistele andmekaitsepõhimõtetele.

(278) Euroopa Andmekaitseinspektoriga konsulteeriti kooskõlas määruse (EL) 2018/1725 artikli 42 lõikega 1 ning ta esitas arvamuse ***7. juulil 2022***.

(279) Käesolev määrus peaks jõustuma kolmandal päeval pärast selle avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas*,

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA MÄÄRUSE:

I JAOTIS

REGULEERIMISESE, MÕISTED JA ÜLDPÕHIMÕTTED

Artikkel 1

Reguleerimisese

Käesoleva määrusega kehtestatakse Euroopa Liidu ja Euroopa Aatomienergiaühenduse üldeelarve (edaspidi „eelarve“) koostamise ja täitmise ning raamatupidamise aastaaruande esitamise ja auditeerimise nõuded.

Artikkel 2

Mõisted

Käesolevas määruses kasutatakse järgmisi mõisteid:

1) „avalduse esitaja“ – füüsiline isik või üksus, kes on või ei ole juriidiline isik, ja kes on esitanud avalduse sihttoetuste andmise menetluses, mitterahalise annetuse tegemise menetluses või auhinnakonkursil;

2) „taotlusdokument“ – pakkumus, osalemistaotlus, osalemiskutse alusel esitatud taotlus, sihttoetuse avaldus, mitterahalise annetuse taotlus või avaldus auhinnakonkursil;

3) „väljavalimismenetlus“ – hankemenetlus, sihttoetuste andmise menetlus, auhinnakonkurss, mitterahalise annetuse tegemise menetlus või ekspertide valimise menetlus või artikli 62 lõike 1 esimese lõigu punkti c kohaselt eelarvet täitvate isikute või üksuste valimise menetlus;

4) „alusakt“ – õigusakt, välja arvatud soovitus või arvamus, mis loob õigusliku aluse meetmele ja sellele vastavate eelarvesse kantud kulude kandmisele või eelarvest kaetava eelarvelise tagatise või finantsabi kasutamisele ja mis võib olla mis tahes järgmises vormis:

a) Euroopa Liidu toimimise lepingu (ELi toimimise leping) ja Euroopa Aatomienergiaühenduse asutamislepingu (Euratomi asutamisleping) kohaldamisel määruse, direktiivi või otsuse vormis ELi toimimise lepingu artikli 288 tähenduses või

b) Euroopa Liidu lepingu (ELi leping) V jaotise kohaldamisel ühes vormidest, mis on täpsustatud ELi lepingu artikli 28 lõikes 1, artikli 31 lõikes 2, artiklis 33, artikli 42 lõikes 4 ning artikli 43 lõikes 2;

5) „toetusesaaja“ – füüsiline isik või üksus, kes on või ei ole juriidiline isik, ja kellega on sõlmitud sihttoetusleping;

6) „segarahastamisvahend või -platvorm“ – koostööraamistik, mis on loodud komisjoni ja arengut rahastavate asutuste või muude avalik-õiguslike finantseerimisasutuste vahel eesmärgiga kombineerida tagastamatus vormis antavat toetust ja/või eelarvest antavat eelarvelist tagatist tagasimakstava arengut rahastavate asutuste või muude avalik-õiguslike finantseerimisasutuste ning erasektori finantseerimisasutuste või erasektori investorite toetusega;

7) „eelarve täitmine“ – eelarveassigneeringute haldamise, seire, kontrolli ja auditeerimisega seotud tegevus kooskõlas artiklis 62 sätestatud meetoditega;

8) „eelarveline kulukohustus“ – toiming, millega vastutav eelarvevahendite käsutaja broneerib eelarveassigneeringud, mida on vaja juriidiliste kohustuste täitmiseks tehtavateks hilisemateks makseteks;

9) „eelarveline tagatis“ – vahend, mille kaudu liit toetab meetmete programmi, võttes eelarvele tagasivõtmatu ja tingimusteta finantskohustuse, mida saab realiseerida juhul, kui konkreetne sündmus peaks leidma aset programmi elluviimise ajal, ning mis kehtib toetatava programmi raames võetud kulukohustuste kehtivusaja lõpuni;

10) „kinnisvaraleping“ – leping, mis hõlmab maa, hoonete või muu kinnisvara ostmist, vahetamist, pikaajalist üüri, kasutusvaldust, liisimist, üürimist või rentimist või järelmaksuga ostmist koos väljaostuvõimalusega või ilma selleta. See hõlmab nii olemasolevaid kui ka valmimata hooneid, tingimusel et taotlejal on nende ehitamiseks kehtiv ehitusluba. See ei hõlma hooneid, mis on projekteeritud kooskõlas avaliku sektori hankija esitatud tingimustega ja mis on hõlmatud ehitustööde hankelepinguga;

11) „taotleja“ – ettevõtja, kes on taotlenud kutset osaleda või keda on kutsutud osalema piiratud hankemenetluses, konkurentsipõhises läbirääkimistega hankemenetluses, võistlevas dialoogis, innovatsioonipartnerluses, ideekonkursil või läbirääkimistega hankemenetluses;

12) „keskne hankija“ – avaliku sektori hankija, kes korraldab keskseid hankeid ning võib asjakohasel juhul pakkuda ka hangete tugiteenuseid;

13) „kontrollimine“ – tulu- või kulutoimingu teatava aspekti kontrollimine;

14) „kontsessioonileping“ – rahaliste huvidega seotud leping, mis on sõlmitud kirjalikult ühe või enama ettevõtja ja ühe või enama avaliku sektori hankija vahel artiklite 177 ja 181 tähenduses, et usaldada ettevõtjale ehitustööde tegemine või teenuste osutamine ja korraldamine (edaspidi „kontsessioon“), mille puhul:

a) seisneb tasu kas ainult õiguses kasutada kõnealuseid ehitisi või teenuseid või sellises õiguses koos makse saamisega;

b) kaasneb kontsessiooni andmisega nende ehitiste kasutamise või teenuste osutamisega seotud sellise tegevusriski üleminek kontsessionäärile, mis seisneb nõudluse või pakkumisega seotud riskis või mõlemas korraga. Kontsessionäär loetakse tegevusriski kandvaks, kui tavapäraste tegevustingimuste korral ei ole tagatud, et asjaomase ehitise kasutamise või teenuse osutamisega kaetakse tehtud investeeringud või tekkinud kulud;

15) „moodustamisetapp“ – periood, mille vältel makstakse üldisi eraldisi ühisesse eraldisfondi;

16) „tingimuslik kohustus“ – võimalik finantskohustus, mis võib tekkida sõltuvalt tulevikus toimuvast sündmusest;

17) „leping“ – avaliku hanke leping või kontsessioonileping või VIII jaotise puhul toetusesaaja sõlmitud alltöövõtuleping või ostuleping;

18) „töövõtja“ – ettevõtja, kellega on sõlmitud avaliku hanke leping;

19) „rahalist toetust käsitlev leping“ – artikli 62 lõike 1 esimese lõigu punkti c alapunktide ii–viii kohaselt liidu vahendeid kasutavate isikute või üksustega sõlmitud leping;

20) „kontroll“ – meede, mis on võetud piisava kindluse tagamiseks tegevuse tulemuslikkuse, tõhususe ja säästlikkuse, aruandluse usaldusväärsuse, vara ja teabe säilimise, kelmuse ja pettuse ning õigusnormide rikkumise ennetamise, tuvastamise ja korrigeerimise ning järelmeetmete suhtes, ning raamatupidamisarvestuse aluseks olevate tehingute seaduslikkuse ja korrektsusega seotud riskide piisav juhtimine, võttes arvesse programmide mitmeaastast laadi ja asjaomaste maksete olemust. Kontroll võib hõlmata erinevaid kontrollimisi, samuti põhimõtete või menetluste rakendamist esimeses lauses osutatud eesmärkide saavutamiseks;

21) „vastaspool“ – pool, kellele on antud eelarveline tagatis;

22) „kriis“ –

a) otsese või vahetu ohu olukord, mis ähvardab üle minna relvastatud konfliktiks või mis võib riiki või selle naabruskonda destabiliseerida;

b) olukord, mis on põhjustatud loodusõnnetusest, inimtegevusest, näiteks sõjast või muust konfliktist, või võrreldava mõjuga erakorralistest asjaoludest, mis seonduvad näiteks kliimamuutuste, rahva- või loomatervise, ***toiduga kindlustatuse ja*** toiduohutusega seotud hädaolukordade või selliste üleilmsete terviseohtudega nagu ***epideemiad ja*** pandeemiad, keskkonnaseisundi halvenemise, elektrienergiale ja loodusvaradele juurdepääsu kadumise või äärmise vaesusega;

23) „kulukohustusest vabastamine“ – toiming, millega vastutav eelarvevahendite käsutaja tühistab täielikult või osaliselt assigneeringute broneeringu, mis on varem eelarvelise kulukohustusega tehtud;

24) „dünaamiline hankesüsteem“ – täielikult elektrooniline menetlus üldkasutatavate ja turul üldkättesaadavate toodete hangete korraldamiseks;

25) „ettevõtja“ – füüsiline või juriidiline isik, sealhulgas avaliku sektori asutus või selliste isikute ja/või asutuste rühm, kes pakub asju, ehitustööde tegemist või teenuste osutamist või kinnisvara;

26) „omakapitaliinvesteering“ – investoripoolne otsene või kaudne kapitali andmine äriühingu käsutusse äriühingu täieliku või osalise omandiõiguse vastu, kusjuures omakapitaliinvestor võib lisaks osaleda teataval määral ka äriühingu juhtimises ja tulevase kasumi jaotamises;

27) „Euroopa amet“ – komisjoni või komisjoni ja ühe või mitme teise liidu institutsiooni loodud haldusstruktuuri osa, mille eesmärk on täita valdkondadevahelisi eriülesandeid;

28) „lõplik haldusotsus“ – haldusorgani otsus, millel on kohaldatava õiguse kohaselt lõplik ja siduv mõju;

29) „finantsvara“ – mis tahes vara rahana, avaliku või erasektori omandis üksuse kapitaliinstrumendina või lepingulise õigusena saada sellise üksuse käest raha või mõni muu finantsvara;

30) „rahastamisvahend“ – liidu meede, millega antakse eelarvest liidu ühe või mitme konkreetse poliitikaeesmärgi saavutamiseks rahalist toetust, mis võib olla omakapitali- või kvaasiomakapitali investeeringu, laenu või tagatise või muu riskijagamisvahendi vormis, ja seda võidakse kohasel juhul kombineerida muus vormis rahalise toetusega või vahenditega, mida kasutatakse eelarve jagatud täitmise käigus, või Euroopa Arengufondi (EAF) vahenditega;

31) „finantskohustus“ – lepingujärgne kohustus kanda teisele üksusele üle raha või muud finantsvara;

32) „välisriigi subsiidium“ – kolmanda riigi antav rahaline toetus määruse (EL) 2022/2560 artikli 3 lõike 2 tähenduses, mis vastab kõnealuse määruse artikli 3 lõikes 1 esitatud kirjeldusele;

33) „raamleping“ – ühe või mitme ettevõtja ja ühe või mitme avaliku sektori hankija vahel sõlmitud avaliku hanke leping, mille eesmärk on määrata kindlaks tingimused, mida kohaldatakse teatava aja jooksul sõlmitavate erilepingute suhtes, mis sellel põhinevad, eelkõige seoses hindade, ja kui see on asjakohane, kavandatavate kogustega;

34) „üldised eraldised“ – vahendite kogusumma, mida peetakse vajalikuks eelarvelise tagatise või kolmandale riigile antava finantsabi kogu kehtivusaja jooksul tulenevalt artikli 214 lõikes 1 osutatud eraldiste määra kohaldamisest artikli 213 lõike 1 punktides b ja c osutatud alusaktiga ette nähtud eelarvelise tagatise või kolmandale riigile antava finantsabi summa suhtes;

35) „sihttoetus“ – annetuse vormis antav rahaline toetus. Kui sellist rahalist toetust antakse eelarve otsese täitmise raames, kohaldatakse selle suhtes VIII jaotist;

36) „tagatis“ – kirjalik kohustus vastutada täielikult või osaliselt kolmanda isiku võla, kohustuse või nimetatud kolmanda isiku kohustuse nõuetekohase täitmise eest sündmuse korral, mis tingib sellise tagatise realiseerimise, näiteks laenukohustuse täitmata jätmine;

37) „nõudmisel realiseeritav tagatis“ – tagatis tagatissummana, mille tagatise andja peab maksma välja vastaspoole nõudmisel olenemata puudustest seoses aluskohustuse täitmisega;

38) „mitterahaline osalus“ – mitterahalised vahendid, mille kolmandad isikud teevad toetusesaajale tasuta kättesaadavaks;

39) „juriidiline kohustus“ – akt, millega vastutav eelarvevahendite käsutaja võtab või määrab kindlaks kohustuse, millest tuleneb eelarvelise kulukohustusega kaetud mõni hilisem makse ja kulude heakskiitmine või kohustus teha mitterahaline annetus, sealhulgas finantsraampartnerluse lepingute ja raamlepingute alusel sõlmitud erikokkulepped ja -lepingud;

40) „finantsvõimendus“ – rahastamiskõlblikele vahendite lõplikele saajatele võimaldatava tagastatava rahastamise summa ja liidu pakutava rahalise toetuse summa suhe;

41) „likviidsusrisk“ – risk, et ühises eraldisfondis hoitavat finantsvara ei saa müüa teatava aja jooksul ilma olulist kahju kandmata;

42) „laen“ – leping, mis kohustab laenuandjat andma laenuvõtja käsutusse kokkulepitud ajaks kokkulepitud rahasumma ning mille kohaselt on laenuvõtja kohustatud nimetatud summa kokkulepitud ajavahemiku jooksul tagasi maksma;

43) „väikese maksumusega sihttoetus“ – sihttoetus, mille maksumus ei ületa 60 000 eurot;

44) „liikmesriigi organisatsioon“ – liikmesriigis avaliku õiguse järgi asutatud keham või eraõiguslik keham, kellele asjaomane liikmesriik on usaldanud avaliku teenuse osutamise ülesande ja andnud piisavad finantstagatised;

45) „eelarve täitmise viis“ – eelarve täitmise viis, mida on kirjeldatud artiklis 62, st eelarve otsene, kaudne ja jagatud täitmine;

46) „mitme rahastajaga meede“ – meede, mille puhul liidu vahendid koondatakse kokku veel vähemalt ühe rahastaja vahenditega;

47) „hulgihange“ – hange, mille puhul kavatsetakse sõlmida samal ajal mitu kirjalikku lepingut mitme ettevõtja ja ühe või mitme artikli 177 lõike 1 tähenduses avaliku sektori hankija vahel, et usaldada täiesti või peaaegu identsete teenuste osutamine või asjade hankimine või ehitustööde tegemine samal ajal erinevatele töövõtjatele;

48) „mitmekordistav mõju“ – rahastamiskõlblike vahendite lõplike saajate investeeringu ja liidu pakutava rahalise toetuse summa suhe;

49) „valitsusväline organisatsioon“ – vabatahtlik, valitsusest sõltumatu mittetulundusühendus, mis ei ole erakond või ametiühing;

50) „väljund“ – meetme mõõdetavad tulemid, mis on kindlaks määratud kooskõlas valdkondlike normidega;

51) „osaleja“ – taotleja või pakkuja hankemenetluses, avalduse esitaja sihttoetuste andmise menetluses või mitterahalise annetuse tegemise menetluses, ekspert ekspertide valimise menetluses, avalduse esitaja auhinnakonkursil või isik või üksus, kes osaleb liidu vahendite haldamise menetluses artikli 62 lõike 1 esimese lõigu punkti c kohaselt;

52) „eeldatav edukas pakkuja“ – hankemenetluses pingereas esimesel kohal olev pakkuja, keda kontrollitakse täiendavalt ja kes peab esitama menetlusest kõrvalejätmise kriteeriumide ja/või kvalifitseerimise kriteeriumide kohta tõendavad dokumendid, et hindamiskomisjon saaks ta esitada eduka pakkujana. Kui väljavalimismenetlusega on ette nähtud, et leping sõlmitakse mitme pakkujaga, käsitatakse eeldatava eduka pakkujana nii paljusid paremusjärjestuses parimaid pakkujaid, kui on sõlmitavaid lepinguid;

53) „auhind“ – konkursi tulemusena antav toetus. Kui sellist toetust antakse eelarve otsese täitmise raames, kohaldatakse selle suhtes IX jaotist;

54) „hange“ – ehitustööde, asjade või teenuste hankimine ning maa, hoonete või muu kinnisvara omandamine, üürimine või rentimine lepingu alusel ühe või mitme avaliku sektori hankija poolt ja nende valitud ettevõtjatelt;

55) „hankedokument“ – avaliku sektori hankija esitatud või tema viidatud dokument, milles kirjeldatakse hankemenetluse üksikasju või määratakse need kindlaks, sealhulgas:

a) artiklis 166 sätestatud avalikustamismeetmed;

b) pakkumuse esitamise ettepanek;

c) hanke tingimused, sealhulgas tehniline spetsifikatsioon ja asjaomased kriteeriumid, või võistleva dialoogi puhul kirjeldavad dokumendid;

d) lepingu projekt;

56) „ametialane huvikonflikt“ – olukord, kus ettevõtja varasem või praegune ametialane tegevus mõjutab või võib mõjutada tema suutlikkust täita lepingut sõltumatult, erapooletult ja objektiivselt;

57) „avaliku hanke leping“ – rahaliste huvidega seotud leping, mis on sõlmitud kirjalikult ühe või enama ettevõtja ja ühe või enama avaliku sektori hankija vahel artiklite 177 ja 181 tähenduses, et täielikult või osaliselt eelarvest tehtava makse eest saada vallas- või kinnisvara või lasta teha ehitustöid või saada teenuseid, ning mis hõlmavad järgmisi lepinguid:

a) kinnisvaralepingud,

b) asjade hankelepingud,

c) ehitustööde hankelepingud,

d) teenuste hankelepingud;

58) „kvaasiomakapitali investeering“ – omakapitali ja võla vahepeale jääv rahastamisliik, mis on suurema riskiga kui kõrgema nõudeõiguse järguga võlg ja väiksema riskiga kui lihtaktsiakapital ning mida võib struktureerida võlana, mis on tavaliselt tagatiseta ja allutatud ning mõnel juhul konverteeritav omakapitaliks või eelisaktsiakapitaliks;

59) „vahendite saaja“ – toetusesaaja, töövõtja, tasustatud välisekspert või iga isik või üksus, kes saab mõne rahastamisvahendi kaudu auhindu, mitterahalisi annetusi või eelarvest toetust või kellele antakse eelarveline tagatis või kes haldab liidu vahendeid artikli 62 lõike 1 esimese lõigu punkti c kohaselt;

60) „repoleping“ – väärtpaberite müümine raha eest koos nõustumusega osta need tulevikus tagasi kokkulepitud kuupäeval või nõudmisel;

61) „teadusuuringute ja tehnoloogiaarenduse assigneering“ – assigneering, mis kantakse mõnda teadusuuringute poliitikavaldkonda käsitlevasse eelarvejaotisse otseste või kaudsete meetmete alla või mõnda teadusuuringuid käsitlevasse peatükki mõnes muus jaotises;

62) „tulemus“ – kooskõlas valdkondlike normidega kindlaks määratud meetme elluviimise mõju;

63) „riskijagamisvahend“ – rahastamisvahend, mis võimaldab kindlaksmääratud riski jagamist ühe või mitme üksuse vahel, asjakohasel juhul kokkulepitud tasu eest;

64) „teenuste hankeleping“ – leping, mis hõlmab kõiki asjade hankelepingute, ehitustööde hankelepingute ja kinnisvaralepingutega hõlmamata lepinguid, mis käsitlevad intellektuaalteenuseid või muid teenuseid;

65) „usaldusväärne finantsjuhtimine“ – eelarve täitmine kooskõlas säästlikkuse, tõhususe ja tulemuslikkuse põhimõttega;

66) „personalieeskirjad“ – Euroopa Liidu ametnike personalieeskirjad ja Euroopa Liidu muude teenistujate teenistustingimused, mis on sätestatud määruses (EMÜ, Euratom, ESTÜ) nr 259/68;

67) „alltöövõtja“ – taotleja, pakkuja või töövõtja välja pakutud ettevõtja, kes täidab osa lepingust, või toetusesaaja välja pakutud ettevõtja, kes täidab osa ülesannetest, mille kaasrahastamiseks kasutatakse sihttoetust;

68) „liikmemaks“ – summad, mida makstakse organisatsioonidele, mille liige liit on, kooskõlas eelarveotsuste ja asjaomase organisatsiooni kehtestatud maksetingimustega;

69) „asjade hankeleping“ – leping, mis hõlmab toodete ostmist, liisimist, üürimist või rentimist või järelmaksuga ostmist koos väljaostuvõimalusega või ilma selleta ning mis võib kaasneva tööna hõlmata ka kohaletoomis- ja paigaldustöid;

70) „tehniline abi“ – programmi või meetme rakendamiseks vajalik toetus- ja suutlikkuse suurendamise tegevus, eelkõige ettevalmistav, haldus-, seire-, hindamis-, auditi- ja kontrollitegevus, ilma et see piiraks valdkondlike normide kohaldamist;

71) „pakkuja“ – pakkumuse esitanud ettevõtja;

72) „liit“ – sõltuvalt kontekstist kas Euroopa Liit või Euroopa Aatomienergiaühendus või mõlemad;

73) „liidu institutsioon“ – Euroopa Parlament, Euroopa Ülemkogu, nõukogu, komisjon, Euroopa Liidu Kohus, Euroopa Kontrollikoda, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee, Regioonide Komitee, Euroopa Ombudsman, Euroopa Andmekaitseinspektor ja Euroopa välisteenistus; Euroopa Keskpanka ei käsitata liidu institutsioonina;

74) „huvitatud pakkuja“ – huvitatud pakkujate loetellu kantud ettevõtja, kellele tehakse ettepanek hankemenetluses osalemiseks või pakkumuse esitamiseks;

75) „väga väikese maksumusega sihttoetus“ – sihttoetus, mille maksumus ei ületa 15 000 eurot;

76) „vabatahtlik“ – isik, kes töötab organisatsiooni heaks vabatahtlikult ja tasuta;

77) „ehitustöö“ – üld- või tsiviilehitustööde tulemused tervikuna, mis on iseenesest piisavad, et täita mõnda majanduslikku või tehnilist funktsiooni;

78) „ehitustööde hankeleping“ – leping, mis hõlmab kas:

a) ehitustöö tegemist või ehitustöö tegemist koos projekteerimisega või

b) sellise ehitustöö tegemist või ehitustöö tegemist koos projekteerimisega, mis on seotud mõne direktiivi 2014/24/EL II lisas loetletud tegevusega, või

c) ehitustöö tegemist mis tahes vahenditega vastavalt ehitise liigile või projektile otsustavat mõju avaldava avaliku sektori hankija esitatud nõuetele.

Artikkel 3

Teiseste õigusaktide kooskõla käesoleva määrusega

1. Alusaktis sisalduvad sätted, mis käsitlevad eelarve täitmist tulude ja kuludena, peavad olema kooskõlas II jaotises sätestatud eelarvepõhimõtetega.

2. Ilma et see piiraks lõike 1 kohaldamist, näidatakse seadusandjatele esitatavas ettepanekus või ettepaneku muudatuses, mis sisaldab erandeid muudest käesoleva määruse sätetest kui II jaotise sätted või käesoleva määruse kohaselt vastu võetud delegeeritud õigusaktidest, selgelt ära kõik sellised erandid ja nimetatakse ettepaneku või muudatusettepaneku põhjendustes ja seletuskirjas konkreetsed põhjused, mis neid õigustavad.

Artikkel 4

Ajavahemikud, kuupäevad ja tähtajad

Kui käesolevas määruses ei ole sätestatud teisiti, kohaldatakse käesolevas määruses kindlaks määratud tähtpäevade suhtes nõukogu määrust (EMÜ, Euratom) nr 1182/71[39].

Artikkel 5

Isikuandmete kaitse

Käesolev määrus ei piira määruste (EL) 2016/679 ja (EL) 2018/1725 kohaldamist.

[39] Nõukogu 3. juuni 1971. aasta määrus (EMÜ, Euratom) nr 1182/71, millega määratakse kindlaks ajavahemike, kuupäevade ja tähtaegade suhtes kohaldatavad eeskirjad (EÜT L 124, 8.6.1971, lk 1).

II JAOTIS

PÕHIMÕTTED

Artikkel 6

Eelarvepõhimõtete järgimine ja üldine tingimuslikkuse kord liidu eelarve kaitsmiseks

1. Eelarve koostatakse ja seda täidetakse kooskõlas ühtsuse, eelarve õigsuse, aastasuse, tasakaalu, arvestusühiku, kõikehaaravuse, sihtotstarbelisuse, usaldusväärse finantsjuhtimise ning läbipaistvuse põhimõtetega, nagu need on sätestatud käesolevas määruses.

2. Eelarve koostamisel ja täitmisel järgitakse ka määruse (EL, Euratom) 2020/2092 sätteid.

3. Liikmesriigid ja komisjon tagavad eelarve täitmisel kooskõlas Euroopa Liidu põhiõiguste harta artikliga 51 harta järgimise ning austavad ELi lepingu artiklis 2 sätestatud liidu väärtusi, mis on eelarve täitmisel asjassepuutuvad.

1. PEATÜKK

ÜHTSUSE JA EELARVE ÕIGSUSE PÕHIMÕTTED

Artikkel 7

Eelarve sisu

1. Eelarves prognoositakse ja kiidetakse heaks igaks eelarveaastaks kõik liidule vajalikuks peetavad tulud ja kulud. Eelarve koosneb:

   a) liidu tuludest ja kuludest, sealhulgas halduskuludest, mis tulenevad ELi lepingu ühist välis- ja julgeolekupoliitikat (ÜVJP) käsitlevate sätete rakendamisest, ja nende sätete rakendamisest tulenevatest tegevuskuludest, kui need kulud kantakse eelarvest;

   b) Euroopa Aatomienergiaühenduse tuludest ja kuludest.

2. Eelarve sisaldab liigendatud assigneeringuid, mis koosnevad kulukohustuste assigneeringutest ja maksete assigneeringutest, ning liigendamata assigneeringuid.

   Eelarveaastaks heakskiidetud assigneeringud koosnevad järgmisest:

   a) eelarves, sealhulgas paranduseelarvetes ette nähtud assigneeringud;

   b) eelnevatest eelarveaastatest üle kantud assigneeringud;

   c) artikli 15 kohaselt uuesti kättesaadavaks tehtud assigneeringud;

   d) sellistest eelmaksetest tulenevad assigneeringud, mis on tagasi makstud artikli 12 lõike 4 punkti b kohaselt;

   e) assigneeringud, mis on ette nähtud pärast eelarveaasta jooksul ***saadud sihtotstarbelise tulu*** või eelnevatest eelarveaastatest üle kantud tulude laekumist.

3. Kulukohustuste assigneeringud hõlmavad eelarveaastal võetud juriidiliste kohustuste koguväärtust, kui artikli 114 lõikest 2 ei tulene teisiti.

4. Maksete assigneeringud hõlmavad makseid, mis tehakse eelarveaastal või eelnevatel eelarveaastatel võetud juriidiliste kohustuste täitmiseks. Need hõlmavad ka artiklis 214 osutatud finantskohustuste katteks ette nähtud eraldisi.

5. Käesoleva artikli lõiked 2 ja 3 ei takista assigneeringute üldist kulukohustustega sidumist ega eelarveliste kulukohustuste jaotamist mitme aasta peale, nagu on sätestatud vastavalt artikli 112 lõike 1 esimese lõigu punktis b ja artikli 112 lõikes 2.

Artikkel 8

Ühtsuse ja eelarve õigsuse põhimõtteid käsitlevad erisätted

1. Kõik tulud ja kulud kantakse mõnele eelarvereale.

2. Ilma et see mõjutaks heakskiidetud kulukohustusi, mis tulenevad artikli 213 lõikes 2 sätestatud tingimuslikest kohustustest, ei tohi võtta ega heaks kiita kulukohustusi, mis ületavad heakskiidetud assigneeringuid.

3. Eelarvesse võib kanda üksnes need assigneeringud, mis vastavad vajalikuks peetavatele kuludele.

4. Eelarvest tehtud eelmaksetelt kogunenud intressid ei kuulu liidule tasumisele, kui rahalist toetust käsitlevatest lepingutest või rahastamislepingutest ei tulene teisiti.

2. PEATÜKK

AASTASUSE PÕHIMÕTE

Artikkel 9

Määratlus

Eelarvesse kantud assigneeringud kiidetakse heaks eelarveaastaks, mis kestab 1. jaanuarist 31. detsembrini.

Artikkel 10

Tulude ja assigneeringutega seotud eelarve raamatupidamisarvestus

1. Eelarveaasta tulud kirjendatakse selle aasta raamatupidamisarvestusse nimetatud aasta jooksul laekunud summade alusel. Järgneva eelarveaasta jaanuarikuu omavahendid võib teha ettemaksena kättesaadavaks määruse (EL, Euratom) nr 609/2014 kohaselt.

2. Käibemaksupõhiseid ja kogurahvatulul põhinevaid omavahendeid käsitlevaid kandeid võib korrigeerida määruse (EL, Euratom) nr 609/2014 kohaselt.

3. Otsuse (EL, Euratom) 2020/2053 artikli 2 lõike 1 punktis c osutatud omavahendeid käsitlevaid kandeid võib korrigeerida määruse (EL, Euratom) 2021/770 kohaselt.

4. Kulukohustused kirjendatakse eelarveaasta raamatupidamisarvestuses kuni sama aasta 31. detsembrini võetud juriidiliste kohustuste ja artiklis 214 osutatud finantskohustuste katteks ette nähtud eraldiste põhjal. Sellegipoolest kirjendatakse artikli 112 lõikes 4 osutatud üldised eelarvelised kulukohustused eelarveaasta raamatupidamisarvestuses sama aasta 31. detsembrini võetud eelarveliste kulukohustuste põhjal.

5. Maksed kirjendatakse eelarveaasta raamatupidamisarvestuses maksete põhjal, mille peaarvepidaja on teinud kõnealuse eelarveaasta 31. detsembri seisuga.

6. Erandina lõigetest 4 ja 5:

   a) kirjendatakse Euroopa Põllumajanduse Tagatisfondi (EAGF) kulud eelarveaasta raamatupidamisarvestuses komisjoni tagasimaksete põhjal liikmesriikidele sama aasta 31. detsembri seisuga, tingimusel et peaarvepidaja on maksekorralduse kätte saanud järgneva eelarveaasta 31. jaanuariks;

   b) kirjendatakse kulud, välja arvatud EAGFi kulud, mis on kantud eelarve jagatud täitmise raames, sealhulgas kulud, mis tuleb kanda järgneva eelarveaasta 31. jaanuariks, nagu on sätestatud artiklites 30 ja 31, eelarveaasta raamatupidamisarvestuses maksete põhjal, mille komisjon on teinud kulude hüvitamiseks liikmesriikidele asjaomase aasta 31. detsembri seisuga.

Artikkel 11

Assigneeringute sidumine kulukohustustega

1. Eelarvesse kantud assigneeringuid võib kulukohustustega siduda alates 1. jaanuarist pärast seda, kui eelarve on lõplikult vastu võetud.

2. Alates eelarveaasta 15. oktoobrist võib järgmisi kulusid siduda ette kulukohustustega järgnevaks eelarveaastaks ettenähtud assigneeringute arvelt:

   a) jooksvad halduskulud tingimusel, et need on viimases nõuetekohaselt vastuvõetud eelarves heaks kiidetud, ning üksnes kuni ühe neljandiku ulatuses Euroopa Parlamendi ja nõukogu poolt jooksva eelarveaasta jaoks ette nähtud assigneeringute kogusummast;

   b) EAGFi jooksvad halduskulud tingimusel, et need on sätestatud kehtivas alusaktis, ning üksnes kuni kolme neljandiku ulatuses Euroopa Parlamendi ja nõukogu poolt jooksva eelarveaasta jaoks ette nähtud assigneeringute kogusummast.

Artikkel 12

Assigneeringute tühistamine ja järgmisse eelarveaastasse ülekandmine

1. Assigneeringud, mida ei ole kasutatud selle eelarveaasta lõpuks, mille eelarvesse need on kantud, tühistatakse, välja arvatud juhul, kui need kantakse üle lõigete 2–8 kohaselt.

2. Lõike 3 kohaselt tehtud otsusega võib üle kanda järgmised assigneeringud, kuid üksnes järgmisse eelarveaastasse:

   a) kulukohustuste assigneeringud ja liigendamata assigneeringud, mille puhul enamik kulukohustustega sidumise menetluse ettevalmistusetappidest on eelarveaasta 31. detsembriks läbitud. Neid assigneeringuid võib seejärel kulukohustustega siduda järgneva eelarveaasta 31. märtsini, välja arvatud kinnisvaraprojektidega seotud liigendamata assigneeringud, mida võib kulukohustustega siduda järgneva eelarveaasta 31. detsembrini;

   b) assigneeringud, mida on tarvis juhul, kui seadusandjad on eelarveaasta viimases kvartalis vastu võtnud alusakti, kuid komisjon ei ole jõudnud selleks ette nähtud assigneeringuid nimetatud aasta 31. detsembriks veel kulukohustustega siduda. Neid assigneeringuid võib kulukohustustega siduda järgneva eelarveaasta 31. detsembrini;

   c) maksete assigneeringud, mida on vaja olemasolevate kulukohustuste või nende kulukohustuste katmiseks, mis on seotud järgmisse eelarveaastasse ülekantud kulukohustuste assigneeringutega, kui järgneva eelarveaasta asjaomastel eelarveridadel ettenähtud maksete assigneeringud ei ole piisavad;

   d) kulukohustustega sidumata assigneeringud, mis on seotud Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2021/2116 artikli 5 lõikes 2 osutatud meetmetega.

Erandina käesoleva lõike esimese lõigu punktist d kantakse määruse (EL) 2021/2116 artiklis 16 osutatud põllumajandusreservi kulukohustustega sidumata assigneeringud üle, et rahastada põllumajandusreservi järgmistel eelarveaastatel ***kõnealuse määruse artikli 16 lõike 2 kolmandas lõigus osutatud ajavahemikus ja mis tahes ajavahemikus pärast 2027. aastat, mis on sätestatud kohaldatavates valdkondlikes normides***.

Käesoleva lõike esimese lõigu punkti c kohaselt kasutab asjaomane liidu institutsioon kõigepealt jooksvaks eelarveaastaks heaks kiidetud assigneeringuid ega kasuta eelnevast eelarveaastast üle kantud assigneeringuid enne, kui esimesena nimetatud assigneeringud on ammendunud.

Käesoleva lõike esimese lõigu punktis d osutatud kulukohustustega sidumata assigneeringute ülekandmine, mis jääb 2 % piiresse Euroopa Parlamendi ja nõukogu heakskiidetud esialgsetest assigneeringutest, ei ületa summat, mille võrra kohandati eelneval eelarveaastal otsetoetusi vastavalt määruse (EL) 2021/2116 artiklile 17. Järgmisse eelarveaastasse üle kantavad assigneeringud kantakse tagasi eelarveridadele, mis käsitlevad määruse (EL) 2021/2116 artikli 5 lõike 2 punktis ***d*** osutatud meetmeid.

3. Asjaomane liidu institutsioon teeb oma otsuse lõikes 2 osutatud ülekandmiste kohta järgmise eelarveaasta 15. veebruariks. Ta teatab Euroopa Parlamendile ja nõukogule assigneeringute järgmisse eelarveaastasse ülekandmise otsusest kõnealuse aasta 15. märtsiks. Samuti täpsustab ta iga eelarverea kohta, kuidas lõike 2 esimese lõigu punktides a, b ja c sätestatud kriteeriume on iga järgmisse eelarveaastasse ülekandmise puhul kohaldatud.

4. Assigneeringud kantakse järgmisse eelarveaastasse üle automaatselt seoses:

a) solidaarsus- ja hädaabireservi ning Euroopa Liidu Solidaarsusfondi jaoks ette nähtud assigneeringutega. Sellised assigneeringud võib üle kanda üksnes järgmisse eelarveaastasse ja neid võib kasutada kuni nimetatud aasta 31. detsembrini**;**

b) assigneeringutega, mis vastavad sihtotstarbelisele sisetulule. Sellised assigneeringud võib üle kanda üksnes järgmisse eelarveaastasse ja neid võib kulukohustustega siduda kuni nimetatud aasta 31. detsembrini, välja arvatud hoonete ja maa rentimiselt ja müügilt saadud sihtotstarbeline sisetulu, mille võib üle kanda kuni selle täieliku ärakasutamiseni. Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruses (EL) nr 1303/2013[40], Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruses (EL) nr 514/2014[41] ning määruses (EL) 2021/1060 osutatud kulukohustuste assigneeringud, mis tulenevad eelmaksete tagasimaksmisest ja on kättesaadavad 31. detsembril, võib kanda järgmisse eelarveaastasse üle kuni programmi lõpetamiseni ning vajaduse korral kasutada, tingimusel et muud kulukohustuste assigneeringud ei ole enam kättesaadavad;

---

40 Euroopa Parlamendi ja nõukogu 17. detsembri 2013. aasta määrus (EL) nr 1303/2013, millega kehtestatakse ühissätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfondi, Ühtekuuluvusfondi, Euroopa Maaelu Arengu Euroopa Põllumajandusfondi ning Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi kohta, nähakse ette üldsätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfondi, Ühtekuuluvusfondi ja Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi kohta ning tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrus (EÜ) nr 1083/2006 (ELT L 347, 20.12.2013, lk 320).

41 Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. aprilli 2014. aasta määrus (EL) nr 514/2014, millega sätestatakse Varjupaiga-, Rände- ja Integratsioonifondi ning politseikoostöö, kuritegevuse tõkestamise ja selle vastu võitlemise ning kriisiohje rahastamisvahendi suhtes kohaldatavad üldsätted (ELT L 150, 20.5.2014, lk 112).

c) assigneeringutega, mis vastavad sihtotstarbelisele välistulule. Sellised assigneeringud tuleb asjaomase programmi või meetmega seotud tegevuse lõpuleviimise hetkeks täielikult ära kasutada või need võib järgmisse eelarveaastasse üle kanda ja neid võib kasutada jätkuprogrammi või -meetme jaoks. Seda ei kohaldata artikli 21 lõike 2 punkti g alapunktis iii osutatud tulu suhtes, mille puhul tühistatakse assigneeringud, mis on viie aasta jooksul kulukohustustega sidumata;

d) ***EAGFiga seotud*** maksete assigneeringutega, mis tulenevad ***määruse (EL) 2021/2116 artiklite 40, 41 ja 42 kohastest peatamistest***.

5. Sihtotstarbelist välistulu, millele on osutatud käesoleva artikli lõike 4 punktis c ja mis tuleneb Euroopa Vabakaubanduse Assotsiatsiooni (EFTA) riikide artikli 21 lõike 2 punkti e kohasest osalemisest teatavates liidu programmides, käsitletakse kooskõlas Euroopa Majanduspiirkonna lepingule (edaspidi „EMP leping“) lisatud protokolliga nr 32.

6. Lisaks lõike 3 kohaselt esitatava teabega esitab asjaomane liidu institutsioon Euroopa Parlamendile ja nõukogule teabe automaatselt üle kantud assigneeringute kohta, näidates sealhulgas ära asjaomased summad ja käesoleva artikli sätte, mille alusel assigneeringud järgmisse eelarveaastasse üle kanti.

7. Liigendamata assigneeringud, mis on eelarveaasta lõpuks juriidiliste kohustustega seotud, tuleb välja maksta järgmise eelarveaasta lõpuks.

8. Ilma et see piiraks lõike 4 kohaldamist, ei kanta järgmisse eelarveaastasse üle reservi arvatud assigneeringuid ja personalikuludeks mõeldud assigneeringuid. Käesoleva artikli tähenduses hõlmavad personalikulud liidu institutsioonide liikmete ja nende töötajate töötasusid ja hüvitisi, kelle suhtes kohaldatakse personalieeskirju.

Artikkel 13

Assigneeringute tühistamist ja järgmisse eelarveaastasse ülekandmist käsitlevad üksikasjalikud sätted

1. Artikli 12 lõike 2 esimese lõigu punktis a osutatud kulukohustuste assigneeringud ja liigendamata assigneeringud võib järgmisse eelarveaastasse üle kanda üksnes juhul, kui kulukohustusi ei saanud võtta enne eelarveaasta 31. detsembrit eelarvevahendite käsutajast olenematutel põhjustel ja kui ettevalmistusetapid on piisavalt edenenud, nii et on põhjust eeldada, et kulukohustus võetakse järgmise eelarveaasta 31. märtsiks või kinnisvaraprojektide puhul järgmise eelarveaasta 31. detsembriks.

2. Artikli 12 lõike 2 esimese lõigu punktis a osutatud ettevalmistusetapid, mis tuleks järgmisse eelarveaastasse ülekandmise võimaldamiseks lõpule viia eelarveaasta 31. detsembriks, on eelkõige järgmised:

   a) artikli 112 lõike 1 esimese lõigu punkti a tähenduses individuaalsete eelarveliste kulukohustuste puhul potentsiaalsete töövõtjate, toetusesaajate, auhinnavõitjate või volitatud isikute valikumenetluse lõpuleviimine;

   b) artikli 112 lõike 1 esimese lõigu punkti b tähenduses üldiste eelarveliste kulukohustuste puhul rahastamisotsuse vastuvõtmine või rahastamisotsuse vastuvõtmiseks vajalike konsultatsioonide lõpuleviimine asjaomaste talitustega igas liidu institutsioonis.

3. Artikli 12 lõike 2 esimese lõigu punkti a kohaselt järgmisse eelarveaastasse üle kantud assigneeringud, mis ei ole järgmise eelarveaasta 31. märtsiks või kinnisvaraprojektidega seonduvate summade korral järgmise eelarveaasta 31. detsembriks kulukohustustega seotud, tühistatakse automaatselt.

Komisjon teavitab Euroopa Parlamenti ja nõukogu esimese lõigu kohaselt tühistatud assigneeringutest ühe kuu jooksul pärast nende tühistamist.

Artikkel 14

Kulukohustuste vabastamine

1. Kui eelarvelised kulukohustused vabastatakse mis tahes eelarveaastal, mis järgneb eelarveaastale, mil need võeti, nendest rahastatavate meetmete täieliku või osalise rakendamata jätmise tõttu, siis tühistatakse sellistele vabastatud kulukohustustele vastavad assigneeringud, kui määrusest (EL) nr 1303/2013, Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusest (EL) nr 223/2014[42] ja määrustest (EL) nr 514/2014, (EL) 2021/1060 ja (EL) 2021/2116 ei tulene teisiti, olenemata käesoleva määruse artiklist 15.

2. Määrustes (EL) nr 1303/2013, (EL) nr 223/2014, (EL) nr 514/2014, (EL) 2021/1060 ja (EL) 2021/2116 osutatud kulukohustuste assigneeringud vabastatakse automaatselt kooskõlas nimetatud määrustega.

3. Käesolevat artiklit ei kohaldada artikli 21 lõikes 2 osutatud sihtotstarbelise välistulu suhtes.

---

42 Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. märtsi 2014. aasta määrus (EL) nr 223/2014, mis käsitleb Euroopa abifondi enim puudustkannatavate isikute jaoks (ELT L 72, 12.3.2014, lk 1).

Artikkel 15

Vabastatud kulukohustustele vastatavate assigneeringute uuesti kättesaadavaks tegemine

1. Määrustes (EL) nr 1303/2013, (EL) nr 223/2014, (EL) nr 514/2014, (EL) 2021/1060 ja (EL) 2021/2116 osutatud vabastatud kulukohustustele vastavad assigneeringud võib teha uuesti kättesaadavaks juhul, kui on tehtud ilmne viga, mida saab süüks panna üksnes komisjonile.

   Selleks uurib komisjon eelneval eelarveaastal toimunud kulukohustuste vabastamisi ja otsustab vajadust silmas pidades jooksva eelarveaasta 15. veebruariks, kas nendele vastavad assigneeringud on vaja uuesti kättesaadavaks teha.

2. Lisaks käesoleva artikli lõikes 1 osutatud olukorrale tehakse vabastatud kulukohustustele vastavad assigneeringud uuesti kättesaadavaks, kui vabastatavad vahendid kantakse tagasi fondi, kust need algselt määruse (EL) 2021/1060 artikli 26 kohaselt ümber paigutati.

3. Kulukohustuste assigneeringud, mis vastavad nende kulukohustuste summale, mis vabastati vastavate teadusprojektide täieliku või osalise rakendamata jätmise tõttu, võib samuti teha eelarvemenetluse raames uuesti kättesaadavaks teadusprogrammi jaoks, mille alla projektid kuuluvad, või selle jätkuprogrammi jaoks.

▌

Artikkel 16

Eelarve vastuvõtmise hilinemise korral kohaldatavad sätted

1. Kui eelarvet ei ole eelarveaasta alguseks lõplikult vastu võetud, kohaldatakse ELi toimimise lepingu artikli 315 esimeses lõigus sätestatud menetlust (ajutiste kaheteistkümnendike kord). Kulukohustusi võib võtta ja makseid teha käesoleva artikli lõikes 2 sätestatud piirides.

2. Kulukohustusi võib võtta iga peatüki kohta kõige rohkem ühe neljandiku piires eelnevaks eelarveaastaks asjaomases eelarve peatükis heakskiidetud assigneeringute kogusummast pluss üks kaheteistkümnendik iga möödunud kuu eest.

   Eelarveprojektis ette nähtud assigneeringuid ei tohi ületada.

   Makseid võib teha igas kuus iga peatüki kohta kõige rohkem ühe kaheteistkümnendiku piires eelnevaks eelarveaastaks asjaomases eelarve peatükis heaks kiidetud assigneeringutest. Kõnealune summa ei või aga ületada üht kaheteistkümnendikku eelarveprojekti samas peatükis kavandatud assigneeringutest.

3. Eelnevaks eelarveaastaks asjaomases eelarve peatükis heaks kiidetud assigneeringuid, nagu on osutatud lõigetes 1 ja 2, tuleb mõista assigneeringutena, mis sisalduvad hääletatud eelarves, sealhulgas paranduseelarvetes, pärast kõnealuse eelarveaasta jooksul tehtud ümberpaigutuste arvessevõtmiseks tehtud korrigeerimist.

4. Kui liidu meetmete järjepidevus ja haldusvajadused seda nõuavad, võib nõukogu komisjoni ettepanekule tuginedes kiita kvalifitseeritud häälteenamusega heaks kulusid summas, mis ületab ühte, kuid kokku mitte rohkem kui nelja ajutist kaheteistkümnendikku, seda nii lõigete 1 ja 2 kohaselt automaatselt kättesaadavaks tehtud kulukohustuste kui ka maksete puhul, välja arvatud igakülgselt põhjendatud juhtudel. Nõukogu edastab heakskiitmise otsuse viivitamata Euroopa Parlamendile.

Esimeses lõigus osutatud otsus jõustub 30 päeva möödumisel selle vastuvõtmisest, välja arvatud juhul, kui Euroopa Parlament teeb ühte järgmisest:

a) otsustab enne 30 päeva möödumist oma liikmete häälteenamusega neid kulusid vähendada, millisel juhul esitab komisjon uue ettepaneku;

b) annab nõukogule ja komisjonile teada, et ta ei soovi neid kulusid vähendada, millisel juhul jõustub otsus enne 30 päeva möödumist.

Täiendavad kaheteistkümnendikud kiidetakse heaks tervikuna ja need ei ole jagatavad.

5. Kui teatava peatüki puhul ei piisa neljast lõike 4 kohaselt heaks kiidetud ajutisest kaheteistkümnendikust selliste kulude katmiseks, mis on vajalikud, et vältida asjaomase peatükiga hõlmatud valdkonnas liidu meetme järjepidevuse katkemist, võib erandkorras anda loa ületada eelneval eelarveaastal vastavasse eelarve peatükki kantud assigneeringute summat. Euroopa Parlament ja nõukogu toimivad lõikes 4 sätestatud korras. Mingil juhul ei tohi aga ületada eelneva eelarveaasta eelarves ega esitatud eelarveprojekti kohaselt kättesaadavate assigneeringute kogusummat.

3. PEATÜKK
TASAKAALU PÕHIMÕTE

Artikkel 17
Määratlus ja kohaldamisala

1. Tulud ja maksete assigneeringud peavad olema tasakaalus.

2. Liit ega artiklites 70 ja 71 osutatud liidu asutused ei või võtta eelarve raames laenu.

Artikkel 18
Eelarveaasta saldo

1. Iga eelarveaasta saldo kantakse järgneva eelarveaasta eelarvesse tuluna või maksete assigneeringuna olenevalt sellest, kas tegu on eelarve ülejäägi või puudujäägiga.

2. Käesoleva artikli lõikes 1 osutatud tulude ja maksete assigneeringute eelarvestused kantakse eelarvesse eelarvemenetluse käigus ja käesoleva määruse artikli 42 kohaselt esitatava kirjaliku muutmisettepaneku abil. Eelarvestused koostatakse vastavalt määruse (EL, Euratom) 2021/768 artiklile 1.

3. Pärast esialgse raamatupidamise aastaaruande esitamist iga eelarveaasta kohta kantakse kõik nimetatud aastaaruande ja eelarvestustega võrreldes tekkinud lahknevused järgmise eelarveaasta eelarvesse paranduseelarve abil, mis käsitleb üksnes neid lahknevusi. Sellisel juhul esitab komisjon samal ajal Euroopa Parlamendile ja nõukogule paranduseelarve projekti 15 päeva jooksul esialgse raamatupidamise aastaaruande esitamisest arvates.

4. PEATÜKK
ARVESTUSÜHIKU PÕHIMÕTE

Artikkel 19
Euro kasutamine

1. Mitmeaastane finantsraamistik ja eelarve koostatakse ja neid täidetakse ning raamatupidamise aastaaruanne esitatakse eurodes. Artiklis 77 osutatud rahavoogude haldamiseks lubatakse peaarvepidajal ja avansikontode puhul nende haldajatel ning komisjoni ja Euroopa välisteenistuse haldusjuhtimise vajaduste täitmise korral vastutaval eelarvevahendite käsutajal teha tehinguid muus vääringus.

2. Ilma et see piiraks valdkondlike normide või konkreetsete lepingute, sihttoetuslepingute, rahalist toetust käsitlevate lepingute või rahastamislepingute erisätete kohaldamist, teeb vastutav eelarvevahendite käsutaja vääringu ümberarvestused selle päeva *Euroopa Liidu Teataja* C-seerias avaldatud euro päevakursi alusel, mil eelarvevahendeid käsutav talitus koostab maksekorralduse või sissenõudekorralduse.

   Kui sellist päevakurssi ei ole avaldatud, kasutab vastutav eelarvevahendite käsutaja lõikes 3 osutatud kurssi.

3. Artiklites 82, 83 ja 84 ette nähtud raamatupidamisarvestuses kasutatakse euro ja muu vääringu vahetuskursina euro igakuist raamatupidamislikku vahetuskurssi. Kõnealuse raamatupidamisliku vahetuskursi määrab komisjoni peaarvepidaja mis tahes teabeallikate põhjal, mida ta peab usaldusväärseks, võttes aluseks selle kuu eelviimasel tööpäeval kehtinud vahetuskursi, mis eelneb kuule, mille jaoks kurss määratakse.

4. Vääringu ümberarvestuse toimingud tehakse selliselt, et vältida olulist mõju liidu kaasrahastamise tasemele või kahjulikku mõju eelarvele. Kui see on asjakohane, võib arvutada euro ja muu vääringu vahetuskursi asjaomase perioodi päevakursside keskmise alusel.

5. PEATÜKK
KÕIKEHÕLMAVUSE PÕHIMÕTE

Artikkel 20
Kohaldamisala

Ilma et see piiraks artikli 21 kohaldamist, katab kogutulu maksete assigneeringute kogusumma. Ilma et see piiraks artikli 27 kohaldamist, kajastatakse eelarves kõiki tulusid ja kulusid täies mahus neid vastastikku korrigeerimata.

Artikkel 21

Sihtotstarbeline tulu

1. Sihtotstarbelist välis- ja sisetulu kasutatakse teatavate kulukategooriate rahastamiseks.

2. Sihtotstarbelise välistulu hulka kuuluvad:

   a) liikmesriikide konkreetne täiendav rahaline osalus, sealhulgas vabatahtlik osalus, liidu programmides, vahendites ja meetmetes;

   b) assigneeringud, mis on seotud ELi lepingule ja ELi toimimise lepingule lisatud, ESTÜ asutamislepingu kehtivuse lõppemise finantstagajärgi ning söe ja terase teadusfondi käsitleva protokolliga nr 37 asutatud söe ja terase teadusfondi tuluga;

   c) intressid hoiustelt ja viivised trahvidelt, mis on ette nähtud nõukogu määrusega (EÜ) nr 1467/97[43];

   d) teatavad sihtotstarbelised tulud, nagu sihtkapitalina saadud tulu, toetused, kinked ja annakud, sealhulgas iga liidu institutsiooni sihtotstarbelised tulud;

   e) kolmandate riikide ja muude kui ELi toimimise lepingu või Euratomi asutamislepinguga loodud asutuste rahaline osalus liidu meetmetes;

[43] Nõukogu 7. juuli 1997. aasta määrus (EÜ) nr 1467/97 ülemäärase eelarvepuudujäägi menetluse rakendamise kiirendamise ja selgitamise kohta (EÜT L 209, 2.8.1997, lk 6).

f) lõikes 3 osutatud sihtotstarbeline sisetulu niivõrd, kuivõrd see täiendab käesolevas lõikes osutatud sihtotstarbelist välistulu;

g) tulu, mis tuleneb Teadusuuringute Ühiskeskuse rakendatavatest konkurentsile avatud meetmetest, mis seisnevad mis tahes järgmises:

i) hanke- ja sihttoetuste andmise menetlused, milles Teadusuuringute Ühiskeskus osaleb;

ii) tegevus, mida Teadusuuringute Ühiskeskus teeb kolmandate isikute nimel;

iii) tegevus, mida tehakse teiste liidu institutsioonide või komisjoni muude talitustega tehniliste või teadusteenuste osutamiseks artikli 59 kohaselt sõlmitud halduskokkulepete alusel.

3. Sihtotstarbelise sisetulu hulka kuulub:

a) tulu kolmandatelt isikutelt, mis on saadud nende tellimusel tarnitud kaupade, osutatud teenuste või tehtud ehitustööde eest;

b) tulu alusetult makstud summade tagasimaksmisest vastavalt artiklile 101;

c) tulu liidu institutsiooni teistele talitustele või teistele liidu institutsioonidele või organitele tarnitud kaupade, osutatud teenuste ja tehtud ehitustööde eest, sealhulgas teiste liidu institutsioonide või asutuste tagasimaksed päevaraha eest, mis on makstud nende nimel;

d) laekunud kindlustusmaksed;

e) hoonete ja maa rentimiselt ja müügilt saadud tulu;

f) vastavalt artikli 212 lõike 3 teisele lõigule tehtud tagasimaksed rahastamisvahenditesse või eelarvelistesse tagatistesse;

g) tulu, mis tekib maksutagastustest vastavalt artikli 27 lõike 3 esimese lõigu punktile b.

4. Sihtotstarbeline tulu kantakse järgmisse eelarveaastasse üle ja paigutatakse ümber kooskõlas artikli 12 lõike 4 punktidega b ja c ning artikliga 32.

5. Alusaktiga võidakse samuti ette näha tulu, mida kasutatakse sihtotstarbeliselt teatavateks kuludeks. Selline tulu kuulub sihtotstarbelise sisetulu hulka, kui alusaktist ei tulene teisiti.

6. Eelarve sisaldab ridu, millele on kantud sihtotstarbeline välis- ja sisetulu ning võimaluse korral märgitud ka summad.

Artikkel 22

Sihtotstarbeliste tulude eelarves esitamise struktuur ja vastavate assigneeringute eraldamine

1. Ilma et see piiraks käesoleva artikli lõike 2 esimese lõigu punkti c ja artikli 24 kohaldamist, esitatakse sihtotstarbelised tulud eelarves järgmiselt:

   a) iga liidu institutsiooni eelarvejao tulude eelarvestuses on eelarverida kõnealuste tulude jaoks;

   b) kulude eelarvestuses märgitakse selgitustes, sealhulgas üldistes selgitustes, millistele eelarveridadele võib kanda sihtotstarbelisele tulule vastavaid kättesaadavaks tehtud assigneeringuid;

   c) ***kulude eelarvestuses,*** lisas, mis on eelarve lahutamatu osa, esitatakse kõik eelarveread, mille jaoks on ette nähtud sihtotstarbeline ***sise- või*** välistulu, ning teave sellise saada oleva tulu prognoositava summa kohta ***ning eelnenud aastatest üle kantava sellise tulu hinnanguline summa iga eelarverea kohta***.

   Esimese lõigu punktis a nimetatud juhul tehakse märge „*pro memoria*“ ja tulude eelarvestus esitatakse teadmiseks selgitustes.

2. Sihtotstarbelisele tulule vastavad assigneeringud tehakse automaatselt kättesaadavaks nii kulukohustuste assigneeringute kui ka maksete assigneeringutena, kui tulu on liidu institutsioonile laekunud, välja arvatud järgmistel juhtudel:

a) artikli 21 lõike 2 punktis a osutatud juhul liikmesriikide rahalise osaluse puhul, kui rahalist toetust käsitlev leping on väljendatud eurodes, võib kulukohustuste assigneeringud teha kättesaadavaks pärast seda, kui liikmesriik on rahalist toetust käsitlevale lepingule alla kirjutanud;

b) artikli 21 lõike 2 punktis b ja artikli 21 lõike 2 punkti g alapunktides i ja iii osutatud juhul tehakse kulukohustuste assigneeringud kättesaadavaks niipea, kui saada olev summa on eelarvestatud;

c) artikli 21 lõike 2 punktis c osutatud juhul toob nende summade kandmine tulude eelarvestusse kaasa kulukohustuste ja maksete assigneeringute kandmise kulude eelarvestusse.

Käesoleva lõike esimese lõigu punktis c osutatud assigneeringuid kasutatakse vastavalt artiklile 20.

3. Artikli 21 lõike 2 punktides b ja g osutatud saada olevate summade eelarvestused saadetakse peaarvepidajale registreerimiseks.

Artikkel 23

Liikmesriikide rahaline osalus teadusprogrammides

1. Liikmesriigid tasuvad oma osaluse teatavate täiendavate teadusprogrammide rahastamises, millele on osutatud määruse (EL, Euratom) nr 609/2014 artiklis 5, järgmiselt:

   a) seitse kaheteistkümnendikku eelarvesse kantud summast hiljemalt jooksva eelarveaasta 31. jaanuaril;

   b) ülejäänud viis kaheteistkümnendikku hiljemalt jooksva eelarveaasta 15. juulil.

2. Kui eelarve ei ole enne eelarveaasta algust lõplikult vastu võetud, põhineb lõikes 1 nimetatud rahaline osalus eelneva eelarveaasta eelarvesse kantud summal.

3. Igasugune rahaline osalus või kõik lisamaksed, mille liikmesriigid peavad eelarvesse tasuma, kantakse komisjoni kontole või kontodele 30 kalendripäeva jooksul rahastamisnõude esitamisest.

4. Tehtud maksed kantakse määrusega (EL, Euratom) nr 609/2014 ette nähtud kontole ja nende suhtes kohaldatakse nimetatud määruses sätestatud tingimusi.

Artikkel 24

Sihtotstarbelised tulud, mis tulenevad EFTA riikide osalemisest teatavates liidu programmides

1. EFTA riikide teatavates liidu programmides osalemisest tulenev tulu esitatakse eelarves järgmise struktuuri kohaselt:

   a) tulude eelarvestusesse kantakse eelarverida märkega „*pro memoria*“, kuhu kantakse iga EFTA riigi eelarveaasta rahalise osaluse kogusumma;

   b) kulude eelarvestuse lisas, mis on eelarve lahutamatu osa, esitatakse kõik eelarveread, millel kajastub liidu tegevus, milles EFTA riigid osalevad, sealhulgas teave iga EFTA riigi osaluse eelarvestatud summa kohta.

2. Vastavalt EMP lepingu artiklile 82 nähakse EFTA riikide iga-aastase rahalise osaluse summade alusel, mille kohta EMP lepingule lisatud protokolli nr 32 artikli 1 lõike 5 kohaselt on komisjonile esitanud kinnituse Euroopa Majanduspiirkonna ühiskomitee, iga eelarveaasta alguses ette vastavad kulukohustuste assigneeringute ja maksete assigneeringute kogusummad.

3. EFTA riikide rahalisest osalusest tuleneva tulu kasutamist jälgitakse eraldi.

Artikkel 25

Annetused

1. Liidu institutsioonid võivad vastu võtta liidule tehtud annetusi, nagu sihtasutuste tulud, toetused, kinked ja annakud.

2. Annetusi, mille väärtus on 50 000 eurot või üle selle ja millega kaasnevad rahalised kulud, sealhulgas järelkulud, mis ületavad 10 % tehtud annetuse väärtusest, võib vastu võtta ainult Euroopa Parlamendi ja nõukogu loal. Euroopa Parlament ja nõukogu teevad loa andmise kohta otsuse kahe kuu jooksul asjaomaselt liidu institutsioonilt taotluse saamisest arvates. Kui selle aja jooksul ei ole vastuväiteid esitatud, teeb asjaomane liidu institutsioon annetuse vastuvõtmise kohta lõpliku otsuse. Euroopa Parlamendile ja nõukogule esitatavas taotluses selgitab asjaomane liidu institutsioon liidule tehtavate annetuste vastuvõtmisega kaasnevaid rahalisi kulusid.

3. Olenemata lõikest 2 võib komisjon erandlikel asjaoludel võtta vastu mitterahalise annetuse, mis on tehtud liidule, sõltumata selle väärtusest, kui selline annetus tehakse humanitaarabi, erakorralise toetuse, elanikkonnakaitse või kriisiohjeabi eesmärgil.

Komisjon võib sellise annetuse vastu võtta tingimusel, et:

a) vastuvõtmine on kooskõlas usaldusväärse finantsjuhtimise ja läbipaistvuse põhimõtetega;

b) see ei põhjusta huvikonflikti;

c) see ei kahjusta liidu mainet;

d) see ei kahjusta ega ohusta liidu ja liikmesriikide julgeolekut ega avalikku korda;

e) vastuvõtmise ajal ei ole annetaja mõnes artikli 138 lõikes 1 või artikli 143 lõikes 1 osutatud olukorras ja ta ei ole kantud kõrvalejäetavana artikli 144 lõikes 1 osutatud andmebaasi. Annetaja esitab artiklis 139 osutatud deklaratsiooni.

Vastutav eelarvevahendite käsutaja annab artikli 74 lõikes 9 osutatud iga-aastases tegevusaruandes teavet kõigi selliste juhtumite kohta, mil komisjon võttis annetuse vastu käesoleva lõike esimese lõigu kohaselt.

Artikkel 26

Äriühingute sponsorlus

1. „Äriühingute sponsorlus“ on kokkulepe, mille raames juriidiline isik toetab mitterahaliselt mõnda üritust või tegevust reklaami osana või äriühingu sotsiaalse vastutuse raames.

2. Liidu institutsioonid ja asutused võivad oma veebisaidil avaldatavate spetsiaalsete sisereeglite alusel erandkorras nõustuda äriühingute sponsorlusega tingimusel, et:

   a) äriühingute sponsorlusega nõustumise menetluse kõikides etappides võetakse igakülgselt arvesse mittediskrimineerimise, proportsionaalsuse, võrdse kohtemise ja läbipaistvuse põhimõtet;

   b) see aitab kaasa liidu positiivse maine kujundamisele ja on otseselt seotud ürituse või tegevuse põhieesmärgiga;

   c) see ei põhjusta huvikonflikti ega puuduta eranditult seltskondlikke üritusi;

   d) üritust või tegevust ei rahastata eranditult äriühingute sponsorluse kaudu;

   e) äriühingu sponsorluse eest saadav vastuteenus piirdub sponsori kaubamärgi või nime avaliku nähtavusega;

   f) sponsorlusega nõustumise menetluse ajal ei ole sponsor mõnes artikli 138 lõikes 1 või artikli 143 lõikes 1 osutatud olukorras ja ta ei ole kantud kõrvalejäetavana artikli 144 lõikes 1 osutatud andmebaasi.

3. Kui äriühingute sponsorluse summa ületab 5 000 eurot, kantakse sponsor avalikku registrisse, mis sisaldab teavet sponsitava ürituse või tegevuse liigi kohta.

Artikkel 27

Mahaarvamise ja vahetuskursi erinevuste korrigeerimise reeglid

1. Maksetaotlustest, mis seejärel kinnitatakse maksmiseks netosummas, võib maha arvata:

   a) lepingupooltele või toetusesaajatele määratud rahalised karistused;

   b) konkreetsetel arvetel ja kuluaruannetes kajastatud allahindlused, tagasimaksed ja hinnavähendid;

   c) eelmaksetelt kogunenud intressid;

   d) alusetult makstud summade korrigeerimised.

   Esimese lõigu punktis d nimetatud korrigeerimisi võib teha otsese mahaarvamisena samale maksesaajale tehtavast uuest vahemaksest või lõppmaksest, mis tehakse sellel eelarveaastal ning sellest peatükist ja artiklist, mille arvelt ülemäärane makse tehti.

   Esimese lõigu punktides c ja d osutatud mahaarvamiste suhtes kohaldatakse liidu raamatupidamisreegleid.

2. Liidule tarnitud toodete või osutatud teenuste maksumus, mis sisaldab maksusid, mille liikmesriigid tagastavad ELi lepingule ja ELi toimimise lepingule lisatud Euroopa Liidu privileegide ja immuniteetide protokolli nr 7 kohaselt, kantakse eelarvesse ilma maksudeta.

3. Liidule tarnitud toodete või osutatud teenuste maksumuse, sealhulgas maksud, mille kolmandad riigid asjaomaste kokkulepete põhjal tagastavad, võib eelarvesse kanda:

a) maksudeta summana,

b) makse sisaldava summana.

Esimese lõigu punktis b osutatud juhul käsitatakse hilisemaid maksutagastusi sihtotstarbelise sisetuluna.

4. Eelarve täitmisel ilmnevate vahetuskursi erinevuste korral võib neid korrigeerida. Lõplik kasum või kahjum kajastatakse eelarveaasta saldos.

6. PEATÜKK
SIHTOTSTARBELISUSE PÕHIMÕTE

Artikkel 28
Üldsätted

1. Assigneeringud kantakse eelarvesse sihtotstarbelistena jaotiste ja peatükkide kaupa. Peatükid jaotatakse omakorda artikliteks ja punktideks.

2. Komisjon ja muud liidu institutsioonid võivad assigneeringuid eelarves ümber paigutada artiklites 29–32 sätestatud eritingimustel.

Assigneeringuid võib ümber paigutada ainult sellistele eelarveridadele, mis sisaldavad heakskiidetud assigneeringuid või on varustatud märkega „*pro memoria*“.

Artiklites 29, 30 ja 31 nimetatud piirmäärad arvutatakse ümberpaigutamise taotluse esitamise ajal, võttes arvesse eelarves, sealhulgas paranduseelarvetes ette nähtud assigneeringuid.

Artiklites 29, 30 ja 31 osutatud piirmäärade arvutamiseks tuleb arvesse võtta tehtavate ümberpaigutuste summat eelarvereal, millelt ümberpaigutused tehakse, pärast seda, kui on tehtud varasematest ümberpaigutustest tulenevad korrigeerimised. Arvesse ei võeta summat, mis vastab ümberpaigutustele, mida komisjon või asjaomane muu liidu institutsioon teeb sõltumatult ilma Euroopa Parlamendi ja nõukogu otsuseta.

Assigneeringute ümberpaigutamise ettepanekutele ja kogu teabele, mis esitatakse Euroopa Parlamendile ja nõukogule artiklite 29, 30 ja 31 kohaste ümberpaigutuste kohta, lisatakse asjakohased ja üksikasjalikud tõendavad dokumendid, milles esitatakse assigneeringute kasutamise kohta värskeim kättesaadav teave ja vajalike assigneeringute eelarvestused eelarveaasta lõpuni nii nende eelarveridade kohta, millele assigneeringud ümber paigutatakse, kui ka nende eelarveridade kohta, kust need võetakse.

Artikkel 29

Muude liidu institutsioonide kui komisjoni ümberpaigutused

1. Iga liidu institutsioon, välja arvatud komisjon, võib oma eelarvejao piires assigneeringuid ümber paigutada:

   a) ühest jaotisest teise maksimaalselt 10 % ulatuses eelarveaasta assigneeringutest, mis on kantud eelarvereale, kust ümberpaigutus tehakse;

   b) ühest peatükist teise ilma piiranguteta.

2. Piiramata käesoleva artikli lõike 4 kohaldamist, teatab liidu institutsioon kolm nädalat enne lõikes 1 osutatud ümberpaigutuse tegemist Euroopa Parlamendile ja nõukogule oma vastavast kavatsustest. Kui Euroopa Parlament või nõukogu esitab kõnealuse aja jooksul igakülgselt põhjendatud vastuväiteid, kohaldatakse artiklis 31 sätestatud korda.

3. Iga liidu institutsioon, välja arvatud komisjon, võib teha Euroopa Parlamendile ja nõukogule ettepaneku ümberpaigutusteks oma eelarvejao piires ühest jaotisest teise summas, mis ületab piirmäära, nagu on osutatud käesoleva artikli lõike 1 punktis a. Nende ümberpaigutuste suhtes kohaldatakse artiklis 31 kehtestatud korda.

4. Iga liidu institutsioon, välja arvatud komisjon, võib oma eelarvejao piires teha ümberpaigutusi artiklite sees ilma Euroopa Parlamenti ja nõukogu sellest eelnevalt teavitamata.

Artikkel 30

Komisjoni ümberpaigutused

1. Komisjon võib oma eelarvejao piires iseseisvalt:

   a) assigneeringuid ümber paigutada iga peatüki piires;

   b) mitme jaotise vahel jagunevate personali- ja halduskulude puhul paigutada assigneeringud ümber ühest jaotisest teise kuni 10 % ulatuses eelarveaasta assigneeringutest, mis on näidatud eelarvereal, millelt ümberpaigutus tehakse, ning kuni 30 % ulatuses eelarveaasta assigneeringutest, mis on näidatud eelarvereal, millele ümberpaigutus tehakse;

   c) tegevuskulude puhul paigutada sama jaotise piires assigneeringuid ümber ühest peatükist teise kuni 10 % ulatuses eelarveaasta assigneeringutest, mis on näidatud eelarvereal, kust ümberpaigutus tehakse;

   d) Teadusuuringute Ühiskeskuse hallatavate teadusuuringute ja tehnoloogiaarenduse assigneeringute puhul paigutada assigneeringuid ümber poliitikavaldkonda „Otsene teadustegevus“ käsitleva eelarvejaotise piires peatükkide vahel maksimaalselt kuni 15 % ulatuses selle eelarverea assigneeringutest, kust ümberpaigutus tehakse;

   e) teadusuuringute ja tehnoloogiaarenduse puhul paigutada tegevusassigneeringuid ümber ühest jaotisest teise, tingimusel et assigneeringuid kasutatakse samal eesmärgil;

f) eelarve jagatud täitmise raames hallatavate fondide, välja arvatud EAGFi tegevuskulude puhul paigutada assigneeringuid ümber ühest jaotisest teise, tingimusel et asjaomased assigneeringud on ette nähtud samaks otstarbeks asjaomase fondi asutamise määruse tähenduses või need on kulud tehniliseks abiks;

g) paigutada erandjuhul assigneeringuid ümber ühest eelarvelise tagatise eelarvepunktist teise eelarvelise tagatise eelarvepunkti, kui ühises eraldisfondis eraldatud vahenditest ei piisa realiseerunud tagatise tasumiseks, tingimusel et ümberpaigutatud summad taastatakse hiljem artikli 215 lõikes 4 sätestatud korras.

Käesoleva lõike esimese lõigu punktis b osutatud kulud hõlmavad iga poliitikavaldkonna puhul artikli 47 lõikes 4 nimetatud punkte.

Esimese lõigu kohaselt EAGFi assigneeringute ümberpaigutamisel pärast 31. detsembrit teeb komisjon oma sellekohase otsuse järgneva eelarveaasta 31. jaanuariks. Komisjon teavitab Euroopa Parlamenti ja nõukogu kahe nädala jooksul pärast neid ümberpaigutusi käsitleva otsuse vastuvõtmist.

Kolm nädalat enne käesoleva lõike esimese lõigu punktis b osutatud ümberpaigutuste tegemist teatab komisjon Euroopa Parlamendile ja nõukogule oma vastavast kavatsusest. Kui Euroopa Parlament või nõukogu esitab kõnealuse aja jooksul igakülgselt põhjendatud vastuväiteid, kohaldatakse artiklis 31 sätestatud korda.

Erandina neljandast lõigust võib komisjon eelarveaasta viimase kahe kuu jooksul aga paigutada kokku kuni 5 % ulatuses selle eelarveaasta assigneeringutest iseseisvalt ühest jaotisest teise ümber personalile, koosseisuvälistele ja muudele töötajatele tehtavate kuludega seotud assigneeringuid. Komisjon teavitab Euroopa Parlamenti ja nõukogu kahe nädala jooksul pärast neid ümberpaigutusi käsitleva otsuse vastu võtmist.

2. Tingimusel et ta teavitab sellest viivitamata Euroopa Parlamenti ja nõukogu, võib komisjon otsustada teha oma eelarvejao piires ühest jaotisest teise järgmisi ümberpaigutusi:

a) paigutada ümber assigneeringuid käesoleva määruse artiklis 49 osutatud „eraldiste“ jaotisest, kui assigneeringute reservist vabastamise ainsaks tingimuseks on alusakti vastuvõtmine ELi toimimise lepingu artikli 294 kohaselt;

b) igakülgselt põhjendatud erijuhtudel, nagu rahvusvahelised humanitaarkatastroofid ja -kriisid, mis tekivad eelarveaastal pärast 1. detsembrit, paigutada mitmeaastase finantsraamistiku rubriigi liidu välistegevusele pühendatud jaotistes veel kättesaadavad selle aasta kasutamata assigneeringud ümber jaotistesse, mis käsitlevad kriisiohje- ja humanitaarabimeetmeid.

Artikkel 31

Liidu institutsiooni ümberpaigutusettepanekud Euroopa Parlamendile ja nõukogule

1. Iga liidu institutsioon esitab oma ümberpaigutusettepanekud samal ajal Euroopa Parlamendile ja nõukogule.

2. Komisjon võib esitada Euroopa Parlamendile ja nõukogule järgneva eelarveaasta 10. jaanuariks ettepanekud maksete assigneeringute ümberpaigutamiseks fondidesse, mida hallatakse liikmesriikidega koostöös toimuva eelarve täitmise teel, välja arvatud ümberpaigutamiseks EAGFi. Maksete assigneeringuid võib ümber paigutada igast eelarvepunktist. Sellistel juhtudel lühendatakse lõikes 4 osutatud kuuenädalast tähtaega kolmele nädalale.

   Kui Euroopa Parlament ja nõukogu ei kiida ümberpaigutamist heaks või kiidavad selle heaks vaid osaliselt, kantakse vastav osa artikli 10 lõike *7* punktis b osutatud kulust järgneva eelarveaasta maksete assigneeringute arvelt.

3. Euroopa Parlament ja nõukogu teevad otsused assigneeringute ümberpaigutamise kohta kooskõlas lõigetega 4–8.

4. Välja arvatud kiireloomulistel juhtudel, teevad Euroopa Parlament ja nõukogu, viimane kvalifitseeritud häälteenamusega, otsuse ümberpaigutusettepaneku kohta kuue nädala jooksul alates kummalegi institutsioonile esitatud ümberpaigutusettepaneku kättesaamisest. Kiireloomulistel juhtudel teevad Euroopa Parlament ja nõukogu otsuse kolme nädala jooksul alates ettepaneku saamisest.

5. EAGFi assigneeringute ümberpaigutamise kavandamisel käesoleva artikli kohaselt esitab komisjon ümberpaigutusettepanekud Euroopa Parlamendile ja nõukogule järgneva eelarveaasta 10. jaanuariks. Sellistel juhtudel lühendatakse lõikes 4 osutatud kuuenädalast tähtaega kolmele nädalale.

6. Ümberpaigutusettepanek kiidetakse heaks või loetakse heakskiidetuks, kui kuue nädala jooksul leiab aset mõni järgmine sündmus:

   a) Euroopa Parlament ja nõukogu kiidavad selle heaks;

   b) kas Euroopa Parlament või nõukogu kiidab selle heaks ja teine institutsioon ei tee selle kohta otsust;

   c) Euroopa Parlament ega nõukogu ei tee otsust ümberpaigutusettepaneku muutmise või tagasilükkamise kohta.

7. Kui Euroopa Parlament ega nõukogu ei nõua teisiti, lühendatakse lõikes 4 osutatud kuuenädalast tähtaega kolme nädalani mõnel järgmisel juhul:

   a) ümber paigutatakse vähem kui 10 % selle eelarverea assigneeringutest, millelt ümberpaigutus tehakse, ja ümberpaigutuse summa ei ületa 5 000 000 eurot;

   b) ümber paigutatakse üksnes maksete assigneeringuid ja ümberpaigutuse kogusumma ei ületa 100 000 000 eurot.

8. Kui kas Euroopa Parlament või nõukogu muudab ümberpaigutatavat summat ning teine institutsioon kiidab selle heaks või ei tee selle kohta otsust või kui nii Euroopa Parlament kui ka nõukogu ümberpaigutatavat summat muudavad, käsitatakse heaks kiidetuna väiksemat nendest summadest, välja arvatud juhul, kui asjaomane liidu institutsioon võtab ümberpaigutusettepaneku tagasi.

Artikkel 32

Erisätete alusel toimuv ümberpaigutamine

1. Sihtotstarbelisele tulule vastavaid assigneeringuid võib ümber paigutada üksnes juhul, kui sellist tulu kasutatakse sel otstarbel, milleks see ette on nähtud.

2. Ümberpaigutuste kohta, mille eesmärk on võimaldada solidaarsus- ja hädaabireservi kasutamist määruse (EL, Euratom) 2020/2093 artikli 9 lõike 1 punkti b kohaselt, teevad komisjoni ettepaneku põhjal otsuse Euroopa Parlament ja nõukogu.

   Käesoleva lõike kohaldamisel kohaldatakse artikli 31 lõigetes 3 ja 4 sätestatud korda. Kui Euroopa Parlament ja nõukogu ei ole komisjoni ettepanekuga nõus ja ühisele seisukohale ei jõuta, ei tee nad nimetatud ettepaneku kohta otsust.

Solidaarsus- ja hädaabireservist määruse (EL, Euratom) 2020/2093 artikli 9 lõike 1 punkti b kohase abi andmiseks tehtavate ümberpaigutuste ettepanekutele lisatakse asjakohased ja üksikasjalikud tõendavad dokumendid, milles esitatakse:

a) kõige värskemad kättesaadavad andmed assigneeringute kasutamise kohta ja vajalike assigneeringute eelarvestused eelarveaasta lõpuni eelarverea kohta, millele ümberpaigutus tehakse;

b) assigneeringute ümberjaotamise võimaluste analüüs.

7. PEATÜKK
USALDUSVÄÄRSE FINANTSJUHTIMISE PÕHIMÕTE JA TULEMUSPÕHISUS

Artikkel 33
Tulemuspõhisus ning säästlikkuse, tõhususe ja tulemuslikkuse põhimõte

1. Assigneeringuid kasutatakse kooskõlas usaldusväärse finantsjuhtimise põhimõttega ning sellest lähtuvalt hallatakse neid järgmisi põhimõtteid austades:

a) säästlikkuse põhimõte, mille kohaselt tehakse vahendid, mida asjaomane liidu institutsioon oma tegevuses kasutab, õigel ajal kättesaadavaks ning mille kohaselt on nende kogus ja kvaliteet sobivad ja nende hind võimalikult soodne;

b) tõhususe põhimõte, mis käsitleb parimat võimalikku suhet kasutatud vahendite, läbiviidud tegevuse ja eesmärkide saavutamise vahel;

c) tulemuslikkuse põhimõte, mis käsitleb, kui suures ulatuses on seatud eesmärgid läbiviidud tegevusega saavutatud.

2. Usaldusväärse finantsjuhtimise põhimõtte kohaselt tuleb assigneeringute kasutamisel keskenduda tulemuspõhisusele ja sel eesmärgil:

a) määratakse programmide ja tegevuse eesmärgid eelnevalt kindlaks;

b) jälgitakse eesmärkide***, sealhulgas asjakohasel juhul süvalaiendatud eesmärkide*** saavutamise edenemist tulemusnäitajate abil;

c) antakse Euroopa Parlamendile ja nõukogule artikli 41 lõike 3 esimese lõigu punkti h ja artikli 253 lõike 1 punkti e kohaselt aru eesmärkide saavutamisel tehtud edusammudest ja tekkinud probleemidest;

d) ▌ programme ja meetmeid ***rakendatakse, kui see on asjakohaste valdkondlike normide kohaselt teostatav ja asjakohane,*** sellisel viisil, et seatud eesmärkide saavutamisel ei kahjustata oluliselt keskkonnaeesmärke, nagu kliimamuutuste leevendamine, kliimamuutustega kohanemine, vee- ja mereressursside kestlik kasutamine ja kaitse, üleminek ringmajandusele, saastuse vältimine ja tõrje ning elurikkuse ja ökosüsteemide kaitse ja taastamine, nagu on sätestatud Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2020/852[44] artiklis 9***;***

[44] Euroopa Parlamendi ja nõukogu 18. juuni 2020. aasta määrus (EL) 2020/852, millega kehtestatakse kestlike investeeringute hõlbustamise raamistik ja muudetakse määrust (EL) 2019/2088 (ELT L 198, 22.6.2020, lk 13).

e) programme ja meetmeid rakendatakse, kui see on asjakohaste valdkondlike normide kohaselt teostatav ja asjakohane, sellisel viisil, et seatud eesmärkide saavutamisel järgitakse kohaldatava liikmesriigi õiguse, liidu õiguse, ILO konventsioonide ja kollektiivlepingute kohaseid töö- ja töölevõtmistingimusi;

f) programme ja meetmeid rakendatakse, kui see on asjakohaste valdkondlike normide kohaselt teostatav ja asjakohane, võttes arvesse soolise võrdõiguslikkuse põhimõtet ja kooskõlas asjakohase soolõime metoodikaga.

3. Kui see on asjakohane, määratakse kindlaks konkreetsed, mõõdetavad, saavutatavad, realistlikud ja tähtajalised eesmärgid, millele on osutatud lõigetes 1 ja 2, ning asjakohased, heakskiidetud, usaldusväärsed, lihtsad***,*** töökindlad ***ja laialdaselt tunnustatud teaduslikel tõenditel põhinevad*** näitajad ***ning mõjus, läbipaistev ja kõikehõlmav metoodika***. ***Kui see on asjakohane, eristatakse selliste näitajatega seoses kogutud andmeid soopõhiselt ja neid kogutakse viisil, mis võimaldab selliseid andmeid koondada kõigi asjaomaste programmide lõikes.***

Artikkel 34

Hindamised

1. Programmide ja tegevuse kohta, millega kaasnevad märkimisväärsed kulutused, tehakse eel- ja järelhindamine, mis on proportsionaalne eesmärkide ja kuludega.

2. Programmide ja tegevuse ettevalmistamist toetavate eelhindamiste aluseks on seotud programmide või tegevuse tulemusandmed ning nendes tehakse kindlaks lahendamist nõudvad probleemid, liidu osalemisest tulenev lisaväärtus, eesmärgid, eri valikuvõimaluste oodatud mõju ning seire- ja hindamiskord, ning analüüsitakse neid.

   Suuremahuliste programmide või tegevuse puhul, millel on eeldatavasti märkimisväärne majanduslik, keskkonna- või sotsiaalne mõju, võib eelhindamise viia läbi mõjuhinnangu vormis ja lisaks esimeses lõigus sätestatud nõuetele vastavusele võib analüüsida ka erinevaid eelarve täitmise viise.

3. Järelhindamiste käigus hinnatakse programmi või tegevuse tulemusi, sealhulgas selliseid aspekte nagu tulemuslikkus, tõhusus, sidusus, asjakohasus ja ELi lisaväärtus. Järelhindamised põhinevad seirekorra ja asjaomase meetme jaoks kindlaks määratud näitajate põhjal saadud teabel. Neid tehakse vähemalt kord iga mitmeaastase finantsraamistiku perioodi vältel ja võimaluse korral piisava aja tagant, et hindamistulemusi saaks võtta arvesse eelhindamistes või mõjuhinnangutes, mis toetavad seotud programmide ja tegevuse ettevalmistamist.

Artikkel 35

Kohustuslik finantsselgitus

1. Kõikidele ettepanekutele või algatustele, mille komisjon, liidu välisasjade ja julgeolekupoliitika kõrge esindaja (edaspidi „kõrge esindaja“) või liikmesriik seadusandjatele esitab ja mis võivad mõjutada eelarvet, sealhulgas tuua kaasa ametikohtade arvu muutmise, lisatakse maksete ja kulukohustuste assigneeringuid sisaldav finantsselgitus, hinnang erinevate kasutada olevate rahastamisvõimaluste kohta ja artiklis 34 sätestatud eelhindamine või mõjuhinnang.

   Kõikide seadusandjatele esitatud ettepanekute või algatuste muudatustele, mis võivad eelarvet märgatavalt mõjutada, sealhulgas tuua kaasa ametikohtade arvu muutmise, lisatakse muudatusettepanekut esitava liidu institutsiooni koostatud finantsselgitus.

   Finantsselgitus sisaldab finants- ja majandusandmeid, mida on vaja, et seadusandjad saaksid hinnata, kas liidu meede on vajalik. Selles esitatakse asjakohane teave liidu muu tegevusega kokkusobivuse ja võimaliku koostoime kohta.

   Mitmeaastaste meetmete puhul sisaldub finantsselgituses igaks aastaks vajalike kulukohustuste ja maksete assigneeringute ja ametikohtade, sealhulgas koosseisuväliste töötajate prognoos ning hinnang nende finantsmõjule keskpikas ja võimaluse korral pikas perspektiivis.

2. Eelarvemenetluse käigus esitab komisjon vajaliku teabe, et võrrelda muutusi vajatavate assigneeringute ja finantsselgituses sisalduvate esialgsete prognooside vahel, pidades silmas seadusandjatele esitatud ettepanekut või algatust käsitlevate arutelude edenemist.

3. Kelmuse ja pettuse, õigusnormide rikkumise ja eesmärkide saavutamata jätmise riski vähendamiseks esitatakse finantsselgituses teave loodud sisekontrollisüsteemi, kõnealuse süsteemiga kaasneva kontrolli kulude ja sellest saadava kasu hinnangu, vigade riski oodatava taseme hinnangu kohta ning samuti olemasolevate ja kavandatavate kelmuse ja pettuse ärahoidmise ja kaitsemeetmete kohta.

   Sellises hinnangus võetakse arvesse vigade tõenäolist ulatust ja liiki ning asjaomase poliitikavaldkonna eritingimusi ja selle suhtes kohaldatavaid õigusnorme.

4. Muudetud või uute kulusid käsitlevate ettepanekute esitamisel hindab komisjon kontrollisüsteemide kulusid ja neist saadavat kasu ning vigade esinemise riski oodatavat taset, nagu on osutatud lõikes 3.

Artikkel 36

Eelarve täitmise sisekontroll

1. Usaldusväärse finantsjuhtimise põhimõtte järgi täidetakse eelarvet, kohaldades iga täitmise viisi puhul asjakohast tulemuslikku ja tõhusat sisekontrolli ning toimides vastavalt asjakohastele valdkondlikele normidele.

2. Eelarve täitmisel kohaldatakse sisekontrolli kõigil juhtimistasanditel ning see on loodud piisava kindluse tagamiseks järgnevate eesmärkide saavutamisel:

   a) tegevuse tulemuslikkus, tõhusus ja säästlikkus;

   b) aruandluse usaldusväärsus;

   c) vara ja teabe säilimine;

   d) ***õigusnormide rikkumise, sealhulgas*** kelmuse ja pettuse, korruptsiooni, huvikonflikti ***ja*** topeltrahastamise ▌ ennetamine, tuvastamine ja korrigeerimine ning järelmeetmete võtmine, muu hulgas ***komisjoni välja töötatava ühtse integreeritud ja koostalitlusvõimelise teabe- ja seiresüsteemi, sealhulgas ühtse andmekogumis- ja riskihindamisvahendi vabatahtliku kasutamise kaudu ning võimaldades kooskõlas valdkondlike normidega*** juurdepääsu liidu rahaliste vahendite saajate, sealhulgas nende tegelike kasusaajate andmetele, nagu on määratletud direktiivi (EL) 2015/849 artikli 3 punktis 6, ning nende andmete elektroonilist ***automaatset väljaotsimist***, salvestamist, säilitamist ja analüüsimist;

   e) raamatupidamisarvestuse aluseks olevate tehingute seaduslikkuse ja korrektsusega seotud riskide piisav juhtimine, võttes arvesse programmide mitmeaastast laadi ja asjaomaste maksete olemust.

3. Tulemuslik sisekontroll põhineb parimatel rahvusvahelistel tavadel ja hõlmab eelkõige järgmisi elemente:

a) ülesannete lahusus;

b) asjakohane riskijuhtimise ja kontrolli strateegia, mis hõlmab kontrolli vahendite saaja tasandil;

c) piisavad kontrolljäljed ja andmeterviklus andmesüsteemides, ka siis, kui need on elektroonilisel kujul;

d) tulemuslikkuse ja tõhususe jälgimise kord;

e) tuvastatud sisekontrolli puuduste suhtes järelmeetmete võtmise kord ja erandid;

f) sisekontrollisüsteemi sujuva toimimise regulaarne hindamine.

4. Tõhus sisekontroll põhineb järgmistel elementidel:

a) kontrolliahelasse kuuluvate asjaomaste isikute vahel koordineeritud asjakohase riskijuhtimise ja kontrolli strateegia ▌ rakendamine;

b) läbiviidud kontrollide tulemuste kättesaadavus kõigi kontrolliahelasse kuuluvate asjaomaste isikute jaoks;

c) kui see on asjakohane, siis tuginemine eelarvet täitvate partnerite poolsetele liidu vahendite haldaja kinnitustele ja sõltumatutele auditiarvamustele, tingimusel et nende aluseks oleva töö kvaliteet on piisav ja vastuvõetav ning töö on tehtud kooskõlas kokkulepitud standarditega;

d) parandusmeetmete, sealhulgas asjakohasel juhul hoiatavate rahaliste karistuste õigeaegne rakendamine;

e) asjaomaste poliitikameetmete aluseks olevad selged ja üheselt mõistetavad õigusaktid, sealhulgas alusaktid, mis käsitlevad sisekontrolle reguleerivaid elemente;

f) mitmekordsete kontrollide kaotamine;

g) kontrolli kulude ja sellest saadava kasu suhte parandamine.

5. Kui vigade esinemise määr on rakendamise jooksul püsivalt kõrge, tuvastab komisjon kontrollisüsteemide nõrgad kohad, analüüsib võimalike parandusmeetmete kulu ja neist saadavat kasu ning võtab või teeb ettepaneku võtta sobivad meetmed, näiteks kohaldatavate sätete lihtsustamine, kontrollisüsteemide parandamine ja programmi või rakendussüsteemi ümberkorraldamine.

6. Käesoleva artikli lõike 2 punkti d kohaldamisel***, ja ilma et see piiraks käesoleva lõike teise lõigu kohaldamist, teevad liidu institutsioonid ja asutused ning artikli 62 lõike 1 kohaselt eelarvet täitvad isikud ja üksused komisjonile koostalitlusvõimelises ja masinloetavas vormingus elektrooniliselt*** kättesaadavaks järgmise teabe:

a) ***vahendite saaja kohta: kogu artikli 38 lõike 2 punktides a, b ja c ning artikli 38 lõike 6 teises lõigus loetletud teave ning*** füüsilise isiku puhul ka sünniaeg;

b) ***toimingu kohta: kogu artikli 38 lõike 2 punktides d ja e loetletud teave ning toimingu kordumatu tunnus;***

c) kui vahendite saaja ei ole füüsiline isik, siis vahendite saaja tegeliku kasusaaja kohta: eesnimi (eesnimed), perekonnanimi (perekonnanimed), sünniaeg, käibemaksukohustuslasena registreerimise number (numbrid) või maksukohustuslasena registreerimise number (numbrid), kui see (need) on olemas, või muu kordumatu tunnus riigi tasandil.

Kui liikmesriigid saavad eelarvevahendeid ja täidavad eelarvet vastavalt artikli 62 lõikele 1, annavad nad käesoleva artikli kohaldamisel komisjonile juurdepääsu esimeses lõigus sätestatud teabele üksnes juhul, kui neil on kooskõlas valdkondlike normidega kohustus selline teave registreerida ja säilitada. Kui valdkondlikes normides sellist kohustust ei ole, võivad liikmesriigid anda komisjonile nende valduses olevale, esimeses lõigus osutatud teabele juurdepääsu vabatahtlikult.

Komisjon esitab 2027. aasta lõpuks käesoleva artikli lõike 2 punktis d osutatud süsteemi valmisoleku kohta järgmiste kriteeriumide alusel hinnangu:

a) tagatud on koostalitlus asjaomaste IT-süsteemide ja andmebaasidega, sealhulgas liikmesriikide süsteemide ja andmebaasidega, mille tulemusel on asjaomast teavet võimalik edastada reaalajas, kui see on teostatav, ja välditakse topeltaruandlust;

b) käesoleva artikli lõike 2 punktis d osutatud süsteemis kasutatavad riskinäitajad on piisavalt ühtsed, objektiivsed, proportsionaalsed ja riskihindamiseks vajalikud ning põhinevad usaldusväärsetel teabeallikatel;

c) käesoleva artikli lõike 2 punktis d osutatud süsteem võimaldab kasutada andmete analüüsimiseks ja tõlgendamiseks tehisintellekti;

d) käesoleva artikli lõike 2 punktis d osutatud süsteem on kooskõlas üldiste andmekaitsepõhimõtetega.

Käesoleva artikli kohaldamisel tähendab „koostalitlus“ minimaalselt vajalike andmete kogumist eri allikatest ja eri allikate vahel vahetamist, et andmeid ja võimalikke riske tulemuslikult hinnata.

Liidu institutsioonid ja asutused, liikmesriigid ning artikli 62 lõike 1 kohaselt eelarvet täitvad isikud ja üksused võivad käesoleva artikli lõike 2 punktis d osutatud süsteemi kasutada vabatahtlikult.

7. Käesoleva artikli lõike 2 punktis d osutatud süsteem kavandatakse selliselt, et see hõlbustab valiku, väljavalimise, finantsjuhtimise, seire, uurimise, kontrolli ja auditeerimise eesmärgil tehtavat riskianalüüsi ning aitab ***õigusnormide rikkumist, sealhulgas*** kelmust ja pettust, korruptsiooni, huvikonflikti ***ja*** topeltrahastamist tulemuslikult ennetada, tuvastada ja korrigeerida, võtta järelmeetmeid***, ning kõnealune süsteem***:

a) kasutab ainult riskinäitajaid, mis on objektiivsed, proportsionaalsed, riskihindamiseks vajalikud ning tuginevad usaldusväärsetele andme- ja teabeallikatele;

b) on loodud kasutuseks kooskõlas üldiste andmekaitse põhimõtetega, sealhulgas võimalikult väheste andmete kogumise ja säilitamise piirangutega, mis on isikuandmete töötlemisele kohaldatavad.

Käesoleva artikli lõike 2 punktis d osutatud süsteemis ***töödeldavatele andmetele juurdepääs*** peab olema kooskõlas kohaldatavate andmekaitsenormidega***, selle puhul tuleb järgida vajalikkuse ja proportsionaalsuse põhimõtet*** ning piirduda ***liidu eelarvet täitvate liidu institutsioonide ja asutustega***, eelarvet artikli 62 lõike 1 esimese lõigu punkti b kohaselt täitvate liikmesriikidega, liidu vahendeid saavate liikmesriikidega, kes haldavad neid artikli 62 lõike 1 esimese lõigu punkti a kohaselt, artikli 62 lõike 1 esimese lõigu punkti c kohaselt eelarvet täitvate isikute ja üksustega, liidu uurimis-, ***kontrolli- ja auditeerimisasutustega, sealhulgas OLAF, kontrollikoda ja Euroopa Prokuratuur***, kui nad teostavad oma pädevust. ***Käesoleva artikli lõike 2 punktis d osutatud süsteemi kaudu kättesaadavad andmed tehakse Euroopa Parlamendile ja nõukogule igal üksikjuhul kättesaadavaks ulatuses, mis on komisjonile eelarve täitmisele heakskiidu andmise menetluse raames nende asjaomase pädevuse piires vajalik ja proportsionaalne.***

Komisjon on vastutav töötleja määruse (EL) 2018/1725 artikli 3 punkti 8 tähenduses ning vastutab käesoleva artikli lõike 2 punktis d osutatud süsteemi arendamise, haldamise ja järelevalve eest, andmete turvalisuse, tervikluse ja konfidentsiaalsuse tagamise, kasutajate autentimise ning IT-süsteemi väärhalduse ja väärkasutuse eest kaitsmise eest.

Andmeid säilitatakse lõike 2 punktis d kindlaks määratud eesmärgi täitmiseks vajaliku ja proportsionaalse ajavahemiku jooksul. Maksimaalne võimalik säilitamise periood ei ületa kümmet aastat alates viimasest maksenõudest, mis komisjonile on asjaomase perioodi kohta esitatud.

8. Käesoleva artikli lõike 2 punkti d, artikli 144 lõike 2 ja artikli 147 kohaldamisel ning lisaks kõigile kohaldatavatele valdkondlikele normidele edastavad isikud ja üksused, kes täidavad eelarvet artikli 62 lõike 1 esimese lõigu punkti b alusel, ning isikud ja üksused, kes haldavad vahendeid, kui eelarvet täidetakse artikli 62 lõike 1 esimese lõigu punkti a alusel koos liikmesriikidega, komisjonile ametliku kanali kaudu, milleks võib olla näiteks komisjoni loodud automaatne infosüsteem, mida praegu kasutatakse kelmusest ja pettusest ning õigusnormide rikkumistest teatamiseks (edaspidi „rikkumisjuhtumite haldamise süsteem“), teabe asjaolude ja järelduste kohta, mis on kindlaks tehtud üksnes lõplike kohtuotsuste või lõplike haldusotsuste kontekstis ning mille puhul osutatakse artikli 138 lõike 1 punkti c alapunktis iv ja punktis d sätestatud alustele, kui nad sellisest teabest teada saavad. Samal eesmärgil edastavad liikmesriigid kogu muu vajaliku teabe, eelkõige halduslike järelmeetmetega seotud teabe, mida komisjon taotleb.

9. Liikmesriigid, kes saavad ja haldavad liidu vahendeid artikli 62 lõike 1 esimese lõigu punkti a kohaselt, kohaldavad käesoleva artikli lõikeid 1–7.

10. Käesoleva artikli lõigete 2, 3 ja 6 nõuete kohaldamisel liikmesriikide poolt, kes täidavad eelarvet artikli 62 lõike 1 esimese lõigu punkti b kohaselt, käsitatakse viiteid vahendite saajatele ***viidetena artikli 38 lõike 1 teisele lõigule***.

11. Oma kontrollistrateegia raames kavandab ja teeb komisjon asjakohasel juhul kontrolle ja auditeid, milles kasutatakse automatiseeritud IT-vahendeid ja kujunemisjärgus tehnoloogiaid.

8. PEATÜKK
LÄBIPAISTVUSE PÕHIMÕTE

Artikkel 37
Raamatupidamise aastaaruande ja eelarve avaldamine

1. Eelarve koostatakse ja seda täidetakse ning raamatupidamise aastaaruanne esitatakse kooskõlas läbipaistvuse põhimõttega.

2. Euroopa Parlamendi president laseb lõplikult vastuvõetud eelarve ja võimalikud paranduseelarved avaldada *Euroopa Liidu Teatajas*.

Eelarved avaldatakse kolme kuu jooksul nende lõpliku vastuvõtmise kuupäevast arvates.

Enne eelarve ametlikku avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas* avaldatakse eelarve lõplikud üksikasjalikud arvandmed komisjoni algatusel võimalikult kiiresti, kuid hiljemalt nelja nädala jooksul pärast eelarve lõplikku vastuvõtmist, kõigis keeltes liidu institutsioonide veebisaidil.

Konsolideeritud raamatupidamise aastaaruanne avaldatakse *Euroopa Liidu Teatajas* ja liidu institutsioonide veebisaidil.

Artikkel 38

Vahendite saajaid käsitleva ja muu teabe avaldamine

1. Komisjon teeb eelarvest rahastatavate vahendite saajaid käsitleva teabe ***kesksel*** veebisaidil kättesaadavaks hiljemalt vahendite juriidiliste kohustustega sidumise eelarveaastale järgneva aasta 30. juunil, kui eelarvet täidab komisjon kooskõlas artikli 62 lõike 1 esimese lõigu punktiga a ning kui seda teevad liidu institutsioonid kooskõlas artikli 59 lõikega 1 ning artiklites 70 ja 71 osutatud liidu asutused.

   Kui eelarvet täidetakse artikli 62 lõike 1 esimese lõigu punktide b ja c kohaselt ning koos liikmesriikidega artikli 62 lõike 1 esimese lõigu punkti a kohaselt, teeb komisjon teabe vahendite saajate kohta ***käesoleva lõike esimeses lõigus osutatud kesksel*** veebisaidil kättesaadavaks hiljemalt selle aasta 30. juunil, mis järgneb eelarveaastale, mil toetuse andmise tingimuste kohta sõlmiti leping või kokkulepe. Kui eelarvet täidetakse kooskõlas artikli 62 lõike 1 esimese lõigu punktiga b, käsitatakse käesolevas artiklis sisalduvaid viiteid vahendite saajatele viidetena ***vahendite saajatele, töövõtjatele, alltöövõtjatele ja*** toetusesaajatele, nagu on ***osutatud*** valdkondlikes normides. ***Käesoleva artikli lõikes 2 loetletud teave avaldatakse selliste vahendite saajate kohta juhul, kui valdkondlikes normides nõutakse sellise teabe kogumist ja säilitamist.***

2. Välja arvatud lõikes 3 osutatud juhtudel, avaldatakse järgmine teave avatud, koostalitlusvõimelises ja masinloetavas vormingus, mis võimaldab andmeid sorteerida, otsida, neist väljavõtteid teha, neid võrrelda ja taaskasutada, järgides igakülgselt konfidentsiaalsuse ja turvalisuse nõudeid, eelkõige isikuandmete kaitset:

a) kas vahendite saaja on füüsiline või juriidiline isik;

b) kui vahendite saaja on juriidiline isik, siis tema täielik ametlik nimi ja käibemaksukohustuslasena registreerimise number või maksukohustuslasena registreerimise number, kui see on olemas, või muu kordumatu tunnus riigi tasandil; füüsilise isiku puhul vahendite saaja ees- ja perekonnanimi;

c) vahendite saaja asukoht,

i) kui vahendite saaja on juriidiline isik, siis tema aadress;

ii) kui vahendite saaja on füüsiline isik ja tema alaline elukoht on liidus, siis NUTS 2 tasandi piirkond, või kui vahendite saaja on füüsiline isik ja tema alaline elukoht ei ole liidus, siis riik;

d) kohustustega seotud summa ja mitme vahendite saajaga kohustuse korral selle summa jaotus vahendite saajate kaupa, kui see on kättesaadav;

e) meetme laad ja eesmärk.

3. Käesoleva artikli lõikes 2 osutatud teavet ei avaldata ega esitata avaldamiseks kooskõlas käesoleva artikli lõikega 6 järgmise kohta:

a) füüsilistele isikutele makstud haridustoetused ja muud otsetoetused, mis on makstud neid kõige enam vajavatele füüsilistele isikutele ja millele on osutatud artikli 194 lõike 4 punktis b;

b) väga väikese maksumusega lepingud, mis on sõlmitud ekspertidega, kes on välja valitud artikli 242 lõike 2 kohaselt, ning väga väikese maksumusega lepingud, mille maksumus ei ületa I lisa punktis 14.4 osutatud summat;

c) rahastamisvahendite kaudu saadav rahaline toetus või saadavad eelarvelised tagatised summas alla 500 000 euro;

d) juhtumid, mille puhul avalikustamine võib seada ohtu asjaomaste isikute ja üksuste õigused ja vabadused, mida kaitstakse Euroopa Liidu põhiõiguste hartaga, või kahjustada vahendite saajate ärihuve;

e) kui selle avaldamist ei nõuta valdkondlikes normides, kui eelarvet täidetakse kooskõlas artikli 62 lõike 1 esimese lõigu punktiga b.

Esimese lõigu punktis c osutatud juhtudel piirdub kättesaadavaks tehtud teave statistiliste andmetega, mis on koondatud selliste asjakohaste kriteeriumide alusel nagu geograafiline asukoht, vahendite saaja majanduslik liigitus, saadud toetuse liik ja liidu poliitikavaldkond, mille raames toetust anti.

Füüsiliste isikute puhul põhineb lõikes 2 osutatud teabe avalikustamine asjakohastel kriteeriumidel, nagu meetme rakendamise sagedus või liik ja asjaomased summad.

4. Isikud või üksused, kes haldavad artikli 62 lõike 1 esimese lõigu punkti c kohaselt liidu vahendeid, avaldavad teabe vahendite saajate kohta vastavalt nende isikute ja üksuste reeglitele ja menetlustele, kui neid reegleid peetakse artikli 157 lõike 3 ja lõike 4 esimese lõigu punkti e kohaselt komisjoni tehtud hindamise tulemusel samaväärseks, ja tingimusel, et isikuandmete avaldamise korral kohaldatakse käesolevas artiklis sätestatutega samaväärseid kaitsemeetmeid.

Vastavalt artikli 63 lõikele 3 määratud asutused avaldavad teavet kooskõlas valdkondlike normidega. Sellised valdkondlikud normid võivad kooskõlas asjakohase õigusliku alusega ja asjaomase valdkonna eripära arvesse võttes kalduda käesoleva artikli lõigetest 2 ja 3 kõrvale.

Liikmesriigid, kes saavad ja haldavad liidu vahendeid artikli 62 lõike 1 esimese lõigu punkti a kohaselt, tagavad oma vahendite saajaid käsitleva teabe tagantjärele avaldamise ***käesoleva artikli lõikes 1 osutatud kesksel*** veebisaidil kooskõlas käesoleva artikli lõigetega 2 ja 3.

5. ***Liidu*** institutsioonide veebisaitidel ***peab*** olema viide ***lõikes 1 osutatud kesksele veebisaidile***, kus nimetatud lõikes osutatud teave on leitav.

Komisjon teeb aegsasti ja asjakohasel viisil kättesaadavaks teabe ***lõikes 1 osutatud keskse*** veebisaidi, sealhulgas selle aadressi kohta, kus võib lõikes 4 osutatud liikmesriikide, isikute, üksuste ja asutuste esitatud teavet leida.

6. Käesoleva artikli lõike 1 esimese ja teise lõigu kohaldamisel ning ilma et see piiraks ***käesoleva artikli lõigete 3 ja 4 ning*** valdkondlike normide kohaldamist, ***kasutab komisjon artikli 36 lõike 2 punktis d osutatud süsteemis säilitatavaid asjakohaseid andmeid, et edastada käesoleva artikli lõikes 1 osutatud kesksele veebisaidile käesoleva artikli lõikes 2 osutatud teave***.

Lisaks peavad ▌ andmed sisaldama ka füüsiliste isikute käibemaksukohustuslasena registreerimise numbrit või maksukohustuslasena registreerimise numbrit, kui see on olemas, või muud riigi tasandil kehtestatud kordumatut tunnust, et parandada edastatud andmete kvaliteeti, ilma et neid kasutataks avaldamiseks.

7. Isikuandmete avaldamise korral kõrvaldatakse teave kahe aasta möödumisel selle eelarveaasta lõpust, mil vahendid seoti juriidiliste kohustustega.

Kui eelarvet täidetakse kooskõlas artikli 62 lõike 1 esimese lõigu punktidega b ja c, kõrvaldatakse isikuandmed kahe aasta jooksul pärast selle eelarveaasta lõppu, mil toetuse andmise tingimuste kohta sõlmiti leping või kokkulepe.

III JAOTIS

EELARVE KOOSTAMINE JA STRUKTUUR

1. PEATÜKK

EELARVE KOOSTAMINE

Artikkel 39

Tulude ja kulude eelarvestus

1. Iga liidu institutsioon, välja arvatud komisjon, teeb oma tulude ja kulude eelarvestuse, mille ta saadab igal aastal enne 1. juulit komisjonile ning samal ajal teadmiseks Euroopa Parlamendile ja nõukogule.

2. Kõrge esindaja konsulteerib komisjoni volinikega, kes vastutavad arengupoliitika, naabruspoliitika, rahvusvahelise koostöö, humanitaarabi ja kriisiohje eest, nende vastutusaladesse kuuluvates küsimustes.

3. Komisjon teeb oma eelarvestused, mille ta saadab kohe pärast vastuvõtmist Euroopa Parlamendile ja nõukogule. Eelarvestuste tegemisel kasutab komisjon artiklis 40 osutatud teavet.

Artikkel 40

Artiklis 70 osutatud liidu asutuste eelarve prognoos

Iga aasta 31. jaanuariks saadab iga artiklis 70 osutatud liidu asutus oma asutamisakti kohaselt komisjonile, Euroopa Parlamendile ja nõukogule oma ühtse programmidokumendi kavandi, mis sisaldab asutuse iga-aastast ja mitmeaastast programmitööd koos vastava personali- ja rahaliste vahendite planeerimisega.

Artikkel 41

Eelarveprojekt

1. Komisjon esitab eelarveprojekti sisaldava ettepaneku Euroopa Parlamendile ja nõukogule eelarve täitmise eelarveaastale eelneva aasta 1. septembriks. Ta edastab selle ettepaneku teadmiseks liikmesriikide parlamentidele.

   Eelarveprojektis esitatakse liidu tulude ja kulude koondarvestus ja konsolideeritakse artiklis 39 osutatud eelarvestused. Eelarveprojekt võib sisaldada ka liidu institutsioonide koostatud eelarvestustest erinevaid eelarvestusi.

   Eelarveprojekti koostamisel järgitakse artiklites 47–52 sätestatud struktuuri ja esitusviisi.

   Eelarveprojekti igale jaole eelneb asjaomase liidu institutsiooni koostatud sissejuhatus.

Komisjon koostab eelarveprojekti üldise sissejuhatuse. Üldine sissejuhatus sisaldab finantstabeleid, milles on esitatud jaotiste kaupa kõige olulisemad andmed ja mitmeaastase finantsraamistiku kulukategooriate kaupa põhjendused eelneva eelarveaastaga võrreldes assigneeringutes tehtud muudatuste kohta.

2. Täpsemate ja usaldusväärsemate prognooside tegemiseks kehtivate õigusaktide ja menetluses olevate seadusandlike ettepanekute eelarvemõju kohta lisab komisjon eelarveprojektile järgnevate aastate esialgse finantsplaneeringu, mis on struktureeritud kulukategooriate, poliitikavaldkondade ja eelarveridade kaupa. Täielik finantsplaneering hõlmab 16. detsembri 2020. aasta institutsioonidevahelise kokkuleppe punktiga 26 hõlmatud kulukategooriaid. Institutsioonidevahelise kokkuleppe punktiga 26 hõlmamata kulukategooriate kohta esitatakse kokkuvõtlikud andmed.

Esialgset finantsplaneeringut ajakohastatakse pärast eelarve vastuvõtmist, et kajastada selles eelarvemenetluse tulemusi ja muid võimalikke asjaomaseid otsuseid.

3. Komisjon lisab eelarveprojektile:

a) võrdleva tabeli, mis sisaldab eelarveprojekti teiste liidu institutsioonide kohta ja teiste liidu institutsioonide poolt komisjonile edastatud esialgset eelarvestust ning kus esitatakse põhjendused selle kohta, miks sisaldab eelarveprojekt teiste liidu institutsioonide koostatud eelarvestustest erinevaid eelarvestusi, kui see on kohaldatav;

b) töödokumendid, mida ta peab vajalikuks seoses liidu institutsioonide ametikohtade loeteludega ning kus on ära toodud viimane kinnitatud ametikohtade loetelu ning milles esitatakse järgmine teave:

i) kõik liidu teenistuses olevad töötajad töösuhet reguleeriva lepingu liikide kaupa;

ii) selgitus ametikohtade ja koosseisuväliste töötajate ning soolise tasakaalu suhtes kohaldatava personalipoliitika kohta;

iii) nende ametikohtade arv, mis on tegelikult täidetud selle aasta viimasel päeval, mis eelneb aastale, mil eelarveprojekt esitatakse, ning nende täistööajale taandatud ametikohtade arv, mis on samal eelneval aastal keskmiselt tegelikult täidetud, märkides nende jaotuse palgaastmete, soo ja haldusüksuste kaupa;

iv) ametikohtade loetelu poliitikavaldkondade kaupa;

v) iga koosseisuväliste töötajate kategooria puhul täistööajale taandatud töötajate algne hinnanguline arv heakskiidetud assigneeringute põhjal, samuti nende ametikohtade arv, mis on tegelikult täidetud selle aasta alguses, mil eelarveprojekt esitatakse, märkides ära nende jaotuse tegevusüksuste ja asjakohasel juhul palgaastmete kaupa;

c) artiklites 70 ja 71 osutatud liidu asutuste puhul töödokumendi, milles on esitatud tulud ja kulud ning kogu teave käesoleva lõigu punktis b osutatud töötajate kohta;

d) töödokumendi eelarveaasta assigneeringute kavandatud täitmise kohta, teabe sihtotstarbelise tulu kasutamise kohta eelneval aastal, sealhulgas teabe eelarveaastasse ülekantud summade kohta, ja täitmata kulukohustuste kohta;

e) haldusassigneeringute kohta töödokumendi, milles on esitatud halduskulud, mida komisjon kannab oma eelarvejao raames, ja komisjoni kinnisvarapoliitika kohta töödokumendi, nagu on osutatud artikli 272 lõikes 1;

f) katseprojektide ja ettevalmistavate meetmete kohta töödokumendi, milles tuleb esitada ka tulemuste hindamine ja kavandatud järelmeetmed;

g) rahvusvaheliste organisatsioonide rahastamise kohta töödokumendi, milles on esitatud:

   i) kokkuvõte kõigist rahalistest toetustest, mis on eraldi välja toodud liidu programmide või fondide ja rahvusvaheliste organisatsioonide kaupa;

   ii) selgitus selle kohta, miks liidul on otsese tegutsemise asemel kasulikum neid rahvusvahelisi organisatsioone rahastada;

h) programmiaruande või muu asjakohase dokumendi, mis sisaldab järgmist:

i) teave selle kohta, millistele liidu poliitikvaldkondadele ja eesmärkidele programm kaasa aitab;

ii) selge põhjendus sekkumiseks liidu tasandil, muu hulgas kooskõlas subsidiaarsuse põhimõttega;

iii) ajakohastused programmi eesmärkide saavutamise kohta, nagu on täpsustatud artiklis 33;

iv) assigneeringute tasandil kavandatavate muudatuste igakülgne põhjendus, sealhulgas nende kuludel ja neist saadaval kasul põhinev analüüs;

v) teave selle kohta, millised olid asjaomase programmi eelarve täitmise määrad jooksval ja eelneval eelarveaastal;

i) maksete ajakava kokkuvõtte, milles on esitatud programmide ja rubriikide kaupa kokkuvõtlikult järgnevatel eelarveaastatel tasumisele kuuluvad maksed, mis tuleb teha eelnevatel eelarveaastatel võetud ja eelarveprojektis kavandatud eelarveliste kulukohustuste täitmiseks.

Kui avaliku ja erasektori partnerlused kasutavad rahastamisvahendeid, lisatakse nende rahastamisvahenditega seotud teave lõikes 4 osutatud töödokumenti.

4. Kui komisjon kasutab rahastamisvahendeid, lisab ta eelarveprojektile töödokumendi, milles esitatakse iga rahastamisvahendi kohta järgmine teave:

a) viide rahastamisvahendile ja selle alusaktile, lisades rahastamisvahendi üldkirjelduse ning teabe rahastamisvahendist eelarvele tuleneva mõju, rahastamisvahendi kestuse ja liidu panuse lisaväärtuse kohta;

b) rakendamisse kaasatud finantseerimisasutused, sealhulgas artikli 158 lõike 2 kohaldamisega seotud mis tahes küsimused;

c) rahastamisvahendi panus asjaomase programmi eesmärkide saavutamisse, mõõdetuna kehtestatud näitajate alusel, hõlmates geograafilist hajutamist, kui see on kohaldatav;

d) kavandatud toimingud, sealhulgas sihtsummad, mis põhinevad oodataval finantsvõimendusel ja eeldatavasti kaasataval erakapitalil, või nende puudumisel sihtsummad, mis põhinevad olemasolevatest rahastamisvahenditest tuleneval finantsvõimendusel;

e) asjaomastele toimingutele vastavad eelarveread, eelarveliste kulukohustuste koondsumma ja eelarvest tehtavad maksed;

f) keskmine ajavahemik rahastamisvahenditega seotud eelarveliste kulukohustuste võtmise ja konkreetsete projektide jaoks omakapitali või võla vormis juriidiliste kohustuste võtmise vahel, kui nimetatud ajavahemik on pikem kui kolm aastat;

g) tulu ja tagasimaksed artikli 212 lõike 3 alusel, eraldi esitatuna, sealhulgas hinnang nende kasutamisele;

h) omakapitaliinvesteeringute väärtus võrreldes eelnevate aastatega;

i) riskide ja kohustuste katteks ettenähtud eraldiste kogusumma ning teave liidu finantsriski, sealhulgas tingimuslike kohustuste kohta;

j) varaga seoses realiseerunud kahju ning realiseeritud tagatised nii eelneva aasta kohta kui ka kumulatiivselt;

k) rahastamisvahendi tulemusnäitajad, sealhulgas tehtud investeeringud, oodatav ja saavutatud finantsvõimendus ning mitmekordistav mõju ning samuti kaasatud erakapitali summa;

l) ühises eraldisfondis ettenähtud vahendid ja asjakohasel juhul usalduskonto saldo.

Esimeses lõigus osutatud töödokumendis on esitatud ka ülevaade halduskuludest, mis tulenevad haldustasudest ja muudest rahastamisvahendite haldamiseks makstud finants- või tegevuskuludest kokku ning haldavate poolte ja rahastamisvahendite kaupa.

Komisjon esitab iga-aastase eelarve täitmisele heakskiidu andmise menetluse raames põhjendused esimese lõigu punktis f osutatud ajavahemiku kohta ja asjakohasel juhul tegevuskava ajavahemiku vähendamiseks.

Esimeses lõigus osutatud töödokumendis esitatakse iga rahastamisvahendit käsitlev teave kokkuvõtlikult selge ja ülevaatliku tabeli kujul.

5. Kui liit on andnud eelarvelise tagatise, lisab komisjon eelarveprojektile töödokumendi, milles esitatakse iga eelarvelise tagatise ja ühise eraldisfondi kohta järgmine teave:

a) viide eelarvelisele tagatisele ja selle alusaktile, lisades eelarvelise tagatise üldkirjelduse ning teabe tagatisest eelarvele tuleneva mõju, tagatise kestuse ja liidu panuse lisaväärtuse kohta;

b) eelarvelise tagatise vastaspooled, sealhulgas artikli 158 lõike 2 kohaldamisega seotud küsimused;

c) eelarvelise tagatise panus eelarvelise tagatise eesmärkide saavutamisse, mõõdetuna kehtestatud näitajate alusel, hõlmates geograafilist hajutamist ja erasektori ressursside kaasamist, kui see on kohaldatav;

d) teave eelarvelise tagatisega kaetud tehingute kohta koondatult sektorite, riikide ja vahendite kaupa, sealhulgas kui see on kohaldatav, portfellide ja muude liidu meetmetega kombineeritud toetuste kaupa;

e) vahendite saajatele üle kantud summa ning eelarvelise tagatisega kaetud projektide saavutatud finantsvõimenduse hindamine;

f) teave eelarvelise tagatise realiseerimiste, kahjumi, tulu, sissenõutud summade ja muude saadud maksete kohta, mis on koondatud samadel alustel nagu on osutatud punktis d;

g) igast eelarvelisest tagatisest tulenevate kohustustega seotud eraldiste summa ning hinnang selle eraldiste määra piisavuse ja täiendamise vajaduse kohta;

h) ühise eraldisfondi tegelik eraldiste määr, ja kui see on kohaldatav, järgnevad toimingud vastavalt artikli 216 lõikele 4.

6. Kui komisjon kasutab liidu välistegevuse usaldusfonde, lisab ta eelarveprojektile üksikasjaliku töödokumendi nendest usaldusfondidest toetatavate meetmete kohta, sealhulgas järgmise kohta:

a) usaldusfondi haldamine, sisaldades muu hulgas teavet usaldusfondi vahendeid haldavate üksustega kokku lepitud seirekorra kohta;

b) halduskulud;

c) liiduvälistelt rahastajatelt saadud rahaline toetus;

d) esialgne hinnang usaldusfondi tulemustele, võttes aluseks artikli 238 lõikes 3 sätestatud tingimused;

e) selle kirjeldus, kuidas usaldusfondi tegevus on aidanud kaasa selle eesmärkide saavutamisele, mis on sätestatud alusaktis vahendi kohta, millest anti usaldusfondile liidu rahalist toetust.

7. Komisjon lisab eelarveprojektile nende otsuste loetelu, millega on määratud trahv konkurentsiõiguse valdkonnas, ja iga määratud trahvi summa koos teabega selle kohta, kas trahv on lõplikult jõustunud või kas see on vaidlustatud või on seda veel võimalik vaidlustada Euroopa Liidu Kohtus, ning võimaluse korral teabe iga trahvi lõpliku jõustumise kuupäeva kohta. ***Komisjon lisab eelarveprojektile ka oma selliste otsuste ja summade loetelu, mis on kantud või võidakse vastavalt artikli 48 lõike 2 punktile b eelarvesse kanda negatiivse tuluna.***

8. Komisjon lisab eelarveprojektile ka kõik täiendavad töödokumendid, mida Euroopa Parlament ja nõukogu tema arvates eelarvetaotluste hindamiseks vajavad.

9. Kooskõlas nõukogu otsuse 2010/427/EL[45] artikli 8 lõikega 5 edastab komisjon Euroopa Parlamendile ja nõukogule koos eelarveprojektiga töödokumendi, milles esitatakse ülevaatlikult:

   a) kõik liidu välistegevusega, sealhulgas ÜVJP ning ühise julgeoleku- ja kaitsepoliitika ülesannetega seotud haldus- ja tegevuskulud, mida rahastatakse eelarvest;

   b) Euroopa välisteenistuse eelneva eelarveaasta halduskulude kogusumma, jaotatuna iga liidu delegatsiooni kantud kulude ja Euroopa välisteenistuse keskasutuse kulude lõikes; ning tegevuskulud, jaotatuna geograafiliste piirkondade (regioonid, riigid), teemavaldkondade, liidu delegatsioonide ja missioonide lõikes.

[45] Nõukogu 26. juuli 2010. aasta otsus 2010/427/EL, millega määratakse kindlaks Euroopa välisteenistuse korraldus ja toimimine (ELT L 201, 3.8.2010, lk 30).

10. Peale selle sisaldab lõikes ***9*** osutatud töödokument järgmist:

a) ametikohtade arv iga kategooria iga palgaastme kohta ning alaliste ja ajutiste ametikohtade, sealhulgas lepinguliste ja kohalike töötajate arv, mis on assigneeringute piires igas liidu delegatsioonis ja Euroopa välisteenistuse keskasutuses lubatud;

b) ametikohtade arvu suurenemine või vähenemine Euroopa välisteenistuse keskasutuses ning kõigis liidu delegatsioonides palgaastmete ja kategooriate kaupa eelneva eelarveaastaga võrreldes;

c) eelarveaastaks ja eelnevaks eelarveaastaks kinnitatud ametikohtade arv, samuti nende ametikohtade arv, mida täidavad liikmesriikide lähetatud diplomaadid ning liidu ametnikud;

d) üksikasjalik ülevaade liidu delegatsioonide kogu töötajaskonnast eelarveprojekti esitamise ajal, sealhulgas jaotus geograafiliste piirkondade, sugude, riikide ja missioonide lõikes, näidates ära töökohad ametikohtade loetelus, lepingulised töötajad, kohalikud töötajad ja lähetatud riiklikud eksperdid ning eelarveprojektis kõnealust liiki töötajate jaoks taotletud assigneeringud koos asjakohase taotletud assigneeringute alusel prognoositava täistööajale taandatud töötajate arvuga.

Artikkel 42

Eelarveprojekti kirjalik muutmisettepanek

Tuginedes mis tahes uuele teabele, mis ei olnud eelarveprojekti koostamise ajal kättesaadav, võib komisjon omal algatusel või kui mõni teine liidu institutsioon seda oma eelarvejao puhul taotleb, esitada samal ajal Euroopa Parlamendile ja nõukogule ühe või mitu eelarveprojekti kirjalikku muutmisettepanekut kuni ELi toimimise lepingu artiklis 314 osutatud lepituskomitee kokkukutsumiseni. Kirjalik muutmisettepanek võib sisaldada kirjalikku muutmisettepanekut, millega ajakohastatakse eelkõige põllumajanduskulude eelarvestust.

Artikkel 43

Eelarve vastuvõtmisest tulenevad liikmesriikide kohustused

1. Euroopa Parlamendi president kuulutab eelarve lõplikult vastuvõetuks ELi toimimise lepingu artikli 314 lõikes 9 ja Euratomi asutamislepingu artiklis 106a sätestatud korras.

2. Pärast seda, kui eelarve on kuulutatud lõplikult vastuvõetuks, on iga liikmesriik järgneva eelarveaasta 1. jaanuarist või eelarve lõplikult vastuvõetuks kuulutamise päevast, kui see on pärast 1. jaanuari, kohustatud tegema liidule maksed, mis kuuluvad tasumisele määruste (EL, Euratom) nr 609/2014 ja (EL, Euratom) 2021/770 kohaselt.

Artikkel 44

Paranduseelarve projektid

1. Komisjon võib esitada paranduseelarve projekte, mis käsitlevad eelkõige tulusid, järgmistel asjaoludel:

   a) et kanda eelarvesse artiklis 18 sätestatud korra kohaselt eelneva eelarveaasta saldo;

   b) et muuta ajakohastatud majandusprognooside alusel omavahendite prognoosi;

   c) et ajakohastada omavahendite ja muude tulude muudetud prognoose ning vaadata läbi maksete assigneeringute kättesaadavus ja vajadus.

   Vältimatute, erandlike ja ettenägematute asjaolude korral võib komisjon esitada paranduseelarve projekte, mis käsitlevad eelkõige kulusid.

2. Paranduseelarve koostamise taotlused, mille teevad lõikes 1 osutatud asjaoludel muud liidu institutsioonid kui komisjon, saadetakse komisjonile.

   Enne paranduseelarve projekti esitamist vaatavad komisjon ja teised asjaomased liidu institutsioonid läbi asjaomaste assigneeringute ümberjaotamise ulatuse, osutades eelkõige assigneeringute võimalikule oodatavale alakasutamisele.

   Paranduseelarvete suhtes kohaldatakse artiklit 43. Paranduseelarveid põhjendatakse lähtuvalt eelarvest, milles esitatud eelarvestusi nendega muudetakse.

3. Komisjon esitab paranduseelarve projektid igal eelarveaastal 1. septembriks samal ajal Euroopa Parlamendile ja nõukogule, välja arvatud igakülgselt põhjendatud erandlikel asjaoludel. Ta võib lisada arvamuse paranduseelarve koostamise taotlustele, mille on esitanud teised liidu institutsioonid.

4. Paranduseelarve projektidele lisatakse põhjendused ja nende koostamise ajal kättesaadav teave, mis käsitleb eelarve täitmist eelneval ja jooksval eelarveaastal.

Artikkel 45

Eelarvestuste ja eelarveprojektide varane edastamine

Komisjon, Euroopa Parlament ja nõukogu võivad kokku leppida, et teatavad eelarvestuste edastamise ning eelarveprojekti vastuvõtmise ja edastamise tähtpäevad muudetakse varasemaks. Sellise kokkuleppega ei tohi aga lühendada ega pikendada ELi toimimise lepingu artikliga 314 ja Euratomi asutamislepingu artikliga 106a nende tekstide läbivaatamiseks ettenähtud aega.

2. PEATÜKK
EELARVE STRUKTUUR JA ESITUSVIIS

Artikkel 46
Eelarve struktuur

Eelarve koosneb järgmistest osadest:

a) tulude ja kulude koondarvestus;

b) eraldi iga liidu institutsiooni eelarvejagu, milles on esitatud tulude ja kulude eelarvestus, välja arvatud Euroopa Ülemkogu ja nõukogu vahendid, mis nähakse ette ühes ja samas eelarvejaos.

Artikkel 47
Eelarve liigendus

1. Euroopa Parlament ja nõukogu liigendavad komisjoni tulud ja teiste liidu institutsioonide tulud ja kulud nende liigi või otstarbe järgi jaotisteks, peatükkideks, artikliteks ja punktideks.

2. Komisjoniga seotud eelarvejao kulude eelarvestus põhineb Euroopa Parlamendi ja nõukogu vastuvõetud liigendusel ja selles on kulud liigendatud otstarbe järgi.

   Iga jaotis vastab teatavale poliitikavaldkonnale ja iga peatükk üldjuhul teatavale programmile või tegevusalale.

Iga jaotis võib sisaldada tegevusassigneeringuid ja haldusassigneeringuid. Jaotises sisalduvad haldusassigneeringud koondatakse ühte peatükki.

Eelarve liigendus vastab sihtotstarbelisuse, usaldusväärse finantsjuhtimise ja läbipaistvuse põhimõttele. See loob eelarvemenetluses vajaliku selguse ja läbipaistvuse, hõlbustades asjaomastes õiguslikes alustes kajastatud peamiste eesmärkide kindlakstegemist, võimaldades valikute tegemist poliitiliste prioriteetide järgimiseks ja tehes võimalikuks eelarve tulemusliku ja tõhusa täitmise.

3. Komisjon võib taotleda ilma heakskiidetud assigneeringuta kirjele märke „*pro memoria*“ lisamist. Selline taotlus kiidetakse heaks artiklis 31 sätestatud menetluse kohaselt.

4. Otstarbe alusel liigendatakse eri jaotiste haldusassigneeringud järgmiselt:

a) ametikohtade loetelus kinnitatud personali kulud, mis hõlmavad nendele kuludele vastavat assigneeringute summat ja ametikohtade arvu ametikohtade loetelus;

b) koosseisuväliste töötajatega seotud ja muud artikli 30 lõike 1 esimese lõigu punktis b nimetatud kulud, mida rahastatakse mitmeaastase finantsraamistiku rubriigist „Haldus“;

c) hoonete kulud ja muud nendega seonduvad kulud, sealhulgas koristus-, hooldus-, rendi-, üüri-, telekommunikatsiooni-, vee-, gaasi- ja elektrikulud;

d) otseselt programmide rakendamisega seotud koosseisuväliste töötajate ja tehnilise abi kulud.

Mitmele jaotisele ühised komisjoni halduskulud esitatakse eraldi koondarvestuses kululiigi järgi liigendatuna.

Artikkel 48

Negatiivsed tulud

1. Eelarve ei tohi sisaldada negatiivseid tulusid.

2. Erandina käesoleva artikli lõikest 1 arvatakse eelarve tuludest maha:

a) hoiustelt teenitud negatiivse tulu kogusumma;

b) asjaomastele isikutele tasumisele kuuluvad intressid või muud tasud, sealhulgas nende summadega seotud mis tahes negatiivne tulu, kui Euroopa Liidu Kohus tühistab või vähendab artikli 108 lõikes 1 osutatud ELi toimimise lepingu või Euratomi asutamislepingu kohaste trahvide, muude rahaliste karistuste või sanktsioonide summasid.

Esimese lõigu punkti b kohaldamisel kantakse intressid ja muud tasud eelarveprojektis spetsiaalsele eelarvereale ning komisjon ajakohastab artikli 41 lõike 7 teises lauses osutatud teavet koos artikli 18 lõikes 3 osutatud paranduseelarvega.

3. Otsuse (EL, Euratom) 2020/2053 alusel makstavad omavahendid on netosummad ja need kajastatakse sellistena eelarves tulude koondarvestuses.

Artikkel 49

Eraldised

1. Igas eelarvejaos võib olla eraldiste jaotis. Assigneeringud kantakse sellesse jaotisse järgmistel juhtudel:

   a) eelarve koostamise ajal puudub asjaomase meetme kohta alusakt;

   b) on põhjendatult alust kahelda assigneeringute piisavuses või võimaluses kasutada asjaomastele eelarveridadele kantud assigneeringuid usaldusväärse finantsjuhtimise põhimõtte kohaselt.

   Selle jaotise assigneeringuid võib kasutada alles pärast käesoleva määruse artikli 30 lõike 2 punkti a kohaseid ümberpaigutusi, kui alusakti vastuvõtmine toimub ELi toimimise lepingu artiklis 294 sätestatud korras, ning muudel juhtudel vastavalt käesoleva määruse artiklis 31 sätestatud korrale.

2. Suurte eelarve täitmise raskuste korral võib komisjon teha eelarveaasta käigus ettepanekuid assigneeringute ümberpaigutamiseks eraldiste jaotisse. Euroopa Parlament ja nõukogu otsustavad need ümberpaigutused artikli 31 kohaselt.

Artikkel 50

Negatiivne reserv

Komisjoniga seotud eelarvejagu võib sisaldada nn negatiivset reservi, mille ülemmäär on 200 000 000 eurot. See eraldi jaotisse kantav reserv sisaldab ainult maksete assigneeringuid.

Negatiivne reserv võetakse kasutusele enne eelarveaasta lõppu artiklites 30 ja 31 sätestatud korras tehtavate ümberpaigutuste teel.

Artikkel 51

Hädaabireserv

1. Komisjoniga seotud eelarvejagu sisaldab kolmandatele riikidele antava hädaabi reservi.

2. Lõikes 1 osutatud reserv võetakse kasutusele enne eelarveaasta lõppu artiklites 30 ja 32 sätestatud korras tehtavate ümberpaigutuste teel.

Artikkel 52

Eelarve esitusviis

1. Eelarves esitatakse:

   a) tulude ja kulude koondarvestuses:

      i) Euroopa Liidu tulude eelarvestus jooksval eelarveaastal (edaspidi „eelarveaasta n“);

      ii) eelneva eelarveaasta tulude eelarvestus ja eelarveaasta n–2 tulud;

      iii) eelarveaasta n kulukohustuste ja maksete assigneeringud;

iv) eelneva eelarveaasta kulukohustuste ja maksete assigneeringud;

v) eelarveaastal n–2 võetud kulukohustused ja makstud kulud, kusjuures viimast väljendatakse ka protsendina eelarveaasta n eelarvest;

vi) asjakohased selgitused iga alajaotise kohta vastavalt artikli 47 lõikes 1 sätestatule, sealhulgas alusakti viited, kui alusakt on olemas, ja kõik asjakohased selgitused assigneeringute sisu ja eesmärgi kohta;

b) igas jaos tulud ja kulud, järgides punktis a sätestatud struktuuri;

c) töötajate kohta:

i) iga jao puhul ametikohtade loetelu, milles on palgaastmete kaupa iga kategooria ja talituse kohta esitatud ametikohtade arv ning alaliste ja ajutiste ametikohtade arv, mis on assigneeringute piires lubatud;

ii) ametikohtade loetelu töötajate kohta, kellele makstakse palka otsesteks meetmeteks ettenähtud teadusuuringute ja tehnoloogiaarenduse assigneeringutest, ja ametikohtade loetelu töötajate kohta, kellele makstakse palka kaudseteks meetmeteks ettenähtud teadusuuringute ja tehnoloogiaarenduse assigneeringutest; ametikohtade loetelu liigendatakse kategooriate ja palgaastmete järgi ning selles eristatakse alalisi ja ajutisi ametikohti, mis on assigneeringute piires lubatud;

iii) ametikohtade loetelu, milles esitatakse iga artiklis 70 osutatud, eelarvest rahalist toetust saava liidu asutuse kohta ametikohtade arv palgaastmete ja kategooriate lõikes. Ametikohtade loeteludes esitatakse eelarveaastaks lubatud ametikohtade arvu kõrval ka eelnevaks eelarveaastaks lubatud ametikohtade arv. Euratomi Tarneagentuuri töötajate arv esitatakse eraldi komisjoni ametikohtade loetelus;

d) finantsabi ja eelarveliste tagatiste kohta:

i) tulude koondarvestuses asjaomastele toimingutele vastavad eelarveread, millel peaksid kajastuma kõik tagasimaksed, mis on saadud algselt kohustused täitmata jätnud vahendite saajatelt. Nimetatud eelarveread varustatakse märkega „*pro memoria*“ ja asjakohaste selgitustega;

ii) komisjoniga seotud eelarvejaos:

– eelarveread, mis sisaldavad asjaomaste tehingutega seotud eelarvelisi tagatisi. Nimetatud eelarveread kannavad märget „*pro memoria*“, tingimusel et ei ole tekkinud tegelikku kulu, mis tuleb katta lõplikest eelarvevahenditest;

– selgitused, milles viidatakse alusaktile, kavandatud tehingute mahule ja kestusele ning nendele tehingutele liidu poolt antud finantstagatisele;

iii) komisjoniga seotud eelarvejaole lisatud dokumendis teadmiseks ja nendega seotud riskide kohta:

– pooleliolevad kapitalitehingud ja võlahaldusega seotud toimingud;

– kapitalitehingud ja võlahaldus eelarveaastal n;

– põhjalik ülevaade laenutehingutest; ***ülevaates esitatakse muu hulgas üksikasjalik teave tähtaegade, maksegraafiku, tasumisele kuuluva intressi kogusumma ja esmasturu investoribaasi kohta, ja kui see on kohaldatav, siis mitmekesise rahastamise strateegia aluseks oleva ühise likviidsusreservi ulatuse ja kulude ning laenuvõtmise kava kohta;***

e) ilma alusaktita kehtestatavate rahastamisvahendite kohta:

i) asjaomastele toimingutele vastavad eelarveread;

ii) rahastamisvahendite üldine kirjeldus, sealhulgas nende kestus ja eelarvemõju;

iii) kavandatud toimingud, sealhulgas sihtsummad, mis põhinevad eeldataval mitmekordistaval mõjul ja oodataval finantsvõimendusel;

f) vahendite kohta, mida haldavad isikud või üksused vastavalt artikli 62 lõike 1 esimese lõigu punktile c:

i) viide asjaomase programmi alusaktile;

ii) vastavad eelarveread;

iii) meetme üldine kirjeldus, sealhulgas selle kestus ja eelarvemõju;

g) ÜVJP kulude kogusumma, mis on kantud ÜVJPd käsitlevasse peatükki, mis koosneb spetsiaalsetest artiklitest, mis hõlmavad ÜVJP kulusid ja sisaldavad vähemalt suuremate missioonide jaoks eraldi eelarveridasid.

2. Lisaks lõikes 1 osutatud dokumentidele võivad Euroopa Parlament ja nõukogu lisada eelarvele ka muid asjakohaseid dokumente.

Artikkel 53

Ametikohtade loetelu käsitlevad sätted

1. Artikli 52 lõike 1 punktis c osutatud ametikohtade loeteludega kehtestatakse iga liidu institutsiooni ja asutuse jaoks absoluutne ülempiir. Seda ei tohi ametikohtade täitmisel ületada.

Kui palgaastmed AD 14, AD 15 ja AD 16 välja arvata, võib iga liidu institutsioon või asutus muuta oma ametikohtade loetelu kuni 10 % ulatuses lubatud ametikohtade arvust järgmistel tingimustel:

a) see ei mõjuta tervele eelarveaastale vastavate personaliassigneeringute mahtu;

b) ametikohtade loeteluga lubatud ametikohtade koguarvu ei ületata;

c) asjaomane liidu institutsioon või asutus on osalenud komisjoni personalivajaduste läbivaatamisega käivitatud võrdlusanalüüsis teiste institutsioonide ja asutustega.

Vähemalt kolm nädalat enne teises lõigus osutatud muudatuste tegemist teatab asjaomane liidu institutsioon Euroopa Parlamendile ja nõukogule oma vastavast kavatsusest. Kui Euroopa Parlament või nõukogu esitab kõnealuse aja jooksul igakülgselt põhjendatud vastuväiteid, ei tee liidu institutsioon muudatusi ja kohaldatakse artiklis 44 sätestatud korda.

2. Erandina lõike 1 esimesest lõigust võib ametisse nimetava asutuse poolt personalieeskirjade kohaselt heaks kiidetud osaajaliste ametikohtade mõju korvata muude ametisse nimetamistega.

3. PEATÜKK
EELARVEDISTSIPLIIN

Artikkel 54
Kooskõla mitmeaastase finantsraamistikuga ja Euroopa Liidu omavahendite süsteemi otsusega

Eelarve peab olema kooskõlas mitmeaastase finantsraamistikuga ja otsusega (EL, Euratom) 2020/2053.

Artikkel 55
Liidu õigusaktide kooskõla eelarvega

Kui liidu õigusakti rakendamisega ületatakse eelarves kättesaadavaid assigneeringuid, võib sellise õigusakti finantssätteid rakendada üksnes pärast eelarve vastavat muutmist.

IV JAOTIS

EELARVE TÄITMINE

1. PEATÜKK

ÜLDSÄTTED

Artikkel 56

Eelarve täitmine kooskõlas usaldusväärse finantsjuhtimise põhimõttega

1. Komisjon täidab eelarvet nii tulude kui ka kulude osas käesoleva määruse kohaselt, omal vastutusel ja heakskiidetud assigneeringute piires.

2. Liikmesriigid teevad komisjoniga koostööd, et tagada assigneeringute kasutamine usaldusväärse finantsjuhtimise põhimõtte kohaselt.

Artikkel 57

Teave isikuandmete edastamise kohta auditeerimise eesmärgil

Igas eelarve otsese täitmise raames toimuvas väljavalimismenetluses, sealhulgas sihttoetuste andmise, mitterahaliste annetuste tegemise, hanke- või auhindade andmise menetluses, teavitatakse potentsiaalseid toetusesaajaid, taotlejaid, pakkujaid ja osalejaid kooskõlas määrusega (EL) 2018/1725 sellest, et liidu finantshuvide kaitse eesmärgil võidakse nende isikuandmeid edastada siseauditi talitustele, kontrollikojale, Euroopa Prokuratuurile või OLAFile ning komisjoni, käesoleva määruse artiklis 69 osutatud rakendusasutuste ja käesoleva määruse artiklites 70 ja 71 osutatud liidu asutuste eelarvevahendite käsutajate vahel.

Artikkel 58

Alusakt ja erandid

1. Liidu meetme jaoks eelarvesse kantud assigneeringuid võib kasutada alles pärast alusakti vastuvõtmist.

2. Erandina lõikest 1 ning lõigetes 3, 4 ja 5 sätestatud tingimustel võib järgmisi assigneeringuid kasutada alusaktita, tingimusel et meetmed, mille rahastamiseks need on mõeldud, kuuluvad liidu pädevusse:

   a) assigneeringud katseprojektideks, mille eesmärk on kindlaks teha meetme teostatavus ja kasulikkus;

   b) assigneeringud ettevalmistavateks meetmeteks, mis kuuluvad ELi toimimise lepingu ja Euratomi asutamislepingu kohaldamisalasse ning mis on välja töötatud edaspidiste meetmete vastuvõtmise eesmärgil ettepanekute koostamiseks;

   c) assigneeringud ettevalmistavateks meetmeteks ELi lepingu V jaotise valdkonnas;

   d) assigneeringud ühekordseteks või määramata kestusega meetmeteks, mida komisjon võtab ülesannete tõttu, mis tulenevad tema õigustest institutsioonide tasandil vastavalt ELi toimimise lepingule ja Euratomi asutamislepingule, välja arvatud tema seadusandliku algatuse õigusest esitada ettepanekuid, millele on osutatud käesoleva lõike punktis b, ja erivolitustest, mis on talle ELi toimimise lepingu artiklitega 154, 156, 159 ja 160, artikli 168 lõikega 2, artikli 171 lõikega 2 ja artikli 173 lõikega 2, artikli 175 teise lõiguga, artikli 181 lõikega 2, artikliga 190 ja artikli 210 lõikega 2 ja artikli 214 lõikega 6 ning Euratomi asutamislepingu artikliga 70 ja artiklitega 77–85 otse antud;

e) assigneeringud iga liidu institutsiooni halduslikult iseseisvaks toimimiseks.

3. Lõike 2 punktis a osutatud assigneeringute puhul võib asjaomased kulukohustuste assigneeringud kanda eelarvesse kõige rohkem kaheks järjestikuseks eelarveaastaks. Katseprojektideks ette nähtud assigneeringute kogusumma ei või ületada 40 000 000 eurot eelarveaastas.

4. Lõike 2 punktis b osutatud assigneeringute puhul järgitakse ettevalmistavate meetmete võtmisel ühtset lähenemisviisi ja need võivad olla mitmesuguses vormis. Asjaomased kulukohustuste assigneeringud võib kanda eelarvesse kõige rohkem kolmeks järjestikuseks eelarveaastaks. Asjakohase alusakti vastuvõtmise menetlus tuleb lõpule viia enne kolmanda eelarveaasta lõppu. Nimetatud menetluse käigus võetakse assigneeringute kulukohustustega sidumisel arvesse ettevalmistava meetme erijooni, mis on seotud kavandatava tegevuse, taotletavate eesmärkide ja vahendite saajatega. Selle tulemusel ei vasta kulukohustustega seotud assigneeringuteks eraldatud summad lõpliku meetme rahastamiseks kavandatud vahendite summale.

Lõike 2 punktis b osutatud uuteks ettevalmistavateks meetmeteks ette nähtud assigneeringute kogusumma ei või ületada 50 000 000 eurot eelarveaastas ja ettevalmistavate meetmete jaoks tegelikult kulukohustustega seotud assigneeringute kogusumma ei või ületada 100 000 000 eurot.

5. Lõike 2 punktis c osutatud assigneeringute puhul on ettevalmistavad meetmed üksnes lühiajalised ja nende eesmärk on määrata kindlaks tingimused liidu meetmete kasutamiseks ÜVJP eesmärkide täitmiseks ja vajalike õigusaktide vastuvõtmiseks.

Liidu kriisiohjeoperatsioonide puhul on ettevalmistavate meetmete eesmärk muu hulgas hinnata operatiivvajadusi, võimaldada ressursside esialgset kiirsiirmist või luua kohapeal tingimused operatsiooni alustamiseks. Ettevalmistavad meetmed kiidab heaks nõukogu kõrge esindaja ettepaneku alusel.

Ettevalmistavate meetmete kiire rakendamise tagamiseks teavitab kõrge esindaja Euroopa Parlamenti ja komisjoni võimalikult varakult nõukogu kavatsusest alustada ettevalmistava meetme võtmist ja eelkõige selleks vajalike vahendite hinnangulisest summast. Komisjon võtab kõik vajalikud meetmed, et tagada vahendite kiire väljamaksmine.

Nende meetmete rahastamine, milles nõukogu lepib kokku liidu kriisiohjeoperatsioonide ettevalmistamiseks vastavalt ELi lepingu V jaotisele, hõlmab täiendavaid kulusid, sealhulgas suure riski kindlustust, reisi- ja majutuskulusid ning päevarahasid, mis tulenevad otseselt konkreetse missiooni või muu hulgas liidu institutsioonide töötajaid kaasava rühma kohapeale lähetamisest.

Artikkel 59

Eelarve täitmine muude liidu institutsioonide kui komisjoni poolt

1. Komisjon annab teistele liidu institutsioonidele nende eelarvejagude täitmiseks vajalikud volitused.

2. Liidu institutsioonid võivad oma assigneeringute kasutamise hõlbustamiseks sõlmida üksteisega talitustevahelisi kokkuleppeid, milles määratakse kindlaks tingimused, mida kohaldatakse teenuste osutamise, toodete ostmise, ehitustööde tegemise või kinnisvaralepingute suhtes.

   Nimetatud kokkulepped võimaldavad assigneeringute ümberpaigutamist või kokkulepete täitmisega kaasnevate kulude sissenõudmist.

3. Lõikes 2 osutatud talitustevahelistes kokkulepetes võivad omavahel kokku leppida ka liidu institutsioonide talitused, liidu asutused, Euroopa ametid, asutused või isikud, kellele on tehtud ülesandeks ELi lepingu V jaotise kohaste ÜVJP erimeetmete rakendamine, ning Euroopa koolide kuratooriumi peasekretäri kantselei. Komisjon ja teised liidu institutsioonid esitavad Euroopa Parlamendile ja nõukogule teiste liidu institutsioonidega sõlmitud talitustevaheliste kokkulepete kohta regulaarselt aruandeid.

Artikkel 60

Eelarve täitmise volituste delegeerimine

1. Komisjon ja kõik teised liidu institutsioonid võivad oma talituste piires delegeerida eelarve täitmisega seotud volitusi käesolevas määruses ja oma sise-eeskirjades ettenähtud tingimuste kohaselt ja delegeerimisdokumendis sätestatud ulatuses. Selliselt volitatud isikud tegutsevad ainult neile sõnaselgelt antud volituste piires.

2. Lisaks lõikes 1 sätestatule võib komisjon oma eelarvejao tegevusassigneeringutega seotud eelarve täitmise volitused delegeerida ka liidu delegatsioonide juhtidele ja nende äraoleku ajal toimepidevuse tagamiseks liidu delegatsioonide juhtide asetäitjatele. Selline delegeerimine ei piira liidu delegatsioonide juhtide vastutust eelarve täitmise eest. Kui liidu delegatsiooni juht puudub töölt kauem kui neli nädalat, vaatab komisjon eelarve täitmise volituste delegeerimise otsuse üle. Kui liidu delegatsioonide juhid ja nende äraoleku ajal nende asetäitjad tegutsevad komisjoni edasivolitatud eelarvevahendite käsutajatena, kohaldavad nad komisjoni eelarve täitmise nõudeid ning neil on samad ülesanded, kohustused ja samasugune vastutus kui kõigil teistel komisjoni edasivolitatud eelarvevahendite käsutajatel.

Komisjon võib esimeses lõigus osutatud volituste delegeerimise vastavalt enda kehtestatud korrale tagasi võtta.

Esimese lõigu kohaldamiseks võtab kõrge esindaja liidu delegatsioonide ja komisjoni talituste vahelise koostöö hõlbustamiseks vajalikud meetmed.

3. Euroopa välisteenistus võib oma eelarvejao haldusassigneeringutega seotud eelarve täitmise volitused erandkorras delegeerida delegatsioonis töötavatele komisjoni töötajatele, kui see on vajalik delegatsioonide haldamise järjepidevuse tagamiseks ajal, mil Euroopa välisteenistuse pädev eelarvevahendite käsutaja ei viibi riigis, kus tema delegatsioon asub. Erandjuhtudel, kui liidu delegatsioonides töötavad komisjoni töötajad tegutsevad Euroopa välisteenistuse edasivolitatud eelarvevahendite käsutajatena, kohaldavad nad Euroopa välisteenistuse eelarve täitmise sise-eeskirju ning neil on samad ülesanded, kohustused ja vastutus kui kõigil teistel Euroopa välisteenistuse edasivolitatud eelarvevahendite käsutajatel.

Euroopa välisteenistus võib esimeses lõigus osutatud volituste delegeerimise vastavalt enda kehtestatud korrale tagasi võtta.

Artikkel 61

Huvikonflikt

1. Finantsjuhtimises osalejad käesoleva jaotise 4. peatüki tähenduses ja teised isikud, sealhulgas kõigi tasandite liikmesriigi ametiasutused, kes on seotud eelarve otsese, kaudse või jagatud täitmisega, sealhulgas seda ettevalmistavate toimingutega, ning eelarve auditeerimise või kontrolliga, ei astu samme, mille tagajärjel võivad nende oma huvid sattuda liidu huvidega vastuollu. Nad võtavad ka sobivaid meetmeid, et hoida ära huvikonflikti tekkimine oma ametikohast tulenevate ülesannete täitmisel ja lahendada olukorrad, mida võib objektiivselt pidada huvikonfliktiks.

2. Liikmesriigi ametiasutuse töötajaga seotud huvikonflikti ohu korral suunab asjaomane isik asja oma otsesele ülemusele. Kui selline oht esineb personalieeskirjadega hõlmatud töötajate puhul, suunab asjaomane isik asja volitatud eelarvevahendite käsutajale. Asjaomane otsene ülemus või volitatud eelarvevahendite käsutaja kinnitab kirjalikult huvikonflikti tuvastamist. Kui leitakse, et esineb huvikonflikti oht, tagab ametisse nimetav asutus või vastav liikmesriigi ametiasutus, et asjaomane isik lõpetab selles asjas igasuguse tegevuse. Asjaomane volitatud eelarvevahendite käsutaja või asjaomane liikmesriigi ametiasutus tagab, et igasugune edasine tegevus toimub kooskõlas kohaldatava õigusega, sealhulgas juhtudel, mis on seotud liikmesriigi asutuse töötajaga, kooskõlas huvikonflikti käsitleva riigisisese õigusega.

3. Lõike 1 kohaldamisel mõistetakse huvikonfliktina olukorda, kui lõikes 1 osutatud finantsjuhtimises osaleja või muu isiku ülesannete erapooletut ja objektiivset täitmist ohustavad perekonna-, emotsionaalsete, poliitiliste või rahvuslike sidemete või majanduslike huvidega seotud põhjused või muud põhjused, mis tulenevad otsestest või kaudsetest isiklikest huvidest.

2. PEATÜKK
EELARVE TÄITMISE VIISID

Artikkel 62
Eelarve täitmise viisid

1. Komisjon täidab eelarvet järgmistel viisidel:

a) vastavalt artiklites 125–156 sätestatule otse (eelarve otsene täitmine) oma talituste kaudu, sealhulgas liidu delegatsioonides töötavate komisjoni töötajate kaudu vastavate delegatsioonide juhtide järelevalve all kooskõlas artikli 60 lõikega 2 või artiklis 69 osutatud rakendusasutuste kaudu;

b) koostöös liikmesriikidega (eelarve jagatud täitmine), nagu on sätestatud artiklis 63 ja artiklites 125–129;

c) vastavalt artiklites 125–152 ja 157–162 sätestatule kaudselt (eelarve kaudne täitmine), kui see on ette nähtud alusaktis või artikli 58 lõike 2 punktides a–d osutatud juhtudel, andes eelarve täitmise ülesanded:

i) kolmandatele riikidele või nende määratud asutustele, nagu on osutatud artiklis 161;

ii) rahvusvahelistele organisatsioonidele artikli 159 tähenduses või nende allasutustele;

iii) Euroopa Investeerimispangale (EIP) või Euroopa Investeerimisfondile (EIF) või mõlemale, kui nad toimivad grupina (edaspidi „EIP grupp“);

iv) artiklites 70 ja 71 osutatud liidu asutustele;

v) avalik-õiguslikele asutustele, sealhulgas liikmesriikide organisatsioonidele;

vi) avalikke teenuseid osutavatele eraõiguslikele kehamitele, sealhulgas liikmesriikide organisatsioonidele niivõrd, kuivõrd neile on antud piisavad finantstagatised;

vii) liikmesriigi eraõiguslikele kehamitele, kellele on usaldatud avaliku ja erasektori partnerluse rakendamine ja kellele on antud piisavad finantstagatised;

viii) asutustele või isikutele, kellele on usaldatud ELi lepingu V jaotise kohaste ÜVJP erimeetmete rakendamine ja kes on kindlaks määratud asjakohases alusaktis;

ix) liikmesriigis asutatud asutustele, kelle suhtes kohaldatakse liikmesriigi eraõigust või liidu õigust ja kellele võib kooskõlas valdkondlike normidega usaldada liidu rahaliste vahendite või eelarveliste tagatiste haldamise niivõrd, kuivõrd selliseid asutusi kontrollivad alapunktides v või vi sätestatud asutused või kehamid ja kontrollivad organid annavad neile solidaarvastutuse vormis piisavad finantstagatised või samaväärsed finantstagatised, mis võivad iga meetme puhul piirduda liidu toetuse maksimumsummaga.

Esimese lõigu punkti c alapunktide vi ja vii puhul võib finantstagatiste summa kindlaks määrata asjakohases alusaktis ja see võib piirduda asjaomasele asutusele antava liidu rahalise toetuse maksimumsummaga. Kui tagatise andjaid on mitu, täpsustatakse tagatistega kaetava koguvastutuse summa jaotus rahalist toetust käsitlevas lepingus, millega võidakse ette näha, et iga tagatise andja vastutus on proportsionaalne tema osamaksega.

2. Eelarve otsese täitmise puhul võib komisjon kasutada VII, VIII, IX, X ja XII jaotises osutatud vahendeid.

Eelarve jagatud täitmise puhul on eelarve täitmise vahendid sätestatud valdkondlikes normides.

Eelarve kaudse täitmise puhul kohaldab komisjon VI jaotist ning rahastamisvahendite ja eelarveliste tagatiste puhul VI ja X jaotist. Eelarvet täitvad üksused kohaldavad asjaomase rahalist toetust käsitleva lepinguga kindlaks määratud eelarve täitmise vahendeid.

3. Eelarve täitmise eest vastutab ELi toimimise lepingu artikli 317 kohaselt komisjon ning ta ei tohi seda ülesannet delegeerida kolmandale isikule, kui ülesandega kaasneb ulatuslik kaalutlusõigus, mis tähendaks poliitiliste valikute tegemist.

Komisjon ei tohi anda kolmandale isikule käesoleva määruse VII jaotise kohaste lepingute kaudu täitmiseks ülesandeid, mis hõlmavad avaliku võimu teostamist või kaalutlusõigust.

Artikkel 63

Eelarve jagatud täitmine

1. Kui komisjon täidab eelarvet jagatult, delegeeritakse eelarve täitmisega seotud ülesanded liikmesriikidele. Liidu vahendite haldamisel järgivad komisjon ja liikmesriigid usaldusväärse finantsjuhtimise, läbipaistvuse ja mittediskrimineerimise põhimõtet ning tagavad liidu meetme nähtavuse. Sel eesmärgil täidavad komisjon ja liikmesriigid oma vastavat kontrolli- ja auditeerimiskohustust ning võtavad endale sellest tuleneva, käesolevas määruses sätestatud vastutuse. Valdkondlikes normides tuleb kehtestada täiendavad sätted.

2. Eelarve täitmisega seotud ülesandeid täites võtavad liikmesriigid kõik liidu finantshuvide kaitsmiseks vajalikud meetmed, sealhulgas seadusandlikud, regulatiivsed ja haldusmeetmed, eelkõige:

   a) tagavad, et eelarvest rahastatavad meetmed viiakse ellu korrektselt ja tulemuslikult ning kohaldatavate valdkondlike normide kohaselt;

   b) määravad lõike 3 kohaselt asutused, kes vastutavad liidu vahendite haldamise ja kontrolli eest, ning teevad nende asutuste üle järelevalvet;

c) ennetavad, tuvastavad ja korrigeerivad õigusnormide rikkumise, kelmuse ja pettuse juhte;

d) teevad kooskõlas käesoleva määruse ja valdkondlike normidega koostööd komisjoni, OLAFi ja kontrollikojaga, ning kui liikmesriigid osalevad määruse (EL) 2017/1939 kohases tõhustatud koostöös, siis Euroopa Prokuratuuriga.

Liidu finantshuvide kaitsmiseks teevad liikmesriigid, järgides seejuures proportsionaalsuse põhimõtet, käesolevat artiklit ja asjaomaseid valdkondlikke norme, tehingute representatiivsete ja/või riskipõhiste valimite üle eel- ja järelkontrolle, sealhulgas asjakohasel juhul kohapealseid kontrolle. Nad nõuavad tagasi ka alusetult makstud summad ja algatavad kohtumenetlusi, kui see on sellega seoses vajalik.

Liikmesriigid rakendavad vahendite saajate suhtes mõjusaid, hoiatavaid ja proportsionaalseid rahalisi karistusi, kui need on ette nähtud valdkondlikes normides või liikmesriikide õigusaktide erisätetes.

Komisjon teeb oma riskianalüüsi raames ja valdkondlike normide kohaselt seiret liikmesriikides kehtestatud juhtimis- ja kontrollisüsteemide üle. Komisjon järgib oma auditeerimistöös proportsionaalsuse põhimõtet ja võtab arvesse valdkondlike normide kohaselt hinnatud riski taset.

3. Liikmesriigid määravad asjakohasel tasemel ning kooskõlas valdkondlikes normides sätestatud kriteeriumide ja korraga asutused, kes vastutavad liidu vahendite haldamise ja kontrolli eest. Need asutused võivad täita ka liidu vahendite haldamisega mitteseotud ülesandeid ja usaldada oma teatavaid ülesandeid teistele asutustele.

Asutuste määramise kohta otsuse tegemisel võivad liikmesriigid lähtuda sellest, kas juhtimis- ja kontrollisüsteemid on üldjoontes samasugused kui need, mida kasutati eelneval perioodil, ja kas need on toiminud tulemuslikult.

Kui auditi- ja kontrollitulemustest selgub, et määratud asutused valdkondlikes normides sätestatud kriteeriume enam ei täida, võtavad liikmesriigid meetmeid, mis on vajalikud, et tagada nende asutuste töös esinevate puuduste kõrvaldamine, sealhulgas nende määramise lõpetamise abil valdkondlike normide kohaselt.

Valdkondlikes normides määratakse kindlaks komisjoni roll käesolevas lõikes sätestatud menetluses.

4. Lõike 3 kohaselt määratud asutused:

a) kehtestavad tulemusliku ja tõhusa sisekontrollisüsteemi, mis võib asjakohasel juhul tugineda digitaalsetele kontrollidele, nagu on osutatud ***artikli 36 lõikes 11***, ja tagavad selle toimimise;

b) kasutavad raamatupidamissüsteemi, mis annab aegsasti täpset, täielikku ja usaldusväärset teavet;

c) esitavad lõigete 5, 6 ja 7 kohaselt nõutava teabe;

d) tagavad kooskõlas artikli 38 lõigetega 2–7 tagantjärele avalikustamise.

Isikuandmete töötlemisel järgitakse määrust (EL) 2016/679.

5. Lõike 3 kohaselt määratud asutused esitavad komisjonile järgneva eelarveaasta 15. veebruariks:

a) oma raamatupidamise aastaaruande selliste kulude kohta, mille nad on valdkondlikes normides kindlaks määratud vaatlusperioodil oma ülesannete täitmise käigus kandnud ja mille nad on esitanud komisjonile hüvitamiseks;

b) iga-aastase kokkuvõtte lõplikest auditiaruannetest ja tehtud kontrollidest, sealhulgas süsteemides tuvastatud vigade ja nõrkade kohtade olemuse ja ulatuse analüüsi ning võetud või kavandatud parandusmeetmed.

6. Lõike 5 punktis a osutatud raamatupidamise aastaaruanne hõlmab eelmakseid ja summasid, mille sissenõudmise menetlus on pooleli või lõpule viidud. Raamatupidamise aastaaruandele lisatakse liidu vahendite haldaja kinnitus selle kohta, et vahendite haldamise eest vastutavate isikute arvates:

   a) on asjaomane teave korrektselt esitatud, täielik ja täpne;

   b) on kulutusi tehtud ettenähtud otstarbel, nagu on kindlaks määratud valdkondlikes normides;

   c) tagavad kehtestatud kontrollisüsteemid raamatupidamisarvestuse aluseks olevate tehingute seaduslikkuse ja korrektsuse.

7. Lõike 5 punktis a osutatud raamatupidamise aastaaruandele ja punktis b osutatud kokkuvõttele lisatakse sõltumatu auditeerimisasutuse rahvusvaheliselt tunnustatud auditeerimisstandardite kohaselt koostatud arvamus. Arvamuses märgitakse, kas raamatupidamise aastaaruanne annab õige ja tõese ülevaate, kas kulud, mille hüvitamist komisjonilt on taotletud, on seaduslikud ja korrektsed, ning kas kehtestatud kontrollisüsteemid toimivad nõuetekohaselt. Arvamuses märgitakse ka seda, kas audit seab lõikes 6 osutatud liidu vahendite haldaja kinnituses esitatud väited kahtluse alla.

Komisjon võib lõikes 5 sätestatud, 15. veebruariks seatud tähtaega erandkorras pikendada 1. märtsini, kui asjaomane liikmesriik seda taotleb.

Liikmesriigid võivad lõigetes 5 ja 6 ning käesolevas lõikes osutatud teabe kohasel tasandil avalikustada.

Peale selle võivad liikmesriigid esitada Euroopa Parlamendile, nõukogule ja komisjonile lõigetes 5 ja 6 ning käesolevas lõikes osutatud teabe alusel kohasel tasandil allkirjastatud kinnitusi.

8. Selleks et tagada liidu vahendite kasutamine kooskõlas kohaldatavate õigusnormidega, teeb komisjon järgmist:

a) kohaldab menetlusi määratud asutuste raamatupidamise aastaaruannete kontrollimiseks ja heakskiitmiseks, tagades, et raamatupidamise aastaaruanded on täielikud, täpsed ja õiged;

b) arvab liidu rahastatavatest kuludest välja maksed, mis on tehtud kohaldatavat õigust rikkudes;

c) katkestab maksetähtaegade arvestamise või peatab maksed, kui nii on valdkondlikes normides ette nähtud.

Komisjon loobub täielikult või osaliselt maksetähtaegade arvestamise katkestamisest või maksete peatamisest pärast seda, kui liikmesriik on esitanud oma tähelepanekud ja võtnud kõik vajalikud meetmed. Artikli 74 lõikes 9 osutatud iga-aastane tegevusaruanne hõlmab kõiki käesolevast lõikest tulenevaid kohustusi.

9. Valdkondlikes normides võetakse arvesse Euroopa territoriaalse koostöö programmide vajadusi, eriti seoses liidu vahendite haldaja kinnituse sisu, lõikes 3 sätestatud menetluse ja auditifunktsiooniga.

10. Komisjon koostab nende asutuste registri, kes vastutavad valdkondlike normide alusel eelarve täitmise, sertifitseerimis- ja auditeerimistegevuse eest.

11. Liikmesriigid võivad kasutada vahendeid, mis on neile eraldatud eelarve jagatud täitmise raames, kombineeritult tegevuse ja vahenditega, mida viiakse ellu määruse (EL) 2015/1017 alusel asjakohastes valdkondlikes normides sätestatud tingimustel.

3. PEATÜKK

EUROOPA AMETID JA LIIDU ASUTUSED

1. JAGU

EUROOPA AMETID

Artikkel 64

Euroopa ametite pädevuse ulatus

1. Enne uue Euroopa ameti loomist teeb komisjon tasuvusanalüüsi ja seotud riskide hinnangu ning teavitab nende tulemustest Euroopa Parlamenti ja nõukogu ning teeb ettepaneku kanda vajalikud assigneeringud komisjoniga seotud eelarvejao lisasse.

2. Oma pädevuse piires teevad Euroopa ametid järgmist:

   a) täidavad kohustuslikke ülesandeid, mis on sätestatud nende asutamisaktis või muudes liidu õigusaktides;

   b) võivad vastavalt artiklile 66 täita mittekohustuslikke ülesandeid, milleks neil on juhtkonna heakskiit, võttes arvesse kulusid ja tulusid ning seotud riske kaasatud kolmandate isikute jaoks.

3. Käesolevat jagu, välja arvatud käesoleva artikli lõiget 4, artiklit 66 ja artikli 67 lõikeid 1, 2 ja 3, kohaldatakse OLAFi tegevuse suhtes.

4. Komisjoni siseaudiitor täidab kõiki käesoleva jaotise 8. peatükis sätestatud kohustusi.

Artikkel 65

Euroopa ametite assigneeringud

1. Iga Euroopa ameti kohustuslike ülesannete täitmise tarvis heakskiidetud assigneeringud kantakse komisjoni eelarvejaos eraldi eelarvereale ja esitatakse üksikasjalikult selle eelarvejao lisas.

Esimeses lõigus osutatud lisa esitatakse tulude ja kulude eelarvestusena, mis on liigendatud samamoodi kui eelarvejaod.

Sellesse lisasse kantud assigneeringutest:

a) kaetakse iga Euroopa ameti kõik rahalised vajadused, mis tal tekivad selliste kohustuslike ülesannete täitmisel, mis on ette nähtud asutamisaktis või muudes liidu õigusaktides;

b) võib katta Euroopa ameti rahalised vajadused, mis tal tekivad selliste ülesannete täitmisel, mida nõuavad liidu institutsioonid, liidu asutused, muud Euroopa ametid ja asutused, mis on loodud aluslepingutega või nende alusel, ja mis on heaks kiidetud ameti asutamisaktis.

2. Komisjon delegeerib iga Euroopa ameti jaoks lisasse kantud assigneeringute osas eelarvevahendite käsutaja volitused artikli 73 kohaselt asjaomase Euroopa ameti direktorile.

3. Iga Euroopa ameti ametikohtade loetelu lisatakse komisjoni omale.

4. Iga Euroopa ameti direktor otsustab lõikes 1 osutatud lisa piires tehtavad ümberpaigutused. Komisjon teatab sellistest ümberpaigutustest Euroopa Parlamendile ja nõukogule.

Artikkel 66

Mittekohustuslikud ülesanded

1. Artikli 64 lõike 2 punktis b osutatud mittekohustuslike ülesannete täitmiseks võib Euroopa amet:

   a) saada liidu institutsioonidelt, liidu asutustelt ja muudelt Euroopa ametitelt oma direktorile volitused koos eelarvevahendite käsutaja volitustega assigneeringute osas, mis on kantud liidu institutsiooni, liidu asutuse või muu Euroopa ameti eelarvejakku;

   b) sõlmida liidu institutsioonide, liidu asutuste, muude Euroopa ametite või kolmandate isikutega ajutisi talitustevahelisi kokkuleppeid.

2. Lõike 1 punktis a osutatud juhtudel kehtestavad liidu institutsioonid, liidu asutused ja muud asjaomased Euroopa ametid volituste delegeerimise piirid ja tingimused. Sellises volituste delegeerimises, eelkõige delegeerimise tingimustes ja korras, lepitakse kokku kooskõlas Euroopa ameti asutamisaktiga.

3. Lõike 1 punktis b osutatud juhtudel võtab Euroopa ameti direktor kooskõlas ameti asutamisaktiga vastu erisätted, millega reguleeritakse ülesannete täitmist, tekkinud kulude sissenõudmist ja vastavat raamatupidamisarvestust. Euroopa amet teeb sellise raamatupidamisarvestuse tulemuse teatavaks asjaomastele liidu institutsioonidele, liidu asutustele või muudele Euroopa ametitele.

Artikkel 67

Euroopa ametite raamatupidamisarvestus

1. Iga Euroopa amet peab oma kulude kohta raamatupidamisarvestust, mille alusel saab kindlaks teha nende teenuste osakaalu, mis ta on igale liidu institutsioonile, liidu asutusele või muule Euroopa ametile osutanud. Asjaomase Euroopa ameti direktor võtab raamatupidamisarvestuse põhimõtted vastu pärast juhtkonnalt heakskiidu saamist.

2. Selgitustes eraldi eelarverea kohta, kuhu on kantud kõik iga sellise Euroopa ameti assigneeringud, kellele on artikli 66 lõike 1 punkti a kohaselt delegeeritud eelarvevahendite käsutaja volitused, esitatakse eelarvestus nende teenuste maksumuse kohta, mida kõnealune amet osutab igale liidu institutsioonile, liidu asutusele ja muudele asjaomastele Euroopa ametitele. Eelarvestus põhineb käesoleva artikli lõikes 1 sätestatud raamatupidamisarvestusel.

3. Iga Euroopa amet, kellele on artikli 66 lõike 1 punkti a kohaselt delegeeritud eelarvevahendite käsutaja volitused, teavitab liidu institutsioone, liidu asutusi ja muid asjaomaseid Euroopa ameteid käesoleva artikli lõikes 1 sätestatud raamatupidamisarvestuse tulemustest.

4. Iga Euroopa ameti raamatupidamisarvestus moodustab artikli 247 kohaselt liidu raamatupidamise aastaaruande lahutamatu osa.

5. Komisjoni peaarvepidaja võib asjaomase ameti juhtkonna ettepanekul delegeerida selle Euroopa ameti töötajale mõned peaarvepidaja ülesanded, mis on seotud tulude kogumisega ja kulude maksmisega otse asjaomase Euroopa ameti poolt.

6. Euroopa ameti rahavajaduste rahuldamiseks võib komisjon ameti juhtkonna ettepanekul avada ameti nimel panga- või postižiirokontosid. Asjaomane Euroopa amet ja komisjon võrdlevad omavahel aastalõpu kassajääki ja korrigeerivad seda iga eelarveaasta lõpus.

2. JAGU

AGENTUURID JA LIIDU ASUTUSED

Artikkel 68

Kohaldamine Euratomi Tarneagentuuri suhtes

Käesolevat määrust kohaldatakse Euratomi Tarneagentuuri eelarve täitmise suhtes.

Artikkel 69

Rakendusasutused

1. Komisjon võib delegeerida rakendusasutustele volitused liidu programmi või projekti, sealhulgas katseprojektide ja ettevalmistavate meetmete täielikuks või osaliseks rakendamiseks ning halduskulude haldamiseks komisjoni nimel ja vastutusel kooskõlas nõukogu määrusega (EÜ) nr 58/2003[46]. Rakendusasutused asutatakse komisjoni otsusega ja nad on liidu õiguse järgi juriidilised isikud. Nad saavad igal aastal rahalist toetust.

2. Rakendusasutuste direktorid tegutsevad volitatud eelarvevahendite käsutajatena selliste tegevusassigneeringute kasutamisel, mis on seotud liidu programmidega, mida nad juhivad täies ulatuses või osaliselt.

[46] Nõukogu 19. detsembri 2002. aasta määrus (EÜ) nr 58/2003, millega kehtestatakse nende täitevasutuste põhikiri, kellele usaldatakse teatavad ühenduse programmide juhtimisega seotud ülesanded (EÜT L 11, 16.1.2003, lk 1).

3. Rakendusasutuse juhatus võib komisjoniga kokku leppida, et komisjoni peaarvepidaja tegutseb ka asjaomase rakendusasutuse peaarvepidajana. Juhatus võib samuti usaldada komisjoni peaarvepidajale osa asjaomase rakendusasutuse peaarvepidaja ülesannetest, võttes arvesse kulutõhususe kaalutlusi. Mõlemal juhul nähakse ette huvikonflikti vältimiseks vajalik kord.

Artikkel 70

ELi toimimise lepingu ja Euratomi asutamislepingu alusel asutatud asutused

1. Komisjonil on õigus võtta kooskõlas käesoleva määruse artikliga 275 vastu delegeeritud õigusakte, et täiendada käesolevat määrust raamfinantsmäärusega ELi toimimise lepingu ja Euratomi asutamislepingu alusel asutatud asutuste puhul, kellel on juriidilise isiku staatus ja kes saavad eelarvest rahalist toetust.

2. Raamfinantsmäärus põhineb käesolevas määruses sätestatud nõuetel ja põhimõtetel, võttes arvesse lõikes 1 osutatud asutuste eripära.

3. Lõikes 1 osutatud asutuste finantsreeglid ei tohi raamfinantsmäärusest lahkneda, välja arvatud juhul, kui nende eripära seda nõuab ja kui komisjon annab selleks eelnevalt nõusoleku.

4. Heakskiidu lõikes 1 osutatud asutuste eelarvete täitmisele annab nõukogu soovituse põhjal Euroopa Parlament. Lõikes 1 osutatud asutused teevad eelarve täitmisele heakskiidu andmise menetluses osalevate liidu institutsioonidega täielikku koostööd ning annavad asjakohasel juhul vajalikku täiendavat teavet, sealhulgas asjakohaste talituste koosolekutel osalemise kaudu.

5. Komisjoni siseaudiitoril on lõikes 1 osutatud asutuste suhtes samad volitused kui komisjoni suhtes.

6. Sõltumatu välisaudiitor kontrollib enne seda, kui iga käesoleva artikli lõikes 1 osutatud asutuse raamatupidamise aastaaruanne konsolideeritakse komisjoni lõplikusse raamatupidamise aastaaruandesse, kas kõnealuse asutuse tulud, kulud ja finantsseisund on selle asutuse raamatupidamise aastaaruandes nõuetekohaselt kajastatud. Kui asjakohases alusaktis ei ole sätestatud teisiti, koostab kontrollikoda kooskõlas ELi toimimise lepingu artikli 287 lõikega 1 iga asutuse kohta iga-aastase eriaruande. Nimetatud aruande koostamisel arvestab kontrollikoda sõltumatu välisaudiitori auditit ja meetmeid, mida on võetud audiitori järeldustele reageerimiseks.

7. Lõikes 6 osutatud sõltumatute välisauditite kõigi aspektide, sealhulgas audiitori järelduste eest vastutab täielikult kontrollikoda.

Artikkel 71

Avaliku ja erasektori partnerlusel põhinevad asutused

Asutused, millel on juriidilise isiku staatus ja mis on asutatud alusaktiga ning millele on usaldatud avaliku ja erasektori partnerluse elluviimine, võtavad vastu oma finantsreeglid.

Kõnealused reeglid peavad sisaldama liidu vahendite usaldusväärse finantsjuhtimise tagamise põhimõtteid.

Komisjonil on õigus võtta kooskõlas artikliga 275 vastu delegeeritud õigusakte, et täiendada käesolevat määrust avaliku ja erasektori partnerlusel põhinevate asutuste näidisfinantsmäärusega, milles sätestatakse liidu vahendite usaldusväärse haldamise tagamiseks vajalikud põhimõtted, mis põhinevad artiklil 157.

Avaliku ja erasektori partnerlusel põhineva asutuse finantsreeglid ei tohi avaliku ja erasektori partnerlusel põhinevate asutuste näidisfinantsmäärusest lahkneda, välja arvatud juhul, kui asutuse eripära seda nõuab ja kui komisjon annab selleks eelnevalt nõusoleku.

Avaliku ja erasektori partnerlusel põhinevate asutuste suhtes kohaldatakse artikli 70 lõikeid 4–7.

4. PEATÜKK
FINANTSJUHTIMISES OSALEJAD

1. JAGU
ÜLESANNETE LAHUSUSE PÕHIMÕTE

Artikkel 72

Ülesannete lahusus

1. Eelarvevahendite käsutaja ja peaarvepidaja ülesanded seisavad üksteisest lahus ja need on üksteist välistavad.

2. Iga liidu institutsioon annab igale finantsjuhtimises osalejale tema ülesannete täitmiseks vajalikud vahendid ja ametijuhendi, milles on üksikasjalikult kirjeldatud tema ülesandeid, õigusi ja kohustusi.

2. JAGU
EELARVEVAHENDITE KÄSUTAJA

Artikkel 73
Eelarvevahendite käsutaja

1. Iga liidu institutsioon täidab eelarvevahendite käsutaja ülesandeid.

2. Käesolevas jaotises tähendavad „töötajad“ isikuid, kelle suhtes kohaldatakse personalieeskirju.

3. Iga liidu institutsioon volitab oma kodukorras ettenähtud tingimuste kohaselt asjakohase tasandi töötajaid täitma eelarvevahendite käsutaja ülesandeid. Institutsioon märgib oma asutusesiseses halduseeskirjas ära töötajad, kellele ta asjaomased ülesanded delegeerib, delegeeritavate volituste ulatuse ja selle, kas volitatud isikutel on lubatud volitusi omakorda edasi delegeerida.

4. Eelarvevahendite käsutaja volitusi delegeeritakse või delegeeritud volitusi delegeeritakse edasi üksnes töötajatele.

5. Vastutav eelarvevahendite käsutaja tegutseb delegeerimisdokumendis või edasidelegeerimise dokumendis sätestatud piirides. Teatavate eelarve täitmiseks ning finants- ja haldusteabe koostamiseks vajalike toimingute tegemisel võivad vastutavat eelarvevahendite käsutajat tema enda vastutusel abistada üks või mitu töötajat.

6. Iga liidu institutsioon ja artiklis 70 osutatud liidu asutus teavitab Euroopa Parlamenti, nõukogu, kontrollikoda ja komisjoni peaarvepidajat kahe nädala jooksul volitatud eelarvevahendite käsutajate, siseaudiitorite ja peaarvepidajate ametisse nimetamisest ja ametikohustuste lõppemisest ning kõigist finantsküsimusi reguleerivatest sisereeglitest, mille ta on vastu võtnud.

7. Iga liidu institutsioon teavitab kontrollikoda delegeerimisotsustest ning artiklite 79 ja 88 kohastest avansikontode haldajate ametisse nimetamisest.

Artikkel 74

Eelarvevahendite käsutaja volitused ja ülesanded

1. Igas asjaomases liidu institutsioonis vastutab eelarvevahendite käsutaja tulude ja kulude haldamise eest kooskõlas usaldusväärse finantsjuhtimise põhimõttega, sealhulgas tagades aruandluse tulemuste kohta, ning selle tagamise eest, et seaduslikkuse ja korrektsuse ning vahendite saajate võrdse kohtlemise nõuded oleksid täidetud.

2. Käesoleva artikli lõike 1 kohaldamisel kehtestab volitatud eelarvevahendite käsutaja kooskõlas artikliga 36 ja liidu institutsiooni vastuvõetud miinimumnõuetega oma ülesannete täitmiseks sobiva organisatsioonilise struktuuri ja sisekontrollisüsteemi, võttes igakülgselt arvesse juhtimiskeskkonna ja rahastatavate meetmete laadist tingitud riske. Kõnealuse struktuuri ja süsteemide kehtestamist peab toetama igakülgne riskianalüüs, milles võetakse arvesse struktuuri ja süsteemide kulutõhusust ning tulemuslikkuse kaalutlusi.

3. Kulude haldamisel võtab vastutav eelarvevahendite käsutaja eelarvelisi kulukohustusi ja juriidilisi kohustusi, tõendab kulusid ja kinnitab makseid ning valmistab ette assigneeringute kasutamist.

4. Tulude haldamiseks koostab vastutav eelarvevahendite käsutaja saada olevate summade eelarvestuse, määrab kindlaks sissenõutavad nõuded ja väljastab sissenõudekorraldused. Asjakohasel juhul loobub vastutav eelarvevahendite käsutaja kindlaksmääratud nõuetest.

5. Vigade ja õigusnormide rikkumise ennetamiseks enne toimingute heakskiitmist ning eesmärkide saavutamata jätmise riskide leevendamiseks tehakse iga toimingu suhtes vähemalt eelkontroll, mis on seotud toimingu tegevuslike ja finantsaspektidega, tuginedes mitmeaastasele kontrollistrateegiale, milles võetakse arvesse riske. Nagu on osutatud ***artikli 36 lõikes 11***, kasutatakse eelkontrollides asjakohasel juhul automatiseeritud IT-vahendeid ja kujunemisjärgus tehnoloogiaid.

   Eelkontrollide sageduse ja põhjalikkuse määrab kindlaks vastutav eelarvevahendite käsutaja iseenda riskianalüüsi alusel, võttes arvesse nii varasemate kontrollide tulemusi kui ka riskidel põhinevaid ja kulutõhususega seotud kaalutlusi. Kahtluse korral taotleb asjaomase toimingu valideerimise eest vastutav eelarvevahendite käsutaja eelkontrolli raames lisateavet või korraldab kohapealse kontrolli, et saada piisav kindlus.

   Iga toimingu puhul peab toimingut kontrolliv töötaja olema toimingu algatanud töötajast erinev isik. Toimingut kontrolliv töötaja ei tohi olla toimingu algatanud töötaja alluv.

6. Volitatud eelarvevahendite käsutaja võib sisse seada järelkontrollid, et tuvastada ja korrigeerida pärast toimingute heakskiitmist nendega seotud vead ja õigusnormide rikkumised. Kõnealuseid kontrolle võib olenevalt riskidest korraldada pisteliselt ja nendes võetakse arvesse varasemate kontrollide tulemusi ning kulutõhususe ja tulemuslikkuse kaalutlusi. Nagu on osutatud ***artikli 36 lõikes 11***, kasutatakse järelkontrollides asjakohasel juhul automatiseeritud IT-vahendeid ja kujunemisjärgus tehnoloogiaid.

Järelkontrolli teevad eelkontrolli eest vastutavatest töötajatest erinevad töötajad. Järelkontrollide eest vastutavad töötajad ei tohi olla eelkontrollide eest vastutavate töötajate alluvad.

Toetusesaajate auditeerimise reeglid ja kord, sealhulgas ajakava, peavad olema selged, ühtsed ja läbipaistvad ning need tehakse toetusesaajatele kättesaadavaks sihttoetuslepingu allkirjastamisel.

7. Vastutavatel eelarvevahendite käsutajatel ja eelarve täitmise eest vastutavatel töötajatel peavad olema vajalikud kutseoskused.

Igas liidu institutsioonis tagab volitatud eelarvevahendite käsutaja, et:

a) edasivolitatud eelarvevahendite käsutajad ja nende töötajad saavad kontrollinõuete ning sel eesmärgil kasutatavate asjaomaste meetodite ja toimimisviiside kohta regulaarselt ajakohastatud ja asjakohast teavet ja koolitust;

b) vajaduse korral võetakse meetmeid, et tagada kooskõlas lõikega 2 kontrollisüsteemide tulemuslik ja tõhus toimimine.

8. Kui töötaja, kes osaleb finantsjuhtimises ja tehingute kontrollimises, leiab, et otsus, mille kohaldamist või millega nõustumist tema ülemus temalt nõuab, on nõuetevastane või vastuolus usaldusväärse finantsjuhtimise põhimõtete või kutsenõuetega, mida kõnealune töötaja peab täitma, teatab ta sellest oma otsesele ülemusele. Kui kõnealune töötaja teeb seda kirjalikult, vastab otsene ülemus kirjalikult. Otsese ülemuse tegevusetuse korral või juhul, kui otsene ülemus kinnitab algset otsust või juhist ja töötaja leiab, et selline kinnitus ei lahenda tema tõstatatud probleemi mõistlikult, teavitab asjaomane töötaja sellest kirjalikult volitatud eelarvevahendite käsutajat. Kui eelarvevahendite käsutaja ei vasta juhtumi asjaolusid arvestades mõistliku aja jooksul, ent hiljemalt kuu aja jooksul, teatab asjaomane töötaja sellest artiklis 145 osutatud asjakohasele toimkonnale.

Ebaseadusliku tegevuse, kelmuse või pettuse või korruptsiooni korral, mis võib liidu huve kahjustada, teatab asjaomane töötaja asutustele või organitele, mis on määratud personalieeskirjades ja liidu institutsioonide otsustes, mis käsitlevad kelmuse ja pettuse, korruptsiooni ja muu liidu huve kahjustava ebaseadusliku tegevuse tõkestamisega seotud siseuurimiste tingimusi. Liidu finantsjuhtimist auditeerivate välisaudiitoritega sõlmitavates lepingutes nähakse ette välisaudiitori kohustus teavitada volitatud eelarvevahendite käsutajat mis tahes kahtlustatavast ebaseaduslikust tegevusest, kelmusest või pettusest või korruptsioonist, mis võib liidu huve kahjustada.

9. Volitatud eelarvevahendite käsutaja annab oma vastavale liidu institutsioonile oma ülesannete täitmisest aru iga-aastase tegevusaruande vormis, mis sisaldab finants- ja haldusteavet, sealhulgas kontrollide tulemusi, ja milles ta kinnitab, et kui määratletud kulu- ja tuluvaldkondadega seotud võimalikes reservatsioonides ei ole täpsustatud teisiti, võib ta piisava kindlusega kinnitada, et:

a) aruandes esitatud teave annab õige ja tõese ülevaate;

b) aruandes kirjeldatud tegevuse jaoks eraldatud vahendeid on kasutatud ettenähtud eesmärkidel ja kooskõlas usaldusväärse finantsjuhtimise põhimõttega ning

c) kehtestatud kontrollimenetlus annab seoses aluseks olevate tehingute seaduslikkuse ja korrektsusega piisava kindluse.

Iga-aastases tegevusaruandes esitatakse teave tehtud toimingute tulemuste kohta, võrreldes neid strateegilistes kavades kindlaks määratud eesmärkidega ja tulemuslikkuse kaalutlustega, esitatakse toimingutega seotud riskid ning kirjeldatakse volitatud eelarvevahendite käsutaja käsutusse antud vahendite kasutamist ning sisekontrollisüsteemide tulemuslikkust ja tõhusust. Tegevusaruanne hõlmab kontrollidega seotud kulude ja tulude üldist hindamist ning teavet selle kohta, kui suures ulatuses on heakskiidetud tegevuskulud aidanud kaasa liidu strateegiliste eesmärkide saavutamisele ja loonud liidu lisaväärtust. Komisjon koostab eelneva aasta kohta iga-aastaste tegevusaruannete kokkuvõtte.

Eelarvevahendite käsutajate eelarveaasta tegevusaruanded ning, kui see on kohaldatav, liidu institutsioonide, liidu asutuste, Euroopa ametite või agentuuride volitatud eelarvevahendite käsutajate eelneva eelarveaasta tegevusaruanded eelneva aasta kohta avaldatakse hiljemalt järgmise eelarveaasta 1. juulil vastava liidu institutsiooni, liidu asutuse, Euroopa ameti või agentuuri veebisaidil hõlpsasti kättesaadaval viisil, võttes arvesse igakülgselt põhjendatud konfidentsiaalsuse ja turvalisuse kaalutlusi.

10. Volitatud eelarvevahendite käsutaja registreerib lepingud, mis on igal eelarveaastal sõlmitud I lisa punkti 11.1 punktide a–f ja punkti 39 kohaste läbirääkimistega hankemenetluse teel. Kui läbirääkimistega hankemenetluste osakaal sama volitatud eelarvevahendite käsutaja korraldatud hankemenetluste arvus on varasemate aastatega võrreldes järsult suurenenud või kui see osakaal on selgelt suurem kui liidu institutsiooni registreeritud keskmine, teatab vastutav eelarvevahendite käsutaja sellest liidu institutsioonile aruandes, milles ta esitab ka meetmed, mis on selle suundumuse ümberpööramiseks võetud. Iga liidu institutsioon saadab läbirääkimistega hankemenetluste kohta Euroopa Parlamendile ja nõukogule aruande. Komisjoni puhul lisatakse asjaomane aruanne käesoleva artikli lõikes 9 osutatud iga-aastaste tegevusaruannete kokkuvõttele.

Artikkel 75

Eelarvevahendite käsutajate säilitatavad tõendavad dokumendid

Eelarvevahendite käsutaja loob eelarve täitmisega seotud tõendavate originaaldokumentide säilitamiseks paberil põhinevad või elektroonilised süsteemid. Neid dokumente tuleb säilitada vähemalt viis aastat alates kuupäevast, mil Euroopa Parlament on andnud heakskiidu selle eelarveaasta eelarve täitmisele, millega need dokumendid seonduvad.

Piiramata esimese lõigu kohaldamist säilitatakse toimingutega seotud dokumente igal juhul kuni selle aasta lõpuni, mis järgneb toimingute lõpliku lõpetamise aastale.

Kui tõendavates dokumentides sisalduvad isikuandmed ei ole eelarve täitmisele heakskiidu andmise või kontrolli või auditeerimise eesmärgil vajalikud, tuleb need võimaluse korral kustutada. Andmeliiklusandmete säilitamise suhtes kohaldatakse määruse (EL) 2018/1725 artiklit 4.

Artikkel 76

Liidu delegatsioonide juhtide volitused ja ülesanded

1. Kui liidu delegatsioonide juhid tegutsevad artikli 60 lõike 2 kohaselt edasivolitatud eelarvevahendite käsutajatena, siis alluvad nad komisjonile, kes on nende kui edasivolitatud eelarvevahendite käsutajate ülesannete ja vastutuse kindlaksmääramise, täitmise, seire ja hindamise eest vastutav liidu institutsioon, ja teevad vahendite nõuetekohasel haldamisel komisjoniga tihedat koostööd, et tagada eelkõige finantstehingute seaduslikkus ja korrektsus, vahendite haldamisel usaldusväärse finantsjuhtimise põhimõttest kinnipidamine ning liidu finantshuvide tõhus kaitse. Nad on kohustatud neile edasi delegeeritud finantsjuhtimise ülesannete täitmisel järgima komisjoni sise-eeskirju ja komisjoni ametijuhendit. Neid võivad nende ülesannete täitmisel abistada liidu delegatsioonides töötavad komisjoni töötajad.

   Selleks võtavad delegatsioonide juhid tarvitusele abinõud, mis on vajalikud, et vältida olukordi, mille tõttu võib ohtu sattuda komisjoni vastutus neile edasivolitatud eelarve täitmise eest, ja prioriteetide konflikte, mis tõenäoliselt mõjutavad neile edasivolitatud finantsjuhtimisega seotud ülesannete täitmist.

Teises lõigus osutatud olukorra või konflikti tekkimisel teavitab liidu delegatsiooni juht viivitamata komisjoni vastutavaid peadirektoreid ja Euroopa välisteenistuse vastutavat peadirektorit. Peadirektorid võtavad olukorra parandamiseks asjakohaseid meetmeid.

2. Kui liidu delegatsioonide juhid satuvad artikli 74 lõikes 8 osutatud olukorda, pöörduvad nad artiklis 145 osutatud eritoimkonna poole. Ebaseadusliku tegevuse, kelmuse, pettuse või korruptsiooni korral, mis võib liidu huve kahjustada, teatavad nad sellest kohaldatavates õigusaktides määratud asutustele või organitele.

3. Artikli 60 lõike 2 kohaselt edasivolitatud eelarvevahendite käsutajatena tegutsevad liidu delegatsioonide juhid annavad aru volitatud eelarvevahendite käsutajale, et viimati nimetatu saaks nende aruanded lisada oma artikli 74 lõikes 9 osutatud iga-aastasesse tegevusaruandesse. Liidu delegatsioonide juhtide aruanded sisaldavad teavet nende delegatsioonis kehtestatud sisekontrollisüsteemide tõhususe ja tulemuslikkuse ning nendele edasivolitatud toimingute haldamise kohta ja samuti artikli 92 lõike 5 kolmandas lõigus osutatud kinnitust. Kõnealused aruanded lisatakse volitatud eelarvevahendite käsutaja iga-aastasele tegevusaruandele ja tehakse kättesaadavaks Euroopa Parlamendile ja nõukogule, võttes seejuures asjakohasel juhul igakülgselt arvesse aruannete konfidentsiaalsust.

Liidu delegatsioonide juhid teevad eelarve täitmisele heakskiidu andmise menetluses osalevate liidu institutsioonidega igakülgset koostööd ning annavad asjakohasel juhul täiendavat teavet. Sellega seoses võidakse neilt nõuda, et nad osaleksid asjaomaste organite koosolekutel ja aitaksid vastutavat volitatud eelarvevahendite käsutajat.

Artikli 60 lõike 2 kohaselt edasivolitatud eelarvevahendite käsutajatena tegutsevad liidu delegatsioonide juhid vastavad kõigile komisjoni volitatud eelarvevahendite käsutaja taotlustele, mille komisjon on esitanud kas omal algatusel või eelarve täitmisele heakskiidu andmise menetluse raames Euroopa Parlamendi nõudmisel.

Komisjon tagab, et volituste edasidelegeerimine liidu delegatsioonide juhtidele ei takista ELi toimimise lepingu artikli 319 kohast eelarve täitmisele heakskiidu andmise menetlust.

4. Lõikeid 1, 2 ja 3 kohaldatakse ka liidu delegatsioonide juhtide asetäitjate suhtes, kui nad tegutsevad liidu delegatsioonide juhtide äraoleku ajal edasivolitatud eelarvevahendite käsutajatena.

3. JAGU

PEAARVEPIDAJA

Artikkel 77

Peaarvepidaja volitused ja ülesanded

1. Iga liidu institutsioon nimetab ametisse peaarvepidaja, kes vastutab asjaomases institutsioonis järgmiste ülesannete eest:

   a) nõuetekohane maksete tegemine, tulude kogumine ja kindlaksmääratud saada olevate summade sissenõudmine;

   b) raamatupidamise aastaaruande koostamine ja esitamine XIII jaotise kohaselt;

   c) raamatupidamisarvestuse pidamine artiklite 82 ja 84 kohaselt;

   d) raamatupidamisreeglite, -korra ja kontoplaani kehtestamine artiklite 80–84 kohaselt;

   e) raamatupidamissüsteemide kehtestamine ja heakskiitmine ning asjakohasel juhul selliste eelarvevahendite käsutaja sisseseatud süsteemide heakskiitmine, mis on mõeldud raamatupidamisandmete koostamiseks või põhjendamiseks;

   f) rahavoogude juhtimine.

   Esimese lõigu punktis e osutatud ülesannete puhul on peaarvepidajal õigus igal ajal kontrollida heakskiitmise kriteeriumide järgimist.

2. Euroopa välisteenistuse peaarvepidaja vastutab üksnes välisteenistuse poolt täidetava välisteenistusega seotud eelarvejao eest. Komisjoni peaarvepidaja vastutab kogu komisjoniga seotud eelarvejao eest, sealhulgas liidu delegatsioonide juhtidele edasivolitatud assigneeringutega seonduvate raamatupidamistoimingute eest.

Komisjoni peaarvepidaja tegutseb Euroopa välisteenistusega seotud eelarvejao täitmisel ka välisteenistuse peaarvepidajana.

Artikkel 78

Peaarvepidaja ametisse nimetamine ja ametist lahkumine

1. Iga liidu institutsioon nimetab ametisse peaarvepidaja ametnike hulgast, kelle suhtes kohaldatakse personalieeskirju.

Liidu institutsioon valib peaarvepidaja tema erialase pädevuse alusel, mida tõendab diplom või sellega samaväärne töökogemus.

2. Kaks või enam liidu institutsiooni või asutust võivad ametisse nimetada sama peaarvepidaja.

Sellisel juhul näevad nad ette asjakohase korra huvikonflikti vältimiseks.

3. Peaarvepidaja ametist lahkumisel koostatakse viivitamata proovibilanss.

4. Ametist lahkuv peaarvepidaja, või kui see ei ole võimalik, siis tema talituse ametnik, edastab proovibilansi koos üleandmisaruandega uuele peaarvepidajale.

Uus peaarvepidaja kinnitab proovibilansi oma allkirjaga ühe kuu jooksul selle edastamisest arvates ja võib selle kohta teha omapoolseid reservatsioone.

Üleandmisaruanne sisaldab ka proovibilansi tulemust ja tehtud reservatsioone.

Artikkel 79

Volitused, mida peaarvepidaja võib delegeerida

Peaarvepidaja võib oma ülesannete täitmisel delegeerida teatavad ülesanded talle alluvatele töötajatele ja artikli 89 lõike 1 kohaselt ametisse nimetatud avansikontode haldajatele.

Asjaomased ülesanded täpsustatakse delegeerimisdokumendis.

Artikkel 80

Raamatupidamisreeglid

1. Liidu institutsioonide, käesoleva jaotise 3. peatüki 2. jaos osutatud Euroopa ametite ja agentuuride ning liidu asutuste suhtes kohaldatakse raamatupidamisreegleid, mis põhinevad rahvusvaheliselt tunnustatud avaliku sektori raamatupidamisstandarditel. Kõnealused reeglid võtab vastu komisjoni peaarvepidaja pärast konsulteerimist muude liidu institutsioonide, Euroopa ametite ja liidu asutuste peaarvepidajatega.

2. Peaarvepidaja võib lõikes 1 osutatud standarditest kõrvale kalduda, kui ta peab seda vajalikuks varast ja kohustustest, kuludest ja tuludest ning rahavoogudest tõese ülevaate andmiseks. Kui mõni raamatupidamisreegel nendest standarditest oluliselt erineb, tuuakse finantsaruannete lisades see asjaolu esile ning põhjendatakse seda.

3. Lõikes 1 osutatud raamatupidamisreeglites kehtestatakse finantsaruannete ülesehitus ja sisu ning raamatupidamisarvestuse aluseks olevad raamatupidamise põhimõtted.

4. Artiklis 247 osutatud eelarve täitmise aruanded peavad järgima käesolevas määruses sätestatud eelarvepõhimõtteid. See peab andma eelarve täitmisest üksikasjaliku ülevaate. Selles tuleb registreerida kõik tulu- ja kulutoimingud, mis on sätestatud käesolevas jaotises, ja see peab andma neist tõese ülevaate.

Artikkel 81

Raamatupidamisarvestuse korraldamine

1. Iga liidu institutsiooni või asutuse peaarvepidaja koostab ja hoiab ajakohastatuna dokumendid, milles kirjeldatakse tema institutsiooni või asutuse raamatupidamisarvestuse korraldust ja raamatupidamisarvestuse korda.

2. Tulu ja kulu kirjendatakse elektroonilises süsteemis toimingu majandusliku sisu alusel kas jooksva tuluna, jooksva kuluna või kapitalina.

Artikkel 82

Raamatupidamisarvestus

1. Komisjoni peaarvepidaja vastutab ühtlustatud kontoplaani kehtestamise eest ja seda peavad kohaldama kõik liidu institutsioonid, Euroopa ametid ja käesoleva jaotise 3. peatüki 2. jaos osutatud agentuurid ning liidu asutused.

2. Komisjoni peaarvepidaja hangib eelarvevahendite käsutajatelt kogu teabe, mis on vajalik sellise raamatupidamise aastaaruande koostamiseks, mis annab liidu institutsioonide finantsseisundist ja eelarve täitmisest tõese ülevaate. Eelarvevahendite käsutajad tagavad selle teabe usaldusväärsuse.

3. Enne raamatupidamise aastaaruande heakskiitmist liidu institutsiooni või artiklis 70 osutatud liidu asutuse poolt kirjutab peaarvepidaja sellele alla, tõendades sellega, et ta on piisavalt kindel, et raamatupidamise aastaaruanne annab liidu institutsiooni või artiklis 70 osutatud liidu asutuse finantsseisundist tõese ülevaate.

   Sel eesmärgil kontrollib peaarvepidaja, et raamatupidamise aastaaruanne oleks koostatud kooskõlas artiklis 80 osutatud raamatupidamisreeglite ja artikli 77 lõike 1 esimese lõigu punktis d osutatud raamatupidamisarvestuse korraga ning et kõik tulud ja kulud oleksid raamatupidamisarvestuses kirjendatud.

4. Volitatud eelarvevahendite käsutaja saadab peaarvepidajale peaarvepidaja poolt vastu võetud reeglite kohaselt kogu finants- ja haldusteabe, mida peaarvepidaja oma ülesannete täitmiseks vajab.

   Eelarvevahendite käsutaja teavitab peaarvepidajat usalduskontode asjaomastest finantsandmetest korrapäraselt ja vähemalt raamatupidamiskontode sulgemisel, et liidu vahendite kasutamist oleks võimalik liidu raamatupidamise aastaaruandes kajastada.

   Eelarvevahendite käsutajad jäävad täielikult vastutavaks nende hallatavate vahendite nõuetekohase kasutamise, nende kontrolli all olevate kulude seaduslikkuse ja korrektsuse ning peaarvepidajale edastatud teabe täielikkuse ja õigsuse eest.

5. Vastutav eelarvevahendite käsutaja teavitab peaarvepidajat kõikidest finantsjuhtimissüsteemis, inventeerimissüsteemis või vara ja kohustuste väärtuse hindamise süsteemis aset leidnud suundumustest ja olulistest muudatustest, kui kõnealuse süsteemi andmeid kasutatakse sisendina liidu institutsiooni raamatupidamisarvestuses või raamatupidamisarvestuse andmete põhjendamiseks, et peaarvepidaja saaks kontrollida heakskiitmise kriteeriumide täitmist.

   Peaarvepidaja võib juba heaks kiidetud finantsjuhtimissüsteemi igal ajal uuesti läbi vaadata ja taotleda, et vastutav eelarvevahendite käsutaja koostaks tegevuskava, et võimalikud puudused aegsasti kõrvaldada.

   Eelarvevahendite käsutaja vastutab peaarvepidajale edastatud teabe täielikkuse eest.

6. Peaarvepidajal on õigus saadud teavet kontrollida ja teha lisakontrolle, mida ta peab raamatupidamise aastaaruande allakirjutamiseks vajalikuks.

   Vajaduse korral teeb peaarvepidaja reservatsioone, selgitades täpselt kõnealuste reservatsioonide laadi ja ulatust.

7. Liidu institutsiooni raamatupidamissüsteemi eesmärk on korraldada eelarve- ja finantsteavet nii, et andmeid saab sisestada, liigitada ja salvestada.

8. Raamatupidamissüsteem koosneb üldisest raamatupidamisarvestusest ja eelarve raamatupidamisarvestusest. Raamatupidamisarvestust peetakse eurodes ja kalendriaasta põhjal.

9. Volitatud eelarvevahendite käsutaja võib pidada ka üksikasjalikku analüütilist arvestust.

10. Raamatupidamissüsteemi jaoks ja artiklis 247 osutatud raamatupidamise aastaaruande koostamisel kasutatavaid tõendavaid dokumente säilitatakse vähemalt viis aastat alates kuupäevast, mil Euroopa Parlament on andnud heakskiidu selle eelarveaasta eelarve täitmisele, millega need dokumendid seonduvad.

Dokumente, mis on seotud pooleli olevate toimingutega, säilitatakse aga kuni toimingute lõppemise aastale järgneva aasta lõpuni. Andmeliiklusandmete säilitamise suhtes kohaldatakse määruse (EL) 2018/1725 artiklit 4.

Iga liidu institutsioon otsustab, millises talituses tõendavaid dokumente tuleb säilitada.

Artikkel 83

Eelarve raamatupidamisarvestuse sisu ja raamatupidamisarvestuse pidamine

1. Eelarve raamatupidamisarvestuses esitatakse eelarve iga alajaotise puhul:

a) kulude kohta:

i) eelarves heaks kiidetud assigneeringud, sealhulgas paranduseelarvetesse kantud assigneeringud, varasematest eelarveaastatest üle kantud assigneeringud, sihtotstarbelise tulu laekumise järel kättesaadavaks tehtud assigneeringud, ümberpaigutatud assigneeringud ja sellest tulenevalt kättesaadavate assigneeringute kogusumma;

ii) eelarveaasta kulukohustuste assigneeringud ja maksete assigneeringud;

b) tulude kohta:

i) eelarvesse kantud eelarvestused, paranduseelarvetesse kantud eelarvestused, sihtotstarbeline tulu ja eelarvestatud tulu kogusumma;

ii) eelarveaastaga seoses kindlaks määratud nõuded ja sissenõutud summad;

c) eelnevatest eelarveaastatest üle kantud veel maksmata kulukohustused ja veel sisse nõudmata tulud.

Esimese lõigu punktis a osutatud kulukohustuste assigneeringud ja maksete assigneeringud kirjendatakse ja näidatakse eraldi.

2. Eelarve raamatupidamisarvestuses esitatakse eraldi:

a) eelnevatest eelarveaastatest üle kantud assigneeringute ja eelarveaasta assigneeringute kasutamine;

b) täitmata kulukohustuste täitmine.

Tulude poolel näidatakse eraldi eelnevatest eelarveaastatest pärinevad veel sisse nõudmata summad.

Artikkel 84

Üldine raamatupidamisarvestus

1. Üldisse raamatupidamisarvestusse kantakse ajalises järjestuses kahekordse kirjendamise meetodi abil kõik sündmused ja toimingud, mis mõjutavad liidu institutsioonide ja käesoleva jaotise 3. peatüki 2. jaos osutatud agentuuride, ametite ja liidu asutuste majanduslikku ja finantsseisundit ning nende vara ja kohustusi.

2. Üldise raamatupidamisarvestuse saldod ja liikumised kontodel kirjendatakse arvestusraamatutesse.

3. Kõik raamatupidamiskirjed, sealhulgas paranduskirjed, põhinevad tõendavatel dokumentidel, millele neis kirjetes ka viidatakse.

4. Raamatupidamissüsteemi peab jääma kõikidest raamatupidamiskirjetest selge kontrolljälg.

Artikkel 85

Pangakontod

1. Peaarvepidaja võib rahavoogude juhtimise nõuete täitmiseks avada liidu institutsiooni nimel finantseerimisasutuses või riigi keskpangas kontosid või taotleda selliste kontode avamist. Peaarvepidaja vastutab ka selliste kontode sulgemise või sulgemise kindlustamise eest.

2. Kontode avamise, haldamise ja kasutamise tingimustes on sisekontrollinõuetest lähtuvalt ette nähtud, et tšekkidele, pangaülekandekorraldustele või muudele pangatoimingutele peab alla kirjutama üks või mitu nõuetekohaselt volitatud töötajat. Kirjalikele juhistele kirjutavad alla vähemalt kaks nõuetekohaselt volitatud töötajat või peaarvepidaja.

3. Programmi või meetme rakendamise raames võib komisjoni nimel avada usalduskontod, et võimaldada nende haldamist artikli 62 lõike 1 esimese lõigu punkti c alapunkti ii, iii, v või vi kohaselt volitatud üksuse poolt.

Sellised kontod avatakse programmi või meetme rakendamise eest vastutava eelarvevahendite käsutaja vastutusel kokkuleppel komisjoni peaarvepidajaga.

Kõnealuseid kontosid hallatakse eelarvevahendite käsutaja vastutusel.

4. Komisjoni peaarvepidaja kehtestab usalduskontode avamise, haldamise ja sulgemise reeglid.

Artikkel 86

Rahavoogude juhtimine

1. Kui käesolevas määruses ei ole sätestatud teisiti, on ainult peaarvepidajal õigus hallata raha ja raha ekvivalente. Peaarvepidaja vastutab nende turvalise hoidmise eest.

2. Peaarvepidaja tagab, et liidu institutsioonil on piisavalt vahendeid, et rahuldada eelarve täitmisest tulenevad rahavajadused kohaldatava õigusraamistiku piires, ja kehtestab menetlused, et tagada, et ühegi artikli 85 lõike 1 ▌ kohaselt avatud konto saldo ei ole negatiivne.

3. Maksed tehakse pangaülekandena, tšekiga, või kui peaarvepidaja on andnud selleks konkreetse volituse, siis krediitkaardi, deebetkaardi või elektronrahakotiga või otsekorraldusena või muud maksevahendit kasutades vastavalt peaarvepidaja kehtestatud reeglitele.

Enne kohustuste võtmist kolmanda isiku ees kontrollib eelarvevahendite käsutaja maksesaaja isikusamasust ning teeb kindlaks tema õigussubjektsuse ja makseandmed ning kannab need selle liidu institutsiooni nimel ühisesse toimikusse, mille eest vastutab eelarvevahendite käsutaja.

Peaarvepidaja võib teha makseid ainult juhul, kui liidu institutsioon, mille eest peaarvepidaja vastutab, on esmalt kandnud maksesaaja juriidilise isiku andmed ja makseandmed ühisesse toimikusse.

Eelarvevahendite käsutaja teavitab peaarvepidajat kõikidest maksesaaja poolt neile teatatud muudatustest juriidilise isiku andmetes ja makseandmetes ning kontrollib enne makse heakskiitmist, kas need andmed on kehtivad.

Artikkel 87

Vara inventarinimestikud

1. Liidu institutsioonid ning käesoleva jaotise 3. peatüki 2. jaos osutatud agentuurid ja liidu asutused peavad inventarinimestikke, milles on komisjoni peaarvepidaja koostatud näidise järgi näidatud kogu nende materiaalse, immateriaalse ja finantsvara kogus ja väärtus.

   Nad teevad ühtlasi kindlaks, kas vastavas inventarinimestikus esitatu vastab tegelikule olukorrale.

   Iga soetatud varaobjekt, mille kasutusaeg on üle ühe aasta, mis ei ole tarbekaup ja mille ostuhind või omahind on artiklis 77 osutatud raamatupidamiskorras näidatust suurem, kantakse inventarinimestikku ja kirjendatakse põhivara kontodele.

2. Liidu materiaalse vara müügist teavitatakse sobival viisil.

3. Liidu institutsioonid ning käesoleva jaotise 3. peatüki 2. jaos osutatud agentuurid ja liidu asutused võtavad vastu vastavas inventarinimestikus kajastatud vara kaitsmise sätted ja otsustavad, millised haldustalitused inventariseerimise süsteemi eest vastutavad.

4. JAGU

AVANSIKONTODE HALDAJA

Artikkel 88

Avansikontode loomine

1. Avansikonto loomise ja avansikontode haldaja ametisse nimetamise otsuse teeb liidu institutsiooni peaarvepidaja, täpsustades avansikonto haldamise ja kasutamise tingimused.

2. Selliste kulude maksmiseks, mille puhul makstavate summade väiksuse tõttu on peaaegu võimatu või ebaotstarbekas teha maksetoiminguid kooskõlas kulutoimingute üldreeglitega, võib avada avansikontod. Maksimumsumma, mida avansikontode haldaja võib sellistel juhtudel maksta, määrab peaarvepidaja kindlaks iga kululiigi kohta lõikes 1 osutatud otsuses. Avansikontod võib avada ka tulude kogumiseks.

Kui seda on igakülgselt põhjendatud, võib avansikontosid ***kasutada*** kriisiohje- ja humanitaarabioperatsioonide valdkonnas ***kindlaksmääratud aja jooksul*** summa suurusele piiranguid seadmata, ületamata sealjuures Euroopa Parlamendi ja nõukogu otsustatud maksete assigneeringute taset, mis on esitatud jooksva eelarveaasta vastaval eelarvereal, ja pidades kinni komisjoni sise-eeskirjadest.

Liidu delegatsioonides võib avansikontosid kasutada kooskõlas kulutoimingute üldreeglitega ka piiratud summas maksete tegemiseks eelarvemenetlust järgides kuni 60 000 euro suuruses summas iga kuluartikli kohta, kui selline kasutus on kohalikest nõuetest tingituna tõhus ja tulemuslik. Kui avansikontosid on vaja nii komisjoni kui ka Euroopa välisteenistuse eelarvejagudest tulenevate kulude tasumiseks, avatakse need eraldi avansikontodena.

Artikkel 89

Avansikontode haldamine

1. Avansikontode haldajad valitakse ametnike või vajaduse korral ja ainult igakülgselt põhjendatud juhtudel muude töötajate hulgast või komisjoni sise-eeskirjades kehtestatud tingimustel töötajate hulgast, kelle komisjon on tööle võtnud kriisiohje- ja humanitaarabioperatsioonide valdkonnas, tingimusel et nende töölepingutega tagatakse vastutuse osas samaväärne kaitse tase kui artikli 95 kohaldamisel töötajate suhtes.

2. Avansikontosid varustatakse vahenditega asjaomase liidu institutsiooni peaarvepidaja järelevalve all ja nende eest vastutavad avansikontode haldajad.

3. Makse tegemisele järgneb ametlik lõplik kinnitamisotsus või maksekorraldus, millele kirjutab alla vastutav eelarvevahendite käsutaja.

Avansitehingud, mida ei tehta kulutoimingute üldreeglite alusel, arveldab eelarvevahendite käsutaja järgmise kuu lõpuks, et raamatupidamisarvestuse saldo ja pangakonto saldo vastavust saaks kontrollida.

4. Peaarvepidaja jälgib avansikontode haldajatele eraldatud vahendite olemasolu ja raamatupidamisarvestust ning kontrollib, kas avansikonto tehingud on ettenähtud tähtaja jooksul arveldatud.

5. PEATÜKK
FINANTSJUHTIMISES OSALEJATE VASTUTUS

1. JAGU
ÜLDSÄTTED

Artikkel 90

Finantsjuhtimises osalejate volituste tagasivõtmine ja kohustuste peatamine

1. Vastutavad eelarvevahendite käsutajad ametisse nimetanud asutus võib igal ajal nende volitamise või edasivolitamise ajutiselt või lõplikult tagasi võtta.

2. Peaarvepidaja või avansikontode haldaja ametisse nimetanud asutus võib peaarvepidaja või avansikontode haldaja või mõlema ametivolitused igal ajal ajutiselt või lõplikult peatada.

3. Lõikeid 1 ja 2 kohaldatakse, ilma et see piiraks nimetatud lõigetes osutatud finantsjuhtimises osalejate suhtes distsiplinaarmeetmete võtmist.

Artikkel 91

Finantsjuhtimises osalejate vastutus ebaseadusliku tegevuse, kelmuse, pettuse ja korruptsiooni korral

1. Käesoleva peatükiga ei piirata kriminaalvastutust, mida võidakse artiklis 90 osutatud finantsjuhtimises osalejate suhtes kohaldada asjaomaste riigisiseste õigusaktide ja kehtivate sätete alusel, mis käsitlevad liidu finantshuvide kaitset ja võitlust liidu või liikmesriikide ametnikega seonduva korruptsiooni vastu.

2. Ilma et see piiraks käesoleva määruse artiklite 92, 94 ja 95 kohaldamist, vastutab iga vastutav eelarvevahendite käsutaja, peaarvepidaja ja avansikontode haldaja distsiplinaarkorras ja rahalise kahju hüvitamise eest vastavalt personalieeskirjades sätestatud tingimustele või käesoleva määruse artikli 89 lõikes 1 osutatud töötajate puhul, kelle komisjon on tööle võtnud kriisiohje- ja humanitaarabioperatsioonide valdkonnas, vastavalt nende töölepingutes sätestatud tingimustele. Ebaseadusliku tegevuse, kelmuse või pettuse või korruptsiooni korral, mis võib liidu huve kahjustada, suunatakse küsimus kohaldatavates õigusaktides määratud asutustele või organitele, eelkõige OLAFile.

2. JAGU

VASTUTAVATE EELARVEVAHENDITE KÄSUTAJATE SUHTES KOHALDATAVAD SÄTTED

Artikkel 92

Eelarvevahendite käsutajate suhtes kohaldatavad sätted

1. Vastutav eelarvevahendite käsutaja on personalieeskirjade kohaselt rahaliselt vastutav kahju hüvitamise eest.

2. Kahju hüvitamise kohustust kohaldatakse eelkõige juhul, kui vastutav eelarvevahendite käsutaja kas tahtlikult või raske hooletuse tõttu:

   a) määrab kindlaks sissenõutavad nõuded, väljastab sissenõudekorraldusi, võtab kulukohustusi või kirjutab maksekorraldusele alla käesolevat määrust eirates;

   b) jätab koostamata dokumendi, milles määratakse kindlaks saada olev summa, ei väljasta sissenõudekorraldust või jääb selle väljastamisega hiljaks või jääb hiljaks maksekorralduse väljastamisega, mille tagajärjel võivad kolmandad isikud liidu institutsiooni vastu tsiviilhagi esitada.

3. Kui volitatud või edasivolitatud eelarvevahendite käsutaja leiab, et talle antud siduv juhis on nõuetevastane või usaldusväärse finantsjuhtimise põhimõttega vastuolus eelkõige seetõttu, et juhist ei saa täita talle eraldatud vahenditega, teatab ta sellest kirjalikult volitajale või edasivolitajale. Kui juhis kinnitatakse kirjalikult ja kinnitus saadakse aegsasti ja see on piisavalt selge, sest see viitab sõnaselgelt punktidele, mis volitatud või edasivolitatud eelarvevahendite käsutaja on vaidlustanud, ei võeta volitatud või edasivolitatud eelarvevahendite käsutajat vastutusele. Ta täidab juhise, kui see ei ole ilmselgelt ebaseaduslik või asjakohaste ohutusnormidega vastuolus.

Kui eelarvevahendite käsutaja leiab, et otsus, mille tegemine on tema ülesanne, on nõuetevastane või usaldusväärse finantsjuhtimise põhimõttega vastuolus, või kui eelarvevahendite käsutaja saab siduva juhise täitmise ajal teada, et asjaolud võivad põhjustada sellise olukorra tekkimise, kohaldatakse sama menetlust.

Vastutav volitatud eelarvevahendite käsutaja registreerib kõik käesolevas lõikes osutatud asjaoludel kinnitatud juhised ja märgib need ära oma iga-aastases tegevusaruandes.

4. Oma talituse piires edasivolitamise korral jääb volitatud eelarvevahendite käsutaja vastutavaks kehtestatud sisemiste juhtimis- ja kontrollisüsteemide tõhususe ja tulemuslikkuse ning edasivolitatud eelarvevahendite käsutaja valimise eest.

5. Liidu delegatsioonide juhtidele ja nende asetäitjatele edasivolitamise korral vastutab volitatud eelarvevahendite käsutaja kehtestatud sisemiste juhtimis- ja kontrollisüsteemide kindlaksmääramise, samuti nende tõhususe ja tulemuslikkuse eest. Liidu delegatsioonide juhid vastutavad kõnealuste süsteemide asjakohase kehtestamise ja toimimise eest vastavalt volitatud eelarvevahendite käsutaja juhistele ning nendele alluvas liidu delegatsioonis hallatavate vahendite ja tehtavate toimingute eest. Enne kui nad asuvad oma ametiülesandeid täitma, läbivad nad spetsiaalsed koolituskursused eelarvevahendite käsutajate ülesannete ja vastutuse ning eelarve täitmise kohta.

Liidu delegatsioonide juhid annavad oma vastutusvaldkonnast aru vastavalt käesoleva lõike esimesele lõigule kooskõlas artikli 76 lõikega 3.

Liidu delegatsioonide juhid esitavad igal aastal komisjoni volitatud eelarvevahendite käsutajale kinnituse nende delegatsioonis kehtestatud sisemiste juhtimis- ja kontrollisüsteemide, samuti neile edasi volitatud toimingute haldamise ja nende tulemuste kohta, et eelarvevahendite käsutaja saaks esitada artikli 74 lõikes 9 osutatud kinnituse.

Käesolevat lõiget kohaldatakse ka liidu delegatsioonide juhtide asetäitjate suhtes, kui nad tegutsevad liidu delegatsioonide juhtide äraoleku ajal edasivolitatud eelarvevahendite käsutajatena.

Artikkel 93

Töötajate finantsrikkumiste käsitlemine

1. Kui töötaja tegevus või tegevusetus põhjustab käesoleva määruse või finantsjuhtimise või toimingute kontrollimisega seotud sätete rikkumise, edastab iga allpool toodud isik asja artiklis 145 osutatud toimkonnale arvamuse saamiseks, ilma et see piiraks OLAFi volitusi ning liidu institutsioonide, liidu asutuste, Euroopa ametite või asutuste või selliste isikute haldusautonoomiat, kellele on usaldatud ELi lepingu V jaotise kohaste ühise välis- ja julgeolekupoliitika erimeetmete rakendamine, seoses nende töötajatega ning võttes igakülgselt arvesse rikkumisest teatajate kaitset:

   a) distsiplinaarmenetluse eest vastutav ametisse nimetav asutus;

   b) vastutav eelarvevahendite käsutaja, sealhulgas delegatsioonide juhid ja nende äraoleku ajal liidu delegatsioonide juhtide asetäitjad, kes tegutsevad edasivolitatud eelarvevahendite käsutajatena artikli 60 lõike 2 kohaselt.

Kui toimkonda teavitab juhtumist otse töötaja, edastab toimkond juhtumi toimiku asjaomase liidu institutsiooni, liidu asutuse, Euroopa ameti või asutuse või isiku ametisse nimetavale asutusele ja teavitab sellest töötajat. Ametisse nimetav asutus võib taotleda juhtumi kohta toimkonna arvamust.

2. Taotlusele toimkonna arvamuse saamiseks vastavalt lõike 1 esimesele lõigule lisatakse kirjeldus asjaolude ning tegevuse või tegevusetuse kohta, mida toimkonnal palutakse hinnata, samuti asjakohased tõendavad dokumendid, sealhulgas kõigi toimunud uurimiste aruanded. Võimaluse korral esitatakse teave anonüümseks muudetud kujul.

Enne toimkonnale taotluse või lisateabe esitamist annab asjakohasel juhul kas ametisse nimetav asutus või eelarvevahendite käsutaja asjaomasele töötajale võimaluse esitada oma tähelepanekud, olles talle eelnevalt teinud teatavaks esimeses lõigus osutatud tõendavad dokumendid, kuivõrd selline teatavakstegemine ei kahjusta tõsiselt edasiste uurimiste läbiviimist.

3. Käesoleva artikli lõikes 1 osutatud juhtudel on artiklis 145 osutatud toimkond pädev hindama talle käesoleva artikli lõike 2 kohaselt esitatud elementide ja täiendavate elementide põhjal, kas on toimunud finantsrikkumine. Toimkonna arvamuse põhjal teeb asjaomane liidu institutsioon, liidu asutus, Euroopa amet või asutus või isik kooskõlas personalieeskirjadega asjakohaste järelmeetmete kohta otsuse. Kui toimkond avastab süsteemseid probleeme, esitab ta selle kohta soovituse eelarvevahendite käsutajale ja volitatud eelarvevahendite käsutajale, välja arvatud juhul, kui viimane on juhtumiga seotud töötaja, ning siseaudiitorile.

4. Käesoleva artikli lõikes 1 osutatud arvamuse esitamisel koosneb toimkond artikli 145 lõike 2 esimese lõigu punktides a ja b osutatud liikmetest ja järgmisest lisaliikmest, kes nimetatakse ametisse, võttes arvesse vajadust vältida huvikonflikti:

a) sellise ametisse nimetava asutuse esindaja, kes vastutab asjaomase liidu institutsiooni, liidu asutuse, Euroopa ameti või asutuse või isiku distsiplinaarküsimuste eest, kui juhtum edastatakse kooskõlas lõike 1 esimese lõigu punktiga a, või vastutava eelarvevahendite käsutaja esindaja, kui juhtum edastatakse kooskõlas lõike 1 esimese lõigu punktiga b;

b) liige, kelle on ametisse nimetanud asjaomase liidu institutsiooni, liidu asutuse, Euroopa ameti või asutuse või isiku personalikomitee;

c) selle institutsiooni õigustalituse liige, kes on asjaomase töötaja tööandja.

Kui toimkond esitab lõikes 1 osutatud arvamuse, adresseeritakse see asjaomase liidu institutsiooni, liidu asutuse, Euroopa ameti või asutuse või isiku ametisse nimetavale asutusele.

5. Toimkonnal puuduvad uurimisvolitused. Liidu institutsioonid, liidu asutused, Euroopa ametid või asutused või isikud teevad toimkonnaga koostööd eesmärgiga tagada, et toimkonnal oleks arvamuse esitamiseks kogu vajalik teave.

6. Kui toimkonna analüüsis leitakse, et asjaomase juhtumi lahendamine kuulub OLAFi pädevusse, edastab toimkond lõike 1 kohaselt viivitamata juhtumi toimiku ametisse nimetavale asutusele ning teavitab viivitamata OLAFit.

7. Liikmesriigid toetavad igakülgselt liitu personalieeskirjade artiklist 22 tuleneva vastutuse rakendamisel nende ajutiste töötajate puhul, kelle suhtes kohaldatakse Euroopa Liidu muude teenistujate teenistustingimuste artikli 2 punkti e.

3. JAGU
PEAARVEPIDAJATE JA AVANSIKONTODE HALDAJATE SUHTES KOHALDATAVAD SÄTTED

Artikkel 94
Peaarvepidajate suhtes kohaldatavad sätted

Peaarvepidaja saab võtta distsiplinaarkorras vastutusele ja ta peab hüvitama kahju personalieeskirjade ja nendega ettenähtud korra kohaselt. Peaarvepidajat võib vastutusele võtta eeskätt järgmiste ametialaste rikkumiste tõttu:

a) tema valduses olevad rahalised vahendid, vara või dokumendid lähevad kaduma või saavad kahjustada;

b) ta muudab alusetult pangakontosid või postižiirokontosid;

c) tema sissenõutavad või makstavad summad ei ole asjaomaste sissenõude- või maksekorraldustega kooskõlas;

d) ta ei nõua saada olevat tulu sisse.

Artikkel 95

Avansikontode haldajate suhtes kohaldatavad sätted

Avansikontode haldaja võib vastutusele võtta eeskätt järgmiste ametialaste rikkumiste tõttu:

a) tema valduses olevad rahalised vahendid, vara või dokumendid lähevad kaduma või saavad kahjustada;

b) ta ei esita enda tehtud maksete kohta nõuetekohaseid tõendavaid dokumente;

c) ta teeb makseid isikutele, kellel ei ole nendele maksetele õigust;

d) ta ei nõua saada olevat tulu sisse.

6. PEATÜKK

TULUTOIMINGUD

1. JAGU

OMAVAHENDITE KÄTTESAADAVAKS TEGEMINE

Artikkel 96

Omavahendid

1. Eelarvesse kantakse otsuses (EL, Euratom) 2020/2053 osutatud omavahenditest moodustuv eelarvestatud tulu eurodes. Vastavad omavahendid tehakse kättesaadavaks kooskõlas määrustega (EL, Euratom) nr 609/2014 ja (EL, Euratom) 2021/770.

2. Eelarvevahendite käsutaja koostab ajakava, milles märgitakse, millal tehakse otsuses (EL, Euratom) 2020/2053 määratletud omavahendid komisjonile kättesaadavaks.

   Omavahendid määratakse kindlaks ja nõutakse sisse kõnealuse otsuse alusel vastuvõetud reeglite kohaselt.

   Raamatupidamise eesmärgil väljastab eelarvevahendite käsutaja sissenõudekorralduse määrustes (EL, Euratom) nr 609/2014 ja (EL, Euratom) 2021/770 osutatud omavahendite konto krediteerimiseks või debiteerimiseks.

2. JAGU

SAADA OLEVATE SUMMADE EELARVESTUS

Artikkel 97

Saada olevate summade eelarvestus

1. Kui vastutaval eelarvevahendite käsutajal on piisaval hulgal usaldusväärset teavet meetme või olukorra kohta, millest võib tuleneda liidule summa võlgnemine, koostab ta saada olevate summade eelarvestuse.

2. Vastutav eelarvevahendite käsutaja korrigeerib saada olevate summade eelarvestust niipea, kui ta saab teada asjaoludest, mis muudavad meedet või olukorda, millest ajendatuna eelarvestus koostati.

   Sissenõudekorralduse koostamisel seoses meetme või olukorraga, millest tulenevalt on eelnevalt koostatud saada olevate summade eelarvestus, korrigeerib vastutav eelarvevahendite käsutaja asjaomast eelarvestust sellele vastavalt.

   Kui sissenõudekorraldus koostatakse esialgse saada olevate summade eelarvestusega samale summale, siis vähendatakse asjaomast eelarvestust nullini.

3. Erandina lõikest 1 ei koostata saada olevate summade eelarvestust enne seda, kui liikmesriigid teevad komisjonile kättesaadavaks otsuses (EL, Euratom) 2020/2053 määratletud omavahendite summad, mida liikmesriigid maksavad kindlaksmääratud ajavahemike tagant. Vastutav eelarvevahendite käsutaja väljastab nende summade kohta sissenõudekorralduse.

3. JAGU

SAADA OLEVATE SUMMADE KINDLAKSMÄÄRAMINE

Artikkel 98

Saada olevate summade kindlaksmääramine

1. Saada oleva summa kindlaksmääramiseks teeb vastutav eelarvevahendite käsutaja järgmist:

   a) kontrollib võla olemasolu;

   b) määrab kindlaks võla tegelikkusele vastavuse ja summa või kontrollib seda ning

   c) kontrollib võla tasumisele kuulumise tingimusi.

   Saada oleva summa kindlaksmääramisega tunnistatakse, et liidul on õigus saada võlgnikult summasid, ja määratakse kindlaks õigus nõuda võlgnikult võla maksmist.

2. Kõik saada olevad summad, mis on kindlad, kindlasummalised ja kuuluvad tasumisele, määratakse kindlaks sissenõudekorralduses, millega vastutav eelarvevahendite käsutaja teeb peaarvepidajale ülesandeks summad sisse nõuda. Seejärel saadetakse võlgnikule võlateade, välja arvatud juhul, kui viivitamata kohaldatakse loobumismenetlust vastavalt lõike 4 teisele lõigule. Nii sissenõudekorralduse kui ka võlateate koostab vastutav eelarvevahendite käsutaja.

   Eelarvevahendite käsutaja saadab võlateate viivitamata pärast saada oleva summa kindlaksmääramist, ent hiljemalt viie aasta jooksul pärast seda, kui liidu institutsioonil oleks tavalistes tingimustes olnud võimalik oma võlg sisse nõuda. Nimetatud tähtaega ei kohaldata, kui vastutav eelarvevahendite käsutaja tõendab, et liidu institutsiooni jõupingutustest olenemata tekkis viivitus võlgniku käitumise tõttu.

3. Saada oleva summa kindlaksmääramiseks tagab vastutav eelarvevahendite käsutaja, et:

a) saada olev summa on kindel, mis tähendab, et selle suhtes ei kohaldata mingeid tingimusi;

b) saada olev summa on kindlasummaline ja rahas täpselt väljendatud;

c) saada olev summa kuulub tasumisele ja selle suhtes ei kohaldata maksetähtaega;

d) võlgniku andmed on õiged;

e) sissenõutav summa on kantud õigesse eelarvepunkti;

f) tõendavad dokumendid on nõuetekohased ja

g) on järgitud usaldusväärse finantsjuhtimise põhimõtet, eelkõige seoses artikli 101 lõike 2 esimese lõigu punktis a või b nimetatud kriteeriumidega.

4. Võlateatega teatatakse võlgnikule, et:

a) liit on saada oleva summa kindlaks määranud;

b) kui võlg tasutakse võlateates esitatud tähtpäeva jooksul, ei tule viivist maksta;

c) kui võlg ei ole käesoleva lõigu punktis b osutatud tähtpäevaks tagasi makstud, arvestatakse võlalt viivist artiklis 99 osutatud määra järgi, ilma et see piiraks kohaldatavaid erinorme;

d) kui võlg ei ole punktis b osutatud tähtpäevaks tagasi makstud, nõuab liidu institutsioon summa sisse kas tasaarvestuse või võimaliku eelnevalt esitatud tagatise realiseerimise teel;

e) peaarvepidaja võib erandlikel asjaoludel võla tasaarvestuse teel sisse nõuda enne punktis b osutatud tähtpäeva, kui see on vajalik liidu finantshuvide kaitsmiseks, kui tal on põhjendatult alust arvata, et liidule tasumisele kuuluv summa läheks kaduma, olles võlgnikku eelnevalt teavitanud tasaarvestuse teel sissenõudmise põhjustest ja kuupäevast;

f) kui pärast kõikide käesoleva lõigu punktides a–e sätestatud meetmete võtmist ei ole kogu summat tagasi saadud, nõuab liidu institutsioon summa sisse sissenõudmisotsuse täitmisele pööramisega artikli 100 lõike 2 kohaselt või õiguslikke meetmeid kasutades.

Kui pärast võlgniku andmete kontrollimist või muu sel ajal kättesaadava asjakohase teabe põhjal on selge, et võla puhul on tegemist artikli 101 lõike 2 esimese lõigu punktis a või b osutatud juhtumiga või et võlateadet ei ole saadetud käesoleva artikli lõike 2 kohaselt, otsustab eelarvevahendite käsutaja peaarvepidaja nõusolekul pärast saada oleva summa kindlaksmääramist kohe sissenõudmisest loobumise vastavalt artiklile 101, ilma võlateadet saatmata.

Kõigil muudel juhtudel trükib eelarvevahendite käsutaja võlateate välja ja saadab selle võlgnikule. Peaarvepidajat teavitatakse võlateate väljasaatmisest finantsteabesüsteemi kaudu.

5. Alusetult makstud summad nõutakse sisse.

Artikkel 99

Viivis

1. Ilma et see piiraks erinormide kohaldamist, arvestatakse kõikide artikli 98 lõike 4 esimese lõigu punktis b osutatud tähtpäevaks tasumata saada olevate summade pealt viivist käesoleva artikli lõigete 2 ja 3 kohaselt.

2. Välja arvatud käesoleva artikli lõikes 4 osutatud juhtudel, on artikli 98 lõike 4 esimese lõigu punktis b osutatud tähtpäevaks tasumata saada olevate summade viivisemäär Euroopa Keskpanga poolt oma peamiste refinantseerimistehingute suhtes kohaldatav, *Euroopa Liidu Teataja* C-seerias avaldatud määr, mis kehtib maksetähtpäeva kuu esimesel kalendripäeval ning mida suurendatakse:

   a) kaheksa protsendipunkti võrra, kui kohustav sündmus tuleneb asjade hankelepingust või teenuste hankelepingust;

   b) kolme ja poole protsendipunkti võrra kõikidel muudel juhtudel.

3. Viivist arvestatakse alates artikli 98 lõike 4 esimese lõigu punktis b osutatud tähtpäevale järgnevast kalendripäevast kuni kalendripäevani, mil võlg on täielikult tagasi makstud.

   Viivise summale vastav sissenõudekorraldus väljastatakse viivise tegelikul laekumisel.

4. Trahvide, muude rahaliste karistuste või sanktsioonide puhul on liidu institutsiooni otsuses trahvi, muu rahalise karistuse või sanktsiooni määramise kohta kehtestatud tähtpäevaks tasumata või komisjoni peaarvepidaja aktsepteeritud finantstagatisega kaetud saada olevate summade viivisemäär Euroopa Keskpanga poolt oma peamiste refinantseerimistehingute suhtes kohaldatav, *Euroopa Liidu Teataja* C-seerias avaldatud määr, mis kehtib trahvi, muu rahalise karistuse või sanktsiooni määramise otsuse vastuvõtmise kuu esimesel kalendripäeval ning mida suurendatakse kolme ja poole protsendipunkti võrra.

Kui Euroopa Liidu Kohus suurendab trahvi või muud rahalist karistust, tuginedes pädevusele, mis tal on tulenevalt ELi toimimise lepingu artiklist 261, hakatakse suurendatud summalt intressi arvestama alates Euroopa Kohtu otsuse kuupäevast.

5. Kui üldine intressimäär oleks negatiivne, määratakse selleks null protsenti.

4. JAGU
SISSENÕUDMISE KINNITAMINE

Artikkel 100
Sissenõudmise kinnitamine

1. Sissenõudmise kinnitamine on toiming, millega vastutav eelarvevahendite käsutaja annab peaarvepidajale sissenõudekorralduse väljastamise teel juhised nõuda sisse saada olev summa, mille kõnealune vastutav eelarvevahendite käsutaja on kindlaks määranud (edaspidi „sissenõudmise kinnitamine“).

2. Liidu institutsioon võib ELi toimimise lepingu artikli 299 tähenduses täitmisele pööratava otsusega ametlikult määrata saada olevana kindlaks summasid, mis on saada muudelt isikutelt kui liikmesriikidelt.

Kui see on vajalik liidu finantshuvide tõhusaks ja õigeaegseks kaitseks, võivad muud liidu institutsioonid erandlikel asjaoludel taotleda, et komisjon võtaks nende kasuks vastu sellise täitmisele pööratava otsuse seoses nõuetega, mis puudutavad töötajaid või liidu institutsioonide liikmeid või endisi liikmeid, tingimusel et asjaomased institutsioonid on komisjoniga kokku leppinud käesoleva artikli kohaldamise praktilises korras.

Erandlikud asjaolud esinevad juhul, kui puudub lootus, et asjaomasele liidu institutsioonile nõue vabatahtlikult tasutakse või et seda saaks sisse nõuda artikli 101 lõikes 1 sätestatud tasaarvestuse teel, ning tingimused artikli 101 lõigetele 2 ja 3 kohaseks sissenõudmisest loobumiseks ei ole täidetud. Kõigil juhtudel täpsustatakse täitmisele pööratavas otsuses, et summad, mille tasumist nõutakse, kantakse eelarvejakku, mis vastab asjaomasele liidu institutsioonile, kes tegutseb eelarvevahendite käsutajana. Tulu kantakse eelarvesse üldtuluna, välja arvatud juhul, kui selle näol on tegemist sihtotstarbelise tuluga, nagu on sätestatud artikli 21 lõikes 3.

Otsuse tegemist nõudev liidu institutsioon teavitab komisjoni kõigist sündmustest, mis võivad tõenäoliselt sissenõudmist muuta, ja sekkub täitmisele pööratava otsuse edasikaebamise korral komisjoni toetuseks.

5. JAGU
SISSENÕUDMINE

Artikkel 101
Sissenõudmise kord

1. Peaarvepidaja täidab sissenõudekorraldusi, mis käsitlevad vastutava eelarvevahendite käsutaja poolt nõuetekohaselt kindlaksmääratud saada olevaid summasid. Peaarvepidaja täidab hoolsuskohustust selle tagamisel, et liit saab oma tulu kätte ja liidu õigusi kaitstakse.

Kui võlgnik, kelle suhtes on väljastatud mitu sissenõudekorraldust, teeb osalise tagasimakse, kirjendatakse see esmalt vanima nõude alla, kui võlgnik ei ole täpsustanud teisiti. Kõik osalised tagasimaksed katavad esmalt viivise.

Peaarvepidaja nõuab sisse eelarvesse tasumisele kuuluvad summad tasaarvestuse teel vastavalt artiklile 102.

2. Vastutav eelarvevahendite käsutaja võib kindlaksmääratud saada oleva summa sissenõudmisest osaliselt või täielikult loobuda ainult järgmistel juhtudel:

a) kui prognoositavad sissenõudmiskulud ületavad sissenõutava summa ja loobumine ei kahjusta liidu mainet;

b) kui saada olevat summat ei ole võimalik sisse nõuda selle aegumise, artikli 98 lõikes 2 kindlaks määratud tingimuste kohaselt võlateate saatmisega viivitamise või võlgniku maksejõuetuse või muu maksejõuetusmenetluse tõttu;

c) kui sissenõudmine ei ole proportsionaalsuse põhimõttega kooskõlas.

Kui vastutav eelarvevahendite käsutaja kavatseb kindlaksmääratud saada oleva summa sissenõudmisest täielikult või osaliselt loobuda, tagab ta, et loobumine on korrakohane ning usaldusväärse finantsjuhtimise ja proportsionaalsuse põhimõtetega kooskõlas. Sissenõudmisest loobumise otsust tuleb põhjendada. Eelarvevahendite käsutaja võib nimetatud otsuse tegemise delegeerida.

3. Lõike 2 esimese lõigu punktis c osutatud juhul toimib vastutav eelarvevahendite käsutaja igas liidu institutsioonis eelnevalt kindlaks määratud menetluse kohaselt ja kohaldab järgmisi kriteeriume, mis on kohustuslikud ja igal juhul kohaldatavad:

a) asjaolud, mis on seotud saada oleva summa kindlaksmääramise põhjustanud õigusnormide rikkumise (kelmus või pettus, korduv rikkumine, tahtlus, hoolsus, heausksus, ilmne viga) raskusega;

b) mõju, mida sissenõudmisest loobumine avaldaks liidu tegevusele ja tema finantshuvidele (asjaomane summa, pretsedendi loomise oht, seaduskuulekuse nõrgendamine).

4. Olenevalt juhtumi asjaoludest võib vastutaval eelarvevahendite käsutajal olla vaja asjakohasel juhul arvesse võtta järgmisi täiendavaid kriteeriume:

a) konkurentsi moonutamine, mida sissenõudmisest loobumine põhjustaks;

b) majanduslik ja sotsiaalne kahju, mida võla täielik sissenõudmine põhjustaks.

5. Iga liidu institutsioon saadab Euroopa Parlamendile ja nõukogule igal aastal aruande käesoleva artikli lõigete 2, 3 ja 4 kohaselt tehtud loobumiste kohta. Teave loobumiste kohta, mille puhul on summa alla 60 000 euro, esitatakse kogusummana. Komisjoni asjaomane aruanne lisatakse artikli 74 lõikes 9 nimetatud iga-aastaste tegevusaruannete kokkuvõttele.

6. Vastutav eelarvevahendite käsutaja võib kindlaksmääratud saada oleva summa osaliselt või täielikult tühistada. Kindlaksmääratud saada oleva summa osaline tühistamine ei tähenda, et liit oma ülejäänud kindlaksmääratud nõudest loobuks.

Vea ilmnemise korral tühistab vastutav eelarvevahendite käsutaja kindlaksmääratud saada oleva summa täielikult või osaliselt, lisades asjakohased põhjendused.

Iga liidu institutsioon sätestab oma sise-eeskirjades tingimused ja korra, mida järgitakse kindlaksmääratud saada oleva summa tühistamise õiguse delegeerimisel.

7. Kontrollide ja auditite tegemine ning põhjendamatult kulutatud summade sissenõudmine, nagu on sätestatud valdkondlikes normides, on esmalt liikmesriikide ülesanne. Kui liikmesriigid avastavad õigusnormide rikkumise ise ja korrigeerivad selle, ei kohalda komisjon nende suhtes õigusnormide rikkumisega seonduvaid finantskorrektsioone.

8. Komisjon kohaldab liikmesriikide suhtes finantskorrektsioone, et arvata liidu rahastatavatest kuludest välja sellised maksed, mis on tehtud kohaldatavat õigust rikkudes. Komisjon võtab finantskorrektsioonide puhul aluseks kindlakstehtud põhjendamatult kulutatud summade suuruse ja nende rahalise mõju eelarvele. Kui neid summasid ei ole võimalik täpselt kindlaks teha, võib komisjon kohaldada ekstrapoleeritud või ühtse määraga korrektsioone vastavalt valdkondlikele normidele.

   Komisjon võtab finantskorrektsiooni summa üle otsustades arvesse kohaldatava õiguse rikkumise olemust ja raskust ning rahalist mõju eelarvele, sealhulgas juhtimis- ja kontrollisüsteemide puuduste korral.

   Finantskorrektsioonide kindlaksmääramise kriteeriumid ja kohaldatava menetluse võib sätestada valdkondlikes normides.

9. Ekstrapoleeritud või ühtse määraga korrektsioonide kohaldamise metoodika kehtestatakse kooskõlas valdkondlike normidega, et komisjonil oleks võimalik liidu finantshuve kaitsta.

Artikkel 102

Sissenõudmine tasaarvestuse teel

1. Kui võlgnikul on liidu või liidu eelarvet täitva rakendusasutuse vastu seoses maksekorralduses kindlaks määratud summaga nõue, mis on kindel artikli 98 lõike 3 punkti a tähenduses, kindlasummaline ja kuulub tasumisele, nõuab peaarvepidaja kindlaksmääratud saada olevad summad sisse tasaarvestuse teel pärast artikli 98 lõike 4 esimese lõigu punktis b osutatud tähtpäeva saabumist.

   Erandlikel asjaoludel, kui see on vajalik liidu finantshuvide kaitsmiseks, ning juhul, kui peaarvepidajal on põhjendatult alust arvata, et liidule tasumisele kuuluv summa läheks kaduma, võib peaarvepidaja nõuda võla tasaarvestuse teel sisse enne artikli 98 lõike 4 esimese lõigu punktis b osutatud tähtpäeva saabumist.

   Peaarvepidaja võib võla tasaarvestuse teel sisse nõuda enne artikli 98 lõike 4 esimese lõigu punktis b osutatud tähtpäeva saabumist ka võlgniku nõusoleku korral.

2. Enne käesoleva artikli lõike 1 kohast sissenõudmist konsulteerib peaarvepidaja vastutava eelarvevahendite käsutajaga ja teavitab asjaomaseid võlgnikke, sealhulgas õiguskaitsevahenditest vastavalt artiklile 134.

   Kui võlgnik on riigi ametiasutus või selle haldusüksus, teatab peaarvepidaja ka asjaomasele liikmesriigile oma kavatsusest nõuda võlad sisse tasaarvestuse teel vähemalt kümme tööpäeva enne sissenõudmise alustamist. Kokkuleppel asjaomase liikmesriigi või haldusüksusega võib peaarvepidaja nõuda võlad tasaarvestuse teel sisse enne selle tähtpäeva saabumist.

3. Lõikes 1 nimetatud tasaarvestamisel on sama mõju kui maksel ja see vabastab liidu võlasumma ja asjakohasel juhul tasumisele kuuluva viivise summa maksmise kohustusest.

4. Maksejõuetusmenetluse algatamine ei mõjuta peaarvepidaja õigust nõuda võlad sisse tasaarvestuse teel, nagu on osutatud lõikes 1.

Artikkel 103

Sissenõudemenetlus, kui võlgnik ei maksa vabatahtlikult

1. Ilma et see piiraks artikli 102 kohaldamist, kui kogu summat ei ole artikli 98 lõike 4 esimese lõigu punktis b osutatud tähtpäevaks tasutud, teavitab peaarvepidaja vastutavat eelarvevahendite käsutajat ja alustab viivitamata menetlust sissenõude täitmisele pööramiseks kõikide seaduslike vahenditega, sealhulgas asjakohasel juhul eelnevalt esitatud tagatise realiseerimise teel.

2. Ilma et see piiraks artikli 102 kohaldamist, kui käesoleva artikli lõikes 1 osutatud sissenõudmismeetodit ei ole võimalik kasutada ja võlgnik ei ole peaarvepidaja saadetud ametliku märgukirja saamise järel võlga tasunud, nõuab peaarvepidaja summa sisse sissenõudmisotsuse täitmisele pööramisega artikli 100 lõike 2 kohaselt või kohtumenetluses.

I

Artikkel 104

Maksmiseks antud lisaaeg

Peaarvepidaja võib koostöös vastutava eelarvevahendite käsutajaga lubada maksmiseks lisaaega ainult võlgniku kirjaliku taotluse korral, kus on igakülgselt esitatud põhjused, ja kui täidetud on järgmised tingimused:

a) võlgnik kohustub maksma viivist artiklis 99 nimetatud määra alusel kogu lubatud lisaaja eest, mis algab artikli 98 lõike 4 punktis b osutatud tähtajast;

b) võlgnik esitab liidu õiguste kaitseks finantstagatise, mis katab nii tasumata võla põhisumma kui ka viivise ning mida liidu institutsiooni peaarvepidaja aktsepteerib.

Esimese lõigu punktis b osutatud tagatise võib asendada kolmanda isiku solidaartagatisega, mille on heaks kiitnud liidu institutsiooni peaarvepidaja.

Peaarvepidaja võib erandlikel asjaoludel võlgniku taotlusel esimese lõigu punktis b osutatud tagatise nõudmisest loobuda, kui tema hinnangul võlgnik soovib makse lisaaja jooksul teha ja on selleks suuteline, kuid ei ole suuteline andma sellist tagatist ja on finantsraskustes.

Artikkel 105

Aegumistähtaeg

1. Ilma et see piiraks erinormide ja otsuse (EL, Euratom) 2020/2053 kohaldamist, on kolmandate isikute vastu olevate liidu nõuete ja liidu vastu olevate kolmandate isikute nõuete aegumistähtaeg viis aastat.

2. Kolmandate isikute vastu olevate liidu nõuete aegumistähtaeg hakkab kulgema pärast seda, kui on saabunud artikli 98 lõike 4 esimese lõigu punktis b osutatud tähtpäev.

   Liidu vastu olevate kolmandate isikute nõuete aegumistähtaeg hakkab kulgema kuupäevast, mil kõnealuse kolmanda isiku nõue kuulub vastavalt asjaomasele juriidilisele kohustusele tasumisele.

3. Kolmandate isikute vastu olevate liidu nõuete aegumistähtaja kulgemise katkestab liidu institutsiooni või liidu institutsiooni taotlusel tegutseva liikmesriigi mis tahes akt, millest on kolmandale isikule teatatud ja mille eesmärk on võlg sisse nõuda.

   Liidu vastu olevate kolmandate isikute nõuete aegumistähtaja kulgemise katkestab mis tahes akt, millest liidu võlausaldajad on liidule teatanud või millest talle on nende nimel teatatud ja mille eesmärk on võlg sisse nõuda.

4. Uus viieaastane aegumistähtaeg hakkab kulgema järgmisel päeval pärast lõikes 3 osutatud katkestamise päeva.

5. Kõik kohtumenetlused, mis on seotud lõikes 2 osutatud nõuetega, sealhulgas hagid, mis on esitatud kohtule, kes hiljem teatab, et küsimus ei kuulu tema pädevusse, katkestavad aegumistähtaja kulgemise. Uus viieaastane aegumistähtaeg ei hakka kulgema enne, kui tehakse *res iudicata* jõudu omav kohtuotsus või kui samade poolte vahel saavutatakse samas küsimuses kohtuväline lahendus.

6. Kui peaarvepidaja annab kooskõlas artikliga 104 võlgnikule maksmiseks lisaaega, loetakse seda aegumistähtaja kulgemise katkestamiseks. Uus viieaastane aegumistähtaeg hakkab kulgema järgmisel päeval pärast pikendatud maksetähtaja möödumist.

7. Liidu nõudeid ei nõuta sisse pärast lõigetes 2–6 sätestatud aegumistähtaja möödumist.

Artikkel 106

Liidu nõuete käsitlemine liikmesriikides

Maksejõuetusmenetluse korral kohaldatakse liidu nõuete suhtes sama sooduskohtlemist mis nende liikmesriikide avalik-õiguslike asutuste sama liiki nõuete suhtes, kus sissenõudmismenetlust läbi viiakse.

Artikkel 107

Liidu institutsioonide määratud trahvid, muud rahalised karistused, sanktsioonid ja kogunenud intressid

1. Trahvide ja muude rahaliste karistustena saadud ning sanktsioonidest tulenevad summad ning neilt kogunenud võimalikud intressid või neist tulenev muu tulu kantakse eelarvesse alles siis, kui nende määramise otsuseid ei ole enam võimalik Euroopa Liidu Kohtus vaidlustada.

2. Lõikes 1 osutatud summad kantakse eelarvesse võimalikult kiiresti pärast kõigi õiguskaitsevahendite ammendamist. Igakülgselt põhjendatud erandjuhtudel või kui kõigi õiguskaitsevahendite ammendamine toimub pärast jooksva eelarveaasta 1. septembrit, võib summad kanda eelarvesse järgmisel eelarveaastal.

   Artikli 48 lõike 2 punkti b kohaldamisel võib käesoleva artikli lõikes 1 osutatud vajalikud summad kanda eelarvesse järgmise eelarveaasta lõpuks.

   Eelarvesse ei kanta summasid, mis makstakse Euroopa Liidu Kohtu otsusest tulenevalt tagasi üksusele, kes need maksis.

3. Lõiget 1 ei kohaldata raamatupidamise aastaaruande kontrollimist ja heakskiitmist ega finantskorrektsioone käsitlevate otsuste suhtes.

Artikkel 108

Liidu institutsioonide määratud trahvide, muude rahaliste karistuste või sanktsioonide sissenõudmine

1. Kui Euroopa Liidu Kohtusse esitatakse hagi liidu institutsiooni otsuse vastu, millega on ELi toimimise lepingu või Euratomi asutamislepingu alusel määratud trahv, muu rahaline karistus või sanktsioon, ja kuni ajani, mil kõik õiguskaitsevahendid on ammendatud, maksab võlgnik asjaomased summad ajutiselt komisjoni peaarvepidaja määratud pangakontole või esitab finantstagatise, mida komisjoni peaarvepidaja aktsepteerib. Kõnealune tagatis on sõltumatu trahvi, muu rahalise karistuse või sanktsiooni tasumise kohustusest ja see peab olema nõudmise korral realiseeritav. Tagatis katab nii nõude põhisumma kui ka tasumisele kuuluva viivise, mille võlgnik maksab lõike 3 punktis b osutatud juhul vastavalt Euroopa Keskpanga peamiste refinantseerimistehingute suhtes kohaldatavale määrale, mis on avaldatud *Euroopa Liidu Teataja* C-seerias, ja mis kehtib selle kuu esimesel kalendripäeval, mil tehti trahvi, muu rahalise karistuse või sanktsiooni määramise otsus, ja mida suurendatakse poolteise protsendipunkti võrra alates tähtajast, mis on sätestatud liidu institutsiooni otsuses trahvi, muu rahalise karistuse või sanktsiooni määramise kohta.

2. Komisjon võib investeerida ajutiselt kogutud summad finantsvarasse, seades kooskõlas usaldusväärse finantsjuhtimise põhimõttega prioriteediks rahaliste vahendite turvalisuse ja likviidsuse.

3. Kui kõik õiguskaitsevahendid on ammendatud ja Euroopa Liidu Kohus on trahvi, muu rahalise karistuse või sanktsiooni kinnitanud või kui sellise trahvi, muu rahalise karistuse või sanktsiooni määramise otsust ei ole enam võimalik Euroopa Liidu Kohtus vaidlustada, võetakse üks järgmistest meetmetest:

a) ajutiselt sisse nõutud summad ja nendelt teenitud tulu kantakse eelarvesse kooskõlas artikli 107 lõikega 2;

b) kui esitatud on finantstagatis, siis see realiseeritakse ja asjaomased summad kantakse eelarvesse.

Kui Euroopa Liidu Kohus on trahvi, muu rahalise karistuse või sanktsiooni summat suurendanud, kohaldatakse käesoleva lõike esimese lõigu punkte a ja b liidu institutsiooni algses otsuses ette nähtud summa ulatuses, või kui see on kohaldatav, siis samas menetluses Euroopa Liidu Kohtu eelmise kohtuotsusega määratud summa ulatuses. Komisjoni peaarvepidaja nõuab sisse suurendamisele vastava summa ja viivise, mis kuulub tasumisele artikli 99 lõike 4 kohaselt, ja need kantakse eelarvesse.

4. Kui ▌ trahv, muu rahaline karistus või sanktsioon on tühistatud või summat on vähendatud, võetakse üks järgmistest meetmetest:

a) ajutiselt kogutud summad või vähendamise korral summa asjakohane osa makstakse asjaomasele kolmandale isikule tagasi;

b) kui on esitatud finantstagatis, siis see vastavalt vabastatakse.

Esimese lõigu punktis a osutatud summat või selle asjakohast osa suurendatakse viivise võrra, mis vastab Euroopa Keskpanga poolt oma peamiste refinantseerimistehingute suhtes kohaldatavale määrale, mis on avaldatud *Euroopa Liidu Teataja* C-seerias ja mis kehtib selle kuu esimesel kalendripäeval, mil tehti trahvi, muu rahalise karistuse või sanktsiooni määramise otsus, ja mida suurendatakse poolteise protsendipunkti võrra.

Käesoleva lõike esimese lõigu punkti a kohased tagasimaksed tehakse 60 päeva jooksul alates trahvi, muu rahalise karistuse või sanktsiooni tühistamisest või vähendamisest, välja arvatud juhul, kui asjaomase kolmanda isiku või tema pangakonto kindlakstegemiseks ei ole vajalikke tõendavaid dokumente õigeks ajaks esitatud. Selle tähtaja möödumisel on võlausaldajal õigus saada vastavalt artikli 116 lõikes 5 sätestatud tingimustele viivist.

Artikkel 109

Tasandusintressid

Ilma et see piiraks artikli 99 lõike 2 ja artikli 116 lõike 5 kohaldamist ja muudel juhtudel peale artiklites 107 ja 108 osutatud muude trahvide, rahaliste karistuste ja sanktsioonide, on viivisemäär juhul, kui teatav summa tuleb tagasi maksta Euroopa Liidu Kohtu otsuse alusel või tulenevalt vaidluse kokkuleppelisest lahendamisest, Euroopa Keskpanga poolt oma peamiste refinantseerimistehingute suhtes kohaldatav, *Euroopa Liidu Teataja* C-seerias avaldatud määr, mis kehtib iga kuu esimesel kalendripäeval. Intressimäär ei tohi olla negatiivne. Intressi arvestatakse alates tagasimakstava summa maksmise kuupäevast kuni summa tagasimaksmisele kuulumise kuupäevani.

Kui üldine intressimäär oleks negatiivne, määratakse selleks null protsenti.

7. PEATÜKK
KULUTOIMINGUD

Artikkel 110
Rahastamisotsus

1. Eelarvelise kulukohustuse võtmisele eelneb rahastamisotsus, mille võtab vastu liidu institutsioon või asutus, kelle liidu institutsioon on selleks volitanud. Rahastamisotsused tehakse ühe või mitme aasta kohta.

   Käesoleva lõike esimest lõiku ei kohaldata assigneeringute puhul, mis on ette nähtud iga liidu institutsiooni halduslikust iseseisvusest tuleneva tegevuse jaoks, mida saab ellu viia ilma alusaktita artikli 58 lõike 2 punkti e kohaselt, haldustoetuskulude ega rahaliste toetuste puhul artiklites 70 ja 71 osutatud liidu asutustele.

2. Rahastamisotsus moodustab ühtlasi aastase või mitmeaastase tööprogrammi ning see võetakse asjakohasel juhul vastu võimalikult kiiresti pärast eelarveprojekti vastuvõtmist, ent üldjuhul hiljemalt rakendamise aasta 31. märtsil. Kui asjakohases alusaktis sätestatakse rahastamisotsuse või tööprogrammi või mõlema vastuvõtmise erikord, kohaldatakse seda korda rahastamisotsuse selle osa suhtes, mis moodustavad tööprogrammi, järgides täielikult nimetatud alusakti nõudeid. Tööprogrammi sisaldav osa avaldatakse asjaomase liidu institutsiooni veebisaidil kohe pärast selle vastuvõtmist ja enne selle rakendamist.

Rahastamisotsuses märgitakse sellega hõlmatud kogusumma ja esitatakse rahastatavate meetmete kirjeldus. Selles märgitakse:

a) alusakt ja eelarverida;

b) taotletavad eesmärgid ja oodatavad tulemused;

c) eelarve täitmise viis;

d) alusaktiga tööprogrammi puhul nõutav muu lisateave.

3. Lisaks lõikes 2 osutatud elementidele sätestatakse rahastamisotsuses järgmine:

a) sihttoetuste puhul: avalduse esitajate liik, kellele taotlusvoorus osalemise kutse või otsetoetuste andmine on suunatud; sihttoetuste jaoks ette nähtud eelarveliste vahendite kogusumma;

b) hangete puhul: hangeteks ette nähtud eelarveliste vahendite kogusumma;

c) rahaliste toetuste puhul artiklis 238 osutatud liidu usaldusfondidele: usaldusfondi jaoks eelarveaastaks ette nähtud assigneeringud ning usaldusfondi tegevusajaks kavandatud summad, mis saadakse eelarvest ja teistelt rahastajatelt;

d) auhindade puhul: osalejate liik, kellele konkurss on suunatud, konkursi jaoks ette nähtud eelarveliste vahendite kogusumma ja konkreetne teave auhindade kohta, mille ühikuväärtus on 1 000 000 eurot või rohkem;

e) rahastamisvahendite puhul: rahastamisvahendile eraldatud summa;

f) eelarve kaudse täitmise korral: artikli 62 lõike 1 esimese lõigu punkti c kohaselt liidu vahendeid haldav üksus või isik või kriteeriumid, mida kasutatakse sellise isiku või üksuse valimiseks;

g) rahaliste toetuste puhul segarahastamisvahenditele või -platvormidele: segarahastamisvahendile või -platvormile eraldatud summa ja segarahastamisvahendis või -platvormis osalevate üksuste loetelu;

h) eelarvelise tagatise puhul: iga-aastaste eraldiste summa, ja kui see on kohaldatav, vabastatava eelarvelise tagatise summa.

4. Volitatud eelarvevahendite käsutaja võib lisada täiendava teabe, mida ta peab kas tööprogrammi moodustava vastava rahastamisotsuse või muu liidu institutsiooni veebisaidil avaldatava dokumendi puhul asjakohaseks.

Mitut aastat hõlmav rahastamisotsus peab olema kooskõlas artikli 41 lõikes 2 osutatud finantsplaneeringuga ja selles tuleb täpsustada, et otsuse täitmise eeldus on, et eelarveassigneeringud vastavate eelarveaastate jaoks on kättesaadavad pärast eelarve vastuvõtmist või nagu on ette nähtud ajutiste kaheteistkümnendike süsteemis.

5. Ilma et see piiraks alusakti erisätete kohaldamist, järgitakse juba vastu võetud rahastamisotsuses oluliste muudatuste tegemisel sama menetlust mis algse otsuse puhul.

Artikkel 111
Kulutoimingud

1. Iga kuluartikli suhtes võetakse kulukohustus ning kulu tõendatakse, kinnitatakse ja makstakse.

Artiklis 114 osutatud tähtaegade möödumisel vabastatakse eelarveliste kulukohustuste kasutamata jäänud saldo.

Toimingute täitmisel tagab vastutav eelarvevahendite käsutaja, et kulud on kooskõlas aluslepingute, eelarve ja käesoleva määrusega ning aluslepingute alusel vastuvõetud muude õigusaktidega ning usaldusväärse finantsjuhtimise põhimõttega.

2. Eelarvelisi kulukohustusi ja juriidilisi kohustusi võtab sama eelarvevahendite käsutaja, välja arvatud igakülgselt põhjendatud juhtudel. Eelkõige kriisiohje- ja humanitaarabioperatsioonide valdkonnas võivad juriidilisi kohustusi võtta ELi delegatsiooni juhid ja nende äraoleku ajal nende asetäitjad juhiste kohaselt, mille on andnud vastutav eelarvevahendite käsutaja, kes jääb aga ise raamatupidamisarvestuse aluseks oleva tehingu eest täielikult vastutavaks. Töötajad, kelle komisjon on tööle võtnud kriisiohje- ja humanitaarabioperatsioonide valdkonnas, võivad alla kirjutada juriidilistele kohustustele, mis on seotud avansikontodelt tehtavate maksetega, mille suurus ei ületa 2 500 eurot.

Vastutav eelarvevahendite käsutaja peab enne kolmandate isikute vastu juriidilise kohustuse võtmist, artiklis 214 osutatud finantskohustuste katteks eraldiste ettenägemist või vahendite artiklis 238 osutatud liidu usaldusfondi ülekandmist võtma eelarvelise kulukohustuse.

Käesoleva lõike teist lõiku ei kohaldata:

a) juriidiliste kohustuste puhul, mis on võetud pärast kriisiolukorra väljakuulutamist toimepidevuse kava raames kooskõlas menetlustega, mille komisjon või muu liidu institutsioon on vastu võtnud oma haldusliku iseseisvuse alusel;

b) humanitaarabi-, elanikkonnakaitse- ja kriisiohjeoperatsioonide puhul, kui liidu tõhusaks sekkumiseks on vaja kolmanda isiku vastu kohe võtta juriidiline kohustus ja ei ole võimalik teha individuaalse eelarvelise kulukohustuse eelnevat broneeringut;

c) mitterahaliste annetuste puhul.

Kolmanda lõigu punktis b osutatud juhtudel tehakse eelarvelise kulukohustuse broneering kohe pärast kolmandate isikute vastu juriidilise kohustuse võtmist.

3. Vastutav eelarvevahendite käsutaja tõendab kulud, kiites heaks kulude kandmise eelarvesse pärast seda, kui on kontrollinud tõendavaid dokumente, mis kinnitavad võlausaldaja nõudeõigust vastavalt juriidilises kohustuses sätestatud tingimustele, kui juriidiline kohustus on olemas. Selleks teeb vastutav eelarvevahendite käsutaja järgmist:

a) kontrollib võlausaldaja nõudeõiguse olemasolu;

b) määrab kindlaks nõude tegelikkusele vastavuse ja summa või kontrollib seda, lisades märke „õigsus tõendatud“;

c) kontrollib makse tasumisele kuulumise tingimusi.

Olenemata esimeses lõigus sätestatust, tuleb kulusid tõendada ka vahe- ja lõpparuannete puhul, mis ei ole seotud maksetaotlusega ja mille mõju raamatupidamissüsteemile piirdub üldise raamatupidamisarvestusega.

4. Tõendamisotsust väljendab vastutav eelarvevahendite käsutaja või tehniliselt pädev töötaja, keda eelarvevahendite käsutaja on selleks nõuetekohaselt ametliku otsusega volitanud, elektrooniliselt turvatud allkirjaga vastavalt artiklile 149 või erandjuhul paberdokumentide puhul templiga koos asjaomase isiku allkirjaga.

Märkega „õigsus tõendatud“ tõendab vastutav eelarvevahendite käsutaja või tehniliselt pädev töötaja, keda eelarvevahendite käsutaja on nõuetekohaselt volitanud, et:

a) eelmaksete puhul on juriidilises kohustuses nõutud tingimused eelmakse tegemiseks täidetud;

b) lepingutega seotud vahe- ja lõppmaksete puhul on lepinguga ette nähtud teenused nõuetekohaselt osutatud, lepinguga ette nähtud asjad nõuetekohaselt kohale toimetatud või lepinguga ette nähtud ehitustööd nõuetekohaselt tehtud;

c) sihttoetustega seotud vahe- ja lõppmaksete puhul on toetusesaaja rakendatav meede või tööprogramm kõigis aspektides kooskõlas sihttoetuslepinguga, sealhulgas asjakohasel juhul, et toetusesaaja deklareeritud kulud on rahastamiskõlblikud.

Teise lõigu punktis c osutatud juhul ei loeta kuluprognoose artikli 189 lõikes 3 sätestatud rahastamiskõlblikkuse tingimustega kooskõlas olevaks. Sama põhimõtet kohaldatakse ka vahe- ja lõpparuannete kohta, mis ei ole seotud maksetaotlusega.

5. Kulude kinnitamiseks väljastab vastutav eelarvevahendite käsutaja, olles kindlaks teinud, et assigneeringud on kättesaadavad, maksekorralduse, millega annab peaarvepidajale juhised maksta kuluna välja summa, mille vastutav eelarvevahendite käsutaja on eelnevalt tõendanud.

Perioodiliste maksete tegemisel seoses osutatud teenuste, sealhulgas renditeenuste, või ostetud kaupadega võib eelarvevahendite käsutaja anda oma riskianalüüsi alusel korralduse otsekorralduse kasutamiseks avansikontolt. Sellise süsteemi kasutamiseks võib anda korralduse, kui peaarvepidaja on andnud artikli 86 lõike 3 kohaselt selleks konkreetse volituse.

Artikkel 112

Eelarveliste kulukohustuste liigid

1. Eelarvelised kulukohustused jaotatakse järgmistesse kategooriatesse:

a) individuaalne: kui vahendite saaja ja kulu suurus on teada või eelarveline kulukohustus võetakse artiklis 214 osutatud finantskohustuste katteks ette nähtud eraldiste jaoks;

b) üldine: kui vähemalt üks individuaalse kulukohustuse kindlaksmääramiseks vajalikest tunnustest ei ole veel teada;

c) esialgne: et katta artikli 11 lõikes 2 osutatud EAGFi jooksvad halduskulud ja muud jooksvad halduskulud, kui kas summa või lõplik maksesaaja ei ole veel lõplikult teada.

Olenemata esimese lõigu punktist c võib liidu delegatsioonide ja liidu esindustega seotud jooksvaid halduskulusid katta esialgsete eelarveliste kulukohustustega ka juhul, kui summa ja lõplik maksesaaja on teada.

2. Eelarvelised kulukohustused, mis on seotud rohkem kui üht eelarveaastat hõlmavate meetmetega, võib jaotada mitme eelarveaasta peale üksnes juhul, kui see on alusaktiga ette nähtud või kui need seonduvad halduskuludega.

3. Üldine eelarveline kulukohustus võetakse rahastamisotsuse alusel.

Üldine eelarveline kulukohustus võetakse hiljemalt enne vahendite saajate ja summade kohta otsuse tegemist ja kui asjaomaste assigneeringute kasutamine eeldab tööprogrammi vastuvõtmist, siis võimalikult kiiresti pärast tööprogrammi vastuvõtmist.

4. Üldise eelarvelise kulukohustuse täitmiseks sõlmitakse rahastamisleping, mille kohaselt võetakse hiljem üks või mitu juriidilist kohustust, võetakse üks või mitu juriidilist kohustust või nähakse ette artiklis 214 osutatud finantskohustuste katteks eraldised.

Kolmandatele riikidele antava otsese finantsabi, sealhulgas eelarvetoetuste valdkonna rahastamislepingutest, mille näol on tegemist juriidiliste kohustustega, võivad tuleneda maksed ilma muude juriidiliste kohustuste võtmiseta.

Kui üldine eelarveline kulukohustus täidetakse rahastamislepingu sõlmimisega, siis lõike 3 teist lõiku ei kohaldata.

5. Enne iga üldise eelarvelise kulukohustuse alusel võetud individuaalse juriidilise kohustuse allakirjutamist kirjendab vastutav eelarvevahendite käsutaja selle summa eelarve kesksesse raamatupidamisarvestusse ja arvab selle maha üldisest eelarvelisest kulukohustusest.

6. Esialgsed eelarvelised kulukohustused täidetakse ühe või mitme juriidilise kohustuse võtmisega, mis annavad õiguse hilisematele maksetele. Juhtudel, mis seonduvad personalijuhtimise kuludega, liidu institutsiooni liikmete või endiste liikmetega seotud kuludega või liidu sündmuste kajastamiseks ette nähtud liidu institutsioonide teavitustegevuse kuludega või millele on osutatud I lisa punktis 14.5, võib need täita otse maksetega ilma eelnevaid juriidilisi kohustusi võtmata.

Artikkel 113

EAGFi assigneeringutega seotud kulukohustused

1. Igaks eelarveaastaks EAGFile ette nähtud assigneeringud sisaldavad määruse (EL) 2021/2116 artikli 5 lõikes 2 osutatud meetmetega seotud kuludeks ette nähtud liigendamata assigneeringuid. Liigendatud assigneeringutest kaetakse kulud, mis on seotud nimetatud määruse artikli 5 lõikes 3 ja artiklis 7 osutatud meetmetega, välja arvatud mitteoperatiivse tehnilise abi raames rahastatavad meetmed ja rahalised toetused rakendusasutustele.

2. Komisjoni otsused, millega kinnitatakse EAGFiga seoses liikmesriikidele tekkinud kulude hüvitismaksete suurus, võivad kujutada endast üldisi esialgseid eelarvelisi kulukohustusi ning need ei tohi EAGFile ettenähtud eelarvesse kantud assigneeringute kogusummat ületada.

3. EAGFi üldised esialgsed eelarvelised kulukohustused, mis on võetud eelarveaastaks ja mille põhjal ei ole konkreetsete eelarveridadega seonduvaid kulukohustusi järgneva eelarveaasta 1. veebruariks võetud, vabastatakse seoses asjaomase eelarveaastaga.

4. Kui lõikes 2 osutatud üldine esialgne eelarveline kulukohustus on võetud, võetakse EAGFi käsitlevates õigusnormides osutatud asutuste ja ametite kulude suhtes kahe kuu jooksul pärast liikmesriikide saadetud kuluaruannete kättesaamist kulukohustused peatükkide, artiklite ja punktide kaupa. Selliseid kulukohustusi võib võtta pärast nimetatud kahekuulise tähtaja möödumist alati, kui on vaja kohaldada asjaomaste eelarveridade assigneeringute ümberpaigutamise menetlust. Summad kantakse eelarvesse maksetena selle sama kahekuulise tähtaja jooksul, välja arvatud juhul, kui liikmesriigid ei ole veel makset teinud või kui kulude rahastamiskõlblikkus ei ole kindel.

   Käesoleva lõike esimeses lõigus osutatud kulukohustused arvatakse maha lõikes 2 osutatud üldisest esialgsest eelarvelisest kulukohustusest.

5. Lõikeid 2 ja 3 kohaldatakse juhul, kui raamatupidamise aastaaruande kontrollimisest ja heakskiitmisest ei tulene teisiti.

Artikkel 114

Kohustuste tähtajad

1. Olenemata artikli 111 lõikest 2 ja artikli 270 lõikest 3, võetakse individuaalsete ja esialgsete eelarveliste kulukohustustega seotud juriidilised kohustused 31. detsembriks aastal n, kusjuures aasta n on eelarvelise kulukohustuse võtmise aasta.

2. Üldised eelarvelised kulukohustused katavad neile vastavate, 31. detsembrini aastal n+1 võetud juriidiliste kohustuste kogumaksumuse või artiklis 214 osutatud finantskohustuste katteks ettenähtud eraldiste summad.

Kui üldise eelarvelise kulukohustuse alusel antakse IX jaotises osutatud auhind, võetakse artikli 210 lõikes 4 osutatud juriidiline kohustus 31. detsembriks aastal n+3.

Välistegevuse valdkonnas üldisest eelarvelisest kulukohustusest tulenevad rahastamislepingud kolmandate riikidega sõlmitakse 31. detsembriks aastal n+1. Sellisel juhul katab üldine eelarveline kulukohustus sõlmitud rahastamislepingu täitmiseks võetud juriidiliste kohustuste kogumaksumuse ajavahemikul, mis ei ole pikem kui kolm aastat alates rahastamislepingu sõlmimise kuupäevast.

Järgmistel juhtudel katavad üldised eelarvelised kulukohutused kuni rahastamislepingu täitmise perioodi lõpuni võetud juriidiliste kohustuste kogumaksumuse:

a) mitme rahastajaga meetmed;

b) segarahastamistoimingud;

c) teavitamis- ja nähtavuse suurendamise meetmeid, auditeerimist ja hindamist käsitlevad juriidilised kohustused;

d) järgmised erandlikud asjaolud:

i) juba sõlmitud juriidiliste kohustuste muutmine;

ii) kui juriidilised kohustused tuleb sõlmida pärast kehtiva juriidilise kohustuse ennetähtaegset lõpetamist;

iii) rakendusüksuse muutumine.

3. Lõike 2 kolmandat lõiku ei kohaldata mitmeaastaste programmide suhtes, mida rakendatakse jagatud kulukohustuste kaudu vastavalt järgmistele õigusaktidele:

a) määrus (EL) 2021/947;

b) määrus (EL) 2021/1529;

c) väliskoostöö programmide puhul Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) 2021/1059[47];

d) otsus (EL) 2021/1764;

e) määrus (Euratom) 2021/948.

Esimeses lõigus osutatud juhtudel vabastab komisjon assigneeringud automaatselt kooskõlas valdkondlike normidega.

4. Individuaalsetel ja esialgsetel eelarvelistel kulukohustustel, mis on võetud seoses meetmetega, mis hõlmavad rohkem kui ühte eelarveaastat, välja arvatud personalikulude korral, on täitmise lõpptähtpäev, mis on kehtestatud kooskõlas nendes juriidilistes kohustustes sätestatud tingimustega, millele kulukohustustes viidatakse, võttes arvesse usaldusväärse finantsjuhtimise põhimõtet.

[47] Euroopa Parlamendi ja nõukogu 24. juuni 2021. aasta määrus (EL) 2021/1059, mis käsitleb Euroopa Regionaalarengu Fondist ja välistegevuse rahastutest toetatava Euroopa territoriaalse koostöö eesmärgi (Interreg) erisätteid (ELT L 231, 30.6.2021, lk 94).

5. Eelarveliste kulukohustuste osad, millega seoses ei ole kuue kuu jooksul täitmise tähtpäevast arvates makset tehtud, vabastatakse.

6. Eelarvelise kulukohustuse summa, millega seoses ei ole kahe aasta jooksul pärast juriidilise kohustuse võtmist tehtud ühtegi makset artikli 115 tähenduses, vabastatakse, välja arvatud, kui see summa on seotud asjaga, mille suhtes on pooleli kohtu või vahekohtuorgani menetlus, mille puhul on juriidiline kohustus võetud rahastamislepingu vormis kolmanda riigiga või mille suhtes kohaldatakse valdkondlike normide erisätteid.

Artikkel 115

Maksete liigid

1. Peaarvepidaja tasub kulud kättesaadavate vahendite piires.

2. Maksmine toimub siis, kui esitatakse tõendid, et asjaomane meede on kooskõlas lepingu, kokkuleppe või alusaktiga, ja hõlmab üht või mitut järgmistest toimingutest:

   a) kogu tasumisele kuuluva summa maksmine;

   b) tasumisele kuuluva summa maksmine mõnel järgmistest viisidest:

      i) eelmakse, millega antakse käibevahendid ja mille võib usaldusväärse finantsjuhtimise põhimõtte kohaselt jagada mitmeks makseks; sellise eelmakse võib teha kas lepingu, kokkuleppe või alusakti alusel või tõendavate dokumentide alusel, mis võimaldavad kontrollida, kas kõnealuse lepingu või kokkuleppe tingimused on täidetud;

      ii) üks või mitu vahemakset, mis tehakse pärast meetme osalist rakendamist või lepingu või kokkuleppe osalist täitmist; sellega võidakse tasaarvestada eelmakse kas täielikult või osaliselt, ilma et see piiraks alusakti kohaldamist;

iii) üks lõppmakse, mis tehakse pärast meetme täielikku rakendamist või lepingu või kokkuleppe täielikku täitmist;

c) eraldiste makse artikli 215 kohaselt loodud ühisesse eraldisfondi.

Lõppsaldo maksmisega on arveldatud kõigi varasemate kulude eest. Kasutamata summade sissenõudmiseks väljastatakse sissenõudekorraldus.

3. Lõikes 2 osutatud eri liiki makseid eristatakse eelarve raamatupidamisarvestuses nende tegemise ajal.

4. Artiklis 80 osutatud raamatupidamisreeglid hõlmavad reegleid, mis käsitlevad eelmaksete tasaarvestamist raamatupidamisarvestuses ja kulude rahastamiskõlblikuks tunnistamist.

5. Vastutav eelarvevahendite käsutaja arveldab eelmaksed regulaarselt vastavalt projekti majanduslikule sisule ja hiljemalt selle lõpuks. Arveldamisel võetakse aluseks teave tekkinud kulude kohta või kinnitus makse tingimuste täitmise kohta artikli 125 kohaselt, mida eelarvevahendite käsutaja on tõendanud vastavalt artikli 111 lõikele 3.

Sihttoetuslepingute, lepingute ja rahalist toetust käsitlevate lepingute kohta, mille maksumus ületab 5 000 000 eurot, saab eelarvevahendite käsutaja iga eelarveaasta lõpus vähemalt teabe, mis on vajalik kulude kohta põhjendatud hinnangu andmiseks. Seda teavet ei kasutata eelmaksete arveldamiseks, kuid eelarvevahendite käsutaja ja peaarvepidaja võivad seda kasutada, et täita artikli 82 lõiget 2.

Teise lõigu kohaldamiseks lisatakse allkirjastatud juriidiliste kohustuste hulka asjakohased sätted.

Artikkel 116

Maksete tähtajad

1. Maksed tehakse

   a) 90 kalendripäeva jooksul rahalist toetust käsitlevate lepingute ning lepingute ja sihttoetuslepingute puhul, mis on seotud tehniliste teenuste või meetmetega, mida on eriti keeruline hinnata ja mille puhul maksmine sõltub aruande või tõendi kinnitamisest;

   b) 60 kalendripäeva jooksul kõigi muude rahalist toetust käsitlevate lepingute puhul ning muude lepingute ja sihttoetuslepingute puhul, mille puhul maksmine sõltub aruande või tõendi kinnitamisest;

   c) 30 kalendripäeva jooksul kõigi muude rahalist toetust käsitlevate lepingute, muude lepingute ja sihttoetuslepingute puhul.

2. Maksete tegemiseks lubatud aja hulka arvatakse kulude tõendamine, kinnitamine ja maksmine.

   Seda hakatakse arvestama alates maksetaotluse saamise kuupäevast.

3. Vastutava eelarvevahendite käsutaja volitatud talitus registreerib maksetaotluse nii kiiresti kui võimalik ja selle kättesaamise päevaks loetakse registreerimise kuupäev.

   Maksekuupäevaks loetakse kuupäeva, mil liidu institutsiooni kontot debiteeritakse.

   Maksetaotlus sisaldab järgmisi põhiandmeid:

   a) võlausaldaja identifitseerimiseks vajalikud andmed;

   b) summa;

   c) vääring;

   d) kuupäev.

Avalike hangete puhul sisaldab e-arve järgmisi põhiandmeid:

a) protsessi- ja arveidentifikaatorid;

b) arve ajavahemik;

c) teave töövõtja kohta;

d) teave avaliku sektori hankija kohta;

e) teave töövõtja maksuesindaja kohta;

f) lepingu viide;

g) edastamise üksikasjad;

h) maksekorraldused;

i) teave krediidi või deebeti kohta;

j) teave arve kirjete kohta;

k) arve kogusummad;

l) käibemaksu jaotus (kui see on kohaldatav);

m) vääring.

Kui vähemalt üks põhiandmete komponent puudub, lükatakse maksetaotlus tagasi.

Võlausaldajat teavitatakse tagasilükkamisest ja selle põhjustest kirjalikult nii kiiresti kui võimalik, ent igal juhul 30 kalendripäeva jooksul alates maksetaotluse saamisest.

4. Vastutav eelarvevahendite käsutaja võib maksetähtaja arvestamise peatada, kui:

a) maksetaotluse summa ei kuulu tasumisele või

b) ei ole esitatud asjakohaseid tõendavaid dokumente.

Kui vastutav eelarvevahendite käsutaja saab teavet, mis seab maksetaotluses esitatud kulude rahastamiskõlblikkuse kahtluse alla, võib ta maksetähtaja arvestamise peatada, kontrollimaks, sealhulgas kohapealseid kontrolle korraldades, et kulud on rahastamiskõlblikud. Makse tegemiseks lubatud järelejäänud maksetähtaega hakatakse arvestama alates kuupäevast, mil saadi nõutud teave või läbivaadatud dokumendid või tehti vajalik täiendav kontroll, sealhulgas kohapealne kontroll.

Asjaomastele võlausaldajatele antakse maksetähtaja arvestamise peatamise põhjustest kirjalikult teada.

5. Välja arvatud liikmesriikide, EIP ja EIFi puhul, on võlausaldajal lõikes 1 sätestatud tähtaegade möödumisel õigus saada järgmiste tingimuste kohaselt viivist:

a) viivisemääradeks on artikli 99 lõikes 2 osutatud määrad;

b) viivist makstakse ajavahemiku eest, mis algab lõikes 1 sätestatud maksetähtpäevale järgneval kalendripäeval ja lõpeb maksmiskuupäeval.

Kui esimese lõigu kohaselt arvutatud viivise summa ei ületa 200 eurot, makstakse see võlausaldajale välja vaid vastavasisulise taotluse korral, mis on esitatud kahe kuu jooksul pärast hilinenud makse laekumist.

6. Iga liidu institutsioon esitab Euroopa Parlamendile ja nõukogule käesoleva artikli lõigetes 1–4 sätestatud tähtaegade järgimise ja tähtaja arvestamise peatamiste kohta aruande. Komisjoni asjaomane aruanne lisatakse artikli 74 lõikes 9 osutatud iga-aastaste tegevusaruannete kokkuvõttele.

8. PEATÜKK
SISEAUDIITOR

Artikkel 117
Siseaudiitori ametisse nimetamine

1. Iga liidu institutsioon näeb ette siseauditi funktsiooni, mida täidetakse asjaomaste rahvusvaheliste standardite kohaselt. Asjaomase liidu institutsiooni poolt ametisse nimetatud siseaudiitor vastutab institutsiooni ees eelarve täitmise süsteemide ja menetluste nõuetekohase toimimise kontrollimise eest. Siseaudiitoriks ei või olla eelarvevahendite käsutaja ega peaarvepidaja.

2. Euroopa välisteenistuse siseauditi puhul kohaldatakse finantsjuhtimise suhtes, mis on volitatud edasi artikli 60 lõike 2 kohaselt edasivolitatud eelarvevahendite käsutajana tegutsevatele liidu delegatsioonide juhtidele, komisjoni siseaudiitori kontrollivolitusi.

   Komisjoni siseaudiitor tegutseb ka Euroopa välisteenistuse siseaudiitorina Euroopa välisteenistuse eelarvejao täitmise kontrollimisel.

3. Iga liidu institutsioon nimetab siseaudiitori ametisse institutsiooni tegevuse eripärale ja vajadustele kohandatud korras. Iga liidu institutsioon teavitab Euroopa Parlamenti ja nõukogu siseaudiitori ametisse nimetamisest.

4. Iga liidu institutsioon määrab oma institutsiooni tegevuse eripära ja vajadusi arvesse võttes kindlaks siseaudiitori ülesannete ulatuse ning kehtestab üksikasjalikud eesmärgid ja korra siseauditi funktsiooni täitmiseks, võttes igakülgselt arvesse rahvusvahelisi siseauditistandardeid.

5. Iga liidu institutsioon võib siseaudiitoriks ametisse nimetada oma konkreetse pädevuse alusel liikmesriikide kodanike hulgast valitud ametniku või muu teenistuja, kelle suhtes kohaldatakse personalieeskirju.

6. Kui kaks või enam liidu institutsiooni nimetavad ametisse sama siseaudiitori, teevad nad vajalikud korraldused, et siseaudiitorit saaks vastavalt artiklile 121 oma tegevuse eest vastutusele võtta.

7. Iga liidu institutsioon teavitab Euroopa Parlamenti ja nõukogu siseaudiitori ametist lahkumisest.

Artikkel 118

Siseaudiitori volitused ja ülesanded

1. Siseaudiitor nõustab liidu institutsiooni riskide juhtimisel, esitades juhtimis- ja kontrollisüsteemide taseme kohta sõltumatuid arvamusi ning andes toimingute tegemise tingimuste parandamiseks ja usaldusväärse finantsjuhtimise edendamiseks soovitusi.

   Siseaudiitori ülesanne on eelkõige:

   a) hinnata institutsioonisiseste juhtimissüsteemide sobivust ja tulemuslikkust ning talituste tegevuse tulemuslikkust poliitika, programmide ja meetmete rakendamisel, lähtudes nendega seotud riskidest;

b) hinnata kõigi eelarve täitmise toimingute suhtes kohaldatavate sisekontrolli- ja -auditisüsteemide tõhusust ja tulemuslikkust.

2. Siseaudiitor täidab oma ülesandeid asjaomase liidu institutsiooni kogu tegevuse ja kõigi talituste suhtes. Tal on täielik ja piiramatu juurdepääs kogu teabele, mis on vajalik tema ülesannete täitmiseks, vajaduse korral kohapeal, sealhulgas liikmesriikides ja kolmandates riikides.

Siseaudiitor tutvub eelarvevahendite käsutajate aastaaruande ja muude üksikasjalike andmetega.

3. Siseaudiitor annab oma järeldustest ja soovitustest aru asjaomasele liidu institutsioonile. Asjaomane liidu institutsioon tagab audititest tulenevate soovituste põhjal meetmete võtmise.

Iga liidu institutsioon kaalub, kas tema siseaudiitori aruannetes antud soovitused on sobivad, et vahetada nende alusel teiste liidu institutsioonidega häid tavasid.

4. Siseaudiitor esitab asjaomasele liidu institutsioonile siseauditi aastaaruande, milles on märgitud tehtud siseauditite arv ja liik, põhilised antud soovitused ja nende soovituste suhtes võetud meetmed.

Kõnealuses aastaaruandes nimetatakse artikli 145 kohaselt loodud toimkonna avastatud süsteemsed probleemid, mille kohta on esitatud artiklis 93 osutatud arvamus.

5. Siseaudiitor keskendub oma aruande koostamisel eelkõige usaldusväärse finantsjuhtimise ja tulemuslikkuse põhimõtte üldisele järgimisele ja tagab, et nende põhimõtete rakendamise pidevaks parandamiseks ja tõhustamiseks on võetud asjakohaseid meetmeid.

6. Igal aastal esitab komisjon eelarve täitmisele heakskiidu andmise menetluse raames ja kooskõlas ELi toimimise lepingu artikliga 319 taotluse korral oma iga-aastase siseauditiaruande, võttes igakülgselt arvesse konfidentsiaalsuse nõudeid.

7. Iga liidu institutsioon teeb siseaudiitori kontaktandmed kättesaadavaks kõikidele kulutoimingutega seotud füüsilistele ja juriidilistele isikutele, et neil oleks siseaudiitoriga võimalik konfidentsiaalselt ühendust võtta.

8. Igal aastal koostab iga liidu institutsioon aruande, milles võetakse kokku tehtud siseauditid arvu ja liikide kaupa, antud soovitused ja nende soovituste põhjal võetud meetmed, ja edastab selle artikli 253 kohaselt Euroopa Parlamendile ja nõukogule.

9. Siseaudiitori aruanded ja järeldused ning asjaomase liidu institutsiooni aruanne tehakse üldsusele kättesaadavaks alles pärast seda, kui siseaudiitor on nende põhjal võetavad meetmed kinnitanud.

10. Iga liidu institutsioon annab siseaudiitorile siseauditifunktsiooni nõuetekohaseks täitmiseks vajalikud vahendid ja ametijuhendi, milles on üksikasjalikult kirjeldatud tema ülesandeid, õigusi ja kohustusi.

Artikkel 119

Siseaudiitori tööprogramm

1. Siseaudiitor võtab vastu oma tööprogrammi ja esitab selle asjaomasele liidu institutsioonile.

2. Iga liidu institutsioon võib paluda siseaudiitoril läbi viia auditeid, mis ei ole lõikes 1 nimetatud tööprogrammis ette nähtud.

Artikkel 120

Siseaudiitori sõltumatus

1. Siseaudiitor on auditite tegemisel täiesti sõltumatu. Asjaomane liidu institutsioon kehtestab siseaudiitori suhtes kohaldatavad erinormid, mis tagavad, et siseaudiitor on oma ülesannete täitmisel täiesti sõltumatu, ja milles määratakse kindlaks siseaudiitori vastutus.

2. Siseaudiitorile ei tohi anda juhiseid ega seada piiranguid nende ülesannete täitmisel, mis talle on ametisse nimetamisel käesoleva määruse alusel antud.

3. Kui siseaudiitoriks on koosseisuline töötaja, täidab ta oma ainuõiguslikke auditeerimisülesandeid täiesti sõltumatult ning kannab vastutust personalieeskirjade kohaselt.

Artikkel 121

Siseaudiitori vastutus

Üksnes see liidu institutsioon, kelle töötaja siseaudiitor on, võib siseaudiitori tema tegevuse eest vastutusele võtta, toimides käesoleva artikli kohaselt.

Iga liidu institutsioon teeb uurimise algatamise kohta põhjendatud otsuse. Otsus edastatakse huvitatud isikule. Asjaomane liidu institutsioon võib oma otsesel vastutusel teha uurimise läbiviimise ülesandeks ühele või mitmele ametnikule, kelle palgaaste ei ole asjaomase töötaja palgaastmest madalam. Uurimise käigus kuulatakse ära huvitatud isiku seisukohad.

Uurimisaruanne edastatakse huvitatud isikule, kelle seisukohad aruande kohta asjaomane liidu institutsioon seejärel ära kuulab.

Aruande ja ärakuulamise alusel teeb asjaomane liidu institutsioon kas põhjendatud otsuse menetluse lõpetamise kohta või põhjendatud otsuse personalieeskirjade artiklite 22 ja 86 ning IX lisa kohaselt. Otsustest, millega määratakse distsiplinaarkaristused või rahatrahvid, teavitatakse huvitatud isikut ja need saadetakse teadmiseks teistele liidu institutsioonidele ja kontrollikojale.

Huvitatud isik võib esitada nende otsuste vastu personalieeskirjade kohaselt hagi Euroopa Liidu Kohtule.

Artikkel 122

Hagi esitamine Euroopa Liidu Kohtule

Ilma et see piiraks personalieeskirjades ette nähtud õiguskaitsevahendite kasutamist, võib siseaudiitor esitada otse Euroopa Liidu Kohtule hagi seoses aktidega, mis on seotud tema kui siseaudiitori ülesannete täitmisega. Ta esitab selle hagi kolme kuu jooksul alates kalendripäevast, mil ta kõnealusest aktist teada sai.

Sellised hagid vaadatakse läbi ja nende kohta tehakse otsus personalieeskirjade artikli 91 lõike 5 kohaselt.

Artikkel 123

Siseauditi järelevalvekomiteed

1. Iga liidu institutsioon moodustab siseauditi järelevalvekomitee, kelle ülesanne on tagada siseaudiitori sõltumatus, jälgida siseaudititegevuse kvaliteeti ning tagada, et talitused arvestaksid igakülgselt sise- ja välisauditi soovitusi ja võtaksid nende põhjal järelmeetmeid.

2. Siseauditi järelevalvekomitee koosseisu otsustab iga liidu institutsioon, võttes arvesse selle organisatsioonilist sõltumatust ja sõltumatu eksperdiarvamuse olulisust.

V JAOTIS
ÜLDSÄTTED

1. PEATÜKK
EELARVE OTSESE, KAUDSE JA JAGATUD TÄITMISE SUHTES KOHALDATAVAD SÄTTED

Artikkel 124

Kohaldamisala

Erandina artiklist 140 käsitatakse käesolevas jaotises esitatud viiteid juriidilistele kohustustele viidetena juriidilistele kohustustele, raamlepingutele ja finantsraampartnerluse lepingutele.

Artikkel 125

Liidu rahalise toetuse vormid

1. Liidu rahaline toetus eelarve otsese, jagatud ja kaudse täitmise raames aitab saavutada liidu poliitikaeesmärki ja konkreetseid tulemusi ning võib olla järgmises vormis:

a) asjaomase tegevuse kuludega sidumata rahastamine, mis põhineb:

i) kas valdkondlike normide või komisjoni otsustega kehtestatud tingimuste täitmisel või

ii) eelnevalt kindlaks määratud vahe-eesmärkide või tulemusnäitajate alusel mõõdetavate tulemuste saavutamisel;

b) tegelikult tekkinud rahastamiskõlblike kulude hüvitamine;

c) ühikuhinnad, mida kasutatakse kõikide või teatavate spetsiifiliste eelnevalt selgelt kindlaks määratud rahastamiskõlblike kulude kategooriate puhul, väljendatuna summana ühiku kohta;

d) kindlasummalised maksed, mida kasutatakse üldises mõistes kõikide või teatavate spetsiifiliste eelnevalt selgelt kindlaks määratud rahastamiskõlblike kulude kategooriate puhul;

e) ühtse määra alusel rahastamine, mida kasutatakse teatavate spetsiifiliste eelnevalt selgelt kindlaks määratud rahastamiskõlblike kulude kategooriate puhul, kohaldades protsendimäära;

f) punktides a–e nimetatud vormide kombinatsioon.

Käesoleva lõike esimese lõigu punkti a kohased liidu rahalised toetused määratakse eelarve otsese ja kaudse täitmise raames kindlaks kooskõlas artikliga 184, valdkondlike normidega või komisjoni otsusega ja eelarve jagatud täitmise raames kooskõlas valdkondlike normidega. Käesoleva lõike esimese lõigu punktide c, d ja e kohased liidu rahalised toetused määratakse eelarve otsese ja kaudse täitmise raames kindlaks kooskõlas

artikliga 184 või valdkondlike normidega ja eelarve jagatud täitmise raames kooskõlas valdkondlike normidega.

2. Rahalise toetuse asjakohase vormi kindlaksmääramisel võetakse võimalikult suures ulatuses arvesse potentsiaalsete vahendite saajate huve ja raamatupidamismeetodeid.

3. Vastutav eelarvevahendite käsutaja annab artikli 74 lõikes 9 osutatud iga-aastases tegevusaruandes aru käesoleva artikli lõike 1 esimese lõigu punktides a ja f sätestatud kuludega sidumata rahastamise kohta.

Artikkel 126

Kolmanda isiku hindamisele tuginemine

Komisjon võib täielikult või osaliselt tugineda enda või muude üksuste, sealhulgas rahastajate tehtud hindamistele, kui nende hindamiste tegemisel on arvesse võetud tingimusi, mis on samaväärsed käesolevas määruses kehtestatud tingimustega kohaldatava eelarve täitmise viisi kohta. Sel eesmärgil edendab komisjon rahvusvaheliselt heakskiidetud standardite tunnustamist või rahvusvahelisi parimaid tavasid.

Artikkel 127

Kolmanda isiku audititele tuginemine

Ilma et see piiraks võimalust teha edasisi auditeid, võetakse audit, mille on teinud sõltumatu audiitor rahvusvaheliselt tunnustatud auditistandardite kohaselt liidu rahalise toetuse kasutamist käsitlevate finantsaruannete ja aruannete kohta ning mis annab piisava kindluse, üldise kindluse aluseks, nagu on asjakohasel juhul täpsustatud valdkondlikes normides, tingimusel et audiitori sõltumatuse ja pädevuse kohta on olemas piisavad tõendid. Selleks tehakse sõltumatu audiitori aruanne ja seonduvad auditidokumendid taotluse korral kättesaadavaks Euroopa Parlamendile, komisjonile, kontrollikojale ja liikmesriikide auditeerimisasutustele.

Artikkel 128

Juba kättesaadava teabe kasutamine

Et vältida liidu vahendeid saavatelt isikutelt ja üksustelt sama teabe mitmekordset küsimist, kasutatakse võimalikult suurel määral teavet, mis on liidu institutsioonidele, korraldusasutustele, eelarvet täitvatele muudele asutustele või üksustele juba kättesaadav.

Artikkel 129

Koostöö liidu finantshuvide kaitse tagamiseks

1. Iga isik või üksus, kes saab liidu rahalisi vahendeid, teeb liidu finantshuvide kaitsel täielikult koostööd ja annab vajalikud õigused ja nõutava juurdepääsu vahendite saamise tingimusena vastutavale eelarvevahendite käsutajale, Euroopa Prokuratuurile määruse (EL) 2017/1939 kohases tõhustatud koostööd osalevate liikmesriikide puhul, OLAFile ja kontrollikojale ning asjakohasel juhul asjaomastele riiklikele ametiasutustele, et nad saaksid oma volitusi täielikult kasutada. OLAFi puhul hõlmavad need õigused ka õigust toimetada juurdlusi, sealhulgas teha kohapealseid kontrolle ja inspekteerimisi, kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL, Euratom) nr 883/2013[48].

2. Isik või üksus, kes saab liidu vahendeid eelarve otsese ja kaudse täitmise raames, annab kirjalikult nõusoleku, et annab vajalikud õigused vastavalt lõikes 1 osutatule, ning tagab, et kolmandad isikud, kes on kaasatud liidu vahendite haldamisse, annavad samaväärsed õigused.

---

48 Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. septembri 2013. aasta määrus (EL, Euratom) nr 883/2013, mis käsitleb Euroopa Pettustevastase Ameti (OLAF) juurdlusi ning millega tunnistatakse kehtetuks Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EÜ) nr 1073/1999 ja nõukogu määrus (Euratom) nr 1074/1999 (ELT L 248, 18.9.2013, lk 1).

Artikkel 130

Menetlusest kõrvalejätmise süsteemi osaline kohaldatavus eelarve jagatud täitmisel

Menetlusest kõrvalejätmise süsteemi kohaldatakse artikli 62 lõike 1 esimese lõigu punkti b kohaselt väljamakstud liidu vahendite puhul iga isiku või üksuse suhtes, kes taotleb või saab neid liidu vahendeid, tingimustel, mis on sätestatud artikli 138 lõikes 2 ***ja artiklis 277***.

2. PEATÜKK
EELARVE OTSESE JA KAUDSE TÄITMISE SUHTES KOHALDATAVAD SÄTTED

1. JAGU
MENETLUS- JA HALDUSNORMID

Artikkel 131

Finantsraampartnerlused

1. Komisjon võib sõlmida liidu vahendeid artikli 62 lõike 1 esimese lõigu punkti c kohaselt haldavate isikute ja üksustega või toetusesaajatega pikaajaliseks koostööks finantsraampartnerluse lepinguid. Ilma et see piiraks käesoleva artikli lõike 4 punkti c kohaldamist, vaadatakse finantsraampartnerluse lepingud iga mitmeaastase finantsraamistiku jooksul vähemalt kord läbi. Selliste lepingute raames võib kirjutada alla rahalist toetust käsitlevatele lepingutele või sihttoetuslepingutele.

2. Finantsraampartnerluse lepingu eesmärk on hõlbustada liidu eesmärkide saavutamist, fikseerides koostöö lepingulised tingimused. Selleks määratakse finantsraampartnerluse lepingus kindlaks finantskoostöö vorm ning leping sisaldab kohustust kehtestada finantsraampartnerluse lepingu alusel allakirjutatud konkreetsetes lepingutes erieesmärkide saavutamise seire kord. Nendes lepingutes märgitakse eelhindamise tulemuste põhjal samuti, kas komisjon võib tugineda artikli 62 lõike 1 esimese lõigu punkti c kohaselt liidu vahendeid haldavate isikute ja üksuste või toetusesaajate süsteemidele ja menetlustele, sealhulgas auditi protseduuridele.

3. Auditi kulude ja tulude optimeerimiseks ning koordineerimise hõlbustamiseks võib liidu vahendeid artikli 62 lõike 1 esimese lõigu punkti c kohaselt haldavate isikute ja üksustega või toetusesaajatega sõlmida auditi- või kontrollikokkuleppeid. Sellised kokkulepped ei piira artiklite 127 ja 129 kohaldamist.

4. Kui finantsraampartnerlust viiakse ellu eri sihttoetuste kaudu, siis:

   a) täpsustatakse finantsraampartnerluse lepingus lisaks lõikes 2 sätestatule:

      i) kavandatud meetmete või tööprogrammide laad;

      ii) eri sihttoetuste andmise menetlus vastavalt VIII jaotises sätestatud põhimõtetele ja menetlusnormidele;

   b) peab finantsraampartnerluse leping ja eri sihttoetuse andmise leping olema tervikuna artikli 204 nõuetega kooskõlas;

c) ei või finantsraampartnerluse kestus olla pikem kui neli aastat, välja arvatud igakülgselt põhjendatud juhtudel, mis peavad olema selgelt esitatud artikli 74 lõikes 9 osutatud iga-aastases tegevusaruandes;

d) kasutatakse finantsraampartnerlust kooskõlas läbipaistvuse ja avalduse esitajate võrdse kohtlemise põhimõttega;

e) käsitatakse finantsraampartnerlusi programmitöö, eelneva avalikustamise ja sihttoetuse andmise kontekstis toetusena;

f) kohaldatakse finantsraampartnerlusel põhinevate eri sihttoetuste suhtes artiklis 38 osutatud tagantjärele avalikustamise menetlusi.

5. Eri sihttoetuste kaudu täidetavates finantsraampartnerluse lepingutes võidakse ette näha tuginemine toetusesaaja süsteemidele ja menetlustele vastavalt käesoleva artikli lõikele 2, kui neid süsteeme ja menetlusi on hinnatud artikli 157 lõigete 2, 3 ja 4 kohaselt. Sellisel juhul artikli 199 lõike 1 esimese lõigu punkti d ei kohaldata. Kui menetlused, mida toetusesaaja kasutab artikli 157 lõike 4 esimese lõigu punktis d osutatud kolmandate isikute rahastamiseks, on saanud komisjonilt positiivse hinnangu, siis artikleid 207 ja 208 ei kohaldata.

6. Kui finantsraampartnerluse lepinguid täidetakse eri sihttoetuste kaudu, tehakse enne finantsraampartnerluse lepingule allakirjutamist artiklis 201 osutatud finants- ja tegevussuutlikkuse kontroll. Komisjon võib tugineda teiste rahastajate tehtud samaväärsetele finants- ja tegevussuutlikkuse kontrollidele.

7. Kui finantsraampartnerluse lepinguid täidetakse rahalist toetust käsitlevate lepingute kaudu, peavad finantsraampartnerluse leping ja rahalist toetust käsitlev leping tervikuna olema kooskõlas artikliga 129 ja artikli 158 lõikega *7*.

Artikkel 132

Peatamine, lõpetamine ja vähendamine

1. Kui väljavalimismenetluse käigus on esinenud õigusnormide rikkumist, kelmust või pettust, peatab vastutav eelarvevahendite käsutaja menetluse ja võib võtta kõikvajalikud meetmed, sealhulgas menetluse tühistada. Vastutav eelarvevahendite käsutaja annab õigusnormide rikkumise, kelmuse- või pettusekahtluse juhtumitest viivitamata teada OLAFile.

2. Kui pärast väljavalimist selgub, et väljavalimismenetluses on esinenud õigusnormide rikkumist, kelmust või pettust, ***võtab*** vastutav eelarvevahendite käsutaja***, välja arvatud igakülgselt põhjendatud juhtudel, ühe või mitu järgmist meedet***:

   a) keeldub juriidilist kohustust võtmast või tühistab auhinna andmise;

   b) peatab maksed või tarne;

   c) peatab juriidilise kohustuse täitmise;

   d) kui see on asjakohane, lõpetab juriidilise kohustuse tervikuna või ühe või mitme vahendite saaja suhtes.

3. Vastutav eelarvevahendite käsutaja võib peatada maksed või tarne või juriidilise kohustuse täitmise, kui:

   a) juriidilise kohustuse täitmisel on esinenud õigusnormide rikkumist, kelmust, pettust või kohustuste rikkumist;

b) on vaja kontrollida, kas oletatav õigusnormide rikkumine, kelmus või pettus või kohustuste rikkumine on tõepoolest toimunud;

c) õigusnormide rikkumine, kelmus või pettus või kohustuste rikkumine seab kahtluse alla liidu vahendeid artikli 62 lõike 1 esimese lõigu punkti c kohaselt haldava isiku või üksuse sisekontrollisüsteemide usaldusväärsuse või tulemuslikkuse või raamatupidamisarvestuse aluseks olevate tehingute seaduslikkuse ja korrektsuse.

Kui esimese lõigu punktis b osutatud oletatav õigusnormide rikkumine, kelmus või pettus või kohustuste täitmata jätmine ei leia kinnitust, jätkatakse täitmist või makseid või tarnet niipea kui võimalik.

Vastutav eelarvevahendite käsutaja võib lõpetada juriidilise kohustuse tervikuna või ühe või mitme vahendite saaja suhtes esimese lõigu punktides a ja c osutatud juhtudel.

4. Lisaks lõikes 2 või 3 nimetatud meetmetele võib vastutav eelarvevahendite käsutaja vähendada sihttoetust, auhinda, rahalist toetust käsitleva lepingu kohast rahalist toetust, mitterahalist annetust või lepingukohast maksumust proportsionaalselt õigusnormide rikkumise, kelmuse või pettuse või kohustuste täitmata jätmise raskusega, sealhulgas juhul, kui asjaomased meetmed on jäänud võtmata või neid on võetud ebarahuldavalt, osaliselt või hilinemisega.

Artikli 125 lõike 1 esimese lõigu punktis a osutatud rahastamise korral võib vastutav eelarvevahendite käsutaja vähendada rahalist toetust proportsionaalselt, kui tulemused on saavutatud ebarahuldavalt, osaliselt või hilinemisega või kui tingimused ei ole täidetud.

5. Lõike 2 punkte b, c ja d ning lõiget 3 ei kohaldata auhinnakonkursil osalevate avalduse esitajate suhtes.

Artikkel 133

Andmete säilitamine ning vahendite saaja posti- ja e-posti aadressi ajakohastamine

1. Vahendite saajad säilitavad andmeid ja tõendavaid dokumente, sealhulgas statistilisi andmeid ja muid rahastamisega seotud andmeid, sealhulgas elektroonilisi andmeid ja dokumente, viis aastat pärast lõppmakse tegemist või sellise makse puudumise korral tehingu tegemist. Kui toetuse suurus on 60 000 eurot või väiksem, siis on nimetatud tähtaeg kolm aastat.

2. Andmeid ja dokumente, mis on seotud auditite, edasikaebuste, kohtuvaidluste või nõuete menetlemisega, mis tulenevad juriidilistest kohustustest, või OLAFi juurdlustega, säilitatakse seni, kuni sellised auditid, edasikaebused, kohtuvaidlused, nõuete menetlemine või juurdlused on lõpule viidud. OLAFi juurdlustega seotud andmete ja dokumentide puhul kehtib säilitamise kohustus pärast seda, kui vahendite saajat on juurdlusest teavitatud.

3. Andmeid ja dokumente säilitatakse kas originaalide või originaalide tõestatud koopiate kujul või üldtunnustatud andmekandjatel, sealhulgas originaaldokumentide elektrooniliste versioonide või üksnes elektroonilises versioonis eksisteerivate dokumentide kujul. Kui eksisteerivad üksnes elektroonilised versioonid, siis originaale ei nõuta, kui nimetatud dokumendid vastavad kohaldatavatele õigusnormidele, nii et neid saab käsitada originaalidega võrdsetena ja neile saab tugineda auditeerimise eesmärgil.

4. Vahendite saajad teavitavad eelarvevahendite käsutajat oma posti- ja e-posti aadressi muutumisest. See kohustus kehtib viis aastat pärast lõppmakse tegemist või sellise makse puudumisel tehingu tegemist. Kui toetuse suurus on 60 000 eurot või väiksem, siis on nimetatud tähtaeg kolm aastat.

Artikkel 134

Ärakuulamismenetlus ja õiguskaitsevahendid

1. Enne kui vastutav eelarvevahendite käsutaja võtab vastu meetme, mis riivab osaleja või vahendite saaja õigusi, tagab ta, et osalejale või vahendite saajale on antud võimalus esitada oma tähelepanekuid.

   Käesoleva lõike esimest lõiku ei kohaldata väljavalimismenetluste suhtes, välja arvatud juhul, kui osaleja lükati tagasi artikli 143 lõike 1 esimese lõigu punkti b või c alusel.

2. Kui eelarvevahendite käsutaja meede riivab osaleja või vahendite saaja õigusi, osutatakse selle meetme alusdokumendis meetme vaidlustamiseks ette nähtud halduslikele ja kohtulikele õiguskaitsevahenditele.

Artikkel 135

Intressitoetused ja tagatistasu toetused

1. Intressitoetusi ja tagatistasu toetusi antakse X jaotise kohaselt, kui need on ühendatud rahastamisvahenditega üheks meetmeks.

2. Kui intressitoetuste ja tagatistasude toetusi ei ole rahastamisvahenditega üheks meetmeks ühendatud, võib neid anda VI või VIII jaotise kohaselt.

Artikkel 136

Julgeoleku ja avaliku korra kaitse

1. Liidu väljavalimismenetlustes osalemise tingimused peavad olema kooskõlas rahvusvaheliste kohustuste või turulepääsuga seotud kohustustega, mille liit on võtnud rahvusvahelistes lepingutes, ega tohi alusetult piirata konkurentsi.

2. Kui see on vajalik ja igakülgselt põhjendatud, märgib komisjon artiklis 110 osutatud rahastamisotsuses, et konkreetsed väljavalimismenetlused mõjutavad julgeolekut või avalikku korda, eelkõige seoses liidu või liikmesriikide strateegilise vara või huvidega, sealhulgas digitaalse taristu, side- ja infosüsteemide ja nendega seotud tarneahelate terviklikkuse kaitsega. Kui rahastamisotsus ei ole artikli 110 lõike 1 teise lõigu alusel vajalik, täpsustab vastutav eelarvevahendite käsutaja selle väljavalimismenetlusega seotud dokumentides.

3. Julgeoleku või avaliku korra kaitseks võib vastutav eelarvevahendite käsutaja kehtestada väljavalimismenetluse suhtes kehtivad eritingimused ja juriidilised kohustused, nagu on osutatud artiklis 124. Tingimuste suhtes kohaldatakse käesoleva artikli lõikeid 1 ja 2 ning need piirduvad rangelt liidu ja/või liikmesriikide julgeoleku või avaliku korra kaitseks vajalikuga.

   Eritingimused võivad kehtida väljavalimismenetluses osalemise ja kaasneva juriidilise kohustuse kogu tsükli kohta ning võivad puudutada:

   a) üksust, eelkõige menetlusele juurdepääsu või rahastamiskõlblikkuse kriteeriume sõltuvalt osaleja asukohariigist, sealhulgas töövõtjate või toetusesaajate ja temaga seotud üksuste ja võimalike alltöövõtjate puhul, samuti seoses kolmanda riigi avalik-õiguslike või eraõiguslike üksuste otsese või kaudse kontrolliga mõne osaleja üle;

   b) tegevust, eelkõige seoses seadmete, kaupade, asjade või teenuste päritoluriigiga, samuti tegevuse elluviimise kohaga, mis võib olla piiratud liikmesriikidega;

c) üksuste ja tegevuse täiendavaid turvanõudeid, eelkõige tingimusi, mis põhinevad seadmete, kaupade, asjade või teenuste, tootja, töövõtja, toetusesaaja, seotud üksuste või alltöövõtjate turvariski hindamisel.

I

2. JAGU

VARAJASE AVASTAMISE JA MENETLUSEST KÕRVALEJÄTMISE SÜSTEEM

Artikkel 137

Liidu finantshuvide kaitse riskide avastamise, menetlusest kõrvalejätmise ja rahaliste karistuste kohaldamise teel

1. Selleks et kaitsta liidu finantshuve, loob komisjon varajase avastamise ja menetlusest kõrvalejätmise süsteemi ning haldab seda.

Selle süsteemi eesmärk on hõlbustada järgmist:

a) selliste lõikes 2 osutatud isikute või üksuste varajane avastamine, kes ohustavad liidu finantshuve;

b) selliste lõikes 2 osutatud isikute või üksuste kõrvalejätmine menetlusest, kelle puhul valitseb üks artikli 138 lõikes 1 osutatud kõrvalejätmist põhjustav olukord;

c) vahendite saajatele rahalise karistuse määramine artikli 140 kohaselt.

2. Eelarve otsese ja kaudse täitmise raames kohaldatakse varajase avastamise ja menetlusest kõrvalejätmise süsteemi järgmise suhtes:

a) osalejad ja vahendite saajad;

b) üksused, kelle suutlikkusele taotleja või pakkuja kavatseb toetuda, või töövõtja alltöövõtjad;

c) iga liidu vahendeid saav isik või üksus, kui eelarvet täidetakse vastavalt artikli 62 lõike 1 esimese lõigu punktile c ja artikli 157 lõikele 4, tuginedes artikli ***158*** lõike *7* kohaselt edastatud teabele;

d) tagatise andjad;

e) osalejad või vahendite saajad, kelle kohta on artikli 63 kohaselt eelarvet täitvad üksused kooskõlas artikli 144 lõike 2 punktiga d esitanud teavet, mille on edastanud liikmesriigid vastavalt valdkondlikele normidele;

f) artiklis 26 osutatud sponsorid;

g) artikli 138 lõikes 6 osutatud kõrvalejäetud ▌ üksuse tegelikud kasusaajad ja sellega seotud üksus;

h) artikli 138 lõike 5 esimese lõigu punktides a–c osutatud füüsilised isikud,

i) isik või üksus, kes saab rahalisi vahendeid mis tahes vormis, sealhulgas tagastamatu rahalise toetuse või laenude või mõlemas vormis, kui eelarvet täidetakse koos liikmesriikidega artikli 62 lõike 1 esimese lõigu punkti a kohaselt; sellisel juhul kohaldatakse artikli 138 lõiget 2.

Esimese lõigu punkti i kohaldamisel hõlmavad rahalisi vahendeid saavad isikud või üksused vahendite lõplikke saajaid, töövõtjaid, alltöövõtjaid ja tegelikud kasusaajad.

See ei piira artikli 157 lõike 7 ega rahalist toetust käsitlevate lepingute, rahastamislepingute ja tagatislepingute sätete kohaldamist, kui tegemist on isikute või üksustega, kes saavad liidu rahalisi vahendeid, kui eelarvet täidetakse artikli 62 lõike 1 esimese lõigu punkti c kohaselt.

Eelarve jagatud täitmise puhul kohaldatakse menetlusest kõrvalejätmise süsteemi järgmise suhtes:

a) isik või üksus, kes taotleb rahastamist eelarve jagatud täitmise alla kuuluva programmi raames ja kes on selliseks rahastamiseks välja valitud või saab sellist rahastust;

b) üksused, kelle suutlikkusele punktis a osutatud isik või üksus kavatseb toetuda, või sellise isiku või üksuse alltöövõtjad;

c) ***artikli 138 lõikes 6*** osutatud ***kõrvalejäetud*** üksuse tegelikud kasusaajad ja sellega seotud ***üksus***;

3. Otsuse käesoleva artikli lõike 1 teise lõigu punktis a osutatud riske puudutava varajase avastamise teabe registreerimise, lõikes 2 osutatud isikute või üksuste menetlusest kõrvalejätmise ja/või vahendite saajale rahalise karistuse määramise kohta teeb vastutav eelarvevahendite käsutaja. Selliste otsustega seotud teave registreeritakse artikli 144 lõikes 1 osutatud andmebaasis. Kui selline otsus tehakse artikli 138 lõike 5 alusel, sisaldavad andmebaasis registreeritud andmed teavet kõnealuses lõikes osutatud isikute kohta.

4. Käesoleva artikli lõikes 2 osutatud isikute või üksuste menetlusest kõrvalejätmise või vahendite saajale rahalise karistuse määramise otsus tehakse lõpliku kohtuotsuse või artikli 138 lõikes 1 osutatud menetlusest kõrvalejätmise olukordade puhul lõpliku haldusotsuse alusel või artikli 138 lõikes 3 nimetatud juhtudel artiklis ***135*** osutatud toimkonna esialgse õigusliku hinnangu alusel, et tagada nende olukordade tsentraliseeritud hindamine. Artikli 143 lõikes 1 osutatud juhtudel lükkab vastutav eelarvevahendite käsutaja osaleja poolt väljavalimismenetluses tehtud pakkumuse tagasi.

Ilma et see piiraks artikli 138 lõike 7 kohaldamist, võib vastutav eelarvevahendite käsutaja teha artikli 138 lõikes 3 osutatud esialgse õigusliku hinnangu põhjal otsuse jätta osaleja või vahendite saaja menetlusest kõrvale ja/või määrata vahendite saajale rahaline karistus ning otsuse avaldada seotud teave üksnes pärast seda, kui ta on saanud artiklis ***142*** osutatud toimkonna soovituse.

Artikkel 138

Menetlusest kõrvalejätmise kriteeriumid ja menetlusest kõrvalejätmise otsused

1. Vastutav eelarvevahendite käsutaja jätab artikli 137 lõikes 2 osutatud isiku või üksuse käesoleva määrusega reguleeritud väljavalimismenetlusest või liidu vahendite haldamisest kõrvale, kui nimetatud isik või üksus on ühes või mitmes järgmises olukorras:

a) isik või üksus on pankrotis, tema suhtes on algatatud maksejõuetus- või likvideerimismenetlus, tema vara haldab likvideerija või kohus, ta on sõlminud kokkuleppe võlausaldajatega, peatanud äritegevuse või on liidu õiguse või liikmesriigi õiguse alusel toimuva samalaadse menetluse tõttu analoogses olukorras;

b) lõpliku kohtuotsuse või lõpliku haldusotsusega on tõendatud, et isik või üksus on kohaldatavast õigusest tulenevad maksude või sotsiaalkindlustusmaksete tasumisega seotud kohustused täitmata jätnud;

c) lõpliku kohtuotsuse või lõpliku haldusotsusega on tõendatud, et isik või üksus on süüdi tõsises ametialases rikkumises, olles rikkunud kohaldatavaid õigusnorme või selle kutseala eetilisi norme, mille esindaja ta on, või olles pannud toime süülise teo, mis mõjutab tema ametialast usaldusväärsust, kui selline tegevus osutab süülisele tahtlusele või raskele hooletusele, sealhulgas eelkõige järgmisele:

   i) menetlusest kõrvalejätmise aluste puudumise või rahastamiskõlblikkuse või kvalifitseerimise kriteeriumide täitmise või juriidiliste kohustuste täitmise kontrollimiseks nõutavate andmete moonutamine kelmuse või pettuse või hooletuse teel;

   ii) teiste isikute või üksustega kokkuleppe sõlmimine konkurentsi moonutamise eesmärgil;

   iii) intellektuaalomandi õiguste rikkumine;

   iv) lubamatu mõjutamine või püüe lubamatult mõjutada otsustusprotsessi, et saada liidu vahendeid, kasutades valeandmete esitamise kaudu ära finantsjuhtimises osalejate või muude artikli 61 lõikes 1 osutatud isikutega seotud huvikonflikti;

v) püüe saada konfidentsiaalseid andmeid, mis võivad anda talle väljavalimismenetluses põhjendamatu eelise;

vi) õhutamine diskrimineerimisele, vihkamisele või vägivallale isikute rühma või rühma liikme vastu ***või muu samalaadne tegevus, mis on vastuolus ELi lepingu artiklis 2 sätestatud väärtustega, millel liit rajaneb***, kui selline rikkumine mõjutab isiku või üksuse eetilisust ja kahjustab või ähvardab konkreetselt mõjutada juriidilise kohustuse täitmist;

d) lõpliku kohtuotsusega on tõendatud, et isik või üksus on süüdi ühes järgnevas rikkumises:

i) pettus Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi (EL) 2017/1371[49] artikli 3 ja nõukogu 26. juuli 1995. aasta aktiga koostatud Euroopa ühenduste finantshuvide kaitse konventsiooni[50] artikli 1 tähenduses;

[49] Euroopa Parlamendi ja nõukogu 5. juuli 2017. aasta direktiiv (EL) 2017/1371, mis käsitleb võitlust liidu finantshuve kahjustavate pettuste vastu kriminaalõiguse abil (ELT L 198, 28.7.2017, lk 29).

[50] EÜT C 316, 27.11.1995, lk 48.

ii) korruptsioon, nagu on määratletud direktiivi (EL) 2017/1371 artikli 4 lõikes 2 ja aktiivne korruptsioon nõukogu 26. mai 1997. aasta aktiga koostatud Euroopa ühenduste ametnike või Euroopa Liidu liikmesriikide ametnikega seotud korruptsiooni vastu võitlemise konventsiooni[51] artikli 3 tähenduses, nõukogu raamotsuse 2003/568/JSK[52] artikli 2 lõikes 1 osutatud käitumine või muus kohaldatavas õiguses määratletud korruptsioon;

iii) käitumine, mis on seotud kuritegeliku ühendusega, millele on osutatud nõukogu raamotsuse 2008/841/JSK[53] artiklis 2;

iv) rahapesu või terrorismi rahastamine Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi (EL) 2015/849[54] artikli 1 lõigete 3, 4 ja 5 tähenduses;

v) terroriaktid või terroristliku tegevusega seotud õigusrikkumised, nagu on määratletud Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi (EL) 2017/541[55] artiklites ***3–12***, või sellistele aktidele või õigusrikkumisele üleskutsumine, nendele kaasaaitamine või nendele kihutamine ning nende katse, nagu on osutatud kõnealuse ***direktiivi*** artiklis ***14***;

---

51 EÜT C 195, 25.6.1997, lk 1.

52 Nõukogu 22. juuli 2003. aasta raamotsus 2003/568/JSK korruptsioonivastase võitluse kohta erasektoris (ELT L 192, 31.7.2003, lk 54).

53 Nõukogu 24. oktoobri 2008. aasta raamotsus 2008/841/JSK organiseeritud kuritegevuse vastase võitluse kohta (ELT L 300, 11.11.2008, lk 42).

54 Euroopa Parlamendi ja nõukogu 20. mai 2015. aasta direktiiv (EL) 2015/849, mis käsitleb finantssüsteemi rahapesu või terrorismi rahastamise eesmärgil kasutamise tõkestamist ning millega muudetakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrust (EL) nr 648/2012 ja tunnistatakse kehtetuks Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2005/60/EÜ ja komisjoni direktiiv 2006/70/EÜ (ELT L 141, 5.6.2015, lk 73).

55 Euroopa Parlamendi ja nõukogu 15. märtsi 2017. aasta direktiiv (EL) 2017/541 terrorismivastase võitluse kohta, millega asendatakse nõukogu raamotsus 2002/475/JSK ning muudetakse nõukogu otsust 2005/671/JSK (ELT L 88, 31.3.2017, lk 6).

vi) lapstööjõu kasutamine või muud inimkaubandusega seotud süüteod, millele on osutatud Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2011/36/EL[56] artiklis 2;

e) eelarvest rahastatava juriidilise kohustuse täitmisel on isiku või üksuse peamiste kohustuste täitmise osas esinenud märkimisväärseid puudusi, mis:

i) on viinud juriidilise kohustuse ennetähtaegse lõpetamiseni;

ii) on viinud leppetrahvide või muude lepingujärgsete karistuste kohaldamiseni või

iii) avastati eelarvevahendite käsutaja, OLAFi***,*** kontrollikoja ***või Euroopa Prokuratuuri*** tehtud kontrollide, auditite või juurdluste tulemusena;

f) lõpliku kohtuotsuse või lõpliku haldusotsusega on tõendatud, et isik või üksus on eiranud reegleid nõukogu määruse (EÜ, Euratom) nr 2988/95[57] artikli 1 lõike 2 tähenduses;

g) lõpliku kohtuotsuse või lõpliku haldusotsusega on tõendatud, et isik või üksus on loonud üksuse teises jurisdiktsioonis kavatsusega hoida kõrvale maksu-, sotsiaalsetest või muudest juriidilistest kohustustest, ***sealhulgas tööõiguse, tööhõive ja töötingimustega seotud kohustustest,*** tema registrijärgse asukoha, juhatuse asukoha või peamise tegevuskoha jurisdiktsioonis;

---

56 Euroopa Parlamendi ja nõukogu 5. aprilli 2011. aasta direktiiv 2011/36/EL, milles käsitletakse inimkaubanduse tõkestamist ja sellevastast võitlust ning inimkaubanduse ohvrite kaitset ja millega asendatakse nõukogu raamotsus 2002/629/JSK (ELT L 101, 15.4.2011, lk 1).

57 Nõukogu 18. detsembri 1995. aasta määrus (EÜ, Euratom) nr 2988/95 Euroopa ühenduste finantshuvide kaitse kohta (EÜT L 312, 23.12.1995, lk 1).

h) lõpliku kohtuotsuse või lõpliku haldusotsusega on tõendatud, et üksus on loodud punktis g osutatud kavatsusega;

i) üksus või isik on ***tahtlikult ja ilma mõjuva põhjuseta*** vastu eelarvevahendite käsutaja või tema esindaja või audiitori, OLAFi, Euroopa Prokuratuuri või kontrollikoja läbiviidavale uurimisele, kontrollile või auditile. Isik või üksus on uurimise, kontrolli või auditi vastu, kui ta võtab meetmeid, mille eesmärk või tagajärg on uurimise, kontrolli või auditi läbiviimiseks vajalike toimingute vältimine, takistamine või edasilükkamine. Selliste meetmete hulka kuuluvad eelkõige ▌ oma ruumidele või muudele äritegevuseks kasutatavatele kohtadele vajaliku juurdepääsu andmisest keeldumine, teabe varjamine või avalikustamisest keeldumine või valeteabe esitamine.

2. Vastutav eelarvevahendite käsutaja jätab menetlusest kõrvale artikli 137 lõike 2 esimese lõigu punktis i ning neljanda lõigu punktides a, b ja c osutatud isiku või üksuse, kui see isik või üksus on ühes või mitmes käesoleva artikli lõike 1 punkti c alapunktis iv või punktis d osutatud menetlusest kõrvalejätmise olukorras. Lõpliku kohtuotsuse või lõpliku haldusotsuse puudumisel tehakse otsus kõnealustes punktides osutatud tegevusele antud esialgse õigusliku hinnangu alusel, võttes arvesse artiklis 145 osutatud toimkonna soovituses sisalduvaid käesoleva artikli lõike 3 neljanda lõigu punktide a ja d kohaseid tuvastatud asjaolusid ja järeldusi.

Enne esialgse õigusliku hinnangu andmist annab artiklis 145 osutatud toimkond liikmesriigile võimaluse esitada ***käesoleva artikli lõikes 3 sätestatud menetluse kohta*** märkusi.

Ilma et see piiraks artikli 63 lõike 2 kohaldamist, tagab liikmesriik, et maksetaotlusi, mis on seotud käesoleva artikli lõike 1 kohaselt tuvastatud kõrvalejätmist põhjustavas olukorras oleva isiku või üksusega, ei esitata komisjonile hüvitamiseks.

3. Lõpliku kohtuotsuse, või kui see on kohaldatav, lõpliku haldusotsuse puudumisel käesoleva artikli lõike 1 punktides c, d, f, g ja h nimetatud juhtudel või käesoleva artikli lõike 1 punktides e ja i nimetatud juhul jätab vastutav eelarvevahendite käsutaja artikli 137 lõikes 2 nimetatud isiku või üksuse menetlusest kõrvale kõnealustes punktides osutatud tegevusele antud esialgse õigusliku hinnangu alusel, võttes arvesse artiklis 145 osutatud toimkonna soovituses sisalduvaid tuvastatud asjaolusid või muid järeldusi.

Käesoleva lõike esimeses lõigus osutatud esialgne hinnang ei mõjuta artikli 137 lõikes 2 osutatud asjaomase isiku või üksuse tegevuse hindamist liikmesriikide pädevate asutuste poolt liikmesriigi õiguse kohaselt. Pärast lõplikust kohtuotsusest või lõplikust haldusotsusest teavitamist vaatab vastutav eelarvevahendite käsutaja viivitamata läbi oma otsuse jätta artikli 137 lõikes 2 osutatud isik või üksus menetlusest kõrvale ja/või määrata vahendite saajale rahaline karistus. Kui lõplikus kohtuotsuses või lõplikus haldusotsuses ei ole kõrvalejätmise kestust kindlaks määratud, teeb vastutav eelarvevahendite käsutaja seda tuvastatud asjaolude ja järelduste alusel ning artiklis 145 osutatud toimkonna soovitust arvesse võttes.

Kui kõnealuses lõplikus kohtuotsuses või lõplikus haldusotsuses leitakse, et artikli 137 lõikes 2 osutatud isik või üksus ei ole süüdi tegevuses, mille kohta on koostatud esialgne õiguslik hinnang, mille alusel kõnealune isik või üksus menetlusest kõrvale jäeti, lõpetab vastutav eelarvevahendite käsutaja viivitamata kõnealuse kõrvalejätmise ja/või maksab asjakohasel juhul tagasi määratud rahalise karistuse summa.

Esimeses lõigus osutatud asjaolud ja järeldused hõlmavad eelkõige järgmist:

a) määruse (EL) 2017/1939 kohases tõhustatud koostöös osalevate liikmesriikide puhul Euroopa Prokuratuuri korraldatud ning kontrollikoja, OLAFi või siseaudiitori korraldatud auditite või juurdluste või eelarvevahendite käsutaja vastutusel korraldatud muu kontrolli, auditi või kontrollimise käigus kindlaks tehtud asjaolud;

b) mittelõplikud haldusotsused, mis võivad hõlmata kutseala eetiliste normide kohaldamise kontrolli eest vastutava pädeva järelevalveorgani võetud distsiplinaarmeetmeid;

c) asjaolud, millele on osutatud artikli 62 lõike 1 esimese lõigu punkti c kohaselt liidu vahendeid haldavate isikute ja üksuste otsustes;

d) teave, mille artikli 62 lõike 1 esimese lõigu punkti b kohaselt liidu vahendeid haldavad üksused on artikli 144 lõike 2 punkti d kohaselt edastanud, ***eelkõige*** asjaolud, mis on ***lõpliku kohtuotsuse või lõpliku haldusotsuse*** raames riigi tasandil käesoleva artikli lõike 1 punkti c alapunktis iv või punktis d osutatud menetlusest kõrvalejätmist põhjustava olukorra olemasolu kohta kindlaks tehtud, ja järeldused, milleni on asjaomase kohtu- või haldusotsuse raames jõutud;

e) liidu konkurentsiõiguse rikkumist puudutavad komisjoni otsused või liidu või liikmesriigi konkurentsiõiguse rikkumist puudutavad riigi pädeva asutuse otsused.

4. Kõik vastutava eelarvevahendite käsutaja artiklite 137–144 kohased otsused, või kui see on kohaldatav, kõik artiklis 145 osutatud toimkonna soovitused tehakse kooskõlas proportsionaalsuse põhimõttega ning võttes eelkõige arvesse järgmist:

a) olukorra tõsidust, sealhulgas mõju liidu finantshuvidele ja mainele;

b) kõnealusest rikkumisest möödunud ajavahemikku;

c) rikkumise kestust ja kordumist;

d) tahtlust või hooletuse raskust;

e) lõike 1 punktis b osutatud juhtudel asjaolu, kas tegemist on piiratud summaga;

f) muid leevendavaid asjaolusid, näiteks:

i) mil määral teeb artikli 137 lõikes 2 osutatud isik või üksus asjaomase pädeva asutusega koostööd ja milline on asjaomase isiku või üksuse panus uurimise läbiviimisesse, nagu vastutav eelarvevahendite käsutaja seda tunnustab, või

ii) kõrvalejätmist põhjustavast olukorrast teatamine artikli 139 lõikes 1 osutatud kinnituse esitamisega või

iii) meetmed, mida liikmesriik on isiku või üksuse suhtes artikli 63 lõike 2 kohaselt võtnud.

5. Vastutav eelarvevahendite käsutaja jätab artikli 137 lõikes 2 osutatud isiku või üksuse menetlusest kõrvale, kui:

a) füüsiline või juriidiline isik, kes on artikli 137 lõikes 2 osutatud isiku või üksuse haldus-, juhtimis- või järelevalveorgani liige või kellel on volitus neid isikuid või üksuseid esindada, nende nimel otsuseid teha või neid kontrollida, on ühes või mitmes käesoleva artikli lõike 1 punktides c– i osutatud olukorras;

b) artikli 137 lõikes 2 osutatud isiku või üksuse võlgade eest piiramatut vastutust kandev füüsiline või juriidiline isik on ühes või mitmes käesoleva artikli lõike 1 punktis a või b osutatud olukorras;

c) füüsiline isik, kes on väljavalimismenetluse või juriidilise kohustuse täitmise seisukohast hädavajalik, on ühes või mitmes käesoleva artikli lõike 1 punktides c– i osutatud olukorras.

Vastutav eelarvevahendite käsutaja tagab, et füüsiline isik, kes on ühes või mitmes esimeses lõigus osutatud olukorras, jäetakse menetlusest kõrvale.

6. Kui artikli 137 lõike 2 esimese lõigu punktides a–f ja h ja ***i*** osutatud isik või üksus jäetakse menetlusest kõrvale, võib vastutav eelarvevahendite käsutaja jätta menetlusest kõrvale ka kõrvalejäetud üksuse tegelikud kasusaaja või temaga seotud üksuse või määrata talle rahalise karistuse. Vastutava eelarvevahendite käsutaja otsuses, või kui see on kohaldatav, siis artiklis 145 osutatud toimkonna soovitustes võetakse arvesse, kas

a) kõrvalejäetud üksus on temaga seotud üksusest ja tegelikust kasusaajast funktsionaalselt sõltumatu;

b) kõrvalejäetud üksuse toime pandud rikkumine ei seisne selles, et ta ei teinud järelevalvet ega piisavat kontrolli;

c) kõrvalejäetud üksus on teinud äriotsuse, ilma et seda oleks mõjutanud ükski seotud üksus või tegelik kasusaaja.

7. Käesoleva artikli lõikes 3 osutatud juhtudel võib vastutav eelarvevahendite käsutaja jätta artikli 137 lõikes 2 osutatud isiku või üksuse ajutiselt menetlusest kõrvale ilma artiklis 145 osutatud toimkonna eelneva soovituseta juhul, kui nende osalemine väljavalimismenetluses või nende valimine liidu vahendite haldajaks ohustaks tõsiselt ja otseselt liidu finantshuve. Sellisel juhul edastab vastutav eelarvevahendite käsutaja asja viivitamata arutamiseks artiklis 145 osutatud toimkonnale ja teeb hiljemalt 14 päeva jooksul pärast toimkonna soovituse saamist lõpliku otsuse.

8. Kui eelarvevahendite käsutaja seda taotleb ja kui juhtumi laad või asjaolud seda nõuavad, võib artiklis 145 osutatud toimkonna soovituse saamiseks esitatud taotlust menetleda kiirendatud menetluse teel, ilma et see piiraks asjaomase isiku või üksuse õigust olla ära kuulatud.

9. Kui see on kohaldatav, siis võttes arvesse artiklis 145 osutatud toimkonna soovitust, ei jäta vastutav eelarvevahendite käsutaja artikli 137 lõikes 2 osutatud isikut või üksust väljavalimismenetluses osalemisest ja liidu vahendite haldajaks valimisest kõrvale järgmistel juhtudel:

   a) isik või üksus on võtnud käesoleva artikli lõikes ***10*** sätestatud parandusmeetmeid, mis on piisavad tema usaldusväärsuse tõendamiseks. Käesolevat punkti ei kohaldata käesoleva artikli lõike 1 punktis d osutatud juhul;

   b) piiratud ajavahemiku jooksul ja kuni käesoleva artikli lõikes 7 sätestatud parandusmeetmete vastuvõtmiseni on see vältimatu, et tagada teenuste osutamise jätkumine;

   c) selline kõrvalejätmine oleks käesoleva artikli lõikes 3 osutatud kriteeriumide alusel ebaproportsionaalne.

Lisaks ei kohaldata käesoleva artikli lõike 1 punkti a asjade ostmise korral, mis tehakse erakordselt soodsatel tingimustel kas oma äritegevust lõpetavalt müüjalt või maksejõuetusmenetlust läbi viivatelt likvideerijatelt, võlausaldajatega sõlmitud kokkuleppe või liidu või liikmesriigi õigusele vastava muu samalaadse menetluse korral.

Vastutav eelarvevahendite käsutaja täpsustab käesoleva lõike esimeses ja teises lõigus osutatud juhtudel, kui ta ei jäta artikli 137 lõikes 2 osutatud isikut või üksust väljavalimismenetluses osalemisest kõrvale, selle otsuse põhjused ja teavitab nendest artiklis 145 osutatud toimkonda.

10. Lõike ***9*** esimese lõigu punktis a osutatud parandusmeetmed hõlmavad eelkõige järgmist:

a) meetmed kõrvalejätmist põhjustava olukorra tekkepõhjuste kindlaksmääramiseks ning artikli 137 lõikes 2 osutatud isiku või üksuse asjaomases tegevusvaldkonnas võetavad konkreetsed tehnilised ning töökorralduse ja töötajatega seotud meetmed, mis võimaldavad kõnealust tegevust parandada ja vältida selle kordumist;

b) tõendid, et artikli 137 lõikes 2 osutatud isik või üksus on võtnud meetmeid, et kõrvalejätmist põhjustava olukorra aluseks olevate asjaolude tõttu liidu finantshuvidele tekitatud kahju hüvitada või heastada;

c) tõendid, et artikli 137 lõikes 2 osutatud isik või üksus on maksnud pädeva asutuse määratud trahvi või tasunud käesoleva artikli lõike 1 punktis b osutatud maksud või sotsiaalkindlustusmaksed või taganud nende tasumise.

Ilma et see piiraks vastutava eelarvevahendite käsutaja või artiklis 145 osutatud toimkonna hinnangut, esitab isik või üksus parandusmeetmed, mida on hinnanud sõltumatu välisaudiitor või mida on peetud liikmesriigi või liidu asutuse otsuse alusel piisavaks.

11. Vastutav eelarvevahendite käsutaja, võttes arvesse artiklis 145 osutatud toimkonna läbivaadatud soovitust, kui see on kohaldatav, vaatab omal algatusel või artikli 137 lõikes 2 osutatud isiku või üksuse taotluse alusel viivitamata läbi oma otsuse asjaomase isiku või üksuse menetlusest kõrvalejätmise kohta, kui kõnealune isik või üksus on võtnud parandusmeetmeid, mis on piisavad tema usaldusväärsuse tõendamiseks, või on esitanud uusi andmeid, mis tõendavad, et käesoleva artikli lõikes 1 osutatud menetlusest kõrvalejätmist põhjustavat olukorda enam ei eksisteeri.

12. Artikli 137 lõike 2 punktis b osutatud juhul nõuab vastutav eelarvevahendite käsutaja, et taotleja või pakkuja asendaks käesoleva artikli lõikes 1 osutatud menetlusest kõrvalejätmist põhjustavas olukorras oleva üksuse või alltöövõtja, kelle suutlikkusele ta kavatseb toetuda.

Artikkel 139

Kinnitus ja tõendid menetlusest kõrvalejätmist põhjustava olukorra puudumise kohta

1. Osaleja teatab, kas ta on mõnes artikli 138 lõikes 1 ja artikli 143 lõikes 1 osutatud olukorras ning kas ta on võtnud mõne artikli 138 lõike 9 esimese lõigu punktis a osutatud parandusmeetme, kui see on kohaldatav.

   Osaleja teatab samuti, kas järgmised isikud või üksused on mõnes artikli 138 lõike 1 punktides c–h osutatud menetlusest kõrvalejätmist põhjustavas olukorras:

   a) füüsilised või juriidilised isikud, kes on osaleja haldus-, juhtimis- või järelevalveorgani liikmed või kellel on volitus asjaomast osalejat esindada, tema nimel otsuseid teha või teda kontrollida;

b) osaleja tegelikud kasusaajad, nagu on määratletud direktiivi (EL) 2015/849 artikli 3 punktis 6.

Osaleja või vahendite saaja teavitab vastutavat eelarvevahendite käsutajat viivitamata kõigist teatatud olukorras toimunud muutustest.

Asjakohasel juhul esitab taotleja või pakkuja samad kinnitused nagu esimeses ja teises lõigus osutatud, millele on alla kirjutanud alltöövõtja või muu üksus, kelle suutlikkusele ta kavatseb toetuda.

Vastutav eelarvevahendite käsutaja ei nõua esimeses ja teises lõigus osutatud kinnitusi, kui need on juba esitatud muu väljavalimismenetluse tarbeks, tingimusel et olukord ei ole muutunud ning et kinnituste väljaandmise kuupäevast ei ole möödunud üle ühe aasta.

Vastutav eelarvevahendite käsutaja võib esimese ja teise lõigu kohastest nõuetest loobuda väga väikese maksumusega siht***toetuse ja väga väikese maksumusega*** lepingute puhul, mille maksumus ei ületa ***artikli 2 punktis 74 ega*** I lisa punktis 14.4 osutatud ***summasid***.

2. Vastutava eelarvevahendite käsutaja asjaomase taotluse korral ning kui see on vajalik menetluse nõuetekohaseks läbiviimiseks, esitab osaleja, alltöövõtja või üksus, kelle suutlikkusele taotleja või pakkuja kavatseb toetuda, järgmise teabe:

a) nõuetekohased tõendid selle kohta, et ta ei ole üheski artikli 138 lõikes 1 osutatud kõrvalejätmist põhjustavas olukorras;

b) teave füüsiliste või juriidiliste isikute kohta, kes on osaleja haldus-, juhtimis- või järelevalveorgani liikmed või kellel on volitus osalejat esindada, tema nimel otsuseid teha või teda kontrollida, sealhulgas omandi- või kontrollistruktuuri kuuluvad isikud ja üksused ning tegelikud kasusaajad, ning asjakohased tõendid selle kohta, et ükski kõnealune isik ei ole üheski artikli 138 lõike 1 punktides c–f osutatud kõrvalejätmist põhjustavas olukorras;

c) asjakohased tõendid selle kohta, et asjaomase osaleja võlgade eest piiramatut vastutust kandev füüsiline või juriidiline isik ei ole üheski artikli 138 lõike 1 punktis a või b osutatud menetlusest kõrvalejätmist põhjustavas olukorras.

3. Kohaldataval juhul ja kooskõlas liikmesriigi õigusega võib vastutav eelarvevahendite käsutaja aktsepteerida rahuldava tõendina selle kohta, et lõikes 2 osutatud osaleja või üksus ei ole üheski artikli 138 lõike 1 punktides a, c, d, f, g ja h osutatud menetlusest kõrvalejätmise olukorras, hiljutist karistusregistri väljavõtet või selle puudumisel samaväärse dokumendi esitamist, mille on hiljuti välja andnud isiku asukohariigi õigus- või haldusasutus ja mis tõendab, et need nõuded on täidetud.

Vastutav eelarvevahendite käsutaja võib aktsepteerida rahuldava tõendina selle kohta, et lõikes 2 osutatud osaleja või üksus ei ole artikli 138 lõike 1 punktides a ja b kirjeldatud menetlusest kõrvalejätmise olukorras, asukohariigi pädeva asutuse välja antud hiljutist tõendit. Kui asukohariigis ei anta välja sellist liiki tõendeid, võib osaleja esitada õigusasutuse või notari juures vande all tehtud kinnituse või selle puudumisel ausõnalise kinnituse, mis on tehtud tema asukohariigi haldusasutuse või kvalifitseeritud kutseorganisatsiooni ees.

4. Vastutav eelarvevahendite käsutaja loobub nõudmast lõikes 2 osutatud osalejalt või üksuselt lõigetes 2 ja 3 osutatud dokumentaalseid tõendeid,

a) kui tal on sellistele tõenditele tasuta juurdepääs riikliku andmebaasi kaudu;

b) kui sellised tõendid on talle juba esitatud muu menetluse jaoks ning tingimusel, et esitatud dokumendid on veel kehtivad ja et nende väljaandmise kuupäevast ei ole möödunud üle ühe aasta;

c) kui vastutav eelarvevahendite käsutaja tunnistab, et selliseid tõendeid ei ole praktiliselt võimalik esitada.

5. Käesoleva artikli lõikeid 1–4 ei kohaldata liidu vahendeid artikli 62 lõike 1 esimese lõigu punkti c kohaselt haldavate isikute või üksuste suhtes ega artiklites 70 ja 71 osutatud liidu asutuste suhtes.

Kui rahastamisvahendite ja eelarveliste tagatiste kohta ei ole kehtestatud norme ega menetlusi, mis on artikli 157 lõike 4 esimese lõigu punktis d osutatutega täielikult samaväärsed, siis annavad vahendite lõplikud saajad ja vahendajad liidu vahendeid artikli 62 lõike 1 esimese lõigu punkti c kohaselt haldavatele isikutele või üksustele allkirjastatud kirjaliku kinnituse selle kohta, et nad ei ole üheski artikli 138 lõike 1 punktides a–d, g ja h või artikli 143 lõike 1 esimese lõigu punktides b ja c osutatud olukorras või olukorras, mida pärast artikli 157 lõike 4 kohast hindamist käsitatakse samaväärse olukorrana.

Kui rahastamisvahendeid rakendatakse erandkorras artikli 62 lõike 1 esimese lõigu punkti a kohaselt, esitavad vahendite lõplikud saajad finantsvahendajatele allkirjastatud kirjaliku kinnituse selle kohta, et nad ei ole üheski artikli 138 lõike 1 punktides a–d, g ega h või artikli 143 lõike 1 esimese lõigu punktides b ega c osutatud olukorras.

Artikkel 140

Rahalised karistused

1. Hoiatava mõju tagamiseks võib vastutav eelarvevahendite käsutaja, võttes kohaldataval juhul arvesse artiklis 145 osutatud toimkonna soovitust, määrata rahalise karistuse vahendite saajale, kellega on sõlmitud juriidiline kohustus ja kes on artikli 138 lõike 1 punktis c, d, e, f, g, h või i osutatud menetlusest kõrvalejätmise olukorras.

Artikli 138 lõike 1 punktides c–i osutatud menetlusest kõrvalejätmise olukordade puhul võib rahalise karistuse määrata vahendite saaja menetlusest kõrvalejätmise otsuse asemel, kui selline kõrvalejätmine oleks artikli 138 lõikes 4 osutatud kriteeriumide alusel ebaproportsionaalne.

Artikli 138 lõike 1 punktides c, d ja e osutatud menetlusest kõrvalejätmise olukordade puhul võib rahalise karistuse määrata lisaks kõrvalejätmisele, kui see on vajalik liidu finantshuvide kaitsmiseks tulenevalt vahendite saaja süstemaatilisest ja korduvast tegevusest eesmärgiga saada põhjendamatult liidu vahendeid.

Olenemata käesoleva lõike esimesest, teisest ja kolmandast lõigust, ei määrata rahalist karistust vahendite saajale, kes on kooskõlas artikliga 139 kinnitanud, et ta on menetlusest kõrvalejätmist põhjustavas olukorras.

2. Rahaline karistus ei tohi ületada 10 % juriidilise kohustuse koguväärtusest. Mitme toetusesaajaga sõlmitud sihttoetuslepingu puhul ei tohi rahalise karistuse summa ületada 10 % sihttoetussummast, mida asjaomasel toetusesaajal on sihttoetuslepingu kohaselt õigus saada.

Artikkel 141

Menetlusest kõrvalejätmise kestus ja aegumistähtaeg

1. Menetlusest kõrvalejätmise kestus ei tohi ületada ühtegi järgmistest ajavahemikest:

a) liikmesriigi lõpliku kohtuotsuse või lõpliku haldusotsusega ette nähtud menetlusest kõrvalejätmise kestus, kui see on kindlaks määratud;

b) lõpliku kohtuotsuse või lõpliku haldusotsuse puudumise korral:

i) viis aastat artikli 138 lõike 1 punktides d ja i osutatud juhtudel;

ii) viis aastat artikli 138 lõike 1 punktides c ja e–h osutatud juhtudel.

Artikli 137 lõikes 2 osutatud isik või üksus jäetakse menetlusest kõrvale nii kauaks, kuni ta on mõnes artikli 138 lõike 1 punktides a ja b osutatud menetlusest kõrvalejätmise olukorras.

2. Artikli 137 lõikes 2 osutatud isiku või üksuse menetlusest kõrvalejätmise ja/või talle rahalise karistuse määramise aegumistähtaeg on viis aastat, mis arvutatakse alates ükskõik millisest järgnevalt nimetatud kuupäevast:

a) artikli 138 lõike 1 punktides b–e, g, h ja i osutatud juhtudel kõrvalejätmist põhjustava tegevuse kuupäev, või kui tegemist on pideva või korduva tegevusega, siis selle lõpetamise kuupäev;

b) artikli 138 lõike 1 punktides b, c, d, g, h ja i osutatud juhtudel liikmesriigi kohtu lõpliku otsuse või lõpliku haldusotsuse kuupäev.

Aegumistähtaja katkestab riigi ametiasutuse, komisjoni, OLAFi, määruse (EL) 2017/1939 kohaselt tõhustatud koostöös osalevate liikmesriikide puhul Euroopa Prokuratuuri, käesoleva määruse artiklis 145 osutatud toimkonna või eelarve täitmisega seotud mis tahes üksuse akt, kui sellest aktist on käesoleva määruse artikli 137 lõikes 2 osutatud isikule või üksusele teada antud ja see akt on seotud juurdluste või kohtumenetlustega. Uus aegumistähtaeg hakkab kulgema katkestamisele järgneval päeval.

Käesoleva määruse artikli 138 lõike 1 punkti f puhul kohaldatakse käesoleva määruse artikli 137 lõikes 2 osutatud isiku või üksuse menetlusest kõrvalejätmise ja/või talle rahalise karistuse määramise suhtes määruse (EÜ, Euratom) nr 2988/95 artiklis 3 sätestatud aegumistähtaega.

Kui käesoleva määruse artikli 137 lõikes 2 osutatud isiku või üksuse tegevus kvalifitseerub mitmel käesoleva määruse artikli 138 lõikes 1 loetletud põhjusel, kohaldatakse neist kõige tõsisemale põhjusele vastavat aegumistähtaega.

Artikkel 142

Menetlusest kõrvalejätmise ja rahaliste karistuste avalikustamine

1. Selleks et vajaduse korral tugevdada menetlusest kõrvalejätmise ja/või rahalise karistuse hoiatavat mõju, avaldab komisjon artikli 138 lõike 1 punktides c–***i*** osutatud juhtudel, kui vastutav eelarvevahendite käsutaja ei otsusta teisiti, oma veebisaidil menetlusest kõrvalejätmise, ja kui see on kohaldatav, rahalise karistuse kohta järgmise teabe:

   a) artikli 137 lõikes 2 osutatud asjaomase isiku või üksuse nimi;

   b) menetlusest kõrvalejätmist põhjustav olukord;

   c) menetlusest kõrvalejätmise kestus ja/või rahalise karistuse summa.

Kui otsus menetlusest kõrvalejätmise ja/või rahalise karistuse määramise kohta on tehtud artikli ***138 lõikes 2*** osutatud esialgse õigusliku hinnangu alusel, märgitakse avalikustamisel, et lõplik kohtuotsus, või kui see on kohaldatav, lõplik haldusotsus puudub. Sellistel juhtudel avaldatakse viivitamata teave apellatsioonkaebuste, nende seisu ja tulemuste kohta ning vastutava eelarvevahendite käsutaja läbivaadatud otsuse kohta. Kui on määratud rahaline karistus, märgitakse avalikustamisel samuti ära see, kas see on tasutud.

Vastutav eelarvevahendite käsutaja teeb teabe avaldamise otsuse vastavalt olukorrale kas pärast asjaomast lõplikku kohtuotsust, või kui see on kohaldatav, lõplikku haldusotsust või artiklis 145 osutatud toimkonna soovitust. Nimetatud otsus jõustub kolme kuu möödumisel pärast sellest artikli 137 lõikes 2 osutatud asjaomasele isikule või üksusele teatamist.

Avalikustatud teave eemaldatakse niipea, kui menetlusest kõrvalejätmise kestus on lõppenud. Rahalise karistuse puhul eemaldatakse avalikustatud teave kuue kuu möödumisel pärast rahalise karistuse tasumist.

Isikuandmetega seoses teavitab vastutav eelarvevahendite käsutaja käesoleva määruse artikli 137 lõikes 2 osutatud asjaomast isikut või üksust määruse (EL) 2018/1725 kohaselt tema õigustest, mis tulenevad kohaldatavatest andmekaitsenormidest, ning kõnealuste õiguste kasutamiseks kättesaadavatest menetlustest.

2. Käesoleva artikli lõikes 1 osutatud teavet ei avaldata ühegi järgmise asjaolu korral:

a) kui on vaja tagada uurimise või liikmesriigi kohtumenetluse konfidentsiaalsus;

b) kui avalikustamine põhjustaks artikli 137 lõikes 2 osutatud asjaomasele isikule või üksusele ebaproportsionaalset kahju või oleks muul moel ebaproportsionaalne, võttes arvesse artikli 138 lõikes 4 osutatud proportsionaalsuse kriteeriume ja rahalise karistuse summat;

c) kui see puudutab füüsilist isikut, välja arvatud juhul, kui isikuandmete avalikustamine on erandkorras õigustatud muu hulgas rikkumise raskuse või selle mõju tõttu liidu finantshuvidele. Sellisel juhul võetakse teabe avaldamise otsuse tegemisel asjakohaselt arvesse õigust eraelu puutumatusele ja määruses (EL) 2018/1725 sätestatud muid õigusi.

Artikkel 143

Väljavalimismenetluses tehtud pakkumuse tagasilükkamine

1. Vastutav eelarvevahendite käsutaja lükkab väljavalimismenetluses tehtud pakkumuse tagasi, kui selle on teinud osaleja,

a) kes on artikli 138 kohases kõrvalejätmist põhjustavas olukorras;

b) kes on menetluses osalemiseks vajalike andmetena esitanud valeandmeid või on nõutavad andmed esitamata jätnud;

c) kes on varem osalenud väljavalimismenetluses kasutatavate dokumentide ettevalmistamises, kui sellest tulenevalt on tegemist võrdse kohtlemise põhimõtte rikkumisega, sealhulgas konkurentsi moonutamisega, mida ei saa muul moel heastada;

d) kellel on ***ametialane*** huvikonflikt, mis võib negatiivselt mõjutada lepingu täitmist I lisa punkti 20.6 kohaselt***;***

e) kellele on adresseeritud käesoleva artikli lõike 3 kohaselt komisjoni vastu võetud otsus, millega keelatakse lepingu sõlmimine siseturgu moonutavate välisriigi subsiidiumide saamise tõttu.

Vastutav eelarvevahendite käsutaja edastab teistele väljavalimismenetluses osalejatele asjakohase teabe, mida on vahetatud seoses osaleja väljavalimismenetluse ettevalmistamises osalemisega või selle tulemusena, nagu on osutatud esimese lõigu punktis c. Enne sellist tagasilükkamist antakse osalejale võimalus tõendada, et tema osalemine väljavalimismenetluse ettevalmistamises ei ole vastuolus võrdse kohtlemise põhimõttega.

2. Kohaldatakse artikli 134 lõiget 1, välja arvatud juhul, kui tagasilükkamine on käesoleva artikli lõike 1 esimese lõigi punkti a kohaselt põhjendatud kõrvalejätmise otsusega, mis on osaleja suhtes tehtud pärast tema seisukohaga tutvumist.

3. Käesoleva artikli lõike 1 punkti e kohaldamisel kohaldatakse komisjoni tehtava esialgse läbivaatamise ja käesoleva määruse kohase hankemenetluse käigus saadud välisriigi rahalise toetuse põhjaliku uurimise suhtes **mutatis mutandis** *määrust (EL) 2022/2560 ning eelkõige selle 1., 2. ja 4. peatüki sätteid, sealhulgas artiklit 30. Avaliku sektori hankija teavitamise eesmärgil teavitavad käesoleva määruse kohases hankemenetluses osalejad vastutavat eelarvevahendite käsutajat asjaomasest välisriigi rahalisest toetusest samadel tingimustel, mis on sätestatud määruse (EL) 2022/2560 artiklites 28 ja 29 ning kõnealuse määruse artikli 47 lõike 1 alusel vastu võetud rakendusaktides. Käesoleva määruse kohaste hankemenetluste suhtes kohaldatakse ühtlasi määruse (EL) 2022/2560 artikli 49 alusel vastu võetud asjakohaseid delegeeritud õigusakte.*
Määruse (EL) 2022/2560 ning kõnealuse määruse artikli 49 alusel vastu võetud delegeeritud õigusaktide ja kõnealuse määruse artikli 47 lõike 1 alusel vastu võetud rakendusaktide asjakohaseid sätteid rakendatakse kooskõlas käesoleva määrusega.

Käesoleva lõike esimese lõigu kontekstis on komisjonil õigus võtta vastu otsuse vormis rakendusakte, et:

a) muuta osaleja pakutud kohustused käesoleva määruse kontekstis tema jaoks siduvaks määruse (EL) 2022/2560 artikli 11 lõike 3 tähenduses;

b) mitte esitada käesoleva määruse kontekstis vastuväiteid määruse (EL) 2022/2560 artikli 11 lõike 4 tähenduses;

c) keelata käesoleva määruse kontekstis lepingu sõlmimine osalejaga selle tõttu, et ta on saanud siseturgu moonutavaid välisriigi subsiidiume määruse (EL) 2022/2560 artikli 31 lõike 2 tähenduses.

Nimetatud rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artikli 276 lõikes 2 osutatud nõuandemenetlusega.

Kui käesoleva lõike alusel võetavate meetmete kohaldamisel osutatakse määruses (EL) 2022/2560 hankemenetlustele Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivide 2014/23/EL, 2014/24/EL ja 2014/25/EL[58] tähenduses, käsitatakse neid hankemenetlustena käesoleva määruse tähenduses.

Pärast teise lõigu punktis c osutatud keeldumisotsuse tegemist teatab vastutav eelarvevahendite käsutaja väljavalimismenetluses tehtud pakkumuse tagasilükkamisest asjaomasele osalejale adresseeritud kirjaga.

Artikkel 144

Varajase avastamise ja menetlusest kõrvalejätmise süsteem

1. Artiklis 137 osutatud varajase avastamise ja menetlusest kõrvalejätmise süsteemi kaudu vahetatav teave koondatakse komisjoni loodud andmebaasi (edaspidi „andmebaas“) ning seda hallatakse kooskõlas õigusega eraelu puutumatusele ning määruses (EL) 2018/1725 sätestatud muude õigustega.

   Vastutav eelarvevahendite käsutaja sisestab andmebaasi teabe varajase avastamise, menetlusest kõrvalejätmise ja/või rahaliste karistuste määramise juhtumite kohta pärast artikli 137 lõikes 2 osutatud asjaomase isiku või üksuse teavitamist. Sellise teavitamise võib erandkorras edasi lükata, kui seda on vaja mõjuvatel õiguslikel põhjustel, et kaitsta juurdluse või liikmesriigi kohtumenetluse konfidentsiaalsust, kuni kõnealuseid konfidentsiaalsuse kaitsmiseks vajalikke mõjuvaid õiguslikke põhjuseid enam ei esine.

---

58 ***Euroopa Parlamendi ja nõukogu 26. veebruari 2014. aasta direktiiv 2014/25/EL, milles käsitletakse vee-, energeetika-, transpordi- ja postiteenuste sektoris tegutsevate üksuste riigihankeid ja millega tunnistatakse kehtetuks direktiiv 2004/17/EÜ (ELT L 94, 28.3.2014, lk 243).***

Kooskõlas määrusega (EL) 2018/1725 teavitab komisjon vastava taotluse esitamisel iga artikli 137 lõikes 2 osutatud isikut või üksust, kelle suhtes kohaldatakse varajase avastamise ja menetlusest kõrvalejätmise süsteemi, nimetatud isiku või üksusega seotud andmebaasis säilitatavatest andmetest.

Kõnealuses andmebaasis sisalduvat teavet ajakohastatakse asjakohasel juhul pärast andmete parandamist, kustutamist või muutmist. See avaldatakse üksnes kooskõlas artikliga 142.

2. Varajase avastamise ja menetlusest kõrvalejätmise süsteem põhineb artikli 138 lõike 3 neljandas lõigus osutatud asjaoludel ja järeldustel ning teabel, mille edastavad komisjonile eelkõige:

a) määruse (EL) 2017/1939 kohaselt tõhustatud koostöös osalevate liikmesriikide puhul Euroopa Prokuratuur, OLAF kooskõlas määrusega (EL, Euratom) nr 883/2013 juhul, kui kas lõpetatud või käimasoleva juurdluse käigus selgub et, liidu finantshuvide kaitseks võib olla asjakohane võtta ettevaatusabinõusid või -meetmeid, võttes igakülgselt arvesse menetlus- ja põhiõiguste austamist ning rikkumisest teatajate kaitset;

b) komisjoni, komisjoni loodud Euroopa ameti või rakendusasutuse eelarvevahendite käsutaja;

c) liidu institutsioon, Euroopa amet, muu käesoleva lõike punktis b osutamata amet või agentuur või asutus või isik, kellele on usaldatud ÜVJP meetmete rakendamine;

d) ▌üksused***, kes täidavad eelarvet artikli 62 lõike 1 esimese lõigu punkti b alusel, ning isikud ja üksused, kes haldavad vahendeid vastavalt eelarve täitmisele artikli 62 lõike 1 esimese lõigu punkti a alusel koos liikmesriikidega, kui asjaolud ja järeldused on kindlaks tehtud üksnes seoses lõplike kohtuotsuste või lõplike haldusotsustega, mis on seotud artikli 138 lõike 1 punkti c alapunktis iv ja punktis d sätestatud alustega, samuti*** avastatud kelmuse või pettuse ja/või õigusnormide rikkumise ja nende järelmeetmete võtmise korral juhul, kui teabe edastamine on nõutav valdkondlike normide kohaselt;

e) liidu vahendeid artikli 62 lõike 1 esimese lõigu punkti c kohaselt haldavad isikud või üksused avastatud kelmuse või pettuse ja/või õigusnormide rikkumise ja nende järelmeetmete võtmise korral.

3. Välja arvatud juhul, kui teave tuleb esitada vastavalt valdkondlikele normidele, hõlmab käesoleva artikli lõike 2 kohaselt edastatav teave järgmist:

a) asjaomase üksuse või isiku identifitseerimisandmed;

b) ülevaade avastatud ohtudest või juhtumi asjaoludest;

c) teave, mis võiks aidata eelarvevahendite käsutajal teha käesoleva artikli lõikes 4 osutatud kontrolli või teha artikli 138 lõikes 1 või 3 osutatud menetlusest kõrvalejätmise otsuse või artiklis 140 osutatud rahalise karistuse määramise otsuse;

d) kui see on asjakohane, teave edastatava teabe konfidentsiaalsuse tagamiseks vajalike erimeetmete kohta, sealhulgas tõendite tagamise meetmete kohta, et kaitsta liikmesriigis juurdlust või kohtumenetlust.

4. Komisjon edastab lõikes 3 osutatud teabe viivitamata oma eelarvevahendite käsutajatele ja oma rakendusasutuste eelarvevahendite käsutajatele ning kõikidele teistele liidu institutsioonidele, liidu asutustele, Euroopa ametitele ja agentuuridele lõikes 1 osutatud andmebaasi kaudu, et nad saaksid teha vajalikku kontrolli oma käimasolevate väljavalimismenetluste ja olemasolevate juriidiliste kohustuste suhtes.

Neid kontrolle tehes kasutab vastutav eelarvevahendite käsutaja oma artiklis 74 sätestatud volitusi ja ei lähe kaugemale väljavalimismenetluse tingimustest ega juriidilistest kohustustest.

Käesoleva artikli lõike 3 kohaselt edastatava, varajase avastamisega seotud teabe säilitamise aeg ei ole pikem kui üks aasta. Kui vastutav eelarvevahendite käsutaja palub selle ajavahemiku jooksul toimkonnal esitada soovituse menetlusest kõrvalejätmise või rahalise karistusega seotud asjas, võidakse säilitamisaega pikendada seni, kuni vastutav eelarvevahendite käsutaja on otsuse teinud.

5. Komisjon tagab kõikidele artikli 62 kohaselt eelarve täitmises osalevatele isikutele ja üksustele juurdepääsu artikli 138 kohaseid menetlusest kõrvalejätmise otsuseid käsitlevale teabele***, et nad saaksid liidu vahendite haldamiseks lepingute sõlmimisel või toetusesaajate valimisel kontrollida, kas varajase avastamise ja menetlusest kõrvalejätmise süsteemis on märge menetlusest kõrvalejätmise kohta***.

Kõik eelarve täitmises osalevad isikud ja üksused täidavad selliseid otsuseid isiku või üksuse suhtes, kes taotleb ***või*** kes on välja valitud ***haldama*** liidu rahalisi vahendeid, välja arvatud juhul, kui eelarve täitmine on usaldatud artikli 62 lõike 1 esimese lõigu punktis c osutatud isikutele või üksustele vastavalt artikli 157 lõikes 4 osutatud tingimustele.

6. Osana ELi toimimise lepingu artikli 325 lõike 5 kohasest iga-aastasest aruandest Euroopa Parlamendile ja nõukogule esitab komisjon koondteabe eelarvevahendite käsutajate poolt käesoleva määruse artiklite 137–144 kohaselt tehtud otsuste kohta. Selles aruandes antakse ka lisateavet kõigi otsuste kohta, mille eelarvevahendite käsutajad on teinud käesoleva määruse artikli 138 lõike 9 esimese lõigu punkti b ja käesoleva määruse artikli 142 lõike 2 alusel, ning eelarvevahendite käsutajate otsuste kohta kalduda kõrvale toimkonna soovitusest vastavalt käesoleva määruse artikli 145 lõike 6 kolmandale lõigule.

Käesoleva lõike esimeses lõigus osutatud teabe andmisel võetakse igakülgselt arvesse konfidentsiaalsusnõudeid ning eelkõige tagatakse, et asjaomane teave ei võimalda identifitseerida artikli 137 lõikes 2 osutatud asjaomast isikut või üksust.

Artikkel 145

Toimkond

1. Toimkond kutsutakse kokku mõne liidu institutsiooni, liidu asutuse, Euroopa ameti või sellise asutuse või isiku eelarvevahendite käsutaja taotlusel, kellele on usaldatud ELi lepingu V jaotise kohaste ÜVJP erimeetmete rakendamine.

2. Toimkonna koosseis on järgmine:

   a) komisjoni nimetatud alaline kõrgetasemeline sõltumatu eesistuja;

   b) komisjoni nimetatud alaline kõrgetasemeline sõltumatu ase-eesistuja, kes asendab eesistujat;

   c) kaks komisjoni kui varajase avastamise ja menetlusest kõrvalejätmise süsteemi omaniku alalist esindajat, kes esitavad ühise seisukoha, ning

   d) üks taotluse esitanud eelarvevahendite käsutaja esindaja.

Toimkonna koosseis peab tagama asjakohaste õiguslike ja tehniliste eksperditeadmiste olemasolu. Toimkonda abistab komisjoni juures asuv alaline sekretariaat, kes tagab toimkonna järjepideva haldamise.

3. Eesistuja valitakse Euroopa Liidu Kohtu või Euroopa Kontrollikoja endiste liikmete või endiste ametnike hulgast, kes on töötanud muus liidu institutsioonis peale komisjoni vähemalt peadirektori ametikohal. Eesistuja valitakse isikuomaduste ja ametialaste võimete alusel ning tal peavad olema laialdased kogemused õigus- ja finantsküsimustes ning tõendatud pädevus ning ta peab olema sõltumatu ja aus. Ametiaeg kestab viis aastat ja seda ei pikendata. Eesistuja nimetatakse ametisse erinõunikuna Euroopa Liidu muude teenistujate teenistustingimuste artikli 5 tähenduses. Eesistuja juhatab kõiki toimkonna koosolekuid. Ta on oma kohustuste täitmisel sõltumatu. Tal ei tohi olla huvikonflikti eesistujana tegutsemise ja muude ametikohustuste vahel.

4. Toimkonna töökorra võtab vastu komisjon.

5. Toimkond peab austama asjaomase artikli 137 lõikes 2 osutatud isiku või üksuse õigust esitada enne soovituse vastuvõtmist märkusi artikli 138 lõikes 3 osutatud asjaolude või järelduste ja esialgse õigusliku hinnangu kohta. Märkuste esitamise õiguse kasutamise võib erandkorras edasi lükata, kui seda on vaja mõjuvatel õiguslikel põhjustel, et kaitsta juurdluse või liikmesriigi kohtumenetluse konfidentsiaalsust, kuni kõnealuseid mõjuvaid õiguslikke põhjuseid enam ei esine.

6. Toimkonna soovitus menetlusest kõrvalejätmise ja/või rahalise karistuse määramise kohta hõlmab asjakohasel juhul järgmiseid elemente:

a) artikli 138 lõikes 3 osutatud asjaolud või järeldused ning neile antud esialgne õiguslik hinnang;

b) hinnang rahalise karistuse määramise vajaduse ja selle karistuse suuruse kohta;

c) hinnang artikli 137 lõikes 2 osutatud isiku või üksuse menetlusest kõrvalejätmise vajaduse kohta ja juhul, kui selline vajadus on olemas, kõnealuse menetlusest kõrvalejätmise soovitatav kestus;

d) hinnang selle kohta, kas kõrvale jäetud ja/või rahalise karistuse saanud artikli 137 lõikes 2 osutatud isiku või üksusega seotud teave on vaja avaldada;

e) hinnang artikli 137 lõikes 2 osutatud isiku või üksuse võetud parandusmeetmete kohta, kui neid on võetud.

Kui vastutav eelarvevahendite käsutaja kavatseb teha toimkonna poolt soovitatust rangema otsuse, tagab ta, et kõnealuse otsuse vastuvõtmisel austatakse igati õigust ärakuulamisele ja isikuandmete kaitse reegleid.

Kui vastutav eelarvevahendite käsutaja otsustab toimkonna soovitusest kõrvale kalduda, põhjendab ta oma otsust toimkonnale.

7. Toimkond vaatab menetlusest kõrvalejätmise kestuse jooksul oma soovituse läbi vastutava eelarvevahendite käsutaja taotlusel artikli 138 lõikes 11 osutatud juhtudel või pärast seda, kui teavitatakse lõplikust kohtuotsusest või lõplikust haldusotsusest, milles määratakse kindlaks menetlusest kõrvalejätmise alused, kui kõnealuses kohtu- või haldusotsuses ei ole määratud kindlaks menetlusest kõrvalejätmise kestust, nagu on osutatud artikli 138 lõike 3 teises lõigus.

8. Toimkond teavitab oma läbivaadatud soovitusest viivitamata taotluse esitanud eelarvevahendite käsutajat, kes vaatab seejärel oma otsuse läbi.

9. Euroopa Liidu Kohtul on täielik pädevus vaadata läbi otsused, millega eelarvevahendite käsutaja jätab artikli 137 lõikes 2 osutatud isiku või üksuse menetlusest kõrvale ja/või määrab vahendite saajale rahalise karistuse, sealhulgas otsused, millega tühistatakse menetlusest kõrvalejätmine, lühendatakse või pikendatakse menetlusest kõrvalejätmise kestust ja/või tühistatakse määratud rahaline karistus või vähendatakse või suurendatakse seda. Määruse (EÜ) nr 58/2003 artikli 22 lõiget 1 ei kohaldata, kui eelarvevahendite käsutaja tehtud menetlusest kõrvalejätmise või rahalise karistuse määramise otsus põhineb toimkonna soovitusel.

Artikkel 146

Teabevahetus varajase avastamise ja menetlusest kõrvalejätmise menetluse raames

1. Kogu varajase avastamise ja menetlusest kõrvalejätmise menetlusega seotud teabevahetus, eelkõige otsustest, kirjadest, dokumentidest või teabest teatamine, toimub kirjalikult paberil või elektrooniliselt.

2. Teated, mis toovad kaasa õiguslikud tagajärjed või tähtaegade kulgemise, edastatakse paberil tähtkirjaga koos vastuvõtuteatisega posti teel või kulleriga kättetoimetamise kinnituse vastu, turvalise elektroonilise teabevahetussüsteemi kaudu artikli 151 kohaselt või e-posti või muude elektrooniliste vahendite abil.

3. Teadete puhul kehtib järgmine:

a) kui teade edastatakse paberil, loetakse see edastatuks, kui see on toimetatud kätte viimasel ▌ adressaadi märgitud postiaadressil. Tähtkirjaga koos vastuvõtuteatisega posti teel või kulleriga kättetoimetamise kinnituse vastu saadetud teated loetakse kättesaaduks kas posti- või kullerteenuse pakkuja registreeritud kättetoimetamise kuupäeval või pärast seda, kui postikontorist kättesaamise tähtaeg on möödas, või kui sellist tähtaega ei ole, siis kolme nädala möödumisel kättetoimetamiskatsest, tingimusel et teade on saadetud teist korda ja sellest on elektrooniliselt teatatud viimasel ▌ e-posti aadressil, mille adressaat on esitanud;

b) kui selleks on kasutatud artiklis 151 osutatud turvalist elektroonilist teabevahetussüsteemi, loetakse need edastatuks kuupäeval ja kellaajal, mil need avati, vastavalt süsteemi ajalogidele***, või kui teadet*** ei ole avatud***, siis kümne päeva*** möödumisel ***selle*** saatmisest▌ ;

c) e-posti teel või muul elektroonilisel teel saadetud e-kiri loetakse edastatuks e-kirja saatmise päeval, tingimusel et see on saadetud adressaadi osutatud viimasel ▌ e-posti aadressil ja saatja pool ei saa väljastamatusteadet.

Kui adressaat suudab tõendada, et tal puudus edastatud teabele temast sõltumatutel asjaoludel ligipääs, tekivad teabe edastamisega kaasnevad õiguslikud tagajärjed alates hetkest, mil adressaat suudab tõendada, et on saanud selle sisule ligi.

Artikkel 147

Varajase avastamise ja menetlusest kõrvalejätmise süsteemi ***jaoks teabe edastamine***

1. Artikli 144 lõike 2 punktis d osutatud üksustelt taotletud teave edastatakse ***komisjonile*** kooskõlas ***artikli 36 lõikega 8 ja*** valdkondlike normidega▌ .

2. ***Ilma et see piiraks artikli 138 lõike 2 teise lõigu kohaldamist, võetakse*** rikkumisjuhtumite haldamise süsteemi kaudu saadud teabe kasutamisel ▌ arvesse teabe esitamise ajal toimunud riigisisese menetluse seisu. Enne selliste andmete kasutamist konsulteeritakse liikmesriigiga, kes esitas asjaomased andmed rikkumisjuhtumite haldamise süsteemi kaudu.

Artikkel 148

Teadusuuringute Ühiskeskuse suhtes kohaldatavad erandid

Artikleid 137–147 ei kohaldata Teadusuuringute Ühiskeskuse suhtes.

3. JAGU

IT-SÜSTEEMID JA E-HALDUS

Artikkel 149

Toimingute elektrooniline haldamine

1. Kui tulu- ja kulutoiminguid või dokumendivahetust hallatakse arvutisüsteemide abil, võib dokumente allkirjastada arvutisüsteemis või elektrooniliselt, tingimusel et allkirjastaja isikut on võimalik autentida. Need arvutisüsteemid peavad hõlmama süsteemi täielikku ja ajakohastatud kirjeldust, milles määratakse kindlaks kõikide andmeväljade sisu, kirjeldatakse iga individuaalse toimingu käsitlemist ja selgitatakse üksikasjalikult, kuidas süsteem tagab iga toimingu täieliku kontrolljälje. Elektroonilise teabe suhtes võidakse kohaldada digitaalseid kontrolle ja auditeid, nagu on osutatud ***artikli 36 lõikes 11***.

2. Eelneval kokkuleppel asjaomaste liidu institutsioonide ja liikmesriikidega võib dokumentide edastamine nende vahel toimuda elektrooniliselt.

Artikkel 150

E-haldus

1. Liidu institutsioonid, rakendusasutused ning artiklites 70 ja 71 osutatud liidu asutused kehtestavad osalejatega toimuva elektroonilise teabevahetuse suhtes ühtsed standardid ja kohaldavad neid. Eelkõige töötavad nad parimal võimalikul viisil välja lahendused väljavalimismenetluste raames andmete esitamiseks, säilitamiseks ja töötlemiseks ja kohaldavad neid ning loovad sel eesmärgil osalejate jaoks ühtse elektrooniliste andmete vahetuse koha. Komisjon annab Euroopa Parlamendile ja nõukogule korrapäraselt aru sellega seoses tehtud edusammudest.

2. Eelarve jagatud täitmisel toimub kogu ametlik teabevahetus liikmesriikide ja komisjoni vahel viisil, mis on sätestatud valdkondlikes normides. Nendes normides nähakse ette eelarve täitmise raames kogutud või saadud ja edastatud andmete koostalitlus.

Artikkel 151

Elektroonilised teabevahetussüsteemid

1. Igasugune teabevahetus vahendite saajate ja osalejatega, sealhulgas juriidiliste kohustuste võtmine ja neis muudatuste tegemine, võib toimuda elektrooniliste teabevahetussüsteemide kaudu.

2. Elektroonilised teabevahetussüsteemid peavad vastama järgmistele nõuetele:

a) süsteemile ja selle kaudu edastatud dokumentidele võib olla ligipääs ainult volitatud isikutel;

b) dokumendi võivad elektrooniliselt allkirjastada ja süsteemi kaudu edastada ainult volitatud isikud;

c) volitatud isikud on ettenähtud viisil süsteemi kaudu tuvastatud;

d) elektroonilise toimingu kellaaeg ja kuupäev on täpselt kindlaks määratud;

e) dokumentide terviklikkus on säilitatud;

f) dokumentide kättesaadavus on säilitatud;

g) kui see on asjakohane, siis dokumentide konfidentsiaalsus on säilitatud;

h) isikuandmete kaitse on tagatud kooskõlas määrusega (EL) 2018/1725.

3. Vastutav eelarvevahendite käsutaja või asjakohasel juhul artiklis 145 osutatud toimkond võib elektroonilist teabevahetussüsteemi kasutada ka selleks, et anda osalejatele, vahendite saajatele või muudele artikli 137 lõikes 2 osutatud isikutele või üksustele teavet:

a) nende lisamise kohta varajase avastamise ja menetlusest kõrvalejätmise süsteemi andmebaasi artikli 137 lõike 1 punktis a osutatud juhtudel;

b) artiklis 145 osutatud toimkonna poolt käesoleva määruse kohase pädevuse teostamisel ärakuulamismenetluse raames märkuste esitamist puudutavate kutsete ja muu teabe või taotluste sisu kohta, et kaitsta artikli 145 lõikes 5 osutatud õigusi;

c) vastutava eelarvevahendite käsutaja otsuste ja muu teabe või taotluste sisu kohta artiklites 137–147 sätestatud pädevuse teostamisel.

4. Sellise süsteemi kaudu saadetud või saadud andmete suhtes kehtib õiguslik eeldus, et andmed on terviklikud ning süsteemis näidatud kuupäev ja kellaaeg, millal andmed saadeti või saadi, on õiged.

Dokumenti, mis on saadetud või millest on teavitatud sellise süsteemi kaudu, loetakse samaväärseks paberdokumendiga, see on lubatav tõendina kohtumenetlustes, seda käsitatakse originaalina ja selle suhtes kehtib õiguslik eeldus, et see on autentne ja terviklik, tingimusel et dokument ei sisalda dünaamilisi elemente, mis võivad seda automaatselt muuta.

Lõike 2 punktis b osutatud elektroonilisel allkirjal on käsitsi kirjutatud allkirjaga samaväärne õiguslik toime.

Artikkel 152

Taotlusdokumentide esitamine

1. Taotlusdokumentide esitamise korra määrab kindlaks vastutav eelarvevahendite käsutaja, kes võib valida ainsa lubatud dokumentide esitamise viisi.

Valitud teabevahetusviis peab tagama, et toimub tõeline konkurents ja täidetud on järgmised tingimused:

a) kõik esitatud taotlusdokumendid sisaldavad kogu teavet, mis on vajalik nende hindamiseks;

b) säilitatakse andmete terviklikkus;

c) säilitatakse taotlusdokumentide konfidentsiaalsus;

d) isikuandmete kaitse on tagatud kooskõlas määrusega (EL) 2018/1725.

2. Komisjon tagab asjakohaste vahenditega ja artikli 150 lõike 1 kohaselt, et osalejad võivad esitada taotlusdokumendid ja tõendavad dokumendid elektrooniliselt. Sidepidamise ja teabevahetuse toetamiseks kasutatav elektrooniline sidepidamissüsteem peab olema mittediskrimineeriv, üldiselt kättesaadav ja koostalitlusvõimeline üldkasutatavate info- ja kommunikatsioonitehnoloogia toodetega ega tohi piirata osalejate juurdepääsu väljavalimismenetlusele.

Komisjon annab Euroopa Parlamendile ja nõukogule korrapäraselt aru käesoleva lõike kohaldamisel tehtud edusammudest.

3. Taotlusdokumentide elektroonilise vastuvõtmise seadmed peavad tagama tehniliste vahendite ja asjakohaste menetluste abil, et:

a) osaleja saab kindlustandvalt autentida;

b) taotlusdokumentide vastuvõtmise täpse kellaaja ja kuupäeva saab täpselt kindlaks määrata;

c) ainult volitatud isikutel on juurdepääs edastatud andmetele ja ainult nemad võivad määrata või muuta taotlusdokumentide avamise kuupäevasid;

d) väljavalimismenetluse eri etappides on juurdepääs kõigile esitatud andmetele ainult volitatud isikutel ja ainult volitatud isikud võimaldavad juurdepääsu kõnealustele andmetele, kui see on menetluse seisukohast vajalik;

e) mõistliku kindlusega tagatakse, et igasugune katse punktides a–d sätestatud tingimusi rikkuda on tuvastatav.

Esimest lõiku ei kohaldata nendele lepingutele, mis jäävad alla artikli 178 lõikes 1 osutatud piirmäärasid.

4. Kui vastutav eelarvevahendite käsutaja lubab esitada taotlusdokumente elektrooniliselt, käsitatakse selliste süsteemide kaudu esitatud elektroonilisi dokumente originaalidena.

5. Taotlusdokumentide edastamisel kirja teel võivad osalejad valida, kas esitada need

   a) posti teel või kulleriga; sel juhul käsitatakse esitamise tõendina postitemplit või postikviitungil olevat kuupäeva;

   b) osaleja või tema esindaja poolt isikliku kättetoimetamisega otse vastutava eelarvevahendite käsutaja ruumidesse; sel juhul käsitatakse esitamise tõendina vastuvõtutõendit.

   Lepingute puhul, mille sõlmivad kolmandates riikides asuvad liidu delegatsioonid või mis sõlmitakse üksnes nende huvides, võib avaliku sektori hankija piirata dokumentide esitamist kirja teel ainult ühega eespool nimetatud viisidest. ***Kui avaliku sektori hankija käesolevat sätet kasutab, dokumenteerib ta piirangu põhjused.***

6. Taotlusdokumente esitades nõustuvad osalejad menetluse tulemuste elektroonilise teatavakstegemisega.

7. Osalejad või vahendite saajad või muud artikli 137 lõikes 2 osutatud isikud või üksused nõustuvad konkreetses juriidilises kohustuses või kontsessioonilepingu tingimustes saama teateid, sealhulgas teateid artikli 137 lõikes 1 osutatud ükskõik millise meetme kohaldamise kohta. Artikli 137 lõike 2 punktis b osutatud üksuste või isikute puhul vastutab avaliku sektori hankijale asjaomase üksuse aadressi edastamise eest avalduse esitaja.

Kui isikut või üksust on elektrooniliselt teavitatud taotluses märgitud aadressil ja kui ei saada sõnaselget kinnitust elektroonilise teate kättesaamise kohta, eeldatakse, et isikule või üksusele on antud võimalus teabevahetuse sisuga tutvuda ja seetõttu loetakse teade edastatuks, välja arvatud juhul, kui teavet vahetatakse artiklis 151 osutatud elektroonilise teabevahetussüsteemi kaudu.

8. Käesoleva artikli lõikeid 1–7 ei kohaldata liidu vahendeid artikli 62 lõike 1 esimese lõigu punkti c kohaselt haldavate isikute või üksuste valimise suhtes***, välja arvatud juhul, kui valik tehakse osalemiskutse alusel***.

3. PEATÜKK
EELARVE OTSESE TÄITMISE KORRAL KOHALDATAVAD NÕUDED

Artikkel 153
Hindamiskomisjon

1. Taotlusdokumente hindab hindamiskomisjon.

2. Hindamiskomisjoni liikmed nimetab ametisse vastutav eelarvevahendite käsutaja.

   Hindamiskomisjon moodustatakse vähemalt kolmest isikust.

3. Sihttoetuse avalduste, mitterahaliste annetuste taotluste või pakkumuste hindamise komisjoni liikmed esindavad vähemalt kahte liidu institutsioonide või artiklites 68, 69, 70 ja 71 osutatud liidu asutuste organisatsiooniüksust, millest ükski ei või olla teise alluvuses ja millest vähemalt üks on sõltumatu vastutavast eelarvevahendite käsutajast. Kui väljaspool liitu asuvates esindustes ja kohalikes üksustes nagu liidu delegatsioonis, ametis või kolmandas riigis asuvas harukontor, ning artiklites 68, 69, 70 ja 71 osutatud liidu asutustes ei ole eraldi allüksusi, ei kohaldata nende suhtes üksteisele mittealluvate sõltumatute organisatsiooniüksuste nõuet.

Vastutava eelarvevahendite käsutaja otsuse alusel võivad hindamiskomisjoni abistada väliseksperdid.

Väliseksperdid võivad olla ka hindamiskomisjoni liikmed, kui selline võimalus on sätestatud alusaktis.

4. Auhinnakonkursi avalduste hindamise komisjoni liikmed võivad olla lõike 3 esimeses lõigus osutatud isikud või väliseksperdid.

5. Hindamiskomisjoni liikmed ja väliseksperdid peavad järgima artiklit 61.

Artikkel 154

Taotlusdokumentide selgitamine ja parandamine

Kui taotlusdokumentides on ilmne tehniline viga, võib vastutav eelarvevahendite käsutaja selle pärast osalejalt kinnituse saamist parandada.

Kui osaleja ei ole esitanud tõendeid või avaldusi, siis hindamiskomisjon või asjakohasel juhul vastutav eelarvevahendite käsutaja palub osalejal, välja arvatud igakülgselt põhjendatud juhtudel, esitada puuduva teabe või selgitada tõendavaid dokumente.

Selline teave, selgitus ega kinnitus ei tohi taotlusdokumente oluliselt muuta.

Artikkel 155

Tagatised

1. Välja arvatud lepingute ja sihttoetuste puhul, mille maksumus ei ületa 60 000 eurot, võib vastutav eelarvevahendite käsutaja, kui see on proportsionaalne ja tuginedes eelarvevahendite käsutaja riskianalüüsile, nõuda tagatise seadmist:

a) töövõtjalt või toetusesaajalt, selleks et piirata eelmaksetega seotud finantsriske (eelmaksetagatis);

b) töövõtjalt, selleks et tagada oluliste lepingujärgsete kohustuste täitmine ehitustööde, asjade hankimise või keerukate teenuste korral (täitmistagatis);

c) töövõtjalt, selleks et tagada lepingu täielik täitmine lepingulise vastutuse perioodil (lisatagatis).

Teadusuuringute Ühiskeskus vabastatakse tagatise esitamise nõudest.

Sihttoetuste puhul võib vastutav eelarvevahendite käsutaja otsustada, et eelmaksetagatise nõudmise asemel makstakse eelmakse välja mitmes osas.

2. Vastutav eelarvevahendite käsutaja otsustab, kas tagatised esitatakse eurodes või lepingu või sihttoetuslepingu vääringus.

3. Tagatise annab vastutava eelarvevahendite käsutaja poolt aktsepteeritav pank või volitatud finantseerimisasutus.

Töövõtja või toetusesaaja taotlusel ja tingimusel, et vastutav eelarvevahendite käsutaja seda aktsepteerib,

a) võib lõike 1 esimese lõigu punktides a, b ja c osutatud tagatise asendada töövõtja ja toetusesaaja ning kolmanda isiku solidaartagatisega;

b) võib lõike 1 esimese lõigu punktis a osutatud tagatise asendada sama sihttoetuslepingu poolteks olevate toetusesaajate tagasivõtmatu ja tingimusteta solidaartagatisega.

4. Tagatise tulemusena vastutab pank, finantseerimisasutus või kolmas isik töövõtja või toetusesaaja kohustuste eest tagasivõtmatult või kui esimesel nõudmisel väljamakstava tagasivõetamatu tagatise andja.

5. Kui vastutav eelarvevahendite käsutaja avastab lepingu või sihttoetuslepingu täitmise ajal, et tagatise andjal ei ole või enam ei ole kehtiva riigisisese õiguse alusel luba anda tagatisi, nõuab ta töövõtjalt või toetusesaajalt selliselt tagatise andjalt saadud tagatise asendamist.

Artikkel 156

Eelmaksetagatis

1. Eelmaksetagatise suurus ei ületa eelmakse summat ja kehtib piisavalt kaua, et seda oleks võimalik realiseerida.

2. Eelmaksetagatis vabastatakse, kui eelmaksed arvatakse lepingu või sihttoetuslepingu tingimuste kohaselt maha töövõtjale või toetusesaajale tehtavatest vahemaksetest või lõppmaksetest.

VI JAOTIS

EELARVE KAUDNE TÄITMINE

Artikkel 157

Eelarve kaudne täitmine

1. Isikud ja üksused, kellele on usaldatud liidu vahendite või eelarveliste tagatiste haldamine vastavalt artikli 62 lõike 1 esimese lõigu punktile c, valitakse viisil, mis on läbipaistev ja meetme laadi arvestades põhjendatud ega põhjusta huvikonflikti. Artikli 62 lõike 1 esimese lõigu punkti c alapunktides ii, v, vi ja vii osutatud üksuste valimisel tuleb ühtlasi võtta igakülgselt arvesse nende finants- ja tegevussuutlikkust.

   Kui isik või üksus on kindlaks määratud alusaktis, esitatakse artiklis 35 sätestatud finantsselgituses konkreetse isiku või üksuse valimise kohta põhjendus.

   Kui eelarve täitmine toimub võrgustiku kaudu, mis nõuab vähemalt ühe asutuse või üksuse määramist asjaomase liikmesriigi või riigi poolt, määrab selle asutuse või üksuse asjaomane liikmesriik või riik alusakti kohaselt. Kõikidel muudel juhtudel määrab niisugused asutused või üksused komisjon asjaomaste liikmesriikide või riikide nõusolekul.

   Kui valik tehakse osalemiskutse alusel, toimub see võrdse kohtlemise ja mittediskrimineerimise põhimõtteid järgides, ilma et see piiraks käesolevas lõikes sätestatud nõuete kohaldamist.

2. Isikud ja üksused, kellele on usaldatud liidu vahendite või eelarveliste tagatiste haldamine vastavalt artikli 62 lõike 1 esimese lõigu punktile c, järgivad usaldusväärse finantsjuhtimise, läbipaistvuse ja mittediskrimineerimise põhimõtet ning tagavad liidu meetme nähtavuse. Kui komisjon sõlmib kooskõlas artikliga 131 finantsraampartnerluse lepingud, kirjeldatakse kõnealuseid põhimõtteid täpsemalt sellistes lepingutes.

3. Enne rahalist toetust käsitlevate lepingute, rahastamislepingute või tagatislepingute allakirjutamist tagab komisjon liidu finantshuvide kaitse tasemel, mis on samaväärne tasemega, mis on tagatud juhul, kui komisjon täidab eelarvet artikli 62 lõike 1 esimese lõigu punkti a kohaselt. Selleks hindab komisjon liidu vahendeid haldavate isikute või üksuste süsteeme, reegleid ja menetlusi, kui ta kavatseb meetme rakendamisel sellistele süsteemidele, reeglitele ja menetlustele tugineda, või võtab asjakohaseid järelevalvemeetmeid kooskõlas käesoleva artikli lõikega 5.

4. Järgides proportsionaalsuse põhimõtet, hindab komisjon, kas artikli 62 lõike 1 esimese lõigu punkti c kohaselt liidu vahendeid haldavad isikud ja üksused:

   a) loovad rahvusvahelistel parimatel tavadel, sealhulgas riskide piisaval juhtimisel põhineva tulemusliku ja tõhusa sisekontrollisüsteemi, mis võimaldab eelkõige ennetada, tuvastada ja kõrvaldada õigusnormide rikkumisi ning kelmusi ja pettusi, ning tagavad selle süsteemi toimimise; asjakohasel juhul võib sisekontrollisüsteemi ülesehitus tugineda digitaalsetele kontrollidele;

   b) kasutavad raamatupidamissüsteemi, mis annab aegsasti tõest, täielikku ja usaldusväärset teavet;

c) lasevad enda kohta teha sõltumatu välisauditi, mille viib läbi asjaomasest isikust või üksusest sõltumatult tegutsev audititalitus kooskõlas rahvusvaheliselt tunnustatud auditeerimisstandarditega;

d) kohaldavad kolmandatele isikutele rahalise toetuse andmisel asjakohaseid reegleid ja menetlusi, sealhulgas läbipaistvaid, mittediskrimineerivaid, tõhusaid ja tulemuslikke läbivaatamismenetlusi, alusetult makstud summade sissenõudmise reegleid ja rahastamisest kõrvalejätmise reegleid;

e) avaldavad oma vahendite saajate kohta piisava teabe, mis on samaväärne artikli 38 kohaselt ette nähtud teabega;

f) tagavad artiklis 5 osutatud tasemega võrdväärse isikuandmete kaitse taseme.

Kokkuleppel asjaomaste isikute või üksustega võib komisjon lisaks hinnata muid reegleid ja menetlusi, näiteks isikute või üksuste halduskulude arvestamise tavasid. Kõnealuse hindamise tulemuste põhjal võib komisjon otsustada tugineda kõnealustele reeglitele ja menetlustele.

Isikud või üksused, keda on hinnatud vastavalt esimesele ja teisele lõigule, teatavad komisjonile põhjendamatu viivituseta oma süsteemides, reeglites või menetlustes tehtud olulistest muudatustest, mis võivad mõjutada komisjoni hinnangu usaldusväärsust.

5. Kui asjaomaste isikute või üksuste puhul on täidetud ainult osa lõikest 4, võtab komisjon liidu finantshuvide kaitse tagamiseks asjakohaseid järelevalvemeetmeid. Kõnealused meetmed täpsustatakse asjaomastes lepingutes. Kõiki selliseid meetmeid käsitlev teave tehakse taotluse korral kättesaadavaks Euroopa Parlamendile ja nõukogule.

6. Kui mitme rahastajaga meetme puhul antakse liidu rahalist toetust kulude hüvitamise vormis, seisneb ***artikli 158*** lõikes 4 osutatud menetlus selle kontrollimises, kas isik või üksus on komisjoni poolt asjaomase meetme jaoks makstud summat kasutanud vastavalt asjaomases sihttoetuslepingus, rahalist toetust käsitlevas lepingus või rahastamislepingus sätestatud tingimustele.

7. Komisjon ei nõua eelhindamist, nagu on osutatud käesoleva artikli lõigetes 3 ja 4:

a) artiklis 70 ja 71 osutatud liidu asutuste ja artikli 62 lõike 1 esimese lõigu punkti c alapunktis viii osutatud asutuste või isikute puhul, kes on võtnud oma finantsreeglid vastu komisjoni eelneval nõusolekul;

b) menetluste puhul, mida komisjon on konkreetselt nõudnud, sealhulgas tema enda menetluste või alusaktides sätestatud menetluste puhul, või kui normid ja menetlused on viidud vastavusse komisjoni omadega.

Komisjon võib otsustada mitte nõuda eelhindamist, nagu on osutatud lõigetes 3 ja 4:

a) kolmandate riikide või nende määratud asutuste puhul, kui finantsjuhtimise eest vastutab komisjon ja liidu finantshuvide kaitse on seega tagatud piisaval tasemel***;***

b) liikmesriikide organisatsioonide puhul, kellele on usaldatud liidu vahendite haldamine vastavalt artikli 62 lõike 1 esimese lõigu punktile b ja kelle puhul on komisjon kinnitanud, et programmi juhtimis- ja kontrollisüsteem toimib.

8. Kui artikli 62 lõike 1 esimese lõigu punktis c osutatud isikute või üksuste süsteeme, reegleid või menetlusi hinnatakse piisavaks, võib neile isikutele ja üksustele antud liidu rahalist toetust hallata käesoleva jaotise alusel. Kui sellised isikud või üksused osalevad taotlusvoorus, järgivad nad VIII jaotises esitatud taotlusvoorus osalemise kutseid käsitlevaid reegleid. Sellisel juhul võib eelarvevahendite käsutaja otsustada sõlmida sihttoetuslepingu asemel rahalist toetust käsitleva lepingu või rahastamislepingu.

Artikkel 158

Liidu vahendite ja eelarveliste tagatiste haldamine

1. Liidu vahendeid või eelarvelisi tagatisi haldavad isikud ja üksused esitavad komisjonile:

a) liidu vahendite või eelarveliste tagatiste haldamist käsitleva aruande, sealhulgas artikli 125 lõike 1 esimese lõigu punktis a osutatud tingimuste täitmise või tulemuste saavutamise kohta;

b) oma raamatupidamise aastaaruande, mis on koostatud kantud kulude kohta, kui rahalist toetust antakse kulude hüvitamiseks;

c) liidu vahendite haldaja kinnituse, mis hõlmab punktis a ja asjakohasel juhul punktis b osutatud teavet selle kohta, et:

i) asjaomane teave on nõuetekohaselt esitatud, täielik ja täpne;

ii) liidu vahendeid on kasutatud ettenähtud otstarbel, nagu on määratud kindlaks rahalist toetust käsitlevas lepingus, rahastamislepingus või tagatislepingus, või kui see on kohaldatav, asjakohastes valdkondlikes normides;

iii) kehtestatud kontrollisüsteemid annavad piisava kindluse raamatupidamisarvestuse aluseks olevate tehingute seaduslikkuse ja korrektsuse kohta;

d) lõplike auditiaruannete ja tehtud kontrollide kokkuvõtte, sealhulgas süsteemides tuvastatud vigade ja nõrkade kohtade olemuse ja ulatuse analüüsi ning võetud või kavandatud parandusmeetmed.

Artiklis 127 osutatud kolmanda isiku auditite tuginemise puhul peab käesoleva lõike esimese lõigu punktis d osutatud kokkuvõte sisaldama kõiki asjakohaseid auditidokumente, millele tuginetakse.

Nende meetmete puhul, mille rakendamine lõpeb enne asjaomase eelarveaasta lõppu, võib esimese lõigu punktis c osutatud liidu vahendite haldaja kinnituse asendada meetme lõpparuandega, tingimusel et see esitatakse enne järgneva eelarveaasta 15. veebruari.

Esimeses lõigus osutatud dokumentidele lisatakse sõltumatu auditeerimisasutuse arvamus, mis on koostatud rahvusvaheliselt tunnustatud auditeerimisstandardite kohaselt. Kõnealuses arvamuses märgitakse, kas kehtestatud kontrollisüsteemid toimivad nõuetekohaselt ja on kulutõhusad ning kas raamatupidamisarvestuse aluseks olevad tehingud on seaduslikud ja korrektsed. Arvamuses osutatakse samuti sellele, kas audit seab esimese lõigu punktis c osutatud liidu vahendite haldaja kinnituses esitatud väited kahtluse alla. Kui kõnealune arvamus puudub, võib eelarvevahendite käsutaja kasutada muid sõltumatuid vahendeid, et tagada samaväärne kindluse tase.

Esimeses lõigus osutatud dokumendid esitatakse komisjonile hiljemalt järgneva eelarveaasta 15. veebruaril. Kolmandas lõigus osutatud arvamus esitatakse komisjonile hiljemalt nimetatud aasta 15. märtsil.

Käesolevas lõikes sätestatud kohustused ei piira EIP, Euroopa Investeerimisfondi, liikmesriigi organisatsioonide, rahvusvaheliste organisatsioonide ja kolmandate riikidega sõlmitud lepingute kohaldamist. Kõnealuste lepingutega nähakse seoses liidu vahendite haldaja kinnitusega ette vähemalt selliste üksuste kohustus esitada komisjonile igal aastal kinnitus selle kohta, et asjaomasel eelarveaastal kasutati liidu vahendeid ja selle üle peeti raamatupidamisarvestust kooskõlas artikli 157 lõigetega 3 ja 4 ning kõnealustes lepingutes sätestatud kohustustega. Sellise kinnituse võib esitada lõpparuandes, kui meetme rakendamine kestab kuni 18 kuud.

2. Liidu vahendite haldamisel teeb artikli 62 lõike 1 esimese lõigu punktis c osutatud isik või üksus järgmist:

a) järgivad kohaldatavaid liidu õigust ning kokkulepitud rahvusvahelisi ja liidu standardeid ning ei toeta sellest tulenevalt meetmeid, mis aitavad kaasa rahapesule, terrorismi rahastamisele, maksustamise vältimisele, maksupettustele või maksudest kõrvalehoidmisele, kooskõlas kohaldatava liidu õiguse ning rahvusvaheliste ja liidu nõuetega;

b) rahastamisvahendite ja eelarveliste tagatiste rakendamisel vastavalt X jaotisele ei alusta nad uusi ega tee uuendatud toiminguid üksustega, mis asuvad või on asutatud jurisdiktsioonides, mis on liidu asjakohase poliitika alusel kantud koostööd mittetegevate jurisdiktsioonide loetellu või mis on direktiivi (EL) 2015/849 artikli 9 lõike 2 kohaselt tehtud kindlaks kui suure riskiga kolmandad riigid.

Üksused võivad esimese lõigu punktist b kõrvale kalduda üksnes juhul, kui meedet viiakse reaalselt ellu ühes neist jurisdiktsioonidest ning meetme puhul ei ole mingit indikatsiooni selle kohta, et asjaomane toiming kuulub mõnda esimese lõigu punktis a loetletud kategooriasse.

Üksused, kes rakendavad rahastamisvahendeid ja eelarvelisi tagatisi kooskõlas X jaotisega, tagavad et:

a) kolmandad isikud, kellele nad annavad eelarvest otse toetust, täidavad käesoleva lõike esimese lõigu punkte a ja b;

b) muude kolmandate isikute puhul on kehtestatud reeglid, menetlused ja parandusmeetmed, mida hinnatakse artikli 157 lõike 4 ja eelkõige selle ***esimese lõigu*** punkti a alusel piisavaks, et kõnealused kolmandad isikud saaksid eelarvest toetust tingimusel, et nad järgivad liidu või samaväärseid rahvusvahelisi nõudeid rahapesu, terrorismi rahastamise, maksustamise vältimise, maksupettuse või maksudest kõrvalehoidumise kohta.

Finantsvahendajatega lepingute sõlmimisel nõuavad X jaotise kohaselt rahastamisvahendeid ja eelarvelisi tagatisi haldavad üksused, et finantsvahendajad annaksid käesolevas lõikes sätestatud nõuete täitmisest aru.

3. Rahastamisvahendite ja eelarveliste tagatiste rakendamisel vastavalt X jaotisele kohaldavad isikud ja üksused põhimõtteid ja standardeid, mis on sätestatud finantssüsteemi rahapesu ja terrorismi rahastamise eesmärgil kasutamise tõkestamist käsitlevas liidu õiguses, eelkõige Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruses (EL) 2015/847[59] ning direktiivis (EL) 2015/849. Nad seavad käesoleva määruse alusel antava rahastamise tingimuseks tegelikku tulusaajat käsitleva teabe avaldamise vastavalt direktiivile (EL) 2015/849 ning avaldavad riikide lõikes aruandlusandmed Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2013/36/EL[60] artikli 89 lõike 1 tähenduses.

---

59 Euroopa Parlamendi ja nõukogu 20. mai 2015. aasta määrus (EL) 2015/847, mis käsitleb rahaülekannetes edastatavat teavet ja millega tunnistatakse kehtetuks määrus (EÜ) nr 1781/2006 (ELT L 141, 5.6.2015, lk 1).

60 Euroopa Parlamendi ja nõukogu 26. juuni 2013. aasta direktiiv 2013/36/EL, mis käsitleb krediidiasutuste tegevuse alustamise tingimusi ning krediidiasutuste ja investeerimisühingute usaldatavusnõuete täitmise järelevalvet, millega muudetakse direktiivi 2002/87/EÜ ning millega tunnistatakse kehtetuks direktiivid 2006/48/EÜ ja 2006/49/EÜ (ELT L 176, 27.6.2013, lk 338).

4. Komisjon kontrollib, et liidu vahendeid või eelarvelisi tagatisi on kasutatud vastavalt asjaomastes lepingutes sätestatud tingimustele. Kui isiku või üksuse kulud hüvitatakse vastavalt artikli 125 lõike 1 esimese lõigu punktidele c, d ja e lihtsustatud kuluarvestuse alusel, kohaldatakse *mutatis mutandis* artikli 184 lõikeid 1–5 ja artikleid 185–188. Kui liidu vahendite või eelarveliste tagatiste kasutamisel on rikutud asjaomastes lepingutes sätestatud kohustusi, kohaldatakse artiklit 132.

5. Artikli 36 lõike 6 ***esimest lõiku*** kohaldatakse artikli 62 lõike 1 esimese lõigu punkti c kohaselt liidu vahendeid haldavate isikute või üksuste suhtes nende vahendite otseste saajate ja kõnealuste vahendite saajate tegelike kasusaajate osas, kui andmeid tegelike kasusaajate kohta kogutakse kooskõlas liidu vahendeid haldavate isikute või üksuste reeglite ja menetlustega.

6. Artikli 38 lõike 6 nõudeid kohaldatakse artikli 62 lõike 1 esimese lõigu punkti c kohaselt liidu vahendeid haldavate isikute või üksuste suhtes, kui nende isikute või üksuste poolt kolmandatele isikutele otse antava rahalise toetuse summa on suurem kui 500 000 eurot.

▌

7. Rahalist toetust käsitlevates lepingutes, rahastamislepingutes ja tagatislepingutes määratakse selgelt kindlaks liidu vahendeid haldava isiku või üksuse vastutus ja kohustused, sealhulgas artiklis 129 sätestatud kohustused ja rahalise toetuse maksmise tingimused. Kui see on kohaldatav, määratakse sellistes lepingutes samuti kindlaks vastastikku kokkulepitud tasu, mis on vastavuses meetmete rakendamise tingimustega, võttes igakülgselt arvesse kriisiolukordi ja ebakindlaid olukordi, ning asjakohasel juhul tulemuspõhine. Kõnealused lepingud peavad samuti sisaldama sätteid, milles käsitletakse komisjonile ülesannete täitmise kohta esitatavaid aruandeid, oodatavaid tulemusi, sealhulgas tulemusnäitajaid, ning liidu vahendeid või eelarvelisi tagatisi haldavate isikute või üksuste kohustust teatada komisjonile viivitamata tuvastatud kelmuse või pettuse ning õigusnormide rikkumise juhtudest ning nende järelmeetmetest, samuti igasugusest teabest, mis on seotud kelmuse, pettuse, korruptsiooni või muu liidu finantshuve kahjustava ebaseadusliku tegevuse kahtlusega.

8. Kõik rahalist toetust käsitlevad lepingud, rahastamislepingud ja tagatislepingud tehakse taotluse korral kättesaadavaks Euroopa Parlamendile ja nõukogule.

9. Käesolevat artiklit ei kohaldata sellistele liidu asutustele eraldatava liidu rahalise toetuse suhtes, kelle suhtes kohaldatakse eraldi eelarve täitmisele heakskiidu andmise menetlust kooskõlas artiklitega 70 ja 71, välja arvatud vajaduspõhiste rahalist toetust käsitlevate lepingute puhul.

Artikkel 159

Eelarve kaudne täitmine koostöös rahvusvaheliste organisatsioonidega

1. Kooskõlas artikli 62 lõike 1 esimese lõigu punkti c alapunktiga ii võib komisjon täita eelarvet kaudselt koostöös selliste rahvusvaheliste avalik-õiguslike organisatsioonidega, mis on asutatud rahvusvaheliste lepingute alusel (rahvusvahelised organisatsioonid), ja koostöös nende organisatsioonide asutatud spetsialiseeritud asutustega. Kõnealused lepingud edastatakse komisjonile artikli 157 lõike 3 kohaselt komisjoni tehtava hindamise raames.

2. Järgmisi organisatsioone käsitatakse rahvusvaheliste organisatsioonidena:

   a) Rahvusvaheline Punase Risti Komitee;

   b) Punase Risti ja Punase Poolkuu Ühingute Rahvusvaheline Föderatsioon.

3. Komisjon võib võtta vastu igakülgselt põhjendatud otsuse käsitada mittetulundusühendust rahvusvahelise organisatsioonina, tingimusel et ühendus vastab järgmistele kriteeriumidele:

   a) ta on juriidiline isik ja tema juhtimisorganid on sõltumatud;

   b) ta on asutatud eesmärgiga täita konkreetseid ülesandeid, mis teenivad üldisi rahvusvahelisi huve;

   c) vähemalt kuus liikmesriiki on selle mittetulundusühenduse liikmed;

   d) ta tegutseb alalise struktuuri alusel ja kooskõlas süsteemide, reeglite ja menetlustega, mida saab hinnata kooskõlas artikli 157 lõikega 3.

   Sellistele mittetulundusühendustele antakse piisavad finantstagatised, võttes igakülgselt arvesse nende käsutusse antud liidu rahalise toetuse suurust.

4. Kui rahvusvahelised organisatsioonid haldavad vahendeid eelarve kaudse täitmise raames, kohaldatakse asjaomaste rahvusvaheliste organisatsioonidega sõlmitud kontrollikokkuleppeid.

Artikkel 160

Eelarve kaudne täitmine koostöös liikmesriigi organisatsioonidega

1. Komisjon võib kooskõlas artikli 62 lõike 1 esimese lõigu punkti c alapunktidega v ja vi täita eelarvet kaudselt koostöös liikmesriigi organisatsioonidega.

2. Kui komisjon täidab eelarvet kaudselt koostöös liikmesriigi organisatsioonidega, tugineb ta asjaomaste organisatsioonide süsteemidele, reeglitele ja menetlustele, mida on hinnatud vastavalt artikli 157 lõigetele 2, 3 ja 4.

3. Liikmesriigi organisatsioonide süsteemidele, reeglitele ja menetlustele tuginemise ulatus ja kord määratakse täpsemalt kindlaks finantsraampartnerluse lepingutes, mis sõlmitakse liikmesriigi organisatsioonidega kooskõlas artikliga 131 ja mis võivad sisaldada erisätteid artiklites 126 ja 127 osutatud hindamistele ja auditite tuginemise kohta.

Artikkel 161

Eelarve kaudne täitmine koostöös kolmandate riikidega

1. Komisjon võib täita eelarvet kaudselt koostöös kolmanda riigi või nimetatud riigi määratud asutustega, nagu on osutatud artikli 62 lõike 1 esimese lõigu punkti c alapunktis i, sõlmides selleks rahastamislepingu, milles kirjeldatakse liidu meedet kõnealuses kolmandas riigis ja määratakse kindlaks, millist eelarve täitmise viisi iga meetme osa puhul kasutatakse.

2. Selle meetme osa puhul, mida rakendatakse eelarve kaudse täitmise raames koostöös kolmanda riigi või tema määratud asutustega, määratakse rahastamislepingus lisaks ***artikli 158 lõikes 7*** osutatule selgelt kindlaks kolmanda riigi ja komisjoni ülesanded ja vastutus vahendite haldamisel. Rahastamislepingus nähakse samuti ette reeglid ja menetlused, mida kolmas riik kohaldab liidu vahendite haldamisel.

Artikkel 162

Segarahastamistoimingud

1. Segarahastamistoiminguid haldab kas komisjon või haldavad neid artikli 62 lõike 1 esimese lõigu punkti c kohaselt liidu vahendeid haldavad isikud või üksused.

2. Kui rahastamisvahendeid ja eelarvelisi tagatisi rakendatakse segarahastamisvahendi või -platvormi raames, kohaldatakse X jaotist.

3. Segarahastamisvahendite või -platvormide raames rakendatavate rahastamisvahendite ja eelarveliste tagatiste puhul loetakse artikli 212 lõike 2 esimese lõigu punkti h tingimus täidetuks, kui enne asjaomase segarahastamisvahendi või -platvormi loomist on tehtud eelhindamine.

4. Artikli 41 lõigete 4 ja 5 kohased aastaaruanded koostatakse segarahastamisvahendi või -platvormi tasandil, võttes arvesse kõiki sellesse koondatud rahastamisvahendeid ja eelarvelisi tagatisi ning määrates selgelt kindlaks selle raames antava rahalise toetuse eri liigid.

VII JAOTIS

HANKED JA KONTSESSIOONID

1. PEATÜKK

ÜLDSÄTTED

Artikkel 163

Lepingutele kohaldatavad põhimõtted ja nende kohaldamisala

1. Kõik lepingud, mida rahastatakse täielikult või osaliselt eelarvest, on kooskõlas läbipaistvuse, proportsionaalsuse, võrdse kohtlemise ja mittediskrimineerimise põhimõtetega.

2. Kõikide lepingute sõlmimiseks kuulutatakse hankemenetlus välja võimalikult laiaulatuslikult, välja arvatud juhul, kui kasutatakse artikli 167 lõike 1 punktis d osutatud menetlust.

   Lepingu hinnangulise maksumuse kindlaksmääramisel ei ole eesmärgiks hoida kõrvale kohaldatavate reeglite täitmisest ning lepingut ei jagata sellisel eesmärgil osadeks.

   Avaliku sektori hankija jagab lepingu asjakohasel juhul osadeks, võttes igakülgselt arvesse laialdase konkurentsi põhimõtet.

3. Avaliku sektori hankija ei kasuta raamlepinguid nõuetevastaselt ega sellisel viisil, millega kavatsetakse konkurentsi takistada, piirata või moonutada või seda tegelikult tehakse.

4. Teadusuuringute Ühiskeskus võib muude kui teadusuuringute ja tehnoloogiaarenduse assigneeringute arvelt saada raha osalemiseks hankemenetlustes, mida rahastatakse täielikult või osaliselt eelarvest.

5. Käesolevas määruses sätestatud hankelepingute sõlmimisele esitatud nõudeid, välja arvatud läbipaistvuse ja võrdse kohtlemise põhimõtet, ei kohaldata:

a) tegevuse suhtes, mida Teadusuuringute Ühiskeskus teeb kolmandate isikute nimel;

b) selliste finantsteenuste suhtes, mis on ▌ seotud väärtpaberite või muude finantsinstrumentide emiteerimise, müügi, ostu või võõrandamisega direktiivi 2014/65/EL tähenduses ja mida komisjon kasutab oma laenutehingutes, vara valitsemisel ja rahavoogude juhtimisel, sealhulgas teenused, mida osutavad keskpangad, Euroopa stabiilsusmehhanism, EIP ja muud rahvusvahelised finantseerimisasutused ning riiklikud üksused, kes tegelevad riigi võlakohustuste emiteerimise ja haldamisega;

c) dokumentide kinnitamise ja tõestamise teenuste suhtes, mida peavad osutama notarid, kui sellised teenused ei ole kohaldatavate riigisiseste õigusnormide alusel konkurentsile avatud.

6. Enne kriisile reageerimiseks ***mõne teises lõigus osutatud meetme*** võtmist tuleb kriisiolukord kooskõlas asjakohaste sise-eeskirjadega välja kuulutada, välja arvatud hankelepingute sõlmimise korral välistegevuse valdkonnas.

Vastutav eelarvevahendite käsutaja võib ▌ kriisiolukorra väljakuulutamisele ***tugineda*** üksnes ***selleks, et:***

a) ***algatada hankemenetlus;***

b) lisada avaliku sektori hankijaid vastavalt artikli 168 lõike 1 neljandale lõigule, artikli 168 lõike 2 kuuendale lõigule või artikli 175 lõike 5 teisele lõigule;

c) võtta pakkujatega ühendust vastavalt artikli 172 lõike 1 teisele lõigule;

d) muuta lepingut vastavalt artikli 175 lõike 5 esimesele lõigule või

e) nõuda tõendavaid dokumente enne lepingu allkirjastamist vastavalt I lisa punkti 18.1 neljandale lõigule ja punkti 18.4 neljandale lõigule,

kui seda õigustab kriisist tingitud äärmiselt kiireloomuline olukord.

Artikkel 164

Hankeid ja delegeeritud volitusi käsitlev lisa

Hankeid käsitlevad üksikasjalikud nõuded on sätestatud käesoleva määruse I lisas. Eesmärgiga tagada, et oma arvel lepingute sõlmimisel kohaldavad liidu institutsioonid samu standardeid, mis on ette nähtud direktiividega 2014/23/EL ja 2014/24/EL hõlmatud avaliku sektori hankijatele, on komisjonil õigus võtta kooskõlas käesoleva määruse artikliga 275 vastu delegeeritud õigusakte käesoleva määruse I lisa muutmiseks, et viia nimetatud lisa vastavusse nimetatud direktiivides tehtud muudatustega ja viia sisse seotud tehnilised kohandused.

Artikkel 165

Segalepingud ja ühtne riigihangete klassifikaator

1. Segaleping, mis hõlmab kaht või enamat hanke (ehitustööd, asjad või teenused) või kontsessiooni (ehitustööd või teenused) või mõlema liiki, sõlmitakse kooskõlas lepingu põhiesemeks oleva hanke liigi suhtes kohaldatavate sätetega.

2. Selliste segalepingute korral, mille esemeks on asjad ja teenused, määratakse põhiese kindlaks vastavate asjade ja teenuste maksumuse võrdlemise teel.

   Leping, mis hõlmab üht hanke (ehitustööd, asjad, teenused) ja kontsessiooni liiki (ehitustööd, teenused), sõlmitakse kooskõlas sätetega, mida kohaldatakse asjaomase avaliku hanke lepingu suhtes.

3. Käesolevat jaotist ei kohaldata tehnilise abi lepingute suhtes, mis on sõlmitud EIPga või EIFiga.

4. Hangete kontekstis kasutatakse viidete tegemiseks nomenklatuuridele ühtset riigihangete klassifikaatorit (CPV), nagu see on sätestatud Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruses (EÜ) nr 2195/2002[61].

Artikkel 166

Avalikustamiskord

1. Avaliku sektori hankija avaldab hangete kohta, mille maksumus on võrdne artikli 178 lõikes 1 või artiklis 181 osutatud piirmääradega või ületab neid, *Euroopa Liidu Teatajas* järgmise teabe:

   a) hanketeade menetluse algatamise kohta, välja arvatud artikli 167 lõike 1 punktis d osutatud menetluse korral;

   b) lepingu sõlmimise teade menetluse tulemuste kohta.

2. Menetlustest, mille maksumus jääb alla artikli 178 lõikes 1 või artiklis 181 osutatud piirmäärasid, teavitatakse asjakohasel viisil.

3. Teatavad andmed lepingu sõlmimise kohta võib jätta avaldamata, kui nende avaldamine takistaks õigusnormide kohaldamist või oleks muul viisil vastuolus avalike huvidega, kahjustaks ettevõtjate õiguspäraseid ärihuve või nendevahelist ausat konkurentsi.

Artikkel 167

Hankemenetlused

1. Kontsessioonilepinguid või avaliku hanke lepinguid, sealhulgas raamlepinguid, võib sõlmida järgmiste hankemenetluste kaudu:

---

61 Euroopa Parlamendi ja nõukogu 5. novembri 2002. aasta määrus (EÜ) nr 2195/2002 ühtse riigihangete klassifikaatori (CPV) kohta (EÜT L 340, 16.12.2002, lk 1).

a) avatud hankemenetlus;

b) piiratud hankemenetlus, sealhulgas dünaamilise hankesüsteemi kaudu;

c) ideekonkurss;

d) läbirääkimistega hankemenetlus, sealhulgas väljakuulutamiseta läbirääkimistega hankemenetlus;

e) võistlev dialoog;

f) konkurentsipõhine läbirääkimistega hankemenetlus;

g) innovatsioonipartnerlus;

h) osalemiskutsega hankemenetlus.

2. Avatud hankemenetluse puhul võib iga huvitatud ettevõtja esitada pakkumuse.

3. Piiratud hankemenetluse, võistleva dialoogi, konkurentsipõhise läbirääkimistega hankemenetluse ja innovatsioonipartnerluse puhul võib iga ettevõtja esitada osalemistaotluse, esitades avaliku sektori hankija nõutava teabe. Avaliku sektori hankija teeb pakkumuse esitamise ettepaneku kõikidele taotlejatele, kes vastavad kvalifitseerimise kriteeriumidele ja ei ole üheski artikli 138 lõikes 1 ega artikli 143 lõikes 1 osutatud olukorras.

Olenemata esimesest lõigust võib avaliku sektori hankija piirata hankemenetluses pakkumust esitama kutsutavate taotlejate arvu objektiivsete ja mittediskrimineerivate kvalifitseerimise kriteeriumide alusel, mis esitatakse hanketeates või osalemiskutses. Hankemenetluses osalema kutsutud taotlejate arv peab olema piisav, et tagada tõeline konkurents.

4. Kõikide läbirääkimisi hõlmavate hankemenetluste puhul peab avaliku sektori hankija pakkujatega läbirääkimisi esialgsete ja kõikide järgnevate pakkumuste või nende osade üle, välja arvatud lõplike pakkumuste üle, et parandada nende sisu. Läbirääkimisi ei peeta hankedokumentides täpsustatud miinimumnõuete ja kriteeriumide üle.

Avaliku sektori hankija võib sõlmida lepingu esialgse pakkumuse alusel ilma läbirääkimisi pidamata, kui ta on hankedokumentides teatanud, et jätab endale võimaluse seda teha.

5. Avaliku sektori hankija võib korraldada:

a) avatud või piiratud hankemenetlusi ostude puhul;

b) osalemiskutsega hankemenetlusi artikli 178 lõikes 1 osutatud piirmääradest väiksema maksumusega lepingute sõlmimiseks, et teha eelvalik taotlejatest, kellele tehakse ettepanek esitada pakkumus tulevastes piiratud hankemenetlustes, või koostada loetelu huvitatud pakkujatest, kellele tehakse ettepanek esitada hankemenetluses osalemise taotlus või pakkumus;

c) ideekonkursse, et omandada kavand või projekt, mille žürii valib välja pärast selle konkursile esitamist;

d) innovatsioonipartnerlusi innovatiivse toote või teenuse või innovatiivsete ehitustööde väljatöötamise ning selle tulemusena saadud asja, teenuste või ehitustööde hilisema ostmise eesmärgil;

e) konkurentsipõhiseid läbirääkimistega hankemenetlusi või võistlevaid dialooge kontsessioonilepingute ja direktiivi 2014/24/EL XIV lisas osutatud teenuslepingute sõlmimiseks juhtudel, kui avatud või piiratud hankemenetluse käigus esitati algse menetluse lõpetamise järel üksnes ebakorrektseid või vastuvõetamatuid pakkumusi, ning juhtudel, kui seda tingivad konkreetsed asjaolud, mis on seotud muu hulgas lepingu eseme olemuse või keerukusega või konkreetse lepingu liigiga, nagu on üksikasjalikumalt sätestatud käesoleva määruse I lisas;

f) läbirääkimistega hankemenetlusi lepingute puhul, mille maksumus on väiksem artikli 178 lõikes 1 osutatud piirmääradest, või väljakuulutamiseta läbirääkimistega hankemenetlusi üksnes direktiivi 2014/24/EL kohaldamisalast välja jäävate konkreetsete hankeliikide puhul või selgelt kindlaks määratud erakorraliste asjaolude puhul, nagu on sätestatud käesoleva määruse I lisas.

6. Dünaamiline hankesüsteem on kogu oma kehtivusaja jooksul avatud kõikidele ettevõtjatele, kes vastavad kvalifitseerimise kriteeriumidele.

Dünaamilise hankesüsteemi abil toimuvate hangete puhul järgib avaliku sektori hankija piiratud hankemenetluse reegleid.

Artikkel 168

Institutsioonidevahelised hanked, ühishanked ja hanked liikmesriikide nimel

1. Kui lepingu või raamlepingu sõlmimine on kahe või enama liidu institutsiooni, rakendusasutuse või artiklites 70 ja 71 osutatud liidu asutuste huvides ning alati, kui on võimalus suurendada tõhusust, võivad asjaomased avaliku sektori hankijad korraldada hankemenetluse ja hallata selle tulemusel sõlmitavat lepingut või raamlepingut institutsioonidevahelistel alustel ühe avaliku sektori hankija juhtimisel.

Asutused ja isikud, kellele on usaldatud ELi lepingu V jaotise kohaste ÜVJP erimeetmete rakendamine, ning Euroopa koolide kuratooriumi sekretäri kantselei võivad samuti institutsioonidevahelistes menetlustes osaleda.

Raamlepingu tingimusi kohaldatakse ainult nende avaliku sektori hankijate suhtes, kes on hankedokumentides sel eesmärgil kindlaks määratud, ja raamlepingu poolteks olevate ettevõtjate suhtes.

Erandina käesoleva lõike kolmandast lõigust võib avaliku sektori hankija kriisist tingitud äärmiselt kiireloomulises olukorras pärast hankemenetluse algatamist ja enne lepingu allkirjastamist lisada uusi avaliku sektori hankijaid, kui artikli 163 lõikes 6 sätestatud tingimustest ei tulene teisiti ja tingimusel, et muudatus ei muuda lepingu või raamlepingu eset.

2. Kui leping või raamleping on vajalik liidu institutsiooni, artiklites 70 ja 71 osutatud liidu asutuse või artiklis 69 osutatud rakendusasutuse ja liikmesriigi ühe või mitme avaliku sektori hankija vahelise ühismeetme rakendamiseks, võivad asjaomane liidu institutsioon ja avaliku sektori hankijad korraldada hankemenetluse ühiselt. Kui liidu institutsiooni, artiklites 70 ja 71 osutatud liidu asutuse või artiklis 69 osutatud rakendusasutuse ja liikmesriigi ühe või mitme avaliku sektori hankija vahel on vaja korraldada ühishange, võivad liikmesriigid ühiselt hangitud vahendeid täielikult omandada, rentida või liisida.

Ühishanke võib korraldada EFTA riikide ja liidu kandidaatriikidega, kui selline võimalus on eraldi ette nähtud kahe- või mitmepoolse lepinguga, või kolmandate riikidega, kui selline võimalus on eraldi ette nähtud kohaldatavas alusaktis.

Ühise hankemenetluse puhul kohaldatakse liidu institutsioonide suhtes kohaldatavaid menetlusnorme.

Kui liikmesriigi avaliku sektori hankijaga seotud või tema hallatav osa moodustab 50 % või rohkem lepingu hinnangulisest kogumaksumusest, või muudel igakülgselt põhjendatud juhtudel, võib liidu institutsioon otsustada, et ühishanke suhtes kohaldatakse liikmesriigi avaliku sektori hankija suhtes kohaldatavaid menetlusnorme, tingimusel et neid norme võib pidada liidu institutsiooni omadega samaväärseteks.

Liidu institutsioon ja liikmesriigi, EFTA riigi või liidu kandidaatriigi avaliku sektori hankija, kes osalevad ühishankes, lepivad eelkõige kokku üksikasjalikus korras osalemistaotluste või pakkumuste hindamiseks ja lepingu sõlmimiseks, lepingu suhtes kohaldatava õiguse ning vaidluste lahendamiseks pädeva kohtu.

Kriisist tingitud äärmiselt kiireloomulises olukorras võib pärast hankemenetluse algatamist ja enne lepingu allkirjastamist lisada uusi avaliku sektori hankijaid, kui artikli 163 lõikes 6 sätestatud tingimustest ei tulene teisiti ***ja tingimusel, et muudatusega ei muudeta lepingu või raamlepingu eset***. ▌

3. ***Asjakohasel juhul võivad kaks või enam liikmesriiki volitada*** liidu ***institutsiooni***, artiklites 70 ja 71 osutatud liidu ***asutust*** või artiklis 69 osutatud ***rakendusasutust (edaspidi „volitatud avaliku sektori hankija“) tegutsema keskse hankijana, kes korraldab hankeid nende liikmesriikide huvides või nende nimel, järgmistel tingimustel:***

a) volitatud avaliku sektori hankija hindab nende liikmesriikide taotluse otstarbekust, vajalikkust ja proportsionaalsust;

b) kui volitatud avaliku sektori hankija ei kavatse taotlust täita, teavitab ta sellest asjaomaseid liikmesriike ja põhjendab keeldumist;

c) volitatud avaliku sektori hankija järgib hankemenetluse läbiviimisel iseenda reegleid;

d) kui volitatud avaliku sektori hankija otsustab algatada hankemenetluse liikmesriikide huvides, teavitab ta kõiki liikmesriike oma kavatsusest hange läbi viia ja kutsub huvitatud liikmesriike osalema;

e) kui volitatud avaliku sektori hankija on nõus hankima liikmesriikide huvides või nende nimel, koostab ta volitamist käsitleva kokkuleppe ettepaneku, mille osalevad liikmesriigid allkirjastavad. Selline kokkulepe sisaldab eelkõige osalevate liikmesriikide kaasamise praktilist korda, osalemis- ja loobumistingimusi ja nendega seotud tähtaegu ning asjakohasel juhul reegleid osalevate liikmesriikide vahel koguste jagamiseks.

Liidu institutsioon, artiklis 70 või 71 osutatud liidu asutus või artiklis 69 osutatud rakendusasutus võib ▌ tegutsedes hulgikauplejana osta, ladustada ja edasi müüa või annetada asju ja teenuseid, sealhulgas rentimise teel, liidu institutsiooni, artiklites 70 ja 71 osutatud liidu asutuse või artiklis 69 osutatud rakendusasutuse valitud liikmesriikide või partnerorganisatsioonide heaks. Sellisel juhul viib ▌ liidu institutsioon, artiklites 70 või 71 osutatud liidu asutus või artiklis 69 osutatud rakendusasutus hankemenetluse läbi oma hankelepingute sõlmimise korra kohaselt.

Artikkel 169

Hankemenetluse ettevalmistamine

1. Enne hankemenetluse algatamist võib avaliku sektori hankija korraldada menetluse ettevalmistamiseks esialgse turu-uuringu.

2. Avaliku sektori hankija määrab hankedokumentides kindlaks hankelepingu eseme, kirjeldades oma vajadusi ning hangitavate ehitustööde, asjade või teenuste nõutavaid omadusi, ning esitab kohaldatavad kõrvalejätmise, valiku- ja hindamiskriteeriumid. Samuti märgib avaliku sektori hankija, millistele miinimumnõuetele peavad kõik pakkumused vastama. Miinimumnõuded hõlmavad kohustust järgida lepingute täitmisel keskkonna-, sotsiaal- ja tööõigusest tulenevaid kohustusi, mis on sätestatud liidu või liikmesriigi õiguses, kollektiivlepingutes või kohaldatavates rahvusvahelistes sotsiaalvaldkonna ja keskkonnaalastes konventsioonides, mis on loetletud direktiivi 2014/24/EL X lisas.

Artikkel 170

Lepingu sõlmimine

1. Leping sõlmitakse hindamiskriteeriumide alusel, eeldusel et avaliku sektori hankija on kontrollinud järgmist:

   a) pakkumus vastab hankedokumentides kindlaks määratud miinimumnõuetele;

   b) taotleja või pakkuja ei ole artikli 138 kohaselt menetlusest kõrvale jäetud või tema pakkumust ei ole artikli 143 kohaselt tagasi lükatud;

   c) taotleja või pakkuja saab hankes osaleda ja vastab hankedokumentides kindlaks määratud kvalifitseerimise kriteeriumidele, muu hulgas puudub tal ametialane huvikonflikt.

2. Avaliku sektori hankija kohaldab kvalifitseerimise kriteeriume, et hinnata taotleja või pakkuja suutlikkust. Kvalifitseerimise kriteeriumid seonduvad üksnes kutsealal tegutsemiseks vajalike õigus- ja haldusformaalsuste täitmise suutlikkusega, majandusliku ja finantssuutlikkusega ning tehnilise ja kutsealase suutlikkusega. Eeldatakse, et Teadusuuringute Ühiskeskus täidab finantssuutlikkuse nõudeid.

3. Avaliku sektori hankija kohaldab hindamiskriteeriume pakkumuse hindamiseks.

4. Avaliku sektori hankija tugineb lepingu sõlmimisel majanduslikult soodsaimale pakkumusele, võttes aluseks ühe järgnevast kolmest hindamiskriteeriumist: madalaim hind, madalaimad kulud ning parim hinna ja kvaliteedi suhe.

Väikseimate kulude kriteeriumi puhul kasutab avaliku sektori hankija kulutõhususe põhimõtet, sh olelusringi kulude arvestamist.

Parima hinna ja kvaliteedi suhte puhul võtab avaliku sektori hankija arvesse hinda või kulusid ja muid lepingu esemega seotud kvaliteedikriteeriume.

Artikkel 171

Pakkumuste esitamine, elektrooniline side ja hindamine

1. Avaliku sektori hankija kehtestab pakkumuste ja hankemenetluses osalemise taotluste vastuvõtmiseks tähtajad I lisa punkti 24 kohaselt ja hanke keerukust arvesse võttes, et ettevõtjatele jääks pakkumuse ettevalmistamiseks piisavalt aega.

2. Kui seda peetakse asjakohaseks ja proportsionaalseks, võib avaliku sektori hankija nõuda pakkujatelt tagatise seadmist, et vältida pakkumuste tagasivõtmist enne lepingu sõlmimist. Nõutav tagatis moodustab 1–2 % lepingu hinnangulisest kogumaksumusest.

   Avaliku sektori hankija vabastab tagatised:

   a) I lisa punkti 30.2 punktis b või c osutatud tagasilükatud pakkujate puhul pärast hankemenetluse tulemuste teatavakstegemist;

   b) I lisa punkti 30.2 punktis e osutatud järjestatud pakkumuste puhul pärast lepingu allakirjutamist.

3. Avaliku sektori hankija avab kõik osalemistaotlused ja pakkumused. Sellele vaatamata avaliku sektori hankija:

a) lükkab ilma avamata tagasi osalemistaotlused ja pakkumused, mis laekuvad pärast vastuvõtmise tähtaega;

b) lükkab tagasi juba avatuna laekunud pakkumused ilma nende sisu läbi vaatamata.

4. Avaliku sektori hankija hindab hankedokumentides täpsustatud kriteeriumide põhjal kõiki osalemistaotlusi või pakkumusi, mida lõikes 3 ette nähtud avamisetapis ei ole tagasi lükatud, et sõlmida leping või korraldada elektrooniline oksjon.

5. Eelarvevahendite käsutaja võib loobuda hindamiskomisjoni ametisse nimetamisest vastavalt artikli 153 lõikele 2 järgmistel juhtudel:

a) lepingu maksumus jääb allapoole artikli 178 lõikes 1 sätestatud piirmäärasid;

b) riskianalüüsi alusel, kui tegu on I lisa punkti 11.1 teise lõigu punktides c ja e, punkti f alapunktides i ja iii ning punktides h ja m osutatud juhtudega;

c) riskianalüüsi alusel, kui hankemenetlus taasavatakse raamlepingu raames;

d) välistegevuse valdkonnaga seotud menetluste puhul, kui maksumus ei ületa 20 000 eurot;

e) dünaamilise hankesüsteemi konkreetsete hangete riskianalüüsi alusel.

6. Osalemistaotlused ja pakkumused, mis ei vasta kõikidele hankedokumentides kindlaks määratud miinimumnõuetele, lükatakse tagasi.

Artikkel 172

Kontaktid hankemenetluse ajal

1. Enne hankemenetluses osalemise taotluste või pakkumuste vastuvõtmise lõppkuupäeva võib avaliku sektori hankija anda hankedokumentide kohta lisateavet, kui ta avastab nende tekstis vea või väljajätmise või kui taotlejad või pakkujad taotlevad lisateavet. Kõnealune teave avaldatakse kõikidele taotlejatele või pakkujatele.

Erandina esimesest lõigust võib avaliku sektori hankija kriisist tingitud äärmiselt kiireloomulises olukorras võtta enne hankemenetluses osalemise taotluste või pakkumuste vastuvõtmise lõppkuupäeva kirjalikult ühendust kõigi osalema või pakkumust esitama kutsutud taotlejatega üksnes selleks, et selgitada välja nende kavatsus esitada osalemistaotlus või pakkumus, kui artikli 163 lõikes 6 sätestatud tingimustest ei tulene teisiti.

2. Pärast hankemenetluses osalemise taotluste või pakkumuste vastuvõtmise tähtaja möödumist tuleb kõigil juhtudel, mil on võetud kontakti, ja artiklis 154 osutatud igakülgselt põhjendatud juhtudel, mil kontakti ei ole võetud, teha hanketoimikusse sellekohane märge.

Artikkel 173

Lepingu sõlmimise otsus ning taotlejate või pakkujate teavitamine

1. Vastutav eelarvevahendite käsutaja otsustab kooskõlas hankedokumentides kindlaks määratud valiku- ja hindamiskriteeriumidega, kellega leping sõlmitakse.

2. Avaliku sektori hankija teeb kõikidele taotlejatele või pakkujatele, kelle hankemenetluses osalemise taotlus või pakkumus on tagasi lükatud, teatavaks tehtud otsuse põhjused. Lisaks tehakse edukatele ja mitteedukatele pakkujatele teatavaks artikli 178 lõikes 2 ja artikli 181 lõikes 1 osutatud ooteaja kestus, kui sellist ooteaega kohaldatakse.

   Raamlepingul põhinevate erilepingute sõlmimiseks, mille puhul hankemenetlus taasavatakse, teatab avaliku sektori hankija pakkujatele hindamise tulemused.

3. Avaliku sektori hankija edastab kõikidele pakkujatele, kelle pakkumust ei ole tagasi lükatud ja kes esitavad kirjalikult asjaomase taotluse, järgmise teabe:

   a) selle pakkuja nimi või raamlepingu puhul nende pakkujate nimed, kellega leping sõlmitakse, ning, välja arvatud juhul, kui on tegemist raamlepingul põhineva erilepinguga, mille puhul hankemenetlus taasavatakse, eduka pakkumuse omadused ja suhtelised eelised ning selle finantsosa kogusumma;

   b) teave pakkujatega toimuvate läbirääkimiste ja dialoogi edenemise kohta.

Avaliku sektori hankija võib otsustada teatavaid andmeid mitte avaldada, kui avaldamine takistaks õigusnormide kohaldamist, oleks vastuolus avalike huvidega või kahjustaks ettevõtjate õiguspäraseid ärihuve või moonutaks nendevahelist ausat konkurentsi.

Artikkel 174

Hankemenetluse tühistamine

Avaliku sektori hankija võib enne lepingule alla kirjutamist hankemenetluse tühistada kogu ulatuses. Menetluste puhul, kus kasutatakse hanke osadeks jaotamist, või hulgihangete korral võib tühistamine olla osaline. Taotlejatel või pakkujatel ei ole õigust nõuda mingit hüvitist.

Otsus peab olema põhjendatud ja see tuleb taotlejatele või pakkujatele võimalikult kiiresti teatavaks teha.

Artikkel 175

Lepingu täitmine ja muutmine

1. Lepingu täitmist ei tohi alustada enne sellele alla kirjutamist.

2. Avaliku sektori hankija võib lepingut või raamlepingut ilma hankemenetlust korraldamata muuta ainult lõikes 3 osutatud juhtudel ja eeldusel, et muudatus ei muuda lepingu või raamlepingu eset lõike 4 tähenduses.

3. Lepingut, raamlepingut või raamlepingul põhinevat erilepingut võib ilma uut hankemenetlust korraldamata muuta järgmistel juhtudel:

   a) kui algne töövõtja teeb täiendavaid ehitustöid, tarnib asju või osutab teenuseid, mis on muutunud vajalikuks ning mida esialgne hange ei sisaldanud, kui on täidetud järgmised tingimused:

i) töövõtja vahetamine ei ole võimalik tehnilistel põhjustel, mis on seotud olemasolevate seadmete, teenuste või rajatiste asendatavuse või koostoimivuse nõuetega;

ii) töövõtja vahetamine põhjustaks avaliku sektori hankijale olulisi topeltkulusid;

iii) hinna suurenemine, mis hõlmab ka järjestikuste muudatuste kumulatiivset netomaksumust, ei ületa 50 % esialgse lepingu maksumusest;

b) kui on täidetud kõik järgmised tingimused:

i) muudatused tulenevad olukorrast, mida hoolas avaliku sektori hankija ei saanud ette näha;

ii) hinna suurenemine ei ületa 50 % esialgse lepingu maksumusest;

c) kui muudatuse maksumus jääb allapoole järgmisi piirmäärasid:

i) artikli 178 lõikes 1 ja välistegevuse valdkonna puhul I lisa ***punktis 39*** osutatud piirmäärad, mida kohaldatakse muudatuse tegemise ajal, ning

ii) 10 % esialgse lepingu maksumusest avalike teenuste ja asjade hankelepingute ning ehitustööde või teenuste kontsessioonilepingute puhul ning 15 % esialgse lepingu maksumusest avalike ehitustööde hankelepingute puhul;

d) kui on täidetud mõlemad järgmised tingimused:

i) esialgse hankemenetluse miinimumnõudeid ei ole muudetud;

ii) iga sellest tulenev maksumuse muudatus on kooskõlas käesoleva lõigu punkti c kohaselt kehtestatud tingimustega, välja arvatud juhul, kui selline maksumuse muudatus tuleneb hankedokumentide või lepinguliste sätete rangest kohaldamisest.

Esialgse lepingu maksumuse puhul ei võeta arvesse hinna läbivaatamisi.

Esimese lõigu punkti c kohane mitme järjestikuse muudatuse kumulatiivne netomaksumus ei tohi ületada selles osutatud piirmäärasid.

Avaliku sektori hankija kohaldab artiklis 166 sätestatud, hankemenetluse algatamise järel kohaldatavat avalikustamiskorda.

4. Muudatust käsitatakse lepingu või raamlepingu eset muutvana, kui sellega muudetakse võrreldes algselt sõlmitud lepinguga oluliselt lepingu või raamlepingu sisu. Igal juhul käsitatakse muudatust lepingu või raamlepingu eseme muutmisena, kui on täidetud üks või mitu järgmist tingimust:

a) muudatusega lisatakse või kaotatakse olulisi tingimusi, mis juhul, kui need oleksid olnud algse hankemenetluse osa, võimaldanud osaleda ka muudel kui algselt välja valitud pakkujatel või vastu võtta muid kui algselt aktsepteeritud pakkumusi või mis oleksid hankemenetlusse kaasanud täiendavaid osalejaid või ei oleks viinud edukaks osutunud pakkuja väljavalimiseni;

b) muudatusega muudetakse leping või raamleping töövõtja jaoks majanduslikult oluliselt soodsamaks viisil, mida ei olnud algse lepinguga või raamlepinguga ette nähtud.

c) muudatusega laiendatakse oluliselt lepingu või raamlepingu ulatust.

5. Erandina ***lõike 3 punkti b alapunktist ii*** võib avaliku sektori hankija kriisist tingitud äärmiselt kiireloomulises olukorras ja kokkuleppel töövõtjaga muuta lepingut või raamlepingut suuremas ulatuses ***kui 50 % piirmäär ja kuni*** 100 % ***ulatuses*** esialgse lepingu maksumusest***, tingimusel et see*** on rangelt vajalik kriisi arengule reageerimiseks, kui artikli 163 lõikes 6 sätestatud tingimustest ei tulene teisiti.

Erandina ***lõikest 3*** võib kriisist tingitud äärmiselt kiireloomulises olukorras raamlepingu tingimusi muuta ühisel kokkuleppel, et neid kohaldada raamlepingu muutmise järel lisatud uute avaliku sektori hankijate suhtes, sealhulgas institutsioonidevaheliste või ühishangete puhul, kui artikli 163 lõikes 6 sätestatud tingimustest ei tulene teisiti.

Artikkel 176

Täitmis- ja lisatagatised

1. Täitmistagatis võib moodustada maksimaalselt 10 % lepingu kogumaksumusest.

Täitmistagatis vabastatakse täies ulatuses pärast seda, kui ehitustööd, asjad või keerukad teenused on lõplikult vastu võetud, artikli 116 lõikes 1 sätestatud tähtaja jooksul, mis määratakse kindlaks lepingus. Tagatise võib vabastada osaliselt või täies ulatuses pärast ehitustööde, asjade või keerukate teenuste esialgset vastuvõtmist.

2. Lisatagatis, mis moodustab maksimaalselt 10 % lepingu kogumaksumusest, võib esineda vahemaksetest, kui neid tehakse, või lõppmaksest mahaarvamise kujul.

Lisatagatise summa määrab kindlaks avaliku sektori hankija ja see on proportsionaalne lepingu täitmisega seoses tuvastatud riskidega, võttes arvesse lepingu eset ning asjaomases majandusharus rakendatavaid tavapäraseid kaubandustingimusi.

Lisatagatise nõudmist ei kohaldata lepingute suhtes, mille puhul on nõutud täitmistagatist, kuid seda ei ole vabastatud.

3. Avaliku sektori hankija nõusolekul võib töövõtja nõuda lisatagatise asendamist artiklis 155 osutatud tagatisega.

4. Avaliku sektori hankija vabastab lisatagatise pärast lepingulise vastutuse perioodi möödumist artikli 116 lõikes 1 sätestatud tähtaja jooksul ja mis määratakse kindlaks lepingus.

2. PEATÜKK
LIIDU INSTITUTSIOONIDE POOLT NENDE ENDI ARVEL SÕLMITAVATE LEPINGUTE SUHTES KOHALDATAVAD SÄTTED

Artikkel 177
Avaliku sektori hankija

1. Artiklites 70 ja 71 osutatud liidu institutsioone, rakendusasutusi ja liidu asutusi käsitatakse avaliku sektori hankijatena lepingute puhul, mille nad sõlmivad nende endi arvel, välja arvatud juhul, kui nad hangivad keskselt hankijalt. Liidu institutsioonide talitusi ei käsitata avaliku sektori hankijatena, kui nad sõlmivad talitustevahelisi kokkuleppeid omavahel.

Liidu institutsioonid, mida käsitatakse esimese lõigu kohaselt avaliku sektori hankijatena, delegeerivad vastavalt artiklile 60 avaliku sektori hankija ülesannete täitmiseks vajalikud volitused.

2. Iga liidu institutsiooni volitatud või edasivolitatud eelarvevahendite käsutaja hindab, kas artikli 178 lõikes 1 osutatud piirmäärad on saavutatud.

Artikkel 178

Kohaldatavad piirmäärad ja ooteaeg

1. Selleks et sõlmida avaliku hanke leping või kontsessioonileping, järgib avaliku sektori hankija käesoleva määruse artikli 167 lõikes 1 osutatud hankemenetluse liigi valimisel direktiivi 2014/24/EL artikli 4 punktides a ja b sätestatud piirmäärasid ja kontsessioonide puhul direktiivi 2014/23/EL artikli 8 lõikes 1 sätestatud piirmäära.

Erandina käesoleva artikli esimesest lõigust on lepingute puhul, mille sõlmivad kolmandates riikides asuvad liidu delegatsioonid või mis sõlmitakse üksnes nende huvides, asjade ja teenuste riigihankelepingute puhul kohaldatav piirmäär direktiivi 2014/24/EL artikli 4 punktis b asjade ja teenuste riigihankelepingute jaoks sätestatud piirmäära asemel 300 000 eurot.

Artikli 152 lõiget 5, artikli 178 lõiget 1, artikli 179 lõiget 3 ning I lisa punkti 11.1 punkti m ning punkte 14 ja 18.1, milles osutatakse liidu delegatsioonide hangetele kolmandates riikides, kohaldatakse ka kolmandates riikides asuvate Euroopa Parlamendi esinduste suhtes.

2. Kui käesoleva määruse I lisas täpsustatud eranditest ja tingimustest ei tulene teisiti, ei sõlmi avaliku sektori hankija eduka pakkujaga lõikes 1 osutatud piirmäärasid ületava maksumusega lepingut või raamlepingut enne ooteaja möödumist.

3. Ooteaeg kestab elektrooniliste sidevahendite kasutamise korral 10 päeva ja muude sidevahendite kasutamise korral 15 päeva.

Artikkel 179

Hankemenetlusele juurdepääsu kord

1. Hankemenetluses võivad võrdsetel tingimustel osaleda kõik füüsilised ja juriidilised isikud, kes kuuluvad aluslepingute kohaldamisalasse, ja kõik selliste kolmandate riikide füüsilised ja juriidilised isikud, kellega liit on hangete vallas sõlminud erikokkuleppe, selles kokkuleppes sätestatud tingimustel. Samuti võivad osaleda rahvusvahelised organisatsioonid.

2. Artikli 163 lõike 4 kohaldamisel käsitatakse Teadusuuringute Ühiskeskust liikmesriigis asuva juriidilise isikuna.

3. ***Ilma et see piiraks lõigete 1 ja 2 kohaldamist, võivad*** lepingute puhul, mille sõlmivad kolmandates riikides asuvad liidu delegatsioonid või mis sõlmitakse üksnes nende huvides, ▌ hankemenetluses võrdsetel tingimustel osaleda ***ka*** kõik füüsilised ja juriidilised isikud, kes elavad või on asutatud selles kolmandas riigis, kus asjaomane liidu delegatsioon asub. Lisaks võidakse erandlikel asjaoludel, mida vastutav eelarvevahendite käsutaja on igakülgselt põhjendanud, otsustada lubada hankemenetluses osaleda kolmandate riikide kodanikel või üksustel.

4. Hankemenetluses osalemise ja sõlmitud lepingute täitmise suhtes kohaldatakse määruses ***(EL) 2022/1031*** ja selle alusel vastu võetud rakendusaktides sätestatud tingimusi (IPI meetmed).

Artikkel 180

Maailma Kaubandusorganisatsiooni hankelepingute sõlmimise kord

Kui kohaldatakse Maailma Kaubandusorganisatsiooni raames sõlmitud mõnepoolset lepingut riigihangete kohta, võivad hankemenetluses osaleda ka kõnealuse lepingu ratifitseerinud riikide ettevõtjad selles sätestatud tingimustel.

3. PEATÜKK

VÄLISTEGEVUSE VALDKONNA HANGETE SUHTES KOHALDATAVAD SÄTTED

Artikkel 181

Välistegevuse valdkonna hanked

1. Käesoleva jaotise 1. peatükis sätestatud hangetega seotud üldsätteid kohaldatakse käesoleva peatükiga hõlmatud lepingute suhtes, kui I lisa 3. peatükis sisalduvatest erisätetest, mis käsitlevad välislepingute sõlmimise korda, ei tulene teisiti. Artikleid 177–180 ei kohaldata käesoleva peatükiga hõlmatud hangete suhtes.

   Kui I lisas täpsustatud eranditest ja tingimustest ei tulene teisiti, ei sõlmi avaliku sektori hankija eduka pakkujaga lepingut või raamlepingut enne ooteaja möödumist. Ooteaeg kestab elektrooniliste sidevahendite kasutamise korral 10 päeva ja muude sidevahendite kasutamise korral 15 päeva.

   Artiklit 166, artikli 167 lõike 1 punkte a ja b ning käesoleva lõike teist lõiku kohaldatakse ainult menetlustele, mille väärtus on võrdne järgmiste piirmääradega või neist suurem:

   a) 300 000 eurot teenuste ja asjade hankelepingute puhul;

   b) 5 000 000 eurot ehitustööde hankelepingute puhul.

2. Käesolevat peatükki kohaldatakse:

   a) hangete suhtes, kui komisjon ei sõlmi lepinguid enda arvel;

   b) artikli 62 lõike 1 esimese lõigu punktis c osutatud isikute või üksuste korraldatud hangete suhtes, kui see on ette nähtud artiklis 157 osutatud rahalist toetust käsitleva lepingu või rahastamislepinguga.

3. Hankemenetlused tuleb ette näha artiklis 161 sätestatud rahastamislepingutega.

4. Käesolevat peatükki ei kohaldata valdkondlike alusaktidega humanitaarkriisiohje-, elanikkonnakaitse- ja humanitaarabioperatsioonide korral rakendatavate meetmete suhtes.

Artikkel 182

Välistegevuse valdkonna hankemenetlusele juurdepääsu käsitlevad reeglid

1. Hankemenetluses võivad võrdsetel tingimustel osaleda kõik isikud, kes kuuluvad aluslepingute kohaldamisalasse, ja kõik teised füüsilised ja juriidilised isikud vastavalt asjaomast koostöövaldkonda käsitlevate alusaktide erisätetele. Samuti võivad osaleda rahvusvahelised organisatsioonid.

2. Erandlikel asjaoludel, mida vastutav eelarvevahendite käsutaja on nõuetekohaselt põhjendanud, võidakse otsustada lubada hankemenetluses osaleda muudel kui käesoleva artikli lõikes 1 osutatud kolmandate riikide kodanikel.

3. Kui kohaldatakse kauba- ja teenusturgude avamist käsitlevat kokkulepet, mille osaliseks on liit, võivad eelarvest rahastatavates hankemenetlustes kõnealuses kokkuleppes sätestatud tingimustel osaleda ka lõigetega 1 ja 2 hõlmamata kolmandate riikide füüsilised ja juriidilised isikud.

VIII JAOTIS

SIHTTOETUSED

1. PEATÜKK

SIHTTOETUSTE ULATUS JA VORM

Artikkel 183

Sihttoetuste ulatus ja vorm

1. Käesolevat jaotist kohaldatakse eelarve otsese täitmise raames antavate sihttoetuste suhtes.

2. Sihttoetusi võib anda, et rahastada järgmist:

   a) meede, mis on kavandatud selleks, et aidata saavutada liidu poliitikaeesmärki (edaspidi „meetmetoetus“);

   b) mõne sellise asutuse toimimine, kes püüdleb eesmärki, mis on osa liidu poliitikast ja toetab seda (edaspidi „tegevustoetus“).

   Tegevustoetuse puhul antakse esimese lõigu punktis b osutatud asutuse tööprogrammile toetust rahalise makse vormis.

3. Sihttoetust võib anda mis tahes artikli 125 lõikes 1 sätestatud vormis.

   Kui sihttoetust antakse kuludega sidumata rahastamise vormis, nagu on sätestatud artikli 125 lõike 1 esimese lõigu punktis a,

   a) ei kohaldata käesoleva jaotise sätteid, mis käsitlevad kulude rahastamiskõlblikkust ja kontrollimist, eelkõige ei kohaldata artikleid 185, 187 ja 188, artikli 189 lõikeid 2, 3 ja 4, artiklit 193, artikli 194 lõiget 3, artikli 199 lõike 1 punktis e sätestatud hinnangulise eelarve või hinnanguliste rahastamiskõlblike kuludega seotud sätteid ega artikli 206 lõike 4 sätteid;

   b) artikli 184 puhul kohaldatakse üksnes nimetatud artikli lõigetes 2 ja 3, lõike 4 esimese lõigu punktides a ja d ning teise lõigu punktis a ning lõikes 5 osutatud menetlusi ja nõudeid.

4. Iga liidu institutsioon võib sõlmida hankelepinguid või anda sihttoetusi teavitustegevuseks. Sihttoetusi võib anda juhul, kui hanke korraldamine ei ole asjakohane tulenevalt tegevuse laadist.

5. Teadusuuringute Ühiskeskus võib muude kui teadusuuringute ja tehnoloogiaarenduse assigneeringute arvelt saada raha osalemiseks sihttoetuste andmise menetluses, mida rahastatakse täielikult või osaliselt eelarvest. Sellistel juhtudel ei kohaldata artikli 201 lõiget 4 seoses finantssuutlikkusega ega artikli 199 lõike 1 punkte a–d.

Artikkel 184

Kindlasummalised maksed, ühikuhinnad ja ühtse määra alusel rahastamine

1. Kui sihttoetust antakse artikli 125 lõike 1 esimese lõigu punktis c, d või e osutatud kindlasummaliste maksete vormis, ühikuhindade või ühtse määra alusel rahastamise vormis, kohaldatakse käesolevat jaotist, välja arvatud selliseid sätteid või nende osi, mis on seotud tegelikult tekkinud rahastamiskõlblike kulude kontrollimisega.

2. Kui see on võimalik ja asjakohane, määratakse kindlasummalised maksed, ühikuhinnad ja ühtse määra alusel rahastamine kindlaks selliselt, et toetust makstakse pärast konkreetsete väljundite ja/või tulemuste saavutamist.

3. Kui alusaktis ei ole sätestatud teisiti, teeb kindlasummaliste maksete, ühikuhindade või ühtse määra alusel rahastamise kasutamiseks loa andmise otsuse vastutav eelarvevahendite käsutaja, kes toimib iga liidu institutsiooni sise-eeskirjade kohaselt.

4. Loa andmise otsus peab sisaldama vähemalt järgmist:

   a) valitud rahastamisvormide asjakohasuse põhjendus toetatavate meetmete või tööprogrammide olemuse, õigusnormide rikkumise ning kelmuse ja pettuse riski ja kontrollimise kulude seisukohast;

b) kindlasummaliste maksete, ühikuhindade või ühtse määra alusel rahastamise puhul nende kulude või kulukategooriate loetelu, mida loetakse rahastamiskõlblikeks vastavalt artikli 189 lõike 3 punktidele c, e ja f ja artikli 189 lõikele 4 ning millest jäetakse välja kulud, mis on kohaldatavate liidu õigusnormide kohaselt rahastamiskõlbmatud;

c) kindlasummaliste maksete, ühikuhindade ja ühtse määra alusel rahastamise kindlaksmääramise meetodite kirjeldus. Need meetodid põhinevad järgmisel:

   i) statistilised andmed, muud samalaadsed objektiivsed vahendid või eksperdihinnang, mille on koostanud siseekspert või mis on tellitud kooskõlas kohaldatavate normidega, või

   ii) iga toetusesaajat eraldi käsitlev lähenemisviis, mille raames võetakse arvesse toetusesaaja varasemaid tõendatud või auditeeritavaid andmeid või tema tavapäraseid kuluarvestustavasid;

d) võimaluse korral makse tegemise põhilised eeltingimused, sealhulgas väljundite ja/või tulemuste saavutamine, kui see on asjakohane;

e) kui kindlasummalised maksed, ühikuhinnad ja ühtse määra alusel rahastamine ei põhine väljunditel ja/või tulemustel, siis põhjendus, miks väljundi- ja/või tulemuspõhine lähenemisviis ei ole võimalik või asjakohane.

Esimese lõigu punktis c osutatud meetoditega tagatakse järgmine:

a) usaldusväärse finantsjuhtimise põhimõtte austamine, eelkõige summade asjakohasus seoses nõutavate väljundite ja/või tulemustega, võttes arvesse prognoositavat tulu, mida saadakse meetmetest või tööprogrammidest;

b) kaasrahastamise põhimõtte ja topeltrahastamise vältimise põhimõtte mõistlik järgimine.

5. Loa andmise otsust kohaldatakse kogu programmi või programmide kestuse ajal, kui nimetatud otsuses ei ole sätestatud teisiti.

Kui tegevuse või kulude laad võimaldab kohaldada ühist lähenemisviisi, võib otsusega antud luba hõlmata selliste kindlasummaliste maksete, ühikuhindade ja ühtse määra alusel rahastamise kasutamist, mida kohaldatakse ühe või mitme konkreetse rahastamisprogrammi piires. Sellisel juhul võib loa andmise otsuse vastu võtta:

a) vastutav eelarvevahendite käsutaja, kui kõik asjaomased tegevused kuuluvad tema vastutusalasse;

b) komisjon, kui see on asjakohane tegevuse ja kulude laadi või asjaomaste eelarvevahendite käsutajate arvu tõttu.

6. Vastutav eelarvevahendite käsutaja võib lubada rahastada või kohustada rahastama toetusesaaja kaudseid kulusid ühtse määra alusel kuni 7 % ulatuses meetme rahastamiskõlblike otseste kulude kogusummast. Komisjon võib põhjendatud otsusega anda loa suurendada ühtse määra alusel rahastamise osakaalu. Vastutav eelarvevahendite käsutaja annab artikli 74 lõikes 9 osutatud iga-aastases tegevusaruandes aru kõigi selliste otsuste, lubatud ühtse määra alusel rahastamise ja otsuse tegemise põhjuste kohta.

7. VKEdest omanikud ja muud füüsilised isikud, kes ei saa palka, võivad deklareerida rahastamiskõlblikud personalikulud, mis on seotud nende endi poolt meetme või tööprogrammi raames tehtud tööga, võttes aluseks lõigete 1–6 kohaselt lubatud ühikuhinnad.

8. Toetusesaajad võivad deklareerida personalikulud, mis on seotud vabatahtlike poolt meetme või tööprogrammi raames tehtud tööga, võttes aluseks lõigete 1–6 kohaselt lubatud ühikuhinnad.

Artikkel 185

Kindlasummalised koondmaksed

1. Artikli 125 lõike 1 esimese lõigu punktis d osutatud kindlasummaline makse võib hõlmata meetme või tööprogrammi kõiki rahastamiskõlblikke kulusid (kindlasummaline koondmakse).

2. Kindlasummalise koondmakse võib määrata kindlaks meetme või tööprogrammi hinnangulise eelarve alusel vastavalt artikli 184 lõikele 4. Kõnealune hinnanguline eelarve peab vastama säästlikkuse, tõhususe ja tulemuslikkuse põhimõtetele. Nimetatud põhimõtetele vastavust kontrollitakse eelnevalt sihttoetuse avalduse hindamise ajal.

3. Kindlasummalise koondmakse kasutamiseks loa andmisel toimib vastutav eelarvevahendite käsutaja kooskõlas artikliga 184.

Artikkel 186

Toetusesaajate suhtes kohaldatavad kontrollimised ja kontrollid kindlasummaliste maksete, ühikuhindade ja ühtse määra alusel rahastamise puhul

1. Vastutav eelarvevahendite käsutaja kontrollib hiljemalt enne lõppmakse tegemist, et:

   a) kindlasummalise makse, ühikuhindadel põhineva makse või ühtse määra alusel rahastamise eeltingimused on täidetud, ja kui seda on nõutud, sealhulgas seda, kas väljundid ja/või tulemused on saavutatud;

   b) kindlasummaline makse, ühikuhindadel põhinev makse või ühtse määra alusel rahastamine on esitatud meetme või tööprogrammi hinnangulises üldeelarves;

   c) punktis a osutatud tingimused olid meetme või tööprogrammi kestuse ajal täidetud.

Kõnealuste tingimuste täitmist võib lisaks kontrollida järelkontrolli raames.

Kui kindlasummaliste maksete, ühikuhindade või ühtse määra alusel rahastamise suurus on eelnevalt kindlaks määratud meetodi alusel, mille kasutamiseks on saadud vastutava eelarvevahendite käsutaja või komisjoni luba kooskõlas artikliga 184, siis ei vaidlustata nende suurust järelkontrollide käigus. See ei piira vastutava eelarvevahendite käsutaja õigust kontrollida käesoleva lõike esimeses lõigus osutatud makse tegemise tingimuste täitmist ning vähendada sihttoetust koosõlas artikli 132 lõikega 4 juhul, kui need tingimused ei ole täidetud või kui on aset leidnud õigusnormide rikkumine, kelmus või pettus või muude kohustuste rikkumine. Kui kindlasummalised maksed, ühikuhinnad ja ühtsed määrad on määratud kindlaks toetusesaaja tavapäraste kuluarvestustavade alusel, kohaldatakse artikli 188 lõiget 2.

2. Kontrollimiste ja kontrollide sagedus ja ulatus võib sõltuda muu hulgas meetme laadist või toetusesaajast, sealhulgas asjaomase toetusesaaja poolt varem toime pandud õigusnormide rikkumisest või kelmustest või pettustest.

3. Kindlasummaliste maksete tegemise ning ühikuhindade või ühtse määra alusel rahastamise eeltingimuste hulka ei kuulu aruandluse esitamine toetusesaajale tegelikult tekkinud kulude kohta.

4. Sihttoetuse maksmine kindlasummaliste maksete, ühikuhindade või ühtse määra alusel rahastamise vormis ei mõjuta õigust pääseda juurde toetusesaajate kohustuslikele dokumentidele ja teabele artiklites 129 ja 187 osutatud eesmärkidel.

Artikkel 187

Kindlasummaliste maksete, ühikuhindade ja ühtsete määrade regulaarne hindamine

Kindlasummaliste maksete, ühikuhindade ja ühtsete määrade kindlaksmääramise meetodit, aluseks olevaid andmeid ja tulemusena saadavaid summasid ning nende summade asjakohasust seoses saavutatud väljundite ja/või tulemustega hinnatakse regulaarselt ning asjakohasel juhul kohandatakse neid kooskõlas artikliga 184. Hindamise sagedus ja ulatus sõltuvad kulude muutumisest ja laadist, võttes eelkõige arvesse olulisi muutusi turuhindades ja muid asjakohaseid asjaolusid.

Artikkel 188

Toetusesaaja tavapärased kuluarvestustavad

1. Kui antakse luba võtta arvesse toetusesaaja tavapäraseid kuluarvestustavasid, võib vastutav eelarvevahendite käsutaja hinnata nende tavade vastavust artikli 184 lõikes 4 sätestatud tingimustele. Kõnealuse hindamise võib läbi viia kas eelnevalt või asjakohaseid järelkontrollide strateegiaid kasutades.

2. Kui toetusesaaja tavapäraste kuluarvestustavade vastavus artikli 184 lõikes 4 kehtestatud tingimustele on eelnevalt kindlaks tehtud, ei vaidlustata järelkontrollide käigus kõnealuste tavade kohaldamisel kindlaks määratud kindlasummaliste maksete, ühikuhindade või ühtse määra alusel rahastamise suurust. See ei mõjuta vastutava eelarvevahendite käsutaja õigust vähendada sihttoetust kooskõlas artikli 132 lõikega 4.

3. Vastutav eelarvevahendite käsutaja võib lugeda toetusesaaja tavapärased kuluarvestustavad vastavaks artikli 184 lõikes 4 osutatud tingimustele, kui riiklikud ametiasutused aktsepteerivad kõnealuseid tavasid võrreldavate rahastamiskavade raames.

Artikkel 189

Rahastamiskõlblikud kulud

1. Sihttoetused ei ületa absoluutväärtusena väljendatud üldist ülemmäära (sihttoetuse maksimumsumma), mis kehtestatakse järgmise alusel:

   a) artikli 125 lõike 1 esimese lõigu punkti a puhul kuludega sidumata rahastamise kogusumma;

   b) artikli 125 lõike 1 esimese lõigu punktis b osutatud juhul võimaluse korral hinnangulised rahastamiskõlblikud kulud;

   c) hinnanguliste rahastamiskõlblike kulude kogusumma, mis on eelnevalt selgelt kindlaks määratud artikli 125 lõike 1 esimese lõigu punktides c, d ja e osutatud kindlasummaliste maksete, ühikuhindade ja ühtsete määradena.

   Ilma et see piiraks alusakti kohaldamist, võib sihttoetusi väljendada ka protsendina hinnangulistest rahastamiskõlblikest kuludest, kui sihttoetust antakse esimese lõigu punktis b täpsustatud vormis, või protsendina esimese lõigu punktis c osutatud kindlasummalistest maksetest, ühikuhindadest või ühtse määra alusel rahastamisest.

   Kui sihttoetust antakse käesoleva lõike esimese lõigu punktis b täpsustatud vormis ja kui meetme laadi tõttu saab sihttoetust väljendada ainult absoluutväärtusena, kontrollitakse rahastamiskõlblikke kulusid artikli 158 lõike 4 ja asjakohasel juhul ***artikli 158 lõike 6*** kohaselt.

2. Ilma et see piiraks alusaktis sätestatud maksimaalse kaasrahastamise määra kohaldamist,

a) ei tohi sihttoetus ületada rahastamiskõlblikke kulusid;

b) kui sihttoetust antakse lõike 1 esimese lõigu punktis b täpsustatud vormis ja kui hinnangulised rahastamiskõlblikud kulud hõlmavad artikli 184 lõikes 8 osutatud vabatahtlike tööga seotud kulusid, ei tohi sihttoetus ületada hinnangulisi rahastamiskõlblikke kulusid, välja arvatud vabatahtlike tööga seotud kulud.

3. Artikli 125 lõike 1 esimese lõigu punktis b osutatud rahastamiskõlblikud kulud, mis toetusesaajale on tegelikult tekkinud, peavad vastama kõigile järgmistele kriteeriumidele:

a) need on tekkinud meetme või tööprogrammi kestel, välja arvatud lõpparuannete ja auditeerimistõenditega seotud kulud;

b) need on näidatud meetme või tööprogrammi hinnangulises üldeelarves;

c) need on vajalikud sihttoetuse esemeks oleva meetme või tööprogrammi rakendamiseks;

d) kulud on tuvastatavad ja kontrollitavad, eelkõige kirjendatud toetusesaaja raamatupidamisarvestuses ja määratud kindlaks vastavalt selles riigis kohaldatavatele raamatupidamisstandarditele, kus toetusesaaja on registrisse kantud, ja vastavalt toetusesaaja tavapärasele kuluarvestustavale;

e) need on kooskõlas kohaldatavate maksustamise ja sotsiaalvaldkonna õigusaktidega;

f) need on mõistlikud, õigustatud ja vastavad usaldusväärse finantsjuhtimise põhimõttele, eelkõige säästlikkuse ja tõhususe poolest.

4. Taotlusvoorus osalemise kutses täpsustatakse liidu poolt rahastamiskõlblikuks loetavate kulude kategooriad.

Kui alusaktis ei ole sätestatud teisiti, on lisaks käesoleva artikli lõikele 3 rahastamiskõlblikud järgmised kulukategooriad, kui vastutav eelarvevahendite käsutaja peab neid taotlusvoorus osalemise kutse alusel rahastamiskõlblikeks:

a) kulud, mis on seotud toetusesaaja antud eelmaksetagatistega, kui vastutav eelarvevahendite käsutaja nimetatud tagatist vastavalt artikli 156 lõikele 1 nõuab;

b) kulud, mis on seotud finantsaruandeid käsitlevate tõenditega ja tegevusega seotud aspektide kontrolli aruannetega, kui vastutav eelarvevahendite käsutaja nimetatud tõendeid ja aruandeid nõuab;

c) käibemaks, kui seda ei tagastata kehtivate riigisiseste käibemaksu käsitlevate õigusaktide alusel ning selle maksab toetusesaaja, välja arvatud isik, keda ei käsitata maksukohustuslasena nõukogu direktiivi 2006/112/EÜ[62] artikli 13 lõike 1 esimese lõigu tähenduses;

d) amortisatsioonikulud, tingimusel et toetusesaajale on need kulud tegelikult tekkinud;

e) riigiametnike palgakulud selles ulatuses, mil need seonduvad tegevusega, mida asjaomane ametiasutus asjaomase projekti mitterakendamisel ei teeks.

[62] Nõukogu 28. novembri 2006. aasta direktiiv 2006/112/EÜ, mis käsitleb ühist käibemaksusüsteemi (ELT L 347, 11.12.2006, lk 1).

Teise lõigu punkti c kohaldamisel:

a) ei loeta käibemaksu tagastatavaks, kui see on riigisisese õiguse kohaselt seotud mõne järgmise tegevusega:

i) käibemaksukohustusest vabastatud tegevus, mida ei ole õigus maha arvata;

ii) tegevus, mida käibemaksuga ei maksustata;

iii) punktis i või ii osutatud tegevus, mille puhul käibemaksu ei saa maha arvata, kuid see tagastatakse spetsiifiliste tagastamiskavade või hüvitusfondide abil, millele ei ole direktiivis 2006/112/EÜ osutatud, isegi kui kõnealune kava või fond on loodud käibemaksu käsitleva riigisisese õigusega;

b) loetakse direktiivi 2006/112/EÜ artikli 13 lõikes 2 loetletud tegevusega seonduv käibemaks toetusesaaja poolt tasutuks, välja arvatud isikute poolt, keda ei käsitata kõnealuse direktiivi artikli 13 lõike 1 esimese lõigu tähenduses maksukohustuslasena, olenemata sellest, kas asjaomane liikmesriik käsitab seda tegevust tegevusena, mida viivad ellu avalik-õiguslikud asutused ametivõimudena tegutsedes.

Artikkel 190

Seotud üksused ja ainus toetusesaaja

1. Käesoleva jaotise mõistes käsitatakse toetusesaajaga seotud üksustena järgmisi üksusi:

a) üksused, kes moodustavad ainsa toetusesaaja vastavalt lõikele 2;

b) üksused, kes vastavad rahastamiskõlblikkuse kriteeriumidele, kes ei ole üheski artikli 138 lõikes 1 ega artikli 143 lõikes 1 nimetatud olukorras ning kes on toetusesaajaga seotud, eelkõige põhikapitali kaudu või õiguslikult, mis ei ole piiratud ainult kõnealuse meetmega ega loodud ainult selle rakendamise eesmärgil.

V jaotise 2. peatüki 2. jagu kohaldatakse ka seotud üksuste suhtes.

2. Kui mitu üksust täidavad sihttoetuse saamise kriteeriume ja moodustavad koos ühe üksuse, võib seda üksust käsitada ainsa toetusesaajana, sealhulgas juhul, kui üksus on moodustatud konkreetselt selle meetme jaoks, millele sihttoetust antakse.

3. Kui taotlusvoorus osalemise kutses ei ole märgitud teisiti, võivad toetusesaajaga seotud üksused osaleda meetme rakendamises tingimusel, et mõlemad järgnevad tingimused on täidetud:

   a) asjaomased üksused on kindlaks määratud sihttoetuslepingus;

   b) asjaomased üksused järgivad toetusesaaja suhtes sihttoetuslepingu alusel kohaldatavaid reegleid, mis käsitlevad järgmist:

      i) kulude rahastamiskõlblikkus või makse tegemise eeltingimused;

      ii) komisjoni, OLAFi ja kontrollikoja õigus teha kontrollimisi ja auditeid.

   Sellistele üksustele tekkinud kulusid võib käsitada tegelikult tekkinud rahastamiskõlblike kuludena või neid võib rahastada kindlasummaliste maksete vormis, ühikuhindade või ühtse määra alusel rahastamise vormis.

2. PEATÜKK
PÕHIMÕTTED

Artikkel 191
Sihttoetuste suhtes kohaldatavad üldpõhimõtted

Sihttoetuste suhtes kohaldatakse järgmisi põhimõtteid:

a) võrdne kohtlemine;

b) läbipaistvus;

c) kaasrahastamine;

d) toetuste mittekumuleerumine ja kahekordse rahastamise keeld;

e) tagasiulatuva jõu puudumine;

f) kasumi taotlemise keeld.

Artikkel 192
Läbipaistvus

1. Sihttoetuste andmiseks avaldatakse taotlusvoor, välja arvatud artiklis 198 osutatud juhtudel.

2. Kõik eelarveaasta käigus antud sihttoetused avalikustatakse kord aastas vastavalt artikli 38 lõigetele 1–4.

3. Lõigetes 1 ja 2 osutatud avaldamise järel saadab komisjon Euroopa Parlamendi ja nõukogu nõudmisel neile aruande järgmise kohta:

a) avalduse esitajate arv eelneval eelarveaastal;

b) edukate toetuseavalduste arv ja nende protsent taotlusvoorus osalemise kutsete lõikes;

c) menetluse keskmine kestus alates taotluste esitamise tähtpäevast kuni sihttoetuse andmiseni;

d) selliste sihttoetuste arv ja summa, mille puhul ei toimunud eelneval eelarveaastal tagantjärele avaldamist vastavalt artikli 38 lõikele 4;

e) kõik finantseerimisasutustele, sealhulgas EIP-le või EIFile antud sihttoetused vastavalt artikli 198 esimese lõigu punktile g.

Artikkel 193

Kaasrahastamine

1. Sihttoetustega peab kaasnema kaasrahastamine. Selle tulemusel ei rahastata meetme või tööprogrammi rakendamiseks vajalikke vahendeid täies ulatuses sihttoetusest.

Kaasrahastamine võib toimuda toetusesaaja omavahendite, meetme või tööprogrammi raames saadava tulu või kolmandate isikute rahalise või mitterahalise osaluse vormis.

2. Kolmandate isikute mitterahaline osalus vabatahtlike töö vormis, mille väärtus on kindlaks määratud kooskõlas artikli 184 lõikega 8, esitatakse hinnangulises eelarves rahastamiskõlblike kuludena. Selline mitterahaline osalus esitatakse muudest rahastamiskõlblikest kuludest eraldi. Vabatahtlike töö võib üldisest kaasrahastamisest moodustada kuni 50 %. Selle osakaalu arvutamise eesmärgil peab mitterahaline osalus ja muu kaasrahastamine põhinema avalduse esitaja esitatud eelarvestustel.

   Muu kolmandate isikute mitterahaline osalus esitatakse hinnangulises eelarves eraldi rahalisest osalusest rahastamiskõlblikes kuludes. Mitterahalise osaluse hinnanguline väärtus märgitakse hinnangulisse eelarvesse ja seda ei tohi hiljem muuta.

3. Erandina lõikest 1 võib täies ulatuses sihttoetusest rahastada välismeetmeid, kui see on nende rakendamiseks hädavajalik. Sellistel juhtudel tuleb seda toetuse andmise otsuses põhjendada.

4. Käesolevat artiklit ei kohaldata intressitoetuste ja tagatistasu toetuste suhtes.

Artikkel 194

Toetuste mittekumuleerumise ja topeltrahastamise keelu põhimõte

1. Iga meetme kohta võib ühele ja samale toetusesaajale anda eelarvest ainult ühe sihttoetuse, välja arvatud juhul, kui asjaomaste alusaktidega on lubatud teisiti.

   Toetusesaajale võib anda eelarvest ainult ühe tegevustoetuse eelarveaasta kohta.

   Meedet võivad rahastada eraldi eelarveridadelt mitu vastutavat eelarvevahendite käsutajat ühiselt.

2. Avalduse esitaja teavitab eelarvevahendite käsutajaid viivitamata, kui sama meetme või tööprogrammiga on seotud mitu sihttoetuse avaldust või mitu sihttoetust.

3. Mingil juhul ei rahastata samu kulusid eelarvest kaks korda.

4. Lõikeid 1 ja 2 ei kohaldata järgmiste toetusliikide suhtes ja komisjon võib asjakohasel juhul otsustada sellise toetuse puhul mitte kontrollida, kas samu kulusid on rahastatud kaks korda:

   a) füüsilistele isikutele makstavad õppe-, teadus-, koolitus- või haridustoetused;

   b) otsetoetused, mida makstakse neid kõige enam vajavatele füüsilistele isikutele, nt töötutele ja pagulastele.

Artikkel 195

Kasumi taotlemist keelav põhimõte

1. Sihttoetuse eesmärk ega tagajärg ei tohi olla meetme või tööprogrammi raames toetusesaajale kasumi tootmine (kasumi taotlemist keelav põhimõte).

2. Lõike 1 kohaldamisel mõistetakse kasumina summat, mis arvutatakse lõppmakse tegemisel ja mille võrra on toetusesaaja saadud summad suuremad meetme või tööprogrammi rahastamiskõlblikest kuludest, kui saadud summad pärinevad üksnes liidu sihttoetusest ning asjaomase meetme või tööprogrammi rakendamise tulemusel saadud tuludest.

   Tegevustoetuse puhul ei võeta kasumi taotlemist keelavast põhimõttest kinnipidamise kontrollimisel arvesse summasid, mis on ette nähtud reservide loomiseks.

3. Lõiget 1 ei kohaldata:

a) meetmete suhtes, mille eesmärk on toetusesaaja finantssuutlikkuse parandamine, ega meetmete suhtes, mis teenivad tulu meetmete jätkusuutlikkuse tagamiseks sihttoetuslepingu alusel antava liidu rahastamise perioodile järgneval ajal;

b) füüsilistele isikutele makstavate õppe-, teadus-, koolitus- või haridustoetuste suhtes või muude otsetoetuste suhtes, mida makstakse neid kõige enam vajavatele füüsilistele isikutele, nt töötutele ja pagulastele;

c) mittetulundusühenduste rakendatavate meetmete suhtes;

d) artikli 125 lõike 1 esimese lõigu punktis a osutatud vormis antavate sihttoetuste suhtes;

e) väikese maksumusega sihttoetuste suhtes.

4. Kasumi tekkimise korral on komisjonil õigus kasumi arvelt tagasi nõuda selline protsent, mis vastab sellele, kui suure osa moodustas liidu rahaline toetus toetusesaaja poolt meetme või tööprogrammi elluviimisel tekkinud rahastamiskõlblikest kuludest.

Artikkel 196

Tagasiulatuva jõu puudumise põhimõte

1. Sihttoetusi ei tohi anda tagasiulatuvalt, kui käesolevas artiklis ei ole sätestatud teisiti.

2. Sihttoetust võib anda juba alustatud meetmele tingimusel, et avalduse esitaja suudab tõendada vajadust alustada meedet enne sihttoetuslepingu allakirjutamist.

Sellistel juhtudel ei tohi rahastamiskõlblikud kulud olla tekkinud enne sihttoetuse avalduse esitamise kuupäeva, välja arvatud:

a) igakülgselt põhjendatud erandjuhtudel, mis on sätestatud alusaktis, või

b) meetmete võtmiseks artikli 198 esimese lõigu punktis a või b osutatud äärmiselt kiireloomulistes olukordades, kus liidu varane sekkumine oleks väga olulise tähtsusega.

Teise lõigu punktis b osutatud juhtudel loetakse kulud, mis on toetusesaajale tekkinud enne toetuseavalduse esitamise kuupäeva, liidu poolt rahastamiskõlblikuks järgmistel tingimustel:

a) vastutav eelarvevahendite käsutaja on kõnealuse erandi tegemise põhjusi igakülgselt põhjendanud;

b) sihttoetuslepingus on sõnaselgelt kindlaks määratud, et kulude rahastamiskõlblikkuse kuupäev on toetuseavalduste esitamise kuupäevast varasem.

Volitatud eelarvevahendite käsutaja teatab igast käesolevas lõikes osutatud juhtumist artikli 74 lõikes 9 osutatud iga-aastases tegevusaruandes pealkirja all „Erandid tagasiulatuva jõu puudumise põhimõttest vastavalt finantsmääruse artiklile 196“.

3. Ühtegi sihttoetust ei anta tagasiulatuvalt juba lõpule viidud meetmetele.

4. Tegevustoetuse puhul kirjutatakse sihttoetuslepingule alla nelja kuu jooksul toetusesaaja majandusaasta algusest arvates. Kulud, mis on tekkinud enne sihttoetuse avalduse esitamist või enne toetusesaaja majandusaasta algust, ei ole rahastamiskõlblikud. Esimene osamakse tehakse toetusesaajale 30 kalendripäeva jooksul alates sihttoetuslepingule allakirjutamisest.

3. PEATÜKK

SIHTTOETUSTE ANDMISE MENETLUS JA TOETUSLEPINGUD

Artikkel 197

Taotlusvoorus osalemise kutsete sisu ja avaldamine

1. Taotlusvoorus osalemise kutses märgitakse:

a) taotletavad eesmärgid;

b) rahastamiskõlblikkuse, menetlusest kõrvalejätmise, valiku- ja hindamiskriteeriumid ning asjaomased tõendavad dokumendid;

c) liidupoolset rahastamist käsitlev kord, milles täpsustatakse kõik liidu rahalise toetuse liigid, eelkõige sihttoetuste vormid;

d) toetuseavalduste esitamise kord ja tähtpäev;

e) kavandatav kuupäev, hiljemalt millal tuleb kõiki avalduse esitajaid teavitada nende toetuseavalduste hindamise tulemustest, ja orienteeruv kuupäev, millal sihttoetuslepingud alla kirjutatakse.

2. Lõike 1 punktis e osutatud kuupäevad määratakse kindlaks järgmiste tähtaegade alusel:

a) avalduse esitajate teavitamiseks nende toetuseavalduste hindamise tulemustest maksimaalselt kuus kuud alates täielike toetuseavalduste esitamise tähtpäevast;

b) avalduse esitajatega sihttoetuslepingu allakirjutamiseks maksimaalselt kolm kuud kuupäevast, mil avalduse esitajaid teavitati nende edukaks osutumisest.

Nimetatud tähtaegu võib kohandada, et võtta arvesse aega, mida on vaja selliste teatavate erimenetluste toimetamiseks, mida võidakse nõuda alusaktiga vastavalt määrusele (EL) nr 182/2011, ja neid võib ületada igakülgselt põhjendatud erandjuhtudel, eelkõige keeruliste meetmete korral, kui on palju toetuseavaldusi või avalduse esitajate põhjustatud viivitusi.

Volitatud eelarvevahendite käsutaja teatab oma iga-aastases tegevusaruandes keskmise aja, mis on kulunud avalduse esitajate teavitamiseks ja sihttoetuslepingute allakirjutamiseks. Esimeses lõigus nimetatud tähtaegade ületamise korral esitab volitatud eelarvevahendite käsutaja põhjused, ja kui need ei ole kooskõlas teise lõiguga igakülgselt põhjendatud, teeb parandusmeetmete ettepaneku.

3. Taotlusvoorus osalemise kutsed avaldatakse liidu institutsioonide veebisaidil ja muude asjakohaste teabekanalite kaudu, sealhulgas *Euroopa Liidu Teatajas*, kui see on vajalik potentsiaalsete toetusesaajate seas täiendava tähelepanu köitmiseks. Taotlusvoorus osalemise kutsed võidakse avaldada, kui artiklis 110 osutatud rahastamisotsus on vastu võetud, sealhulgas eelarve täitmisele eelneva aasta jooksul. Iga taotlusvoorus osalemise kutse sisu muudatus avaldatakse samadel tingimustel.

Artikkel 198

Taotlusvoorude suhtes kohaldatavad erandid

Sihttoetusi võib anda ilma taotlusvoorus osalemise kutseta ainult järgmistel juhtudel:

a) humanitaar- ja hädaabi-, elanikkonnakaitse- ja kriisiohjeoperatsioonide jaoks;

b) muudel erandlikel ja igakülgselt põhjendatud juhtudel;

c) asutustele, kellel on *de iure* või *de facto* monopol, või asutustele, kelle on oma vastutusel määranud liikmesriigid, kellel on *de iure* või *de facto* monopol;

d) asutustele, kes on artiklis 58 osutatud alusaktis kindlaks määratud toetusesaajatena, või asutustele, kelle on oma vastutusel määranud liikmesriigid, kui kõnealused liikmesriigid on alusaktiga kindlaks määratud toetusesaajatena;

e) teadusuuringute ja tehnoloogiaarenduse puhul artiklis 110 osutatud programmis nimetatud asutustele, kui alusaktis on see võimalus sõnaselgelt ette nähtud, tingimusel et projekt ei kuulu taotlusvoorus osalemise kutse raamesse;

f) erilaadsete meetmete jaoks, mida võib rakendada ainult teatavat tüüpi asutus oma tehnilise pädevuse, kõrge spetsialiseerituse taseme või haldusvolituste tõttu, tingimusel et asjaomased meetmed ei kuulu taotlusvooruse osalemise kutse raamesse;

g) tehnilise abi meetmete puhul EIP-le või EIFile. Sellistel juhtudel artikli 199 lõike 1 punkte a–d ei kohaldata.

Kui esimese lõigu punktis f osutatud teatavat tüüpi asutuse ülesandeid täidab liikmesriik, võib sihttoetuse ilma taotlusvoorus osalemise kutse avaldamiseta anda asutusele, kelle liikmesriik on oma vastutusel määranud meedet rakendama.

Esimese lõigu punktides c ja f osutatud juhtusid tuleb toetuse andmise otsuses nõuetekohaselt põhjendada.

Artikkel 199

Sihttoetuse avalduste sisu

1. Sihttoetuse avaldus peab sisaldama järgmist:

a) teave avalduse esitaja õigusliku seisundi kohta, sealhulgas selle kohta, kas tegemist on valitsusvälise organisatsiooniga;

b) artikli 139 lõike 1 kohane avalduse esitaja kirjalik kinnitus selle kohta, et ta vastab rahastamiskõlblikkuse kriteeriumidele ja kvalifitseerimise kriteeriumidele; ***sellist kinnitust ei nõuta väga väikese maksumusega sihttoetust käsitleva avalduse puhul;***

c) teave, mis näitab, et avalduse esitajal on kavandatud meetme või tööprogrammi rakendamiseks vajalik finants- ja tegevussuutlikkus, ja kui vastutav eelarvevahendite käsutaja otsustab riskianalüüsi alusel seda nõuda, siis nimetatud teavet tõendavad dokumendid, nagu viimase kolme lõpetatud majandusaasta kasumiaruanne ja bilanss.

Nimetatud teavet ega tõendavaid dokumente ei nõuta avalduse esitajatelt, kelle suhtes ei kohaldata vastavalt artikli 201 lõikele 5 või 6 finants- ja tegevussuutlikkuse kontrollimist. Lisaks ei nõuta tõendavaid dokumente väikese maksumusega sihttoetuste puhul;

d) kui toetuseavaldus on esitatud 750 000 eurot ületava meetmetoetuse või 100 000 eurot ületava tegevustoetuse kohta, esitatakse tunnustatud välisaudiitori koostatud auditiaruanne, kui see on kättesaadav; kõnealune aruanne tuleb esitada alati, kui audit on liidu või riigisisesest õigusest tulenevalt kohustuslik. Selle aruandega kinnitatakse raamatupidamisarvestus kolme viimase majandusaasta kohta, mille andmed on kättesaadavad. Kõigil muudel juhtudel esitab avalduse esitaja ise oma kolme viimast kättesaadavate andmetega majandusaastat käsitleva raamatupidamisarvestuse kohta kinnituse, mille kirjutab alla tema volitatud esindaja.

Käesoleva punkti esimest lõiku kohaldatakse ainult esimese toetuseavalduse suhtes, mille toetusesaaja vastutavale eelarvevahendite käsutajale mis tahes eelarveaastal esitab.

Komisjoni ja mitme toetusesaaja vahel sõlmitud lepingute puhul kohaldatakse käesoleva punkti esimeses lõigus sätestatud piirmäärasid iga toetusesaaja suhtes.

Artikli 131 lõikes 4 nimetatud partnerluste puhul tuleb enne finantsraampartnerluse lepingu allakirjutamist esitada käesoleva punkti esimeses lõigus osutatud auditiaruanne kahe viimase majandusaasta kohta, mille andmed on kättesaadavad.

Vastutav eelarvevahendite käsutaja võib olenevalt riskianalüüsist loobuda nõudmast käesoleva punkti esimeses lõigus nimetatud kohustuse täitmist haridus- ja koolitusasutuste puhul ning mitme toetusesaajaga sõlmitavate lepingute korral selliste toetusesaajate puhul, kes on nõustunud solidaarvastutusega või kes ei kanna finantsvastutust.

Käesoleva punkti esimest lõiku ei kohaldata isikute ja üksuste suhtes, kes on rahastamiskõlblikud eelarve kaudse täitmise raames sellises ulatuses, mil on nende puhul täidetud artikli 62 lõike 1 esimese lõigu punktis b ja artiklis 157 sätestatud tingimused;

e) meetme või tööprogrammi kirjeldus ja hinnanguline eelarve, milles on:

i) tulud ja kulud tasakaalus ning

ii) märgitud meetme või tööprogrammi hinnangulised rahastamiskõlblikud kulud.

Alapunkte i ja ii ei kohaldata mitme rahastajaga meetmete puhul.

Erandina alapunktist i võib hinnanguline eelarve igakülgselt põhjendatud juhtudel sisaldada ettenägematute kulude või vahetuskursi võimalike muutuste katteks ette nähtud eraldisi;

f) märge liidupoolse rahastamise muude allikate ja summade kohta, mille ta on saanud või mida ta on taotlenud samal eelarveaastal sama meetme või meetme osa jaoks või avalduse esitaja toimimise jaoks, samuti muu rahastamise kohta, mille ta on saanud või mida ta on taotlenud sama meetme jaoks.

2. Toetuseavalduse võib jaotada osadeks, mille võib vastavalt artikli 203 lõikele 2 esitada menetluse eri etappides.

Artikkel 200

Rahastamiskõlblikkuse kriteeriumid

1. Rahastamiskõlblikkuse kriteeriumidega määratakse kindlaks taotlusvoorus osalemise tingimused.

2. Taotlusvoorus võivad osaleda järgmised avalduse esitajad:

   a) juriidilised isikud;

   b) füüsilised isikud, kui meetme laad või omadused või avalduse esitaja taotletav eesmärk seda nõuab;

   c) üksused, millel kohaldatava riigisisese õiguse kohaselt puudub juriidilise isiku staatus, tingimusel et nende esindajad on volitatud võtma üksuste nimel juriidilisi kohustusi ja et üksused pakuvad samaväärseid tagatisi liidu finantshuvide kaitsmiseks kui juriidilised isikud. Sellisel avalduse esitajal peab eelkõige olema juriidilise isikuga samaväärne finants- ja tegevussuutlikkus. Avalduse esitaja esindaja peab tõendama, et nimetatud tingimused on täidetud.

3. Taotlusvoorus osalemise kutses võib kehtestada täiendavaid rahastamiskõlblikkuse kriteeriume, tingimusel et nende puhul võetakse igakülgselt arvesse meetme eesmärke ja et need on kooskõlas läbipaistvuse ja mittediskrimineerimise põhimõttega.

4. Artikli 183 lõike 5 ja käesoleva artikli kohaldamisel käsitatakse Teadusuuringute Ühiskeskust liikmesriigis asuva juriidilise isikuna.

Artikkel 201

Kvalifitseerimise kriteeriumid

1. Kvalifitseerimise kriteeriumid peavad võimaldama hinnata avalduse esitaja suutlikkust viia kavandatav meede või tööprogramm lõpuni.

2. Avalduse esitajal peavad olema stabiilsed ja piisavad rahastamisallikad, mis võimaldavad tal tegevust jätkata kogu aja jooksul, milleks sihttoetus on antud, ning osaleda tegevuse rahastamises (finantssuutlikkus).

3. Avalduse esitajal peab olema kavandatud meetme või tööprogrammi lõpuleviimiseks vajalik kutsealane pädevus ja kvalifikatsioon, kui alusaktis ei ole sõnaselgelt sätestatud teisiti (tegevussuutlikkus).

4. Finants- ja tegevussuutlikkust kontrollitakse eelkõige artiklis 199 osutatud teabe või tõendavate dokumentide analüüsi alusel.

   Kui taotlusvoorus osalemise kutses ei ole nõutud tõendavate dokumentide esitamist ja kui vastutaval eelarvevahendite käsutajal on piisavalt alust avalduse esitaja finants- või tegevussuutlikkuse kahtluse alla seadmiseks, nõuab ta avalduse esitajalt asjakohaste dokumentide esitamist.

   Partnerluste puhul tehakse kontroll artikli 131 lõike 6 kohaselt.

5. Finantssuutlikkust ei kontrollita järgmiste isikute puhul:

a) haridustoetust saavad füüsilised isikud;

b) otsetoetust saavad füüsilised isikud, kes seda kõige enam vajavad, nt töötud ja pagulased;

c) avalik-õiguslikud asutused, sealhulgas liikmesriigi organisatsioonid;

d) rahvusvahelised organisatsioonid;

e) sellist intressitoetust või tagatistasu toetust taotlevad isikud ja üksused, mille eesmärk on tugevdada toetusesaaja finantssuutlikkust või toota tulu***;***

f) väga väikese maksumusega sihttoetusi taotlevad isikud või üksused.

Kui avalduse esitab mitu avalduse esitajat, võib vastutav eelarvevahendite käsutaja pärast riskihindamist otsustada kontrollida ainult peamise avalduse esitaja finantssuutlikkust.

6. Vastutav eelarvevahendite käsutaja võib sõltuvalt oma riskianalüüsist loobuda kohustusest kontrollida avalik-õiguslike asutuste, liikmesriigi organisatsioonide või rahvusvaheliste organisatsioonide tegevussuutlikkust.

Artikkel 202

Hindamiskriteeriumid

Hindamiskriteeriumid peavad olema sellised, et oleks võimalik:

a) hinnata esitatud taotluste kvaliteeti seatud eesmärkide ja prioriteetide ning oodatavate tulemuste põhjal;

b) anda sihttoetusi meetmetele või tööprogrammidele, mis suurendavad maksimaalselt liidu rahastamise üldist tulemuslikkust;

c) hinnata sihttoetuse avaldusi.

Artikkel 203

Hindamismenetlus

1. Toetustaotlusi hinnatakse eelnevalt teatavaks tehtud valiku- ja hindamiskriteeriumide põhjal, et kindlaks teha, millised toetustaotlused on rahastamiskõlblikud.

2. Vastutav eelarvevahendite käsutaja jagab asjakohasel juhul menetluse mitmeks etapiks. Menetlusnormid tehakse teatavaks taotlusvoorus osalemise kutses.

   Avalduse esitajaid, kelle toetuseavaldused lükatakse mis tahes etapis tagasi, teavitatakse sellest lõike 7 kohaselt.

   Sama menetluse jooksul ei nõuta samade dokumentide ja teabe teistkordset esitamist.

3. Artiklis 153 osutatud hindamiskomisjon või asjakohasel juhul vastutav eelarvevahendite käsutaja võib nõuda avalduse esitajalt täiendavat teavet või selgitusi artikli 154 kohaselt esitatud tõendavate dokumentide kohta. Eelarvevahendite käsutaja peab menetluse kestel avalduse esitajatega toimunud kontaktid asjakohaselt dokumenteerima.

4. Kui hindamiskomisjon on töö lõpetanud, kirjutavad selle liikmed alla protokollile, milles esitatakse kõik läbivaadatud toetustaotlused, hinnatakse nende kvaliteeti ja nimetatakse need toetustaotlused, mida võib rahastada.

   Vajaduse korral esitatakse kõnealuses protokollis läbivaadatud toetustaotluste pingerida ning antakse soovitusi eraldatava toetuse maksimumsumma ja sihttoetuse avaldustesse tehtavate võimalike vähem oluliste kohanduste kohta.

   Protokolli säilitatakse hilisemaks kasutamiseks.

5. Vastutav eelarvevahendite käsutaja võib paluda avalduse esitajal kohandada oma toetuseavaldust, pidades silmas hindamiskomisjoni soovitusi. Vastutav eelarvevahendite käsutaja peab menetluse kestel avalduse esitajatega toimunud kontaktid asjakohaselt dokumenteerima.

6. Vastutav eelarvevahendite käsutaja võtab hindamise alusel vastu otsuse, milles esitatakse vähemalt:

   a) otsuse ese ja kogusumma;

   b) edukate avalduse esitajate nimed, meetmete nimetused, heakskiidetud summad ja valiku põhjendused, sealhulgas ka juhul, kui otsus ei ole kooskõlas hindamiskomisjoni arvamusega;

   c) kõikide tagasilükatud avalduse esitajate nimed ning tagasilükkamise põhjused.

7. Vastutav eelarvevahendite käsutaja teatab avalduse esitajale tema toetuseavalduse kohta tehtud otsusest kirjalikult. Kui taotletavat sihttoetust ei anta, põhjendab asjaomane liidu institutsioon toetuseavalduse tagasilükkamist. Tagasilükatud avalduse esitajaid teavitatakse nende toetuseavalduse hindamise tulemustest nii kiiresti kui võimalik, kuid igal juhul 15 kalendripäeva jooksul pärast edukatele avalduse esitajatele teabe saatmist.

8. Artikli 198 kohaselt antud sihttoetuste puhul võib vastutav eelarvevahendite käsutaja:

   a) otsustada mitte kohaldada käesoleva artikli lõikeid 2 ja 4 ning artiklit 153;

   b) koondada hindamisaruande sisu ja toetuse andmise otsuse ühte dokumenti ja sellele alla kirjutada.

Artikkel 204

Sihttoetuslepingud

1. Sihttoetuse andmise kohta sõlmitakse kirjalik leping.

2. Sihttoetuslepingus määratakse kindlaks vähemalt järgmine:

a) lepingu ese;

b) toetusesaaja;

c) lepingu kestus, täpsemalt:

i) lepingu jõustumise kuupäev;

ii) meetme rahastamise alguskuupäev ja kestus või rahastamise eelarveaasta;

d) meetme kirjeldus või tegevustoetuse puhul tööprogrammi kirjeldus ning oodatavate tulemuste kirjeldus;

e) liidu antavate rahaliste vahendite maksimumsumma väljendatuna eurodes, meetme või tööprogrammi hinnanguline eelarve ning sihttoetuse vorm;

f) aruandlust ja makseid käsitlevad reeglid ning artiklis 208 sätestatud hankelepingute sõlmimise kord;

g) toetusesaaja nõustumine artiklis 129 sätestatud kohustustega;

h) liidu antava rahalise toetuse nähtavust reguleerivad sätted, välja arvatud igakülgselt põhjendatud juhtudel, mil see ei ole võimalik või asjakohane;

i) liidu õiguse kohaldamine, mida täiendab vajaduse korral sihttoetuslepingus täpsustatud riigisisene õigus. Rahvusvaheliste organisatsioonidega sõlmitavate sihttoetuslepingute puhul võib teha erandeid;

j) vaidluste lahendamiseks pädev kohus või vahekohus.

3. Sihttoetuslepingu täitmisest üksustele või isikutele, välja arvatud riikidele, tulenevad rahalised kohustused on täitmisele pööratavad artikli 100 lõike 2 kohaselt.

4. Sihttoetuslepingu muutmise eesmärk ega tagajärg ei või olla lepingu muutmine selliselt, et see seaks kahtluse alla sihttoetuse andmise otsuse või oleks vastuolus avalduse esitajate võrdse kohtlemise põhimõttega.

4. PEATÜKK
SIHTTOETUSTE RAKENDAMINE

Artikkel 205
Sihttoetuse summa ja auditileidude laiendamine

1. Sihttoetuse summat käsitatakse lõplikuna alles siis, kui vastutav eelarvevahendite käsutaja on lõpparuanded, ja kui see on kohaldatav, raamatupidamise aruanded heaks kiitnud, ilma et see piiraks asjaomase liidu institutsiooni, OLAFi või kontrollikoja õigust teha hilisemaid auditeid, kontrollimisi ja uurimisi. Artikli 132 lõiget 4 kohaldatakse ka pärast seda, kui sihttoetuse summat on käsitatud lõplikuna.

2. Kui kontrollimiste või auditite tulemusena ilmneb, et toetusesaajale võib süüks panna süstemaatilisi või korduvaid õigusnormide rikkumisi, kelmust või pettust või kohustuste täitmata jätmist, mis mõjutavad oluliselt mitmeid nimetatud toetusesaajale sarnastel tingimustel antud sihttoetusi, võib vastutav eelarvevahendite käsutaja olenevalt tuvastatud asjaolude raskusest peatada sihttoetuslepingu täitmise või kõigi asjaomaste sihttoetustega seotud maksed või asjakohasel juhul lõpetada asjaomased sihttoetuslepingud selle toetusesaajaga.

Lisaks sellele võib vastutav eelarvevahendite käsutaja vähendada sihttoetuse summasid, lugeda kulud rahastamiskõlbmatuks või nõuda tagasi summad, mis on alusetult makstud seoses kõigi sihttoetustega, mis on mõjutatud esimeses lõigus osutatud süstemaatilistest või korduvatest õigusnormide rikkumistest, kelmusest või pettusest või kohustuste täitmata jätmisest ja mille puhul võib mõjutatud sihttoetuslepingute alusel teha auditeid, kontrollimisi ja uurimisi.

3. Pärast toetusesaaja esitatud parandatud aruannete ja finantsaruannete heakskiitmist määrab vastutav eelarvevahendite käsutaja alati, kui see on võimalik ja teostatav, kindlaks vähendatavad või sissenõutavad summad, võttes aluseks iga sihttoetuse kohta põhjendamatult rahastamiskõlblikena deklareeritud kulud.

4. Kui rahastamiskõlbmatute kulude summa täpne kindlaksmääramine iga sihttoetuse puhul ei ole võimalik või teostatav, võib vähendatavad või sissenõutavad summad selliste sihttoetuste puhul, millega seoses ilmnesid süstemaatilised või korduvad õigusnormide rikkumised, kelmus või pettus või kohustuste täitmata jätmine, kindlaks määrata rakendatud vähendamise või sissenõudmise määra ekstrapoleerimise teel või kui rahastamiskõlbmatuid kulusid ei saa kasutada vähendatavate või sissenõutavate summade kindlaksmääramise alusena, siis kindla määra kohaldamise teel, võttes sealjuures arvesse proportsionaalsuse põhimõtet. Toetusesaajale antakse enne vähendamist või sissenõudmist võimalus pakkuda välja igakülgselt põhjendatud alternatiivne meetod või määr.

Artikkel 206

Maksetaotluse tõendavad dokumendid

1. Vastutav eelarvevahendite käsutaja täpsustab, millised tõendavad dokumendid tuleb maksetaotlustele lisada.

2. Iga sihttoetuse eelmaksed võib kooskõlas usaldusväärse finantsjuhtimise põhimõttega välja maksta mitmes osas. Järgneva eelmaksete osa taotlemiseks tuleb toetusesaajal lisada kinnitus, et eelnev eelmakse on ära kasutatud. Järgnev eelmaksete osa makstakse täies ulatuses välja, kui vähemalt 70 % eelneva eelmakse kogusummast on ära kasutatud. Vastasel korral vähendatakse järgnevat eelmaksete osa veel ära kasutamata summade võrra kuni nimetatud taseme saavutamiseni.

3. Toetusesaaja esitab kirjaliku kinnituse selle kohta, et maksetaotlustes sisalduv teave on täielik, usaldusväärne ja õige, ilma et see piiraks tõendavate dokumentide esitamise kohustust. Samuti kinnitab ta, et tekkinud kulud on vastavalt sihttoetuslepingule rahastamiskõlblikud ning et maksetaotlustele on lisatud asjakohased tõendavad dokumendid, mida on võimalik kontrollida.

4. Vastutav eelarvevahendite käsutaja võib toetuse vahe- või lõppmaksete tõendamiseks nõuda tõendit meetme või tööprogrammiga seotud finantsaruannete ja nende aluseks oleva raamatupidamisarvestuse kohta. Sellise tõendi nõudmine peab põhinema riskianalüüsil, võttes eelkõige arvesse sihttoetuse ja makse summat ning toetusesaaja ja toetatavate meetmete laadi.

   Tõendi koostab tunnustatud välisaudiitor või avalik-õiguslike asutuste puhul pädev ja sõltumatu ametiisik.

Tõendiga tõendatakse vastutava eelarvevahendite käsutaja heakskiidetud metoodika kohaselt ja rahvusvahelistele standarditele vastavate kokkulepitud menetluste alusel, et kulud, mida toetusesaaja on deklareerinud finantsaruannetes, millel maksetaotlus põhineb, on tegelikult kantud, täpselt kirjendatud ja sihttoetuslepingu kohaselt rahastamiskõlblikud. Igakülgselt põhjendatud erandjuhtudel võib vastutav eelarvevahendite käsutaja nõuda kõnealust tõendit kas arvamuse vormis või mõnes muus rahvusvahelistele standarditele vastavas vormis.

5. Vastutav eelarvevahendite käsutaja võib riskianalüüsi alusel nõuda mis tahes makse tõendamiseks toetusesaaja tegevusega seotud aspektide kontrolli aruannet, mille on koostanud vastutava eelarvevahendite käsutaja heakskiidetud sõltumatu kolmas isik. Tegevusega seotud aspektide kontrolli aruandes märgitakse, et tegevusega seotud aspekte kontrolliti vastutava eelarvevahendite käsutaja heakskiidetud metoodika kohaselt, ja see, kas meede või tööprogramm vastavalt sihttoetuslepingus sätestatud tingimustele ka tegelikult rakendati.

Artikkel 207

Rahaline toetus kolmandatele isikutele

Kui meetme või tööprogrammi rakendamine eeldab rahalise toetuse andmist kolmandatele isikutele, võib toetusesaaja anda sellist rahalist toetust, kui selle tingimused on kindlaks määratud toetusesaaja ja komisjoni vahel sõlmitud sihttoetuslepingus, et toetusesaaja ei saaks kasutada kaalutlusõigust.

Kaalutlusõigus loetakse puuduvaks, kui sihttoetuslepingus on täpsustatud järgnev:

a) kolmandatele isikutele maksta võidava rahalise toetuse maksimumsumma, mis ei ületa 60 000 eurot, ja täpse summa määramise kriteeriumid;

b) fikseeritud nimekirja alusel erinevad tegevuse liigid, millele võib kõnealust rahalist toetust anda;

c) selliste isikute või isikute kategooriate määratlus, kellele võib kõnealust rahalist toetust anda, ning selle andmise kriteeriumid.

Teise lõigu punktis a osutatud ülemmäära võib ületada humanitaar- ja hädaabi-, elanikkonnakaitse- ja kriisiohjeoperatsioonide puhul või kui meetme eesmärkide saavutamine oleks vastasel korral võimatu või ülemäära keeruline.

Vastutav eelarvevahendite käsutaja esitab käesoleva artikli kolmandas lõigus osutatud juhtumite kohta teabe artikli 74 lõikes 9 osutatud iga-aastases tegevusaruandes.

Artikkel 208

Rakenduslepingud

1. Ilma et see piiraks direktiivide 2014/24/EL ja 2014/25/EL kohaldamist, võib toetusesaaja juhul, kui meetme või tööprogrammi rakendamiseks on vaja sõlmida hankeleping, sõlmida hankelepingu oma tavapäraste hanketavade kohaselt, tingimusel et hankeleping sõlmitakse majanduslikult soodsaima pakkumuse või asjakohasel juhul madalaima hinnaga pakkumuse alusel, vältides sealjuures huvikonflikti.

2. Kui meetme või tööprogrammi rakendamine nõuab sellise hankelepingu sõlmimist, mille maksumus ületab 60 000 eurot, võib vastutav eelarvevahendite käsutaja nõuda toetusesaajalt lisaks lõikes 1 osutatud nõudele ka erinõuete täitmist.

Nimetatud erinõuded peavad põhinema käesolevas määruses sätestatud reeglitel ja olema proportsionaalsed asjaomase hankelepingu maksumusega, liidu rahalise toetuse suhtelise suurusega meetme kogumaksumusega võrreldes ning riskiga. Erinõuded lisatakse sihttoetuslepingusse.

IX JAOTIS
AUHINNAD

Artikkel 209
Üldsätted

1. Auhindu antakse kooskõlas läbipaistvuse ja võrdse kohtlemise põhimõttega ning nendega edendatakse liidu poliitikaeesmärkide saavutamist.

2. Auhindu ei anta ilma konkursita.

Teateid auhinnakonkursside kohta, mis hõlmavad auhindu ühiku väärtusega 1 000 000 eurot või rohkem, võib avaldada ainult siis, kui asjaomased auhinnad on sätestatud artiklis 110 osutatud rahastamisotsuses ja kui kõnealuseid auhindu käsitlev teave on eelnevalt esitatud Euroopa Parlamendile ja nõukogule.

3. Auhinna suurus ei ole seotud võitjale tekkinud kuludega.

4. Kui meetme või tööprogrammi rakendamine eeldab auhindade andmist kolmandatele isikutele toetusesaaja poolt, võib kõnealune toetusesaaja selliseid auhindu anda, tingimusel et osalemistingimused ja auhinna andmise kriteeriumid, auhinna summa või liik ja selle väljamaksmise või üleandmise kord on kindlaks määratud toetusesaaja ja komisjoni vahel sõlmitud sihttoetuslepingus, ilma võimaluseta kasutada kaalutlusõigust.

Artikkel 210

Konkursireeglid, auhindade andmine ja avalikustamine

1. Konkursireeglites:

a) täpsustatakse osalemistingimused;

b) täpsustatakse kord ja lõpptähtaeg avalduse esitajate registreerimiseks, kui see on nõutav, ja konkursiavalduste esitamiseks;

c) täpsustatakse menetlusest kõrvalejätmise kriteeriumid, nagu on sätestatud artiklis 138, ja tagasilükkamise kriteeriumid, nagu on sätestatud artiklis 143;

d) nähakse ette avalduse esitaja ainuvastutus konkursi raames läbiviidava tegevusega seoses esitatavate nõuete korral;

e) nähakse ette, et võitjad nõustuvad ***artiklis 128*** osutatud kohustustega ning konkursireeglites täpsustatud avalikustamiskohustustega;

f) täpsustatakse hindamiskriteeriumid, mis peavad võimaldama hinnata konkursiavalduste kvaliteeti täitmisele kuuluvate eesmärkide ja oodatavate tulemuste seisukohast ning teha objektiivselt kindlaks, kas konkursiavaldused osutuvad edukateks;

g) täpsustatakse auhinna või auhindade summad või liigid;

h) täpsustatakse kord, mille kohaselt auhinnad pärast nende andmist võitjatele välja makstakse või üle antakse.

Esimese lõigu punkti a kohaldamisel võivad toetusesaajad osaleda, kui konkursireeglites ei ole märgitud teisiti.

Konkursiteadete avaldamise suhtes kohaldatakse *mutatis mutandis* artikli 197 lõiget 3.

2. Konkursireeglites võib ette näha konkursi tühistamise tingimused, eelkõige juhul, kui selle eesmärke ei saa täita.

3. Vastutav eelarvevahendite käsutaja määrab auhinnad artiklis 153 osutatud hindamiskomisjoni hinnangu põhjal.

Auhindade andmise menetluse suhtes kohaldatakse *mutatis mutandis* artikli 203 lõikeid 4 ja 6.

4. Avalduse esitajaid teavitatakse nende konkursiavalduse hindamise tulemustest nii kiiresti kui võimalik, kuid igal juhul 15 kalendripäeva jooksul pärast seda, kui eelarvevahendite käsutaja on teinud auhindade andmise otsuse.

Võitnud avalduse esitajat teavitatakse auhinna andmise otsusest ja see on käsitatav juriidilise kohustusena.

5. Kõik eelarveaasta käigus antud auhinnad tehakse teatavaks kord aastas vastavalt artikli 38 lõigetele 1–4.

Teatavaks tegemise järel saadab komisjon Euroopa Parlamendi ja nõukogu nõudmisel neile aruande järgmise kohta:

a) avalduse esitajate arv eelneval aastal;

b) avalduse esitajate arv ja edukate konkursiavalduste protsent konkursside lõikes;

c) eelneval aastal hindamiskomisjonides osalenud ekspertide nimekiri koos viitega nende valiku menetlusele.

X JAOTIS

RAHASTAMISVAHENDID, EELARVELISED TAGATISED JA FINANTSABI

1. PEATÜKK

ÜLDSÄTTED

Artikkel 211

Kohaldamisala ja rakendamine

1. Kui need osutuvad kõige asjakohasemaks liidu poliitikaeesmärkide saavutamise viisiks, võib liit luua rahastamisvahendeid või pakkuda eelarvelisi tagatisi või finantsabi, mida antakse üldeelarvest vastavalt alusaktile, milles määratakse kindlaks nende kohaldamisala ja rakendamise ajavahemik.

2. Liikmesriigid võivad liidu rahastamisvahendites, eelarvelistes tagatistes ja finantsabis rahaliselt osaleda. Kui see on alusaktiga lubatud, võivad rahaliselt osaleda ka kolmandad isikud.

3. Eelarve otsese täitmise raames rakendatavate rahastamisvahendite ja eelarveliste tagatiste puhul tagab komisjon finantsvahendajate ja vahendite lõplike saajatega seoses artikli 158 lõike 2 *mutatis mutandis* järgimise.

4. Kui rahastamisvahendeid rakendatakse eelarve jagatud täitmise raames, kohaldatakse valdkondlikke norme.

5. Kui rahastamisvahendeid või eelarvelisi tagatisi rakendatakse eelarve kaudse täitmise raames, sõlmib komisjon lepingud artikli 62 lõike 1 esimese lõigu punkti c alapunktides ii, iii, v ja vi osutatud üksustega. Kõnealused üksused võivad täiel määral tugineda oma süsteemidele, reeglitele ja menetlustele, kui asjaomaseid süsteeme, reegleid ja menetlusi on hinnatud vastavalt artikli 157 lõigetele 3 ja 4. Rahastamisvahendite või eelarveliste tagatiste rakendamisel eelarve kaudse täitmise raames võivad kõnealused üksused sõlmida lepinguid finantsvahendajatega, kes valitakse menetluste alusel, mis on samaväärsed komisjoni kohaldatavate menetlustega. Kõnealused üksused võtavad nimetatud lepingutesse üle artikli 158 lõikes 2 sätestatud nõuded.

Komisjoni vastutusele jääb tagada, et rahastamisvahendite ja eelarveliste tagatiste rakendamise raamistik oleks kooskõlas usaldusväärse finantsjuhtimise põhimõttega ning toetaks kindlaksmääratud ja tähtajaliste poliitikaeesmärkide saavutamist, mille väljundeid ja/või tulemusi saab mõõta. Komisjon vastutab rahastamisvahendite ja eelarveliste tagatiste rakendamise eest, ilma et see piiraks volitatud üksuste õiguslikku ja lepingulist vastutust vastavalt kohaldatavale õigusele ja artiklile 129.

Kui kolmandad riigid osalevad vastavalt lõikele 2 rahaliselt rahastamisvahendites või eelarvelistes tagatistes, võidakse alusaktiga näha ette võimalus määrata nõuetele vastavad asjaomaste kolmandate riikide rakendavad üksused või vastaspooled.

6. Kontrollikojal on täielik juurdepääs kogu rahastamisvahendite, eelarveliste tagatiste ja finantsabiga seotud teabele, sealhulgas kohapealsete kontrollide kaudu.

Kontrollikoda toimib välisaudiitorina, kes vastutab rahastamisvahendi, eelarvelise tagatise või finantsabi abil rahastatavate projektide ja programmide eest.

Artikkel 212

Rahastamisvahendite ja eelarveliste tagatiste suhtes kohaldatavad põhimõtted ja tingimused

1. Rahastamisvahendeid ja eelarvelisi tagatisi kasutatakse kooskõlas usaldusväärse finantsjuhtimise, läbipaistvuse, proportsionaalsuse, mittediskrimineerimise, võrdse kohtlemise ja subsidiaarsuse põhimõttega ning kooskõlas nende eesmärkidega.

2. Rahastamisvahendite ja eelarveliste tagatiste puhul kehtib järgmine:

a) nende abil käsitletakse turutõrkeid või ebaoptimaalseid investeerimisolukordi ning nendega toetatakse proportsionaalselt ainult selliseid vahendite lõplikke saajaid, keda peetakse liidu rahalise toetuse andmise ajal majanduslikult elujõuliseks vastavalt rahvusvaheliselt tunnustatud standarditele;

b) nendega tagatakse täiendavus, vältides muudest avaliku või erasektori allikatest saada võidava toetuse ja investeeringu asendamist;

c) need ei moonuta konkurentsi siseturul ja on kooskõlas riigiabi reeglitega;

d) nendega tagatakse finantsvõimendus ja mitmekordistav mõju väärtuste sihtvahemikuga, mis põhineb asjaomase rahastamisvahendi või eelarvelise tagatise eelhindamisel, käivitades üldise investeeringu, mis ületab liidu antava rahalise toetuse või tagatise mahtu, sealhulgas kasutades asjakohasel juhul maksimaalselt ära erasektori investeeringuid;

e) neid rakendatakse näiteks kaasinvesteeringuid, riskijagamisnõudeid või finantsstiimuleid käsitlevate sätete abil viisil, millega on tagatud, et rakendaval üksusel või rakendamises osaleval vastaspoolel on ühine huvi saavutada alusaktis kindlaks määratud poliitikaeesmärgid, vältides samal ajal huvikonflikti asjaomase üksuse või vastaspoole muu tegevusega;

f) sätestatakse liidu tasustamine, mis on kooskõlas riski jagamisega rahastamises osalejate vahel ning rahastamisvahendi või eelarvelise tagatise poliitikaeesmärkidega;

g) nähakse ette, et kui rakendavaid üksusi ja rakendamises osalevaid vastaspooli tuleb tasustada, siis on selline tasu tulemuspõhine ja koosneb järgmisest:

   i) haldustasud, millega tasustatakse üksust või vastaspoolt rahastamisvahendi või eelarvelise tagatise rakendamisel tehtud töö eest ning mis põhinevad võimalikult suurel määral tehtud toimingutel või väljamakstud summadel, ning

   ii) kui see on asjakohane, poliitikaga seotud stiimulid, et edendada poliitikaeesmärkide saavutamist, või pakkuda stiimuleid rahastamisvahendi või eelarvelise tagatise finantstulemuste saavutamiseks.

   Erakorralised kulud võidakse hüvitada igakülgselt põhjendatud juhtudel;

h) need põhinevad artikli 34 kohastel eraldi või programmi raames tehtud eelhindamistel, milles selgitatakse finantstoimingu valikut, võttes arvesse poliitikaeesmärke, mida soovitakse saavutada, ning kaasnevaid finantsriske ja säästu liidu eelarve jaoks.

Esimese lõigu punktis h osutatud hindamised vaadatakse läbi ja neid ajakohastatakse, et võtta arvesse suurte sotsiaal-majanduslike muutuste mõju rahastamisvahendi või eelarvelise tagatise kasutamise alusele.

3. Ilma et see piiraks valdkondlike normide kohaldamist eelarve jagatud täitmise puhul, kantakse tulud, sealhulgas dividendid, kapitalikasum, tagatistasud ning intressid laenudelt ja usalduskontodel olevatelt summadelt, mis makstakse komisjonile või rahastamisvahendite või eelarveliste tagatiste jaoks avatud usalduskontodele ning mis seonduvad rahastamisvahendi või eelarvelise tagatise kohaselt eelarvest makstava toetusega, pärast halduskulude ja -tasude mahaarvamist eelarvesse.

Iga-aastased tagasimaksed, seahulgas kapitali tagasimaksed, vabastatud tagatised ja laenu põhisumma tagasimaksed, mis makstakse tagasi komisjonile või rahastamisvahendi või eelarvelise tagatise jaoks avatud usalduskontodele ning mis seonduvad rahastamisvahendi või eelarvelise tagatise kohaselt eelarvest makstava toetusega, on artikli 21 lõike 3 punkti f kohaselt käsitatavad sihtotstarbelise sisetuluna ja neid kasutatakse sama rahastamisvahendi või eelarvelise tagatise jaoks, ilma et see piiraks ***artikli 218 lõike 4*** kohaldamist, ajavahemikul, mis ei ületa eelarvelise kulukohustustega sidumise perioodi pluss kaks aastat, kui alusaktis ei ole sätestatud teisiti.

Komisjon võtab sellist sihtotstarbelist sisetulu arvesse rahastamisvahendite või eelarveliste tagatiste jaoks tulevikus eraldatavate summade kohta ettepaneku tegemisel.

Teisest lõigust olenemata võib välja maksmata sihtotstarbelise tulu summa, mis on heaks kiidetud alusaktiga, mis tunnistatakse kehtetuks või kaotab kehtivuse, näha samuti ette teise samu eesmärke taotleva rahastamisvahendi tarbeks, kui see on sätestatud nimetatud rahastamisvahendi alusaktis.

4. Rahastamisvahendi, eelarvelise tagatise või finantsabi eest vastutav eelarvevahendite käsutaja esitab ajavahemikku 1. jaanuarist kuni 31. detsembrini kajastava finantsaruande kooskõlas artikliga 249 ning artiklis 80 osutatud raamatupidamisreeglite ja rahvusvaheliste avaliku sektori raamatupidamise standarditega.

Eelarve kaudse täitmise raames rakendatavate rahastamisvahendite ja eelarveliste tagatiste puhul tagab vastutav eelarvevahendite käsutaja, et artikli 62 lõike 1 esimese lõigu punkti c alapunktides ii, iii, v ja vi osutatud üksused esitavad ajavahemikku 1. jaanuarist kuni 31. detsembrini kajastavad auditeerimata finantsaruanded, mis on koostatud kooskõlas artiklis 80 osutatud raamatupidamisreeglitega ja rahvusvaheliste avaliku sektori raamatupidamise standarditega, ning finantsaruannete koostamiseks vajaliku teabe vastavalt artikli 82 lõikele 2 järgneva eelarveaasta 15. veebruariks ja auditeeritud finantsaruanded järgneva eelarveaasta 15. aprilliks.

5. Kui rahastamisvahendeid või eelarvelisi tagatisi kombineeritakse ühes ja samas lepingus eelarvest antavate lisavahenditega, sealhulgas sihttoetustega, kohaldatakse kogu meetme suhtes käesolevat jaotist. Aruanded esitatakse kooskõlas artikli 41 lõigetega 4 ja 5 ning nendes määratakse selgelt kindlaks, millised meetme osad on rahastamisvahendid või eelarvelised tagatised.

Artikkel 213

Liidu finantskohustus

1. Liidu finantskohustus ja eelarvest tehtavate netomaksete koondsumma ei tohi ühelgi ajal ületada järgmist:

a) rahastamisvahendite puhul: sellega seoses võetud eelarvelise kulukohustuse summat;

b) eelarvelise tagatise puhul: alusaktiga heaks kiidetud eelarvelise tagatise summat;

c) finantsabi puhul: nende vahendite maksimumsummat, mida komisjonil on õigus laenata, et rahastada alusakti kohaselt antavat finantsabi ning kaasnevaid intresse.

2. Eelarveliste tagatiste ja finantsabiga võivad liidu jaoks kaasneda tingimuslikud kohustused, mis võivad ületada liidu finantskohustuse katteks ette nähtud finantsvara üksnes juhul, kui see on sätestatud eelarvelist tagatist või finantsabi käsitlevas alusaktis, ning alusaktis kehtestatud tingimustel.

3. ***Artiklis 256*** sätestatud iga-aastase hindamise eesmärgil loetakse eelarvest rahastatavatest eelarvelistest tagatistest või rahastatavast finantsabist tulenevad tingimuslikud kohustused jätkusuutlikuks, kui nende prognoositav mitmeaastane muutus jääb ELi toimimise lepingu artikli 312 lõikes 2 nimetatud määruses, millega määratakse kindlaks mitmeaastane finantsraamistik, sätestatud piiridesse ja on kooskõlas otsuse (EL, Euratom) 2020/2053 artikli 3 lõikes 1 kindlaks määratud maksete assigneeringute aastase ülemmääraga.

Artikkel 214

Finantskohustuste tarbeks moodustatud eraldised

1. Eelarveliste tagatiste ja kolmandatele riikidele antava finantsabi puhul sätestatakse alusaktis määr, mille ulatuses peab heaks kiidetud finantskohustuse summa olema kaetud eraldisega. See summa ei hõlma artikli 211 lõikes 2 osutatud rahalist osalust.

Alusaktis sätestatakse, et eraldiste määr vaadatakse läbi vähemalt iga kolme aasta järel.

2. Eraldiste määra kindlaksmääramisel lähtutakse kvalitatiivsest ja kvantitatiivsest hinnangust, mille komisjon on andnud eelarvelisest tagatisest või kolmandale riigile antavast finantsabist tulenevale finantsriskile konservatiivsuse põhimõtte alusel, mille kohaselt vara ja tulusid ei hinnata tegelikust suuremaks ning kohustusi ja kahjumit ei hinnata tegelikust väiksemaks.

Kui eelarvelist tagatist või kolmandale riigile finantsabi andmist käsitlevas alusaktis ei ole sätestatud teisiti, põhineb eraldiste määr üldistel eraldistel, mida on kõigepealt vaja, et katta eeldatav netokahju ja lisaks tagada piisav ohutusvaru. Ilma et see piiraks Euroopa Parlamendi ja nõukogu volitusi, moodustatakse üldised eraldised artiklis 35 osutatud asjakohases finantsselgituses kindlaks määratud aja jooksul.

3. Rahastamisvahendi puhul nähakse asjakohasel juhul ette eraldised, mis on vajalikud rahastamisvahendiga seotud eelarvelistest kulukohustustest tulenevate maksete katmiseks.

4. Eraldiste moodustamiseks kasutatakse järgmisi vahendeid:

a) eelarvest saadav rahaline toetus, järgides täielikult määrust, millega määratakse kindlaks mitmeaastane finantsraamistik, ja olles eelnevalt uurinud ümberpaigutamise võimalusi;

b) ühises eraldisfondis hoitavate vahendite investeerimisest saadud tulu;

c) kohustused täitmata jätnud võlgnikelt tagatis- või laenulepingus ette nähtud sissenõudmismenetluse kohaselt sisse nõutud summad;

d) tulu või muud maksed, mille liit on saanud tagatis- või laenulepingute kohaselt;

e) kohaldataval juhul artikli 211 lõike 2 kohane liikmesriikide ja kolmandate riikide rahaline osalus.

Lõikes 1 osutatud eraldiste määrast tuleneva eraldiste summa arvutamisel võetakse arvesse üksnes käesoleva lõike esimese lõigu punktides a–d osutatud vahendeid.

5. Eraldisi kasutatakse järgmise tasumiseks:

a) eelarveliste tagatiste realiseerimine;

b) rahastamisvahendiga seotud eelarvelistest kulukohustustest tulenevad maksekohustused;

c) artikli 223 lõike 1 kohaselt võetud laenudest tulenevad finantskohustused;

d) asjakohasel juhul muud rahastamisvahendite, eelarveliste tagatiste ja kolmandatele riikidele antava finantsabi rakendamisega kaasnevad kulud.

6. Kui eelarvelise tagatise jaoks vajatavad eraldised ületavad käesoleva artikli lõikes 1 osutatud eraldiste määrast tulenevat eraldiste summat, kasutatakse eelarvelise tagatise esialgse mahu taastamiseks käesoleva artikli lõike 4 esimese lõigu punktides b, c ja d osutatud ja asjaomase tagatisega seotud vahendeid alusaktis sätestatud rahastamiskõlblikkuse perioodi jooksul, kuid mitte kauem eraldiste moodustamise etapi kestusest, ilma et see mõjutaks artikli 216 lõike 4 kohaldamist.

7. Komisjon teavitab viivitamata Euroopa Parlamenti ja nõukogu ning võib teha ettepaneku asjakohaste vahendite täiendamise meetmete võtmiseks või eraldiste määra tõstmiseks, kui:

a) eelarvelise tagatise jaoks ette nähtud eraldiste tase langeb tagatise realiseerimise tõttu allapoole 50 % lõikes 1 osutatud eraldiste määrast, ja uuesti, kui see langeb allapoole 30 % nimetatud eraldiste määrast, või kui see võib komisjoni riskianalüüsi kohaselt järgneva aasta jooksul langeda allapoole neid määrasid;

b) liidult finantsabi saav riik ei maksa laenu selle tähtaja saabumisel tagasi.

Artikkel 215

Ühine eraldisfond

1. Rahastamisvahenditest, eelarvelistest tagatistest ja finantsabist tulenevate finantskohustuste katmiseks ette nähtud eraldisi hoitakse ühises eraldisfondis.

Ühise eraldisfondi vara rahaline haldamine usaldatakse komisjonile.

2. Ühises eraldisfondis hoitavate vahendite investeerimisest tulenev üldine kasum ja kahjum jaotatakse proportsionaalselt asjaomaste rahastamisvahendite, eelarveliste tagatiste ja finantsabi vahel.

Ühise eraldisfondi valitseja hoiab kooskõlas usaldatavusnõuetega raha ja raha ekvivalentidena minimaalset osa fondi vahenditest, võttes aluseks rahastamisvahendite, eelarveliste tagatiste ja finantsabi eest vastutavatelt eelarvevahendite käsutajatelt saadud makseprognoosid.

Ühise eraldisfondi valitseja võib kasutada ühise eraldisfondi vahendeid, et sõlmida fondist maksete tegemiseks repolepinguid, kui see on mõistlike ootuste kohaselt eelarvele kasulikum kui vahendite võõrandamine maksetaotluse täitmiseks ette nähtud ajavahemiku jooksul. Maksega seotud repolepingute pikendamisperiood ei ole pikem sellest, mis on minimaalselt vajalik eelarvele põhjustatava kahju minimeerimiseks.

3. Vastavalt artikli 77 lõike 1 esimese lõigu punktile d ning artikli 86 lõigetele 1 ja 2 kehtestab peaarvepidaja menetlused, mida kohaldatakse ühise eraldisfondi tulu- ja kulutoimingute suhtes ning ühise eraldisfondi valitsejaga nõusolekul ühise eraldisfondi vara ja kohustuste suhtes.

4. Erandjuhtudel, kui komisjon on teinud artikli 30 lõike 1 esimese lõigu punktis g osutatud ümberpaigutuse, teatab komisjon sellest viivitamata Euroopa Parlamendile ja nõukogule ning teeb kiireloomuliselt ettepaneku meetmete kohta, mida on vaja selle tagatist käsitleva eelarvepunkti taastamiseks, millest summa ümber paigutati, võttes arvesse määruses, millega määratakse kindlaks mitmeaastane finantsraamistik, sätestatud ülemmäärasid.

Artikkel 216

Tegelik eraldiste määr

1. Ühises eraldisfondis eelarveliste tagatiste ja kolmandatele riikidele antava finantsabi katteks ette nähtud eraldiste summa põhineb tegelikul eraldiste määral. Kõnealune määr pakub seoses liidu finantskohustustega kaitset samaväärsel tasemel, kui oleks tagatud asjaomaste eraldiste määradega juhul, kui vahendeid hoitaks ja hallataks eraldi.

2. Kohaldatav tegelik eraldiste määr on protsendiline osa igast algsest eraldiste määrast vastavalt artikli 214 lõike 2 teisele lõigule. Seda kohaldatakse üksnes ühises eraldisfondis hoitavate vahendite selle osa suhtes, mis on ette nähtud tagatiste realiseerimiseks ühe aasta jooksul. See on protsendina väljendatud suhtarv, mis kajastab ühises eraldisfondis tagatiste realiseerimiseks hoitava raha ja raha ekvivalentide summa suhet sellisesse raha ja raha ekvivalentide kogusummasse, mida oleks vaja tagatise realiseerimiseks iga tagatisfondi puhul, kui vahendeid hoitaks ja hallataks eraldi, kusjuures mõlemad summad väljendavad samaväärset likviidsusriski. See suhtarv ei tohi langeda alla 95 %. Tegeliku eraldiste määra arvutamisel võetakse arvesse järgmist:

   a) ühise eraldisfondi vahendite sisse- ja väljavoolu prognoosi, võttes arvesse üldiste eraldiste moodustamise algset etappi vastavalt artikli 214 lõike 2 teisele lõigule;

   b) eelarveliste tagatiste ja kolmandatele riikidele antava finantsabi riski korrelatsiooni;

   c) turutingimusi.

Komisjon võtab kooskõlas artikliga 275 1. juuliks 2020 vastu delegeeritud õigusaktid, millega täiendatakse käesolevat määrust tegeliku eraldiste määra arvutamise üksikasjalike tingimustega, sealhulgas sellise arvutamise metoodikaga.

Komisjonil on õigus võtta kooskõlas artikliga 275 vastu delegeeritud õigusakte käesoleva lõike esimeses lõigus osutatud minimaalse suhtarvu muutmiseks, võttes arvesse ühise eraldisfondi toimimisel saadud kogemusi ja säilitades konservatiivse lähenemisviisi kooskõlas usaldusväärse finantsjuhtimise põhimõttega. Minimaalset suhtarvu ei või kehtestada madalamal tasemel kui 85 %.

3. Ühise eraldisfondi valitseja arvutab tegeliku eraldiste määra kord aastas ning komisjon lähtub sellest määrast artikli 214 lõike 4 punktis a sätestatud eelarvest antava rahalise toetuse arvutamisel, võttes arvesse käesoleva artikli lõike 4 punkti b.

4. Kui aastane tegelik eraldiste määr on käesoleva artikli lõigete 1 ja 2 kohaselt välja arvutatud, tehakse eelarvemenetluse raames järgmised toimingud ja need esitatakse artikli 41 lõike 5 punktis h osutatud töödokumendis:

   a) eelarvelise tagatise või kolmandale riigile antava finantsabi rahastamiseks ette nähtud eraldiste ülejääk kantakse tagasi eelarvesse;

   b) fondi vahendeid täiendatakse aastaste osadena, mis jaotatakse maksimaalselt kolmele aastale, ilma et see piiraks artikli 214 lõike 6 kohaldamist.

5. Pärast peaarvepidajaga konsulteerimist kehtestab komisjon suunised, mida kohaldatakse ühises eraldisfondis hoitavate vahendite haldamise suhtes, järgides asjakohaseid usaldatavusnõudeid ja välistades tuletistehingute tegemise spekulatiivsetel eesmärkidel. Need suunised lisatakse ühise eraldisfondi valitsejaga sõlmitavale lepingule.

Suuniste piisavust hinnatakse sõltumatult iga kolme aasta järel ning hinnang edastatakse Euroopa Parlamendile ja nõukogule.

Artikkel 217

Aastaaruanne

1. Lisaks ***artiklis 256*** sätestatud aruandluskohustusele esitab komisjon igal aastal Euroopa Parlamendile ja nõukogule aruande ühise eraldisfondi kohta.

2. Lõikes 1 osutatud aruandes esitatakse teave ühise eraldisfondi finantsjuhtimise, tulemusnäitajate ja riski kohta eelneva kalendriaasta lõpus ning ühise eraldisfondi finantsvood eelneval kalendriaastal ning olulised tehingud ja asjakohane teave liidu finantsriskipositsiooni kohta.

2. PEATÜKK

ERISÄTTED

1. JAGU

RAHASTAMISVAHENDID

Artikkel 218

Nõuded ja rakendamine

1. Artikli 211 lõikest 1 olenemata võib rahastamisvahendeid igakülgselt põhjendatud juhtudel luua ka siis, kui need ei ole alusaktiga ette nähtud, tingimusel et sellised vahendid sisalduvad eelarveprojektis vastavalt artikli 41 lõike 4 esimese lõigu punktile e.

2. Komisjon tagab rahastamisvahendite ühtlustatud ja lihtsustatud haldamise eelkõige raamatupidamise, aruandluse, seire ja finantsriski juhtimise valdkonnas.

3. Kui liidul on rahastamisvahendis vähemusosalus, tagab komisjon selle vastavuse käesolevale jaotisele proportsionaalsuse põhimõtte kohaselt, võttes aluseks rahastamisvahendis oleva liidu osaluse suuruse ja väärtuse. Olenemata rahastamisvahendis oleva liidu osaluse suurusest ja väärtusest tagab komisjon vastavuse artiklile 129, artiklile 158, artikli 212 lõigetele 2 ja 4, artikli 41 lõikele 4 ning V jaotise 2. peatüki 2. jao sätetele niivõrd, kuivõrd see puudutab artikli 138 lõike 1 punktis d osutatud menetlusest kõrvalejätmist põhjustavaid olukordi.

4. Kui Euroopa Parlament ja nõukogu leiavad, et rahastamisvahendiga ei ole saavutatud selle eesmärke tulemuslikult, võivad nad nõuda, et komisjon esitaks alusakti läbivaatamise ettepaneku, et rahastamisvahendi tegevus lõpetada. Kui rahastamisvahendi tegevus lõpetatakse, käsitatakse kõiki uusi artikli 212 lõike 3 kohaselt rahastamisvahendile tehtavaid tagasimakseid üldtuluna ja need kantakse eelarvesse tagasi.

5. Rahastamisvahendite või rahastamisvahendite rühma eesmärk rahastu tasandil ning, kui see on asjakohane, nende konkreetne õiguslik vorm ja registreerimiskoht avaldatakse komisjoni veebisaidil.

6. Üksused, kellele on usaldatud rahastamisvahendite rakendamine, võivad avada liidu nimel usalduskontosid artikli 85 lõike 3 tähenduses. Kõnealused üksused saadavad asjaomased konto väljavõtted komisjoni vastutavale talitusele. Komisjon teeb maksed usalduskontodele maksetaotluste alusel, mis peavad olema väljamaksete prognoosidega igakülgselt põhjendatud, võttes arvesse usalduskontodel kättesaadavate summade saldot ja vajadust vältida selliste kontode ülemäärast saldot.

Artikkel 219

Rahastamisvahendid, mida komisjon rakendab eelarve otsese täitmise raames

1. Rahastamisvahendeid võib rakendada artikli 62 lõike 1 esimese lõigu punkti a kohaselt eelarve otsese täitmise raames järgmiste vahendite kaudu:

   a) sihtotstarbeline investeerimisvahend, milles komisjon osaleb koos teiste avaliku või erasektori investoritega liidu rahalisest toetusest tuleneva finantsvõimenduse suurendamise eesmärgil;

   b) vahendite lõplikele saajatele otse või finantsvahendajate kaudu pakutavad laenud, tagatised, osalused omakapitalis ja muud riskijagamisvahendid, mis ei ole investeeringud sihtotstarbelistesse investeerimisvahenditesse.

2. Lõike 1 punktis a osutatud sihtotstarbelised investeerimisvahendid luuakse liikmesriigi õiguse alusel. Välistegevuse valdkonnas võib need luua ka muu riigi kui liikmesriigi õiguse alusel. Selliste investeerimisvahendite haldajad peavad olema seaduse või lepinguga kohustatud tegutsema professionaalselt haldajalt eeldatava hoolsusega ja heas usus.

3. Lõike 1 punktis a osutatud sihtotstarbeliste investeerimisvahendite haldajate ning rahastamisvahendi finantsvahendajate või vahendite lõplike saajate valikul võetakse igakülgselt arvesse rakendatava rahastamisvahendi laadi, asjaomaste üksuste kogemusi ning finants- ja tegevussuutlikkust ja vahendite lõplike saajate projektide majanduslikku elujõulisust. Valik peab olema läbipaistev, põhjendatud objektiivsetel alustel ja sellest ei tohi tuleneda huvikonflikti.

Artikkel 220

Kombineerimine fondidega, mille puhul toimub eelarve jagatud täitmine

1. Kui fonde, mille puhul toimub eelarve jagatud täitmine, kombineeritakse käesoleva jao kohaselt loodud rahastamisvahenditest antava toetusega, peetakse nende üle eraldi arvestust.

2. Fondid, mille puhul toimub eelarve jagatud täitmine, paigutatakse eraldi kontodele ja neid kasutatakse kooskõlas asjaomaste fondide eesmärkidega meetmete ja vahendite lõplike saajate jaoks kooskõlas programmi või programmidega, millega neid kombineeritakse.

3. Kui fonde, mille puhul toimub eelarve jagatud täitmine, kombineeritakse toetusega käesoleva jao kohaselt loodud rahastamisvahenditest, kohaldatakse valdkondlikke norme.

2. JAGU
EELARVELISED TAGATISED

Artikkel 221

Eelarvelisele tagatisele esitatavad nõuded

1. Alusaktis määratakse kindlaks järgmine:

   a) eelarvelise tagatise summa, mida ei tohi ühelgi ajal ületada, ilma et see piiraks artikli 211 lõike 2 kohaldamist;

   b) eelarvelise tagatisega kaetud tehingute liigid.

2. Artikli 211 lõikes 2 sätestatud liikmesriikide osalus eelarvelises tagatises võib olla tagatise või raha vormis.

Artikli 211 lõikes 2 sätestatud kolmandate isikute osalus eelarvelises tagatises võib olla raha vormis.

Eelarvelist tagatist suurendatakse esimeses ja teises lõigus osutatud osaluste võrra. Vajaduse korral teevad tagatises osalevad liikmesriigid või kolmandad riigid tagatise realiseerimisel nõutavaid makseid *pari passu* põhimõttel. Komisjon kirjutab tagatises osalejatega alla lepingu, mis hõlmab eelkõige sätteid maksetingimuste kohta.

Artikkel 222

Eelarvelise tagatise rakendamine

1. Eelarvelised tagatised on nendega kaetud tehingu liikide puhul tagasivõtmatud, tingimusteta ja nõudmisel väljamakstavad.

2. Eelarvelisi tagatisi rakendatakse vastavalt artikli 62 lõike 1 esimese lõigu punktile c või erandjuhtudel vastavalt artikli 62 lõike 1 esimese lõigu punktile a.

3. Eelarvelisi tagatisi antakse ainult artikli 212 lõike 2 esimese lõigu punktide a–d kohastele rahastamis- ja investeerimistoimingutele.

4. Eelarvelise tagatisega kaetud tehingu vastaspool osaleb tehingus rahaliselt oma vahenditega.

5. Komisjon sõlmib vastaspoolega tagatislepingu. Eelarveline tagatis antakse pärast tagatislepingu jõustumist.

6. Vastaspool esitab komisjonile igal aastal järgmise:

a) eelarvelise tagatisega kaetud tehingute riskianalüüsi ja -astet käsitlev teave ning oodatavad kohustuste täitmata jätmise juhud;

b) teabe tehingute lõikes eelarvelisest tagatisest liidu jaoks tuleneva täitmata rahalise kohustuse kohta;

c) eelarvelise tagatisega kaetud tehingutest tuleneva kasumi või kahjumi kogusumma.

3. JAGU

FINANTSABI

Artikkel 223

Nõuded ja rakendamine

1. Liidu finantsabi liikmesriikidele või kolmandatele riikidele antakse kooskõlas eelnevalt kindlaks määratud tingimustega laenu, krediidiliini või muus vormis, mida peetakse toetuse tulemuslikkuse tagamiseks asjakohaseks. Selleks antakse asjaomases alusaktis komisjonile õigus liidu nimel laenata vajalikud rahalised vahendid kapitaliturgudelt või finantseerimisasutustelt.

▌

2. Finantsabi antakse eurodes, välja arvatud igakülgselt põhjendatud juhtudel.

3. Komisjon rakendab finantsabi eelarve otsese täitmise raames.

4. Komisjon sõlmib finantsabi saava riigiga lepingu, milles:

a) tagatakse, et finantsabi saav riik kontrollib korrapäraselt eraldatud vahendite nõuetekohast kasutamist kooskõlas eelnevalt kindlaks määratud tingimustega, võtab asjakohaseid meetmeid õigusnormide rikkumiste ning kelmuste ja pettuste ärahoidmiseks ning vajaduse korral ka õiguslikke meetmeid, et nõuda tagasi kõik finantsabi raames antud rahalised vahendid, mis on ebaseaduslikult omastatud;

b) tagatakse liidu finantshuvide kaitse;

c) antakse komisjonile, OLAFile ja kontrollikojale sõnaselgelt õigus kasutada oma artikli 129 kohaseid volitusi;

d) tagatakse, et liidul on õigus nõuda laenu ennetähtaegset tasumist, kui on kindlaks tehtud, et finantsabi saav riik on selle haldamisel olnud seotud kelmuse või pettuse või korruptsioonijuhtumiga või mõne muu ebaseadusliku tegevusega, mis kahjustab liidu finantshuve;

e) tagatakse, et kõik liidule tekkinud kulud, mis on seotud finantsabiga, tasub finantsabi saav riik.

5. Võimaluse korral väljastab komisjon laenu osadena, mis makstakse välja finantsabiga seotud tingimuste täitmise korral. Kui nimetatud tingimused ei ole täidetud, peatab või tühistab komisjon ajutiselt finantsabi väljamaksmise.

Artikkel 224

Mitmekesise rahastamise strateegia

1. Komisjon rakendab mitmekesise rahastamise strateegiat, mis hõlmab otsuse (EL, Euratom) 2020/2053 artikli 5 lõike 1 kohaselt lubatud laenude võtmist ja – välja arvatud igakülgselt põhjendatud juhtudel – laenuvõtmis- ja võlahaldustoiminguid finantsabiprogrammide rahastamiseks. Mitmekesise rahastamise strateegiat rakendatakse kõigi vajalike tehingute kaudu, mille eesmärk on tagada pidev tegutsemine kapitaliturul, strateegia põhineb rahastamisviiside koondamisel ja selleks kasutatakse ühist likviidsusreservi.

2. Komisjon kehtestab mitmekesise rahastamise strateegia rakendamiseks vajaliku korra. Komisjon teavitab korrapäraselt ja põhjalikult Euroopa Parlamenti ja nõukogu kõigist laenuvõtmis- ja võlahalduse strateegia aspektidest.

XI JAOTIS

EUROOPA TASANDI ERAKONDADELE ANTAV RAHALINE TOETUS

Artikkel 225

Üldsätted

Euroopa tasandi erakondadele, mis on määratletud määruse (EL, Euratom) nr 1141/2014 artikli 2 punktis 3 (Euroopa tasandi erakonnad), võib anda eelarvest otsest rahalist toetust, võttes arvesse nende panust euroopaliku poliitilise teadvuse kujundamisse ja liidu kodanike poliitilise tahte väljendamisse kooskõlas nimetatud määrusega.

Artikkel 226

Põhimõtted

1. Rahalist toetust kasutatakse üksnes selleks, et hüvitada määruse (EL, Euratom) nr 1141/2014 artikli 17 lõikes 4 sätestatud protsent Euroopa tasandi erakondade tegevuskuludest, mis on otseselt seotud kõnealuste erakondade eesmärkidega, nagu on täpsustatud nimetatud määruse artikli 17 lõikes 5 ja artiklis 21.

2. Rahalist toetust võib kasutada kulude hüvitamiseks, mis on seotud Euroopa tasandi erakondade sõlmitud lepingutega, eeldusel et lepingute sõlmimisel ei esinenud huvikonflikti.

3. Rahalist toetust ei kasutata selleks, et anda Euroopa tasandi erakonna mõnele liikmele või töötajale otse või kaudselt rahalist või mitterahalist isiklikku eelist. Rahalist toetust ei kasutata selleks, et otse või kaudselt rahastada kolmandate isikute, eelkõige liikmesriikide erakondade või Euroopa või liikmesriigi tasandi poliitiliste sihtasutuste tegevust sihttoetuste, annetuste, laenude või muu samalaadse kokkuleppe vormis. Käesoleva lõike kohaldamisel ei käsitata Euroopa tasandi erakondadega seotud üksusi kolmandate isikutena, kui sellised üksused on Euroopa tasandi erakondade põhikirjas kindlaks määratud haldusstruktuuri osa. Rahalisi toetusi ei kasutata määruse (EL, Euratom) nr 1141/2014 artikliga 22 välistatud eesmärkidel.

4. Rahalise toetuse suhtes kohaldatakse läbipaistvuse ja võrdse kohtlemise põhimõtet kooskõlas määruses (EL, Euratom) nr 1141/2014 sätestatud kriteeriumidega.

5. Rahalisi toetusi annab Euroopa Parlament aastapõhiselt ja need avaldatakse kooskõlas käesoleva määruse artikli 38 lõigetega 1–4 ja määruse (EL, Euratom) nr 1141/2014 artikli 32 lõikega 1.

6. Rahalist toetust saavad Euroopa tasandi erakonnad ei saa eelarvest muid vahendeid ei otseselt ega kaudselt. Eelkõige on keelatud Euroopa Parlamendi fraktsioonide eelarvest tehtavad annetused. Mitte ühelgi juhul ei rahastata sama kulu eelarvest kaks korda.

   Toetuse andmine ei piira Euroopa tasandi erakondade suutlikkust moodustada reserve omavahenditest kooskõlas määrusega (EL, Euratom) nr 1141/2014.

7. Kui määruse (EL, Euratom) nr 1141/2014 artikli 2 punktis 4 määratletud Euroopa tasandi poliitilise sihtasutuse tulud ületavad kulusid sellise eelarveaasta lõpuks, mille jooksul erakond on saanud tegevustoetust, võib teatava osa kõnealusest tulude ja kulude vahest, mis ei ületa 25 % selle eelarveaasta kogutuludest, üle kanda järgmisse eelarveaastasse tingimusel, et see kasutatakse ära enne järgmise eelarveaasta esimese kvartali lõppu.

Artikkel 227

Eelarveaspektid

Rahalist toetust, sealhulgas assigneeringuid, mis on ette nähtud määruse (EL, Euratom) nr 1141/2014 artiklis 23 osutatud sõltumatutele välistele auditeerimisasutustele või ekspertidele, makstakse Euroopa Parlamendiga seotud eelarvejaost.

Artikkel 228

Toetusetaotluse esitamise kutse

1. Rahalist toetust antakse toetusetaotluse esitamise kutse alusel, mis avaldatakse igal aastal vähemalt Euroopa Parlamendi veebisaidil.

2. Euroopa tasandi erakonnale võib anda üksnes ühe rahalise toetuse aastas.

3. Euroopa tasandi erakond võib rahalist toetust saada üksnes juhul, kui ta taotleb rahastamist toetusetaotluse esitamise kutses sätestatud tingimustel.

4. Toetusetaotluse esitamise kutses määratakse kindlaks kriteeriumid, mille alusel võib avalduse esitaja saada rahalist toetust kooskõlas määrusega (EL, Euratom) nr 1141/2014 ja menetlusest kõrvalejätmise kriteeriumid.

5. Toetusetaotluse esitamise kutses määratakse kindlaks vähemalt rahalise toetusega hüvitatavate kulude laad.

6. Toetusetaotluse esitamise kutses nõutakse hinnangulist eelarvet.

Artikkel 229

Rahalise toetuse andmise menetlus

1. Toetusetaotlus esitatakse ette nähtud tähtaja jooksul nõuetele vastavana kirjalikult, sealhulgas, kui see on asjakohane, turvalisel viisil elektrooniliselt.

2. Rahalist toetust ei anta avalduse esitajale, kes on rahalise toetuse andmise menetluse ajal ühes või mitmes artikli 138 lõikes 1 või artikli 143 lõikes 1 osutatud olukorras ja kes on kantud kõrvajejäetavana artiklis 144 osutatud andmebaasi.

3. Avalduse esitajalt nõutakse selle tõendamist, et ta ei ole üheski lõikes 2 osutatud olukorras.

4. Vastutavat eelarvevahendite käsutajat võib toetusetaotluse hindamisel abistada asjaomane komisjon. Vastutav eelarvevahendite käsutaja täpsustab sellise komisjoni koosseisu, ametisse nimetamise ja toimimise korra ja reeglid huvikonflikti välistamiseks.

5. Toetusetaotlused valitakse määruse (EL, Euratom) nr 1141/2014 artiklis 19 sätestatud rahalise toetuse andmise kriteeriumide alusel välja selliste toetusetaotluste hulgast, mis vastavad rahastamiskõlblikkuse kriteeriumidele ja mida ei ole menetlusest kõrvalejätmise kriteeriumide alusel menetlusest kõrvale jäetud.

6. Toetusetaotluse eest vastutava eelarvevahendite käsutaja otsuses märgitakse vähemalt järgmine:

   a) rahalise toetuse ese ja kogusumma;

   b) valitud avalduse esitajate nimed ja nende puhul heakskiidetud summad;

   c) kõigi tagasilükatud avalduse esitajate nimed ning tagasilükkamise põhjused.

7. Vastutav eelarvevahendite käsutaja teatab avalduse esitajale tema toetusetaotluse kohta tehtud otsusest kirjalikult. Kui toetusetaotlus lükatakse tagasi või taotletavat summat ei anta või ei anta osaliselt, põhjendab vastutav eelarvevahendite käsutaja toetusetaotluse rahuldamata jätmist või taotletud summa andmata jätmist, tuginedes seejuures eeskätt käesoleva artikli lõikes 5 ja artikli 228 lõikes 4 osutatud rahastamiskõlblikkuse ja rahalise toetuse andmise kriteeriumidele. Kui toetusetaotlus jäetakse rahuldamata, teavitab vastutav eelarvevahendite käsutaja avalduse esitajat olemasolevatest haldusõiguslikest ja/või kohtulikest õiguskaitsevahenditest, nagu on sätestatud artikli 134 lõikes 2.

8. Toetuse andmise kohta sõlmitakse kirjalik leping.

Artikkel 230

Rahalise toetuse vorm

1. Rahaline toetus võib olla järgmises vormis:

   a) teatava protsendi tegelikult tekkinud hüvitatavate kulude hüvitamine;

   b) hüvitamine ühikuhindade alusel;

   c) kindlasummaline makse;

   d) ühtse määra alusel rahastamine;

   e) punktides a–d nimetatud vormide kombinatsioon.

2. Hüvitada võib üksnes kulusid, mis vastavad toetusetaotluste esitamise kutses kindlaksmääratud kriteeriumidele ja mida ei ole kantud enne toetusetaotluste esitamise kuupäeva.

3. Artikli 229 lõikes 8 osutatud leping sisaldab sätteid, mis võimaldavad veenduda selles, et on täidetud kindlasummalise, ühtse määra või ühikuhindade alusel rahastamise tingimused on täidetud.

4. Rahaline toetus makstakse täies ulatuses välja ühekordse eelmaksena, välja arvatud juhul, kui vastutav eelarvevahendite käsutaja otsustab igakülgselt põhjendatud juhtudel teisiti.

Artikkel 231

Tagatised

Kui vastutav eelarvevahendite käsutaja peab seda asjakohaseks ja proportsionaalseks, võib ta üksikjuhtumipõhiselt ja riskianalüüsile tuginedes nõuda, et Euroopa tasandi erakond esitaks eelmaksetega seotud finantsriskide piiramiseks eelneva tagatise, kuid seda üksnes juhul, kui riskianalüüsi kohaselt on Euroopa tasandi erakonnal vahetu oht sattuda mõnda artikli 138 lõike 1 punktides a ja d osutatud menetlusest kõrvalejätmist põhjustavasse olukorda või kui Euroopa Parlamendile ja nõukogule on määruse (EL, Euratom) nr 1141/2014 artikli 10 lõike 4 kohaselt edastatud nimetatud määruse artikli 6 alusel asutatud Euroopa tasandi erakondade ja Euroopa tasandi sihtasutuste ameti otsus.

Artiklit 156 kohaldatakse *mutatis mutandis* tagatiste suhtes, mida võidakse nõuda käesoleva artikli esimeses lõigus ettenähtud juhtudel Euroopa tasandi erakonnale tehtava eelmakse korral.

Artikkel 232

Rahalise toetuse kasutamine

1. Rahalist toetust kasutatakse kooskõlas artikliga 226.

2. Asjaomase rahalise toetusega hõlmatud eelarveaastal (aasta n) kasutamata rahalise toetuse osa kasutatakse 31. detsembriks aastal n+1 tekkinud hüvitatavate kulude katmiseks. Rahalisest toetusest järelejääv osa, mida ei ole kõnealuse tähtaja jooksul ära kasutatud, nõutakse sisse kooskõlas IV jaotise 6. peatükiga.

3. Euroopa tasandi erakonnad peavad pidama kinni määruse (EL, Euratom) nr 1141/2014 artikli 17 lõikes 4 sätestatud maksimaalsest kaasrahastamise määrast. Eelneva aasta rahaliste toetuste kasutamata jäänud summasid ei või kasutada selle osa rahastamiseks, mida Euroopa tasandi erakonnad peavad rahastama omavahenditest. Kolmandate isikute rahalist toetust ühisürituste korraldamiseks ei käsitata Euroopa tasandi erakonna omavahenditena.

4. Euroopa tasandi erakond kasutab kõigepealt ära selle osa rahalisest toetusest, mida ei ole ära kasutatud rahalise toetusega hõlmatud eelarveaasta jooksul, ja hakkab alles seejärel kasutama pärast seda aastat antud rahalist toetust.

5. Eelmakselt kogunenud intresse käsitatakse rahalise toetuse osana.

Artikkel 233

Rahalise toetuse kasutamist käsitlev aruanne

1. Euroopa tasandi erakond esitab kooskõlas määruse (EL, Euratom) nr 1141/2014 artikliga 23 rahalise toetuse kasutamise aastaaruande ja oma raamatupidamise aastaaruande vastutavale eelarvevahendite käsutajale heakskiitmiseks.

2. Vastutav eelarvevahendite käsutaja koostab artikli 74 lõikes 9 osutatud iga-aastase tegevusaruande käesoleva artikli lõikes 1 osutatud rahalise toetuse kasutamise aastaaruande ja raamatupidamise aastaaruande alusel. Tegevusaruande koostamisel võib kasutada ka muid tõendavaid dokumente.

Artikkel 234

Rahalise toetuse summa

1. Rahalise toetuse summa ei ole lõplik enne, kui vastutav eelarvevahendite käsutaja on artikli 233 lõikes 1 osutatud rahalise toetuse kasutamise aastaaruande ja raamatupidamise aastaaruande heaks kiitnud. Rahalise toetuse kasutamise aastaaruande ja raamatupidamise aastaaruande heakskiitmine ei takista Euroopa tasandi erakondade ja sihtasutuste ametit hiljem kontrollimisi tegemast.

2. Eelmakse kasutamata osa ei ole lõplik enne, kui Euroopa tasandi erakond on selle ära kasutanud, et katta hüvitatavad kulud, mis vastavad toetusetaotluse esitamise kutses kindlaksmääratud kriteeriumidele.

3. Kui Euroopa tasandi erakond ei täida rahalise toetuse kasutamisega seotud kohustusi, peatatakse või lõpetatakse rahalise toetuse andmine või vähendatakse rahalise toetuse summat pärast seda, kui Euroopa tasandi erakonnale on antud võimalus esitada oma seisukohad.

4. Vastutav eelarvevahendite käsutaja kontrollib enne makse tegemist, et Euroopa tasandi erakond on endiselt registreeritud määruse (EL, Euratom) nr 1141/2014 artiklis 7 osutatud registris ning erakonna suhtes ei ole alates toetusetaotluse esitamise kuupäevast kuni rahalise toetusega hõlmatud eelarveaasta lõpuni kohaldatud mõnda kõnealuse määruse artiklis 27 sätestatud karistust.

5. Kui Euroopa tasandi erakond ei ole enam registreeritud määruse (EL, Euratom) nr 1141/2014 artiklis 7 osutatud registris või kui selle suhtes on kohaldatud mõnda kõnealuse määruse artiklis 27 sätestatud karistust, võib vastutav eelarvevahendite käsutaja rahalise toetuse maksmise peatada või lõpetada või rahalise toetuse summat vähendada ja nõuda käesoleva määruse artikli 229 lõikes 8 osutatud lepingu alusel põhjendamatult makstud summad sisse proportsionaalselt vigade, õigusnormide rikkumiste, kelmuste, pettuste või rahalise toetuse kasutamisega seotud muu kohustuse rikkumise raskusega pärast seda, kui asjaomasele Euroopa tasandi erakonnale on antud võimalus esitada oma seisukohad.

Artikkel 235

Kontroll ja karistused

1. Igas artikli 229 lõikes 8 osutatud lepingus nähakse sõnaselgelt ette Euroopa Parlamendi õigus kontrollida kõikide liidu rahalisi vahendeid saanud Euroopa tasandi erakondade ning nende töövõtjate ja alltöövõtjate dokumente ja teha kohapealseid kontrolle ning OLAFi ja kontrollikoja õigus kasutada eespool nimetatute suhtes oma artikli 129 kohaseid volitusi.

2. Vastutav eelarvevahendite käsutaja võib määrata mõjusaid, proportsionaalseid ja hoiatavaid haldus- ja rahalisi karistusi kooskõlas käesoleva määruse artiklitega 138 ja 139 ning määruse (EL, Euratom) nr 1141/2014 artikliga 27.

Artikkel 236

Andmete säilitamine

1. Euroopa tasandi erakond hoiab kõiki rahalise toetuse seisukohast olulisi andmeid ja tõendavaid dokumente viis aastat pärast viimase rahalise toetusega seotud makse tegemist.

2. Andmeid, mis käsitlevad rahalise toetuse kasutamisega seotud auditeid, kaebusi, kohtuvaidlusi, nõuete lahendamist ja selliseid OLAFi juurdlusi, millest rahalise toetuse saajale on teatatud, hoitakse alles kõnealuste auditite, kaebuste, kohtuvaidluste, nõuete lahendamise või juurdluste lõpuni.

Artikkel 237

Sõltumatute väliste auditeerimisasutuste või ekspertide valimine

Määruse (EL, Euratom) nr 1141/2014 artiklis 23 osutatud sõltumatud välised auditeerimisasutused või eksperdid valitakse hankemenetluse teel. Nende lepingu kehtivusaeg ei tohi olla pikem kui viis aastat. Pärast kaht järjestikust lepinguperioodi loetakse, et neil on huvikonflikt, mis võib auditeerimist negatiivselt mõjutada.

XII JAOTIS

MUUD EELARVE TÄITMISE VAHENDID

Artikkel 238

Liidu välistegevuse usaldusfondid

1. Komisjon võib hädaolukorra ajal ja pärast hädaolukorda võetavate, kriisidele reageerimiseks vajalike meetmete jaoks või temaatiliste meetmete jaoks asutada liidu välistegevuse usaldusfonde (liidu usaldusfondid) teiste rahastajatega sõlmitud kokkulepete alusel.

   Liidu usaldusfond moodustatakse üksnes juhul, kui teiste rahastajatega sõlmitud kokkulepetega on tagatud rahaline toetus muudest allikatest kui eelarvest.

   Komisjon konsulteerib Euroopa Parlamendi ja nõukoguga oma kavatsuse üle moodustada liidu usaldusfond hädaolukorra jaoks ja pärast hädaolukorda võetavate meetmete jaoks.

   Temaatiliste meetmete jaoks ette nähtud liidu usaldusfondi moodustamiseks on nõutav Euroopa Parlamendi ja nõukogu heakskiit.

   Käesoleva lõike kolmanda ja neljanda lõigu kohaldamisel teeb komisjon Euroopa Parlamendile ja nõukogule kättesaadavaks oma otsuse eelnõu, mis käsitleb liidu usaldusfondi moodustamist. Sellises otsuse eelnõus kirjeldatakse liidu usaldusfondi eesmärke, põhjendatakse selle moodustamist vastavalt lõikele 3 ning märgitakse usaldusfondi tegevusaeg ja teiste rahastajatega sõlmitud esialgsed kokkulepped. Otsuse eelnõu sisaldab ka teiste rahastajatega sõlmitava moodustamise kokkuleppe projekti.

2. Komisjon esitab liidu usaldusfondi rahastamist käsitlevate otsuste eelnõud pädevale komiteele, kui see on ette nähtud alusaktis, mille alusel antakse liidu usaldusfondile liidu rahalist toetust. Pädeval komiteel ei paluta avaldada arvamust nende aspektide kohta, mis on juba esitatud Euroopa Parlamendile ja nõukogule nendega konsulteerimiseks või neilt heakskiidu saamiseks vastavalt lõike 1 kolmandale, neljandale ja viiendale lõigule.

3. Liidu usaldusfond moodustatakse ja seda rakendatakse järgmistel tingimustel:

a) liidu sekkumine loob lisaväärtust: liidu usaldusfondi eesmärgid on eelkõige oma ulatuse või potentsiaalse mõju tõttu paremini saavutatavad pigem liidu kui riigi tasandil ja kui olemasolevate rahastamisallikate kasutamine ei oleks piisav liidu poliitikaeesmärkide saavutamiseks;

b) liidu usaldusfondiga kaasneb selge liidu poliitiline nähtavus ja kaasnevad juhtimiseelised ning see tagab parema liidu kontrolli riskide ning liidu rahalise toetuse ja muude rahastajate rahalise osaluse väljamaksete üle;

c) liidu usaldusfond ei dubleeri muid olemasolevaid rahastamiskanaleid või sarnaseid rahastamisvahendeid ilma neid täiendamata;

d) liidu usaldusfondi eesmärgid on kooskõlas selle liidu vahendi või eelarvepunkti eesmärgiga, millest seda rahastatakse.

4. Iga liidu usaldusfondi juurde luuakse komisjoni juhitav nõukogu, et tagada rahastajate õiglane esindatus ning teha otsuseid vahendite kasutamise üle. Usaldusfondi nõukogu kaasab vaatlejana iga toetust mitteandva liikmesriigi esindaja. Usaldusfondi nõukogu koosseisu käsitlevad reeglid ja selle sise-eeskiri määratakse kindlaks liidu usaldusfondi moodustamise kokkuleppes. Nimetatud reeglites nähakse ette nõue, mille kohaselt on vahendite kasutamise kohta lõpliku otsuse vastuvõtmiseks vajalik komisjoni poolthääl.

5. Liidu usaldusfond luuakse selle moodustamise kokkuleppes kindlaks määratud piiratud ajavahemikuks. Seda ajavahemikku võib pikendada komisjoni otsusega lõikes 1 sätestatud menetluse kohaselt asjaomase liidu usaldusfondi nõukogu taotluse alusel ja pärast seda, kui komisjon on esitanud pikendamist põhjendava aruande, milles kinnitatakse eelkõige, et lõikes 3 sätestatud tingimused on täidetud.

Euroopa Parlament ja/või nõukogu võivad nõuda, et komisjon lõpetaks assigneeringud liidu usaldusfondile või vaataks läbi liidu usaldusfondi moodustamise kokkuleppe eesmärgiga liidu usaldusfond likvideerida, kui see on asjakohane, tuginedes eelkõige artikli 41 lõikes 6 osutatud töödokumendis esitatud teabele. Sellisel juhul tagastatakse allesjäänud vahendid *pro rata* põhimõtte alusel eelarvesse üldtuluna ning toetust andnud liikmesriikidele ja muudele rahastajatele.

Artikkel 239

Liidu välistegevuse usaldusfondide rakendamine

1. Liidu usaldusfonde rakendatakse kooskõlas usaldusväärse finantsjuhtimise, läbipaistvuse, proportsionaalsuse, mittediskrimineerimise ja võrdse kohtlemise põhimõttega ning usaldusfondi moodustamise kokkuleppes kindlaks määratud konkreetsetel eesmärkidel, austades täielikult Euroopa Parlamendi ja nõukogu analüüsi- ja kontrolliõigust, mis seondub liidu rahalise toetusega.

2. Liidu usaldusfondidest rahastatavate meetmete puhul võib komisjon täita eelarvet artikli 62 lõike 1 esimese lõigu punkti a kohaselt otse või artikli 62 lõike 1 esimese lõigu punkti c alapunktide i, ii, iii, v ja vi kohaste liidu vahendeid haldavate üksuste kaudu kaudselt.

3. Vahendid seovad kulukohustustega ja maksavad välja komisjoni finantsjuhtimises osalejad IV jaotise 4. peatüki tähenduses. Komisjoni peaarvepidaja on ühtlasi ka liidu usaldusfondi peaarvepidaja. Peaarvepidaja vastutab kõikidele liidu usaldusfondidele ühise raamatupidamisarvestuse korra ja kontoplaani kehtestamise eest. Komisjoni siseaudiitoril, OLAFil ja kontrollikojal on liidu usaldusfondi suhtes samasugused volitused, nagu neil on komisjoni muu tegevuse suhtes.

4. Liidu rahalist toetust ja teiste rahastajate rahalist osalust ei lisata eelarvesse, vaid see paigutatakse spetsiaalsele pangakontole. Liidu usaldusfondi spetsiaalse pangakonto avab ja sulgeb peaarvepidaja. Kõigi tehingute üle, mis tehakse aasta jooksul eraldiseisval pangakontol, peetakse liidu usaldusfondi raamatupidamisarvestuses nõuetekohast arvestust.

Liidu rahaline toetus kantakse eraldiseisvale pangakontole maksetaotluste alusel, mis peavad olema väljamaksete prognoosidega igakülgselt põhjendatud, võttes arvesse kontol kättesaadavate summade saldot ja sellest tulenevat lisamaksete vajadust. Väljamaksete prognoosid tuleb teha igal aastal või asjakohasel juhul iga poole aasta tagant.

Teiste rahastajate rahalisi osalusi võetakse arvesse siis, kui need laekuvad liidu usaldusfondi spetsiaalsele pangakontole, ja nende summat arvestatakse eurodes tulenevalt nende spetsiaalsele pangakontole laekumisel tehtud ümberarvestamisest. Liidu usaldusfondi spetsiaalselt pangakontolt kogunenud intress investeeritakse liidu usaldusfondi, välja arvatud juhul, kui liidu usaldusfondi moodustamise kokkuleppes on ette nähtud teisiti.

5. Komisjonil on õigus kasutada kuni 5 % liidu usaldusfondi koondatud summast oma halduskulude katteks alates aastatest, mil lõikes 4 osutatud rahalist toetust ja rahalist osalust on hakatud kasutama. Olenemata esimesest lausest ning eesmärgiga vältida kulude kahekordset hüvitamist, lahutatakse halduskulud, mis tulenevad liidu rahalise toetuse andmisest liidu usaldusfondile, asjaomasest toetusest üksnes sellises ulatuses, kui need kulud ei ole juba kaetud muudelt eelarveridadelt. Selliseid haldustasusid käsitatakse kogu liidu usaldusfondi tegevusaja jooksul sihtotstarbeliste tuludena artikli 21 lõike 2 punkti a alapunkti ii tähenduses.

Lisaks artiklis 258 osutatud aastaaruandele koostab eelarvevahendite käsutaja kaks korda aastas finantsaruande iga liidu usaldusfondi toimingute kohta.

Komisjon esitab samuti iga kuu aruande iga liidu usaldusfondi rakendamise seisu kohta.

Liidu usaldusfondide suhtes tehakse igal aastal sõltumatu välisaudit.

Artikkel 240

Liidu rahaline toetus üleilmsetele algatustele

1. ***Selleks et üleilmsete probleemide lahendamiseks meetmete võtmist mitme partneriga asjakohaselt koordineerida,*** võib ***liit*** rahaliselt toetada kuludega sidumata rahastamise vormis mitme rahastajaga üleilmseid algatusi, mida rahastatakse ühiselt, kui need toetavad liidu poliitikaeesmärkide saavutamist ja kui ***muudest*** eelarve täitmise vahenditest ei piisa selliste ***eesmärkide*** saavutamiseks. ***Kui see on võimalik ja asjakohane, osaleb komisjon algatuse haldusnõukogus või samaväärses juhtkomitees.***

2. Komisjon teavitab enne üleilmse algatuse toetamise kohta otsuse tegemist ja niipea kui võimalik Euroopa Parlamenti ja nõukogu asjaomase alusakti kohasest üleilmsesse algatusse antava toetuse summast, selgitades toetuse põhjuseid ja asjakohasust, sealhulgas seda, kuidas toetus aitaks suurendada liidupoolse rahastamise kaudu liidu nähtavust.

3. Liidu rahaline toetus üleilmsetele algatustele sõltub järgmistest tingimustest ja selles võetakse arvesse liidupoolse rahastamise laadi:

a) liidu rahaline toetus moodustab algatuses vähemuse, võttes arvesse algatusele toetuse andmise ajal antud kogusummat;

b) liidu rahalist toetust koheldakse võrdsetel alustel sarnase suurusega rahastajate omaga, ning kui algatust toetab ka üks või mitu liikmesriiki, on liidu rahalise toetuse kaitse tase vähemalt sama kõrge kui kõnealuse liikmesriigi või nende liikmesriikide toetus(t)el;

c) algatusega saavutatud tulemustest antakse asjakohaselt aru, sealhulgas kohaste ***tulemus- ja mõjunäitajate*** kaudu;

d) algatuses järgitakse õigusnorme, millega tagatakse kooskõlas proportsionaalsuse põhimõttega liidu vahendite kasutamisel usaldusväärne finantsjuhtimine, läbipaistvus, mittediskrimineerimine ja võrdne kohtlemine;

e) on olemas kohased ***sise- ja välissüsteemid*** õigusnormide rikkumise ning kelmuse ja pettuse juhtude ennetamiseks ja tõkestamiseks ning nende süsteemide toimimise kohta korrapäraste ajavahemike järel aruannete esitamiseks ning on kehtestatud kohased õigusnormid algatuse raames rahaliste vahendite sissenõudmiseks, sealhulgas nende kasutamiseks sama algatuse raames.

Kui kahtlustatakse tõsiseid õigusnormide rikkumisi, nagu kelmus või pettus, korruptsioon või huvikonflikt, ***antakse vastutavale eelarvevahendite käsutajale***, määruse (EL) 2017/1939 kohases tõhustatud koostöös osalevate liikmesriikide puhul Euroopa ***Prokuratuurile, OLAFile, komisjoni audititalitusele*** ja ***kontrollikojale algatuse reeglite kohaselt asjakohast teavet ning nad korraldavad*** koos asjaomase asutusega algatuse raames ühiseid auditikäike, kontrolle või uurimismissioone kooskõlas artikliga 129.

4. Lõike 3 esimeses lõigus sätestatud tingimuste täitmist tuleb selgitada algatuse toetamist puudutavas rahastamisotsuses.

5. Artikli 157 lõikes 6 sätestatud menetlust kohaldatakse üleilmsele algatusele antava liidu rahalise toetuse suhtes *mutatis mutandis*.

Artikkel 241

Eelarvetoetuse kasutamine

1. Kui see on ette nähtud asjaomaste alusaktidega, võib komisjon anda kolmandale riigile eelarvetoetust, kui täidetud on järgmised tingimused:

   a) asjaomase kolmanda riigi avaliku sektori vahendite haldamine on piisavalt läbipaistev, usaldusväärne ja tulemuslik;

   b) asjaomane kolmas riik on kehtestanud piisavalt usutava ja asjakohase valdkondliku või riikliku poliitika;

   c) asjaomane kolmas riik on kehtestanud stabiilsusele orienteeritud makromajanduspoliitika;

   d) asjaomane kolmas riik on taganud piisava ja õigeaegse juurdepääsu põhjalikule ja usaldusväärsele eelarvealasele teabele.

2. Liidu rahalise toetuse maksmine põhineb lõikes 1 osutatud tingimuste täitmisel, sealhulgas avaliku sektori vahendite haldamise parandamine. Lisaks võib mõne makse tegemine sõltuda vahe-eesmärkide täitmisest, mida mõõdetakse objektiivsete tulemusnäitajate alusel, mis kajastavad asjaomases valdkonnas aja jooksul saavutatud tulemusi ja reformide edenemist.

3. Kolmandates riikides toetab komisjon õigusriigi austamist, parlamentaarse kontrolli ning auditi- ja korruptsioonivastase võimekuse arendamist ning läbipaistvuse suurendamist ja üldsuse teabele juurdepääsu parandamist.

4. Asjaomase kolmanda riigiga sõlmitud rahastamislepingud peavad sisaldama järgmist:

   a) kolmanda riigi kohustus esitada komisjonile usaldusväärne ja õigeaegne teave, mis võimaldab komisjonil hinnata lõikes 2 sätestatud tingimuste täitmist;

   b) komisjoni õigus peatada rahastamisleping juhul, kui kolmas riik rikub inimõiguste, demokraatlike põhimõtete ja õigusriigi austamisega seotud kohustusi, ning raskete korruptsioonijuhtumite puhul;

   c) asjakohased sätted, mille kohaselt kolmas riik kohustub viivitamata hüvitama asjaomaseks meetmeks antud toetuse tervikuna või osaliselt, kui tehakse kindlaks, et toetust saava riigi poolne tõsine õigusnormide rikkumine on muutnud liidu asjaomase rahastamise põhjendamatuks.

   Käesoleva lõike esimese lõigu punktis c osutatud sissenõudmise menetlemiseks võib kohaldada artikli 101 lõike 1 teist lõiku.

Artikkel 242

Tasustatud väliseksperdid

1. Liidu institutsioonid võivad valida väliseksperdid, kes aitavad neid sihttoetuse avalduste, projektide ja pakkumuste hindamisel ning avaldavad konkreetsetel juhtudel oma arvamust ja annavad nõu, ning neile selle eest tasu maksta.

2. Osalemiskutse avaldatakse asjaomase liidu institutsiooni veebisaidil.

   Osalemiskutse sisaldab ülesannete kirjeldust, nende kestust ja kindlaksmääratud tasustamistingimusi.

3. Huvitatud füüsilised isikud võivad esitada hankemenetluses osalemise taotluse igal ajal osalemiskutse kehtivusaja jooksul, välja arvatud selle kehtivusaja viimase kolme kuu jooksul.

4. Osalemiskutse järel koostatakse ekspertide nimekiri. See kehtib mitte kauem kui viis aastat alates selle avalikustamisest või kuni lõpeb ülesannetega seotud mitmeaastane programm. Kui on tagatud ekspertide rotatsioon, võib nimekirja kehtivusaeg olla mitmeaastase finantsprogrammi kestusest pikem.

5. Lepingu maksumus peab jääma allapoole artikli 178 lõikes 1 sätestatud piirmäärasid. Seda maksumust võib ületada ainult erandkorras ja igakülgselt põhjendatud juhtudel, et liidu institutsioonidel oleks võimalik konkureerida teiste turuosalistega võrdsetel alustel.

6. Tasustatud välisekspertidele makstakse tasu eelnevalt kindlaksmääratud summas ja eksperdid valitakse kutsealase suutlikkuse alusel. Valik tehakse kvalifitseerimise kriteeriumide alusel, järgides mittediskrimineerimise, võrdse kohtlemise ja huvikonflikti puudumise põhimõtet.

7. V jaotise 2. peatüki 2. jao kohaldamisel käsitatakse kõnealuseid eksperte vahendite saajatena.

Artikkel 243

Tasustamata eksperdid

Liidu institutsioonid võivad hüvitada nende kutsutud või volitatud isikute kantud reisi- ja elamiskulud või, kui see on asjakohane, siis maksta neile muid hüvitisi.

Artikkel 244

Mitterahalised annetused

1. Liidu institutsioonid ja liidu asutused võivad teha mitterahalisi annetusi teenuste, asjade või ehitustööde vormis.

2. Mitterahalised annetused tehakse kooskõlas läbipaistvuse ja võrdse kohtlemise põhimõttega ning, kui see on kohaldatav, valdkondlikes normides sätestatud nõuetega. Nendega edendatakse liidu poliitikaeesmärkide saavutamist.

3. Vastutav eelarvevahendite käsutaja esitab teabe mitterahaliste annetuste kohta artikli 74 lõikes 9 osutatud iga-aastases tegevusaruandes.

4. Kui tegemist on mitteriknevate kaupade tarnetega, mida rahastatakse haldusassigneeringutest ja kooskõlas artiklis 80 osutatud raamatupidamisreeglite ja -standarditega, ei tohi liidu institutsioonid ja asutused teha mitterahalisi annetusi enne, kui tarne väärtus on osaliselt vähenenud.

Artikkel 245

Liikmemaksud ja osalemistasud

Liit võib teha liikmemaksudena osamakseid organisatsioonidele, milles ta on liige või vaatleja.

Artikkel 246

Liidu institutsioonide liikmete ja personali kulud

Liidu institutsioonid võivad tasuda liidu institutsioonide liikmete ja personali kulud, sealhulgas Euroopa Parlamendi praeguste ja endiste liikmete ühendustele antav rahaline toetus, ning rahaline toetus Euroopa koolidele.

XIII JAOTIS

RAAMATUPIDAMISE AASTAARUANNE JA MUUD FINANTSARUANDED

1. PEATÜKK

RAAMATUPIDAMISE AASTAARUANNE

1. JAGU

RAAMATUPIDAMISRAAMISTIK

Artikkel 247

Raamatupidamise aastaaruande struktuur

Liidu raamatupidamise aastaaruanne koostatakse iga eelarveaasta kohta, mis kestab 1. jaanuarist 31. detsembrini. Nimetatud raamatupidamise aastaaruanne koosneb järgmisest:

a) konsolideeritud finantsaruanded, milles on vastavalt artiklis 80 osutatud raamatupidamisreeglitele konsolideeritud liidu institutsioonide, artiklis 70 osutatud liidu asutuste ning muude raamatupidamise konsolideerimise kriteeriumidele vastavate asutuste finantsaruannetes esitatud finantsteave;

b) eelarve täitmise koondaruanded, milles on esitatud liidu institutsioonide eelarve täitmise aruannetes sisalduv teave.

Artikkel 248

Tõendavad dokumendid

Iga raamatupidamise aastaaruande kanne peab põhinema asjakohastel tõendavatel dokumentidel vastavalt artiklile 75.

Artikkel 249

Finantsaruanded

1. Finantsaruanded koostatakse miljonites eurodes ja need koosnevad artiklis 80 osutatud raamatupidamisreeglite kohaselt järgmisest:

   a) bilanss, milles kajastatakse kogu vara ja kõiki kohustusi ning finantsseisundit eelneva eelarveaasta 31. detsembri seisuga;

   b) tulemiaruanne, milles kajastatakse eelneva eelarveaasta majandustulemust;

   c) rahavoogude aruanne, milles näidatakse eelarveaasta jooksul laekunud ja väljamakstud summad ning sularahapositsioon aasta lõpus;

   d) netovara muutuste aruanne, milles esitatakse ülevaade eelarveaasta jooksul toimunud reservide muutustest ning kumulatiivsed tulemused.

2. Finantsaruannete lisad täiendavad ja selgitavad lõikes 1 osutatud aruannetes esitatud teavet ja annavad kogu täiendava teabe, mis on ette nähtud artiklis 80 osutatud raamatupidamisreeglitega ning rahvusvaheliselt tunnustatud raamatupidamisstandarditega, kui selline teave on liidu tegevuse seisukohast asjakohane. Kõnealused lisad sisaldavad vähemalt järgmist teavet:

   a) raamatupidamispõhimõtted, -reeglid ja -meetodid;

   b) lisad, milles antakse lisateavet, mida ei ole esitatud finantsaruannetes endis, kuid mis on vajalik tõese ülevaate andmiseks.

3. Eelarveaasta sulgemise ja üldise raamatupidamisarvestuse esitamise vahelisel ajal teeb peaarvepidaja kõik korrigeerimised, mida on vaja sellise raamatupidamise aastaaruande koostamiseks, mis annab õige ja tõese ülevaate.

2. JAGU
EELARVE TÄITMISE ARUANDED

Artikkel 250
Eelarve täitmise aruanded

1. Eelarve täitmise aruanded koostatakse miljonites eurodes ja need on aastate kaupa võrreldavad. Need koosnevad järgmisest:

   a) aruanded, millesse on koondatud kõik eelarve tulu- ja kulutoimingud asjaomasel eelarveaastal;

   b) eelarve täitmise tulemus, mis arvutatakse otsuses (EL, Euratom) 2020/2053 osutatud iga-aastase eelarve tasakaalu alusel;

   c) selgitavad lisad, mis täiendavad ja selgitavad aruannetes esitatud teavet.

2. Eelarve täitmise aruannete struktuur on samasugune kui eelarve oma.

3. Eelarve täitmise aruanded sisaldavad järgmist:

a) teave tulude kohta, eelkõige tulude eelarvestuse, tulude laekumise ja kindlaksmääratud nõuete muutuste kohta;

b) teave kättesaadavate kulukohustuste assigneeringute kogusumma ja maksete assigneeringute kogusumma muudatuste kohta;

c) teave kättesaadavate kulukohustuste assigneeringute kogusumma ja maksete assigneeringute kogusumma kasutamise kohta;

d) teave täitmata, eelnevast eelarveaastast üle kantud ja eelarveaasta jooksul võetud kulukohustuste kohta.

4. Tulusid käsitlevale teabe osas lisatakse eelarve täitmise aruandele avaldus, milles esitatakse iga liikmesriigi kohta eelarveaasta lõpu seisuga veel sisse nõudmata omavahendite ja sissenõudekorraldusega hõlmatud omavahendite jaotus.

3. JAGU
RAAMATUPIDAMISE AASTAARUANDE AJAKAVA

Artikkel 251
Esialgne raamatupidamise aastaaruanne

1. Liidu institutsioonide, välja arvatud komisjon, ja artiklis 247 osutatud asutuste peaarvepidajad saadavad järgneva eelarveaasta 1. märtsiks oma esialgse raamatupidamise aastaaruande komisjoni peaarvepidajale ja kontrollikojale.

2. Liidu institutsioonide, välja arvatud komisjon, ja artiklis 247 osutatud asutuste peaarvepidajad saadavad järgneva eelarveaasta 1. märtsiks komisjoni peaarvepidajale konsolideerimiseks vajalikud raamatupidamisandmed tema sätestatud viisil ja vormis.

3. Komisjoni peaarvepidaja konsolideerib lõikes 2 osutatud esialgsed raamatupidamise aastaaruanded komisjoni esialgse raamatupidamise aastaaruandega ja saadab kontrollikojale järgneva eelarveaasta 31. märtsiks elektrooniliselt komisjoni esialgse raamatupidamise aastaaruande ja liidu esialgse konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande.

Artikkel 252

Lõpliku konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande heakskiitmine

1. Kontrollikoda esitab 1. maiks oma tähelepanekud teiste liidu institutsioonide, välja arvatud komisjoni, ja artiklis 247 osutatud asutuste esialgsete raamatupidamise aastaaruannete kohta ning 15. maiks oma tähelepanekud komisjoni esialgse raamatupidamise aastaaruande ja liidu esialgse konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande kohta.

2. Samuti saadavad liidu institutsioonide, välja arvatud komisjon, ja artiklis 247 osutatud asutuste peaarvepidajad 15. maiks komisjoni peaarvepidajale tema sätestatud viisil ja vormis vajalikud raamatupidamisandmed eesmärgiga koostada lõplik konsolideeritud raamatupidamise aastaaruanne.

Teised liidu institutsioonid, välja arvatud komisjon, ja iga artiklis 247 osutatud asutus saadab oma lõpliku raamatupidamise aastaaruande 1. juuniks Euroopa Parlamendile, nõukogule, kontrollikojale ja komisjoni peaarvepidajale.

3. Iga liidu institutsiooni ja artiklis 247 osutatud asutuse peaarvepidaja saadab oma lõpliku raamatupidamise aastaaruande esitamise tähtajaga samaks tähtajaks kontrollikojale esitiskirja kõnealuse raamatupidamise aastaaruande kohta ning nimetatud esitiskirja koopia komisjoni peaarvepidajale.

Lõplikule raamatupidamise aastaaruandele lisatakse peaarvepidaja kinnitus selle kohta, et lõplik raamatupidamise aastaaruanne on koostatud kooskõlas käesoleva jaotisega ning finantsaruannete lisades esitatud kohaldatavate raamatupidamispõhimõtete, -reeglite ja -meetoditega.

4. Komisjoni peaarvepidaja koostab lõpliku konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande teabe alusel, mille liidu institutsioonid, välja arvatud komisjon, ja artiklis 247 osutatud asutused on esitanud käesoleva artikli lõike 2 kohaselt.

Lõplikule konsolideeritud raamatupidamise aastaaruandele lisatakse komisjoni peaarvepidaja kinnitus selle kohta, et lõplik konsolideeritud raamatupidamise aastaaruanne on koostatud kooskõlas käesoleva jaotisega ning finantsaruannete lisades esitatud kohaldatavate raamatupidamispõhimõtete, -reeglite ja -meetoditega.

5. Pärast lõpliku konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande ja komisjoni enda lõpliku raamatupidamise aastaaruande heakskiitmist saadab komisjon need 30. juuniks elektrooniliselt Euroopa Parlamendile, nõukogule ja kontrollikojale.

Komisjoni peaarvepidaja saadab kontrollikojale samaks tähtajaks ka esitiskirja lõpliku konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande kohta.

Kontrollikoda võtab 31. juuliks vastu arvamuse liidu raamatupidamise aastaaruande ning iga artiklis 247 osutatud institutsiooni ja asutuse raamatupidamise aastaaruande usaldusväärsuse kohta.

6. Lõplik konsolideeritud raamatupidamise aastaaruanne avaldatakse *Euroopa Liidu Teatajas* 15. novembriks koos kinnitava avaldusega, mille kontrollikoda on teinud kooskõlas ELi toimimise lepingu artikliga 287 ja Euratomi asutamislepingu artikliga 106a.

2. PEATÜKK
INTEGREERITUD FINANTS- JA VASTUTUSARUANDED

Artikkel 253
Integreeritud finants- ja vastutusaruanded

1. Komisjon esitab järgneva eelarveaasta 31. juuliks Euroopa Parlamendile ja nõukogule integreeritud finants- ja vastutusaruanded, mis koosnevad järgmisest:

   a) artiklis 252 osutatud lõplik konsolideeritud raamatupidamise aastaaruanne;

   b) iga-aastane haldus- ja tulemusaruanne, milles esitatakse selge ja täpne kokkuvõte sisekontrolli ja finantsjuhtimise valdkonna saavutustest, mis on esitatud volitatud eelarvevahendite käsutajate iga-aastastes tegevusaruannetes; kõnealune kokkuvõte sisaldab teavet komisjoni peamiste juhtimiskordade ning järgmise kohta:

      i) liidu kulutuste hinnanguline veamäär, mis põhineb ühtsel metoodikal ja tulevaste korrektsioonide prognoosil;

      ii) eelarvega seotud ennetavaid ja parandusmeetmeid käsitlev teave, kus esitatakse selliste meetmete finantsmõju, mis on võetud eelarve kaitsmiseks ebaseaduslike kulude eest;

      iii) komisjoni pettustevastase strateegia rakendamist käsitlev teave;

c) vahendite tulevase sisse- ja väljavoolu pikaajaline prognoos, mis hõlmab järgnevat viit aastat ning mille aluseks võetakse kohaldatavad mitmeaastased finantsraamistikud ja otsus (EL, Euratom) 2020/2053;

d) artikli 118 lõikes 8 osutatud siseauditi aastaaruanne;

e) hinnang liidu rahanduse kohta, mis põhineb saavutatud tulemustel, nagu on osutatud ELi toimimise lepingu artiklis 318, ning milles hinnatakse eelkõige poliitikaeesmärkide saavutamisel tehtud edusamme, võttes arvesse käesoleva määruse artiklis 33 osutatud tulemusnäitajaid;

f) artikli 268 lõikes 2 osutatud eelarve täitmisele heakskiidu andmise menetluse järelmeetmete aruanne**.**

▌

2. Lõikes 1 osutatud integreeritud finants- ja vastutusaruandluses esitatakse iga aruanne eraldi ja selgelt eristataval viisil. Kõik aruanded, välja arvatud lõplik konsolideeritud raamatupidamise aastaaruanne, tehakse Euroopa Parlamendile, nõukogule ja kontrollikojale kättesaadavaks 30. juuniks.

3. PEATÜKK
MUUD EELARVE- JA FINANTSARUANDED

Artikkel 254
Eelarve täitmise kuuaruanne

Lisaks artiklites 249 ja 250 sätestatud aastaaruannetele saadab komisjoni peaarvepidaja üks kord kuus Euroopa Parlamendile ja nõukogule eelarve täitmist käsitlevad andmed, mis on koondatud vähemalt peatüki tasandil ja esitatud ka eraldi peatükkide, artiklite ja punktide kaupa nii tulude kui ka kulude kohta, hõlmates kõiki kasutada olevaid assigneeringuid. Nende andmete abil antakse ka üksikasjalik ülevaade varasematest eelarveaastatest ülekantud assigneeringute kasutamise kohta.

Andmed avaldatakse kümne tööpäeva jooksul pärast iga kuu lõppu komisjoni veebisaidil.

Artikkel 255

Eelarvehalduse ja finantsjuhtimise aastaaruanne

1. Iga liidu institutsioon ja iga artiklis 247 osutatud asutus koostab eelarveaasta kohta eelarvehalduse ja finantsjuhtimise aruande.

   Nad teevad kõnealuse aruande Euroopa Parlamendile, nõukogule ja kontrollikojale kättesaadavaks järgneva eelarveaasta 31. märtsiks.

2. Lõikes 1 osutatud aruandes esitatakse kokkuvõttev teave assigneeringute ümberpaigutuste kohta erinevate eelarvepunktide vahel.

Artikkel 256

Aastaaruanne eelarvelistest tagatistest ja finantsabist tulenevate tingimuslike kohustuste ning nende tingimuslike kohustuste jätkusuutlikkuse kohta

Komisjon esitab igal aastal Euroopa Parlamendile ja nõukogule aruande eelarvelistest tagatistest ja finantsabist tulenevate tingimuslike kohustuste kohta ning vastavalt artikli 213 lõikele 3 eelarvest kaetavate tingimuslike kohustuste jätkusuutlikkuse hindamise kohta. See teave tehakse samal ajal kättesaadavaks ka kontrollikojale.

Artikkel 257

Raamatupidamisküsimuste aruanne

Komisjoni peaarvepidaja saadab iga eelarveaasta 15. septembriks Euroopa Parlamendile ja nõukogule aruande, milles esitatakse teave ilmnenud riskide, täheldatud üldsuundumuste, tekkinud uute raamatupidamisprobleemide ja tehtud edusammude kohta raamatupidamisküsimustes, sealhulgas nendes, mille on tuvastanud kontrollikoda, ning teave sissenõudmiste kohta.

Artikkel 258

Liidu välistegevuse usaldusfondide aruanne

Komisjon esitab igal aastal Euroopa Parlamendile ja nõukogule artikli 41 lõike 6 kohaselt aruande, milles käsitletakse artiklis 238 osutatud liidu usaldusfondidest toetust saanud meetmeid ning nende rakendamist, tulemuslikkust ja raamatupidamise aastaaruandeid.

Asjaomase liidu usaldusfondi nõukogu kiidab heaks eelarvevahendite käsutaja koostatud liidu usaldusfondi aastaaruande. Usaldusfondi nõukogu kiidab samuti heaks peaarvepidaja koostatud lõpliku raamatupidamise aastaaruande. Usaldusfondi nõukogu esitab lõpliku raamatupidamise aastaaruande Euroopa Parlamendile ja nõukogule komisjoni eelarve täitmisele heakskiidu andmise menetluse raames.

Artikkel 259

Vahendite saajaid käsitleva teabe avaldamine

Komisjon avaldab vahendite saajaid käsitleva teabe kooskõlas artikliga 38.

XIV JAOTIS

VÄLISAUDIT JA EELARVE TÄITMISELE HEAKSKIIDU ANDMINE

1. PEATÜKK

VÄLISAUDIT

Artikkel 260

Kontrollikoja tehtav välisaudit

Euroopa Parlament, nõukogu ja komisjon teavitavad kontrollikoda võimalikult kiiresti kõigist otsustest ja reeglitest, mis on vastu võetud artiklite 12, 16, 21, 29, 30, 32 ja 43 kohaselt.

Artikkel 261

Auditeerimisreeglid ja -menetlused

1. Selle kindlakstegemiseks, kas kõik tulud on saadud ja kulud on kantud seaduslikult ja nõuetekohaselt, võtab kontrollikoda arvesse aluslepinguid, eelarvet, käesolevat määrust, käesoleva määruse kohaselt vastu võetud delegeeritud õigusakte ja kõiki muid aluslepingute kohaselt vastu võetud õigusakte. Seejuures võidakse võtta arvesse programmide mitmeaastast laadi ning nendega seotud järelevalve- ja kontrollisüsteeme.

2. Oma ülesande täitmisel on kontrollikojal õigus tutvuda artiklis 263 sätestatud viisil kõikide dokumentide ja kogu teabega, mis on seotud talituste või asutuste finantsjuhtimisega ja käsitlevad liidu rahastatavaid või kaasrahastatavaid meetmeid. Kontrollikojal on õigus teha järelepärimisi kõigile tulu- ja kulutoimingute eest vastutavatele ametnikele ning kasutada kõiki auditeerimismenetlusi, mis on nimetatud talituste või asutuste puhul asjakohased. Liikmesriikides toimub audit koostöös liikmesriikide auditeerimisasutustega või kui neil puuduvad vajalikud volitused, siis pädevate riigisiseste talitustega. Kontrollikoda ja liikmesriikide auditeerimisasutused teevad koostööd usalduslikult, säilitades samal ajal oma sõltumatuse.

   Eesmärgiga saada kogu teave, mida tal on vaja talle aluslepingutega või nende kohaselt vastu võetud õigusaktidega antud ülesande täitmiseks, võib kontrollikoda viibida taotluse alusel nende audititoimingute juures, mida teeb mis tahes liidu institutsioon või mida tehakse asjaomase institutsiooni nimel eelarve täitmise raames.

   Kontrollikoja taotluse korral lubavad liidu institutsioonid liidu hoiuseid hoidvatel finantseerimisasutustel lasta kontrollikojal kindlaks teha, kas väljastpoolt saadud andmed on raamatupidamise aastaaruandega kooskõlas.

3. Oma ülesande täitmiseks teatab kontrollikoda liidu institutsioonidele ja asutustele, kelle suhtes kohaldatakse käesolevat määrust, oma töötajate nimed, kellel on õigus neid auditeerida.

Artikkel 262

Väärtpaberite ja raha kontrollimine

Kontrollikoda tagab, et kõiki hoiustatud või kassas olevaid väärtpabereid ja kogu hoiustatud või kassas olevat raha kontrollitakse hoiulevõtja allakirjutatud asjaomaste dokumentide alusel või hoitava raha ja väärtpaberite ametlike õiendite alusel. Kontrollikoda võib selliseid kontrollimisi ise teha.

Artikkel 263

Kontrollikoja juurdepääsuõigus

1. Liidu institutsioonid, liidu nimel tulusid ja kulusid haldavad asutused ja vahendite saajad aitavad kontrollikoda igakülgselt ja annavad talle kogu teabe, mida ta peab oma ülesande täitmiseks vajalikuks. Nad annavad kontrollikoja taotlusel tema käsutusse kõik eelarvest rahastatavate lepingute sõlmimist ja täitmist käsitlevad dokumendid, kõik raha või materiaalse vara arvestusdokumendid, kõik raamatupidamisdokumendid ja tõendavad dokumendid ning nendega seotud haldusdokumendid, kõik tulude ja kuludega seotud dokumendid, kõik inventarinimestikud ja kõik talituste organisatsiooniskeemid, mida kontrollikoda peab vajalikuks raamatupidamise aastaaruande ja eelarve täitmise aruande auditeerimiseks kas dokumentide põhjal või kohapeal, ja samaks otstarbeks ka kõik elektrooniliselt loodud või säilitatavad dokumendid ja andmed. Kontrollikoja juurdepääsuõigus hõlmab õigust pääseda juurde tema auditiga hõlmatud tulude või kulude haldamiseks kasutatavale IT-süsteemile, kui see on asjakohane auditi tegemiseks.

   Liikmesriikide asjaomaste ametiasutuste siseauditiorganid ja muud üksused aitavad kontrollikoda igal viisil, mida viimane peab oma ülesande täitmiseks vajalikuks.

2. Ametnikud, kelle tegevust kontrollikoda kontrollib, on kohustatud:

a) esitama kassas oleva raha, kogu ülejäänud raha, väärtpaberite ja materiaalse vara üle peetavat arvestust käsitlevad dokumendid, samuti kõik tõendavad dokumendid nende käsutusse antud rahaliste vahendite haldamise kohta ning kõik eelnimetatutega seonduvad arveraamatud, registrid ja muud dokumendid;

b) esitama kirjavahetuse ja kõik muud dokumendid, mida on vaja artiklis 261 osutatud auditi tegemiseks täies ulatuses.

Esimese lõigu punktis b osutatud teavet võib nõuda ainult kontrollikoda.

3. Kontrollikojal on õigus auditeerida liidu tulude ja kuludega seotud dokumente, mis on liidu institutsioonide talituste, eelkõige kõnealuste tulude ja kuludega seotud otsuste tegemise eest vastutavate talituste, liidu nimel tulusid ja kulusid haldavate asutuste ning eelarvest makseid saavate füüsiliste ja juriidiliste isikute valduses.

4. Tulude saamise ja kulude kandmise seaduslikkuse ja nõuetekohasuse ning finantsjuhtimise usaldusväärsuse kindlakstegemine hõlmab ka rahalise toetusena saadud liidu vahendite kasutamist liidu institutsioonide välistes asutustes.

5. Liidu institutsioonide välistele vahendite saajatele liidu vahendite maksmise eelduseks on vahendite saajate kirjalik nõusolek või selle puudumisel töövõtjate või alltöövõtjate kirjalik nõusolek kontrollikoja auditiga, mis käsitleb saadud vahendite kasutamist.

6. Komisjon esitab kontrollikoja taotlusel talle kogu teabe laenutehingute kohta.

7. Integreeritud arvutisüsteemide kasutamine ei tohi piirata kontrollikoja võimalusi tutvuda tõendavate dokumentidega. Kui see on tehniliselt võimalik, antakse kontrollikojale tema enda ruumides ja kooskõlas asjakohaste turbereeglitega elektrooniline juurdepääs auditeerimiseks vajalikele andmetele ja dokumentidele.

Artikkel 264

Kontrollikoja aastaaruanne

1. Kontrollikoda edastab komisjonile ja teistele asjaomastele liidu institutsioonidele 30. juuniks kõik tähelepanekud, mis tema arvates tuleks avaldada kontrollikoja aastaaruandes. Need tähelepanekud peavad jääma konfidentsiaalseks ja nende suhtes kohaldatakse ärakuulamismenetlust. Kõik liidu institutsioonid saadavad kontrollikojale vastuse 15. oktoobriks. Liidu institutsioonide, välja arvatud komisjoni vastused saadetakse samal ajal ka komisjonile.

2. Kontrollikoja aastaaruandes antakse hinnang finantsjuhtimise usaldusväärsuse kohta.

3. Kontrollikoja aastaaruanne sisaldab jagu iga liidu institutsiooni ja ühise eraldisfondi kohta. Kontrollikoda võib oma äranägemise järgi lisada kokkuvõtva aruande või üldised tähelepanekud.

4. Kontrollikoda edastab eelarve täitmisele heakskiidu andmise eest vastutavatele institutsioonidele ja teistele liidu institutsioonidele 15. novembriks oma aastaaruande koos liidu institutsioonide vastustega ning tagab nende avaldamise *Euroopa Liidu Teatajas*.

Artikkel 265

Kontrollikoja eriaruanded

1. Kontrollikoda edastab asjaomasele liidu institutsioonile või asutusele kõik tähelepanekud, mis tema arvates tuleks avaldada eriaruandes. Need tähelepanekud peavad jääma konfidentsiaalseks ja nende suhtes kohaldatakse ärakuulamismenetlust.

Asjaomane liidu institutsioon või asutus teavitab kontrollikoda üldiselt kuue nädala jooksul pärast nimetatud tähelepanekute edastamist vastusest, mida ta soovib nende tähelepanekute kohta esitada. Kõnealune ajavahemik peatatakse igakülgselt põhjendatud juhtudel, eelkõige ärakuulamismenetluse käigus, kui see on asjaomasele liidu institutsioonile või asutusele vajalik, et saada oma vastuse viimistlemiseks tagasisidet liikmesriikidelt.

Asjaomase liidu institutsiooni või asutuse vastustes käsitletakse otseselt ja eranditult kontrollikoja tähelepanekuid.

Kontrollikoja või asjaomase liidu institutsiooni või asutuse taotlusel võivad Euroopa Parlament ja nõukogu vastused läbi vaadata pärast aruande avaldamist.

Kontrollikoda tagab, et eriaruanded koostatakse ja võetakse vastu asjakohase aja jooksul, mis üldiselt ei ületa 13 kuud.

Eriaruanded koos asjaomaste liidu institutsioonide või asutuste vastustega edastatakse viivitamata Euroopa Parlamendile ja nõukogule, kellest kumbki otsustab, asjakohasel juhul koostöös komisjoniga, milliseid meetmeid tuleks kõnealuseid eriaruandeid ja vastuseid silmas pidades võtta.

Kontrollikoda võtab kõik vajalikud meetmed tagamaks, et kõikide asjaomaste liidu institutsioonide ja asutuste vastused tema tähelepanekutele ning eriaruande koostamise ajakava avaldatakse koos eriaruandega.

2. Kontrollikoda võib *Euroopa Liidu Teatajas* avaldada ELi toimimise lepingu artikli 287 lõike 4 teises lõigus osutatud arvamused, mis ei ole seotud ettepanekute või eelnõudega, mille suhtes kohaldatakse seadusandlikku konsulteerimismenetlust. Kontrollikoda teeb avaldamise kohta otsuse pärast konsulteerimist liidu institutsiooniga, kes taotles arvamuse esitamist või keda see käsitleb. Avaldamisel lisatakse arvamustele asjaomaste liidu institutsioonide võimalikud märkused.

2. PEATÜKK
EELARVE TÄITMISELE HEAKSKIIDU ANDMINE

Artikkel 266
Eelarve täitmisele heakskiidu andmise menetluse ajakava

1. Kvalifitseeritud häälteenamusega vastu võetud nõukogu soovituse põhjal annab Euroopa Parlament enne 15. maid aastal n+2 heakskiidu komisjoni tegevusele aasta n eelarve täitmisel.

2. Kui lõikes 1 ettenähtud tähtpäevast ei ole võimalik kinni pidada, teatab Euroopa Parlament või nõukogu komisjonile selle põhjustest.

3. Kui Euroopa Parlament lükkab eelarve täitmisele heakskiitu andva otsuse tegemise edasi, teeb komisjon kõik endast oleneva, et võimalikult kiiresti võtta meetmeid selle otsuse tegemist takistavate asjaolude kõrvaldamiseks või kõrvaldamise hõlbustamiseks.

Artikkel 267

Eelarve täitmisele heakskiidu andmise menetlus

1. Otsus eelarve täitmisele heakskiidu andmise kohta hõlmab liidu kõigi tulude ja kulude kontosid ja nende saldot ning bilansis esitatud liidu vara ja kohustusi.

2. Eelarve täitmisele heakskiidu andmiseks tutvub Euroopa Parlament, pärast seda, kui nõukogu on seda juba teinud, ELi toimimise lepingu artiklis 318 osutatud raamatupidamise aastaaruande, finantsaruannete ja hindamisaruandega. Samuti tutvub ta kontrollikoja aastaaruande ja auditeeritud liidu institutsioonide saadetud vastustega, asjaomase eelarveaasta kohta koostatud kontrollikoja võimalike asjakohaste eriaruannetega ja kontrollikoja kinnitava avaldusega, mis kinnitab raamatupidamise aastaaruande usaldusväärsust ning raamatupidamisarvestuse aluseks olevate tehingute seaduslikkust ja korrektsust.

3. Euroopa Parlamendi taotluse korral esitab komisjon talle ELi toimimise lepingu artikli 319 kohaselt kogu teabe, mida on vaja asjaomast eelarveaastat käsitleva eelarve täitmisele heakskiidu andmise menetluse tõrgeteta rakendamiseks.

Artikkel 268

Järelmeetmed

1. ELi toimimise lepingu artikli 319 ja Euratomi asutamislepingu artikli 106a kohaselt võtavad liidu institutsioonid ja käesoleva määruse artiklites 70 ja 71 osutatud liidu asutused kõik asjakohased meetmed, et järgida eelarve täitmisele heakskiidu andmist käsitlevale Euroopa Parlamendi otsusele lisatud tähelepanekuid ja eelarve täitmisele heakskiidu andmist käsitlevale nõukogu soovitusele lisatud märkusi.

2. Euroopa Parlamendi või nõukogu taotluse korral annavad liidu institutsioonid ja artiklites 70 ja 71 osutatud liidu asutused aru nende tähelepanekute ja märkuste põhjal võetud meetmetest ja eelkõige juhtnööridest, mis nad on andnud oma talitustele, kes vastutavad eelarve täitmise eest. Liikmesriigid teevad komisjoniga koostööd, teavitades teda meetmetest, mis nad on võtnud kõnealuste tähelepanekute järgimiseks, et komisjon saaks neid oma aruande koostamisel arvesse võtta. Liidu institutsioonide ning artiklites 70 ja 71 osutatud liidu asutuste aruanded edastatakse ka kontrollikojale.

Artikkel 269

Euroopa välisteenistust käsitlevad erisätted

Euroopa välisteenistuse puhul järgitakse menetlusi, mis on sätestatud ELi toimimise lepingu artiklis 319 ja käesoleva määruse artiklites 266, 267 ja 268. Euroopa välisteenistus teeb igakülgset koostööd eelarve täitmisele heakskiidu andmise menetluses osalevate liidu institutsioonidega ning annab asjakohasel juhul täiendavat teavet, sealhulgas osaleb nende asjaomaste organite koosolekutel.

XV JAOTIS

HALDUSASSIGNEERINGUD

Artikkel 270

Üldsätted

1. Haldusassigneeringud on liigendamata assigneeringud.

2. Käesoleva jaotisega reguleeritavad haldusassigneeringud on artikli 47 lõikes 4 osutatud haldusassigneeringud ja liidu institutsioonide, välja arvatud komisjoni haldusassigneeringud.

Eelarvelised kulukohustused, mis vastavad haldusassigneeringutele, mille liik on mitme jaotise puhul ühine ja mida hallatakse ühiselt, võib kanda eelarve raamatupidamisarvestusse ühiselt, lähtudes artikli 47 lõikes 4 sätestatud kokkuvõtlikust liigendusest.

Vastavad kulud kantakse iga jaotise eelarveridadele sama jaotuse kohaselt nagu assigneeringute puhul.

3. Halduskulud, mis tulenevad lepingutest, mis hõlmavad eelarveaastast kaugemale ulatuvaid ajavahemikke kas tulenevalt kohalikest tavadest või seadmete tarnimisest, kaetakse selle eelarveaasta eelarvest, mil kulud kantakse.

4. Liidu institutsioonide töötajatele ja liikmetele võib maksta avanssi personalieeskirjades ja liidu institutsioonide liikmeid käsitlevates erisätetes sätestatud tingimustel.

Artikkel 271

Ettemaksed

Artikli 11 lõikes 2 osutatud kulusid, mis õigusnormide või lepingusätete kohaselt tuleb tasuda ette, võidakse tasuda alates 1. detsembrist järgneva eelarveaasta assigneeringute arvelt. Sel juhul artikli 11 lõike 2 punktis a nimetatud piirangut ei kohaldata.

Artikkel 272

Kinnisvaraprojekte käsitlevad erisätted

1. Iga liidu institutsioon esitab Euroopa Parlamendile ja nõukogule iga aasta 1. juuniks oma kinnisvarapoliitika kohta töödokumendi, mis sisaldab järgmist teavet:

a) iga hoone kohta asjaomaste eelarveridade assigneeringutega kaetavad kulud ja põrandapind. Kulud hõlmavad hoonete sisustuskulusid, välja arvatud muud kulud;

b) oodatavad muutused põrandapinda ***– võttes arvesse kaugtöösuundumusi –*** ja asukohti hõlmavas üldises kavas järgnevatel aastatel ***koos juba kindlaks määratud kavandamisjärgus olevate kinnisvaraprojektide kirjeldusega ning hinnanguga projekti asukohta ümbritseva kinnisvaraturu arengu kohta, mis toob kaasa lisakulud***;

c) lõplikud tingimused ja kulud ning asjakohane teave selliste uute kinnisvaraprojektide elluviimise kohta, mis on varem esitatud Euroopa Parlamendile ja nõukogule lõigetes 2 ja 3 sätestatud menetluse kohaselt ja mis ei sisaldu eelneva aasta töödokumentides.

Komisjon esitab selle teabe eelarveprojektile lisatud töödokumentide osana, nagu on sätestatud artikli 41 lõikes 3.

2. Iga kinnisvaraprojekti puhul, millel on tõenäoliselt oluline rahaline mõju eelarvele, teavitab asjaomane liidu institutsioon Euroopa Parlamenti ja nõukogu võimalikult aegsasti ja igal juhul enne, kui kinnisvaralepingu puhul toimub kohaliku turu uurimine või ehitustööde puhul esitatakse pakkumuse esitamise ettepanekud, vajatavast põrandapinnast***, selle vajamise põhjustest,*** ja eelplaneerimisest.

3. Iga kinnisvaraprojekti puhul, millel on tõenäoliselt oluline rahaline mõju eelarvele, esitab asjaomane liidu institutsioon Euroopa Parlamendile ja nõukogule kinnisvaraprojekti, eelkõige üksikasjad selle kuluprognoosi ***kohta, täpsustades eelkõige kulud, mis on seotud energiatõhususe parandamiseks vajalike töödega,*** ja rahastamise kohta, sealhulgas artikli 21 lõike 3 punktis e osutatud sihtotstarbelise sisetulu võimaliku kasutamise kohta, ning selliste lepinguprojektide loetelu, mida kavatsetakse kasutada, ning taotleb enne lepingute sõlmimist nende heakskiitu. Asjaomase liidu institutsiooni taotlusel käsitatakse kinnisvaraprojektiga seoses esitatud dokumente konfidentsiaalsena.

Euroopa Parlament ja nõukogu teevad kinnisvaraprojekti kohta otsuse nelja nädala jooksul pärast seda, kui mõlemad institutsioonid on projekti kätte saanud, välja arvatud lõikes 4 osutatud vääramatu jõu korral.

Kinnisvaraprojekt loetakse heakskiidetuks pärast nimetatud neljanädalase ajavahemiku möödumist, välja arvatud juhul, kui Euroopa Parlament või nõukogu teevad selle ajavahemiku jooksul ettepaneku suhtes keelduva otsuse.

Kui Euroopa Parlament ja/või nõukogu väljendavad nimetatud neljanädalase ajavahemiku jooksul mureküsimusi, pikendatakse seda ajavahemikku üks kord kahe nädala võrra.

Kui Euroopa Parlament või nõukogu teeb kinnisvaraprojekti suhtes keelduva otsuse, võtab asjaomane liidu institutsioon oma ettepaneku tagasi ning võib esitada uue ettepaneku.

4. Vääramatu jõu korral, mille kohta esitatakse nõuetekohased põhjendused, võib lõikes 2 sätestatud teabe esitada koos kinnisvaraprojektiga. Euroopa Parlament ja nõukogu teevad kinnisvaraprojekti kohta otsuse kahe nädala jooksul pärast seda, kui mõlemad institutsioonid on projekti kätte saanud. Kinnisvaraprojekt loetakse heakskiidetuks pärast nimetatud kahenädalase ajavahemiku möödumist, välja arvatud juhul, kui Euroopa Parlament ja/või nõukogu teeb selle ajavahemiku jooksul ettepaneku suhtes keelduva otsuse.

5. Järgmisi toiminguid peetakse kinnisvaraprojektideks, millel on tõenäoliselt oluline rahaline mõju eelarvele:

a) maa soetamine;

b) hoonete soetamine, müük või ehitamine või nende konstruktsioonide renoveerimine või nimetatud elemente kombineeriv projekt, mida viiakse ellu sama ajavahemiku jooksul ja mille väärtus ületab 3 000 000 eurot;

c) hoonete soetamine, ehitamine või nende konstruktsiooni renoveerimine või nimetatud elemente kombineeriv projekt, mida viiakse ellu sama ajavahemiku jooksul ja mille väärtus ületab 2 000 000 eurot, kui hind moodustab sõltumatu eksperdi hinnangu kohaselt üle 110 % võrreldava kinnisvara kohalikust hinnast;

d) maa või hoonete müük, kui hind moodustab sõltumatu eksperdi hinnangu kohaselt alla 90 % võrreldava kinnisvara kohalikust hinnast;

e) uute kinnisvaralepingute sõlmimine, sealhulgas kasutusvaldus, pikaajalised üürilepingud ja kehtivate kinnisvaralepingute uuendamine vähem soodsatel tingimustel, mida ei ole nimetatud punktis b ja mille maksumus aastas on vähemalt 750 000 eurot;

f) kehtivate kinnisvaralepingute pikendamine või uuendamine, sealhulgas kasutusvaldus ja pikaajalised üürilepingud samadel või soodsamatel tingimustel, mille maksumus aastas on vähemalt 3 000 000 eurot.

Käesolevat lõiget kohaldatakse ka institutsioonidevahelise laadiga kinnisvaraprojektide ning liidu delegatsioonide suhtes.

Esimese lõigu punktides b–f osutatud piirmäärad hõlmavad ka hoone sisustuskulusid. Üüri- ja kasutusvalduse lepingute puhul võetakse kõnealustes piirmäärades arvesse hoone sisustuskulusid, kuid mitte muid kulusid.

6. Ilma et see piiraks artikli 17 kohaldamist, ***ja igakülgselt põhjendatud juhtudel*** võib kinnisvara soetamise või konstruktsioonide renoveerimise projekti rahastada laenuga, kui Euroopa Parlament ja nõukogu on selle eelnevalt heaks kiitnud.

Laenulepingud sõlmitakse ja laen makstakse tagasi kooskõlas usaldusväärse finantsjuhtimise põhimõttega ja viisil, millega tagatakse liidu finantshuvide järgimine.

Kui liidu institutsioon teeb ettepaneku rahastada soetamist või konstruktsioonide renoveerimist laenuga, näidatakse rahastamiskavas, mis esitatakse koos taotlusega saada eelnevalt asjaomase liidu institutsiooni heakskiit, eelkõige ära maksimaalne rahastamise määr, rahastamisperiood, rahastamisliik, rahastamistingimused ja sääst võrreldes muud liiki lepingupõhise kokkuleppega. ***Konstruktsioonide renoveerimise projekti kohta esitatavad dokumendid peavad sisaldama elemente, mis näitavad energiatarbimise, tegevuskulude või keskkonnatoime parandamisega seotud hinnangulist kokkuhoidu.***

Euroopa Parlament ja nõukogu teevad eelneva heakskiidu taotluse kohta otsuse nelja nädala jooksul pärast seda, kui mõlemad institutsioonid on taotluse kätte saanud, ning seda tähtaega võib pikendada üks kord kahe nädala võrra. Laenuga rahastatud soetamine või konstruktsioonide renoveerimine loetakse tagasilükatuks, kui Euroopa Parlament ja nõukogu ei kiida seda nimetatud tähtaja jooksul sõnaselgelt heaks.

Artikkel 273

Varajase teavitamise menetlus ja eelneva heakskiitmise menetlus

1. Artikli 272 lõikes 2 sätestatud varajase teavitamise menetlust ja artikli 272 lõigetes 3 ja 4 sätestatud eelneva heakskiitmise menetlust ei kohaldata tasuta või sümboolse summa eest maa soetamise suhtes.

2. Artikli 272 lõikes 2 sätestatud varajase teavitamise menetlust ning artikli 272 lõigetes 3 ja 4 sätestatud eelneva heakskiitmise menetlust kohaldatakse samuti elamukinnisvara suhtes, kui hoonete soetamise, ehitamise või nende konstruktsiooni renoveerimise või nimetatud elemente sama ajavahemiku jooksul kombineeriva projekti maksumus ületab 2 000 000 eurot ja hind on kõrgem kui 110 % võrreldava kinnisvara kohalikust hinnast või rendiindeksist. Euroopa Parlament ja nõukogu võivad nõuda vastutavalt liidu institutsioonilt teavet elamukinnisvara kohta.

3. Erakorraliste või kiireloomuliste poliitiliste asjaolude korral võib artikli 272 lõikes 2 osutatud varajase teabe kolmandates riikides asuvate liidu delegatsioonide või asutustega seonduvate kinnisvaraprojektide kohta esitada koos kinnisvaraprojektiga vastavalt artikli 272 lõikele 3. Sel juhul viiakse varajase teavitamise menetlus ja eelneva heakskiitmise menetlus läbi esimesel võimalusel.

   Kolmandates riikides elluviidavate elamukinnisvara projektide puhul viiakse varajase teavitamise menetlus ja eelneva heakskiitmise menetlus läbi ühiselt.

4. Artikli 272 lõigetes 3 ja 4 sätestatud eelneva heakskiitmise menetlust ei kohaldata kinnisvaraprojekti üksikasjaliku maksumuse ja rahastamise hindamiseks vajalike ettevalmistavate lepingute või uuringute suhtes.

XVI JAOTIS

TEABENÕUDED JA DELEGEERITUD ÕIGUSAKTID

Artikkel 274

Euroopa Parlamendi ja nõukogu teabenõuded

Euroopa Parlamendil ja nõukogul on õigus saada teavet ja selgitusi oma pädevuses olevate eelarveküsimuste kohta.

Artikkel 275

Delegeeritud volituste rakendamine

1. Komisjonile antakse õigus võtta vastu delegeeritud õigusakte käesolevas artiklis sätestatud tingimustel.

2. Artikli 70 lõikes 1, artikli 71 kolmandas lõigus, artiklis 164 ning artikli 216 lõike 2 teises ja kolmandas lõigus osutatud õigus võtta vastu delegeeritud õigusakte antakse komisjonile kuni 31. detsembrini 2020. Komisjon esitab delegeeritud volituste kohta aruande hiljemalt 31. detsembril 2018. Volituste delegeerimist pikendatakse automaatselt ajavahemikuks, mis vastab järgnevate mitmeaastaste finantsraamistike kehtivusajale, välja arvatud juhul, kui Euroopa Parlament või nõukogu esitab sellise pikendamise suhtes vastuväite hiljemalt kolm kuud enne vastava mitmeaastase finantsraamistiku kehtivusaja lõppu.

3. Euroopa Parlament või nõukogu võivad artikli 70 lõikes 1, artikli 71 kolmandas lõigus, artiklis 164 ning artikli 216 lõike 2 teises ja kolmandas lõigus osutatud volituste delegeerimise igal ajal tagasi võtta. Tagasivõtmise otsusega lõpetatakse otsuses nimetatud volituste delegeerimine. Otsus jõustub järgmisel päeval pärast selle avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas* või otsuses nimetatud hilisemal kuupäeval. See ei mõjuta juba jõustunud delegeeritud õigusaktide kehtivust.

4. Enne delegeeritud õigusakti vastuvõtmist konsulteerib komisjon kooskõlas 13. aprilli 2016. aasta institutsioonidevahelises parema õigusloome kokkuleppes sätestatud põhimõtetega iga liikmesriigi määratud ekspertidega.

5. Niipea kui komisjon on delegeeritud õigusakti vastu võtnud, teeb ta selle samal ajal teatavaks Euroopa Parlamendile ja nõukogule.

6. Artikli 70 lõike 1, artikli 71 kolmanda lõigu, artikli 164 ning artikli 216 lõike 2 teise ja kolmanda lõigu alusel vastu võetud delegeeritud õigusakt jõustub üksnes juhul, kui Euroopa Parlament ega nõukogu ei ole kahe kuu jooksul pärast õigusakti teatavakstegemist Euroopa Parlamendile ja nõukogule esitanud selle suhtes vastuväidet või kui Euroopa Parlament ja nõukogu on enne selle tähtaja möödumist komisjonile teatanud, et nad ei esita vastuväidet. Euroopa Parlamendi või nõukogu algatusel pikendatakse seda tähtaega kahe kuu võrra.

Artikkel 276

Komiteemenetlus

1. Komisjoni abistab komitee. Nimetatud komitee on komitee määruse (EL) nr 182/2011 tähenduses.

2. Käesolevale lõikele viitamisel kohaldatakse määruse (EL) nr 182/2011 artiklit 4.

XIII JAOTIS

LÕPP- JA ÜLEMINEKUSÄTTED

Artikkel 277

Üleminekusätted

1. ***Ilma et see piiraks valdkondlike normide kohaldamist ja vabatahtlikku kohaldamist ning kui käesoleva artikli lõikest 2 ei tulene teisiti, kohaldatakse artikli 36 lõikes 8, artiklis 130, artikli 137 lõikes 2, artikli 138 lõikes 2 ja artikli 144 lõikes 5 sätestatud kohustusi, mis käsitlevad varajase avastamise ja menetlusest kõrvalejätmise süsteemi kohaldamist eelarve jagatud täitmise ja eelarve otsese täitmise suhtes juhtudel, kui eelarvet täidetakse artikli 62 lõike 1 esimese lõigu punkti a kohaselt koos liikmesriikidega, üksnes alates 1. jaanuarist 2028 vastu võetavate või rahastatavate programmide suhtes.***

2. ***Ilma et see piiraks valdkondlike normide kohaldamist ja vabatahtlikku kohaldamist, ei kohaldata varajase avastamise ja menetlusest kõrvalejätmise süsteemi määruse (EL) 2021/241 suhtes.***

3. Juriidilised kohustused seoses sihttoetustega, millega täidetakse eelarvet mitmeaastase finantsraamistiku 2014–2020 alusel, võivad ka edaspidi olla sihttoetuse andmise otsuste vormis. VIII jaotise sätteid, mida kohaldatakse sihttoetuslepingute suhtes, kohaldatakse *mutatis mutandis* sihttoetuse andmise otsuste suhtes.

4. Enne käesoleva määruse jõustumist võetud juriidiliste kohustuste suhtes kohaldatakse jätkuvalt määrusi (EL, Euratom) nr 966/2012 ja (EL, Euratom) 2018/1046 ning delegeeritud määrust (EL) nr 1268/2012. Olemasolevate sambapõhiste hindamiste, rahalist toetust käsitlevate lepingute vormide ja finantsraampartnerluse lepingute kohaldamist võib jätkata ja need vaadatakse asjakohasel juhul läbi.

5. Artikli 36 lõike 2 punktis d ***ja lõikes 6*** sätestatud ***kohustust tagada juurdepääs*** rahaliste vahendite saajaid ja nende tegelikke tulusaajaid ***puudutavatele andmetele kohaldatakse*** üksnes programmide suhtes, mis on vastu võetud ja mida rahastatakse 2027. aasta järgsete mitmeaastaste finantsraamistike alusel.

6. Artikli 38 lõike 4 kolmandat lõiku ja lõiget 6 kohaldatakse üksnes programmide suhtes, mis on vastu võetud ja mida rahastatakse 2027. aasta järgsete mitmeaastaste finantsraamistike alusel.

7. Käesoleva määruse artikli 252 lõigetes 1, 2 ja 5 sätestatud tähtaegu kohaldatakse alates eelarveaasta 2026 raamatupidamisarvestusest. Kuni selle kuupäevani kohaldatakse määruse (EL, Euratom) 2018/1046 artiklis 246 sätestatud tähtaegu.

8. Artikli 139 lõike 1 kuuendas lõigus ja artikli 199 lõike 1 punkti b teises lõigus sätestatud erandeid kohustusest, mille kohaselt tuleb väga väikese maksumusega sihttoetust käsitlevate avalduste puhul esitada kirjalik kinnitus, kohaldatakse sihttoetuste andmise menetluse suhtes, mida rahastatakse 2027. aasta järgsete mitmeaastaste finantsraamistike alusel.

Artikkel 278

Läbivaatamine

Käesolev määrus vaadatakse läbi alati, kui seda peetakse vajalikuks, kuid igal juhul hiljemalt kaks aastat enne iga mitmeaastase finantsraamistiku lõppu.

Muu hulgas hõlmab selline läbivaatamine VIII ja X jaotise rakendamist ja artiklis 265 sätestatud tähtaegu.

Artikkel 279

Kehtetuks tunnistamine

Määrus (EL, Euratom) 2018/1046 tunnistatakse kehtetuks.

Viiteid kehtetuks tunnistatud määrusele käsitatakse viidetena käesolevale määrusele ning neid loetakse vastavalt II lisas esitatud vastavustabelile.

Artikkel 280

Jõustumine ja kohaldamine

Käesolev määrus jõustub kolmandal päeval pärast selle avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas*.

Seda kohaldatakse alates … [käesoleva määruse jõustumise kuupäev].

Artikli 48 lõike 2 punkti b kohaldatakse kuni 31. detsembrini 2027.

Käesolev määrus on tervikuna siduv ja vahetult kohaldatav kõikides liikmesriikides.

…,

Euroopa Parlamendi nimel *Nõukogu nimel*

president *eesistuja*

I LISA

1. PEATÜKK

Üldsätted

1. JAGU

Raamlepingud ja avalikustamine

1. Raamlepingud ja erilepingud

1.1. Raamlepingu kehtivusaeg ei ületa nelja aastat, välja arvatud erandjuhtudel, kui see on eelkõige raamlepingu eseme tõttu õigustatud.

Raamlepingutel põhinevad erilepingud sõlmitakse vastavalt raamlepingu tingimustele.

Erilepingute sõlmimisel ei kaldu pooled oluliselt kõrvale raamlepingus kindlaks määratud tingimustest.

1.2. Kui raamleping sõlmitakse üheainsa ettevõtjaga, sõlmitakse või muudetakse erilepinguid raamlepingus kindlaks määratud tingimuste piires.

Sellistel juhtudel ning kui see on igakülgselt põhjendatud võib avaliku sektori hankija töövõtjalt kirjalikult taotleda, et töövõtja vajaduse korral oma pakkumust täiendaks.

1.3. Kui raamleping sõlmitakse mitme ettevõtjaga (mitme pakkujaga raamleping), võib seda teha eraldi lepingute vormis, mis sõlmitakse iga töövõtjaga ühesugustel tingimustel.

Mitme pakkujaga raamlepingutel põhinevaid erilepinguid rakendatakse ühel järgmisel viisil:

a) raamlepingu tingimuste kohaselt: ilma hankemenetluse taasavamiseta, kui raamlepingus on kindlaks määratud kõik tingimused, mis reguleerivad asjaomaste ehitustööde tegemist, asjade hankimist või teenuste osutamist, ja objektiivsed tingimused selle kindlaksmääramiseks, milline töövõtja peab neid tegema, hankima või osutama;

b) kui kõik tingimused, mis reguleerivad asjaomaste ehitustööde tegemist, asjade hankimist või teenuste osutamist, ei ole raamlepingus kindlaks määratud: taasavades töövõtjatega hankemenetluse kooskõlas punktiga 1.4 järgmistel tingimustel:

i) samade tingimuste või vajaduse korral täpsemalt sõnastatud tingimuste alusel;

ii) kui see on asjakohane, siis raamlepinguga seotud hankedokumentides osutatud muude tingimuste alusel;

c) osaliselt ilma hankemenetluse taasavamiseta kooskõlas punktiga a ja osaliselt töövõtjatega hankemenetlust taasavades koosõlas punktiga b, kui avaliku sektori hankija on sellise võimaluse raamlepinguga seotud hankedokumentides ette näinud.

Teise lõigu punktis c osutatud hankedokumentides tuleb samuti kindlaks määrata, millistel tingimustel hankemenetlus taasavatakse.

1.4. Mitme pakkujaga raamleping koos hankemenetluse taasavamisega tuleb sõlmida vähemalt kolme ettevõtjaga, tingimusel et on olemas piisav arv vastuvõetavaid pakkumusi vastavalt punktis 29.3 osutatule.

Kui erileping sõlmitakse, taasavades töövõtjatega hankemenetluse, konsulteerib avaliku sektori hankija nendega kirjalikult ja määrab kindlaks tähtaja, mis on eripakkumuste esitamiseks piisavalt pikk. Eripakkumused esitatakse kirjalikult. Avaliku sektori hankija sõlmib iga erilepingu selle pakkujaga, kes on raamlepinguga seotud hankedokumentides sätestatud hindamiskriteeriumide alusel teinud majanduslikult soodsaima eripakkumuse.

1.5. Kiire hindade ja tehnoloogia arenguga sektorites sisaldavad raamlepingud, millega ei ole ette nähtud, et hankemenetlus taasavatakse, klauslit kas vahehindamise või võrdlusanalüüsi kohta. Kui algselt kindlaks määratud tingimused ei ole pärast vahehindamist hindade ja tehnoloogia arengu tõttu enam asjakohased, ei või avaliku sektori hankija asjaomast raamlepingut kasutada ja võtab vajalikud meetmed selle lõpetamiseks.

1.6. Raamlepingutel põhinevate erilepingute suhtes võetakse eelnevalt eelarveline kulukohustus.

2. Hankemenetlustest teavitamine selliste lepingute puhul, mille maksumus on võrdne käesoleva määruse artikli 178 lõikes 1 osutatud piirmääradega või nendest suurem, ja lepingute puhul, mis kuuluvad direktiivi 2014/24/EL kohaldamisalasse.

2.1. Hankemenetluse läbipaistvuse tagamiseks sisaldavad *Euroopa Liidu Teatajas* avaldatavad teated kogu teavet, mis on sätestatud direktiivis 2014/24/EL osutatud asjaomastes tüüpvormides.

2.2. Avaliku sektori hankija võib teha teatavaks, milliseid hankeid ta on eelarveaastaks kavandanud, avaldades eelteate. Eelteade hõlmab kuni 12-kuulist ajavahemikku alates teate Euroopa Liidu Väljaannete Talitusele (väljaannete talitus) saatmise kuupäevast.

Avaliku sektori hankija võib avaldada eelteate kas *Euroopa Liidu Teatajas* või hankija profiilis. Viimasel juhul avaldatakse *Euroopa Liidu Teatajas* teade hankija profiilis avaldatud eelteate kohta.

2.3. Avaliku sektori hankija saadab väljaannete talitusele hankemenetluse tulemusi sisaldava hankelepingu sõlmimise teate 30 päeva jooksul pärast sellise lepingu või raamlepingu allakirjutamist, mille maksumus on võrdne artikli 178 lõikes 1 osutatud piirmääradega või nendest suurem.

Olenemata esimeses lõigus sätestatust, võib dünaamilisel hankesüsteemil põhinevate lepingute sõlmimise teated rühmitada kvartalite kaupa. Sel juhul saadab avaliku sektori hankija väljaannete talitusele hankelepingu sõlmimise teate hiljemalt 30 päeva jooksul pärast iga kvartali lõppu.

Raamlepingul põhinevate erilepingute puhul hankelepingu sõlmimise teadet ei avaldata.

2.4. Avaliku sektori hankija avaldab hankelepingu sõlmimise teate järgmistel juhtudel:

a) enne sellise lepingu või raamlepingu sõlmimist, mille maksumus on võrdne artikli ***178*** lõikes 1 osutatud piirmääradega või nendest suurem ja mis sõlmitakse punkti 11.1 teise lõigu punkti b kohaselt;

b) pärast sellise lepingu või raamlepingu sõlmimist, mille maksumus on võrdne artikli 178 lõikes 1 osutatud piirmääradega või nendest suurem, sealhulgas lepingud, mis sõlmitakse punkti 11.1 teise lõigu punktide a, c–f ja m kohaselt.

2.5. Avaliku sektori hankija avaldab artikli 175 lõike 3 esimese lõigu punktides a ja b sätestatud juhtudel *Euroopa Liidu Teatajas* teate lepingu kehtivuse ajal lepingus tehtavate muudatuste kohta, kui muudatuste maksumus on võrdne artikli 178 lõikes 1 osutatud piirmääradega või nendest suurem või välistegevuse valdkonna menetluste puhul võrdne artikli 181 lõikes 1 kindlaks määratud piirmääradega või nendest suurem.

2.6. Institutsioonidevahelise hankemenetluse korral vastutab kohaldatavate teavitamismeetmete eest hankemenetluse eest vastutav hankija.

3. Hankemenetlusest teavitamine selliste lepingute puhul, mille maksumus jääb allapoole käesoleva määruse artikli 178 lõikes 1 osutatud piirmäärasid, ja lepingute puhul, mis ei kuulu direktiivi 2014/24/EL kohaldamisalasse.

3.1. Hankemenetlustest, mille hinnanguline maksumus jääb allapoole artikli 178 lõikes 1 osutatud piirmäärasid, teavitatakse asjakohasel viisil. Selline teavitamine hõlmab asjakohast eelnevat internetis avaldamist või hanketeadet või kooskõlas punktis 13 sätestatud menetlusega sõlmitud lepingute puhul osalemiskutse avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas*. Kõnealust kohustust ei kohaldata punktis 11 sätestatud menetluse suhtes ja punktis 14.4 sätestatud väga väikese maksumusega läbirääkimistega hankemenetluste suhtes.

3.2. Punkti 11.1 teise lõigu punktide g ja i kohaselt sõlmitud lepingute korral saadab avaliku sektori hankija Euroopa Parlamendile ja nõukogule järgneva eelarveaasta 30. juuniks lepingute loetelu. Kui avaliku sektori hankijaks on komisjon, lisatakse asjaomane loetelu artikli 74 lõikes 9 nimetatud iga-aastaste tegevusaruannete kokkuvõttele.

3.3. Teave lepingute sõlmimise kohta sisaldab töövõtja nime, juriidiliste kohustuste summat ja lepingu eset ning otselepingute ja erilepingute korral peab teave olema kooskõlas artikli 38 lõikega 3.

Avaliku sektori hankija avaldab oma veebisaidil järgneva eelarveaasta 30. juuniks järgmiste lepingute loetelu:

a) lepingud, mille maksumus jääb allapoole artikli 178 lõikes 1 osutatud piirmäärasid;

b) lepingud, mis on sõlmitud kooskõlas punkti 11.1 teise lõigu punktidega h ja j–m;

c) artikli 175 lõike 3 esimese lõigu punktis c sätestatud lepingute muudatused;

d) artikli ***171*** lõike 3 esimese lõigu punktides a ja b sätestatud lepingute muudatused, kui muudatuse väärtus jääb allapoole artikli 178 lõikes 1 osutatud piirmäärasid;

e) raamlepingul põhinevad erilepingud.

Teise lõigu punkti e kohaldamisel võib samal raamlepingul põhinevate erilepingute kohta avaldatud teavet töövõtjate kaupa koondada.

3.4. Institutsioonidevaheliste raamlepingute korral vastutab iga avaliku sektori hankija punkti 3.3 kohaselt oma erilepingute ja nende muudatuste avaldamise eest.

4. Teadete avaldamine

4.1. Avaliku sektori hankija koostab punktides 2 ja 3 osutatud teated ja edastab need elektrooniliselt väljaannete talitusele.

4.2. Väljaannete talitus avaldab punktides 2 ja 3 osutud teated *Euroopa Liidu Teatajas* hiljemalt:

a) seitsme päeva jooksul pärast teadete saatmist, kui avaliku sektori hankija kasutab punktis 2.1 osutatud tüüpvormide täitmiseks elektroonilist süsteemi ja piirab vaba teksti 500 sõnaga;

b) 12 päeva jooksul pärast teadete saatmist kõigil muudel juhtudel.

4.3. Avaliku sektori hankija peab suutma väljasaatmise kuupäeva tõendada.

5. *Muud teavitamise viisid*

Lisaks punktides 2 ja 3 sätestatud teavitamisele võib hankemenetlustest teavitada ka muul viisil, eelkõige elektrooniliselt. Sellise teavitamise korral esitatakse alati viide *Euroopa Liidu Teatajas* avaldatud teatele, kui teade on avaldatud; sealjuures ei teavitata hankemenetlustest muul viisil enne teate avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas*, sest vaid see teade on autentne.

Teavitamine ei tohi mingil viisil põhjustada hankemenetluses osalevate taotlejate või pakkujate diskrimineerimist, samuti ei või avalikustatud teave sisaldada muid üksikasju peale nende, mis sisalduvad hanketeates, kui teade on avaldatud.

2. JAGU

Hankemenetlused

6. Hankemenetluses osalevate taotlejate miinimumarv ja läbirääkimiste kord

6.1. Piiratud hankemenetluse ning punkti 13.1 punktide a ja b ning punkti 14.2 kohaselt sõlmitud hankelepingute korral on hankemenetluses osalevate taotlejate miinimumarv viis.

6.2. Konkurentsipõhiste läbirääkimistega hankemenetluste, võistleva dialoogi, innovatsioonipartnerluse***, punkti 11.1 teise lõigu punkti g kohase kohaliku turu uuringu*** ja punkti 14.3 kohaste väikese maksumusega läbirääkimistega hankemenetluste korral on hankemenetluses osalevate taotlejate miinimumarv kolm.

6.3. Punkte 6.1 ja 6.2 ei kohaldata järgmise suhtes:

a) punkti 14.4 kohased väga väikese maksumusega läbirääkimistega hankemenetlused;

b) punkti 11 kohased väljakuulutamiseta läbirääkimistega hankemenetlused, välja arvatud punkti 11.1 teise lõigu punkti d kohased ideekonkursid ***ja punkti 11.1 teise lõigu punkti g kohased kohaliku turu uuringud***.

6.4. Kui hankemenetluses osalevate ning kvalifitseerimise kriteeriumidele vastavate taotlejate arv on punktides 6.1 ja 6 2 sätestatud miinimumarvust väiksem, võib avaliku sektori hankija hankemenetlust jätkata, tehes pakkumuse esitamise ettepaneku nõutava suutlikkuse tasemega hankemenetluses osalevatele taotlejatele. Avaliku sektori hankija ei või kaasata menetlusse teisi ettevõtjaid, kes ei esitanud algselt hankemenetluses osalemise taotlust või kellele ta ei teinud algselt pakkumuse esitamise ettepanekut.

6.5. Läbirääkimiste ajal tagab avaliku sektori hankija kõigi pakkujate võrdse kohtlemise.

Läbirääkimised võivad toimuda järjestikuste etappidena, et vähendada nende pakkumuste arvu, mille üle läbirääkimisi peetakse, kohaldades hankedokumentides esitatud hindamiskriteeriumeid. Avaliku sektori hankija osutab hankedokumentides, kas ta kasutab seda võimalust.

6.6. Punkti 11.1 teise lõigu ***punktide*** d ***ja g*** ning punktide 14.2 ja 14.3 kohaselt sõlmitud hankelepingute korral teeb avaliku sektori hankija pakkumuse esitamise ettepaneku vähemalt kõigile neile ettevõtjatele, kes on avaldanud selle vastu huvi pärast punkti 3.1 kohast eelnevat avalikustamist või ***pärast kohaliku turu uuringut või*** ideekonkurssi.

7. Innovatsioonipartnerlus

7.1. Innovatsioonipartnerluse eesmärk on innovatiivsete toodete, teenuste või innovatiivsete ehitustööde väljatöötamine ning selle tulemusena saadud ehitustööde, asjade või teenuste hilisem ostmine, tingimusel et need on avaliku sektori hankija ja partnerite vahel kokku lepitud kvaliteedi ja maksimumhinnaga.

Innovatsioonipartnerlus ehitatakse üles järjestikuste etappidena, lähtudes teadusuuringute ja innovatsiooniprotsessi osadest, mis võivad hõlmata ehitustööde läbiviimist, toodete tootmist ja teenuste osutamist. Innovatsioonipartnerluse puhul tuleb seada vahepealsed sihid, mida partnerid peavad täitma.

Nende vahepealsete sihtide alusel võib avaliku sektori hankija teha pärast igat etappi otsuse lõpetada innovatsioonipartnerlus, või kui innovatsioonipartnerlus on loodud mitme partneriga, vähendada partnerite arvu individuaalsete lepingute lõpetamise teel, tingimusel et sellised võimalused ja nende kasutamise tingimused on hankija ette näinud hankedokumentides.

7.2. Enne innovatsioonipartnerluse loomist konsulteerib avaliku sektori hankija turuosalistega, nagu on ette nähtud punktis 15, et teha kindlaks, et ehitustööd, asjad või teenused ei ole turul kättesaadavad või turustamiseelses väljatöötamisjärgus.

Järgitakse artikli 167 lõikes 4 ja punktis 6.5 sätestatud läbirääkimiste korda.

Avaliku sektori hankija kirjeldab hankedokumentides vajadust selliste innovatiivsete ehitustööde, asjade või teenuste järele, mida ei ole võimalik rahuldada turul juba olemasolevate ehitustööde, asjade või teenuste ostmisega. Ta osutab, millistes kõnealuse kirjelduse osades määratakse kindlaks miinimumnõuded. Esitatud teave peab olema piisavalt täpne, et võimaldada ettevõtjatel kindlaks teha nõutava lahenduse olemus ja ulatus ning otsustada, kas esitada hankemenetluses osalemise taotlus.

Avaliku sektori hankija võib teha otsuse luua innovatsioonipartnerlus ühe või mitme partneriga, kes tegelevad eraldi teadus- ja arendustegevusega.

Lepingud sõlmitakse ainult parima hinna ja kvaliteedi suhte alusel, nagu on sätestatud artikli 170 lõikes 4.

7.3. Avaliku sektori hankija täpsustab hankedokumentides intellektuaalomandi õiguste suhtes kohaldatava korra.

Avaliku sektori hankija ei avalda innovatsioonipartnerluse raames partneri pakutud lahendusi või tema poolt edastatud muud konfidentsiaalset teavet teistele partneritele ilma partneri nõusolekuta.

Avaliku sektori hankija tagab, et partnerluse struktuur ning eelkõige selle eri etappide kestus ja maksumus peegeldavad kavandatava lahenduse uuenduslikkust ning turul seni kättesaamatu innovatiivse lahenduse väljatöötamiseks vajalike teadusuuringute ja innovatsioonitegevuse etappe. Hangitavate ehitustööde, asjade ja teenuste hinnanguline maksumus ei on proportsionaalne võrreldes nende väljaarendamiseks tehtavate investeeringutega.

8. Ideekonkurss

8.1. Ideekonkursside suhtes kohaldatakse punktis 2 sätestatud teavitamise reegleid ja ideekonkursid võivad hõlmata ka auhindade andmist.

Kui ideekonkursist saab osa võtta vaid piiratud arv taotlejaid, kehtestab avaliku sektori hankija selged ja mittediskrimineerivad kvalifitseerimise kriteeriumid.

Nende taotlejate arv, kellele tehakse hankemenetluses osalemise ettepanek, peab olema piisav reaalse konkurentsi tagamiseks.

8.2. Ideekonkursi žürii nimetab ametisse vastutav eelarvevahendite käsutaja. Žürii koosneb üksnes füüsilistest isikutest, kes on sõltumatud menetluses osalevatest taotlejatest. Kui ideekonkursil osalemiseks on nõutav teatav kutsekvalifikatsioon, peab vähemalt ühel kolmandikul ideekonkursi žürii liikmetest olema sama või samaväärne kvalifikatsioon.

Ideekonkursi žürii on oma arvamustes sõltumatu. Ta võtab oma arvamused vastu menetluses osalevate taotlejate poolt talle anonüümselt esitatud projektide põhjal ja üksnes ideekonkursi kutses esitatud kriteeriumidest lähtudes.

8.3. Ideekonkursi žürii ettepanekud, mis põhinevad iga projekti eelistel, projektide järjestus ja selgitused esitatakse protokollis, millele kirjutavad alla žürii liikmed.

Menetluses osalevad taotlejad jäävad anonüümseks, kuni ideekonkursi žürii on esitanud oma arvamuse.

Ideekonkursi žürii võib paluda menetluses osalevatel taotlejatel vastata projekti selgitamiseks küsimustele, mis on kantud protokolli. Sellest tuleneva dialoogi kohta koostatakse täielik protokoll.

8.4. Avaliku sektori hankija teeb lepingu sõlmimise kohta otsuse, mis hõlmab valitud taotleja nime ja aadressi ning valiku põhjuseid viidetega ideekonkursi kutses esitatud kriteeriumidele, eriti juhul, kui tema valik läheb lahku ideekonkursi žürii arvamuses esitatud ettepanekutest.

9. Dünaamiline hankesüsteem

9.1. Dünaamilise hankesüsteemi võib jagada ehitustööde, asjade või teenuste kategooriateks, mis määratakse objektiivselt kindlaks asjaomase kategooria raames läbiviidava hanke omaduste alusel. Sellisel juhul määratakse kvalifitseerimise kriteeriumid kindlaks iga kategooria jaoks.

9.2. Avaliku sektori hankija täpsustab hankedokumentides kavandatavate hangete laadi ja hinnangulise koguse ning esitab kogu vajaliku teabe hankesüsteemi, kasutatavate elektrooniliste seadmete ning veebiühenduse tehnilise korralduse ja näitajate kohta.

9.3. Avaliku sektori hankija annab kogu dünaamilise hankesüsteemi kehtivusaja vältel igale ettevõtjale võimaluse esitada taotlus süsteemis osalemiseks. Avaliku sektori hankija hindab sellist taotlust kümne tööpäeva jooksul alates selle saamisest, kuid saab hindamisperioodi pikendada, tingimusel et vahepeal ei tehta ühtegi pakkumuse esitamise ettepanekut. ***Avaliku sektori hankija peab hankedokumentides märkima, kui pikk on pikendatud periood, mida ta kavatseb kohaldada.***

Avaliku sektori hankija teatab hankemenetluses osalevale taotlejale võimalikult kiiresti, kas talle antakse luba kasutada dünaamilist hankesüsteemi.

9.4. Seejärel teeb avaliku sektori hankija kõigile vastu võetud taotlejatele ettepaneku esitada pakkumus. Kui dünaamiline hankesüsteem on jaotatud ehitustööde, asjade või teenuste kategooriaks, teeb avaliku sektori hankija pakkumuse esitamiseks ettepaneku kõigile neile osalejatele, kes on võetud vastu asjaomasele hankele vastavasse kategooriasse.

Avaliku sektori hankija sõlmib lepingu sellise pakkujaga, kes tegi hanketeates esitatud hindamiskriteeriumide alusel majanduslikult soodsaima pakkumuse. Asjakohasel juhul võib neid kriteeriume hankedokumentides täpsemalt sõnastada.

9.5. Avaliku sektori hankija täpsustab hanketeates dünaamilise hankesüsteemi kehtivusaja.

Avaliku sektori hankija ei tohi seda süsteemi kasutada konkurentsi vältimiseks, piiramiseks või moonutamiseks.

10. Võistlev dialoog

10.1. Avaliku sektori hankija esitab hanketeates või kirjeldavas dokumendis oma vajadused ja nõuded, hindamiskriteeriumid ja esialgse ajakava.

Ta sõlmib lepingu pakkujaga, kelle pakkumuse hinna ja kvaliteedi suhe on parim.

10.2. Avaliku sektori hankija alustab dialoogi hankemenetluses osalevate taotlejatega, kes vastavad kvalifitseerimise kriteeriumidele, et teha kindlaks ja täpsustada vahendid, mis on tema vajaduste rahuldamiseks kõige asjakohasemad. Ta võib dialoogi ajal arutada valitud taotlejatega kõiki hanke aspekte, kuid ei tohi muuta punktis 10.1 nimetatud vajadusi ja nõudeid ega hindamiskriteeriume.

Dialoogi käigus tagab avaliku sektori hankija kõikide pakkujate võrdse kohtlemise ega avalda pakkuja pakutud lahendusi või muud tema poolt edastatud konfidentsiaalset teavet ilma pakkuja nõusolekuta konfidentsiaalsusest loobumise kohta.

Võistlev dialoog võib toimuda järjestikuste etappidena, et vähendada arutatavate lahenduste arvu, kohaldades teatavaks tehtud hindamiskriteeriume, kui selline võimalus on hanketeates või kirjeldavas dokumendis ette nähtud.

10.3. Avaliku sektori hankija jätkab dialoogi, kuni ta on kindlaks määranud oma vajadustele vastava(d) lahenduse(d).

Pärast ülejäänud pakkujate teavitamist dialoogi lõpetamisest teeb avaliku sektori hankija igale pakkujale ettepaneku esitada oma lõplik pakkumus dialoogi käigus esitatud ja täpsustatud lahenduse või lahenduste põhjal. Need pakkumused sisaldavad kõiki nõutavaid ja projekti elluviimiseks vajalikke elemente.

Avaliku sektori hankija nõudmisel võib neid lõplikke pakkumusi selgitada, piiritleda ja optimeerida, tingimusel et sellega ei kaasne olulisi muudatusi pakkumuses või hankedokumentides.

Avaliku sektori hankija võib parima hinna ja kvaliteedi suhtega pakkumuse esitanud pakkujaga läbi rääkida, et kinnitada pakkumuses sisalduvaid kohustusi, tingimusel et see ei muuda pakkumuse peamisi aspekte ning sellega ei kaasne konkurentsi moonutamise või diskrimineerimise ohtu.

10.4. Avaliku sektori hankija võib ette näha maksete tegemise valitud taotlejatele, kes osalevad dialoogis.

11. Väljakuulutamiseta läbirääkimistega hankemenetluse kasutamine

11.1. Kui avaliku sektori hankija kasutab väljakuulutamiseta läbirääkimistega hankemenetlust, järgib ta artikli 167 lõikes 4 ja punktis 6.5 sätestatud läbirääkimiste korda.

Olenemata lepingu hinnangulisest maksumusest, võib avaliku sektori hankija kasutada väljakuulutamiseta läbirääkimistega hankemenetlust järgmistel juhtudel:

a) kui ei saadud ühtegi pakkumust või hankemenetluses osalemise taotlust või ühtegi punkti 11.2 kohast sobivat pakkumust või sobivat hankemenetluses osalemise taotlust

   i) avatud hankemenetluse;

   ii) piiratud hankemenetluse;

   iii) hanketeate avaldamisega konkurentsipõhise läbirääkimistega hankemenetluse käigus,

   pärast kõnealuse menetluse lõpetamist, tingimusel et algseid hankedokumente ei ole oluliselt muudetud;

b) kui ehitustöid, asju või teenuseid saab teha, hankida või osutada vaid üks ettevõtja punktis 11.3 sätestatud tingimuste alusel ja ühel järgmisel põhjusel:

   i) hanke eesmärk on unikaalse kunstiteose või kunstilise esituse loomine või omandamine;

   ii) tehnilistel põhjustel konkurents puudub;

   iii) tagada tuleb ainuõiguste, sealhulgas intellektuaalomandi õiguste kaitse;

c) niivõrd kui see on rangelt vajalik, kui ettenägematute sündmuste tagajärjel tekkinud äärmiselt kiireloomulise olukorra tõttu ei ole võimalik kinni pidada punktides 24, 26 ja 42 sätestatud tähtaegadest ja kui selline kiireloomuline olukord on tekkinud hankijast sõltumatult.

   Pärast artikli 163 lõikes 6 osutatud kriisiolukorra väljakuulutamist võib vastutav eelarvevahendite käsutaja sellisele kriisiolukorra väljakuulutamisele tugineda üksnes juhul, kui konkreetne hankemenetlus on põhjendatud kriisist tingitud äärmiselt kiireloomulise olukorraga;

d) kui teenusleping sõlmitakse ideekonkursi tulemusel ning see tuleb sõlmida võitjaga või ühega võitjatest; viimasel juhul tuleb läbirääkimistel osalemise ettepanek teha kõigile võitjatele;

e) uute teenuste või ehitustööde puhul, mis seisnevad sellele ettevõtjale usaldatud samalaadsete teenuste või ehitustööde kordamises, kellega sama avaliku sektori hankija on algse lepingu sõlminud, kui kõnealused teenused või ehitustööd vastavad põhiprojektile, mille elluviimiseks sõlmiti pärast hanketeate avaldamist algne leping, kui punktis 11.4 sätestatud tingimustest ei tulene teisiti;

f) asjade hankelepingute puhul:

i) täiendavate tarnete puhul, mis on mõeldud asjade või seadmete osaliseks asendamiseks või varasemate asjade või olemasolevate seadmete täiendamiseks, kui tarnija vahetamine sunniks hankijat hankima teistsuguste tehniliste omadustega asju, mis tooks kaasa ühildamatuse või ebaproportsionaalsed tehnilised raskused kasutamisel ja hooldamisel; kui liidu institutsioonid sõlmivad lepinguid nende endi arvel, ei või selliste lepingute kestus ületada kolme aastat;

ii) kui tooted on valmistatud üksnes teadusuuringute, katsete, õppe- või arendustegevuse eesmärgil; sellised lepingud ei tohi hõlmata masstoodangu tootmist ärilise tasuvuse väljaselgitamiseks või teadus- ja arendustegevuse kulude katmiseks;

iii) kaubabörsil noteeritud ja sealt ostetud toodetest koosnevate asjade puhul;

iv) asjade puhul, mis ostetakse erakordselt soodsatel tingimustel kas ettevõtjalt, kes on oma äritegevust lõpetamas, või maksejõuetusmenetlust läbi viivalt likvideerijatelt, võlausaldajatega sõlmitud kokkuleppe või muu samalaadse riigisiseste õigusnormide kohase menetluse alusel;

v) inimravimite või meditsiiniliste vastumeetmete ning teatavate loomahaiguste, zoonooside ja karantiinsete taimekahjustajate likvideerimist või nende leviku takistamist võimaldavate toodete ostmiseks, kui on täidetud üks järgmine tingimus: need tooted on uuenduslikud, need ei ole turul kergesti kättesaadavad või kasutusele on vaja võtta olemasolev lahendus;

g) kinnisvaralepingute puhul pärast kohaliku turu-uuringu tegemist;

h) lepingute puhul, mis hõlmavad mõnda järgnevat:

i) seaduslik esindamine vahekohtu-, lepitus- või kohtumenetluses nõukogu direktiivi 77/249/EMÜ[1] artikli 1 tähenduses juristi poolt;

ii) õigusnõustamine punktis i osutatud menetluse ettevalmistamisel või juhul, kui on konkreetsed märgid selle kohta, et suure tõenäosusega hakatakse asja, millega õigusnõustamine seondub, sellises menetluses arutama, tingimusel et õigusnõu annab direktiivi 77/249/EMÜ artikli 1 tähenduses jurist;

iii) vahekohtu- ja lepitamisteenused;

[1] Nõukogu 22. märtsi 1977. aasta direktiiv 77/249/EMÜ õigusteenuste osutamise vabaduse tulemuslikuma elluviimise kohta (EÜT L 78, 26.3.1977, lk 17).

i) lepingute puhul, mis on kuulutatud salajaseks või mille täitmisega peavad kaasnema julgeolekualased erimeetmed vastavalt kehtivatele haldusnormidele või kui liidu oluliste huvide kaitse seda nõuab, tingimusel et asjaomaseid olulisi huve ei saa kaitsta muude meetmetega; kõnealused meetmed võivad hõlmata nõuet kaitsta konfidentsiaalset teavet, mille avaliku sektori hankija on hankemenetluses kättesaadavaks teinud;

j) laenude puhul, mis on või ei ole seotud väärtpaberite või muude direktiivi 2014/65/EL tähenduses finantsinstrumentide emiteerimise, müügi, ostu või võõrandamisega;

k) Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi (EL) 2018/1972[2] tähenduses üldkasutatavate sidevõrkude ja elektrooniliste sideteenuste ostmise puhul;

l) teenuste puhul, mida osutab rahvusvaheline organisatsioon, millele on osutatud artikli 159 lõikes 1, või liikmesriigi organisatsioon, kui asjaomane organisatsioon ei saa oma põhikirja või asutamisdokumendi kohaselt osaleda konkurentsipõhises hankemenetluses;

m) kui on otsustatud avada kolmandas riigis uus liidu delegatsioon või avada delegatsioon pärast selle ajutist sulgemist uuesti, siis esimese aasta jooksul pärast sellise otsuse tegemise kuupäeva kõigi lepingute puhul, mille on sõlminud liidu delegatsioonid või mis on sõlmitud üksnes nende huvides.

11.2. Pakkumust ei loeta sobivaks, kui see ei ole seotud lepingu esemega. Pakkumus või hankemenetluses osalemise taotlus loetakse sobimatuks, kui osaleja ei saa osaleda artiklites 179, 180 ja 182 osutatud hangetes, on mõnes artikli 138 lõikes 1 osutatud menetlusest kõrvalejätmist põhjustavas olukorras või ei täida kvalifitseerimise kriteeriume.

11.3. Punkti 11.1 teise lõigu punkti b alapunktides ii ja iii sätestatud erandeid kohaldatakse ainult juhul, kui puudub mõistlik alternatiiv ning konkurentsi puudumine ei tulene hankekriteeriumide kunstlikust kitsendamisest hanke kindlaks määramisel.

---

[2] ***Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. detsembri 2018. aasta direktiiv (EL) 2018/1972, millega kehtestatakse Euroopa elektroonilise side seadustik (ELT L 321, 17.12.2018, lk 36).***

11.4. Punkti 11.1 teise lõigu punktis e osutatud juhtudel määratakse põhiprojektis kindlaks võimalike uute teenuste või ehitustööde ulatus ja tingimused, mille alusel vastavad lepingud sõlmitakse. Niipea kui põhiprojekti kohta on hankemenetlus välja kuulutatud, avaldatakse teave läbirääkimistega hankemenetluse võimaliku kasutamise kohta ning välistegevuse valdkonnas võetakse artikli 178 lõikes 1 või artikli 181 lõikes 1 nimetatud piirmäärade kohaldamisel arvesse täiendavate teenuste või ehitustööde hinnangulist kogumaksumust. Kui liidu institutsioonid sõlmivad lepinguid enda arvel, kasutatakse asjaomast menetlust ainult algse lepingu täitmise ajal ja kolme aasta jooksul alates lepingu allakirjutamisest.

12. Konkurentsipõhiste läbirääkimistega hankemenetluste või võistleva dialoogi kasutamine

12.1. Kui avaliku sektori hankija kasutab konkurentsipõhist läbirääkimistega hankemenetlust või võistlevat dialoogi, peab ta järgima artikli 167 lõikes 4 ja punktis 6.5 sätestatud läbirääkimiste korda. Lepingu hinnangulisest maksumusest olenemata võib avaliku sektori hankija nimetatud hankemenetlusi kasutada järgmistel juhtudel:

a) kui pärast avatud või piiratud hankemenetluse lõpuleviimist selgub, et kõnealuste hankemenetluste tulemusena esitatud pakkumused on vastuolus reeglitega või ei ole punktis 12.2 või 12.3 kindlaks määratud kriteeriumide kohaselt vastuvõetavad, tingimusel et algseid hankedokumente ei ole oluliselt muudetud;

b) ehitustööde, asjade või teenuste puhul, mis vastavad ühele või mitmele järgmisele kriteeriumile:

i) avaliku sektori hankija vajadusi ei saa rahuldada olemasolevate lahenduste kohandamisega;

ii) ehitustööd, asjad või teenused hõlmavad projekteerimist või innovatiivseid lahendusi;

iii) lepingut ei saa sõlmida ilma eelnevate läbirääkimisteta lepingu olemuse, keerukuse või selle õiguslike või rahaliste asjaoludega seonduvate spetsiifiliste asjaolude tõttu või lepingu esemega seotud riskide tõttu;

iv) hankijal ei ole võimalik koostada tehnilist spetsifikatsiooni piisava täpsusega vastavalt standardile, nagu on sätestatud punktis 17.4;

c) kontsessioonilepingute puhul;

d) direktiivi 2014/24/EL XIV lisas osutatud teenuslepingute puhul;

e) muude teadus- ja arendusteenuste puhul peale nende, mis on hõlmatud määruses (EÜ) nr 2195/2002 sätestatud CPV koodidega 73000000-2–73120000-9, 73300000-5, 73420000-2 ja 73430000-5, välja arvatud juhul, kui nimetatud teenustest tuleneb kasu üksnes hankijale tema enda tegevuse läbiviimiseks või osutatud teenuse eest tasub täismahus avaliku sektori hankija;

f) Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivis 2010/13/EL[3] määratletud audiovisuaalmeediateenuste osutamiseks mõeldud saatematerjalide omandamise, arendamise, tootmise ja kaastootmise teenuslepingute puhul või raadioringhäälinguteenuste või saateaja ostu või saate pakkumise lepingute puhul.

12.2. Pakkumus loetakse õigusnorme eiravaks järgmistel juhtudel:

a) kui pakkumus ei vasta hankedokumentides kindlaks määratud miinimumnõuetele;

b) kui pakkumus ei vasta artikli 171 lõikes 3 sätestatud pakkumuste esitamise korrale;

c) kui pakkuja lükatakse tagasi artikli 143 lõike 1 esimese lõigu punkti b või c alusel;

d) kui avaliku sektori hankija tunnistab pakkumuse maksumuse põhjendamatult väikeseks.

12.3. Pakkumust ei loeta vastuvõetavaks järgmistel juhtudel:

a) kui pakkumuse hind ületab avaliku sektori hankija maksimaalset eelarvet, mis on kindlaks määratud ja dokumenteeritud enne hankemenetluse alustamist;

b) kui pakkumus ei vasta hindamiskriteeriumidele kehtestatud minimaalsetele kvaliteedinõuetele.

12.4. Punkti 12.1 punktis a nimetatud juhtudel ei nõuta hankijalt hanketeate avaldamist, kui konkurentsipõhisesse läbirääkimistega hankemenetlusse kaasatakse kõik pakkujad, kes täidavad menetlusest kõrvalejätmise kriteeriume ja kvalifitseerimise kriteeriume, välja arvatud pakkujad, kelle pakkumuse väärtus on tunnistatud põhjendamatult väikeseks.

---

[3] Euroopa Parlamendi ja nõukogu 10. märtsi 2010. aasta direktiiv 2010/13/EL audiovisuaalmeedia teenuste osutamist käsitlevate liikmesriikide teatavate õigus- ja haldusnormide koordineerimise kohta (audiovisuaalmeedia teenuste direktiiv) (ELT L 95, 15.4.2010, lk 1).

13. Osalemiskutsega hankemenetlus

13.1. Lepingute puhul, mille maksumus jääb allapoole artikli 178 lõikes 1 või artikli 181 lõikes 1 osutatud piirmäära, ning ilma et see piiraks punktide 11 ja 12 kohaldamist, võib avaliku sektori hankija kasutada osalemiskutset ükskõik kummal järgmisel eesmärgil:

a) et teha eelvalik hankemenetluses osalevatest taotlejatest, kellele tehakse ettepanek esitada pakkumus tulevaste piiratud hankemenetluste käigus;

b) et koostada loetelu huvitatud pakkujatest, kellele tehakse ettepanek esitada hankemenetluses osalemise taotlus või pakkumus.

13.2. Osalemiskutse alusel koostatud loetelu kehtib kuni neli aastat alates punktis 3.1 nimetatud teate avaldamisest.

Esimeses lõigus nimetatud loetelu võib sisaldada alamloetelusid.

Huvitatud ettevõtja võib oma osalemissoovist teada anda igal ajal loetelu kehtivusaja jooksul, välja arvatud kehtivusaja viimase kolme kuu jooksul.

13.3. Lepingu sõlmimiseks teeb avaliku sektori hankija kõigile asjaomasesse loetelusse või alamloetelusse kantud taotlejatele või huvitatud pakkujatele ettepaneku teha ühte järgmisest:

a) punkti 13.1 punktis a osutatud juhul esitada pakkumus;

b) punkti 13.1 punktis b osutatud juhul esitada kas:

i) pakkumus, mis sisaldab dokumente menetlusest kõrvalejätmise kriteeriumide ja kvalifitseerimise kriteeriumide kohta, või

ii) dokumendid menetlusest kõrvalejätmise kriteeriumide ja kvalifitseerimise kriteeriumide kohta ning teises etapis pakkumus neil, kes on kõnealused kriteeriumid täitnud.

14. Keskmise, väikese ja väga väikese maksumusega lepingud

14.1. Keskmise, väikese ja väga väikese maksumusega lepingu võib sõlmida läbirääkimistega hankemenetluse kohaselt, järgides sealjuures artikli 167 lõikes 4 ja punktis 6.5 sätestatud läbirääkimiste korda. Esialgse pakkumuse esitavad ainult hankemenetluses osalevad taotlejad, kellele avaliku sektori hankija on saatnud üheaegselt ja kirjalikult pakkumuse esitamise ettepaneku.

14.2. Lepingut, mille maksumus ületab 60 000 eurot ja jääb allapoole artikli ***178*** lõikes 1 osutatud piirmäärasid, käsitatakse keskmise maksumusega lepinguna. Lepingute puhul, mille sõlmivad kolmandates riikides asuvad liidu delegatsioonid või mis sõlmitakse üksnes nende huvides, käsitatakse lepingut, mille maksumus ületab 100 000 eurot ja jääb alla 300 000 euro, keskmise maksumusega lepinguna. Selliste lepingute suhtes kohaldatakse punkte 3.1, 6.1 ja 6.4.

14.3. Lepingut, mille maksumus ei ületa 60 000 eurot, või lepingut, mille sõlmivad kolmandates riikides asuvad liidu delegatsioonid või mis sõlmitakse üksnes nende huvides ja mille maksumus ei üle 100 000 eurot, kuid ületab punktis 14.4 esitatud piirväärtust, käsitatakse väikese maksumusega lepinguna. Selliste lepingute puhul kohaldatakse punkte 3.1, 6.2 ja 6.4.

14.4. Lepingut, mille maksumus ei ületa 15 000 eurot, käsitatakse väga väikese maksumusega lepinguna. Selliste lepingute puhul kohaldatakse punkti 6.3. ***Lepingute puhul, mille sõlmivad kolmandates riikides asuvad liidu delegatsioonid või mis sõlmitakse üksnes nende huvides, käsitatakse lepingut, mille maksumus ei ületa 300 000 eurot, väga väikese maksumusega lepinguna.***

14.5. Kuni 1 000 euro suuruseid või kolmandates riikides asuvate liidu delegatsioonide puhul kuni 20 000 euro suuruseid makseid kuluartiklite eest võidakse teha lihtsalt arve alusel ilma eelneva pakkumuse vastuvõtmiseta.

15. Esialgsed turu-uuringud

15.1. Esialgse turu-uuringu puhul võib avaliku sektori hankija küsida või vastu võtta nõuandeid sõltumatutelt ekspertidelt või asutustelt või ettevõtjatelt. Selliseid nõuandeid võib kasutada hankemenetluse kavandamisel ja läbiviimisel, tingimusel et need nõuanded ei põhjusta konkurentsimoonutusi ning nende tulemusel ei rikuta mittediskrimineerimise ja läbipaistvuse põhimõtet.

15.2. Kui ettevõtja on andnud avaliku sektori hankijale nõu või on olnud muul moel kaasatud hankemenetluse ettevalmistamisse, võtab avaliku sektori hankija artiklis 143 sätestatud asjakohaseid meetmeid tagamaks, et kõnealuse ettevõtja osalemine väljavalimismenetluses ei moonuta konkurentsi.

16. Hankedokumendid

16.1. Hankedokumendid hõlmavad järgmist:

a) kui see on asjakohane, hanketeade või muud punktide 2–5 kohaselt võetud teavitamismeetmed;

b) pakkumuse esitamise ettepanek;

c) hanke tingimused või võistleva dialoogi korral kirjeldavad dokumendid; sealhulgas tehniline spetsifikatsioon ja asjaomased kriteeriumid;

d) näidislepingul põhinev lepingu projekt.

Esimese lõigu punkti d ei kohaldada juhul, kui näidislepingut ei saa erandlike ja igakülgselt põhjendatud asjaolude tõttu kasutada.

16.2. Pakkumuse esitamise ettepanekus:

a) täpsustatakse pakkumuste esitamise reeglid, sealhulgas eelkõige tingimus säilitada pakkumuste konfidentsiaalsus kuni avamiseni, pakkumuste vastuvõtmise lõppkuupäev ja -kellaaeg ning aadress, millele pakkumused peab saatma või kohale toimetama, või elektroonilise esitamise korral internetiaadress;

b) märgitakse, et pakkumuse esitamine tähendab nõustumist hankedokumentides kehtestatud tingimustega ning et selline pakkumus on töövõtja suhtes, kellega leping sõlmitakse, kogu lepingu täitmise aja jooksul siduv;

c) täpsustatakse ajavahemik, mille kestel pakkumus kehtib ja mille jooksul seda ei või mingil viisil muuta;

d) keelatakse igasugused avaliku sektori hankija ja pakkuja vahelised kontaktid hankemenetluse ajal, välja arvatud erandkorras artiklis 172 sätestatud tingimustel, ning kui on ette nähtud kohapealne tutvumine, täpsustatakse selle kord;

e) täpsustatakse vahendid, mille abil tõendada pakkumuste vastuvõtmise tähtajast kinnipidamist;

f) märgitakse, et pakkumuse esitamine tähendab nõustumist menetluse tulemuste elektroonilise teatavakstegemisega.

16.3. Hanke tingimused sisaldavad järgmisi andmeid:

a) menetlusest kõrvalejätmise kriteeriumid ja kvalifitseerimise kriteeriumid;

b) hindamiskriteeriumid ja nende suhteline osakaal, või juhul, kui osakaalu kindlaksmääramine ei ole objektiivsetel põhjustel võimalik, hindamiskriteeriumide kahanev tähtsuse järjekord, mida kohaldatakse ka alternatiivsete lahenduste suhtes, kui need on hanketeates lubatud;

c) punktis 17 nimetatud tehniline spetsifikatsioon;

d) kui alternatiivsed lahendused on lubatud, siis miinimumnõuded, millele need peavad vastama;

e) teave selle kohta, kas kohaldatakse ELi lepingule ja ELi toimimise lepingule lisatud protokolli nr 7 Euroopa Liidu privileegide ja immuniteetide kohta või asjakohasel juhul diplomaatiliste suhete Viini konventsiooni või konsulaarsuhete Viini konventsiooni;

f) pakkujatele seatud nõue märkida oma asukohariik ja esitada nõudmise korral selle kohta kõnealuse riigi õiguse kohaselt tavapäraselt tunnustatavad tõendavad dokumendid;

g) dünaamilise hankesüsteemi või elektrooniliste kataloogide korral teave kasutatavate elektrooniliste seadmete ning veebiühenduse tehnilise korralduse ja vajaliku tehnilise kirjelduse kohta;

h) nõue teavitada avaliku sektori hankijat välisriigi rahalisest toetusest, mis on saadud viimase kolme aasta jooksul enne teatamist, või kui sellistest toetustest ei tule määruse (EL) 2022/2560 artikli 29 lõike 1 kohaselt teatada, siis deklaratsioon, milles on loetletud kõik saadud välisriigi rahalised toetused ja kinnitatakse, et sellistest toetustest ei tule kooskõlas kõnealuse määruse artikli 47 lõike 1 alusel vastu võetud asjakohaste rakendusaktidega teatada.

Seoses punktiga h ei loetleta sellises deklaratsioonis kooskõlas määruse (EL) 2022/2560 artikli 4 lõikega 3 välisriigi rahalist toetust, mille kogusumma asjaomase kolmanda riigi kohta on teatamisele eelneva kolme järjestikuse aasta jooksul väiksem kui komisjoni määruse (EL) 2023/2831[4] artikli 3 lõikes 2 sätestatud vähese tähtsusega abi summa. Kui ei ole sätestatud teisiti, teatatakse välisriigi rahalisest toetusest kooskõlas asjakohaste rakendusaktidega, mis on vastu võetud määruse (EL) 2022/2560 artikli 47 lõike 1 alusel.

16.4. Lepingu projektis:

a) täpsustakse leppetrahv lepingutingimuste rikkumise korral;

b) täpsustatakse andmed, mis tuleb arvetes või asjaomastes tõendavates dokumentides artikli 111 kohaselt esitada;

c) märgitakse, et kui liidu institutsioonid sõlmivad lepinguid nende endi arvel, siis kohaldatakse lepingu suhtes liidu õigust, mida vajaduse korral täiendab riigisisene õigus, või kui see on kinnisvaralepingute puhul vajalik, üksnes riigisisene õigus;

d) täpsustatakse vaidluste lahendamiseks pädev kohus;

e) täpsustatakse, et töövõtja täidab keskkonna-, sotsiaal- ja tööõiguse valdkonnas kohaldatavaid kohustusi, mis on kehtestatud liidu või riigisiseste õigusaktidega, kollektiivlepingutega või direktiivi 2014/24/EL X lisas loetletud rahvusvaheliste sotsiaal- ja keskkonnaalaste konventsioonidega;

f) täpsustatakse, kas nõutakse intellektuaalomandi õiguste üleandmist;

g) märgitakse, et pakutav maksumus on kindel ega kuulu läbivaatamisele, või esitatakse tingimused või valemid maksumuse läbivaatamiseks lepingu kehtivusajal.

[4] Komisjoni 13. detsembri 2023. aasta määrus (EL) 2023/2831, milles käsitletakse Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklite 107 ja 108 kohaldamist vähese tähtsusega abi suhtes (ELT L, 2023/2831, 15.12.2023, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2023/2831/oj).

Esimese lõigu punkti g kohaldamisel, kui lepingus on ette nähtud maksumuse läbivaatamine, võtab avaliku sektori hankija eelkõige arvesse järgmist:

a) hankemenetluse eset ja majanduslikku olukorda, milles hankemenetlus toimub;

b) lepingu ja ülesannete liiki ja lepingu kestust;

c) avaliku sektori hankija finantshuve.

Käesoleva punkti esimese lõigu punktide c ja d kohaldamisest võib loobuda lepingute puhul, millele on alla kirjutatud kooskõlas punkti 11.1 teise lõigu punktiga ***l***.

17. Tehniline spetsifikatsioon

17.1. Tehnilise spetsifikatsiooniga võimaldatakse kõikidele ettevõtjatele võrdne juurdepääs hankemenetlusele ning sellega ei või põhjendamatult takistada hangete avamist konkurentsile.

Tehniline spetsifikatsioon hõlmab omadusi, mida ehitustöödelt, asjadelt või teenustelt nõutakse, sealhulgas miinimumnõudeid, nii et need vastavad avaliku sektori hankija kavandatud kasutusotstarbele.

17.2. Punktis 17.1 nimetatud omaduste hulka võivad asjakohasel juhul kuuluda:

a) kvaliteet;

b) keskkonnaohutuse ja kliimanäitajad;

c) vastavushindamise tase ja läbiviimise kord;

d) asjade toime või kasutus;

e) ohutus või mõõtmed, sealhulgas asjade puhul müüginimetus ja kasutusjuhendid, ning kõikide lepingute puhul mõisted, tähised, katsetamine ja katsetusmeetodid, pakendamine, märgistamine ja etikettimine, tootmisprotsessid ja -meetodid;

f) ehitustööde hankelepingute puhul kvaliteedi tagamisega seotud menetlused ning projekteerimise ja kuluarvestuse nõuded, ehitustööde katse-, kontrolli- ja vastuvõtutingimused, ehitusmeetodid või -viisid ning kõik muud tehnilised tingimused, mida hankijal on võimalik üldiste või konkreetsete nõuete kohaselt lõpetatud ehitustööde ja nende juures kasutatavate materjalide või nende osade suhtes ette näha.

17.3. Tehniline spetsifikatsioon tuleb sõnastada nii, et see hõlmab füüsilistele isikutele kasutamiseks mõeldud hangete puhul puuetega inimeste või kõigi kasutajate ligipääsetavusnõudeid, välja arvatud igakülgselt põhjendatud juhtudel.

Kui kohustuslikud ligipääsetavusnõuded võetakse vastu liidu õigusaktiga, määratakse kindlaks puuetega inimeste või kõigi kasutajate ligipääsetavusnõuded tehnilises spetsifikatsioonis kõnealusele õigusaktile viitamisega. Eelkõige Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi (EL) 2019/882[5] artikli 2 tähenduses toodete ja teenustega seoses kujutavad kõnealuse direktiivi I lisas esitatud ligipääsetavusnõuded endast kohustuslikke ligipääsetavusnõudeid kõnealuse direktiivi tähenduses.

Iga toode või teenus, mille omadused, elemendid või funktsioonid vastavad direktiivi (EL) 2019/882 I lisas esitatud ligipääsetavusnõuetele, eeldatakse täitvat käesolevas määruses sätestatud asjakohaseid ligipääsetavusega seotud kohustusi nimetatud omaduste, elementide või funktsioonide osas, kui käesolevas määruses ei ole sätestatud teisiti.

17.4. Tehniline spetsifikatsioon koostatakse ühel järgmisel viisil:

a) viidates tähtsuse järjekorras Euroopa standarditele, Euroopa tehnilisele hinnangule, ühisele tehnilisele spetsifikatsioonile, rahvusvahelistele standarditele, muudele Euroopa standardiorganisatsioonide koostatud tehnilistele etalonsüsteemidele või nende puudumise korral samaväärsetele riigisisestele normidele; igale viitele lisatakse märge „või samaväärne“;

b) võttes aluseks kasutusomadused või funktsionaalsed nõuded, sealhulgas keskkonnanäitajad, tingimusel et parameetrid on piisavalt üksikasjalikud, et pakkujad saaksid kindlaks määrata lepingu eseme ning et avaliku sektori hankija saaks lepingu sõlmida;

c) kombineerides punktides a ja b sätestatud meetodeid.

17.5. Kui avaliku sektori hankija kasutab võimalust viidata punkti 17.4 punktis a sätestatud tehnilisele spetsifikatsioonile, ei või ta pakkumust tagasi lükata põhjendusega, et see ei vasta asjaomasele tehnilisele kirjeldusele, kui pakkuja tõendab hankijat rahuldaval viisil asjakohaste vahendite abil, et pakutud lahendus vastab tehnilises spetsifikatsioonis esitatud nõudmistele samaväärsel viisil.

[5] Euroopa Parlamendi ja nõukogu 17. aprilli 2019. aasta direktiiv (EL) 2019/882 toodete ja teenuste ligipääsetavusnõuete kohta (ELT L 151, 7.6.2019, lk 70).

17.6. Kui avaliku sektori hankija kasutab punkti 17.4 punktis b sätestatud võimalust sõnastada tehniline spetsifikatsioon kasutusomaduste või funktsionaalsete nõuete kirjeldamise teel, ei või ta tagasi lükata pakkumust, mis vastab riigisisesele standardile, millega on üle võetud teatav Euroopa standard, Euroopa tehnilisele tunnustusele, ühisele tehnilisele spetsifikatsioonile, rahvusvahelisele standardile või mõne Euroopa standardiorganisatsiooni koostatud tehnilistele etalonsüsteemidele, kui kõnealuses tehnilises spetsifikatsioonis käsitletakse tema poolt kindlaks määratud kasutusomadusi või funktsionaalseid nõudeid.

Pakkuja peab asjakohaste vahenditega tõendama, et standardile vastavad ehitustööd, asjad või teenused vastavad avaliku sektori hankija kehtestatud kasutusomadustele või funktsionaalsetele nõuetele.

17.7. Kui avaliku sektori hankija kavatseb osta teatavate keskkonna-, sotsiaalsete või muude näitajatega ehitustöid, asju või teenuseid, võib ta nõuda konkreetse märgise olemasolu või seada märgisele teatavad nõuded, eeldusel et kõik järgmised tingimused on täidetud:

a) märgise nõuded puudutavad üksnes lepingu esemega seotud kriteeriume ning need sobivad hanke omaduste kindlaksmääramiseks;

b) märgise nõuded põhinevad objektiivselt kontrollitavatel ja mittediskrimineerivatel kriteeriumidel;

c) märgised on kehtestatud avatud ja läbipaistva menetlusega, milles saavad osaleda kõik asjaomased sidusrühmad;

d) märgised on kättesaadavad kõikidele huvitatud isikutele;

e) märgise nõuded määrab kindlaks kolmas isik, kelle üle märgist taotleval ettevõtjal ei ole otsustavat mõju.

Avaliku sektori hankija võib nõuda, et ettevõtjad esitaksid hankedokumentides esitatud kriteeriumide täitmise tõendamiseks katsearuande või sertifikaadi, mille on koostanud vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusele (EÜ) nr 765/2008[6] akrediteeritud vastavushindamisasutus või muu samaväärne vastavushindamisasutus.

[6] Euroopa Parlamendi ja nõukogu 9. juuli 2008. aasta määrus (EÜ) nr 765/2008, millega sätestatakse akrediteerimise ja turujärelevalve nõuded seoses toodete turustamisega ja tunnistatakse kehtetuks määrus (EMÜ) nr 339/93 (ELT L 218, 13.8.2008, lk 30).

17.8. Avaliku sektori hankija aktsepteerib lisaks punktis 17.7 osutatud tõenditele ka muid asjakohaseid tõendeid, nagu tootja tehniline toimik, kui ettevõtjal puudus juurdepääs sertifikaatidele või katsearuannetele või tal ei olnud võimalik neid hankida või tal ei olnud võimalik hankida ettenähtud tähtaja jooksul konkreetset märgist põhjustel, mis ei johtu asjaomasest ettevõtjast, tingimusel et asjaomane ettevõtja tõendab, et tehtavad ehitustööd, tarnitavad asjad või osutatavad teenused vastavad konkreetse märgise nõuetele või avaliku sektori hankija kehtestatud konkreetsetele nõuetele.

17.9. Tehnilises spetsifikatsioonis ei viidata konkreetsele mudelile või allikale või konkreetsele protsessile, mis iseloomustab konkreetse ettevõtja tooteid või teenuseid, ega kaubamärkidele, patentidele, tüüpidele, konkreetsele päritolule ega tootmisprotsessile, mis asetaks teatavad tooted või ettevõtjad eelisseisundisse või välistaks need, välja arvatud juhul, kui see on lepingu eseme seisukohast põhjendatud.

Erandkorras lubatakse sellist viitamist, kui lepingu eset ei ole võimalik piisavalt täpselt ja arusaadavalt kirjeldada. Sellisele viitele lisatakse märge „või samaväärne“.

18. Menetlusest kõrvalejätmise kriteeriumid ja kvalifitseerimise kriteeriumid

18.1. Artikli 139 kohaldamisel aktsepteerib avaliku sektori hankija Euroopa ühtset hankedokumenti, millele on viidatud direktiivis 2014/24/EL, või selle puudumise korral allakirjutatud ja kuupäevastatud kirjalikku kinnitust.

Ettevõtja võib uuesti kasutada seda Euroopa ühtset hankedokumenti või allkirjastatud ja kuupäevastatud kirjalikku kinnitust, mida ta kasutas eelmises hankemenetluses, tingimusel et ta kinnitab, et selles sisalduv teave on endiselt õige.

Eeldatav edukas pakkuja esitab hankija poolt kindlaksmääratud tähtaja jooksul ja enne lepingu sõlmimist tõendid selle kohta, et ta ei ole mõnes artikli 138 lõikes 1 osutatud menetlusest kõrvalejätmise olukorras, kinnitades Euroopa ühtse hankedokumendi või kirjaliku kinnituse järgmistel juhtudel:

a) liidu institutsioonide poolt sõlmitavate lepingute puhul, mille maksumus on võrdne artikli 178 lõikes 1 osutatud piirmääradega või neist suurem;

b) erandina käesoleva lõigu punktist a välistegevuse valdkonna lepingute puhul, mille maksumus on võrdne punkti 39.2 punktis a sätestatud piirmääradega või nendest suurem, ning kolmandates riikides asuvate liidu delegatsioonide poolt või nende huvides sõlmitavate lepingute puhul, mille maksumus on vähemalt 300 000 eurot.

Erandina kolmandast lõigust võib avaliku sektori hankija kriisist tingitud äärmiselt kiireloomulises olukorras nõuda, et eeldatav edukas pakkuja esitaks kolmandas lõigus osutatud tõendid mõistliku aja jooksul pärast lepingu sõlmimise otsust, kuid enne lepingu allkirjastamist, kui artikli 163 lõikes 6 sätestatud tingimustest ei tulene teisiti.

18.2. Avaliku sektori hankija määrab hankedokumentides kindlaks kvalifitseerimise kriteeriumid, suutlikkuse miinimumtasemed ja tõendid, mida selle suutlikkuse tõendamiseks nõutakse. Kõik nõuded on seotud ja proportsionaalsed lepingu esemega.

Avaliku sektori hankija näeb hankedokumentides ette, kuidas ettevõtjate rühmad peavad kvalifitseerimise kriteeriume täitma, võttes arvesse punkti 18.6.

Kui leping on osadeks jaotatud, võib hankija kehtestada suutlikkuse miinimumtasemed iga osa kohta. Kui mitme osa kohta sõlmitakse leping sama töövõtjaga, võib avaliku sektori hankija kehtestada täiendavad suutlikkuse miinimumtasemed.

18.3. Seoses suutlikkusega tegeleda kutsetööga võib avaliku sektori hankija nõuda, et ettevõtja täidaks vähemalt ühe järgmistest tingimustest:

a) ettevõtja on kantud mõnda kutse- või äriregistrisse, välja arvatud juhul, kui ettevõtjaks on rahvusvaheline organisatsioon;

b) teenuste hankelepingute puhul sellise loa olemasolu, mis tõendab, et ettevõtja võib oma asukohariigis lepingut täita, või kuulumist teatavasse kutseorganisatsiooni.

18.4. Hankemenetluses osalemise taotlusi või pakkumusi vastu võttes aktsepteerib avaliku sektori hankija Euroopa ühtset hankedokumenti ja selle puudumise korral kirjalikku kinnitust, milles kinnitatakse, et hankemenetluses osalev taotleja või pakkuja täidab kvalifitseerimise kriteeriume. Väga väikese maksumusega lepingute puhul võidakse loobuda nõudest esitada Euroopa ühtne hankedokument või kirjalik kinnitus.

Avaliku sektori hankija võib menetluse jooksul igal ajal paluda hankemenetluses osalevatel taotlejatel ja pakkujatel esitada ajakohastatud kinnituse või kõik tõendavad dokumendid või osa nendest, kui see on menetluse nõuetekohaseks läbiviimiseks vajalik.

Avaliku sektori hankija nõuab vastavalt tehnilises spetsifikatsioonis täpsustatule hankemenetluses osalevatelt taotlejatelt või pakkujatelt ajakohaste tõendavate dokumentide esitamist või eeldatavalt edukalt pakkujalt ajakohaste tõendavate dokumentide esitamist enne lepingu sõlmimise otsust, välja arvatud juhul, kui ta on kõnealused dokumendid mõne teise hankemenetluse jaoks juba saanud, tingimusel et dokumendid on endiselt ajakohased, või kui tal on dokumentidele tasuta juurdepääs riikliku andmebaasi kaudu.

Erandina ***käesoleva lõike*** kolmandast lõigust võib avaliku sektori hankija kriisist tingitud äärmiselt kiireloomulises olukorras nõuda, et eeldatav edukas pakkuja esitaks ***käesoleva lõike kolmandas lõigus*** osutatud tõendid mõistliku aja jooksul pärast lepingu sõlmimise otsust, kuid enne lepingu allkirjastamist, kui artikli 163 lõikes 6 sätestatud tingimustest ei tulene teisiti.

Avaliku sektori hankija nõuab ettevõtjatelt ja asjakohasel juhul üksustelt, kelle suutlikkusele ettevõtja kavatseb toetuda, samuti alltöövõtjatelt, keda kavatsetakse kasutada, et nad kirjutaksid alla kirjalikule kinnitusele, milles kinnitatakse ametialase huvikonflikti puudumist, ning esitaksid avaliku sektori hankija nõudmisel asjakohase teabe.

18.5. Avaliku sektori hankija võib sõltuvalt oma riskianalüüsist otsustada ettevõtjate õigus- ja haldusformaalsuste täitmise, finants-, majandus-, tehnilise ja kutsealase suutlikkuse kohta tõendeid mitte nõuda järgmistel juhtudel:

a) hankemenetluste puhul, kus liidu institutsioonid sõlmivad endi arvel lepingud, mille maksumus ei ületa artikli 178 lõikes 1 nimetatud piirmäärasid;

b) hankemenetluste puhul, kus välistegevuse valdkonnas sõlmitakse leping, mille maksumus ei ületa artikli 181 lõikes 1 osutatud piirmäärasid;

c) punkti 11.1 teise lõigu punktide b ja e, punkti f alapunktide i ja iv ning punktide h ja ***l*** kohaselt sõlmitud lepingute hankemenetluste puhul.

Kui avaliku sektori hankija otsustab ettevõtjate õigusliku, regulatiivse, finants-, majandus-, tehnilise ja kutsealase suutlikkuse kohta tõendeid mitte nõuda, eelmakseid ei tehta, välja arvatud igakülgselt põhjendatud juhtudel.

18.6. Kui see on asjakohane, võib ettevõtja konkreetse lepingu puhul toetuda muude üksuste suutlikkusele, olenemata sellest, millist õiguslikku laadi on tema sidemed nende üksustega. Sel juhul peab ta hankijale tõendama, et tema käsutuses on lepingu täitmiseks vajalikud vahendid, esitades sellistelt üksustelt saadud vastava kinnituse.

Seoses tehnilise ja kutsealase suutlikkuse kriteeriumidega tugineb ettevõtja teiste üksuste suutlikkusele üksnes juhul, kui need üksused teevad selliseid ehitustöid ja osutavad selliseid teenuseid, mille jaoks selline suutlikkus on nõutav.

Kui ettevõtja toetub teiste üksuste suutlikkusele seoses majandusliku ja finantssuutlikkusega seotud kriteeriumidega, võib avaliku sektori hankija nõuda, et ettevõtja ja vastavad üksused vastutavad ühiselt lepingu täitmise eest.

Avaliku sektori hankija võib nõuda pakkujalt teavet kõigi lepingu osade kohta, mille suhtes pakkuja soovib sõlmida allhankelepinguid, ja selle kohta, kes on alltöövõtjad.

Ehitustööde või teenuste puhul, mida osutatakse avaliku sektori hankija otsese järelevalve alla kuuluvas kohas, nõuab hankija, et töövõtja teataks talle lepingu täitmisega seotud alltöövõtjate nimed, kontaktandmed ja seaduslikud esindajad, sealhulgas alltöövõtjaid käsitlevad võimalikud muudatused.

18.7. Avaliku sektori hankija kontrollib, kas need üksused, kelle suutlikkusele ettevõtja kavatseb toetuda, sõltumata sellest, kas tegemist on alltöövõtjatega või mitte, vastavad asjaomastele kvalifitseerimise kriteeriumidele.

Avaliku sektori hankija nõuab, et ettevõtja asendaks üksuse või alltöövõtja, kes asjaomastele valikukriteeriumidele ei vasta.

18.8. Seoses ehitustööde, teenuste ja asjade hankelepingutega seotud kohaletoomis- ja paigaldamistoimingutega võib hankija nõuda, et teatavaid olulisi ülesandeid täidaks pakkuja ise, või kui pakkumuse on esitanud ettevõtjate rühm, siis selle rühma liige.

18.9. Avaliku sektori hankija ei tohi nõuda, et pakkumuse või hankemenetluses osalemise taotluse esitamiseks peab ettevõtjate rühm vastama teatavale kindlale õiguslikule vormile, kuid valitud ettevõtjate rühmalt võidakse nõuda, et ta valiks kindlaksmääratud õigusliku vormi pärast temaga lepingu sõlmimist, kui selline muutus on vajalik lepingu nõuetekohaseks täitmiseks.

19. Majanduslik ja finantssuutlikkus

19.1. Tagamaks, et ettevõtjatel on lepingu täitmiseks vajalik majanduslik ja finantssuutlikkus, võib avaliku sektori hankija nõuda eelkõige, et:

a) ettevõtjatel oleks teatav minimaalne aastakäive, sealhulgas teatav miinimumkäive lepinguga hõlmatud valdkonnas;

b) ettevõtjad esitaksid teavet oma raamatupidamise aastaaruannete kohta, milles on ära näidatud vara ja kohustuste suhe;

c) ettevõtjatel oleks asjakohasel tasemel ametialane vastutuskindlustus.

Esimese lõigu punkti a kohaldamisel ei või minimaalne aastakäive olla suurem kui lepingu kahekordne hinnanguline aastane maksumus, välja arvatud igakülgselt põhjendatud juhtudel, mis on seotud hanke olemusega ja mida avaliku sektori hankija selgitab hankedokumentides.

Esimese lõigu punkti b kohaldamisel selgitab avaliku sektori hankija kõnealuste suhtarvude suhtes kohaldatavaid meetodeid ja kriteeriume hankedokumentides.

19.2. Kui kasutatakse dünaamilist hankesüsteemi, lähtutakse maksimaalse aastakäibe arvutamisel süsteemi alusel sõlmitavate lepingute eeldatavast maksimaalsest maksumusest.

19.3. Avaliku sektori hankija määrab hankedokumentides kindlaks tõendid, mille ettevõtjad peavad oma majandusliku ja finantssuutlikkuse tõendamiseks esitama. Ta võib nõuda eelkõige ühte või mitut järgmist dokumenti:

a) asjakohane pangaväljavõte või asjakohasel juhul tõend asjaomase ametialase vastutuskindlustuse kohta;

b) kuni viimase kolme suletud eelarveaasta finantsaruanded või väljavõtted finantsaruannetest;

c) väljavõte ettevõtja kuni kolme viimase majandusaasta kogukäibe ja asjakohasel juhul lepinguga hõlmatud valdkonna käibe kohta.

Kui ettevõtja ei saa avaliku sektori hankija nõutud dokumente mõjuval põhjusel esitada, võib ta tõendada oma majanduslikku ja finantssuutlikkust muu dokumendiga, mida hankija peab asjakohaseks.

20. Tehniline ja kutsealane pädevus

20.1. Avaliku sektori hankija kontrollib, et hankemenetluses osalevad taotlejad või pakkujad vastavad tehnilise ja kutsealase suutlikkuse seisukohast minimaalsetele kvalifitseerimise kriteeriumidele kooskõlas punktidega 20.2–20.5. Avaliku sektori hankija hindab ka punktis 20.6 osutatud ametialase huvikonflikti olemasolu ametialase huvikonflikti deklaratsiooni alusel, ja kui see on asjakohane, hankija poolt punkti 18.4 kohaselt taotletud lisateabe alusel.

20.2. Avaliku sektori hankija määrab hankedokumentides kindlaks tõendid, mille ettevõtjad peavad oma tehnilise ja kutsealase suutlikkuse tõendamiseks esitama. Ta võib nõuda eelkõige ühte või mitut järgmist dokumenti:

a) ehitustööde, kohaletoomist või paigaldamist eeldavate asjade või teenuste puhul teave lepingu täitmise eest vastutavate isikute hariduse, kvalifikatsiooni, oskuste, kogemuste ja oskusteabe kohta;

b) järgmine loetelu:

i) viimase kolme aasta jooksul osutatud põhilised teenused ja tarnitud asjad koos maksumuse, kuupäevade ja avalik-õiguslike või eraõiguslike klientidega, millele lisatakse taotluse korral kliendi antud kinnitused;

ii) viimase viie aasta jooksul tehtud ehitustööd, millele on lisatud tõendid tähtsaimate tööde rahuldava tegemise kohta;

c) kinnitus tehnilise varustuse, töövahendite ja seadmete kohta, mis on ettevõtjale teenuste või ehitustööde hankelepingu täitmiseks kättesaadavad;

d) ettevõtjale kvaliteedi tagamiseks kättesaadavate tehniliste seadmete ja vahendite kirjeldus ning olemasolevate uurimis- ja arendussüsteemide kirjeldus;

e) viide ettevõtjale kättesaadavate tehniliste töötajate või tehniliste üksuste kohta sõltumata sellest, kas nad kuuluvad otse ettevõtjale või mitte, eelkõige kvaliteedikontrolli eest vastutavate isikute või üksuste kohta;

f) asjade puhul: näidised, kirjeldused või autentsed fotod või ametlike kvaliteedikontrolliasutuste või pädevaks tunnistatud ametite koostatud tõendid, mis kinnitavad toodete vastavust, viidates selgelt teatavatele tehnilistele spetsifikatsioonidele või standarditele;

g) ehitustööde ja teenuste puhul tõend ettevõtja töötajate ja juhtkonna liikmete aasta keskmise arvu kohta kolme viimase aasta jooksul;

h) märge tarneahela juhtimise ja jälgimise süsteemide kohta, mida ettevõtja saab lepingu täitmisel kohaldada;

i) märge keskkonnajuhtimismeetmete kohta, mida ettevõtja saab lepingu täitmisel kohaldada.

Esimese lõigu punkti b alapunkti i kohaldamisel võivad hankijad piisava konkurentsitaseme tagamiseks vajaduse korral märkida, et arvesse võetakse tõendeid ka rohkem kui kolme aasta eest tehtud oluliste tarnete ja osutatud teenuste kohta.

Esimese lõigu punkti b alapunkti ii kohaldamisel võivad hankijad piisava konkurentsitaseme tagamiseks vajaduse korral märkida, et arvesse võetakse tõendeid ka rohkem kui viie aasta eest tehtud oluliste ehitustööde kohta.

20.3. Kui asjad või teenused on keerukad või erandlikult vajalikud teatavaks eesmärgiks, võib tehnilist ja kutsealast suutlikkust tõendada kontrolliga, mille teeb avaliku sektori hankija või hankija nimel ettevõtja asukohariigi pädev ametiasutus, kui see asutus on nõus seda tegema. Selliste kontrollide käigus kontrollitakse tarnija tehnilist suutlikkust ja tootmisvõimsust ning vajaduse korral tema uurimis- ja arendussüsteeme ja kvaliteedikontrolli meetmeid.

20.4. Kui avaliku sektori hankija nõuab, et esitataks sõltumatute asutuste koostatud tõendid selle kohta, et ettevõtja järgib teatavaid kvaliteedi tagamise standardeid, sealhulgas puuetega inimestele ligipääsu tagamise nõuet, viitab hankija kvaliteedi tagamise süsteemidele, mis põhinevad akrediteeritud asutuste sertifitseeritud asjaomaste Euroopa standardite seerial. Avaliku sektori hankija aktsepteerib ka muid tõendeid samaväärsete kvaliteedi tagamise meetmete kohta ettevõtjalt, kellel ei ole tõendatavalt sellistele tõenditele juurdepääsu või võimalust saada neid tõendeid ettenähtud tähtaja jooksul temast mitteolenevatel põhjustel, tingimusel et ettevõtja tõendab, et kavandatavad kvaliteedi tagamise meetmed vastavad nõutavatele kvaliteedi tagamise standarditele.

20.5. Kui avaliku sektori hankija nõuab, et esitataks sõltumatute asutuste koostatud tõendid selle kohta, et ettevõtja järgib teatavaid keskkonnajuhtimissüsteeme või -standardeid, viitab hankija Euroopa Liidu keskkonnajuhtimis- ja auditeerimissüsteemile või muudele keskkonnajuhtimissüsteemidele, mis on Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EÜ) nr 1221/2009[7] artikli 45 kohaselt tunnustatud, või muudele keskkonnajuhtimisstandarditele, mis põhinevad akrediteeritud asutuste väljaantud asjaomastel Euroopa või rahvusvahelistel standarditel. Kui ettevõtjal ei olnud tõendatavalt sellistele tõenditele juurdepääsu või võimalust saada neid tõendeid ettenähtud tähtaja jooksul temast mitteolenevatel põhjustel, aktsepteerib avaliku sektori hankija keskkonnajuhtimismeetmete järgimise kohta ka muud tõendusmaterjali, tingimusel et ettevõtja tõendab, et need meetmed on samaväärsed kohaldatava keskkonnajuhtimissüsteemi või -standardi kohaselt nõutavate meetmetega.

---

[7] Euroopa Parlamendi ja nõukogu 25. novembri 2009. aasta määrus (EÜ) nr 1221/2009 organisatsioonide vabatahtliku osalemise kohta ühenduse keskkonnajuhtimis- ja -auditeerimissüsteemis (EMAS) ning millega tunnistatakse kehtetuks määrus (EÜ) nr 761/2001 ning komisjoni otsused 2001/681/EÜ ja 2006/193/EÜ (ELT L 342, 22.12.2009, lk 1).

20.6. Avaliku sektori hankija võib järeldada, et ettevõtjal ei ole nõutavat kutsealast suutlikkust lepingu täitmiseks asjakohaste kvaliteedinormide kohaselt, kui avaliku sektori hankija on kindlaks teinud, et ettevõtjal esineb ametialane huvikonflikt, mis võib lepingu täitmist negatiivselt mõjutada.

21. Hindamiskriteeriumid

21.1. Kvaliteedikriteeriumide hulka võivad kuuluda sellised elemendid nagu tehnilised eelised, esteetilised ja funktsionaalsed omadused, ligipääsetavus, arvestamine kõikide kasutajatega, sotsiaalsed, keskkondlikud ja innovaatilised omadused, tootmis-, tarne- või kauplemisprotsess ja ehitustööde, asjade või teenuste olelusringi mis tahes etapi spetsiifilised protsessid, lepingut täitma määratud töötajate kvalifikatsioon ja kogemused, kui lepingut täitma määratud töötajate kvaliteet võib oluliselt mõjutada lepingu täitmist, müügijärgne hooldus ja tehniline abi või kättetoimetamise tingimused, nagu kättetoimetamise kuupäev, protsess ja periood või paigaldamise periood.

21.2. Avaliku sektori hankija märgib hankedokumentides suhtelise osakaalu, mille ta annab igale valitud kriteeriumile majanduslikult soodsaima pakkumuse kindlakstegemisel, välja arvatud juhul, kui see tehakse kindlaks madalaima hinna alusel. Nimetatud osakaalusid võib väljendada ligikaudsel viisil asjakohase maksimaalse vahemikuna.

Hinnale või maksumusele antav osakaal ei või teiste kriteeriumidega võrreldes olla selline, et see muudaks hinna või maksumuse mõju ebaoluliseks.

Kui osakaalu kasutamine ei ole objektiivsetel põhjustel võimalik, esitab avaliku sektori hankija kriteeriumid kahanevas tähtsuse järjekorras.

21.3. Avaliku sektori hankija võib ette näha minimaalsed kvaliteeditasemed. Neist kvaliteeditasemetest allapoole jäävad pakkumused lükatakse tagasi.

21.4. Olelusringi kulude arvestamisel võetakse asjakohases ulatuses osaliselt või täielikult arvesse ehitustööde, asjade või teenuste olelusringi jooksul tekkivaid järgmisi kulusid:

a) avaliku sektori hankija või muude kasutajate kantavad kulud, nagu:

i) soetamisega seotud kulud;

ii) kasutamisega seotud kulud, nagu energia- ja muude ressursside tarbimine;

iii) hoolduskulud;

iv) kasutamisjärgsed kulud, nagu kogumise ja ringlussevõtu kulud;

b) keskkonnaga seotud välismõju arvele kantavad kulud, mis on seotud ehitustööde, asjade või teenustega nende olelusringi jooksul, kui neid saab rahaliselt hinnata ja kindlaks teha.

21.5. Kui avaliku sektori hankija hindab kulusid olelusringi kulude arvestamise alusel, märgib ta hankedokumentides, milliseid andmeid pakkujad peavad esitama, ning meetodi, mida ta kasutab nende andmete alusel olelustsükli kulude kindlaksmääramiseks.

Keskkonnaga seotud välismõju arvele kantavate kulude hindamiseks kasutatav meetod peab vastama järgmistele tingimustele:

a) see põhineb objektiivselt kontrollitavatel mittediskrimineerivatel kriteeriumidel;

b) see on kõigile huvitatud isikutele kättesaadav;

c) ettevõtjad saavad nõutavat teavet esitada mõistlikke jõupingutusi tehes.

Kui see on kohaldatav, kasutab avaliku sektori hankija olelusringi kulude hindamise kohustuslikku ühist meetodit, mis on ette nähtud direktiivi 2014/24/EL XIII lisas loetletud liidu õigusaktides.

22. Elektrooniliste oksjonite kasutamine

22.1. Avaliku sektori hankijad võivad kasutada elektroonilisi oksjoneid, milles näidatakse uued allapoole korrigeeritud maksumused või pakkumuste teatavate elementidega seonduvad väärtused.

Avaliku sektori hankija viib läbi elektroonilise oksjoni, mis on elektrooniline korduvmenetlus, mis toimub pärast pakkumuste esialgset täielikku hindamist, võimaldades need pakkumused automaatsete hindamismeetodite abil järjestada.

22.2. Kui hankedokumendid on võimalik täpselt koostada, võib avaliku sektori hankija avatud, piiratud või konkurentsipõhise läbirääkimistega hankemenetluse puhul otsustada, et avaliku hanke lepingu sõlmimisele eelneb elektrooniline oksjon.

Elektroonilise oksjoni võib korraldada hankemenetluse taasavamisel raamlepingu pooltega, nagu on osutatud punkti 1.3 teise lõigu punktis b, ning hankemenetluse alustamisel lepingute puhul, mis sõlmitakse punktis 9 osutatud dünaamilist hankesüsteemi kasutades.

Elektroonilise oksjoni aluseks on üks artikli 170 lõikes 4 sätestatud hindamismeetoditest.

22.3. Avaliku sektori hankija, kes otsustab korraldada elektroonilise oksjoni, teatab sellest hanketeates.

Hankedokumendid hõlmavad järgmist teavet:

a) nende elementide väärtused, mis on elektroonilise oksjoni esemeks, tingimusel et need elemendid on kvantifitseeritavad ning et neid saab väljendada arvuliselt või protsentides;

b) esitada võidavatele väärtustele seatud võimalikud piirangud sellistena, nagu need tulenevad lepingu esemega seotud tehnilisest spetsifikatsioonist;

c) teave, mida pakkujatele elektroonilise oksjoni käigus antakse, ning asjakohasel juhul teabe kättesaadavaks tegemise aeg;

d) asjakohane teave elektroonilise oksjoni pidamise korra kohta, sealhulgas selle kohta, kas oksjon toimub etappidena ja millist punktis 22.7 sätestatud oksjoni sulgemise viisi kasutatakse;

e) tingimused, mille alusel pakkujatel on võimalik pakkumusi esitada, ning eelkõige miinimumvahed, mida asjakohasel juhul pakkumuse esitamisel nõutakse;

f) asjakohane teave kasutatavate elektrooniliste seadmete ning veebiühenduse korralduse ja tehniliste näitajate kohta.

22.4. Kõigile pakkujatele, kes on esitanud vastuvõetava pakkumuse, edastatakse samal ajal elektroonilisel teel kutse elektroonilisel oksjonil osalemiseks, kasutades juhistekohaseid ühendusi. Kutses märgitakse elektroonilise oksjoni alguskuupäev ja -kellaaeg.

Elektrooniline oksjon võib toimuda mitme järjestikuse etapina. Elektroonilist oksjonit ei alustata varem kui kahe tööpäeva möödumisel kutsete väljasaatmise kuupäevast arvates.

22.5. Ettepanekule tuleb lisada asjaomase hanke täieliku hindamise tulemused.

Kutses märgitakse ka matemaatiline valem, mida kasutatakse elektroonilise oksjoni käigus pakkumuste automaatseks ümberjärjestamiseks pakutud uute maksumuste ja/või väärtuste põhjal. Kõnealuses valemis võetakse arvesse kõikide majanduslikult soodsaima pakkumuse kindlakstegemiseks ette nähtud kriteeriumide osakaalusid, nagu need on näidatud hankedokumentides. Selleks vähendatakse eelnevalt kõiki vahemikke kindlaksmääratud väärtuseni.

Kui alternatiivsed lahendused on lubatud, esitatakse iga alternatiivse lahenduse kohta eraldi valem.

22.6. Elektroonilise oksjoni iga etapi käigus edastab avaliku sektori hankija kõikidele pakkujatele viivitamata vähemalt sellise teabe, millest piisab, et pakkuja saaks igal hetkel kindlaks teha oma suhtelise koha järjestuses. Kui eelnevalt on nii teatatud, võib ta edastada ka muud teavet muude esitatud hindade või väärtuste kohta, samuti võib ta oksjoni mis tahes etapis teha teatavaks pakkujate arvu. Ta ei avalikusta aga üheski elektroonilise oksjoni etapis pakkujate isikuid.

22.7. Avaliku sektori hankija sulgeb elektroonilise oksjoni ühel või mitmel järgmisel viisil:

a) eelnevalt ära näidatud kuupäeval ja kellaajal;

b) kui pakkujad ei esita enam minimaalsete erinevuste nõuetele vastavaid uusi hindu ega uusi väärtusi, tingimusel et avaliku sektori hankija on eelnevalt ära näidanud aja, mille möödumisel viimasest hinna või väärtuse esitamisest ta elektroonilise oksjoni sulgeb;

c) kui on läbitud eelnevalt ära näidatud arv oksjoni etappe.

22.8. Pärast elektroonilise oksjoni sulgemist sõlmib avaliku sektori hankija lepingu elektroonilise oksjoni tulemuste põhjal.

23. Põhjendamatult väikese maksumusega pakkumused

23.1. Kui teatava lepingu puhul tundub pakkumuses esitatud hind või maksumus olevat põhjendamatult väike, nõuab avaliku sektori hankija kirjalikult täpsustusi hinna või maksumuse nende osade kohta, mida ta peab asjakohaseks, ja annab pakkujale võimaluse esitada märkusi.

Avaliku sektori hankija võib eelkõige arvesse võtta märkusi, mis on seotud:

a) tootmisprotsessi, teenuste osutamise või ehitusmeetodi säästlikkusega;

b) valitud tehniliste lahendustega või pakkujale kättesaadavate erakordselt soodsate tingimustega;

c) pakkumuse ainulaadsusega;

d) kõigi keskkonna-, sotsiaal- ja tööõiguse valdkonnas kohaldatavate nõuete järgimisega pakkuja poolt;

e) kõigi keskkonna-, sotsiaal- ja tööõiguse valdkonnas kohaldatavate nõuete järgimisega alltöövõtjate poolt;

f) pakkuja võimalusega saada riigiabi kooskõlas kohaldatavate reeglitega.

23.2. Avaliku sektori hankija võib pakkumuse tagasi lükata üksnes siis, kui esitatud tõendid väljapakutud väikest hinda või maksumust rahuldaval määral ei õigusta.

Avaliku sektori hankija võib pakkumuse tagasi lükata, kui ta on kindlaks teinud, et pakkumus on põhjendamatult väikese maksumusega, sest see ei vasta keskkonna-, sotsiaal- ja tööõiguse valdkonnas kohaldatavatele nõuetele.

23.3. Kui avaliku sektori hankija teeb kindlaks, et pakkumus on põhjendamatult väikese maksumusega, kuna pakkuja on saanud riigiabi, võib ta pakkumuse üksnes kõnealusel põhjusel tagasi lükata ainult juhul, kui pakkuja ei suuda avaliku sektori hankija määratud piisava ajavahemiku jooksul tõendada, et kõnealune abi sobib kokku siseturuga ELi toimimise lepingu artikli 107 tähenduses.

24. Pakkumuste ja hankemenetluses osalemise taotluste vastuvõtmise tähtajad

24.1. Kui pakkumust saab koostada üksnes pärast hankelepingu täitmise kohaga tutvumist või hankedokumente täiendavate dokumentide kontrollimist kohapeal, kehtestatakse pakkumuste vastuvõtmiseks tähtajad, mis on pikemad käesolevas punktis sätestatud miinimumtähtaegadest.

Tähtaegu pikendatakse viie päeva võrra järgmistel juhtudel:

a) avaliku sektori hankija ei võimalda hankedokumentidele tasuta otsest elektroonilist juurdepääsu;

b) hanketeade on avaldatud vastavalt punkti 4.2 punktile b.

24.2. Avatud hankemenetluse puhul on pakkumuste vastuvõtmise tähtaeg vähemalt 37 päeva alates hanketeate väljasaatmise päevast.

24.3. Piiratud hankemenetluse, võistleva dialoogi, konkurentsipõhise läbirääkimistega hankemenetluse, dünaamilise hankesüsteemi ja innovatsioonipartnerluse puhul on hankemenetluses osalemise taotluste vastuvõtmise tähtaeg vähemalt 32 päeva alates hanketeate väljasaatmise päevast. Kui pakkumuse esitamise ettepanek esimese konkreetse hankelepingu sõlmimiseks dünaamilise hankesüsteemi alusel on juba saadetud, ei kohaldata dünaamilises hankesüsteemis hankemenetluses osalemise taotluste vastuvõtmise suhtes muid täiendavaid tähtaegu.

24.4. Piiratud hankemenetluste ja konkurentsipõhise läbirääkimistega hankemenetluse puhul on pakkumuste vastuvõtmise tähtaeg vähemalt 30 päeva alates pakkumuse esitamise ettepaneku väljasaatmise päevast.

24.5. Dünaamilise hankesüsteemi puhul on pakkumuste vastuvõtmise tähtaeg vähemalt kümme päeva alates pakkumuse esitamise ettepaneku väljasaatmise päevast.

24.6. Hankemenetluse puhul, millele eelneb punktis 13.1 osutatud osalemiskutse, on tähtaeg järgmine:

a) punkti 13.1 punktis a ja punkti 13.3 punkti b alapunktis i osutatud menetluse raames esitatavate pakkumuste vastuvõtmise tähtaeg on vähemalt kümme päeva alates pakkumuse esitamise ettepaneku väljasaatmise päevast;

b) punkti 13.3 punkti b alapunktis ii osutatud kaheetapilise menetluse raames esitatavate hankemenetluses osalemise taotluste vastuvõtmise tähtaeg on vähemalt kümme päeva ja pakkumuste vastuvõtmise tähtaeg vähemalt kümme päeva.

24.7. Avatud või piiratud hankemenetluse puhul võib avaliku sektori hankija pakkumuste vastuvõtmise tähtaega viie päeva võrra lühendada, kui ta nõustub pakkumuste elektroonilise esitamisega.

25. Juurdepääs hankedokumentidele ja lisateabe esitamise tähtaeg

25.1. Avaliku sektori hankija võimaldab hankedokumentidele tasuta otsest elektroonilist juurdepääsu alates hanketeate avaldamise kuupäevast või ilma hanketeateta hankemenetluste või punktis 13 osutatud hankemenetluste puhul alates pakkumuse esitamise ettepaneku väljasaatmise kuupäevast.

Avaliku sektori hankija võib põhjendatud juhtudel edastada hankedokumendid muul tema poolt kindlaks määratud viisil, kui otsene elektrooniline juurdepääs dokumentidele ei ole tehnilistel põhjustel võimalik või kui hankedokumendid sisaldavad konfidentsiaalset teavet. Sellistel juhtudel kohaldatakse punkti 24.1 teist lõiku, välja arvatud punktis 26.1 sätestatud kiireloomulistel juhtudel.

Avaliku sektori hankija võib kehtestada ettevõtjate suhtes nõudeid eesmärgiga kaitsta hankedokumentides sisalduva teabe konfidentsiaalsust. Avaliku sektori hankija teatab sellistest nõuetest ja sellest, kuidas saada juurdepääs asjaomastele hankedokumentidele.

25.2. Avaliku sektori hankija annab kõigile huvitatud ettevõtjatele hankedokumentidega seotud lisateavet ühel ajal ja kirjalikult nii kiiresti kui võimalik.

Avaliku sektori hankijal ei ole kohustust vastata lisateabe taotlustele, mis on esitatud vähem kui kuus tööpäeva enne pakkumuste vastuvõtmise tähtaega.

25.3. Avaliku sektori hankija pikendab pakkumuste vastuvõtmise tähtaega juhul, kui:

a) ta ei andnud hiljemalt kuus päeva enne pakkumuste vastuvõtmise tähtaja möödumist lisateavet, ehkki ettevõtja taotles lisateavet õigel ajal;

b) ta teeb hankedokumentides olulisi muudatusi.

26. Tähtajad kiireloomulistel juhtudel

26.1. Kui avatud või piiratud hankemenetluse puhul ei ole igakülgselt põhjendatud kiireloomulise vajaduse tõttu võimalik punktides 24.2 ja 24.3 sätestatud minimaalseid tähtaegu järgida, võib avaliku sektori hankija kehtestada:

a) avatud hankemenetluse puhul osalemise taotluste või pakkumuste vastuvõtmise tähtajaks vähemalt 15 päeva alates hanketeate väljasaatmise kuupäevast;

b) piiratud hankemenetluse puhul pakkumuste vastuvõtmise tähtaja, mis ei või olla lühem kui kümme päeva alates pakkumuse esitamise ettepaneku väljasaatmise kuupäevast.

26.2. Kiireloomulistel juhtudel on punkti 25.2 teises lõigus ja punkti 25.3 punktis a sätestatud tähtaeg neli päeva.

27. Elektroonilised kataloogid

27.1. Kui on nõutav elektrooniliste sidevahendite kasutamine, võib avaliku sektori hankija nõuda pakkumuste esitamist elektroonilise kataloogi kujul või elektroonilise kataloogi lisamist.

27.2. Kui avaliku sektori hankija aktsepteerib või nõuab pakkumuste esitamist elektrooniliste kataloogide kujul,

a) teatab ta sellest hanketeates;

b) esitab ta hankedokumentides kogu vajaliku teabe vormingu, kasutatavate elektrooniliste seadmete, ühenduste tehnilise korralduse ning kataloogi tehnilise spetsifikatsiooni kohta.

27.3. Kui elektrooniliste kataloogide kujul esitatud pakkumuste tulemusel on sõlmitud mitme pakkujaga raamleping, võib avaliku sektori hankija ette näha, et hankemenetluse taasavamine erilepingute sõlmimiseks toimub ajakohastatud kataloogide alusel, kasutades üht järgmist meetodit:

a) avaliku sektori hankija teeb töövõtjatele ettepaneku esitada elektroonilised kataloogid uuesti, kohandatuna kõnealuse erilepingu tingimustele;

b) avaliku sektori hankija teatab töövõtjatele, et ta kavatseb koguda juba esitatud elektroonilistest kataloogidest teabe, mida on vaja asjaomase erilepingu nõuetele kohandatud pakkumuste koostamiseks, tingimusel et kõnealuse meetodi kasutamisest on teatatud raamlepingu hankedokumentides.

27.4. Punkti 27.3 punktis b osutatud meetodit kasutades teatab avaliku sektori hankija töövõtjatele kuupäeva ja kellaaja, millal ta kavatseb koguda erilepingu nõuetele kohandatud pakkumuste koostamiseks vajalikku teavet, ning annab pakkujatele võimaluse teabe kogumisest keelduda.

Avaliku sektori hankija jätab teatamise ja teabekogumise vahele piisavalt aega.

Enne erilepingu sõlmimist esitab avaliku sektori hankija kogutud teabe asjaomasele töövõtjale, et anda talle võimalus esitada vastuväiteid või kinnitada, et nii koostatud pakkumus ei sisalda olulisi vigu.

27.5. Avaliku sektori hankijad võivad sõlmida dünaamilisel hankesüsteemil põhinevaid lepinguid, nõudes pakkumuste esitamist elektroonilise kataloogi kujul.

Avaliku sektori hankijad võivad ka sõlmida dünaamilisel hankesüsteemil põhinevaid lepinguid, teatades taotlejatele, et nad kavatsevad koguda juba esitatud elektroonilistest kataloogidest teavet, mida on vaja konkreetse hanke nõuetele kohandatud pakkumuste koostamiseks.

28. Pakkumuste ja hankemenetluses osalemise taotluste avamine

28.1. Avatud hankemenetluste puhul võivad pakkujate esindajad osaleda pakkumuste avamise koosolekul, tulles füüsiliselt kohale, või kui see on hankedokumentidega ette nähtud, siis videokonverentsi teel.

28.2. Kui lepingu maksumus on võrdne artikli 178 lõikes 1 osutatud piirmääradega või neist suurem, nimetab vastutav eelarvevahendite käsutaja ametisse komisjoni, kes pakkumused avab. Eelarvevahendite käsutaja võib sellest kohustusest riskianalüüsi alusel loobuda, kui hankemenetlust alustakse uuesti raamlepingu raames, kui konkreetne hankeleping sõlmitakse dünaamilise hankesüsteemi alusel ja kui on tegu punkti 11.1 teises lõigus, välja arvatud selle lõigu punktides d ja g, osutatud juhtudega.

Avamiskomisjon moodustatakse vähemalt kahest isikust, kes esindavad vähemalt kahte asjaomase liidu institutsiooni organisatsiooniüksust, millest ükski ei või olla teise alluvuses. Igasuguse huvikonflikti vältimiseks kohaldatakse nende isikute suhtes artiklis 61 sätestatud kohustusi.

Kui esindustes, artiklis 153 osutatud kohalikes üksustes või liikmesriikides isoleeritult paiknevates kohalikes üksustes ei ole eraldi allüksusi, ei kohaldata nende suhtes üksteisele mittealluvate organisatsiooniüksuste nõuet.

28.3. Institutsioonidevahelistel alustel algatatud hankemenetluse korral nimetab avamiskomisjoni liikmed ametisse hankemenetluse eest vastutava liidu institutsiooni vastutav eelarvevahendite käsutaja.

28.4. Avaliku sektori hankija kontrollib ja tagab asjakohasel viisil, et algne pakkumus, sealhulgas selle finantsosa, ning artikli 152 punktide 3 ja 5 kohase pakkumuse vastuvõtmise kuupäeva ja kellaaega tõendavad dokumendid on terviklikud.

28.5. Avatud hankemenetluse puhul, kui leping sõlmitakse madalaima hinna või madalaimate kulude meetodil kooskõlas artikli 170 lõikega 4, loetakse nõuetele vastavates pakkumustes pakutud hinnad ette.

28.6. Saadud pakkumuste avamise protokollile kirjutavad alla pakkumuste avamise eest vastutav(ad) isik(ud) või avamiskomisjoni liikmed. Protokollis nimetatakse pakkumused, mis vastavad artiklile 152, ja pakkumused, mis neile nõuetele ei vasta, ning esitatakse pakkumuste tagasilükkamise põhjused vastavalt artikli 171 lõikele 4. Kõnealuse protokolli võib allkirjastada elektroonilises süsteemis, mis võimaldab allkirjastaja isikut piisavalt tuvastada.

29. Pakkumuste ja hankemenetluses osalemise taotluste hindamine

29.1. Vastutav eelarvevahendite käsutaja võib otsustada, et hindamiskomisjon hindab ja järjestab pakkumused ainult hindamiskriteeriumide alusel ning menetlusest kõrvalejätmise kriteeriume ja kvalifitseerimise kriteeriume hinnatakse muul sellisel asjakohasel viisil, mis tagab huvikonflikti puudumise.

29.2. Institutsioonidevahelistel alustel algatatud hankemenetluse korral nimetab hindamiskomisjoni liikmed ametisse hankemenetluse eest vastutava liidu institutsiooni vastutav eelarvevahendite käsutaja. Hindamiskomisjoni koosseis kajastab võimaluse korral hankemenetluse institutsioonidevahelist laadi.

29.3. Hankemenetluses osalemise taotlused ja pakkumused, mis on punkti 11.2 kohaselt sobivad ning ei ole punkti 12.2 kohaselt nõuetele mittevastavad ega 12.3 kohaselt vastuvõetamatud, loetakse vastuvõetavaks.

30. Hindamistulemused ja lepingu sõlmimise otsus

30.1. Hindamise tulemuseks on hindamisaruanne, mis sisaldab lepingu sõlmimise ettepanekut. Hindamisaruande kuupäevastab ja allkirjastab isik (isikud), kes hindamise tegi, või hindamiskomisjoni liikmed. Kõnealuse aruande võib allkirjastada elektroonilises süsteemis, mis võimaldab allkirjastaja isikut piisavalt tuvastada.

Kui hindamiskomisjonile ei ole antud kohustust kontrollida pakkumuste vastavust menetlusest kõrvalejätmise kriteeriumidele ja kvalifitseerimise kriteeriumidele, kirjutavad hindamisaruandele alla ka isikud, kellele vastutav eelarvevahendite käsutaja selle kohustuse on andnud.

30.2. Hindamisaruanne sisaldab järgmisi andmeid:

a) avaliku sektori hankija nimi ja aadress (institutsioonidevahelise hanke või ühishanke korral ainult juhtiva avaliku sektori hankija aadress) ning lepingu ese ja maksumus või raamlepingu ese ja maksimaalne maksumus;

b) tagasilükatud taotlejate või pakkujate nimed ning nende tagasilükkamise põhjused, viidates hankemenetlusele juurdepääsule, artikli 143 lõikes 1 osutatud olukorrale või kvalifitseerimise kriteeriumidele;

c) teave tagasilükatud pakkumuste kohta ja tagasilükkamise põhjused, mille aluseks on mõni järgmistest:

i) artikli 170 lõike 1 punktis a sätestatud miinimumnõuete täitmata jätmine;

ii) mittevastavus punktis 21.3 sätestatud minimaalsetele kvaliteedinõuetele;

iii) pakkumus on põhjendamatult väikese maksumusega punkti 23 tähenduses;

d) valitud taotlejate või pakkujate nimed ning nende valimise põhjused;

e) järjestatavate pakkujate nimed koos saadud punktisumma ja põhjendustega;

f) väljapakutud taotlejate või eduka pakkuja nimi (nimed) ning nende valimise põhjused;

g) kui on teada, millise osa suhtes lepingust või raamlepingust kavatseb väljapakutud töövõtja sõlmida allhankelepinguid kolmandate isikutega, siis selle osa osakaal.

30.3. Avaliku sektori hankija võtab vastu lepingu sõlmimise otsuse, milles esitatakse järgnev teave:

a) heakskiit hindamisaruandele, mis sisaldab kogu punktis 30.2 loetletud teavet, mida täiendab järgmine teave:

i) eduka pakkuja nimi ja tema valimise põhjused, viidates eelnevalt avaldatud valiku- ja hindamiskriteeriumidele, ja asjakohasel juhul ka põhjused hindamisaruandes esitatud soovituste eiramise kohta;

ii) väljakuulutamiseta läbirääkimistega hankemenetluse, konkurentsipõhise läbirääkimistega hankemenetluse või võistleva dialoogi puhul punktides 11, 12 ja 40 osutatud asjaolud, mille alusel on nende kasutamine põhjendatud;

b) asjakohasel juhul põhjused, miks avaliku sektori hankija on otsustanud lepingu sõlmimisest loobuda.

30.4. Eelarvevahendite käsutaja võib koondada hindamisaruande ja lepingu sõlmimise otsuse ühte dokumenti ja sellele alla kirjutada järgmistel juhtudel:

a) hankemenetluse puhul, mille maksumus jääb allapoole artikli 178 lõikes 1 osutatud piirmäärasid, kui saadakse vaid üks pakkumus;

b) kui hankemenetlust alustakse uuesti raamlepingu raames, mille puhul hindamiskomisjoni ei moodustatud;

c) punkti 11.1 teise lõigu punktides c ja e, punkti f alapunktides i ja iii, punktides h ja m osutatud juhtudel, kui hindamiskomisjoni ei moodustatud.

30.5. Institutsioonidevahelistel alustel algatatud hankemenetluse korral teeb punktis 30.3 nimetatud otsuse hankemenetluse eest vastutav avaliku sektori hankija.

31. Hankemenetluses osalevate taotlejate ja pakkujate teavitamine

31.1. Avaliku sektori hankija teavitab hankemenetluses osalevaid taotlejaid ja pakkujaid üheaegselt ja neist igaühte eraldi elektroonilisel teel oma otsusest hankemenetluse tulemuse kohta niipea kui võimalik:

a) artikli 171 lõikes 3 osutatud juhtudel avamisetapis;

b) kahes eraldi etapis korraldatavate hankemenetluste puhul pärast menetlusest kõrvalejätmise kriteeriumidel ja kvalifitseerimise kriteeriumidel põhineva otsuse tegemist;

c) pärast lepingu sõlmimise otsuse tegemist.

Kõigil juhtudel osutab avaliku sektori hankija põhjustele, miks hankemenetluses osalemise taotlust või pakkumust vastu ei võetud, ning sellele, millised on kättesaadavad õiguskaitsevahendid.

Edukat pakkujat teavitades täpsustab avaliku sektori hankija, et teatatud otsus ei ole tema suhtes siduv.

Esimese lõigu punktis a nimetatud juhtudel teavitatakse ainult otsusega otseselt seotud pakkujat. Esimese lõigu punktis b nimetatud juhtudel saadetakse teated otsustest, mis on tehtud dünaamilises hankesüsteemis menetlusest kõrvalejätmise kriteeriumide ja kvalifitseerimise kriteeriumide alusel, individuaalselt asjaomastele taotlejatele.

31.2. Avaliku sektori hankija edastab artikli 173 lõikes 3 esitatud teabe niipea kui võimalik, kuid igal juhul 15 päeva jooksul alates kirjaliku taotluse kättesaamisest. Kui avaliku sektori hankija sõlmib lepinguid enda nimel, kasutab ta elektroonilisi sidevahendeid. Pakkuja võib saata ka taotluse elektroonilisi sidevahendeid kasutades.

31.3. Kui avaliku sektori hankija kasutab teabe edastamiseks elektroonilisi sidevahendeid, loetakse teave hankemenetluses osalevate taotlejate või pakkujate poolt kättesaaduks, kui avaliku sektori hankija suudab tõendada, et ta on saatnud teabe elektroonilisele aadressile, mis on esitatud pakkumuses või hankemenetluses osalemise taotluses.

Sellisel juhul loetakse teave hankemenetluses osalevate taotlejate või pakkujate poolt kättesaaduks kuupäeval, kui avaliku sektori hankija selle välja saatis.

2. PEATÜKK

Liidu institutsioonide poolt nende endi arvel sõlmitavate lepingute suhtes kohaldatavad sätted

32. Keskne hankija

32.1. Keskne hankija võib tegutseda ühena järgmistest:

a) hulgikauplejana, ostes, ladustades ja müües edasi asju või teenuseid teistele hankijatele;

b) vahendajana, sõlmides raamlepinguid või rakendades dünaamilisi hankesüsteeme, mida saavad kasutada teised hankijad, nagu teatatud algses teates.

32.2. Keskne hankija viib kõik hankemenetlused läbi elektroonilisi sidevahendeid kasutades.

33. Osad

33.1. Kui see on asjakohane, tehniliselt teostatav ja kulutõhus, tuleb sama hankemenetluse lepingud sõlmida eraldi osades.

33.2. Kui lepingu ese on jagatud mitmesse ossa ja iga osa kohta sõlmitakse individuaalne leping, võetakse kogu lepingu suhtes kohaldatava piirmäära arvutamisel aluseks kõigi osade kogumaksumus.

Kui kõigi osade kogumaksumus on võrdne artikli 178 lõikes 1 osutatud piirmääradega või nendest suurem, kohaldatakse artikli 166 lõiget 1 ning artikleid 167 ja 168 iga osa suhtes.

33.3. Lepingu sõlmimisel eraldi osades hinnatakse pakkumusi iga osa puhul eraldi. Kui mitme osa kohta sõlmitakse leping sama pakkujaga, võidakse alla kirjutada üks, kõiki neid osi hõlmav leping.

34. Hulgihange

34.1. Hulgihanget võib kasutada ainult juhul, kui see on vajalik selleks, et vältida liigset tuginemist ühele teenuseosutajale kriitilise tähtsusega asjade, ehitustööde või teenuste puhul, või kui on vaja, et erinevad töövõtjad osutaksid täiesti või pea ühesuguseid teenuseid või teeksid selliseid ehitustöid või tarniksid asju samal ajal.

34.2 Kui kasutatakse hulgihanget, sõlmitakse lepingud sama menetluse raames. Kogu lepingu suhtes kohaldatava piirmäära arvutamisel võetakse arvesse kõigi täiesti või pea ühesuguse esemega lepingute eeldatavat kogumaksumust.

Kui kõigi sõlmitavate lepingute kogumaksumus on võrdne artikli 178 lõikes 1 osutatud piirmääradega või nendest suurem, kohaldatakse artikli 166 lõiget 1 ning artikleid 167 ja 168 iga lepingu suhtes.

34.3 Avaliku sektori hankija märgib hankedokumentides sõlmitavate lepingute maksimaalse arvu. Hulgihankest tulenevad lepingud sõlmitakse punkti 30.2 punktis e osutatud järjestuse alusel ja need allkirjastatakse ka selles järjekorras, välja arvatud igakülgselt põhjendatud juhtudel.

35. Lepingute maksumuse hindamise kord

35.1. Selleks et määrata kindlaks artikli 166 lõigetes 1 ja 2 sätestatud kohaldatavad teavitamismeetmed ja valida asjakohane hankemenetlus, hindab avaliku sektori hankija lepingu maksumust välja makstava kogusumma alusel, arvestades sealhulgas lepingu mis tahes valikuvõimalusi ja uuendamisi.

Hinnanguline maksumus arvutatakse hiljemalt siis, kui avaliku sektori hankija alustab hankemenetlust.

35.2. Raamlepingute ja dünaamilise hankesüsteemi puhul võetakse aluseks kõikide raamlepingu või dünaamilise hankesüsteemi kogu kehtivusaja jooksul kavandatavate lepingute maksimaalne maksumus.

Innovatsioonipartnerluse puhul võetakse aluseks kavandatava partnerluse kõigi etappide ajal toimuva teadus- ja arendustegevuse maksimaalne hinnanguline maksumus ning samuti kavandatava partnerluse lõpus ostetavate ehitustööde, asjade või teenuste maksumus.

Kui avaliku sektori hankija näeb ette maksed hankemenetluses osalevatele taotlejatele või pakkujatele, võtab ta neid lepingu hinnangulise maksumuse arvutamisel arvesse.

35.3. Teenuslepingute puhul võetakse aluseks järgmine:

a) kindlustusteenuste puhul makstavad kindlustusmaksed ja muud tasud;

b) panga- või finantsteenuste puhul teenustasud, vahendustasud, intressid ja muud tasud;

c) projekteerimislepingute puhul teenustasud, vahendustasud ja muud tasud.

35.4. Teenuslepingute puhul, mille kogumaksumus on kindlaks määramata, või asjade hankelepingute puhul, mis käsitlevad toodete liisimist, üürimist, rentimist või järelmaksuga ostmist, võetakse lepingute hinnangulise maksumuse arvutamisel aluseks:

a) tähtajaliste lepingute puhul:

i) kui lepingu kehtivusaeg on kuni 48 kuud teenuslepingu puhul või kuni 12 kuud asjade hankelepingu puhul, siis lepingu kogumaksumus selle kehtivusajal;

ii) kui lepingu kehtivusaeg on asjade hankelepingu puhul pikem kui 12 kuud, siis kogumaksumus, sealhulgas hinnanguline jääkmaksumus;

b) tähtajatute lepingute või üle 48-kuulise kehtivusajaga teenuslepingute puhul kuumaksumus, mis on korrutatud 48-ga.

35.5. Teenuste või asjade hankelepingute puhul, mis sõlmitakse regulaarselt või mida teatava ajavahemiku möödudes uuendatakse, võetakse lepingu hinnangulise maksumuse arvutamisel aluseks:

a) eelneva 12 kuu või eelneva eelarveaasta jooksul sõlmitud samalaadsete järjestikuste lepingute tegelik kogumaksumus, mida on võimaluse korral kohandatud, et võtta arvesse algse hankelepingu sõlmimisele järgneva 12 kuu jooksul oodatavaid koguse või maksumuse muutusi;

b) eelarveaasta jooksul sõlmitavate samalaadsete järjestikuste lepingute hinnanguline kogumaksumus.

35.6. Ehitustööde hankelepingute puhul võetakse aluseks mitte ainult ehitustööde maksumus, vaid lisaks ka selliste asjade ja teenuste hinnanguline kogumaksumus, mis on kõnealuste ehitustööde tegemiseks vajalikud ja mille avaliku sektori hankija annab töövõtja käsutusse.

35.7. Kontsessioonilepingute puhul on maksumuseks kontsessionääri prognoositav kogukäive lepingu kehtivuse ajal.

Maksumus arvutatakse hankedokumentides täpsustatud objektiivse meetodi abil, võttes eelkõige arvesse järgmist:

a) tulu, mis saadaks ehitise või teenuse kasutajate makstavatest muudest teenustasudest ja trahvidest kui need, mida kogutakse avaliku sektori hankija nimel;

b) kolmandatelt isikutelt kontsessiooni täitmiseks saadavate sihttoetuste või muude finantssoodustuste maksumus;

c) tulu kontsessiooni osaks oleva vara müügist;

d) avaliku sektori hankija poolt kontsessionäärile kättesaadavaks tehtavate asjade ja teenuste maksumus, tingimusel et need on vajalikud ehitustööde tegemiseks või teenuste osutamiseks;

e) maksed hankemenetluses osalevatele taotlejatele või pakkujatele.

36. Lepingu allakirjutamisele eelnev ooteaeg

36.1. Ooteaega arvestatakse alates ühest järgmistest kuupäevadest:

a) edukatele ja mitteedukatele pakkujatele teadete elektroonilisel teel samaaegse väljasaatmise kuupäevale järgnevast päevast;

b) punktis 2.4 nimetatud lepingu sõlmimise teate *Euroopa Liidu Teatajas* avaldamisele järgnevast päevast, kui leping või raamleping sõlmitakse vastavalt punkti 11.1 teise lõigu punktile b.

Avaliku sektori hankija võib vajaduse korral lepingu allakirjutamise peatada täiendavaks kontrollimiseks, kui see on õigustatud mitteedukate või kahju kandnud menetluses osalevate taotlejate või pakkujate nõudmiste või märkuste või muu, artikli 178 lõikes 3 esitatud ajavahemiku jooksul saadud asjakohase teabe alusel. Peatamise korral teavitatakse kõiki hankemenetluses osalevaid taotlejaid või pakkujaid kolme tööpäeva jooksul pärast peatamisotsuse tegemist.

Kui lepingut või raamlepingut ei saa alla kirjutada kavandatud eduka pakkujaga, võib avaliku sektori hankija sõlmida selle edukuselt järgmise pakkujaga.

36.2. Punktis ***36.1*** sätestatud tähtaega ei kohaldata järgmistel juhtudel:

a) menetluse puhul, mille raames on esitatud ainult üks pakkumus;

b) raamlepingul põhinevate erilepingute puhul;

c) dünaamiliste hankesüsteemide puhul;

d) punktis 11 osutatud väljakuulutamiseta läbirääkimistega hankemenetluse puhul, välja arvatud punkti 11.1 teise lõigu punktis b sätestatud menetlusega sõlmitud lepingute puhul.

3. PEATÜKK

Välistegevuse valdkonna hanked

37. Erisätted välistegevuse valdkonna lepingute piirmäärade ja sõlmimise korra kohta

Punkti 2, välja arvatud punkt 2.5, punkte 3, 4 ja 6, punkti 12.1 punkte a ja c–f, punkti 12.4, punkti 13.3, punkte 14 ja 15, punkte 17.4–17.8, punkte 20.4 ja 23.3, punkti 24, punkte 25.2 ja 25.3 ning punkte 26, 28 ja 29, välja arvatud punkt 29.3, ei kohaldata artikli 181 lõikes 2 osutatud avaliku sektori hankijate poolt ega nende nimel sõlmitud hankelepingute suhtes. Punkte 32, 33 ja 35 ei kohaldata välistegevuse valdkonna hangete suhtes. Punkti 36 kohaldatakse välistegevuse valdkonna hangete suhtes. Punkti 36.1 teise lõigu kohaldamisel on ooteaja kestus artikli 181 lõikes 1 sätestatud kestus.

Käesoleva peatüki kohaldamisalasse kuuluvate hankeid reguleerivate sätete rakendamise kohta teeb otsuse komisjon, sealhulgas asjakohaste kontrollide kohta, mida vastutav eelarvevahendite käsutaja teeb juhul, kui avaliku sektori hankija ei ole komisjon.

38. Teavitamine

38.1. Kui see on asjakohane, saadetakse punkti 39.1 punktis a osutatud piiratud hankemenetluse või punktis b osutatud avatud hankemenetluse pakkumiskutse eelteade väljaannete talitusele elektroonilisel teel nii kiiresti kui võimalik.

38.2. Lepingu sõlmimise teade saadetakse pärast lepingu allakirjutamist, välja arvatud juhul, kui leping on vajaduse korral salajaseks tunnistatud või kui selle täitmisega peavad kaasnema julgeolekualased erimeetmed või kui liidu või toetust saava riigi oluliste huvide kaitse seda nõuab ja kui hankelepingu sõlmimise teate avaldamist ei loeta asjakohaseks.

39. Piirmäärad ja menetlused

39.1. Välistegevuse valdkonnas kasutatakse järgmisi hankemenetlusi:

a) artikli 167 lõike 1 punktis b ette nähtud piiratud hankemenetlus;

b) artikli 167 lõike 1 punktis a ette nähtud avatud hankemenetlus;

c) kohalik avatud hankemenetlus;

d) lihtsustatud menetlus.

39.2. Hankemenetlusi kasutatakse vastavalt piirmääradele järgmiselt:

a) avatud või piiratud hankemenetlust võib kasutada:

i) teenuste ja asjade hankelepingute ning teenuste kontsessioonilepingute puhul, mille maksumus on vähemalt 300 000 eurot;

ii) ehitustööde hankelepingute ja ehitustööde kontsessioonilepingute puhul, mille maksumus on vähemalt 5 000 000 eurot;

b) kohalikku avatud hankemenetlust võib kasutada:

i) asjade hankelepingute puhul, mille maksumus on vähemalt 100 000 eurot ja alla 300 000 euro;

ii) ehitustööde hankelepingute ja ehitustööde kontsessioonilepingute puhul, mille maksumus on vähemalt 300 000 eurot ja alla 5 000 000 euro;

c) lihtsustatud hankemenetlust võib kasutada:

i) teenuste hankelepingute, teenuste kontsessioonilepingute, ehitustööde hankelepingute ja ehitustööde kontsessioonilepingute puhul, mille maksumus on alla 300 000 euro;

ii) asjade hankelepingute puhul, mille maksumus on alla 100 000 euro;

d) kuni 20 000 euro suuruse maksumusega lepinguid võib sõlmida ühe pakkumuse alusel;

e) kuni 2 500 euro suuruseid makseid kulude eest võidakse teha lihtsalt arve alusel ilma eelneva pakkumuse vastuvõtmiseta.

39.3. Punkti ***39.1*** punktis a nimetatud piiratud hankemenetluse hanketeates märgitakse nende hankemenetluses osalevate taotlejate arv, kellele tehakse pakkumuse esitamise ettepanek. Teenuslepingute puhul tehakse pakkumuse esitamise ettepanek vähemalt neljale hankemenetluses osalevale taotlejale. Pakkumust esitama lubatud hankemenetluses osalevate taotlejate arv on piisav reaalse konkurentsi tagamiseks.

Kui hankemenetluses osalevate ning kvalifitseerimise kriteeriumidele või suutlikkuse miinimumtasemele vastavate taotlejate arv jääb alla minimaalse arvu, võib avaliku sektori hankija teha pakkumuse esitamise ettepaneku üksnes neile hankemenetluses osalevatele taotlejatele, kes vastavad pakkumuse esitamise kriteeriumidele.

39.4. Punkti 39.1 punktis c nimetatud kohaliku avatud hankemenetluse hanke teade avaldatakse vähemalt vahendite saajaks oleva riigi ametlikus väljaandes või muus samaväärses väljaandes.

39.5. Punkti 39.1 punktis b nimetatud lihtsustatud hankemenetluse puhul koostab avaliku sektori hankija ilma teadet avaldamata nimekirja, milles on vähemalt kolm tema valitud pakkujat.

Lihtsustatud hankemenetluses võib pakkujad valida huvitatud pakkujate loetelust, millele on osutatud punkti 13.1 punktis b ja millest teavitatakse osalemiskutse kaudu.

Kui avaliku sektori hankija saab pakkujatega konsulteerimise järel ainult ühe pakkumuse, mis on halduslike ja tehniliste tingimustega vastavuses, võib lepingu sõlmida, tingimusel et hindamiskriteeriumid on täidetud.

39.6. Selliste õigusabiteenuste puhul, mis ei kuulu punkti 11.1 teise lõigu punkti h kohaldamisalasse, võib avaliku sektori hankija kasutada lihtsustatud menetlust olenemata lepingu hinnangulisest maksumusest.

40. Läbirääkimistega hankemenetluse kasutamine teenuste, asjade ja ehitustööde hankelepingute sõlmimiseks

40.1. Avaliku sektori hankija võib kasutada läbirääkimistega hankemenetlust ühe pakkumuse alusel järgmistel juhtudel:

a) kui teenuste osutamine usaldatakse ülesandeks avalik-õiguslikele asutustele või mittetulunduslikele üksustele või ühendustele ning teenused on seotud institutsioonilist laadi tegevusega või nende eesmärk on abistada inimesi sotsiaalvaldkonnas;

b) kui hankemenetlus ei ole andnud soovitud tulemust, mis tähendab, et ei ole saadud kvaliteedilt ja/või rahaliselt sobivat pakkumust; sel juhul võib avaliku sektori hankija pärast hankemenetluse tühistamist pidada läbirääkimisi ühe või mitme hankemenetluses osalenud pakkujaga omal valikul, tingimusel et hankedokumente oluliselt ei muudeta;

c) kui uus leping tuleb sõlmida pärast olemasoleva lepingu ennetähtaegset lõpetamist.

40.2. Punkti 11.1 teise lõigu punkti c kohaldamisel loetakse äärmiselt kiireloomulisele olukorrale vastavaks kriisiolukordades võetud meetmed. Volitatud eelarvevahendite käsutaja kinnitab, asjakohasel juhul koos teiste asjaomaste volitatud eelarvevahendite käsutajatega, et äärmiselt kiireloomuline olukord on olemas, ja vaatab oma otsuse regulaarselt usaldusväärse finantsjuhtimise põhimõtte seisukohast läbi.

40.3. Punkti 40.1 punktis a osutatud institutsioonilist laadi tegevus hõlmab teenuseid, mis on otseselt seotud avalik-õiguslike asutuste seadusjärgsete põhiülesannetega.

41. Hanke tingimused

Erandina punktist 16.3 võib kõigi hankemenetluses osalemise taotlust hõlmava hankemenetluse puhul hanke tingimused vastavalt hankemenetluse kahele etapile osadeks jagada ning esimene etapp võib sisaldada ainult punkti 16.3 punktides a ja f osutatud teavet.

42. Menetluste tähtajad

42.1. Teenuslepingute puhul peab pakkumuse esitamise ettepanekut sisaldava kirja saatmise kuupäevale järgneva päeva ja pakkumuste lõpliku vastuvõtmise lõppkuupäeva vaheline aeg olema vähemalt 50 päeva. Kiireloomulistel juhtudel võib lubada teistsuguseid tähtaegasid.

42.2. Pakkujad võivad enne pakkumuste vastuvõtmise lõpptähtaega esitada küsimusi kirjalikult. Avaliku sektori hankija annab küsimustele vastused enne pakkumuste vastuvõtmise lõppkuupäeva.

42.3. Piiratud hankemenetluse korral ei või hankemenetluses osalemise taotluste vastuvõtmise tähtaeg olla lühem kui 30 päeva alates hanketeate avaldamise kuupäevale järgnevast päevast. Pakkumuse esitamise ettepanekut sisaldava kirja saatmisele järgneva päeva ja pakkumuste vastuvõtmise lõppkuupäeva vaheline aeg peab olema vähemalt 50 päeva. Teatavatel erandjuhtudel võib lubada teistsuguseid tähtaegasid.

42.4. Avatud hankemenetluse korral peab pakkumuste vastuvõtmise tähtaeg, mida hakatakse arvestama alates hanketeate avaldamise kuupäevale järgnevast päevast, olema vähemalt:

a) 90 päeva ehitustööde hankelepingute puhul;

b) 60 päeva asjade hankelepingute puhul.

Teatavatel erandjuhtudel võib lubada teistsuguseid tähtaegasid.

42.5. Kohaliku avatud hankemenetluse korral peab pakkumuste vastuvõtmise tähtaeg, mida hakatakse arvestama alates hanketeate avaldamise kuupäevast, olema vähemalt:

a) 60 päeva ehitustööde hankelepingute puhul;

b) 30 päeva asjade hankelepingute puhul.

Teatavatel erandjuhtudel võib lubada teistsuguseid tähtaegasid.

42.6. Punkti 39.1 punktis d nimetatud lihtsustatud hankemenetluse korral hankemenetluses osalevatele taotlejatele pakkumuse esitamiseks ettenähtud aeg on vähemalt 30 päeva alates pakkumuse esitamise ettepanekut sisaldava kirja saatmisest.

II LISA

Vastavustabel

Määrus (EL, Euratom) 2018/1046	**Käesolev määrus**
Artikkel 1	Artikkel 1
Artikkel 2	Artikkel 2
Artikkel 3	Artikkel 3
Artikkel 4	Artikkel 4
Artikkel 5	Artikkel 5
Artikkel 6	Artikli 6 lõige 1
Artikkel 7	Artikkel 7
Artikkel 8	Artikkel 8
Artikkel 9	Artikkel 9
Artikkel 10	Artikkel 10
Artikli 10 lõige 3	Artikli 10 lõige 4
Artikli 10 lõige 4	Artikli 10 lõige 5
Artikli 10 lõige 5	Artikli 10 lõige 6
Artikkel 11	Artikkel 11
Artikkel 12	Artikkel 12
Artikkel 13	Artikkel 13
Artikkel 14	Artikkel 14
Artikkel 15	Artikkel 15
Artikli 15 lõike 2 punkt a	—
Artikli 15 lõike 2 punkt b	—
Artikkel 16	Artikkel 16
Artikkel 17	Artikkel 17
Artikkel 18	Artikkel 18
Artikkel 19	Artikkel 19
Artikkel 20	Artikkel 20
Artikkel 21	Artikkel 21
Artikli 21 lõike 2 punkti a alapunkt i	—
Artikli 21 lõike 2 punkti a alapunkt ii	—

Artikkel 22	Artikkel 22
Artikkel 23	Artikkel 23
Artikkel 24	Artikkel 24
Artikkel 25	Artikkel 25
Artikkel 26	Artikkel 26
Artikkel 27	Artikkel 27
Artikkel 28	Artikkel 28
Artikkel 29	Artikkel 29
Artikkel 30	Artikkel 30
Artikkel 31	Artikkel 31
Artikkel 32	Artikkel 32
Artikkel 33	Artikkel 33
Artikkel 34	Artikkel 34
Artikkel 35	Artikkel 35
Artikkel 36	Artikkel 36
Artikli 36 lõike 3 punkt c	—
Artikli 36 lõike 3 punkt d	Artikli 36 lõike 3 punkt c
Artikli 36 lõike 3 punkt e	Artikli 36 lõike 3 punkt d
Artikli 36 lõike 3 punkt f	Artikli 36 lõike 3 punkt e
Artikli 36 lõike 3 punkt g	Artikli 36 lõike 3 punkt f
Artikkel 37	Artikkel 37
Artikkel 38	Artikkel 38
Artikli 38 lõige 6	Artikli 38 lõige 7
Artikkel 39	Artikkel 39
Artikkel 40	Artikkel 40
Artikkel 41	Artikkel 41
Artikli 41 lõike 5 punkt g	Artikli 217 lõige 2
Artikli 41 lõike 5 punkt i	Artikli 217 lõige 2
Artikli 41 lõike 5 punkt j	Artikkel 256
Artikli 41 lõige 8	—
Artikli 41 lõige 9	Artikli 41 lõige 8
Artikli 41 lõige 10	Artikli 41 lõige 9
Artikli 41 lõige 11	Artikli 41 lõige 10

Artikkel 42	Artikkel 42
Artikkel 43	Artikkel 43
Artikkel 44	Artikkel 44
Artikkel 45	Artikkel 45
Artikkel 46	Artikkel 46
Artikkel 47	Artikkel 47
Artikkel 48	Artikkel 48
Artikli 48 lõige 2	Artikli 48 lõige 3
Artikkel 49	Artikkel 49
Artikkel 50	Artikkel 50
Artikkel 51	Artikkel 51
Artikkel 52	Artikkel 52
Artikkel 53	Artikkel 53
Artikkel 54	Artikkel 54
Artikkel 55	Artikkel 55
Artikkel 56	Artikkel 56
Artikkel 57	Artikkel 57
Artikkel 58	Artikkel 58
Artikkel 59	Artikkel 59
Artikkel 60	Artikkel 60
Artikkel 61	Artikkel 61
Artikkel 62	Artikkel 62
Artikkel 63	Artikkel 63
Artikkel 64	Artikkel 64
Artikkel 65	Artikkel 65
Artikkel 66	Artikkel 66
Artikkel 67	Artikkel 67
Artikkel 68	Artikkel 68
Artikkel 69	Artikkel 69
Artikkel 70	Artikkel 70
Artikkel 71	Artikkel 71
Artikkel 72	Artikkel 72
Artikkel 73	Artikkel 73

Artikkel 74	Artikkel 74
Artikkel 75	Artikkel 75
Artikkel 76	Artikkel 76
Artikkel 77	Artikkel 77
Artikkel 78	Artikkel 78
Artikkel 79	Artikkel 79
Artikkel 80	Artikkel 80
Artikkel 81	Artikkel 81
Artikkel 82	Artikkel 82
Artikkel 83	Artikkel 83
Artikkel 84	Artikkel 84
Artikkel 85	Artikkel 85
Artikkel 86	Artikkel 86
Artikkel 87	Artikkel 87
Artikkel 88	Artikkel 88
Artikli 88 lõige 1	Artikli 88 lõige 2
Artikli 88 lõige 2	—
Artikkel 89	Artikkel 89
Artikli 89 lõige 2	—
Artikli 89 lõige 3	—
Artikli 89 lõige 5	Artikli 89 lõige 3
Artikli 89 lõige 6	Artikli 89 lõige 4
Artikkel 90	Artikkel 90
Artikkel 91	Artikkel 91
Artikkel 92	Artikkel 92
Artikkel 93	Artikkel 93
Artikkel 94	Artikkel 94
Artikkel 95	Artikkel 95
Artikkel 96	Artikkel 96
Artikkel 97	Artikkel 97
Artikkel 98	Artikkel 98
Artikkel 99	Artikkel 99
Artikkel 100	Artikkel 100

Artikkel 101	Artikkel 101
Artikkel 102	Artikkel 102
Artikkel 103	Artikkel 103
Artikkel 104	Artikkel 104
Artikkel 105	Artikkel 105
Artikkel 106	Artikkel 106
Artikkel 107	Artikkel 107
Artikkel 108	Artikkel 108
Artikkel 109	Artikkel 109
Artikkel 110	Artikkel 110
Artikkel 111	Artikkel 111
Artikkel 112	Artikkel 112
Artikkel 113	Artikkel 113
Artikkel 114	Artikkel 114
Artikkel 115	Artikkel 115
Artikkel 116	Artikkel 116
Artikkel 117	Artikkel 117
Artikkel 118	Artikkel 118
Artikkel 119	Artikkel 119
Artikkel 120	Artikkel 120
Artikkel 121	Artikkel 121
Artikkel 122	Artikkel 122
Artikkel 123	Artikkel 123
Artikkel 124	Artikkel 124
Artikkel 125	Artikkel 125
Artikkel 126	Artikkel 126
Artikkel 127	Artikkel 127
Artikkel 128	Artikkel 128
Artikkel 129	Artikkel 129
Artikkel 130	Artikkel 131
Artikkel 131	Artikkel 132
Artikkel 132	Artikkel 133
Artikkel 133	Artikkel 134

Artikkel 134	Artikkel 135
Artikkel 135	Artikkel 137
Artikli 135 lõige 3	Artikli 137 lõige 4
Artikli 135 lõige 4	Artikli 137 lõige 5
Artikkel 136	Artikkel 138
Artikli 136 lõige 2	Artikli 138 lõige 3
Artikli 136 lõige 3	Artikli 138 lõige 4
Artikli 136 lõige 4	Artikli 138 lõige 5
Artikli 136 lõige 5	Artikli 138 lõige 7
Artikli 136 lõige 6	Artikli 138 lõige 9
Artikli 136 lõige 7	Artikli 138 lõige 10
Artikli 136 lõige 8	Artikli 138 lõige 11
Artikli 136 lõige 9	Artikli 138 lõige 12
Artikkel 137	Artikkel 139
Artikkel 138	Artikkel 140
Artikkel 139	Artikkel 141
Artikkel 140	Artikkel 142
Artikkel 141	Artikkel 143
Artikkel 142	Artikkel 144
Artikkel 143	Artikkel 145
Artikli 143 lõike 2 punkt b	Artikli 145 lõike 2 punkt c
Artikli 143 lõike 2 punkt c	Artikli 145 lõike 2 punkt d
Artikkel 144	Artikkel 147
Artikkel 145	Artikkel 148
Artikkel 146	Artikkel 149
Artikkel 147	Artikkel 150
Artikkel 148	Artikkel 151
Artikli 148 lõige 3	Artikli 151 lõige 4
Artikkel 149	Artikkel 152
Artikli 149 lõige 7	Artikli 152 lõige 8
Artikkel 150	Artikkel 153
Artikkel 151	Artikkel 154
Artikkel 152	Artikkel 155

Artikkel 153	Artikkel 156
Artikkel 154	Artikkel 157
Artikli 154 lõige 6	Artikli 157 lõige 7
Artikli 154 lõige 7	Artikli 157 lõige 8
Artikkel 155	Artikkel 158
Artikli 155 lõige 5	Artikli 157 lõige 6
Artikli 155 lõige 6	Artikli 158 lõige 7
Artikli 155 lõige 7	Artikli 158 lõige 8
Artikli 155 lõige 8	Artikli 158 lõige 9
Artikkel 156	Artikkel 159
Artikkel 157	Artikkel 160
Artikkel 158	Artikkel 161
Artikkel 159	Artikkel 162
Artikkel 160	Artikkel 163
Artikkel 161	Artikkel 164
Artikkel 162	Artikkel 165
Artikkel 163	Artikkel 166
Artikkel 164	Artikkel 167
Artikkel 165	Artikkel 168
Artikkel 166	Artikkel 169
Artikkel 167	Artikkel 170
Artikkel 168	Artikkel 171
Artikkel 169	Artikkel 172
Artikkel 170	Artikkel 173
Artikkel 171	Artikkel 174
Artikkel 172	Artikkel 175
Artikkel 173	Artikkel 176
Artikkel 174	Artikkel 177
Artikkel 175	Artikkel 178
Artikkel 176	Artikkel 179
Artikkel 177	Artikkel 180
Artikkel 178	Artikkel 181
Artikkel 179	Artikkel 182

Artikkel 180	Artikkel 183
Artikkel 181	Artikkel 184
Artikkel 182	Artikkel 185
Artikkel 183	Artikkel 186
Artikli 183 lõige 5	—
Artikkel 184	Artikkel 187
Artikkel 185	Artikkel 188
Artikkel 186	Artikkel 189
Artikkel 187	Artikkel 190
Artikkel 188	Artikkel 191
Artikkel 189	Artikkel 192
Artikkel 190	Artikkel 193
Artikkel 191	Artikkel 194
Artikkel 192	Artikkel 195
Artikkel 193	Artikkel 196
Artikkel 194	Artikkel 197
Artikkel 195	Artikkel 198
Artikkel 196	Artikkel 199
Artikkel 197	Artikkel 200
Artikkel 198	Artikkel 201
Artikkel 199	Artikkel 202
Artikkel 200	Artikkel 203
Artikkel 201	Artikkel 204
Artikkel 202	Artikkel 205
Artikkel 203	Artikkel 206
Artikkel 204	Artikkel 207
Artikkel 205	Artikkel 208
Artikkel 206	Artikkel 209
Artikkel 207	Artikkel 210
Artikkel 208	Artikkel 211
Artikli 208 lõige 3	Artikli 211 lõige 4
Artikli 208 lõige 4	Artikli 211 lõige 5
Artikli 208 lõige 5	Artikli 211 lõige 6

Artikkel 209	Artikkel 212
Artikkel 210	Artikkel 213
Artikkel 211	Artikkel 214
Artikkel 212	Artikkel 215
Artikkel 213	Artikkel 216
Artikkel 214	Artikkel 217
Artikkel 215	Artikkel 218
Artikli 215 lõige 2	—
Artikli 215 lõige 3	Artikli 218 lõige 2
Artikli 215 lõige 4	Artikli 218 lõige 3
Artikli 215 lõige 5	Artikli 218 lõige 4
Artikli 215 lõige 6	Artikli 218 lõige 5
Artikli 215 lõige 7	Artikli 218 lõige 6
Artikkel 216	Artikkel 219
Artikkel 217	Artikkel 220
Artikkel 218	Artikkel 221
Artikkel 219	Artikkel 222
Artikkel 220	Artikkel 223
Artikli 220 lõige 2	—
Artikli 220 lõige 3	Artikli 223 lõige 2
Artikli 220 lõige 4	Artikli 223 lõige 3
Artikli 220 lõige 5	Artikli 223 lõige 4
Artikli 220 lõige 6	Artikli 223 lõige 5
Artikli 220 lõige 7	—
Artikkel 220a	Artikkel 224
Artikkel 221	Artikkel 225
Artikkel 222	Artikkel 226
Artikkel 223	Artikkel 227
Artikkel 224	Artikkel 228
Artikkel 225	Artikkel 229
Artikkel 226	Artikkel 230
Artikkel 227	Artikkel 231
Artikkel 228	Artikkel 232

Artikkel 229	Artikkel 233
Artikkel 230	Artikkel 234
Artikkel 231	Artikkel 235
Artikli 231 lõige 3	—
Artikkel 232	Artikkel 236
Artikkel 233	Artikkel 237
Artikkel 234	Artikkel 238
Artikkel 235	Artikkel 239
Artikkel 236	Artikkel 241
Artikkel 237	Artikkel 242
Artikli 237 lõige 2	—
Artikli 237 lõige 3	Artikli 237 lõige 2
Artikli 237 lõige 4	Artikli 237 lõige 3
Artikli 237 lõige 5	Artikli 237 lõige 7
Artikkel 238	Artikkel 243
Artikkel 239	Artikkel 245
Artikkel 240	Artikkel 246
Artikkel 241	Artikkel 247
Artikkel 242	Artikkel 248
Artikkel 243	Artikkel 249
Artikkel 244	Artikkel 250
Artikkel 245	Artikkel 251
Artikkel 246	Artikkel 252
Artikkel 247	Artikkel 253
Artikkel 248	Artikkel 254
Artikkel 249	Artikkel 255
Artikkel 250	Artikkel 256
Artikkel 251	Artikkel 257
Artikkel 252	Artikkel 258
Artikkel 253	Artikkel 259
Artikkel 254	Artikkel 260
Artikkel 255	Artikkel 261
Artikkel 256	Artikkel 262

Artikkel 257	Artikkel 263
Artikkel 258	Artikkel 264
Artikkel 259	Artikkel 265
Artikkel 260	Artikkel 266
Artikkel 261	Artikkel 267
Artikkel 262	Artikkel 268
Artikkel 263	Artikkel 269
Artikkel 264	Artikkel 270
Artikkel 265	Artikkel 271
Artikkel 266	Artikkel 272
Artikkel 267	Artikkel 273
Artikkel 268	Artikkel 274
Artikkel 269	Artikkel 275
Artikkel 270	—
Artikkel 271	—
Artikkel 272	—
Artikkel 273	—
Artikkel 274	—
Artikkel 275	—
Artikkel 276	—
Artikkel 277	—
Artikkel 278	—
Artikli 279 lõige 1	Artikli 277 lõige 3
Artikli 279 lõige 2	—
Artikli 279 lõige 3	Artikli 277 lõige 4
Artikli 279 lõige 4	—
Artikkel 280	Artikkel 278
Artikli 281 lõige 1	Artikli 279 esimene lõik
Artikli 281 lõige 2	—
Artikli 281 lõige 3	Artikli 279 teine lõik
Artikli 282 lõige 1	Artikli 280 esimene lõik
Artikli 282 lõige 2	Artikli 280 teine lõik
Artikli 282 lõige 3	—

Ühisavaldus tühistatud või vähendatud trahvisummade, muude rahaliste karistuste või sanktsioonidega seotud intresside ja muude tasude käsitlemise kohta eelarves seoses Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2024/…[+] vastuvõtmisega

Euroopa Parlament ja nõukogu on kokku leppinud, et tühistatud või vähendatud trahvisummade, muude rahaliste karistuste või sanktsioonide eest tasumisele kuuluvad intressid ja muud tasud kirjendatakse kehtiva mitmeaastase raamistiku ajal negatiivse tuluna. Sellega tehakse negatiivse tulu keelust erand, mis kehtib ainult ettenägematu eriolukorra puhul.

Ilma et see piiraks asjaomaseid õigusi, lepivad Euroopa Parlament, nõukogu ja komisjon kokku, et varasemaid kogemusi ja tõenäolisi suundumusi arvesse võttes uuritakse, kuidas leida kooskõlas finantsmääruses sätestatud eelarvepõhimõtete kohaldamisega selliste intresside ja muude tasude rahastamiseks pikaajaline püsiv lahendus, mida hakatakse rakendama pärast 2027. aastat, sealhulgas seoses intressimääraga, mida tuleb maksta trahvide või muude rahaliste karistuste summalt, mis tuleb sellises olukorras vahendeid saavatele ettevõtjatele piisava hüvitisena tagasi maksta.

Euroopa Parlamendi, nõukogu ja komisjoni ühisavaldus finantsmääruse artiklis 36 sätestatud ühtse andmekaeve- ja riskihindamisvahendi kohta seoses Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2024/…[+] vastuvõtmisega

Euroopa Parlament, nõukogu ja komisjon (edaspidi „kolm institutsiooni“) tunnistavad, et liidu finantshuvide kaitset tuleb tugevdada, nagu on märgitud 16. detsembri 2020. aasta institutsioonidevahelises kokkuleppes ja sätestatud ELi toimimise lepingu artiklis 325.

Kolm institutsiooni lepivad kokku, et nimetatud vahendit tuleb kooskõlas IT-turbe ja andmekaitsereeglitega edasi arendada. Et halduskoormust vähendada ning vältida liikmesriikidele ja teistele kasutajatele ebaproportsionaalsete IT-kulude tekitamist, võetakse arvesse liikmesriikides heakskiidetud süsteeme.

Kolm institutsiooni kohustuvad tegema vahendi edasiarendamiseks koostööd. Komisjon kinnitab, et jätkab vahendi arendamist, konsulteerides selle kasutajatega, ning pakub liikmesriikidele tehniliste küsimuste lahendamiseks tuge. Liikmesriigid teevad komisjoniga koostööd, et luua koostoime, mis on vajalik asjakohaste IT-süsteemide ja andmebaasidega koostalitlemise võime tagamiseks.

[+] ELT: palun sisestada teksti dokumendis 2022/0162(COD) sisalduva määruse number.

Vastavalt hinnangule, mille komisjon finantsmääruse artikli 36 lõikes 6 osutatud kriteeriumide alusel vahendi valmisoleku kohta annab, kohustuvad kolm institutsiooni ilma nende asjaomast pädevust piiramata uurima ja uuesti arutama, kas vahendit tuleb 2027. aasta järgse mitmeaastase finantsraamistiku kehtivuse ajal kohustuslikult kasutama hakata.

Komisjoni ühepoolne avaldus kulukohustuste vabastamise kohta seoses Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2024/…[+] vastuvõtmisega

2027. aasta järgse mitmeaastase finantsraamistiku ettevalmistamise raames uurib komisjon, kas vabastatud kulukohustustele vastavaid assigneeringuid saaks suuremas ulatuses uuesti kättesaadavaks teha. See ei piira komisjoni tulevast ettepanekut 2027. aasta järgse mitmeaastase finantsraamistiku kohta ega komisjoni õigust teha seadusandlikke algatusi, nagu on sätestatud aluslepingutes.

Komisjoni ühepoolne avaldus varajase avastamise ja kõrvalejätmise süsteemi kohta seoses Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2024/…[+] vastuvõtmisega

Euroopa Komisjon tunnistab, et on oluline minimeerida liikmesriikide ametiasutuste halduskoormust seoses varajase avastamise ja kõrvalejätmise süsteemi sihipärase laiendamisega eelarve jagatud täitmisele ja otsesele täitmisele koostöös liikmesriikidega.

Komisjon kohustub töötama välja põhjalikud suunised ja pakkuma liikmesriikidele koolitusi varajase avastamise ja kõrvalejätmise süsteemi rakendamise ja selle andmebaasi kasutamise kohta.

Komisjon jätkab varajase avastamise ja kõrvalejätmise süsteemi andmebaasi täiustamist, näiteks võimaldades otsida mitut üksust ja parandades andmebaasi ülesehitust.

Komisjon püüab tagada varajase avastamise ja kõrvalejätmise süsteemi ja asjaomaste riiklike süsteemide vahelise IT-koostalitlusvõime, et protsessi ühtlustada ja võimaldada asjaomaste isikute või üksuste kõrvalejätmise olukordade kiiremat kontrollimist.

Komisjon kinnitab, et varajase avastamise ja kõrvalejätmise süsteemi jaoks lisateabe taotlemine ei lähe kaugemale sellest, mis on rangelt vajalik ja proportsionaalne, ning teavet töödeldakse kooskõlas kohaldatavate andmekaitse-eeskirjadega. Meenutatakse, et Euroopa Andmekaitseinspektori arvamuses komisjoni ettepaneku kohta finantsmääruse uuesti sõnastamiseks ei tõstatatud seoses varajase avastamise ja kõrvalejätmise süsteemiga mingeid probleeme.

[+] ELT: palun sisestada teksti dokumendis 2022/0162(COD) sisalduva määruse number.

Komisjon kohustub hõlbustama sujuvat üleminekut varajase avastamise ja kõrvalejätmise süsteemi kasutamisele täielikus koostöös liikmesriikidega.